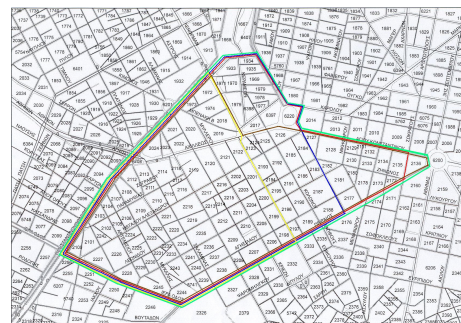

ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

Π.Μ.Σ. ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ

ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΜΕΤΑΞΕΟΥΡΓΕΙΟΥ

Επιμέλεια: ΚΑΪΤΑΤΖΗ ΔΕΣΠΟΙΝΑ

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια: ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ ΕΛΕΝΗ, ΕΠΙΚ, ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ

Καθηγήτριες τριμελούς επιτροπής:
Ε. ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ, ΕΠΙΚ. ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ
Ρ. ΜΗΤΟΥΛΑ, ΕΠΙΚ. ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ
Μ. ΒΑΜΒΑΚΑΡΗ, ΛΕΚΤΟΡΑΣ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σκοπός της παρούσας μελέτης ήταν να διερευνηθούν τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η περιοχή του Μεταξουργείου και η ύπαρξη στοιχείων ανάπτυξης στην περιοχή, ενώ ταυτόχρονα να εξευρεθούν εκείνοι οι τρόποι, ώστε να δομηθεί μία ανάπτυξη βιώσιμη, η οποία θα ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις των σημερινών γενεών, χωρίς να θέτει σε κίνδυνο τις απαιτήσεις των γενεών που θα ακολουθήσουν. Με δειγματοληπτική έρευνα που πραγματοποιήθηκε κατά το διάστημα: 30 Οκτωβρίου 2006 μέχρι 24 Δεκεμβρίου του 2006 σε 162 άτομα –εκ των οποίων οι 102 ήταν κάτοικοι και οι 60 ιδιοκτήτες επιχειρήσεων- καθώς και με επιτόπιες συνεντεύξεις με φορείς ανάπτυξης της περιοχής βρέθηκε ότι σημαντικό ποσοστό κατοίκων και ιδιοκτητών επιχειρήσεων επιθυμούσαν να αλλάξουν στέγη στο άμεσο μέλλον και να μετακινηθούν σε άλλες περιοχές εκτός του Μεταξουργείου. Παράλληλα, οι ερωτώμενοι θεωρούσαν ότι υπήρχαν πολλά μειονεκτήματα και προβλήματα που αντιμετώπιζε η περιοχή και πίστευαν ότι οι παρεμβάσεις που έχουν πραγματοποιηθεί δεν είναι αρκετές για να αλλάξουν την αρνητική εικόνα της, ενώ εκείνες που έχουν γίνει, αν και με θετικά αποτελέσματα, δεν έχουν επηρεάσει θετικά τα προβλήματα που αντιμετωπίζει το Μεταξουργείο. Το Μεταξουργείο, παρά τα σημαντικά προβλήματα που αντιμετωπίζει, θα μπορούσε να αναπτυχθεί και να γίνει φιλικό προς τους κατοίκους του και τους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην περιοχή, αν όλοι οι φορείς ανάπτυξης στοχεύσουν στη βιωσιμότητά του.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

....“Κάτω στο Μεταξουργείο. Και με ζέστη και με κρύο.

Κάτω στο Μεταξουργείο. Που ποτέ δεν το ξεχνώ”.... έγραφε ο Αλέκος Σακελλάριος, αντικατοπτρίζοντας πλήρως τη σκέψη όσων έχουν γεννηθεί και μεγαλώσει εδώ.

Όποιος έχει ζήσει σε αυτή την περιοχή γνωρίζει πως δεν μπορεί να την ξεχάσει.

Μία ιδιαίτερη περιοχή. Μία από τις παλαιότερες συνοικίες. Στην καρδιά της πρωτεύουσας. Μία περιοχή που την έχει βαρύνει η ιστορία και η πολιτιστική κληρονομιά της Αθήνας, αλλά και μία περιοχή που την έχουν επιβαρύνει κατά καιρούς πολλά διαφορετικά προβλήματα.

Ο πολυδιάστατος, λοιπόν, χαρακτήρας της, η πλούσια κληρονομιά της, αλλά και η στρατηγική της θέση δε θα μπορούσαν παρά να προβληματίσουν· να απασχολήσουν όποιον γνωρίζει το χαρακτήρα του Μεταξουργείου. Ιδιαίτερα δε με το πολυδιάστατο υπόβαθρο του Χαροκοπέιου Πανεπιστημίου, αλλά και ολοκληρώνοντας κανείς τις σπουδές στη Βιώσιμη Τοπική Ανάπτυξη, δε μπορεί παρά να βλέπει ως πρόκληση την ενασχόληση με ένα θέμα όπως αυτό της Βιώσιμης Ανάπτυξης της περιοχής του Μεταξουργείου. Μίας περιοχής με ξεχωριστό παρελθόν, σοβαρά προβλήματα, αλλά και ιδιαίτερη θέση στην καρδιά της ελληνικής πρωτεύουσας.

Σε αυτά τα πλαίσια ξεκίνησε η προσπάθεια για τη συγγραφή αυτού του εκπονήματος, που και ως το τέλος του ικανοποίησε πλήρως τις προσδοκίες για ουσιαστική μελέτη στη διεθνή βιβλιογραφία και την επιστημονική αρθρογραφία, αλλά και εμπειριστατωμένη έρευνα όσων ζουν και επιχειρούν στην περιοχή.

Η εφαρμογή της ιδέας αντιμετώπισε αντικειμενικές δυσκολίες, που οφείλονται κυρίως στην έλλειψη γραπτών μαρτυριών και την αρνητική αντιμετώπιση των σημερινών κατοίκων της περιοχής που αντιμετωπίζουν, με καχυποψία και όχι αδικαιολόγητα κάθε ερευνητή που τους πλησιάζει και ζητά τη βοήθειά τους. Αυτές οι δυσκολίες ήταν που δημιούργησαν ένα ακόμα κίνητρο ώστε να προχωρήσει η έρευνα και να αναλυθούν τα επιμέρους στοιχεία που βρέθηκαν για το Μεταξουργείο.

Περατώνοντας κανείς μία μελέτη, όπως αυτή, δε μπορεί παρά να ευχαριστήσει όλους όσους βοήθησαν με κάθε τρόπο στην ολοκλήρωσή της. Ιδιαίτερη μνεία στην επικ. καθηγήτρια κα Ε. Θεοδωροπούλου, για την καθοδήγησή της, καθώς και στις κ.κ. Ρ. Μητούλα και Μ. Βαμβάκη για τη μελέτη και τις παρατηρήσεις τους στο τέλος. Καθοριστική για τη δημιουργία του ερευνητικού μέρους κατέστη η συμβολή των ερωτώμενων που με ιδιαίτερο ενδιαφέρον συμμετείχαν στην έρευνα. Επίσης, ευχαριστώ αρμόζουν στον κο Ι. Δουρούτη, ιστορική προσωπικότητα του Μεταξουργείου και Ν. Μπουζάνη, πρόεδρο του Συλλόγου που δραστηριοποιείται στην περιοχή. Τους ευχαριστώ θερμά για το χρόνο και τη διαθεσιμότητά

τους. Επίσης, ένα μεγάλο ευχαριστώ οφείλεται και στη συνάδελφο Ελένη Παστραπά για τις παρατηρήσεις της. Η μεγαλύτερη, όμως, ευγνωμοσύνη χρωστάται στην οικογένειά μου για τη στήριξή της και σε αυτή μου την προσπάθεια.

Η Ανάπτυξη της περιοχής του Μεταξουργείου αποτελεί πραγματικά ένα πολύ ενδιαφέρον ζήτημα-πρόκληση για Βιώσιμη Ανάπτυξη. Με αυτή τη μελέτη προσδοκάται να παρουσιασθεί τουλάχιστον η βαρύτητα αυτής της διάστασης, καθώς και ορισμένες σκέψεις, αλλά και ενέργειες, που μπορούν να συμβάλουν στο να αναπτυχθεί βιώσιμα αυτή η περιοχή. Αν αυτό φάνηκε σε όσους μελέτησαν το παρόν εγχείρημα, τότε έχει επιτευχθεί ο πρώτος τουλάχιστον στόχος αυτής της προσπάθειας. Η πλήρης κάλυψη των προσδοκιών έγκειται στην ολοκληρωμένη εντύπωση που ελπίζεται να δημιουργήσει η παρούσα μελέτη στους κύριους αποδέκτες της.

Λέσποινα Χαϊτατζή

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	1
ΠΡΟΛΟΓΟΣ	2
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	4
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	8
ΕΝΟΤΗΤΑ Ι: ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ & Η ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΤΗΣ ΜΕ ΤΗΝ ΠΟΛΗ & ΤΗ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΗΣ	12
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΥΠΟΒΑΘΜΙΣΗ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΑΙΤΙΕΣ & ΜΟΡΦΕΣ ΥΠΟΒΑΘΜΙΣΗΣ	14
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ ΑΣΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ	21
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ ΑΣΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	31
ΕΝΟΤΗΤΑ ΙΙ: ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΜΕΤΑΞΟΥΡΓΕΙΟΥ	38
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΟΡΙΣΜΟΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ	39
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ	43
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: ΤΟ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ - ΜΕΤΑΞΟΥΡΓΕΙΟ	56
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8: ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ	65
Κοινωνικός Μετασχηματισμός	66
Αρχιτεκτονική Κληρονομιά	67
Μνημεία	69
Πολιτιστική Κληρονομιά	71
Εξέχουσες Προσωπικότητες	73
Περιβάλλοντας Χώρος	75
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9: ΤΟ ΜΕΤΑΞΟΥΡΓΕΙΟ ΣΗΜΕΡΑ	77
Η συνουσία των δύο ταχυτήτων	77
Πληθυσμιακές Τάσεις	78
Επιχειρήσεις στην Περιοχή	82
Απογραφή Κτηρίων	84
Χρήσεις Γης	85
Αντικειμενικές Αξίες των Ακινήτων	87
Προβλήματα Περιοχής	88
Τι έχει γίνει ή δεν έχει γίνει για αναβάθμιση	96
ΕΝΟΤΗΤΑ ΙΙΙ: ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ	111
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ	112
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11: ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ.....	117
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 12: ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ.....	177
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 13: ΕΛΕΓΧΟΙ ΓΙΑ ΤΗ ΣΧΕΣΗ ΜΕΤΑΒΛΗΤΩΝ ΠΟΥ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΖΟΥΝ ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΕΙ ΤΟ ΜΕΤΑΞΟΥΡΓΕΙΟ & ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ	203
Εισαγωγή	203
Διερεύνηση της συσχέτισης μεταξύ των μεταβλητών “χρόνος εγκατάστασης στο Μεταξουργείο” και “ενοικίαση της στέγης του νοικοκυριού”	204

Διερεύνηση της συσχέτισης μεταξύ των μεταβλητών “αλλαγή στέγης στο άμεσο μέλλον” και “φίλο” ή και “εισόδημα”	205
Διερεύνηση της συσχέτισης μεταξύ των μεταβλητών “βελτίωση αγοραστικής κίνησης με της παρουσία αλλοδαπών” και “συχνότερη γλώσσα ομιλίας”	207
Διερεύνηση της συσχέτισης μεταξύ των μεταβλητών “αλλαγή στέγης στο άμεσο μέλλον” και “μειονεκτήματα Μεταξουργείου”	209
Διερεύνηση της συσχέτισης μεταξύ των μεταβλητών “λειτουργία πρόσφατων παρεμβάσεων στο Μεταξουργείο” και “επίδραση πρόσφατων παρεμβάσεων στα προβλήματα του Μεταξουργείου”	215
Διερεύνηση της συσχέτισης μεταξύ των μεταβλητών “λειτουργία πρόσφατων παρεμβάσεων στο Μεταξουργείο” και “επίδραση πρόσφατων παρεμβάσεων στα προβλήματα του Μεταξουργείου”	219
Διερεύνηση της συσχέτισης μεταξύ των μεταβλητών “αλλαγή στέγης στο άμεσο μέλλον” και “κυκλοφοριακή συμφόρηση”	222
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 14: ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΖΟΥΝ ΤΗΝ ΑΠΟΨΗ ΤΩΝ ΕΡΩΤΩΜΕΝΩΝ ΓΙΑ ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ & ΤΗΝ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΠΡΟΣΦΑΤΕΣ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΓΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	224
Εισαγωγή	224
Προσδιοριστικοί παράγοντες που επηρεάζουν την άποψη των κατοίκων του Μεταξουργείου για τον αριθμό των μειονεκτημάτων στην περιοχή.....	226
Προσδιοριστικοί παράγοντες που επηρεάζουν την ικανοποίηση των ερωτώμενων κατοίκων από τις παρεμβάσεις που έχουν γίνει την τελευταία δεκαετία στο Μεταξουργείο με σκοπό την ανάπτυξή του	230
Προσδιοριστικοί παράγοντες της άποψης των κατοίκων του Μεταξουργείου σχετικά με την απόφασή τους για αλλαγή στέγης στο άμεσο μέλλον ...	234
Προσδιοριστικοί παράγοντες που επηρεάζουν την άποψη των ιδιοκτητών επιχειρήσεων του Μεταξουργείου για τον αριθμό των μειονεκτημάτων στην περιοχή.....	240
Προσδιοριστικοί παράγοντες που επηρεάζουν την ικανοποίηση των ιδιοκτητών επιχειρήσεων από τις παρεμβάσεις που έχουν πραγματοποιηθεί την τελευταία δεκαετία στο Μεταξουργείο με σκοπό την ανάπτυξή του	244
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 15: ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΩΝ	248
Συνέντευξη με Ιωάννη Δουρούτη.....	248
Συνέντευξη με υπεύθυνους της εταιρείας Ε.Α.Χ.Α.....	250
Συνέντευξη με Νικόλαο Μπουζάνη	264
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 16: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	274
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 17: ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	289
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	296
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ – ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ	297
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ	308
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ	309
ΛΟΙΠΕΣ ΠΗΓΕΣ	309
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	310
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α: ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΕΜΠΕΙΡΙΚΗΣ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗΣ	311
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β: ΧΑΡΤΕΣ	319
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ: ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΕΤΑΒΛΗΤΩΝ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ.....	329
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ: ΠΙΝΑΚΕΣ ΔΙΠΛΗΣ ΕΙΣΟΔΟΥ ...	333
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ε: ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ	338

Συνέντευξη Ιωάννη Δουρούτη, 16/11/2006	339
Συνέντευξη Υπευθύνων για την περιοχή του Μεταξουργείου της Εταιρείας Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων Αθήνας Α.Ε.	341
Συνέντευξη Νικολάου Μπουζάνη, 17/11/2006	350
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 'Ε: ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ	366

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στις μέρες μας περίπου ο μισός πληθυσμός της γης ζει σε πόλεις. Η ικανότητα μίας πόλης να επιβιώσει και να ευδοκιμεί περικλείει πολλούς παράγοντες. Πολλές πόλεις δεν καλύπτουν όλες τις προϋποθέσεις και τους παράγοντες που είναι απαραίτητοι για τη βιωσιμότητά της και παρατηρούνται φαινόμενα υποβάθμισης περιοχών τους, όπως παλαίωση κτηρίων, κακόφημες συνοικίες, υπερίσχυση περιθωριακών δραστηριοτήτων και έλλειψη καθαριότητας. Σε αυτές τις περιοχές πρέπει να ενδυναμωθεί το ενδιαφέρον των κατοίκων και των φορέων που θα μπορούσαν να συμβάλουν στην ανάπτυξη της περιοχής και την αλλαγή της εικόνας όλης της πόλης.

Το Μεταξουργείο είναι μία συνοικία στην καρδιά της Αθήνας. Μία περιοχή, η οποία αν και έχει σημαντική ιστορία, και αξιοζήλευτες λειτουργίες, αντιμετωπίζει καθημερινά αρνητικά γεγονότα, εκ των οποίων τα σημαντικότερα είναι τα αποτελέσματα και τα μειονεκτήματα των οίκων ανοχής, η εγκληματικότητα, το εμπόριο ναρκωτικών, η συγκέντρωση αλλοδαπών και ανεπιθύμητων χρήσεων. Μία περιοχή, που θα μπορούσε άνετα να ευημερεί και να είναι παράδειγμα προς μίμηση για πολλές περιοχές, θεωρείται υποβαθμισμένη και εγκαταλελειμμένη.

Σκοπός της μελέτης αυτής είναι να διερευνηθούν τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η περιοχή του Μεταξουργείου, καθώς και αν υπάρχουν σημάδια ανάπτυξης στην περιοχή, ενώ ταυτόχρονα να εξευρεθούν εκείνοι οι τρόποι, ώστε να δομηθεί μία ανάπτυξη βιώσιμη, η οποία θα ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις των σημερινών γενεών, χωρίς να θέτει σε κίνδυνο τις απαιτήσεις των γενεών που θα ακολουθήσουν.

Η μελέτη που εκπονήθηκε για την περιοχή του Μεταξουργείου, τα προβλήματα που αντιμετωπίζει και την ανάπτυξη που μπορεί να επιτευχθεί συνολικά αποτελείται από τρεις ενότητες με αυτοτελείς στόχους η κάθε μία. Η πρώτη ενότητα αποτελεί την θεωρητική διερεύνηση και την βιβλιογραφική προσέγγιση του θέματος και αποτελείται από τέσσερα κεφάλαια. Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται προσπάθεια να προσδιοριστεί η έννοια της ανάπτυξης, η συσχέτισή της με την πόλη και την βιωσιμότητά της. Στο δεύτερο κεφάλαιο πραγματοποιείται βιβλιογραφική ανασκόπηση από την διεθνή βιβλιογραφία για την υποβαθμισμένη πόλη και επιλέγεται να παρουσιαστούν οι αιτίες που οδηγούν στην υποβάθμισή τους και των συνοικιών τους καθώς και οι μορφές υποβάθμισης που μπορούν να παρουσιαστούν κατά περίπτωση. Στο επόμενο κεφάλαιο παρουσιάζονται προγράμματα αναβάθμισης αστικών περιοχών σε χώρες του κόσμου, ενώ στο τελευταίο κεφάλαιο της

ίδιας ενότητας πραγματοποιείται παρόμοια ανασκόπηση αλλά για περιοχές και πόλεις της Ελλάδας.

Ακολουθεί η δεύτερη ενότητα στην οποία παρουσιάζεται το Μεταξουργείο, τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του και η εικόνα που παρουσιάζει σήμερα. Η ενότητα αυτή αποτελείται από πέντε επιμέρους κεφάλαια, άμεσα συνδεδεμένα μεταξύ τους. Πιο συγκεκριμένα στο πρώτο κεφάλαιο επιχειρείται ο ορισμός της περιοχής μελέτης, αφού, όπως γίνεται φανερό από την βιβλιογραφική ανασκόπηση δεν υπάρχει κοινός ορισμός από όλους, φορείς και κατοίκους. Στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζεται η μακράιωνη ιστορία του Μεταξουργείου, από την πρώτη πηγή που μας οδηγεί στην Αθήνα της αρχαιότητας, μέχρι και τη δεκαετία του '70 που αρχίζουν να παρατηρούνται τα πρώτα δείγματα υποβάθμισης της περιοχής. Ακολουθεί το τρίτο κεφάλαιο που αναλύει ένα κομμάτι από την ιστορία της περιοχής και πιο συγκεκριμένα αυτή που έχει να κάνει με το εργοστάσιο παραγωγής μεταξιού, περίοδος της ιστορίας από την οποία πήρε τελικά η περιοχή και το όνομά της. Στο τέταρτο κεφάλαιο επιχειρείται να παρουσιαστεί, το δυνατό καλύτερα, η φυσιογνωμία της περιοχής, ενώ στο τελευταίο κεφάλαιο παρουσιάζεται η κατάσταση που υπάρχει στο Μεταξουργείο σήμερα.

Η τελευταία ενότητα έχει ως στόχο την εμπειρική διερεύνηση της μελέτης και αποτελείται από πέντε επιμέρους κεφάλαια. Στο πρώτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε, τόσο για τα ερωτηματολόγια που διανεμήθηκαν, όσο και για τις συνεντεύξεις που πραγματοποιήθηκαν σε φορείς ανάπτυξης της περιοχής. Στο επόμενο κεφάλαιο γίνεται η περιγραφή των αποτελεσμάτων του ερωτηματολογίου, όπως ακριβώς διαμορφώθηκαν από τις απαντήσεις των 162 κατοίκων και ιδιοκτητών επιχειρήσεων. Στο τρίτο κεφάλαιο αυτής της ενότητας επιχειρείται η ανάλυση των αποτελεσμάτων που παρουσιάστηκαν στο προηγούμενο κεφάλαιο, ξεχωριστά για κατοίκους και ιδιοκτήτες επιχειρήσεων, καθώς και το προφίλ των δύο περιπτώσεων, ανάλογα με τις απαντήσεις που έδωσαν στο ερωτηματολόγιο. Στο επόμενο κεφάλαιο παρουσιάζονται οι έλεγχοι που πραγματοποιήθηκαν για τη διερεύνηση της συσχέτισης μεταξύ μεταβλητών και παρουσιάζουν τα προβλήματα της περιοχής και τα στοιχεία ανάπτυξης στο Μεταξουργείο. Στο πέμπτο κεφάλαιο αυτής της ενότητας παρουσιάζονται τα υποδείγματα γραμμικής παλινδρόμησης που στοιχειοθετούν την άποψη των κατοίκων για ανάπτυξη στην περιοχή μελέτης. Παράλληλα, στο έκτο κεφάλαιο της συγκεκριμένης ενότητας γίνεται ανάλυση των συνεντεύξεων που πραγματοποιήθηκαν από την ερευνήτρια με φορείς ανάπτυξης του Μεταξουργείου και πιο συγκεκριμένα με τον Ιωάννη Δουρούτη,

τον τελευταίο απόγονοι της οικογένειας που έδρασε στην περιοχή και ιδιοκτήτη του οικοδομήματος του παλιού εργοστασίου παραγωγής μεταξιού, τον Νικόλαο Μπουζάνη, Πρόεδρο του συλλόγου “Το Δημόσιο Σήμα”, που δραστηριοποιείται στην περιοχή και με τις κυρίες Γκόννη Γιώτα, Λάγιου Ευγενίας και Ευθυμιάδου Βικτορίας, υπεύθυνες για το έργο της Εταιρείας Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων Αθήνας Α.Ε. στο Μεταξουργείο. Τέλος, στο δύο τελευταία κεφάλαια της μελέτης αυτής παρουσιάζονται τα γενικά συμπεράσματα και οι προτάσεις για βιώσιμη ανάπτυξη της περιοχής του Μεταξουργείου.

Η συγκεκριμένη έρευνα ολοκληρώνεται με τα παραρτήματα, όπου παρατίθεται ο πίνακας επεξήγησης των μεταβλητών του ερωτηματολογίου, οι πίνακες συχνοτήτων, τα δύο ερωτηματολόγια της δειγματοληπτικής έρευνας, έτσι όπως αυτά διανεμήθηκαν στους κατοίκους και στους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων του Μεταξουργείου, η απομαγνητοφωνημένες συνεντεύξεις, καθώς και χάρτες, κείμενα και ποιήματα που βοηθούν στην κατανόηση της δεύτερης ενότητας.

ΕΝΟΤΗΤΑ Ι

ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ & Η ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΤΗΣ ΜΕ ΤΗΝ ΠΟΛΗ ΚΑΙ ΤΗ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΗΣ

Η ανάπτυξη αποτελεί πολυδιάστατη έννοια. Ειδικότερα ορίζεται ως μία διαδικασία, στην οποία ένας όλο και μεγαλύτερος αριθμός ατόμων, μιας δεδομένης περιοχής ή ενός δεδομένου περιβάλλοντος, λαμβάνει και υλοποιεί κοινωνικά υπεύθυνες αποφάσεις, η πιθανή συνέπεια των οποίων είναι η καλύτερευση των συνθηκών διαβίωσης μερικών ατόμων, χωρίς να χειροτερεύσουν τις συνθήκες της ζωής των άλλων. Μελετώντας κανείς αυτό τον ορισμό του γίνεται κατανοητό ότι στην ανάπτυξη εμπλέκονται τα ενδιαφέροντα τριών επιστημών: της οικονομικής επιστήμης, της κοινωνιολογίας και της ηθικής. Ο όρος ανάπτυξη ξεκίνησε να χρησιμοποιείται ευρέως μετά τη λήξη του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, με τη δημιουργία πολιτικών συνασπισμών. Το παραπάνω κάνει φανερό το γεγονός ότι η προώθηση της ιδέας της “ανάπτυξης” ήταν μάλλον συνέπεια πολιτικών επιλογών παρά ανθρωπιστικών σκοπών (Αποστολόπουλος, 2004).

Οι πρώτες θεωρίες οικονομικής ανάπτυξης εννοούσαν την οικονομική μεγένθυση, δηλαδή την αύξηση του προϊόντος ή του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος. Με το πέρασμα των χρόνων, όμως, και με τις διαρθρωτικές αλλαγές που συντελέστηκαν στις κοινωνίες γεννήθηκαν νέες ανάγκες και ο απώτερος στόχος των κοινωνιών και των κυβερνήσεών τους δεν ήταν πλέον μόνο η οικονομική ανάπτυξη, με την στενή έννοια της μεγένθυσης, αλλά και η κοινωνική ανάπτυξη, ενσωματώνοντας πάντα την περιβαλλοντική συνείδηση και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά κάθε περιοχής.

Έτσι, λοιπόν, οι νεότερες θεωρίες κάνουν λόγο για ολοκληρωμένη ανάπτυξη, την ανάπτυξη που έχει ανθρώπινο πρόσωπο, την ανάπτυξη που θέτει στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος τον άνθρωπο και δεν έχει απώτερο σκοπό μόνο το κέρδος, εκείνη που δεν αποτελεί πεδίο ευθύνης μόνο της οικονομικής επιστήμης, αλλά και των κοινωνικών και άλλων επιστημών, την ανάπτυξη που τελικά είναι περισσότερο ωφέλιμη για τους ανθρώπους και τις κοινωνίες του μέλλοντος (Ρέππας, 1991).

Σε αυτό το σημείο τίθεται το ερώτημα αν σαν στόχο πρέπει να τίθεται η ολοκληρωμένη ανάπτυξη ή εκείνη που τα τελευταία χρόνια προάγεται τόσο από οργανισμούς που ασχολούνται με το θέμα όσο και από την Ευρωπαϊκή Ένωση, η Βιώσιμη Ανάπτυξη. Με τον όρο Βιώσιμη Ανάπτυξη εννοείται “εκείνη η ανάπτυξη, η οποία

ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις των σημερινών γενεών, χωρίς να θέτει σε κίνδυνο τις απαιτήσεις των γενεών που θα ακολουθήσουν”. Κύριο χαρακτηριστικό αυτής της μορφής ανάπτυξης μπορεί να θεωρηθεί η προσπάθεια για εξασφάλιση ποιότητας διαβίωσης σε όλους τους τομείς ζωής του ανθρώπου, όπως η οικονομία, το περιβάλλον, η κοινωνία και ο πολιτισμός, για τις σημερινές γενεές αλλά και τις επόμενες (Μητούλα, 2004).

Στις μέρες μας, περίπου ο μισός πληθυσμός της γης ζει σε πόλεις, εγκαταλείποντας τις άλλες μορφές κατοίκησης. Στις βιομηχανοποιημένες χώρες, οι πόλεις δίνουν μόνιμη κατοικία σε αριθμό που ξεπερνά το 80% του πληθυσμού τους (Mongomery et all, 2003). Πόλη ορίζεται το σύνολο ενός μεγάλου αριθμού οικημάτων που αποτελούν ιδιαίτερο συνοικισμό, πάντα μαζί με το σύνολο των κατοίκων που διαμένουν εκεί. Έτσι, οι πόλεις θα μπορούσαν να οριστούν ανάλογα με τον πληθυσμό τους, τη διοικητική δικαιοδοσία της περιοχής, τις υπηρεσίες της και τέλος την περιφέρειά της. Ο πληθυσμός και η δικαιοδοσία βασίζουν την ευκρίνεια τους στα διαθέσιμα στοιχεία που υπάρχουν κάθε φορά από τις υπεύθυνες υπηρεσίες και τους υπεύθυνους φορείς. Πολλές φορές, όμως, μπορεί να είναι αναξιόπιστα, ειδικά σε περιπτώσεις που υπάρχει εκτεταμένη συσσώρευση πληθυσμού και πολλαπλές δικαιοδοσίες. Οι υπηρεσίες και οι περιφέρειες μίας πόλεις μπορούν να βοηθήσουν στο διαχωρισμό των πόλεων από άλλες μορφές κατοίκησης όπως τα χωριά (Roberts, 1996).

Η ικανότητα μίας πόλης να επιβιώσει και να εξελιχθεί περικλείει παράγοντες, όπως η οικονομία της πόλης αυτής, τη διαθεσιμότητα σε θέσεις εργασίας και υπηρεσίες, τη προσφορά σε θέματα υγείας και την έλξη για το αστικό περιβάλλον, τη διαθεσιμότητα πόρων, όπως το νερό, υλών και ενέργειας, όπως και τη δυνατότητα ανάπτυξης στο μέλλον. Έτσι, μία πόλη είναι η συγκέντρωση πληθυσμού και πόρων -φυσικών ή ανθρώπινων- πληροφοριών, οικονομικής δύναμης και ευκαιριών, όπως επίσης και μια συγκέντρωση μόλυνσης και δυσλειτουργικότητας θεμάτων που σχετίζονται με φαινόμενα από το κυκλοφοριακό μέχρι και την εγκληματικότητα. Όσο μεγαλύτερη είναι, λοιπόν, η συγκέντρωση σε μία πόλη τόσο μεγαλύτερη είναι και η ανησυχία για τον αντίκτυπο που θα υπάρξει στο φυσικό περιβάλλον και στην ανθρώπινη και αστική βιωσιμότητα (Bugliarello, 2006). Η πρόκληση της αστικής βιωσιμότητας είναι να εξασφαλίσει επίλυση των προβλημάτων που δημιουργούνται στο εσωτερικό των πόλεων, αναγνωρίζοντας ότι οι ίδιες οι πόλεις προσφέρουν πληθώρα δυνατών λύσεων (Μητούλα, 2004).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΥΠΟΒΑΘΜΙΣΗ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΑΙΤΙΕΣ & ΜΟΡΦΕΣ ΥΠΟΒΑΘΜΙΣΗΣ

Κάθε πόλη που αντιμετωπίζει προβλήματα υποβάθμισης, στο σύνολό της ή σε μία συνοικία της, οφείλει τα προβλήματα αυτά σε διαφορετικούς λόγους, ανάλογα με την περίπτωση και τη χώρα στην οποία ανήκει. Έτσι, και τα προβλήματα υποβάθμισης διαφέρουν ανάλογα με τα αίτια που τα προκάλεσαν, τον τρόπο που εξελίχθηκαν και φυσικά τον τρόπο που αντιμετωπίστηκαν.

Τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα κέντρα των ευρωπαϊκών πόλεων είναι κυρίως προβλήματα γήρανσης και οικονομικής παρακμής που αρχικά αφορούσαν ορισμένα μόνο τμήματά τους. Στη συνέχεια επεκτάθηκαν σε ευρύτερες αστικές περιοχές που αναπτύχθηκαν κατά τα χρόνια του μεσοπολέμου και στις δεκαετίες του '50 και του '60. Οι περιοχές αυτές είναι στάσιμες ή παρακμάζουσες (Cherry, 1988).

Παραδείγματα πόλεων, που ήδη έχουν αρχίσει να παρακμάζουν, αποτελούν πολλές πόλεις της Βρετανίας, με σημαντικότερες το Manchester, τις κεντρικές περιοχές του Λονδίνου και τη Glasgow, οι οποίες αντιμετωπίζουν τα μεγαλύτερα προβλήματα. Σε διάστημα δέκα ετών, πολλές αγγλικές πόλεις, και κυρίως τα κέντρα τους, έχουν μεταβληθεί από ήσυχες και πολλές φορές ερημικές περιοχές τις βραδινές ώρες, σε συνοικίες γεμάτες από νέους που έχουν καταναλώσει μεγάλες ποσότητες αλκοόλ και κυκλοφορούν στους δρόμους τους μέχρι και τις πρωινές ώρες (Roberts, 2006).

Στη δεκαετία του '90, σε πολύ μικρό χρονικό διάστημα, υπήρξε μία μεγάλη αύξηση στον αριθμό των νυχτερινών κέντρων που διασκεδάζουν κυρίως νέοι, τα οποία λειτουργούν με εκτεταμένη άδεια μέχρι και τις πρώτες πρωινές ώρες. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να υπάρξουν και τεράστιες αλλαγές στη βιομηχανία της διασκέδασης σε αυτές τις πόλεις. Τα παραπάνω είχαν μεγάλη έξαρση, σε συνδυασμό με την ελαστική νομοθεσία για τα οινόπνευματώδη ποτά και τις ειδικές άδειες για τη λειτουργία νυχτερινών κέντρων και μετά την ορισμένη από το νόμο ώρα. (Hobbs, 2003).

Τα παραπάνω αποτελούν τις σημαντικότερες αιτίες για την έκρηξη παραβατικών φαινομένων στα κέντρα των πόλεων. Έτσι, σε μία εβδομάδα καταγράφονται περίπου 13.000 περιπτώσεις βίας σε όλη τη Βρετανία, σε περιοχές που λειτουργούν νυχτερινά κέντρα πέρα από το νόμιμο ωράριο, ενώ στο 47% των βίαιων εγκληματικών δράσεων ο

δράστης βρισκόταν υπό την επήρεια του αλκοόλ. Οι τοπικές αρχές δηλώνουν ότι σε αυτές τις περιοχές, συνήθως κέντρα πόλεων, τις βραδινές ώρες που δεν λειτουργούν τα καταστήματα, αλλά μόνο νυχτερινά κέντρα χωρίς έλεγχο, παρατηρούνται φαινόμενα αντικοινωνικών συμπεριφορών, όπως να ουρούν σε δημόσιους χώρους, να πυροβολούν και να βλαστημούν (Roberts, 2005).

Όπως φαίνεται η βία στα κέντρα των πόλεων είναι συνηθισμένο φαινόμενο στις μεγάλες πόλεις. Αυτού του είδους η βία εμφανίζεται συχνά σε ορισμένα σημεία πόλεων και όχι σε όλο το εύρος τους. Τις περισσότερες φορές τα σημεία που εμφανίζονται παρόμοια με τα παραπάνω φαινόμενα είναι περιοχές που σερβίρεται αλκοόλ. Πρέπει να αναφερθεί, επίσης, ότι σε περιοχές έξω από τα κέντρα των πόλεων, η βία συνίσταται, κυρίως, ως βία μέσα στα σπίτια και σε χώρους εργασίας, ενώ στα κέντρα των πόλεων, κυρίως στις ευρωπαϊκές πόλεις και τις πόλεις των Ηνωμένων Πολιτειών τα αυξημένα ποσοστά βίας μετρώνται σε δρόμους και δημόσια κτήρια (Ingemann- Hansen, 2004).

Η έξαρση βίας και εγκληματικότητας σε συνοικίες πόλεων έχουν ως συνέπεια τα άτομα που επιθυμούν να χρησιμοποιήσουν τα μέσα μεταφοράς που περνούν ή έχουν ως τέρμα τις περιοχές αυτές να επιλέγει άλλους τρόπους μεταφοράς και παράλληλα, άτομα μεγαλύτερα των 30 ετών να αποφεύγουν να επισκέπτονται τις συνοικίες αυτές, πόσο μάλλον να διαμένουν εκεί (Bromley, 2000).

Η γήρανση των κέντρων των πόλεων συνδέεται άμεσα και με την παλαίωση των κτηρίων και των κατοικιών. Οι κατοικίες, λόγω της παλαιότητάς τους, με την πάροδο του χρόνου, χρησιμοποιούνται όλο και περισσότερο από τα οικονομικά ασθενέστερα κοινωνικά στρώματα και συχνά αποτελούν τον πρώτο τόπο εγκατάστασης μεταναστών που αναζητούν εργασία στην πόλη. Η συγκέντρωση τέτοιων ομάδων, που συνοδεύεται και από προβλήματα επικοινωνίας, αλλά και συνύπαρξης με τους προηγούμενους κατοίκους, ενισχύει συμπεριφορές που ωθούν στη δημιουργία γκέτο (King, 1987). Σε ορισμένες πόλεις, καθώς οι επιχειρήσεις και οι οικονομικές δραστηριότητες απομακρύνονταν, οι κοινωνικά αποκλεισμένοι παρέμειναν στο κέντρο, ενώ η υποδομή και το κτιριακό απόθεμα αφήνεται να παρακμάζει και να υποβαθμίζεται (Επ. Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 1994; Επ. Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 1992).

Χαρακτηριστική περίπτωση των πόλεων που αντιμετωπίζουν προβλήματα γήρανσης είναι το Liverpool στο Ηνωμένο Βασίλειο. Στη συγκεκριμένη πόλη, η οικονομική παρακμή είναι αποτέλεσμα μακρόχρονης διαδικασίας, η οποία εντάθηκε

ακόμα περισσότερο τη δεκαετία του '60, περίοδος που αποφασίστηκε να αποκεντρωθούν οι δραστηριότητες του λιμανιού και να μείνει με αυτό τον τρόπο μεγάλος αριθμός κατοίκων χωρίς δουλειά. Για δύο δεκαετίες μεταξύ '70 και '90, όταν η απασχόληση σε όλο το Ηνωμένο Βασίλειο αυξανόταν συνολικά κατά 15%, η απασχόληση του Liverpool μειωνόταν κατά 40%. Αυτή η μείωση αφορούσε τόσο τη βιομηχανική απασχόληση, που το πρόβλημα ήταν σημαντικότερο, όσο και τον τομέα των υπηρεσιών. Η ανεργία πολύ σύντομα οδήγησε σε σημαντικούς ρυθμούς μείωσης του πληθυσμού και μάλιστα του εξειδικευμένου στις εργασίες που σταμάτησαν να προσφέρονται στην περιοχή. Όσα νοικοκυριά αποφάσισαν να συνεχίσουν να διαμένουν στις περιοχές του Liverpool που αντιμετώπιζαν τα μεγαλύτερα προβλήματα, αυτό συνέβαινε λόγω της δυσκολίας τους να εγκατασταθούν σε άλλες περιοχές, αφού το εισόδημά τους δεν τους το επέτρεπε. Στις αρχές της δεκαετίας του '90, πάνω από το 40% των νοικοκυριών είχαν εισόδημα επιπέδου φτώχειας, ενώ το 16% ήταν ανίκανα να καλύψουν τις βασικές τους ανάγκες. Παρά την αναγκαιότητα για αστική αναγέννηση και βιώσιμη ανάπτυξη των περιοχών που αντιμετώπιζαν τα σημαντικότερα προβλήματα στο Liverpool, οι παρεμβάσεις που έχουν γίνει μέχρι σήμερα είναι μικρές και τα αποτελέσματα δεν έχουν αρχίσει ακόμα να φαίνονται (Couch and Dennemann, 2000).

Μία συνηθισμένη περίπτωση μορφής υποβάθμισης είναι εκείνη της οικολογικής και περιβαλλοντικής υποβάθμισης των πόλεων, τόσο από την ανεξέλεγκτη βιομηχανοποίηση περιοχών όσο και από άλλους λόγους. Τις τελευταίες δεκαετίες, πολλές μεγάλες πόλεις επεκτείνονται χωρίς μέτρο, απλά διασκορπίζοντας τα στοιχεία τους σε περιοχές έξω από το κέντρο, χωρίς κάποιο σχέδιο εξάπλωσης. Αυτός ο αποκεντρωτικός τρόπος μεγένθυσης του πληθυσμού και των επαγγελμάτων οδήγησε σε μεγαλύτερες διαδρομές από την μεριά των κατοίκων των πόλεων αυτών και μεγαλύτερη εξάρτηση από το αυτοκίνητο. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα τη μεγαλύτερη πίεση στο περιβάλλον των πόλεων αυτών. Παράδειγμα τέτοιας πόλης είναι η Barcelona, στην οποία, το 1999, η κατανάλωση ενέργειας για μεταφορικούς σκοπούς αυξήθηκε κατά 40%, στο σύνολο κατανάλωσης ενέργειας, ενώ ευθύνεται, κατά 40% του συνόλου, για την εκπομπή αερίων που επιβαρύνουν το φαινόμενο του θερμοκηπίου. Έτσι, θα μπορούσε να ειπωθεί ότι, στις περισσότερες ανεπτυγμένες περιοχές, ο τρόπος μετακίνησης μέσα στις κεντρικές περιοχές των μεγάλων πόλεων, αλλά και η μετακίνηση από τα προάστια προς το κέντρο και το αντίστροφο δημιουργούν σημαντικά περιβαλλοντικά προβλήματα. Οδηγούν στην αύξηση του όζοντος και στην αύξηση του φαινομένου του θερμοκηπίου, προβλήματα που

υποβαθμίζουν την ποιότητα ζωής των κατοίκων των περιοχών αυτών. Η αύξηση της εξάρτησης από τα ιδιωτικής χρήσεως αυτοκίνητα έχει ως συνέπεια και την επιδείνωση του κυκλοφοριακού προβλήματος και του άγχους στις πόλεις που έχουν εξαπλωθεί, χωρίς μέτρο και σχέδιο (Muñiz and Galindo, 2005).

Η ίδια εικόνα παρατηρείται και στο Rotterdam, στην Ολλανδία. Και σε αυτή την περίπτωση την δεκαετία του '60 και για είκοσι χρόνια η πόλη και οι κάτοικοί της υπέφεραν από παρακμή των παραδοσιακών οικονομικών δραστηριοτήτων. Από τα μέσα της δεκαετίας του '80 άρχισαν να φαίνονται σαφή σημάδια οικονομικής ανάκαμψης. Σημαντική αλλαγή υπήρξε με την επέκταση και τον εκσυγχρονισμό του λιμανιού, ώστε η πόλη να εξελιχθεί σε σημαντικό κέντρο επιχειρήσεων και υπηρεσιών. Έτσι, τα τελευταία χρόνια παρουσιάζεται μείωση της ανεργίας και αύξηση του πληθυσμού, αν και στην πραγματικότητα ποτέ δεν διευθετήθηκαν τα προβλήματα του κοινωνικού αποκλεισμού, αφού η οικονομική ευημερία δεν άγγιξε όλες τις κοινωνικές ομάδες. Στο κέντρο της πόλης του Rotterdam έχουν παραμείνει μειονοτικές κατηγορίες πληθυσμού, όπως μετανάστες, ημιειδικευμένοι, ανειδίκευτοι εργάτες, εθνικές μειονότητες. Οι πλέον περιθωριοποιημένοι από αυτούς κατοικούν σε παλιά κτήρια ή σε πρόχειρα φτιαγμένες κατασκευές, επικίνδυνες τις περισσότερες φορές, τόσο για την υγεία και την αρτιμέλεια των ίδιων, όσο και για τους υπόλοιπους κατοίκους και επισκέπτες των περιοχών αυτών (Albers, 2005; Spruit, 1990).

Μία ακόμα ευημερούσα πόλη, με προβλήματα, όμως, στον κοινωνικό της ιστό, είναι η Frankfurt. Αν και η συγκεκριμένη πόλη είναι αρκετά ανεπτυγμένη και μια από τις πλέον ελκυστικές για εγκατάσταση επιχειρήσεων, η οικονομική αυτή ευημερία της είναι που προσελκύει μεγάλο αριθμό μεταναστών, τον μεγαλύτερο σε όλη τη Γερμανία. Αξιοσημείωτο είναι ότι στις αρχές της προηγούμενης δεκαετίας, με την αυξανόμενη εισροή μεταναστών από την Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη, ο αλλοδαπός πληθυσμός της Frankfurt ξεπέρασε κάθε άλλη πόλη φτάνοντας το 28% των κατοίκων. Το μεγαλύτερο ποσοστό των μεταναστών που έφτασαν την περίοδο αυτή στην Frankfurt, αφού η δυσκολία για εγκατάσταση σε άλλη περιοχή ήταν μεγάλη, επέλεξαν ή απλά τους υπέδειξαν να συγκεντρωθούν σε δύο περιοχές κοντά στο σιδηροδρομικό σταθμό, δημιουργώντας υψηλές πληθυσμιακές πυκνότητες, μία εικόνα που υπερισχύουν τα φτωχικά σπίτια και η έλλειψη κοινωνικών εξυπηρετήσεων. Έτσι, στα μέσα της δεκαετίας του '90 σημαντικό τμήμα του πληθυσμού ήταν άστεγοι, ενώ πολλές ήταν οι οικογένειες που περίμεναν σε λίστα αναμονής για να ενταχθούν σε κάποιο από τα προγράμματα κοινωνικής κατοικίας που υπήρχαν στη Γερμανία (Hall, 2002; Olafsson and Svensson, 1986).

Πολλές φορές, όμως, κυρίως στις αναπτυσσόμενες χώρες, τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι πόλεις δεν είναι από τη γήρανση, από τη ραγδαία οικονομική ανάπτυξη ή απλά από έλλειψη σεβασμού σε αυτές. Η αχανής μεγένθυση των πόλεων, ειδικά των αναπτυσσόμενων, έχουν ως αποτέλεσμα σε πολλές περιπτώσεις την αύξηση της φτώχειας και της περιβαλλοντικής υποβάθμισης, σε βαθμό μεγαλύτερο από ποτέ. Πολλές πόλεις αντιμετωπίζουν την έλλειψη φυσικών πόρων, τη φτώχεια, την δυσκολία της εξασφάλισης αξιοπρεπούς επιβίωσης και τη δυσκολία στην πρόσβαση σε καθαρό πόσιμο νερό. (Hommer – Dixon, 2000)

Άξια αναφοράς πόλη για την κοινωνική και οικονομική υποβάθμιση που αντιμετωπίζει, με τα παραπάνω φαινόμενα, είναι η πόλη του Cairo, η πρωτεύουσα της Αιγύπτου. Η μεγαλύτερη σε πληθυσμό πόλη της Αιγύπτου, με 16 εκατομμύρια πληθυσμό έρχεται καθημερινά αντιμέτωπη, ακόμα και σήμερα με μεγάλα προβλήματα σε όλους τους τομείς της ζωής και των δραστηριοτήτων του ανθρώπου. Η μεγάλη αύξηση του πληθυσμού στη συγκεκριμένη πόλη, όπως και σε πολλές άλλες, που μπορούν να ενταχθούν στην κατηγορία των μεγάλων σε μέγεθος και πληθυσμό πόλεων, η ίδια αυτή αύξηση του πληθυσμού είναι που δημιουργεί μεγάλα προβλήματα στη διαβίωση των ανθρώπων, αλλά και τη μελλοντική επιβίωση της πόλης αυτής. Το Cairo αντιμετωπίζει τα τελευταία χρόνια μεγάλη αύξηση της φτώχειας στο μεγαλύτερο μέρος των κατοίκων του αλλά και φυσικών αλλαγών. Το κέντρο της πόλης αυξήθηκε σημαντικά μετά την εγκατάσταση στην περιοχή τουλάχιστον 10 εκατομμυρίων κατοίκων, με αποτέλεσμα να αφανιστούν οι περιοχές που διατήθονταν για αγροτικούς σκοπούς και πλέον όλο το εύρος της πόλης να καλύπτεται από κτήρια. Παράλληλα, έχουν δημιουργηθεί προβλήματα στη μετακίνηση και τη δημόσια μεταφορά, αφού το κυκλοφοριακό πρόβλημα, με την αύξηση του πληθυσμού και την έλλειψη σχεδιασμού, είναι σημαντικό και συνεχίζει να επιδεινώνεται. Επίσης, σημαντικά προβλήματα δημιουργούνται, με την μεγένθυση μίας πόλης, όπως αυτή του Cairo, και στην ποιότητα του αέρα και κατά συνέπεια στην δημόσια υγεία. Το 60-70% της μόλυνσης του αέρα είναι αποτέλεσμα των αυτοκινήτων και γενικά των μηχανοκίνητων μεταφορικών μέσων, χωρίς να τίθενται σε δεύτερη μοίρα για την μόλυνση οι βιομηχανικές εκπομπές ρύπων. Έτσι, με την αύξησή τους, επιδεινώνεται ταυτόχρονα και η μόλυνση του αέρα καθώς, επίσης, και τα προβλήματα που δημιουργούνται στην υγεία των κατοίκων του Cairo.

Σημαντική, όμως, είναι και η καταστροφή των υδάτινων πόρων. Κάποτε λεγόταν ότι η Αίγυπτος είναι δώρο από τον Νείλο ποταμό. Σήμερα, η κατάσταση είναι

διαφορετική. Πολλά από τα κανάλια του ποταμού αυτού είναι ρυπασμένα από βιομηχανικά και οικιακά απόβλητα, μειώνοντας την ποιότητα των νερών και δημιουργώντας μεγάλα προβλήματα στην ύδρευση της πόλης, προβλήματα, που χωρίς άμεσες επεμβάσεις, θα γίνουν χειρότερα. Σημαντικές δυσκολίες αντιμετωπίζει το Cairo και στην διαχείριση των αποβλήτων του. Με την ραγδαία αύξηση του πληθυσμού, αυξήθηκαν και οι ποσότητες των αποβλήτων, που με δυσκολία πια βρίσκεται τρόπος για συλλογή και διάθεσή τους.

Η σύνδεση, μεταξύ της φτώχειας και των περιβαλλοντικών προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι πολυπληθείς αναπτυσσόμενες πόλεις, φαίνεται κυρίως στις φτωχογειτονίες και στους ανεπίσημους καταυλισμούς τους. Αυτοί οι καταυλισμοί διαμορφώνονται, κυρίως, κοντά σε εργοστάσια, σκουπιδοτόπους και άλλες επιβλαβείς δραστηριότητες. Οι άνθρωποι, που αναγκάζονται να διαβιούν σε τέτοιες περιοχές πόλεων, ζουν κάτω από καταστάσεις μεγάλης φτώχειας, κακές περιβαλλοντικές συνθήκες, εγκληματικότητα και προβλήματα υγείας. Απαραίτητη, λοιπόν, είναι η άμεση παρέμβαση των υπεύθυνων φορέων και το πραγματικό ενδιαφέρον των αναπτυγμένων χωρών, ώστε να μην υπάρχουν προβλήματα στις αναπτυσσόμενες πολυπληθείς πόλεις του κόσμου (Araby, 2002).

Προβλήματα στην κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη μίας πόλης ή μίας συνοικίας πόλεως προκαλούν και οι πολιτικοί λόγοι που αντιμετωπίζει η χώρα ή η περιοχή στην οποία βρίσκεται. Παράδειγμα πόλης με τα παραπάνω χαρακτηριστικά είναι η Famagusta (Αμμόχωστος), στην κατεχόμενη από τους Τούρκους περιοχή της Κύπρου. Η Αμμόχωστος, μέχρι την εισβολή του 1974, είχε μία αξιοσημείωτη ανάπτυξη σε όλους τους τομείς της ζωής, τόσο στην οικονομία της, όσο και σε κοινωνικό και εμπορικό επίπεδο, με σημαντικότερο τομέα εκείνο του τουρισμού. Η αύξηση του πληθυσμού ήταν σημαντικός, ενώ η φήμη της πόλης για την τουριστική της ανάπτυξη, ήταν αξιοσημείωτη, χωρίς να μέρνει σε δεύτερη μοίρα η πρωτογενής παραγωγή. Τα δύο αυτά συστατικά, με την ταυτόχρονη θέληση των κατοίκων, είχαν κάνει της Αμμόχωστο μία από τις πιο εύρωστες οικονομικά πόλεις της Κύπρου. Μετά τον πόλεμο του 1974 και το διαχωρισμό του νησιού σε δύο διοικητικές περιοχές, η Αμμόχωστος βρέθηκε κάτω από τη διοίκηση των τούρκων και έχασε το κύρος της. Η πόλη κατέληξε να είναι η σπάνια περίπτωση, που αποσπάστηκε με τη βία από την υπόλοιπη Κύπρο και με απόφαση των Ηνωμένων Εθνών 4.500 Ελληνοκύπριοι κάτοικοι να αναγκαστούν να αφήσουν τα νοικοκυριά τους και τη πόλη τους και να μεταναστεύσουν μέσα στην ίδια την πατρίδα τους. Έτσι, η πόλη έμεινε σχεδόν

χωρίς πληθυσμό και για το λόγο αυτό χωρίς αστική δραστηριότητα. Η πιο δυναμικά αναπτυσσόμενη πόλη σε όλη την Κύπρο έγινε «αποικισμός φαντασμάτων». Η σημαντική τάση ανάπτυξης και μεγένθυσης τερματίστηκαν βίαια, μαζί με το βασικό εισόδημα που προερχόταν από τις τουριστικές και εμπορικές δραστηριότητες. Τώρα πια η πόλη, παρά την εγκατάσταση εκεί μικρού αριθμού Τούρκων κατοίκων, παραμένει εγκαταλελειμμένη, νεκρή. Τίποτα δεν θυμίζει την παλιά αίγλη και τις δυνατότητες που είχε για ανάπτυξη (Onal et al, 1999).

Η ερήμωση, η βία, η εγκατάλειψη, η υπέρμετρη κατανάλωση αλκοόλ, η περιβαλλοντική υποβάθμιση, τα κυκλοφοριακά προβλήματα και οι πολιτικές αναταραχές είναι μερικές μόνο μορφές υποβάθμισης που αντιμετωπίζουν πόλεις ή συνοικίες πόλεων. Όποιες και να είναι οι αιτίες που οδήγησαν στην υποβάθμισή τους το αποτέλεσμα είναι κοινό και τα προβλήματα που δημιουργούνται μεγάλα, μέχρι να υπάρξουν συγκεκριμένα και κατάλληλα προγράμματα αναβάθμισης και να επιλύσουν ή να μειώσουν την αρνητική εικόνα που σχηματίζεται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ ΑΣΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ

Παρόλο τον πλουραλισμό στην ιστορία της οικονομικής ανάπτυξης κάθε περιοχής, την πολιτική που ισχύει στην αρχιτεκτονική και την οικοδόμηση των πόλεων και των κοινωνικών και πολιτιστικών παραδόσεων, τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι πόλεις τη σημερινή εποχή είναι κατά πολύ τα ίδια σε όλο τον κόσμο. Σε όλες τις πόλεις αντιμετωπίζονται προβλήματα διαβίωσης, περιοχές στις οποίες σιγά σιγά στερείται το δικαίωμα στους πολλούς να τις επισκεφτούν ή να διαμείνουν, απομονωμένες περιοχές, φτωχός πληθυσμός, αρνητική απεικόνιση συγκεκριμένων σημείων στη πόλη, κοινωνικός αποκλεισμός, ρύπανση και εγκληματικότητα. Το ζήτημα δεν είναι αν υπάρχουν, όμως, σε όλες τις πόλεις αυτά τα προβλήματα, αλλά αν ενεργούν οι υπεύθυνοι φορείς για να τα ξεπεράσουν και με ποιο τρόπο το κάνουν αυτό (Turkington et all, 2004).

Μία παλαιότερη παρέμβαση σε πόλη της Ευρώπης, με σκοπό τη μείωση των προβλημάτων που αντιμετώπιζε το κέντρο της, είναι αυτή που πραγματοποιήθηκε στο Friburg της Γερμανίας. Η πόλη του Friburg βρίσκεται στα νοτιοδυτικά της Γερμανίας και είναι η τέταρτη μεγαλύτερη πόλη στην πολιτεία του Baden – Wurttemberg, αυτή τη στιγμή κατοικείται από περίπου 200.000 κατοίκους, ενώ γειτονεύει με το γνωστό δάσος Black Forest.

Στις αρχές της δεκαετίας του '70, παρατηρήθηκε το φαινόμενο της όξινης βροχής που εντάθηκε στα μέσα της δεκαετίας. Το φαινόμενο αυτό κρίθηκε πιθανό, σε μικρό χρονικό διάστημα, ότι θα κατέστρεφε το γειτονικό στην πόλη δάσος που εκτός από πνεύμονας πρασίνου της περιοχής αλλά και όλης της χώρας, προσέφερε και προσφέρει εργασία, ακόμα και σήμερα, σε πολλούς κατοίκους της περιοχής, λόγω του τουρισμού και των φυσικών πόρων που προσφέρει. Εκτός, όμως, από την καταστροφή του περιβάλλοντος, γεγονός που δημιουργούσε προβλήματα στην οικονομία και την κοινωνία της περιοχής, προβλήματα παρατηρούνταν και στην κίνηση των αυτοκινήτων και γενικά των μηχανικών τροχοφόρων στην περιοχή αυτή και κυρίως στο κέντρο της πόλης, λόγω της αύξησης των αυτοκινήτων. Το παραπάνω φαινόμενο είχε ως αποτέλεσμα και τη μείωση των θέσεων στάθμευσης στην ίδια περιοχή και τη δημιουργία πολλών προβλημάτων τόσο στην καθημερινότητα των κατοίκων του Friburg όσο και στην υγεία

τους, αφού μία τέτοια καθημερινή κατάσταση οδηγεί σε άγχος και μείωση της ποιότητας ζωής των ανθρώπων.

Η πολιτεία, ανησυχώντας για το αυξανόμενο κυκλοφοριακό πρόβλημα που δημιουργούνταν στο δίκτυο του κέντρου της πόλης αλλά και για τη μετακίνηση οικογενειών από το κέντρο προς τα προάστια, αποφάσισε στα μέσα της δεκαετίας του '70 να βελτιώσει την ποιότητα της ζωής στο κέντρο της πόλης. Έτσι, στόχος των υπευθύνων ήταν η αποφυγή της συνεχούς χρήσης των αυτοκινήτων και γενικά των τροχοφόρων που κινούνται με μηχανικό τρόπο. Απαγορεύτηκε η χρήση και η είσοδος των αυτοκινήτων και των μοτοσικλετών, κάθε είδους, στο κέντρο της πόλης, μέσω, κυρίως, της πεζοδρόμησης των περισσότερων δρόμων και δόθηκαν κίνητρα για τη χρησιμοποίηση των μαζικών μέσων μεταφοράς. Αργότερα, η ταχύτητα των μηχανών μειώθηκε σε άλλες περιοχές πιο περιφερειακά του κέντρου, ενώ οι αυξημένες τιμές που χρεώνονταν εκείνοι που επιθυμούσαν να σταθμεύσουν τα αυτοκίνητά τους κοντά στο κέντρο της πόλης τους εμπόδιζε σε σημαντικό βαθμό. Ταυτόχρονα, μειώθηκε βάσει νόμου η περιοχή που διατίθονταν με σκοπό την δημιουργία εργοστασίων και γενικότερα για βιομηχανικούς σκοπούς.

Η ρύθμιση αυτή είχε άμεσο αποτέλεσμα την αύξηση των πεζών στους δρόμους, καθώς, επίσης, και της χρήσης ποδηλάτων για να φτάσουν στους προορισμούς τους. Από το 1976 έως και την αρχή της δεκαετίας του '90 ο συνολικός αριθμός των μετακινήσεων αυξήθηκε κατά 30%, ενώ το ποσοστό των μετακινήσεων με αυτοκίνητα αυξήθηκε μόνο κατά 1%. Σημαντικό γεγονός ήταν και η αύξηση κατά 53% των μετακινήσεων με αστικές συγκοινωνίες, ενώ η μετακίνηση με ποδήλατα έφτασε το 96% (Firzroy and Smith, 1998; Sherry and Throgmorton, 2003).

Προβλήματα υποβάθμισης αντιμετωπίζουν και πολλές πόλεις της Αγγλίας, και κυρίως τα κέντρα τους, και έχουν μεταβληθεί σε επικίνδυνες περιοχές με αποτέλεσμα πολλοί κάτοικοί τους να αποφεύγουν να πλησιάζουν σε αυτά τα μέρη, κυρίως τις βραδινές ώρες. Τα πρόβλημα φαίνεται ότι είναι, είτε η ερήμωση των κέντρων των πόλεων, είτε η επικράτηση σε αυτά "λάθος άνθρωπων". Ως αποτέλεσμα είναι ότι, εκείνοι που έχουν την επιλογή, προτιμούν να μην χρησιμοποιούν τα κέντρα των πόλεων και αυτό με τη σειρά του έχει ως αποτέλεσμα να χειροτερεύει όλο και περισσότερο η κατάσταση για όλες τις κοινωνικές ομάδες. Μία πόλη που αντιμετωπίζει αυτά τα προβλήματα είναι το Coventry. Το Coventry είναι μία μεσαία σε μέγεθος πόλη της Αγγλίας, έχει περίπου 300.000 κατοίκους που βρίσκεται στα δυτικά της χώρας και ήταν μία από τις πιο κατεστραμμένες

και λεηλατημένες Βρετανικές πόλεις από τους βομβαρδισμούς την περίοδο 1939-1945. Μετά τον πόλεμο η πόλη του Coventry ξαναχτίστηκε με πιο μοντέρνες ιδέες με λειτουργικές ζώνες και ξεκάθαρο διαχωρισμό των περιοχών που μπορούν να κινούνται αυτοκίνητα και των περιοχών που μπορούν να κινούνται μόνο πεζοί. Ο αρχιτέκτονας που σχεδίασε τη νέα αυτή πόλη κατάφερε να πείσει το Δημοτικό Συμβούλιο της πόλης να μεταβάλει εκείνους τους αυτοκινητόδρομους, που θεωρούνταν κέντρο της πόλης και είχαν τα εμπορικά καταστήματα, σε πεζόδρομους, ώστε όλο το εμπορικό κέντρο της πόλης να είναι απαλλαγμένο από αυτοκίνητα, λειτουργικό και διαβατό από πεζούς.

Καθώς η ανακατασκευή ακολούθησε τις καταστροφές του Β' Παγκόσμιου Πολέμου, το Coventry διαθέτει πολύ μικρό αριθμό κατοίκων που διαμένουν στο κέντρο της πόλης. Ο πληθυσμός που κατοικούσε σε αυτό το σημείο της πόλης, μπορεί να πει κανείς ότι χάθηκε κατά την μεταπολεμική ανακατασκευή της πόλης, αφού αυτή έγινε σε λειτουργικές ζώνες, οι οποίες δεν προέβλεπαν την εκτεταμένη χρήση κατοικίας. Αν και στην περιοχή λειτουργεί πανεπιστήμιο το οποίο τροφοδοτεί άλλους 15.000 κατοίκους στην περιοχή, αυτοί διαμένουν σε άλλες περιοχές της πόλης. Επίσης, αν και υπάρχουν θέατρα και η Όπερα στο κέντρο της πόλης, υπάρχει ανεπάρκεια σε εστιατόρια και άλλες διευκολύνσεις οι οποίες μπορούν να προσελκύσουν τον κόσμο. Έτσι, η πλειοψηφία των κατοίκων του Coventry προτιμά να διαμένει και να διασκεδάζει στα περίχωρα της πόλης. Μέχρι και την δεκαετία του '80, παρατηρούνταν το φαινόμενο της περαιτέρω υποβάθμισης της περιοχής του κέντρου του Coventry. Μεθυσμένα άτομα που έβγαιναν από τα κέντρα διασκέδασης, που λειτουργούν στην περιοχή, βανδαλισμοί και εγκληματικές ενέργειες είχαν γίνει σύνηθες φαινόμενο στο κέντρο της πόλης.

Έτσι, στα τέλη της ίδιας δεκαετίας, ξεκίνησαν οι κινήσεις για να μετατραπεί το κέντρο του Coventry σε πιο ασφαλές μέρος για τους κατοίκους της πόλης. Οι κύριες ενέργειες είχαν σχέση με την μείωση της κατανάλωσης αλκοόλ και την τοποθέτηση καμερών ασφαλείας σε συγκεκριμένα σημεία της πόλης. Την περίοδο που πλέον το πρόβλημα ήταν έκδηλο, υπολογίστηκε από τους υπευθύνους ότι το 12% των επισκεπτών του Coventry προτιμούσαν να μην επισκεφτούν το κέντρο της πόλης, λόγω της συμπεριφοράς εκείνων που σχετίζονταν με το αλκοόλ, οι περισσότεροι νέοι άνθρωποι. Έτσι, οι υπεύθυνοι για την ασφάλεια της πόλης που ήταν ταυτόχρονα και εκείνοι που παραδίδουν την κάρτα αγοράς αλκοολούχων ποτών, οι υπεύθυνοι για την παραγωγή μπίρας, η αστυνομία, η δικαιοσύνη, το Δημοτικό Συμβούλιο, οι τοπικές πολυεθνικές, η Υπηρεσία Ενημέρωσης για το Αλκοόλ και άλλοι, δημιούργησαν ένα ευρύ φάσμα

ενεργειών όπως η διανομή παντός τύπου ενημερωτικού υλικού και γενικά ό,τι ήταν απαραίτητο για να βελτιωθεί η μετακίνηση αργά το βράδυ στους δρόμους της πόλης και να διευκολυνθεί η μείωση των κακουργημάτων, από εκείνους που έχουν καταναλώσει αλκοόλ. Παράλληλα, η αστυνομία έκανε φανερή την απόφασή της για την μείωση των προβλημάτων που δημιουργούνται από την κατανάλωση αλκοολούχων ποτών.

Η δεύτερη αξιοσημείωτη δράση στο κέντρο της πόλης του Coventry ήταν η εγκατάσταση ενός κλειστού κυκλώματος παρακολούθησης. Το 1987, οι πρώτες 10 κάμερες τοποθετήθηκαν σε τρεις σταθμούς αυτοκινήτων και σε περιοχές με πολυκαταστήματα. Μέχρι το 1996, είχαν τοποθετηθεί περισσότερες από 100 κάμερες, τα δύο τρίτα των οποίων βρίσκονταν σε σταθμούς αυτοκινήτων, αν και πολλές από αυτές υποστήριζαν και παρακολουθήσεις ταυτόχρονα πολυκαταστημάτων. Το Δημοτικό Συμβούλιο ήθελε να γνωρίζει ο κόσμος την ύπαρξη καμερών, παρουσιάζοντάς τις ως ένα εργαλείο για την ασφάλεια εκείνων που χρησιμοποιούν τους σταθμούς αυτοκινήτων και τα πολυκαταστήματα και για αυτό το λόγο υπήρχαν πινακίδες που ενημέρωναν για το σύστημα ελέγχου. Τέλος, δύο από τους σταθμούς αυτοκινήτων στο κέντρο του Coventry ήταν επανδρωμένοι. Σκοπός του Δημοτικού Συμβουλίου της περιοχής ήταν να κάνει όλους τους χώρους του κέντρου της πόλης ασφαλείς για όλους. Οι αρχικές ενέργειες στο Coventry φαίνεται ότι είχαν μεγάλη επιτυχία. Όλοι οι σταθμοί αυτοκινήτων στο κέντρο της πόλης άρχισαν να διαθέτουν ασφάλεια, γεγονός πραγματικά αξιοσημείωτο, ενώ οι εγκληματικές ενέργειες από την μεριά εκείνων που κατανάλωναν μεγάλες ποσότητες αλκοόλ μειώθηκαν σημαντικά (Oc and Tiesdell, 1998).

Δεν είναι, όμως μόνο το Coventry που αντιμετωπίζει τέτοιου είδους προβλήματα. Και άλλες πόλεις αντιμετωπίζουν παρόμοια προβλήματα αλλά από διαφορετική αιτία. Τα τελευταία χρόνια, υπάρχει μεγάλο ενδιαφέρον σε όλο τον κόσμο για την ανάπτυξη των πόλεων που διαθέτουν μεγάλες και πολυώροφες πολυκατοικίες και που δημιουργήθηκαν κατά τις δεκαετίες του '60 και του '70. Σε αυτή την κατηγορία υποβαθμισμένων πόλεων βρέθηκε για πολλά χρόνια και το Bijlmermeer, το οποίο βρίσκεται στην Ολλανδία και είναι το νεότερο προάστιο του Άμστερνταμ. Στις αρχές της δεκαετίας του '60 το Bijlmermeer παρουσιάστηκε ως το πιο μοντέρνο μέρος για να εγκατασταθεί. Αργότερα, η περιοχή αυτή έγινε πολύ γνωστή για το μεγάλο αριθμό προβλημάτων που αντιμετώπισε, τα σημαντικότερα των οποίων ήταν η μόλυνση και η ρύπανση, το εμπόριο και η χρήση ναρκωτικών, η εγκληματικότητα και άλλα (Blair and Hulsbergen, 1993).

Το Bijlmermeer δημιουργήθηκε εξολοκλήρου κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του '60, ώστε να ικανοποιήσει εκείνους που προτιμούσαν να διαμένουν σε μία “μοντέρνα πόλη όπου ο κόσμος του σήμερα μπορεί να βρει το οικιστικό περιβάλλον του αύριο”. Πολυώροφα κτήρια, πολλοί και ευρύχωροι σταθμοί αυτοκινήτων, καταστήματα και χώροι για αθλητικές και πολιτιστικές δραστηριότητες, διαμόρφωναν τους χώρους της νέας αυτής συνοικίας. Τουλάχιστον στα σχέδια δημιουργίας της συνοικίας. Τα προβλήματα άρχισαν να διαφαίνονται από τη στιγμή που έλειψαν σημαντικές λειτουργίες από αυτές που είχαν υποσχεθεί ότι θα υπάρχουν οι υπεύθυνοι φορείς και, κυρίως, διευκολύνσεις που είχαν σχέση με δευτερεύουσες δραστηριότητες, ενώ δεν υπήρχε η οικονομική δυνατότητα για να τις ολοκληρώσουν ή κάποιες άλλες λειτουργίες, όπως τα μέσα μαζικής μεταφοράς, συνειδητοποιήθηκε πολύ αργά ότι ήταν απαραίτητες. Όπως φαίνεται, η έλλειψη των παραπάνω διευκολύνσεων μάλλον λειτούργησαν ως στίγμα για την περιοχή. Άλλου είδους προβλήματα που δημιουργήθηκαν, φαίνεται ότι ήταν ο λάθος σχεδιασμός για τους ελεύθερους χώρους που τελικά, αντί για σημεία συνάντησης των κατοίκων, κατέληξαν σε χώρους εγκατάλειψης και εγκληματικότητας. Άλλωστε, λόγω της δημιουργίας όλων των κτηρίων την ίδια χρονική περίοδο και με τις ίδιες μεθόδους, φαίνεται ότι ξεκίνησαν να δείχνουν σημεία φθοράς ταυτόχρονα, πρόβλημα που δεν έγινε δυνατό να αντιμετωπιστεί άμεσα. Τα παραπάνω δημιούργησαν προβλήματα μολύνσεων, ρύπανσης, αθλιότητας, βανδαλισμών και έλλειψης ασφάλειας. Ακόμα, οι μεσαίου εισοδήματος οικογένειες προτίμησαν από τη διαμονή τους σε πολυώροφα κτήρια και σε μία γειτονιά μοντέρνου σχεδιασμού, την εγκατάστασή τους σε περιοχές, με μονοκατοικίες με χαμηλότερα κτήρια και κήπο. Με αυτό τον τρόπο στο Bijlmermeer εγκαταστάθηκαν άτομα χαμηλών εισοδημάτων, ανέργων και μεταναστών (Blair and Hulsbergen, 1993).

Η απόφαση για την αντιμετώπιση των προβλημάτων στην περιοχή του Bijlmermeer πάρθηκε στις αρχές της δεκαετίας του '80. Αρχικά αποφασίστηκε να σταματήσουν να κτίζονται πολυώροφα κτήρια. Αργότερα, το Bijlmermeer, λόγω της δημιουργίας σταθμού μετρό στην περιοχή, σταμάτησε να είναι τόσο απομονωμένο. Δημόσιες δραστηριότητες, όπως χώροι άθλησης, αστυνομικό τμήμα και θρησκευτικοί ναοί, καθώς και η δημιουργία ενός μεγάλου εμπορικού κέντρου, άρχισαν να δημιουργούν μία καινούρια όψη της περιοχής. Τα ενοίκια ανέβηκαν και δόθηκε στους κατοίκους η δυνατότητα της ελεύθερης στάθμευσης των αυτοκινήτων τους, ενώ βελτιώθηκαν κακοτεχνίες και φθορές στα κτήρια που κατοικούνταν (Van Kempen and Wassenberg, 1996). Παράλληλα, πολύ κοντά στην περιοχή του Bijlmermeer, οικοδομήθηκε το νέο

στάδιο του Ajax, μεγάλα θέατρα και κινηματογράφοι, ενώ απέναντι από το σταθμό του μετρό σιγά σιγά εγκαινιάστηκαν τα ακριβότερα γραφεία όλης της χώρας (Kloos, 1997).

Παρ' όλες τις προσπάθειες που έγιναν, το Bijlmermeer παρέμενε μη δημοφιλές και τα προβλήματα διαβίωσης παρέμεναν άλυτα. Μετά από χρόνια συζητήσεων με τους κατοίκους, αλλά και με ειδικούς αποφασίστηκε ότι ήταν απαραίτητη μία βιώσιμη λύση που θα ξεκινούσε από τη ρίζα του προβλήματος. Το νέο σχέδιο, λοιπόν, περιελάμβανε για το ένα τέταρτο κάθε οικοδομικού τετραγώνου, άλλο ένα τέταρτο θα πήγαινε προς πώληση και το υπόλοιπο προοριζόνταν για αναβάθμιση και δημιουργία νέων κτηρίων, χαμηλότερων σε ύψος. Στο χώρο που θα αποτελούνταν από κατοικίες, προτάθηκε να ενθαρρύνονται οι παλιοί κάτοικοι να συνεχίσουν να διαμένουν στην περιοχή, προσφέροντάς τους και τη δυνατότητα να αποκτήσουν το δικό τους σπίτι και να μη μένουν με ενοίκιο, ενώ βρέθηκαν και λύσεις για την εγκατάσταση νέων κατοίκων στην περιοχή. Οι επόμενες δράσεις των υπευθύνων για την ανάπτυξη του Bijlmermeer είχαν να κάνουν με την ασφάλεια της περιοχής. Έτσι, στα πάρκα, που βρίσκονται μεταξύ των οικοδομικών τετραγώνων με τα σπίτια, καθαρίστηκαν οι θάμνοι, αφήνοντας μόνο τα δέντρα και το πράσινο, για να μη μπορεί κανείς να κρυφτεί. Τα κτήρια φυλάσσονταν συνεχώς, κυρίως από άνεργους κατοίκους της περιοχής μισθοδοτούμενοι, μειώνοντας με αυτό το τρόπο και την φτώχεια. Παράλληλα, προβλέφθηκαν περαιτέρω ενέργειες για την μείωση της φτώχειας και της ανεργίας και γενικότερα των κοινωνικοοικονομικών προβλημάτων. Για τον λόγο αυτό λειτούργησαν γραφεία εύρεσης εργασίας και κέντρα εκπαίδευσης ενηλίκων, ενώ άλλες ενέργειες είχαν να κάνουν με την πολυπολιτισμικές δραστηριότητες στην περιοχή και θρησκευτικές εορτές. Τέλος, για την βελτίωση του περιβάλλοντος ελήφθησαν μέτρα για την συλλογή των σκουπιδιών (Helleman and Wassenberg, 2004).

Σήμερα το Bijlmermeer είναι το επίκεντρο της προσοχής λόγω της ολοκληρωμένης και από τη βάση λύσης που δόθηκε για την αναβίωσή της ως περιοχή διαμονής και εργασίας. Μετά από τριάντα χρόνια δημιουργίας του ως το πιο εντυπωσιακό, ακριβό και μεγαλειώδες παράδειγμα μοντέρνας οικοδόμησης, αυτή τη στιγμή είναι το μεγαλύτερο εντυπωσιακότερο και ακριβότερο παράδειγμα αναδημιουργίας περιοχής για όλη την Ολλανδία, αν όχι για όλο τον κόσμο (Helleman and Wassenberg, 2004).

Μία βιομηχανική πόλη, ένα από τα σημαντικότερα βιομηχανικά κέντρα σε όλη την Ευρώπη, ήταν και η πόλη Swansea στην Ουαλία. Κατά τη διάρκεια του 18^{ου} και 19^{ου} αιώνα η περιοχή και οι κάτοικοί της εξειδικεύτηκαν στην εξόρυξη και την κατεργασία

μετάλλου, ώστε να ονομαστεί και “metalopolis” (Watkins and Herbert, 2003). Σήμερα η πόλη αυτή είναι η δεύτερη μεγαλύτερη σε όλη την Ουαλία, τόσο σε πληθυσμό, όσο και σε εμβαδόν. Μετά από μία περίοδο αποβιομηχανοποίησης και αλλαγής οικονομικού υπόβαθρου, δημιουργώντας προβλήματα στους κατοίκους της και στην ανάπτυξή της, στο Swansea, επιχειρήθηκε να αλλάξει ριζικά και να αντικατασταθεί σε μία μεταβιομηχανική κοινωνία, με άλλη μορφή και με μεγαλύτερη ανάπτυξη. Κάτι που τελικά επιτεύχθηκε με μεγάλη επιτυχία, με τα πρώτα παραδείγματα αναβίωσης να διαφαίνονται σε όλους τους τομείς της ζωής στην πόλη (Gasson, 1992).

Οι πρώτες αλλαγές, με σκοπό τη βιώσιμη ανάπτυξη του Swansea και την κοινωνικοοικονομική του μετάλλαξη, ξεκίνησαν κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του ‘50. Αυτές οι αλλαγές οδήγησαν στην ένταση των δυνάμεων εκείνων που κατεύθυναν σε αποβιομηχανοποίηση της πόλης. Έτσι, κατά την επόμενη δεκαετία ένα σημαντικό τμήμα της πόλης ήταν οικονομικά, κοινωνικά και περιβαλλοντικά υποβαθμισμένο, με μεγάλα προβλήματα σε όλους τους τομείς της ζωής των κατοίκων (Gasson, 1992). Την ίδια περίοδο υπήρξαν και οι πρώτες έρευνες για την εγκληματικότητα και τα θέματα ασφάλειας στο κέντρο της πόλης, εκεί που υπήρχαν τα εμπορικά καταστήματα και τη σχέση που θα μπορούσαν να έχουν αυτά τα στοιχεία με την αστική αναγέννηση της περιοχής και πιο συγκεκριμένα με την αναγέννηση των απογευματινών και νυχτερινών οικονομιών, όπως νυχτερινών κέντρων διασκέδασης (Bromley and Thomas, 1996).

Οι ενέργειες για βιώσιμη ανάπτυξη στο Swansea ξεκίνησαν στις αρχές της δεκαετίας του ‘70, είκοσι χρόνια μετά τα πρώτα δείγματα υποβάθμισης. Αρχικός σκοπός ήταν η αναβίωση των παραλιακών περιοχών της πόλης, οι οποίες είχαν εγκαταλειφθεί, από ανθρώπους και δραστηριότητες κατά τη διάρκεια της αποβιομηχανοποίησης. Η περιοχή αναβαθμίστηκε και καθαρίστηκε από κάθε ρυπογόνο πηγή, δημιουργήθηκαν οι προϋποθέσεις, ώστε να είναι δυνατό να εγκατασταθούν στην περιοχή και πάλι κάτοικοι, και το περιβάλλον επέστρεψε στη φυσική του κατάσταση. Έτσι, ένας αριθμός κατοίκων, περισσότερο από 1000, εγκαταστάθηκαν στην παραλιακή περιοχή του Swansea, είτε γιατί από εκείνο το σημείο ήταν εύκολη η πρόσβαση στο κέντρο της πόλης, είτε γιατί θέλησαν να υιοθετήσουν ένα πιο άνετο τρόπο ζωής ή αποφάσισαν να μετακομίσουν σε ένα πιο υγιές περιβάλλον μετά την συνταξιοδότησή τους (Robinson, 1987).

Την εποχή μετά το Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και αργότερα, το Swansea ακολούθησε την τακτική πολλών κατεστραμμένων από τον πόλεμο αγγλικών πόλεων και δημιουργήθηκαν τρία μεγάλα κλειστά πολυκαταστήματα στο κέντρο της πόλης, καθώς και

πολλά γραφεία και εταιρείες, φέρνοντας σε δεύτερη μοίρα την κατοικία και άλλες μορφές της ανθρώπινης ζωής στη συγκεκριμένη περιοχή. Στα τέλη της δεκαετίας του '80, το Δημοτικό Συμβούλιο με την συνεργασία Κρατικών φορέων σχεδίασαν μία στρατηγική που θα μετέτρεπε το κέντρο της πόλης σε ελκυστικό προορισμό. Η κατάσταση του περιβάλλοντος βελτιώθηκε σημαντικά, λόγω των πεζοδρομήσεων που πραγματοποιήθηκαν στο κέντρο. Η αναβάθμιση, όμως, της περιοχής εντάθηκε στα τέλη της δεκαετίας του '90 και στις αρχές του νέου αιώνα, με βελτιώσεις και ανακαινίσεις εγκαταλελειμμένων κτηρίων, με σκοπό να χρησιμοποιηθούν για τον ελεύθερο χρόνο των εργαζομένων στην περιοχή, για διασκέδαση και για εγκατάσταση νέων νοικοκυριών στο κέντρο της πόλης. Το βασικό στοιχείο για την αναβίωση του κέντρου της πόλης, σε εικοσιτετράωρη μορφή, στο Swansea είναι η προστασία των ήδη οικοδομικών τετραγώνων που στεγάζονταν νοικοκυριά, καθώς, επίσης, και η δημιουργία νέων οικοδομημάτων με τον ίδιο σκοπό. Σε συνδυασμό με το μέτρο για την εικοσιτετράωρη χρήση του κέντρου, κάτι που έχει εφαρμοστεί σε πολλές πόλεις της Μεγάλης Βρετανίας, οι αρμόδιοι φορείς του Swansea εφάρμοσαν και άλλες μεθόδους, με σκοπό την ανάπτυξη της περιοχής, με την πολιτιστική βελτίωση και την προώθησή της. Έτσι, διαφήμισαν την περιοχή ως τόπο που γεννήθηκε και έζησε τη ζωή του ο γνωστός συγγραφέας και ποιητής Dylan Thomas, ενώ έκαναν γνωστά σε όλη τη χώρα και τα δύο μουσεία που υπάρχουν στην περιοχή, όπως και το κάστρο που βρίσκεται εκεί, με πολιτιστικές και άλλες εκδηλώσεις (Tallon *et al*, 2005).

Τα τελευταία χρόνια, γίνεται λόγος για την ανάπτυξη και την αναβίωση πόλεων, οι οποίες με τον ένα ή τον άλλο τρόπο μπορούν να χαρακτηριστούν ως ιστορικές. Πολλοί υποστηρίζουν ότι η ανάπτυξη αυτών των πόλεων πρέπει να γίνεται μέσω των ιστορικών μνημείων που υπάρχουν στην περιοχή και πολλές φορές να εκμεταλλεύονται αυτά τα μνημεία για την ανάπτυξη της περιοχής. Άλλοι πάλι υποστηρίζουν ότι μία πόλη δεν πρέπει να είναι προσκολλημένη στο παρελθόν και είναι απαραίτητο να γίνει διαχωρισμός των χρήσιμων και σημαντικών μνημείων στην ιστορία της πόλης, ώστε να αναπτυχθεί στο ίδιο σημείο που βρισκόταν και στο παρελθόν. Όλοι, όμως, θεωρούν ότι πρέπει να υπάρχουν περιορισμοί στην ανάπτυξη, ώστε να μην γίνονται υπερβάσεις και να υπάρχει βιωσιμότητα (Roebuck and Gurney, 1995).

Μία ιστορική πόλη στην οποία έγιναν παρεμβάσεις, με σκοπό την ανάπτυξή της, είναι και το Chester, στην Αγγλία. Στη συγκεκριμένη πόλη, μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του '80, ένας συνδυασμός του αριθμού των επισκεπτών της πόλης, της επέκτασης του

λιανικού τομέα και την ανάπτυξης χωρίς μέτρο της ίδιας της πόλης ως οικονομικό και εργασιακό κέντρο είχαν ως αποτέλεσμα μία μεγάλη πίεση, η οποία δημιούργησε την ανάγκη στην πόλη να επανεξετάσει την ικανότητά της για περαιτέρω ανάπτυξη. Έτσι, στις αρχές της δεκαετίας του '80, μετά τις πρώτες ανησυχίες, δημιουργήθηκε ένα σχέδιο για τη φύση και τις ρυθμίσεις των αλλαγών που πρόκειται να γίνουν στην πόλη. Οι υπεύθυνοι για το σχέδιο αυτό, η Κυβέρνηση και το Δημοτικό Συμβούλιο, δηλαδή, υποστήριξαν ότι το Chester πρέπει να ακολουθήσει μία βιώσιμη ανάπτυξη τουλάχιστον μέχρι και το 2001. Αυτό θα συνέβαλε στο να προσαρμόσει την αυξανόμενη ζήτηση από την πλευρά του εμπορίου και των επιχειρήσεων και να γίνει ανταγωνιστική στις οικονομικές και τις κοινωνικές ανάγκες των κατοίκων της και να ανασυγκροτήσει τους πόρους που είναι απαραίτητοι, ώστε να συνεχίσει την ιστορική της πορεία και στο μέλλον. Οι αλλαγές που επιθυμούσαν οι υπεύθυνοι του έργου αυτού άρχισαν να φαίνονται άμεσα. Η ανεξέλεγκτη ανάπτυξη άρχισε να ρυθμίζεται και να ελέγχεται σταδιακά, χωρίς αυτό να δημιουργεί προβλήματα και να βλάπτει εκείνα τα χαρακτηριστικά που κάνουν το Chester ιδιαίτερο και ιστορικό. Άλλωστε η πίεση για ανάπτυξη μπορεί να βλάψει την ιστορικότητα της πόλης αυτής, αλλά το ίδιο μπορεί να βλάψει και η ανάκληση των επενδύσεων στην περιοχή. Μία μέση λύση πολλές φορές μπορεί να κριθεί ως η καλύτερη λύση (Strange, 1997).

Ιστορική πόλη θεωρείται, επίσης, και το Cambridge στο Ηνωμένο Βασίλειο. Οι επισκέπτες και οι τουρίστες της πόλης αυτής ελκύονται από τα κολέγια που υπάρχουν στη περιοχή, άλλα ιστορικά μνημεία και κτήρια, αλλά και την αισθητική και την ιστορία της περιοχής, ώστε, από το 1971, ο αριθμός των επισκεπτών στην περιοχή, μέχρι και το 2001, να διπλασιαστεί. Αυτό και μόνο το γεγονός οδήγησε σε γνωστά προβλήματα διαχείρισης του τουρισμού. Από πολύ νωρίς, το 1978, οι υπεύθυνοι φορείς άρχισαν να συνειδητοποιούν την αναγκαιότητα για διαχείριση του τουρισμού και δημιουργία στρατηγικών, ώστε να μην οδηγηθεί η πόλη σε καταστροφή από την ανεξέλεγκτη εμπορική και τουριστική δραστηριότητα. Έτσι, η πρώτη στρατηγική υιοθετήθηκε την ίδια χρονιά και αυτήν ακολούθησαν άλλες ολοκληρωτικά αναθεωρημένες στρατηγικές το 1985, το 1991, το 1996 και το 2001. Ο αριθμός των πολιτικών σε κάθε περίοδο και σε κάθε στρατηγική ήταν ποικίλος. Το 1978 και το 1985 οι πολιτικές ήταν 19, το 1990 ήταν 32, το 1996 έφτασαν τις 28 και το 2001 ορίστηκαν και πάλι 19. Οι πολιτικές δεν παρέμειναν ίδιες σε όλες τις φάσεις που ορίζονταν στρατηγικές. Για παράδειγμα το 2001 κάποιες, έτσι και αλλιώς, αποσύρθηκαν, ενώ 9 πολιτικές ήταν καινούριες ανάλογα με τις

ανάγκες και τα προβλήματα που αντιμετώπιζε η πόλη εκείνη την περίοδο. Τέλος, κάθε πολιτική περιέχει διαφορετικό αριθμό από ενέργειες που ήταν απαραίτητες να γίνουν, και αυτές με τη σειρά τους ήταν πιθανό να αλλάζαν κατά περίοδο και στρατηγική, ανάλογα με τις ανάγκες της πόλης, έστω και αν η πολιτική παρέμενε η ίδια (Maitland, 2006).

Σκοποί και πολιτικές είναι με τέτοιο τρόπο σχεδιασμένες, ώστε να διαχειρίζονται και να προάγουν τη τουριστική προσφορά της πόλης. Αυτοί οι σκοποί καθώς και οι πολιτικές είναι δυνατό να κατηγοριοποιηθούν σε τρεις ομάδες. Η πρώτη κατηγορία συνίσταται από τα βασικά στοιχεία τα οποία ελκύουν τον επισκέπτη και περιλαμβάνουν τόσο συγκεκριμένα θέλγητρα –όπως για παράδειγμα τα κολέγια- όσο και πιο ευρύ στοιχεία, όπως το ιστορικό πρότυπο δρόμου. Η δεύτερη κατηγορία είναι εκείνη που στηρίζει στην ουσία την επίσκεψη κάθε τουρίστα στην περιοχή, δηλαδή τα ξενοδοχεία, τα εστιατόρια και κάθε είδους άνεση που παρέχεται στον επισκέπτη. Τέλος, η τρίτη κατηγορία περιέχει τα συμπληρωματικά στοιχεία των τουριστικών υποδομών, που συνίστανται από τις πληροφορίες που μπορούν να δοθούν στον επισκέπτη μέχρι και τη θέση στάθμευσης του αυτοκινήτου (Jansen – Verbeke, 1986).

Τα αποτελέσματα από την οργάνωση και διαχείριση της τουριστικής εισροής στο Cambridge είναι εμφανή σε κάθε ενέργεια του επισκέπτη και η πόλη δεν έχει γνωρίσει στοιχεία υποβάθμισης από τον μεγάλο αριθμό τουριστών. Έτσι, η αγγλική αυτή πόλη θεωρήθηκε από πολύ νωρίς ως πρωτοπόρος στη διαχείριση και οργάνωση της τουριστικής υποδομής για ιστορικές πόλεις.

Το Freiburg με τα κυκλοφοριακά προβλήματα, το Coventry με την εγκατάλειψη από κατοίκους, τη βία και την υπερβολική κατανάλωση αλκοόλ, το Bijlmermeer με την έλλειψη ελεύθερων χώρων και εγκατάλειψη, τη ρύπανση και τον μεγάλο αριθμό μεταναστών, το Chester που είχε γίνει μία περιοχή μόνο με γραφεία & επιχειρήσεις, το Swansea με την εγκατάλειψη και τη βία, επίσης, και τέλος το Cambridge, με τα προβλήματα που δημιουργούνται από τον υπέρμετρο τουρισμό είναι μερικές μόνο από τις πόλεις του εξωτερικού που αντιμετώπισαν τα προβλήματά τους και έχουν ανακάμψει, ως προς την ανάπτυξή τους. Όπως φαίνεται σημασία έχει να εντοπίζονται τα προβλήματα και να επιλέγονται εκείνες οι μέθοδοι παρέμβασης που θα έχουν τα αναμενόμενα αποτελέσματα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ ΑΣΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Δεν υπάρχουν, όμως, περιπτώσεις παρεμβάσεων προς ανάπτυξη περιοχών μόνο σε πόλεις του εξωτερικού αλλά και στην Ελλάδα. Οι διαδικασίες υποβάθμισης και άρα και ανάπτυξης του αστικού χώρου στις περισσότερες χώρες του εξωτερικού και κυρίως της Δυτικής Ευρώπης, είναι διαφορετικές από αυτές που συντελέστηκαν στην Ελλάδα. Στην Ελλάδα υπήρξαν διαφορετικοί οι τρόποι παραγωγής αστικής γης και απόκτησης κατοικίας καθώς και οι μηχανισμοί κοινωνικής ενσωμάτωσης και ένταξης στην αγορά εργασίας των εσωτερικών μεταναστών τις δεκαετίες '60- '80 (Βάιου et all, 1995).

Μία περίπτωση ανάπτυξης περιοχής σε ελληνικό χώρο είναι το νησί της Ύδρας. Η Ύδρα, ένας από τους καλύτερα διατηρημένους παραδοσιακούς οικισμούς σε όλη την Ελλάδα αντιμετώπισε πολύ μεγάλα προβλήματα με την αύξηση της θερμοκρασίας τους καλοκαιρινούς μήνες και την ταυτόχρονη αύξηση των κλιματιστικών στα σπίτια και τα ξενοδοχεία. Αυτή η αύξηση των κλιματιστικών είχε ως συνέπεια, κυρίως τις δύο τελευταίες δεκαετίες, την αλλοίωση των προσόψεων των κτηρίων και την ταυτόχρονη αλλοίωση της παραδοσιακής όψης του νησιού. Αυτή η αύξηση της ζήτησης για κλιματιστικά στα κτήρια είχε ως συνέπεια και την αύξηση σε ζήτηση ενέργειας και κυρίως ρεύματος με αποτέλεσμα η ΔΕΗ να υποχρεωθεί να πληθύνει τα μεγάλα μαύρα καλώδια τα οποία αλλοίωναν και αυτά με τη σειρά τους την όψη των δρόμων.

Ο Δήμος Ύδρας συνειδητοποιώντας το πρόβλημα και την αναγκαιότητα για παρεμβάσεις προέβη σε διάφορες ενέργειες προσπαθώντας να βρει λύσει. Μετά από τέσσερις αποτυχημένες προσπάθειες ο Δήμος Ύδρας κατέληξε στην λύση μία εταιρείας που εγγυούνταν να απαλλάξει από τη μία τις προσόψεις των κτηρίων από τα κλιματιστικά αλλά και να δίνει ζέστη και ψύξη. Η μέθοδος που εφαρμόστηκε βασίζεται στην χρήση θαλασσινού νερού αντί του αέρα σαν μέσο για την απόρριψη της αντλούμενης θερμότητας από τους κλιματιζόμενους χώρους. Το μόνο που απαιτείται σε μία τέτοια περίπτωση είναι ένα υπόγειο δίκτυο σωλήνων που θα μεταφέρουν το θαλασσινό νερό.

Η συγκεκριμένη μέθοδος έχει πολλά θετικά αποτελέσματα. Το βασικότερο από τα πλεονεκτήματα είναι η μείωση της αισθητικής όχλησης στις προσόψεις των κτηρίων, σε έναν οικισμό όπως αυτό της Ύδρας που είναι παραδοσιακός. Ταυτόχρονα, μειώνεται εκτός

από την αισθητική ρύπανση και η ηχητική ρύπανση που είναι αποτέλεσμα των μηχανημάτων που λειτουργούν για την ψύξη και τη θέρμανση των εσωτερικών χώρων. Ταυτόχρονα, σημαντικό αποτέλεσμα της εφαρμογής της συγκεκριμένης μεθόδου είναι η μείωση κατά 50% σε ορισμένες περιπτώσεις της κατανάλωσης ηλεκτρισμού. Η μείωση αυτή της ενεργειακής κατανάλωσης μειώνει παράλληλα και την ανάγκη κατασκευής νέων μονάδων παραγωγής, νέων κέντρων διανομής και γραμμών μεταφοράς ηλεκτρισμού που συμβάλλει έτσι στην προστασία του περιβάλλοντος και της αισθητικής του χώρου. Τέλος, ένα θετικό αποτέλεσμα καθόλου αναμενόμενο για την περιοχή είναι ότι στο σημείο που γίνεται η απόρριψη της θερμότητας στη θάλασσα γέμισε ψάρια, λόγω της υψηλότερης θερμοκρασίας των νερών. Εκεί λοιπόν η ψαράδες έχουν βρει μία νέα πηγή αλιευμάτων. Δεν υπάρχει λοιπόν αμφιβολία ότι τα τελευταία χρόνια οι πόλεις υφίστανται αλλοιώσεις σε ό,τι αφορά το περιβάλλον και την αισθητική. Το έργο της Ύδρας συμβάλλει ως ένα σημείο σε μια προσπάθεια ανατροπής αυτής της υποβάθμισης (Αναστόπουλος και Μπαρδάκας, 2004).

Άλλη μία σημαντική παρέμβαση που έχει συμβεί τα τελευταία χρόνια στον Ελλαδικό χώρο είναι αυτή στη πόλη της Λάρισας. Η Λάρισα αντιμετώπισε κατά την περίοδο 1970-1980 άναρχη αστική ανάπτυξη, η οποία είχε ως αποτέλεσμα την τροποποίηση της μορφής και του χαρακτήρα της. Βασικό αίτιο στην περίπτωση της συγκεκριμένης πόλης ήταν η ραγδαία και συνεχής αύξηση του πληθυσμού της, καθώς επίσης και η έλλειψη οποιασδήποτε πολεοδομικής και κυκλοφοριακής προετοιμασίας για να αντιμετωπίσει τα νέα αυτά δεδομένα. Αυτή η πληθυσμιακή έκρηξη με τα παρελκόμενα προβλήματα θα μπορούσε να πει κανείς ότι ήταν ένα είδος μονόπλευρης ανάπτυξης σε βάρος των κοινωνικών, οικονομικών και πολιτισμικών αξιών των κατοίκων της περιοχής και κυρίως σε βάρος του δομημένου περιβάλλοντος και της ποιότητας ζωής των δημοτών της Λάρισας.

Ο Δήμος Λαρισαίων, στα πλαίσια της υποβάθμισης της ποιότητας ζωής και του περιβάλλοντος, της αξιοποίησης και της ένταξης πιο οργανικά και λειτουργικά του ιστορικού τομέα, αλλά και γενικότερα προς την κατεύθυνση της εξυγίανσης και αναβάθμισης του κέντρου και της προσαρμογής της πόλης στη νέα χιλιετία, αποφάσισε να επέμβει με την πολεοδομική ανασυγκρότηση και αναβάθμιση του ιστορικού τομέα της πόλης. Η σημειακές παρεμβάσεις που είχαν τον παραπάνω σκοπό ήταν η ανάδειξη του λόφου του Αγίου Αχιλλείου, η αναβάθμιση και εξυγίανση του σύγχρονου κέντρου και η ένταξη του Πηνειού ποταμού στην πόλη της Λάρισας, με πολλές και οργανωμένες

παρεμβάσεις που εντάσσονταν στις παραπάνω συγκεντρωτικές. Πιο συγκεκριμένα, οι παρεμβάσεις που έχουν γίνει ήδη στην περιοχή και έχουν φανούν τα πρώτα θετικά αποτελέσματα είναι η αποκάλυψη του αρχαίου θεάτρου και η κατεδάφιση πολυκατοικιών, η δημιουργία πλέγματος πεζοδρόμων με ανάδειξη των κοινόχρηστων και δημόσιων χώρων και στην έννοια του αρχαιολογικού πάρκου, η σύνδεση κοινόχρηστων χώρων και ιστορικών τόπων μέσα στην πόλη, η ένταξη του Πηνειού μέσα στην Λάρισα, η αναμόρφωση της πόλης και του κέντρου και τέλος η ανάδειξη και ένταξη των δημοσίων κτηρίων στη λειτουργία και την εικόνα της πόλης (Δημητριάδης και Σταθακόπουλος, 1988).

Με τις παραπάνω ενέργειες και παρεμβάσεις επιτεύχθηκε τα τελευταία χρόνια να παρατηρείται μία ανάδειξη του ιστορικού χαρακτήρα της πόλης, η παρουσίαση και αναγνώριση του φυσικού περιβάλλοντος της περιοχής και ενσωμάτωσή τους στις δραστηριότητες και το δίκτυο υπαίθριων χώρων της πόλης. Παράλληλα, αναδείχθηκαν κρυμμένα και υποβαθμισμένα στοιχεία που βρίσκονταν μέσα στον αστικό ιστό και που εκφράζουν τώρα πια την πολιτισμική συνέχεια της τοπικής κοινωνίας, την αλληλεγγύη των πολιτών και συμβάλλουν στην συλλογική μνήμη της πόλης. Τέλος το πλέγμα των δημόσιων υπαίθριων χώρων αυξήθηκε και ενοποιήθηκε ως εργαλείο αναβάθμισης της ποιότητας ζωής για την αποκατάσταση του κατακερματισμένου αστικού χώρου, την ενδυνάμωση της κοινωνικότητας και της παραγωγικής συνοχής, την αναζωογόνηση της πολιτισμικής δημιουργίας και την καλλιέργεια μιας νέας αστικής συνείδησης των πολιτών (Γκόλαντα, 2004; Σταθακόπουλος, 2004).

Η σημαντικότερη, όμως, και μεγαλύτερη σε έκταση και αναγκαιότητα παρέμβαση για την ανάπλαση περιοχής και την κατεύθυνσή της προς βιώσιμη ανάπτυξη είναι εκείνη που συνέβη στην περιοχή της Πλάκας. Μέχρι σήμερα η Πλάκα έχει γνωρίσει μία ιστορική πορεία 6.000 περίπου χρόνων και έχει κατοικηθεί από κοινωνίες ανθρώπων που άφησαν πίσω τους κατάλοιπα της παρουσίας και των δραστηριοτήτων τους με την μορφή κατοικιών και μνημείων λατρείας, δημόσιων έργων και δραστηριοτήτων τους. Η κατοίκηση του ίδιου χώρου για ένα τόσο μεγάλο χρονικό διάστημα δημιούργησε σταδιακά ένα μοναδικό σε όλο τον κόσμο ιστορικό και καλλιτεχνικό πλούτο. Θα μπορούσε να ειπωθεί, λοιπόν, ότι στη Πλάκα υπάρχουν μνημεία που ανήκουν στην αρχαία εποχή, των ρωμαϊκών χρόνων, της παλαιοχριστιανικής, βυζαντινής και μεταβυζαντινής εποχής. Παράλληλα, στην αρχιτεκτονική κληρονομιά της Πλάκας συμπεριλαμβάνονται και κτήρια που παρουσιάζουν ενδιαφέρον, αφού ανήκουν στον όψιμο νεοκλασικισμό και στην

περίοδο της βασιλείας του Γεωργίου του Α΄ με μεγάλα καταστήματα στο ισόγειο και κατοικίες στους ορόφους τους (Μιχελή, 1994).

Δυστυχώς, όμως, τη δεκαετία του 70΄, στην Πλάκα ήδη είχαν αρχίσει να φαίνονται τα πρώτα σημάδια εγκατάλειψης. Οι κάτοικοι ήδη είχαν αρχίσει να εγκαταλείπουν τα σπίτια τους και τα νοικοκυριά τους στην περιοχή και να μετακινούνται προς άλλες περιοχές που προσφέρονταν περισσότερο για συνθήκες κατοικίας. Η Πλάκα, περισσότερο από δύο δεκαετίες πριν, άρχισε να παραδίδεται σε μία ανεξέλεγκτη τουριστική κερδοσκοπία, στα κτήρια άρχισαν να φαίνονται τα πρώτα σημάδια αλλοίωσης από τον καιρό, ενώ κάποια άλλα ήδη κατέρρεαν. Σε αντίθεση με τα παραπάνω παρουσιάζονταν φαινόμενα μεγάλης και επικίνδυνης, για τη σημασία της περιοχής, ανοικοδόμησης, ανεξέλεγκτη αύξηση της κυκλοφορίας, ενώ οι χώροι στάθμευσης που έχουν διαφυλαχθεί για τους κατοίκους της γειτονιάς ήταν μόνιμα κατειλημμένοι από αυτοκίνητα των επισκεπτών των νυχτερινών κέντρων και των οίκων ανοχής που είχαν ήδη ανοίξει χρόνια πριν, σταδιακά στην περιοχή. Τα ίδια αυτά νυχτερινά κέντρα αποτελούσαν συχνά εστίες χρήσης και διακίνησης ναρκωτικών ουσιών, αλλά και ρυπαρότητας των δημοσίων χώρων, αφού γινόταν αδιάφορη απόρριψη των σκουπιδιών των επιχειρήσεων και υπήρχε ταυτόχρονη αδιαφορία από τις αρμόδιες δημόσιες υπηρεσίες για την συλλογή τους και ηχορύπανσης, τις βραδινές κυρίως ώρες. Έτσι, οι λειτουργίες ψυχαγωγίας και τουρισμού που αναπτύχθηκαν στη περιοχή ευθύνονταν για κρούσματα βίας και ανάπτυξη ανεξέλεγκτων κυκλωμάτων πάσης φύσεως, επικίνδυνων για την περιοχή και τους κατοίκους της περιοχής που άρχισαν να απομακρύνονται από την περιοχή. Το ίδιο διάστημα άλλωστε εξαφανίστηκε, σχεδόν πλήρως η μικροβιοτεχνία κυρίως σε είδη χειροτεχνίας, που εμπλούτιζε για πολλά χρόνια την Πλάκα. Έτσι, θα μπορούσε να ειπωθεί ότι στις αρχές της δεκαετίας του '70 στη Πλάκα ήταν εμφανής η παραμόρφωση του ιστορικού, πολεοδομικού και αρχιτεκτονικού χαρακτήρα της περιοχής, αλλά και της παραμόρφωσης της λειτουργικής και κοινωνικής της δομής (Παπαγιάννης, 1997).

Μόλις το 1973, σχεδόν μία εικοσαετία από την αρχή της ανεξέλεγκτης υποβάθμισης της Πλάκας, άρχισε η συστηματική μελέτη των πολλαπλών προβλημάτων της και η διατύπωση του θεωρητικού αλλά και του πρακτικού πλαισίου των μέτρων και της μεθόδου που θα μπορούσαν να οδηγήσουν στην προστασία και την αναβίωσή της. Παρά τις μελέτες, όμως, το τότε Υπουργείο Δημοσίων Έργων, μόλις το 1978 προχώρησε σε επεμβάσεις και εφαρμογές των θεωρητικών μέτρων που είχαν προταθεί. Το πρόγραμμα αυτό, άλλωστε, ήταν το πρώτο που εφαρμόστηκε στην Ελλάδα. Βασικός στόχος του

προγράμματος ήταν η αποκατάσταση του ιστορικού χαρακτήρα της Πλάκας και η απαλλαγή της από ασύμβατες και εντατικές χρήσεις (Ζήβας, 1997).

Για την επίτευξη του στόχου του προγράμματος, εφαρμόστηκαν μία σειρά από μέτρα. Βασικότερο από τα μέτρα αυτά είναι η εφαρμογή ενός νέου συστήματος κυκλοφορίας πεζών και οχημάτων στην περιοχή καθώς και η ανακατασκευή των δικτύων ύδρευσης, αποχέτευσης, φυσικού αερίου, ηλεκτρικού, τηλεφώνου και τέλος υπόγειου δικτύου κεραίας τηλεόρασης, αξιόλογη καινοτομία για την αποσυμφόρηση του τοπίου και την βέλτιστη ποιότητα της παραδοσιακής όψης της περιοχής. Ταυτόχρονα με τα παραπάνω, αφαιρέθηκαν οι κραυγαλέες και ασύμβατες με το ύφος της περιοχής επιγραφές και διαφημίσεις, ενώ για πιο ουσιαστικά αποτελέσματα οι υπεύθυνοι προχώρησαν στην κήρυξη περισσότερων από των μισών κτηρίων της περιοχής σε διατηρητέα. Έτσι, κάποια από αυτά επισκευάστηκαν και κατοικήθηκαν. Για τον ίδιο σκοπό, την εμπόδιση της περαιτέρω επέκτασης του κέντρου της πόλης προς την Πλάκα και την καταστροφή της παραδοσιακής όψης της περιοχής, θεσπίστηκαν ειδικοί όροι δόμησης, ο καθορισμός και ο έλεγχος των χρήσεων γης, δημιουργήθηκε περιοχή οικονομικών κινήτρων και ιδρύθηκε και λειτούργησε με επιτυχία, όπως φάνηκε στο τέλος, ειδικό όργανο για την παρακολούθηση της εφαρμογής του προγράμματος (Ζήβας, 1997).

Με τα παραπάνω μέτρα που εφαρμόστηκαν στη περιοχή της Πλάκας για την βελτίωση της κατάστασης φαίνεται ότι βρήκαν εύφορο έδαφος και τελικά η κατάσταση άρχισε να αλλάζει αποφασιστικά. Έτσι, αποβλήθηκαν πολλές από τις ανεπιθύμητες και οχλούσες χρήσεις που δραστηριοποιούνταν στην περιοχή, όπως τα νυχτερινά κέντρα και οι οίκοι ανοχής, και ταυτόχρονα ενισχύθηκε συστηματικά η επάνοδος της χρήσης της κατοικίας, κάτι που αποτελούσε και τον κύριο στόχο της επέμβασης. Παράλληλα, στη Πλάκα βρήκαν θέση και χώρο για να δραστηριοποιηθούν σημαντικές πολιτιστικές λειτουργίες όπως μουσεία, σύνδεσμοι και σύλλογοι (Μιχαήλ, 1997). Θα μπορούσε να ειπωθεί λοιπόν ότι η Πλάκα έχει πλέον ένα νέο πρόσωπο, το οποίο δεν έχει καμία σχέση με εκείνο των δεκαετιών '50-'70, ένα πρόσωπο που πολλές περιοχές της Αθήνας θα ήθελαν να αποκτήσουν.

Πιο σύγχρονες παρεμβάσεις είναι αυτές που έγιναν στο κέντρο της Αθήνας με σκοπό την αναβίωση του εμπορικού και ιστορικού τριγώνου της. Στο Δήμο Αθηναίων ζει το μεγαλύτερο ποσοστό πληθυσμού σε σχέση με όλη την Ελλάδα και παράλληλα έχουν συσσωρευτεί στο ίδιο μέρος ο μεγαλύτερος αριθμός προσφοράς υπηρεσιών του δευτερογενή και τριτογενή τομέα παραγωγής των χώρας. Ταυτόχρονα, τις τελευταίες

δεκαετίες παρουσιαζόταν μία εγκατάλειψη των πολιτισμικών δρώμενων και των μνημείων, αρχαίων ή νεότερων. Οι περιοχές γύρω από την είχαν εγκαταλειφθεί και είχαν χάσει την αίγλη που είχαν παλαιότερα. Στην ίδια εικόνα της Αθήνας μπορούν να προστεθούν οι στενοί δρόμοι που δεν μπορούσαν να χωρέσουν τον όγκο των αυτοκινήτων που κινούνταν στο κέντρο της Αθήνας, ενώ οι μεγάλες αστικές οδικές αρτηρίες αντιμετώπιζαν συνήθως κυκλοφοριακά προβλήματα. Τα πεζοδρόμια ήταν στενά, όπου υπήρχαν και χωρίς τον απαραίτητο φωτισμό. Το νέφος ήταν πλέον μόνιμος επισκέπτης στην πόλη με ότι αυτό μπορεί να επιφέρει στην υγεία των κατοίκων και στην καταστροφή των αρχιτεκτονημάτων, αρχαίων, νεότερων ή και σύγχρονων. Τα νεοκλασικά κτήρια ήταν έτοιμα να καταρρεύσουν θέτοντας σε κίνδυνο τόσο την ζωή των περαστικών όσο και την μνήμη των κατοίκων της περιοχής για το πώς ήταν κάποτε. Τέλος, οι σημαντικότεροι και αυτοί που παρέμεναν στην συνείδηση των αθηναίων ως αρχαιολογικοί χώροι ήταν κατακερματισμένοι και ασύνδετοι μεταξύ τους, κάνοντας τους κατοίκους της Αθήνας να πιστεύουν ότι δεν έχουν ιστορική συνέχεια μεταξύ τους ενώ οι υπόλοιποι αρχαιολογικοί χώροι βρίσκονται εγκαταλελειμμένοι και ανεκμετάλλευτοι, αφήνοντας τόσο τους κατοίκους της Αθήνας όσο και τους επισκέπτες της να πιστεύουν ότι δεν υπάρχουν αξιόλογα μνημεία εκεί.

Παρατηρώντας οι αρμόδιοι φορείς τα παραπάνω προβλήματα που επιτείνονταν συνεχώς, αλλά και θέλοντας να παρουσιάσουν μια τέλεια εικόνα της πρωτεύουσας κατά την περίοδο των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004, συνεργάστηκαν το Υπουργείο Πολιτισμού, το Υπουργείο Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, Ο Δήμος Αθηναίων και η εταιρεία που συστήθηκε με σκοπό την ενοποίηση των αρχαιολογικών χώρων της Αθήνας, ώστε να θέσουν τις βάσεις για την ανάπτυξη της πρωτεύουσας. Συνειδητοποίησαν ότι η Αθήνα ήταν ένα σπάνιο πολιτιστικό και οικολογικό απόθεμα και ήταν απαραίτητο να επιστρέψει στην παλιά της θέση και στην αναγνώριση που είχε από την Ελλάδα, την Ευρώπη αλλά και όλο τον κόσμο. Οι αρχαιολογικοί της χώροι, τα βυζαντινά και νεώτερα μνημεία της, τα νεοκλασικά της κτήρια αποτελούν μία μοναδική κληρονομιά που έχει η πρωτεύουσα σε σχέση με τις πόλεις όλου του πλανήτη. Αυτή η κληρονομιά μπορεί να χρησιμοποιηθεί, ώστε να της προσφέρει οικονομικό, περιβαλλοντικό και πολιτισμικό πλούτο. Στόχος του εμπνευστή της Ενοποίησης των Αρχαιολογικών Χώρων είναι να επιστρέψει η Αθήνα στην παλαιότερη αίγλη της και ακόμα καλύτερα να διορθώσει, όσο αυτό είναι δυνατό, τα λάθη του παρελθόντος, τα οποία έγιναν είτε χωρίς πρόθεση είτε για να εξυπηρετήσουν και να λύσουν τα προβλήματα

εκείνης της εποχής. Με αυτό τον τρόπο θα μπορούσε η πρωτεύουσα να αποκτήσει ξανά πολιτισμική κληρονομιά, μειωμένη κυκλοφοριακή συμφόρηση, βιώσιμο κυκλοφοριακό δίκτυο, ανεπτυγμένες κεντρικές συνοικίες και καλύτερη ποιότητα ζωής.

Επίσης, οι αρμόδιοι φορείς στόχευαν στην ισόρροπη κατανομή των κεντρικών λειτουργιών με έλεγχο στις χρήσεις γης. Μία τέτοια απόφαση θα είχε σαν αποτέλεσμα τον περιορισμό των κεντρικών λειτουργιών, την απομάκρυνση του χονδρεμπορίου και των οχλουσών βιομηχανιών και την επαναφορά της κατοικίας για την ανάδειξη του ιστορικού χαρακτήρα της περιοχής και του ρόλου της ως Μητροπολιτικού Κέντρου διεθνούς ακτινοβολίας. Τέλος, κατεύθυνση της Ενοποίησης των Αρχαιολογικών Χώρων ήταν και η διαμόρφωση του οδικού δικτύου και η δημιουργία ενιαίου δικτύου ροής πεζών. Κάτι τέτοιο θα είχε σαν αποτέλεσμα το βασικό στόχο αυτής της ιδέας, την ενοποίηση δηλαδή των σημαντικότερων αρχαιολογικών και βυζαντινών χώρων, της παλιάς πόλης και των νεότερων μνημείων και την επιστροφή των κατοίκων της περιοχής στην πολιτιστική κληρονομιά τους. Θα μπορούσε να διαπιστωθεί σε αυτό το σημείο ότι συνολικός στόχος, βάσει των παραπάνω, ήταν από τη σύλληψη της ιδέας αυτής η βελτίωση ζωής όλων των κατοίκων της πρωτεύουσας, η προώθηση της ιστορικής φυσιογνωμίας των Αθηνών και ταυτόχρονη αναβάθμιση του κέντρου της και τέλος η προστασία του περιβάλλοντος φυσικού ή δομημένου (<http://www.minenv.gr>; Ενημερωτικά φυλλάδια από της ΕΑΧΑ. Α.Ε; <http://www.astynet.gr>; <http://www.yppo.gr>).

Σήμερα, που τα έργα της ενοποίησης των αρχαιολογικών χώρων της Αθήνας σιγά σιγά ολοκληρώνονται, θα μπορούσε να ειπωθεί ότι η παρέμβαση έχει ήδη αρχίσει να βρίσκει το στόχο της και οι κάτοικοι της πρωτεύουσας να συνειδητοποιούν τη διαφορά. Αρκεί αυτό να συνεχιστεί και στο μέλλον και να υπάρχει σεβασμός τόσο από τους ίδιους όσο και από τους αρμόδιους φορείς.

ΕΝΟΤΗΤΑ II

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΜΕΤΑΞΟΥΡΓΕΙΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΟΡΙΣΜΟΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ

Η περιοχή μελέτης βρίσκεται στο βορειοδυτικό τμήμα του Ιστορικού Κέντρου της Αθήνας, όπως αυτό ορίστηκε με το Π.Δ. της 21/9/1979 (ΦΕΚ 567 Δ/13-10-1979). Επομένως, αποτελεί μία από τις κεντρικότερες περιοχές του Δήμου Αθηναίων. Εύκολος ορισμός της περιοχής δεν μπορεί να γίνει. Λόγω των μεγάλων αλλαγών που έχει δεχθεί τόσα χρόνια και γιατί η περιοχή περιλαμβάνεται στην πόλη των Αθηνών, δεν υπάρχει κοινός ορισμός της περιοχής από καμία υπηρεσία. Ο Δήμος Αθηναίων, με βάση τους χάρτες του και τα διαμερίσματα που έχει χωρίσει το χώρο της, εντάσσει τη συνοικία στο τρίτο Διαμέρισμα. Έτσι η περιοχή του Μεταξουργείου είναι εκείνη που περιλαμβάνεται μεταξύ των οδών Πειραιώς, Ιεράς Οδού, Κωνσταντινουπόλεως, Λένορμαν, Αχιλλέως και Κολοκυνθούς (<http://www.cityofathens.gr>).

Μία έρευνα που έχει γίνει από το Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, από την Χριστίνα Αγριαντώνη, ορίζει την περιοχή με μεγαλύτερη επιφάνεια. Τα νότια όριά της παραμένουν τα ίδια αλλά να βόρεια μετακινούνται πιο κοντά στην Ομόνοια φτάνοντας και την οδό Δεληγιώργη. Η έρευνα αυτή βασίζεται σε χάρτες του 1930 και πιο πριν, όταν η περιοχή είχε ήδη σχηματιστεί και είχε αποκτήσει την δική του ιστορία.

Περνώντας από τα όρια αυτά της συνοικίας σήμερα θα δει κανείς ότι η οριοθέτηση αυτή της περιοχής, αν και στηρίζεται σε σημαντικά επιχειρήματα, δεν μπορεί να γίνει δεκτή από τους κατοίκους της περιοχής. Οι κάτοικοι της περιοχής και κυρίως οι παλαιότεροι και με μεγαλύτερη ηλικία υποστηρίζουν ότι από τα παλιά χρόνια η συνοικία που οριζόταν από εκείνους και τους προγόνους τους ως Μεταξουργείου είναι η ακόμα πιο διευρυμένη περιοχή που φτάνει μέχρι την οδό Σωκράτους. Πιο συγκεκριμένα, ένας κάτοικος της περιοχής που συμμετείχε σε αντιστασιακή οργάνωση, την περίοδο 1941-1945, ανέφερε ως τομέα της υπευθυνότητας της οργάνωσης του Μεταξουργείου την περιοχή που εκτείνεται από την Ιερά Οδό, την Κωνσταντινουπόλεως, Λένορμαν, Αχιλλέως, Πειραιώς και την οδό Σωκράτους.

Η Εταιρεία Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων της Αθήνας Α.Ε. όταν κρίθηκε απαραίτητο να ορίσει την περιοχή του Μεταξουργείου για να την εντάξει στο ενιαίο Πρόγραμμά της άλλαξε για ακόμα μία φορά τα σύνορά της. Οι οδοί Πειραιώς, Ιερά Οδός, Κωνσταντινουπόλεως, Λένορμαν και Αχιλλέως παραμένουν αμετάβλητες και ορίζονται, ως κύριοι άξονες της Αθήνας, ως τα όρια της συνοικίας. Τα Βόρεια σύνορά της, όμως,

μετακινούνται και πάλι φτάνοντας αυτή τη φορά μέχρι και την Πλατεία Ομονοίας (Χάρτες ΕΑΧΑ Α.Ε. για την περιοχή παρέμβασης του Μεταξουργείου).

Τα ίδια περίπου όρια επιλέγει να θέσει και μία άλλη έρευνα, η οποία έγινε στο Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο από την Καθηγήτρια Σ. Αυγερινού Κολώνια και την ομάδα της με θέμα την *«Έρευνα δυνατοτήτων εφαρμογής μιας εξειδικευμένης πολιτικής κατοικίας, στα πλαίσια της πολεοδομικής εξέλιξης – αναβάθμισης, ιστορικών περιοχών του κέντρου της Αθήνας, η περίπτωση του Μεταξουργείου»*. Στη συγκεκριμένη περίπτωση τίθενται τα όρια της περιοχής τους Μεταξουργείου με την Πλατεία Ομονοίας, την οδό Πειραιώς, την Ιερά Οδό, την Κωνσταντινουπόλεως, την Αχιλλέως και τέλος, την οδό Αγίου Κωνσταντίνου. Και σε αυτή την περίπτωση, όμως, παραλείπεται μία σημαντική περιοχή του Μεταξουργείου, η περιοχή του Περοκέ και μέχρι και τα σίδεραι (ή όπως ονομάζεται επίσημα η περιοχή το “Σταθμό Πελοποννήσου”).

Σε αυτή την μελέτη, λόγω του περιεχομένου της, κρίθηκε κατάλληλο να υιοθετηθούν για σύνορα του Μεταξουργείου εκείνα που δίνει η Εταιρεία Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων Αθήνας Α.Ε, άλλες επιστημονικές έρευνες και οι ίδιοι οι κάτοικοι της περιοχής. Έτσι, στο εξής με τον όρο Μεταξουργείο εννοείται η περιοχή που περικλείεται από τις οδούς Πειραιώς (ή όπως ονομάζεται επίσημα “Παναγή Τσαλδάρη”), Ιερά Οδός, Κωνσταντινουπόλεως, Ανδρομάχης, Δηλιγιάννη, Πλατεία Καραϊσκάκη, Αγίου Κωνσταντίνου και φτάνει μέχρι και την Ομόνοια [ΧΑΡΤΗΣ 1]. Βάσει των παραπάνω η συνοικία του Μεταξουργείου συνορεύει με άλλες γνωστές συνοικίες της Αθήνας, με την περιοχή της Ομόνοιας, το Ψυρρή, τον Κεραμεικό, το Γκάζι, την Ακαδημία Πλάτωνος, τον Κολωνό, τα Σίδεραι, τη Πλατεία Βάθης και την περιοχή Σκουζέ.

Οι σημαντικότεροι οδοί της περιοχής που ορίστηκε παραπάνω ως συνοικία Μεταξουργείου είναι οι οδοί που της περικλείουν καθώς επίσης και η Μεγάλου Αλεξάνδρου, η Μυλλέρου, η Λεωνίδου, η Κεραμεικού, Αγησιλάου και η Αχιλλέως [ΧΑΡΤΗΣ 2]. Κάποιες από αυτές έχουν την ιστορία τους και κάποιες άλλες, έχουν πάρει τα ονόματά τους, όχι από κάποιο σημαντικό πρόσωπο του παρελθόντος αλλά από γεγονότα και καταστάσεις που συνδέονται άμεσα με την περιοχή. Για παράδειγμα, η οδός Πειραιώς είναι η πρώτη δημόσια αμαξιτή οδός που κατασκευάστηκε στην Αθήνα κατά την περίοδο που βασίλευε ο Όθωνας. Η πρώτη της ονομασία, λόγω του παραπάνω γεγονότος ονομάστηκε “Βασιλική”. Αργότερα, πήρε την σημερινή της ονομασία, λόγω της χρησιμότητάς της –ενώνει την Αθήνα με τον Πειραιά-. Μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο το τμήμα της από την Πλατεία Ομονοίας μέχρι και την Ιερά Οδό, εκείνο δηλαδή το τμήμα

που ανήκει στην περιοχή του Μεταξουργείου, ονομάστηκε Παναγή Τσαλδάρη, προς τιμήν του διακεκριμένου πολιτικού, όνομα, όμως, που ελάχιστα χρησιμοποιείται, αφού προτιμάται από τους πολίτες το προηγούμενο όνομά της.

Η οδός που ενώνεται με την Πειραιώς και δημιουργεί τα σύνορα του Μεταξουργείου με τον Κεραμεικό και το Γκάζι, είναι η Ιερά Οδός. Αυτή η οδός οδηγούσε στο Ιερό της Ελευσίνας. Αρχίζε από τον Κεραμεικό, κοντά στο Πομπείον και τον Ηριδανό ποταμό, όπου υπήρχε το Ιερό των “Τριτοπατόρων”, ακολουθούσε για λίγο την σημερινή Πειραιώς και συνέχιζε μετά την πορεία που έχει σήμερα. Τον καιρό της Τουρκοκρατίας ο δρόμος αυτός υπήρχε ήδη και ονομαζόταν “Δρόμος του Μωρηά”. Με την απελευθέρωση της Ελλάδας από τους Τούρκους και με την πρώτη ονοματοθεσία της δόθηκε και πάλι η αρχαία ονομασία της. Δεν ήταν, όμως, μόνο η Ιερά Οδός που έχει αλλάξει ονομασία, και η οδός Μεγάλου Αλεξάνδρου έχει αλλάξει ονομασία από την πρώτη της ονοματοθεσία. Πριν από το 1884, λεγόταν Πανεπιστημίου, όπως και η οδός Αγίου Κωνσταντίνου, γιατί κατά κάποιο τρόπο θεωρήθηκε ότι ήταν συνέχεια της Λεωφόρου Πανεπιστημίου που ήδη είχε δημιουργηθεί και ένωνε το Σύνταγμα με την Ομόνοια (Αγγελίδης, 1992; Βουγιούκα, 1997).

Πέρα από τους ορισμούς που κάθε έρευνα δίνει για την περιοχή του Μεταξουργείου και από ποιο μέχρι ποιο σημείο αυτή εκτείνεται, θα μπορούσε να προσδιορίσει κανείς το γενικό σημείο στο οποίο βρίσκεται. Η συνοικία Μεταξουργείο ανήκει στο Λεκανοπέδιο του Νομού Αττικής και πιο συγκεκριμένα υπάγεται στο Δήμο Αθηναίων. Ως προς τη διοικητική συγκρότηση του Δήμου Αθηναίων δεν είναι ένα ολόκληρο Δημοτικό Διαμέρισμα. Στη πραγματικότητα δεν είναι ούτε μέρος ενός Δημοτικού Διαμερίσματος. Είναι μέρος δύο Δημοτικών Διαμερισμάτων, του Πρώτου και του Τρίτου. Με διαχωριστικό όριο την οδό Λένορμαν και τη συνέχειά της, την οδό Κολοκυνθούς, το βορειοανατολικό τμήμα της υπάγεται στο Πρώτο Δημοτικό Διαμέρισμα, ενώ το νοτιοδυτικό της στο Τρίτο Δημοτικό Διαμέρισμα του Δήμου Αθηναίων.

Σύμφωνα με το Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο του Δήμου Αθηναίων και χωρίς να λάβει κανείς υπόψη την ύπαρξη του Μεταξουργείου σαν συνοικία με ιστορία, η γειτονιά του Μεταξουργείου περιλαμβάνει το τμήμα εκείνο της περιοχής μελέτης που βρίσκεται μεταξύ των οδών Θερμοπυλών και Δεληγιάννη – Δεληγιώργη, ενώ το νότιο τμήμα της περιοχής μελέτης, σύμφωνα πάντα με το Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο, είναι τμήμα της γειτονιάς του Κεραμεικού, η οποία εκτείνεται μέχρι την οδό Βουτάδων, νότια της Ιεράς Οδού. Το υπόλοιπο κομμάτι που ανήκει στην περιοχή μελέτης, το τρίγωνο δηλαδή που

περικλείεται από τις οδούς Πειραιώς, Αγίου Κωνσταντίνου και Δεληγιώργη ανήκει σύμφωνα με το Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο του Δήμου στη συνοικία της Πλατείας Βάθης – Αγίου Κωνσταντίνου (ΦΕΚ 80Δ/4-2-1988 Απόφαση 255/45).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ

Τις πρώτες πληροφορίες για την περιοχή μελέτης τις βρίσκουμε σε περιγραφές και μαρτυρίες από την εποχή του Σόλωνα. Όπως αναφέρεται η περιοχή βρίσκεται έξω από τα τείχη που περικλείουν την πόλη την περίοδο αυτή, αλλά σε άμεση γειτνίαση και σε άμεση

σχέση με αυτή. Στα σύνορα με την περιοχή του Μεταξουργείου και μέσα από τα τείχη ήταν η περιοχή του Κεραμεικού και εκεί βρισκόταν η σημαντικότερη είσοδος της πόλεως των Αθηνών, το Δίπυλο. Σε αυτό το σημείο κατέληγαν οι σπουδαιότεροι οδοί της εποχής εκείνης, του Πειραιώς και της Ελευσίνας, η Ιερά Οδός, η οποία εκτός από την Ελευσίνα εξυπηρετούσε

ταυτόχρονα και ολόκληρο το Θριάσιο πεδίο και συνέδεε την Αττική με την Πελοπόννησο. Η συγκεκριμένη πύλη ονομάστηκε έτσι λόγω της διπλής της χρησιμότητας και της μορφής της, αφού, όπως αναφέρεται, ήταν χωρισμένη σε δύο κομμάτια. Εκτός, όμως, από το Δίπυλο την Ιερά Οδό εξυπηρετούσε και μία άλλη πύλη, η Ιερά, η οποία και αυτή με τη σειρά της είχε έξοδο προς την περιοχή που σήμερα βρίσκεται το Μεταξουργείο (Τραυλός, 1993).

Στην συνοικία του Μεταξουργείου, η περιοχή που εκτείνεται από τον Κεραμεικό και καταλήγει στην Ακαδημία Πλάτωνος, και συγκεκριμένα το τμήμα από τη σημερινή οδό Πειραιώς μέχρι την οδό Σπύρου Πάτση, αποτελούσε το σημαντικότερο νεκροταφείο της πόλης. Στη περιοχή, όπως την περιγράφει ο Πausanias στο Κεφάλαιο 29,2 των “Αττικών” του αλλά και άλλα διάσπαρτα κείμενα της περιόδου, υπήρχαν τάφοι δημοσίων προσώπων όπως του Σόλωνα, των τυραννοκτόνων, του Κλεισθένη, του δημοκρατικού ηγέτη Εφιάλτη, του Περικλέους, των ρητόρων Ευβούλου και Λυκούργου, των φιλοσόφων Ζήνωνος και Χρυσίππου, κάποιων στρατηγών όπως του Φορμίωνος, του Θρασυβούλου και του Χαβρίου (Παράλαμα, 1994).

Σε αυτό το σημείο δεν ενταφιάζονταν μόνο τα δημόσια πρόσωπα της εποχής αλλά υπήρχε και ένας σημαντικός αριθμός πολυανδρίων –κοινών τάφων- των πεσόντων στους πολέμους, έτσι ώστε να δίνει την εικόνα πολεμικού νεκροταφείου. Σε αυτή τη θέση, όπως είναι λογικό, εκφώνησε τον περίφημο λόγο του ο Περικλής, τον γνωστό “Επιτάφιο” για τους Αθηναίους που σκοτώθηκαν την πρώτη χρονιά του Πελοποννησιακού Πολέμου. Τόσο τα πολυανδρία όσο και οι ταφές δημοσίων προσώπων γίνονταν δημοσία δαπάνη και

συνεχίστηκαν μέχρι και τον 3^ο αιώνα. Η περιοχή αυτή ονομάστηκε Δημόσιο Σήμα και τέσσερις δεκαετίες τώρα γίνονται ανασκαφές, οι οποίες, ενώ έχουν οδηγήσει τους επιστήμονες στη γνώση του άξονα που βρίσκονταν οι τάφοι, δεν έχει βρεθεί κανείς από αυτούς ακόμα, εκτός από ένα τμήμα του, στην οδό Σαλαμίνος (<http://www.culture.gr>).

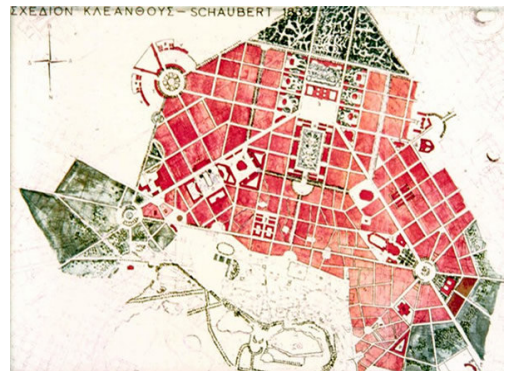
Στο σημείο από το οποίο ξεκινούσε, έξω από τα τείχη της πόλης, το νεκροταφείο των σημαντικών προσώπων της εποχής, υπήρχε ακόμα μία πύλη από την οποία έβγαιναν οι νεκρικές πομπές προς το σημαντικότερο νεκροταφείο της πόλης. Στην οδό που ένωνε τότε της περιοχή του Διπύλου με την Ακαδημία Πλάτωνος, την ομώνυμη σήμερα περιοχή, πραγματοποιούνταν και οι καθιερωμένοι αγώνες λαμπαδηδρομίας προς τιμήν των νεκρών (Τραυλός, 1993).

Στις επόμενες ιστορικές περιόδους η περιοχή έρευνας παρέμεινε εκτός των ορίων της Αθήνας. Από τους τούρκους οι πληροφορίες για την περιοχή είναι περιορισμένες. Το Δίπυλο ήταν η περιοχή που συνέκλιναν οι δρόμοι από την Ελευσίνα, η σημερινή Ιερά Οδός και από τον Πειραιά, η σημερινή οδός Πειραιώς και από τα Σεπόλια. Όπως γίνεται αντιληπτό οι μεταφορικές και συγκοινωνιακές υπηρεσίες της πόλης ήταν σε άμεση γειτνίαση με την περιοχή, που αργότερα ονομάστηκε Μεταξουργείο, ώστε να εξυπηρετεί τους κατοίκους και τις μεταφορές των προϊόντων προς τον Πειραιά αλλά και το κέντρο της πόλης. Η περιοχή αυτή ήταν κυρίως αγροτική και κτηνοτροφική αφού οι κάτοικοι αυτάρκεις και σε ορισμένα σημεία υπήρχαν και κάποια ελαιοτριβεία. Πριν από την εγκατάσταση των Δημόσιων Υπηρεσιών στην πόλη και τον ορισμό της ως πρωτεύουσα ονομαζόταν «Χεζολίθαρο» ή «Χεσμένη Πέτρα», ενώ το 1908 η ονομασία της περιοχής κρίθηκε ότι δεν ήταν ευπρεπής, όπως επίσης και πολλές άλλες συνοικίες και δρόμοι της πρωτεύουσας του Ελληνικού Κράτους, και μετονομάστηκε σε «Χρυσωμένη Πέτρα» από το Δημοτικό Συμβούλιο, με Δήμαρχο τον Σπυρίδωνα Μερκούρη. Στην ίδια συνεδρία του Δημοτικού Συμβουλίου αποφασίστηκε η ονοματοθεσία των περιοχών Αγίου Κωνσταντίνου και Διπύλου που περιέχονταν στην περιοχή μελέτης (Κουτσούκης, 1984).

Στις 3 Φεβρουαρίου 1830, μετά από πολλούς αγώνες και θυσίες από τους αγωνιστές, με το Πρωτόκολλο του Λονδίνου, αναγνωρίστηκε η ελληνική κυριαρχία στις επαρχίες της Αττικής, της Βοιωτίας και της Λαμίας. Της 1 Μαρτίου 1833, η Αθήνα έγινε διοικητική πρωτεύουσα της επαρχίας της Αττικής, ενώ ένα χρόνο μετά, μόλις στις 13 Δεκεμβρίου 1834, η Αθήνα γίνεται και επίσημα πια η πρωτεύουσα του ελληνικού κράτους. Την περίοδο εκείνη η Αθήνα ήταν ακόμα ένα μικρό χωριό, μόλις 4.000 κατοίκων, τα περισσότερα σπίτια ήταν πλίνθινα, ενώ η γύρω υπαίθρια περιοχή ήταν

κατεστραμμένη. Η μορφή αυτή της Αθήνας δεν ήταν εκείνη που είχε βέβαια κατά τη διάρκεια της Τουρκοκρατίας, αφού τότε η ανάπτυξή της ήταν ισόρροπη. Οι μεγαλύτερες καταστροφές έγιναν κατά τον απελευθερωτικό αγώνα και κυρίως κατά την πολιορκία της από τον Κουταχή τη διετία 1826-1827. Παρόλη, όμως, την καταστροφή που γνώρισε, η Αθήνα επιλέχτηκε για Πρωτεύουσα του ελληνικού κράτους λόγω της θέσης τους αλλά και της ιδιαίτερης ιστορίας της η οποία έδινε κύρος προς τις προστάτιδες χώρες (Καλλιβεράκης, 1994).

Πριν ακόμα ο Όθωνας έρθει στην Ελλάδα εκλεγμένος από τις μεγάλες δυνάμεις για τη θέση της βασιλείας, τον Νοέμβριο του 1831, οι αρχιτέκτονες Σταμάτης Κλεάνθης και ο Γερμανός συνάδελφός του Εδουάρδος Schaubert, μαθητές του σημαντικότερου ίσως Γερμανού νεοκλασικού αρχιτέκτονα Karl Friedrich Schinkel, εγκαθίστανται στην πόλη και αρχίζουν να συντάσσουν το τοπογραφικό της Αθήνας. Σε αυτό το τοπογραφικό οι δύο αρχιτέκτονες συμπεριλαμβάνουν τόσο τα τείχη της τότε κωμόπολης, όσο και τα ερείπια της αρχαιότητας και τα μνημεία των μεσαιωνικών χρόνων και εκείνα που άφησαν πίσω τους οι Τούρκοι κατακτητές (Παπαγεωργίου, 1996). Περίπου ένα χρόνο αργότερα, το Μάιο του 1832, οι δύο αρχιτέκτονες έλαβαν εντολή από την μετακαποδιστριακή Προσωρινή Κυβέρνηση σύνταξης του νέου σχεδίου πόλεως πάνω στο οποίο θα στηριζόταν η εξάπλωση της περιοχής και η μετατροπή της από κωμόπολη σε πολυπληθή πόλη, ανεξαρτήτως αν θα γινόταν ή όχι Πρωτεύουσα του νεοσύστατου Ελληνικού Κράτους. Λίγο αργότερα το ίδιο έτος και συγκεκριμένα τον Δεκέμβριο, υπέβαλλαν το Νέο Σχέδιο της Πόλεως. Στις 29 Ιουνίου του 1833 εγκρίνεται από την Αντιβασιλεία, η οποία εν τω μεταξύ είχε αναλάβει την διακυβέρνηση της χώρας, και το επικυρώνει με Βασιλικό Διάταγμα στις 6 Ιουλίου του ίδιου έτους (Κουτσούκης, 1984).

Το σχέδιο που συνέταξαν οι Κλεάνθης και Schaubert είναι εμπνευσμένο από τις αρχές του ρομαντισμού και του νεοκλασικισμού στηρίζεται στην βασική ιδέα των αρχιτεκτόνων για ανάπτυξη της νέας πόλης προς τα Δυτικά, Βόρεια και Ανατολικά με διατήρηση και ενός μέρους, σχεδόν του μισού, από την Παλαιά Πόλη, στο οποίο θα γίνονταν νέες τμήσεις οδών και διαχωρισμός νέων οικοδομικών τετραγώνων. Το υπόλοιπο μισό της Παλαιάς Πόλης, με όρια τις οδούς Ηφαιστού, Πανδρόσου και Ανδριανού, είχε

σχεδιαστεί να απαλλοτριωθεί χάριν αρχαιολογικών ανασκαφών. Η νέα πόλη των Αθηνών βασίζεται στους κύριους άξονές της που έχουν τη μορφή ενός ισοσκελούς τριγώνου με κορυφές την πλατεία Ομονοίας, την πλατεία Συντάγματος και την πλατεία Κέκροπος. Η πλατεία Ομονοίας θα ήταν για τους κατοίκους και τους επισκέπτες της Αθήνας το σημείο από όπου θα ξεκινούσε η εμπορική δραστηριότητα, με τα καταστήματα, τα εργαστήρια και τις επιχειρήσεις. Η Πλατεία Συντάγματος θα ήταν το κέντρο των πολιτικών και πολιτειακών εξελίξεων αφού εκεί είχαν αρχίσει ήδη να χτίζονται τα ανάκτορα, ενώ στην πλατεία Κέκροπος θα στηριζόταν όλη η πολιτιστική και πολιτισμική ζωή της πόλης. Σκέλη του προαναφερόμενου τριγώνου θα ήταν η οδός Πειραιώς και η οδός Σταδίου, ενώ η βάση του θα ήταν η οδός Ερμού. Στο σχεδιασμό των αρχιτεκτόνων Κλεάνθη και Schaubert γίνεται αντιληπτή μία γεωμετρικότητα, αφού και οι υπόλοιποι δρόμοι και πλατείες είναι σχεδιασμένες με τον ίδιο τρόπο (Μπίρης, 1933). Η Αθήνα, βάσει του σχεδίου των δύο αρχιτεκτόνων είναι μία ορθολογική πόλη, με απρόσκοπτη λειτουργία, με τον απόλυτο έλεγχο και τον απόλυτο προγραμματισμό. Οι σχεδιαστές αυτής της πόλης πίστευαν ότι με αυτό τον τρόπο η Αθήνα θα λειτουργούσε αποτελεσματικά και θα ήταν μία πόλη Κέντρο, Πρωτεύουσα του Κράτους. Το Κέντρο της εξουσίας (Τσιώμης, 1985; Παπαγεωργίου Βενέτας, 1996). Στην περίπτωση του σχεδίου των δύο μεγάλων αρχιτεκτόνων η σημερινή περιοχή του Μεταξουργείου και το Γκάζι θα ήταν το κέντρο των πολιτιστικών εξελίξεων της πόλης και της χώρας ολόκληρης.

Όταν άρχισαν να χαράζονται οι δρόμοι και να απαλλοτριώνονται οι εκτάσεις που είχαν οριστεί ξέσπασε κύμα διαμαρτυριών από μέρους των ιδιοκτητών, ενώ υπήρχαν και κατηγορίες για κερδοσκοπία, με αποτέλεσμα το καλοκαίρι του 1834 να ανασταλούν από την Αντιβασιλεία οι εφαρμογές του σχεδίου (Κωνσταντινίδης, 1930). Για την δημιουργία ενός νέου Σχεδίου Πόλεως κλήθηκε ο Leo von Klenze, ο οποίο κατέληξε σε μία αναθεώρηση του αρχικού σχεδίου με περιορισμό του πλάτους των δρόμων και των πλατειών, μείωση της έκτασης των ανασκαφών και κατάργηση των λεωφόρων ώστε η πόλη να λειτουργεί με τους λίγους κατοίκους που είχε τότε. Αξιοσημείωτο για την εργασία αυτή είναι και το γεγονός της πρότασης που έκανε τότε για μεταφορά των έργων για την οικοδόμηση των Ανακτόρων στην περιοχή του σημερινού Μεταξουργείου (Μπίρης, 1933).

Όπως φαίνεται οι προοπτικές αστικοποίησης της «Χρυσωμένης Πέτρας» έγιναν πιο ορατές με την έγκαιρη ένταξη της περιοχής στα σχέδια της νέας πόλης την περίοδο της εγκατάστασης της πρωτεύουσας στην Αθήνα. Οι επιλογές για την εξέλιξη της περιοχής εκείνη την περίοδο ήταν πολλές. Το γεγονός που επηρέασε σημαντικά τους υπευθύνους

που θα αποφάσιζαν για το μέλλον της ήταν η αρχική πρόταση για την τοποθέτηση των ανακτόρων στη συγκεκριμένη περιοχή. Η απόφαση αυτή για τη μεταφορά των κεντρικών λειτουργιών του νέου Κράτους στη συγκεκριμένη περιοχή κινητοποίησε τις αγορές γης και προσέελκυσε μία σημαντική επένδυση η οποία αύξησε ακόμα περισσότερο το ενδιαφέρον των ευπόρων οικογενειών. Η επένδυση αυτή ήταν του πρίγκιπα Γεωργίου Κατακουζηνού σε ένα μεγάλο αστικό ακίνητο που θα λειτουργούσε ως εμπορικό κέντρο.

Με αυτό τον τρόπο άρχισαν να χτίζονται και οι πρώτες μεγάλες κατοικίες εύπορων οικογενειών στην περιοχή, ώστε να γειτνιάζουν με το παλάτι και να βρίσκονται μέσα στο κέντρο των αποφάσεων. Σημαντικές προσωπικότητες που φρόντισαν να οικοδομήσουν αμέσως στην περιοχή είναι τα μέλη της οικογένειας Βλαχούτση που έχτισαν κατά μήκος της οδού Πειραιώς τρία διώροφα, το ένα των οποίων είναι το σημερινό κεντρικό τμήμα του Ωδείου Αθηνών (Μπίρης, 1999). Άλλη πάλι προσωπικότητα που διέμενε μαζί με την κόρη της, στα προσωρινά ανάκτορά τους στην περιοχή, μεταξύ των οδών Μυλλέρου, Πειραιώς και Αγησιλάου είναι η Δούκισσα της Πλακεντίας. Το μέγαρο της παράξενης Δούκισσας οικοδομήθηκε το 1834-1835 και ήταν ξύλινο. Το Δεκέμβρη, όμως, του 1847, κατά την απουσία της εξερράγη φωτιά στο οικοδόμημα η οποία το κατέκαψε ολοσχερώς, με συνέπεια να ρίξει την Δούκισσα σε μεγάλη απογοήτευση αφού κάηκε και το βαλσαμωμένο σώμα της κόρης της που υπήρχε στο υπόγειο του κτηρίου μετά το θάνατό της στη Βηρυτό (Σκουζέ, 1965; Δρακόπουλος και Ευθυμίου, 2004). Επίσης, προϊόντα της ίδια περιόδου είναι οι οικίες του ηγεμόνα της Βλαχίας Ιωάννη Καρατζά, του Γεωργίου Αργυρόπουλου –μετέπειτα Κουμουνδούρου- στο σημείο που σήμερα βρίσκεται η ομώνυμη πλατεία, του Ιωάννη Μεσσηνέζη πιο κοντά στο Γκάζι και τέλος του Μπότσαρη –αργότερα Προβελέγγιου- στη γωνία των οδών Κεραμεικού και Μυλλέρου (Κόκκου, 1982).

Αν οι κάτοικοι από την πλευρά της οδού Πειραιώς και προς την Ομόνοια είχαν αριστοκρατική φλέβα και ήταν ανώτερα στελέχη της βασιλικής οικογένειας, δεν συνέβαινε το ίδιο και με τους κατοίκους της περιοχής που συνόρευε το Μεταξουργείο από την πλευρά της Ιεράς Οδού. Σε εκείνο το σημείο και προς τον Πειραιά όλη η περιοχή ήταν το Γκαζοχώρι και τα ελαιοτριβεία. Η περιοχή θεωρείτο πολύ υποβαθμισμένη και με καμία πιθανότητα εξέλιξης ενώ αναδυόταν από εκείνο το σημείο μία μυρωδιά τόσο από την έλλειψη αποχετευτικού συστήματος όσο και από τα απορρίμματα των ελαιοτριβείων. Με

τους κατοίκους αυτής της περιοχής οι μεταξουργιώτες κάτοικοι δεν είχαν καμία σχέση και απ' ό,τι φαίνεται δεν το επεδίωκαν. Το παραπάνω γεγονός φαίνεται ότι είναι και η σημαντικότερη αιτία που αρνούνταν με πείσμα οι κάτοικοι του Μεταξουργείου την διάνοιξη των οδών Μεγάλου Αλεξάνδρου και των άλλων δρόμων που οδηγούσαν προς την Ιερά Οδό, το σύνορο μεταξύ των δύο συνοικιών (Χατζιώτης, χ.χ.).

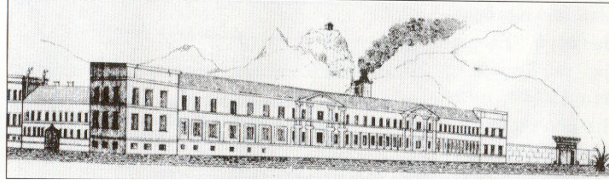
Το 1836, αποφασίστηκε από τους υπευθύνους η τελική τοποθέτηση των ανακτόρων στην αντίθετη κατεύθυνση από αυτή που είχε αποφασιστεί. Οι μαρτυρίες για τον τρόπο επιλογής της περιοχής που θα χτίζονταν τελικά τα ανάκτορα είναι πολλές. Η μαρτυρία της Δόμνας Μπαρμπάνου αναφέρει ότι στάλθηκαν άνθρωποι του βασιλιά να κοιμηθούν στο ύπαιθρο σε διάφορα σημεία της Αθήνας και το επόμενο πρωί επελέγη η τοποθεσία στην οποία αυτός που κοιμήθηκε είχε το πιο καθαρό κεφάλι (Σισιλιάνος, 1955). Η μαρτυρία του Κώστα Μπίρη αναφέρει ότι η τελική επιλογή έγινε με τέσσερα κομμάτια κρέας που τοποθετήθηκαν σε αντίστοιχα σημεία της Αθήνας και επελέγη το μέρος εκείνο στο οποίο το κρέας σάπισε τελευταίο (Μπίρης, 1999). Μία τέτοια απόφαση άλλαξε και πάλι το μέλλον την ανάπτυξης της περιοχής. Μία τέτοια απόφαση άλλαξε και τη ζήτηση για αστική γη και το συγκρότημα του Καντακουζηνού, το οποίο προοριζόταν για εμπορικό κέντρο έμεινε ημιτελές, αφού η δημιουργία ενός εμπορικού κέντρου σε ένα σημείο που δεν θα υπήρχαν αριστοκρατικές κατοικίες και το παλάτι δεν θα είχε κάποιο νόημα και καθόλου κέρδος. Οι κατοικίες που είχαν ήδη αρχίσει να χτίζονται, αποπερατώθηκαν λίγο αργότερα και διατηρήθηκαν στην ίδια ιδιοκτησία ευελπιστώντας οι ιδιοκτήτες τους για μία μελλοντική μετατροπή της περιοχής σε κατοικήσιμη (Παπανικολάου – Κριστενσεν, 1995).

Το 1852 η εταιρεία Βράμπε αποφασίζει να αγοράσει το ημιτελές συγκρότημα του Καντακουζηνού και να το μετατρέψει σε μεταξουργείο. Μέχρι και εκείνη την εποχή η περιοχή παρέμενε ανεκμετάλλευτη και ελάχιστα οικήματα είχαν οικοδομηθεί. Αυτή η απόφαση ήταν και η τελευταία παρέμβαση που άλλαξε το μέλλον της περιοχής. Εκείνη την στιγμή και με τις προϋποθέσεις που προσφέρονταν ήταν μία σωστή απόφαση, αφού η «Χρυσωμένη Πέτρα» ήταν μια περιοχή αδιαμόρφωτη και με χωρίς προοπτικές. Με αυτή την κίνηση το Μεταξουργείο ενσωματώθηκε από πολύ νωρίς στην παραγωγική ζώνη της πρωτεύουσας, διατηρώντας κάποιες περιοχές της μέσα στις «καλές»

αστικές ζώνες κατοικίας, κυρίως οι βόρειο ανατολικές, ενώ κυρίως στα δυτικά του Μεταξουργείου βρίσκονταν οι λαϊκές κατοικίες και οι περιοχές εργασίας.

Με αυτό το ιστορικής σημασίας γεγονός το «Χεζολίθαρο» ή αλλιώς «Χρυσωμένη Πέτρα» η συνοικία που βρίσκεται τόσο κοντά στο κέντρο της Αθήνας ονομάστηκε «Μεταξουργείο». Ο Κώστας Δημητριάδης αναφέρει σε ένα βιβλίο του ότι την ονομασία της αυτή η γειτονιά την πήρε από ένα παλιό εργοστάσιο παραγωγής μεταξίου που υπήρχε στην περιοχή επί τουρκοκρατίας. Αυτό το κτήριο

βρισκόταν στο μέρος που αργότερα χτίστηκε το σπίτι του ναυάρχου Δουρούτη, στην οδό Μυλλέρου. Μία τέτοια πληροφορία βρίσκει πολλούς επικριτές όπως θα φανεί σε άλλο κεφάλαιο της έρευνας αυτής, αφού η οικοδομή που στέγασε το Μεταξουργείο άρχισε να χτίζεται το 1834 σε μία περιοχή με κανένα άλλο οικοδόμημα (Δημητριάδης, 1984).

Ένα άλλο γεγονός που συνέβαλλε σημαντικά στην αστική ανάπτυξη της περιοχής έρευνας ήταν η εγκατάσταση του Ορφανοτροφείου Χατζηκώνστα επί των οδών Μυλλέρου και Πειραιώς το 1856, το οποίο είχε αρχίσει να οικοδομείται σε εκείνο το μέρος από το 1853. Στο κτήριο αυτό ήταν τοποθετημένα τα εργαστήρια για την επαγγελματική εκπαίδευση των τροφίμων του όπως, επίσης, και οι κοιτώνες και οι διοικητικές υπηρεσίες του ορφανοτροφείου. Στόχος του ορφανοτροφείου αυτού ήταν η κοινωνική ενσωμάτωση των φτωχών παιδιών και τα εργαστήρια που διέθετε για την επαγγελματική καθοδήγηση των παιδιών ήταν αρχικά εργαστήρια ραπτικής και υποδηματοποιίας και αργότερα σιδηρουργείο, το οποίο εξελίχθηκε σε εργοστάσιο και που μισθωνόταν σε ιδιώτη επιχειρηματία και απασχολούσε το 1884, 50 εργάτες (Κορασίδου, 1992). Έτσι η περιοχή που ξεκινά από την οδό Μυλλέρου που βρισκόταν εγκατεστημένο το μεταξουργείο και τα εργαστήρια του Ορφανοτροφείου Χατζηκώνστα, το οποίο ήδη είχε εγκατασταθεί στην περιοχή, και μέχρι την περιοχή που εκτεινόταν το Γκάζι απετέλεσαν τη δυτική πλευρά της Αθήνας και τον πρώτο πόλο έλξης των παραγωγικών λειτουργιών της πρωτεύουσας (Αγριαντώνη, 1995).

Τόσο το εργοστάσιο του μεταξουργείου και τα εργαστήρια του ορφανοτροφείου Χατζηκώνστα, όσο και η εγκατάσταση του εργοστασίου παραγωγής φωταερίου, το επονομαζόμενο Γκάζι στις παρυφές της περιοχής μελέτης, την περίοδο 1859-1861, και το εργοστάσιο καπέλων του Πουλόπουλου, συνέβαλαν καθοριστικά στην συγκέντρωση, από

πολύ νωρίς, οχλουσών παραγωγικών δραστηριοτήτων στην περιοχή, αλλά και την ταυτόχρονη αλλαγή του Μεταξουργείου σε μία από τις μεγαλύτερες εργατικές γειτονιές της Αθήνας, αφού ακόμα και οι τεχνίτες που ήρθαν να εγκαταστήσουν τα μηχανήματα του εργοστασίου του Πουλόπουλου εγκαταστάθηκαν στην περιοχή μελέτης (Μιχελή, 1987).

Στα τέλη του 19^{ου} αιώνα το μεταξουργείο σταματάει να λειτουργεί το εργοστάσιο παραγωγής μεταξίου και κλείνει οριστικά. Την ίδια περίοδο, όμως, ήταν και η έναρξη της βιομηχανικής επανάστασης για την Ελλάδα. Αυτό το γεγονός επηρέασε σημαντικά την συνέχιση της περιοχής, αφού μετανάστες από την ύπαιθρο και τις επαρχιακές πόλεις έφταναν στην περιοχή και εγκαθίστανται στις περιοχές γύρω από το μεταξουργείο. Η πληθυσμιακή έκρηξη στην περιοχή είναι φανερή. Μεγάλες εταιρείες όπως η Singer, μεγάλη εταιρεία ραπτομηχανών του εξωτερικού, ανοίγουν εμπορικά καταστήματα στην περιοχή, αλλά παρατηρούνται για τον ίδιο λόγο και συνεχείς επεκτάσεις του Σχεδίου Πόλεως στο τμήμα αυτό της Αθήνας συνολικής έκτασης 2351 στρεμμάτων στη διάρκεια μίας δεκαπενταετίας (Χατζιώτης, χ.χ). Με αυτό τον τρόπο διαμορφώνεται μία λαϊκή συνοικία με μικρά και ταπεινά σπίτια, η οποία στέγαζε τεχνίτες, μικροεπαγγελματίες και βιοτέχνες, κυρίως Πελοποννήσιους αλλά και νησιώτες. Πολλοί από τους καινούριους της περιοχής αλλά και από εκείνους, που λόγω της διακοπής λειτουργίας του εργοστασίου έχασαν την μόνιμη εργασία τους, χρειάστηκε να ασκήσουν στην αρχή παρασιτικά επαγγέλματα για να επιζήσουν και να αντέξουν οικονομικά οι ίδιοι και οι οικογένειές τους. Αυτή, όμως, η εισβολή της κατοικίας στο Μεταξουργείο δεν ανέκοψε την διείσδυση των παραγωγικών λειτουργιών στην περιοχή, η οποία συνέχισε με τους ίδιους ρυθμούς. Παρόλη την αύξηση του πληθυσμού στην περιοχή, τα προβλήματα που υπάρχουν την εποχή αυτή στην περιοχή μελέτης είναι μεγάλα. Ο Σπυρίδων Μερκούρης, δήμαρχος Αθηναίων, υπογραμμίζει το 1899 τις ελλείψεις σε σημαντικά θέματα όπως το νερό, τους υπονόμους, τους ασφαλτοστρωμένους δρόμους και τον φωτισμό (Αγγελίδης, 1992).

Αποτέλεσμα της εγκατάστασης νέων κατοίκων αλλά και της διείσδυση παραγωγικών λειτουργιών στην Αθήνα, στην αρχή του νέου αιώνα, είναι η οικοδόμηση η οποία είχε καλύψει τελείως της περιοχή του κέντρου της πόλης και είχε ήδη αρχίσει να καλύπτει, όχι ολοκληρωτικά ακόμα, τις περιοχές γύρω από αυτή, όπως το Μεταξουργείο, όπου υπήρχαν ακόμα άκτιστα οικόπεδα. Την ίδια εποχή εγκαθίστανται στην συνοικία πολλά εργαστήρια αμαξοποιείας και αργότερα εργαστήρια μετάλλου που παρέμειναν εκεί, την δεκαετία του 60 του περασμένου αιώνα. Έτσι, διαμορφώθηκαν τα βασικά γνωρίσματα της φυσιογνωμίας της περιοχής που η εξέλιξη που είχε αργότερα ήταν η ενίσχυση της

λαϊκής και μικροαστικής συνοικίας με τις μικτές χρήσεις, του εμπορίου και της παραγωγής σε όλο το εύρος της (Μαρμαράς, 1991).

Στις αρχές του 20^{ου} αιώνα το Μεταξουργείο, αν και ξεκίνησε σαν μία εργατική, λαϊκή συνοικία, σιγά σιγά γίνονταν προσπάθειες για αναβάθμιση της περιοχής, κυρίως κατά τη δεκαετία του 20'. Εκείνη την χρονική περίοδο ήταν που προτάθηκε και το σχέδιο Λέλουδα, το οποίο στην τελική του διατύπωση πρότεινε, μεταξύ άλλων, και την αναμόρφωση των “οικονομικών εκπεσμένων” τότε συνοικιών Ψυρρή και Μεταξουργείου, με προεκτάσεις οδών, διαπλατύνσεις, δημιουργία διοικητικών κέντρων (Μπίρης, 1999). Όπως γίνεται αντιληπτό οι κάτοικοι της περιοχής, με το μικρό εισόδημα που αποκτούσαν δεν μπορούσαν να συντηρήσουν στη συνοικία μεγάλα και αξιόλογα κέντρα διασκέδασης. Οι συνηθέστερες τοποθεσίες ψυχαγωγίας για εκείνους ήταν κάποια μικρή ταβέρνα που θα προσέφερε φαγητά και κρασί προσαρμοσμένα στο μικρό εισόδημα των πελατών, κάποιο καφενείο για τους άντρες κατοίκους, κάποια παράσταση καραγκιόζη και φασουλή. Πολλές φορές πάλι διασκέδαση για τους κατοίκους της περιοχής, κυρίως άντρες, ήταν και ο πετροπόλεμος μεταξύ των νέων του Μεταξουργείου και άλλων γειτονικών συνοικιών, συνήθως με άλλη μία γνωστή συνοικία των Αθηνών, τα Πετράλωνα, κάθε Κυριακή, στα χωράφια της περιοχής (Μιχελή, 1994). Αργότερα, σταδιακά διαμορφώθηκαν και κάποιες θεατρικές σκηνές που άρχισαν να γίνονται θεσμός και να προσελκύουν κόσμο και από άλλες γειτονιές ή ακόμα και άτομα των υψηλότερων κοινωνικών στρωμάτων, όπως το θέατρο του Βουξινού, το θέατρο του Λαού, το θέατρο Απόλλων (Χατζιώτης, χ.χ.). Άλλα σημεία συνάθροισης των κατοίκων της περιοχής του Μεταξουργείου ήταν και οι ταβέρνες της περιοχής ή όπως τις ονόμαζαν τότε «μαγέρικα». Οι περισσότερες από αυτές αποτελούσαν απλά οινομαγειρεία που λειτουργούσαν τις περισσότερες ώρες τις ημέρας προσφέροντας εκτός από το απαραίτητο κρασί και φαγητά που μπορούσαν να ανταποκριθούν σε όλα τα εισοδήματα αλλά κυρίως στο φτωχότερο πληθυσμό του Μεταξουργείου (Δημητριάδης, 1984).

Παράλληλα, την περίοδο που διέπρεπε ο Ελευθέριος Βενιζέλος στην πολιτική ζωή του τόπου, ο αρχιτέκτων Παναγιώτης Αριστόφρων, με δική του καθαρά πρωτοβουλία και χρηματοδότηση, εξαγόρασε ακίνητα βορειοδυτικά της πόλης και ξεκίνησε ανασκαφές με στόχο την αποκάλυψη των ερειπίων της Ακαδημίας Πλάτωνος και του Δημοσίου Σήματος. Τελικά, κατάφερε κατά το ήμισυ τον στόχο του αφού η Ακαδημία Πλάτωνος ήρθε στην επιφάνεια ενώ για το Δημόσιο Σήμα, αν και είχε πλέον, το 1937, την υποστήριξη της Ακαδημίας Αθηνών, διέκοψε το έργο του λόγω του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Το σχέδιο

που πρότεινε ήταν η ανασυγκρότηση της Πρωτεύουσας με τη δημιουργία του “Άλσους των Αρχαίων Αθηνών”, το οποίο θα περιελάμβανε σε ενιαίο χώρο μία περιοχή, μέσα στην οποία θα ήταν και μέρος του Μεταξουργείου. Αυτό το σχέδιο έχει υιοθετηθεί και σήμερα από το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και προωθείται προς υλοποίηση. Εκείνη την περίοδο είναι που χτίστηκαν και πιο ενδιαφέρουσες οικοδομές της γειτονιάς, που πρόσδιδαν οικονομική επιφάνεια και εξελιγμένη αισθητική αντίληψη (Μπίρης, 1999).

Η βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης της περιοχής άρχισε σιγά σιγά να γίνεται πιο εμφανείς στη συνοικία του Μεταξουργείου λόγω της εργατικότητας των κατοίκων της ώστε κατά τη δεκαετία του ‘20 είχε ήδη αρχίσει να εξελίσσεται σε μία καλή και γνωστή μεσοαστική γειτονιά. Σε αυτό βοήθησε και η εξέλιξη της κοντινής πλατείας Ομονοίας σε εμποροοικονομικό και πνευματικό κέντρο, καθώς και η δημιουργία των δύο σιδηροδρομικών σταθμών Πελοποννήσου και Λαρίσης στα σύνορα της περιοχής. Αρχισαν να οικοδομούνται κατοικίες αστικών οικογενειών και να αποκτά άλλη μορφή, χωρίς βέβαια να εξαλείφονται ποτέ τα προβλήματα που υπήρχαν και πολλές φορές συνεχίζουν να υπάρχουν. Αργότερα ακόμα το Μεταξουργείο γίνεται κέντρο θεατρικών δραστηριοτήτων με αποτέλεσμα η περιοχή να γίνει μία “πλούσια θεατρική πιάτσα” στην οποία σύχναζε κόσμος από όλη την Αθήνα (Αγγελίδης, 1992).

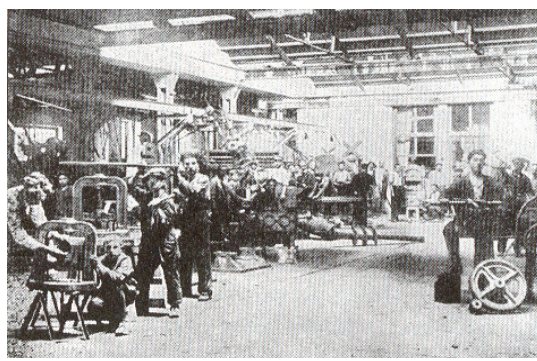
Παρόλη την ανάπτυξη της περιοχής και της εργατικότητας των κατοίκων της συνοικίας τα μέλη των οικογενειών που διέμεναν στο Μεταξουργείο, και κυρίως οι κυρίες, συνήθιζαν να βγάζουν όλοι τα σκαμνιά τους ή τις καρέκλες τους έξω από τις πόρτες τους, στο πεζοδρόμιο, και να κοινωνικοποιούνται μαθαίνοντας τα νέα και υποστηρίζοντας τους γείτονες. Εκεί ακούγονταν τα κουτσομπολιά της ημέρας, παραμύθια στα μικρά παιδιά, ιστορίες από προηγούμενα χρόνια και τραγούδια όταν πια ερχόταν η ώρα. Το συνήθειο των απογευματινών βεγγέρων συνεχίστηκε για πολλά χρόνια αργότερα, και μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του 70΄ που πλέον οι μονοκατοικίες και τα χαμηλά σπίτια που έδιναν στο Μεταξουργείο το ύφος της γειτονιάς αντικαταστάθηκαν από ψηλές πολυκατοικίες και αποξένωση (Καιροφύλας, 1988).

Όταν η κυβέρνηση Μεταξά προσπάθησε να θέσει υπό τον έλεγχό της τους εργαζομένους και τα κινήματά τους, η συνοικία που κλήθηκε να καταστεί το κέντρο του οργανωμένου συνδικαλισμού που εύκολα θα καθοδηγούνταν κιόλας ήταν το Μεταξουργείο. Στην οδό Αγησιλάου στον αριθμό 10 οικοδομήθηκε για το σκοπό αυτό ένα τριώροφο κτήριο στο οποίο εγκαταστάθηκε το Εργατικό Κέντρο και στου οποίου τα

εγκαίνια παραβρέθηκε και ο ίδιος ο πρωθυπουργός της χώρας. Από τότε το Μεταξουργείο συνεχίζει να αποτελεί τη συνοικία που στην αγκαλιά της αναπτύσσονται πολλοί σύλλογοι, σύνδεσμοι και ομοσπονδίες, σε αυτό βοήθησε τόσο η ιστορία της περιοχής στο εργατοϋπαλληλικό κίνημα όσο και η κεντρικότητα της περιοχής και η εύκολη πρόσβαση (Χατζιώτης, χ.χ.).

Στην περιοχή του Μεταξουργείου λειτούργησαν, την περίοδο λίγο πριν τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο μέχρι και πολύ αργότερα, αρκετά εργοστάσια αλλά και μικρές βιοτεχνίες κατασκευής καροσερί αυτοκινήτων. Η προνομιακή θέση της περιοχής, πολύ κοντά στο κέντρο της Αθήνας, έδινε την ευκαιρία για άνετη και άμεση διακίνηση των προϊόντων μεγάλων και μικρότερων επιχειρήσεων και εργοστασίων. Το παλιότερο από αυτά είναι του Μάζη, στην οδό Μεγάλου Αλεξάνδρου κοντά στην Ιερά Οδό, το οποίο μετά από σημαντική λειτουργία κάποιων χρόνων και προσωπικό που ξεπερνούσε τα διακόσια άτομα, υπολειτουργούσε. Ένα ακόμα ήταν αυτό του Μάμμου, το οποίο εγκαταστάθηκε στα 1880 στην οδό Μυλλέρου, με την ονομασία «Αθηνά». Μετά το 1915 που το αυτοκίνητο μπαίνει δυναμικά στη ζωή των κατοίκων της Αθήνας η «Αθηνά» γίνεται ένα από τα μεγαλύτερα Αθηναϊκά γκαράζ και ειδικεύεται στις ταπετσαρίες. Η επιχείρηση συνέχισε να λειτουργεί και μετά τον πόλεμο και μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του '50 (Αγγελίδης, 1992).

Εκείνο που κατάφερε να αντέξει μέσα στον χρόνο και ενώ άρχισε την λειτουργία του το 1880 και για τουλάχιστον μία εικοσαετία μετά τον πόλεμο είναι το εργοστάσιο σιδηροκατασκευών του Βλαχάνη το οποίο αργότερα ονομάστηκε ΒΙΟ. Το συγκεκριμένο εργοστάσιο ήταν αρκετά μεγάλο και κάλυπτε μία επιφάνεια ενός οικοδομικού τετραγώνου στην ίδια θέση που σήμερα βρίσκονται οι εγκαταστάσεις του ΕΛΤΑ. Η ΒΙΟ ειδικεύτηκε στην παραγωγή παντός είδους μηχανήματος, κυρίως, όμως, σε αντλίες ύδατος, υδραυλικά ελαιοπιεστήρια και σταφυλοπιεστήρια (Αγγελίδης, 1992).

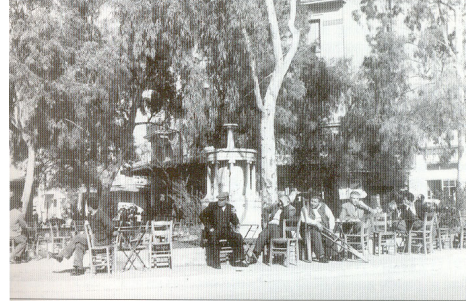
Η ανοδική αυτή πορεία του Μεταξουργείου διήρκεσε μέχρι και το Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Τα πλήγματα που ακολούθησαν ήταν καθοριστικά για την εξέλιξη της συνοικίας αυτής. Στα χρόνια της κατοχής στους δρόμους της ήταν καθημερινές οι συγκρούσεις μεταξύ των κατακτητών και των αγωνιστών της Αντίστασης. Το Μεταξουργείο

αναδείχτηκε σε προπύργιο της Εθνικής Αντίστασης. Σε αυτή τη συνοικία κάθε βράδυ ακούγονταν οι φωνές των αδούλων νέων που καλούσαν τους Αθηναίους συμπολίτες τους να κρατήσουν ψηλά το κεφάλι και να μη λυγίσουν από τις δυσκολίες του πολέμου και της κατοχής. Στην ίδια συνοικία κάθε βράδυ οι τοίχοι γέμιζαν με συνθήματα υπέρ της λευτεριάς. Στο Μεταξουργείο, επίσης, έβρισκαν καταφύγιο και μέρος να μείνουν όλοι όσοι ήταν επικηρυγμένοι ή αγωνίζονταν εναντίον του κατακτητή. Οι Γερμανοί γνώριζαν τη δράση των κατοίκων της περιοχής αλλά αδυνατούσαν, τις περισσότερες φορές, να καταφέρουν σημαντικό χτύπημα στους Μεταξουργιώτες αντιστασιακούς σε κάθε ένα ξεχωριστά ή στις οργανώσεις που είχαν δημιουργηθεί στην περιοχή (Χατζιώτης, χ.χ.). Αργότερα, στα Δεκεμβριανά, μεγάλα οικοδομήματα της περιοχής πυρπολήθηκαν για να χρησιμοποιηθούν ως οδοφράγματα, ενώ άλλα διατηρούν ακόμα τα σημάδια από τις οβίδες και τα πυρά. Ολόκληρα σπίτια και οικοδομήματα, κυρίως αυτά που βρίσκονταν σε γωνίες και διασταυρώσεις ανατινάχθηκαν για να γίνουν οδοφράγματα, μετά από ενημέρωση των κατοίκων τους για να τα εγκαταλείψουν. Οι μάχες μεταξύ των δύο αντιπάλων στην περιοχή του Μεταξουργείου ήταν μεγάλες και οι καταστροφές σημαντικές. Το έργο της εκκαθάρισης των ερειπίων μετά το τέλος του εμφυλίου άρχισε αμέσως, αλλά δεν ήταν εύκολο να επανέλθει η γειτονιά στους παλιούς γνώριμους ρυθμούς της (Καιροφύλας, 1988).

Ένα σημαντικό γεγονός που βοήθησε στην ανάπτυξη και εξέλιξη της περιοχής και την έκανε γνωστή σε όλη την Αθήνα είναι ότι το Σεπτέμβριο του 1946 εγκαινιάστηκε στη μικρή πλατεία μπροστά από το ναό του Αγίου Κωνσταντίνου ο νέος σταθμός των υπεραστικών λεωφορείων Αθηνών–Πελοποννήσου. Έτσι, όλοι εκείνοι που ταξίδευαν προς και από την Πελοπόννησο γνώρισαν την περιοχή και τα εμπορικά καταστήματα γύρω από την μικρή πλατεία είχαν μεγάλο οικονομικό όφελος (Καιροφύλας, 1988).

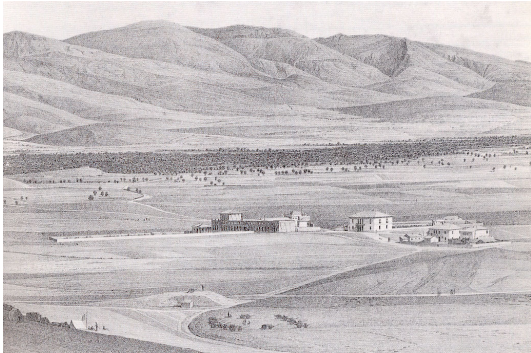
Στην περίοδο 1950-1970, κατά την οποία η Πρωτεύουσα γνώρισε μία έντονη οικοδομική δραστηριότητα, στην περιοχή του Μεταξουργείου, παρά το γεγονός ότι βρίσκεται στο κέντρο της Αθήνας, η διαδικασία της αντικατάστασης όλων των οικοδομημάτων με πολυκατοικίες – κλουβιά με το σύστημα της αντιπαροχής δεν λειτούργησε στο σύνολό της, αλλά ατελώς. Σε αυτό το φαινόμενο συνέτειναν τόσο ο λαϊκός χαρακτήρας της γειτονιάς, όσο και τα μικρά οικόπεδα, τα στενά πλάτη των περισσότερων δρόμων και το ενδεχόμενο να βρεθούν αρχαία κατά την ανοικοδόμηση των νέων κτηρίων. Έτσι, η ανανέωση του οικοδομικού αποθέματος υπήρξε περιορισμένη.

Επίσης κατά την μεταπολεμική περίοδο, έγιναν πιο εμφανείς οι τάσεις προς υποβάθμιση της περιοχής του Μεταξουργείου. Πιο σημαντική αιτία για την υποβάθμιση αυτή ήταν η αυξανόμενη συγκοινωνιακή σημασία που δόθηκε σε οδούς της περιοχής, αφού υπήρξαν έργα όπως οι διανοίξεις της λεωφόρου Αθηνών και της Λένορμαν, ενώ κατασκευάστηκε και ο ανισόπεδος κόμβος της Αχιλλέως. Η μεγάλη απόφαση για τη διάνοιξη της οδού Αχιλλέως, μόνο καλή δεν μπορεί να χαρακτηριστεί για την περιοχή. Η κύρια πύλη εισόδου και εξόδου προς τα Δυτικά, η οποία γινόταν μέχρι τότε μέσω των αξόνων Ιεράς Οδού και Πειραιώς, μετατοπίζεται σε αυτή τη λεωφόρο με αποτέλεσμα την υποβάθμιση του Μεταξουργείου. Όσα νεοκλασικά οικοδομήματα γλίτωσαν από τη διάνοιξη της Αχιλλέως παραδόθηκαν στην ίδια μοίρα για την δημιουργία της πλατείας Καραϊσκάκη, η οποία κάποτε ήταν η συμβολή των οδών Αγίου Κωνσταντίνου, Μεγάλου Αλεξάνδρου και Δηλιγιάννη. Παράλληλα, παρατηρείται μία χωρίς όριο οικοδόμηση κακόγουστων πολυκατοικιών χωρίς κανένα μέτρο και καμία μέριμνα για την δημιουργία περιοχών πρασίνου που είναι απαραίτητες στην περιοχή μετά την εξαφάνιση των αυλών που υπήρχαν στις παραδοσιακές κατοικίες που αντικαταστάθηκαν από πολυκατοικίες (Χατζιώτης, χ.χ.).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: ΤΟ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ – ΜΕΤΑΞΟΥΡΓΕΙΟ

Το όνομά της η συνοικία το πήρε από το εργοστάσιο της «Σηρικής Εταιρείας της Ελλάδος Αθανάσιος Δουρούτης και Σία», το γνωστό μεταξουργείο. Το κτήριο, όπως αναφέρθηκε και σε άλλο κεφάλαιο της μελέτης αυτής, οικοδομήθηκε με σκοπό να στεγάσει το οίκημα του πρίγκιπα Γεωργίου Καντακουζηνού -γόνου της ομώνυμης

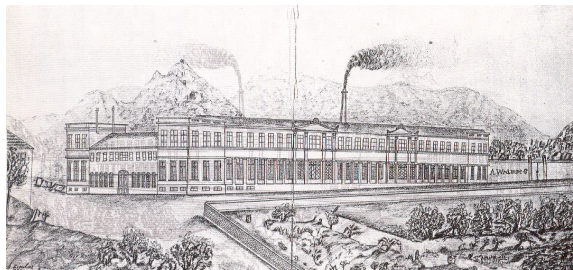
φαναριώτικης οικογένειας που έφτασε στην Αθήνα το καλοκαίρι του 1833- καθώς επίσης και ένα μεγάλο, για την εποχή, εμπορικό κέντρο, ιδιοκτησίας του ίδιου. Πιο συγκεκριμένα το οικοδόμημα θα περιελάμβανε κυρίως μία κατοικία κι ένα μεγάλο γωνιακό κτίριο με εμπορικά καταστήματα στο ισόγειο και κατοικίες των εμπόρων σε μία σειρά

σοφίτες στο πάνω μέρος. Η τελική απόφαση για μεταφορά των σχεδίων για την οικοδόμηση του παλατιού αρκετά μακριά από την περιοχή της σημερινής Ομόνοιας και του Μεταξουργείου, άλλαξε και τα σχέδια για την εγκατάσταση του Καντακουζηνού και της μέλλουσας συζύγου του -μία από τις κόρες του αντιβασιλέα Άρμανσπεργκ- στο οικοδόμημα 3.460 τ.μ. της οδού Μυλλέρου(Παπανικολάου Κρίστενσεν, 1991).

Ο πρίγκιπας Καντακουζηνός εκτός από το οικόπεδο που αγόρασε στην περιοχή Χρισμένο Λιθάρι, αγόρασε και μία έκταση στο χώρο της Αρχαίας Αγοράς, πίσω από τη Στοά του Αττάλου, τα όρια της οποίας δεν είναι γνωστά σήμερα. Αυτό που είναι γνωστό είναι ότι ο χώρος εκείνος χρησιμοποιήθηκε ως ένα είδος λατομείου, αφού με το οικοδομικό υλικό ερειπωμένων και κατεδαφισμένων κτισμάτων καθώς και με το διάσπαρτο αρχαίο υλικό που υπήρχε στην περιοχή έκτιζε το οικοδομικό του συγκρότημα, το “Κάστρο”, όπως το ονόμασαν μετά το πέρας των εργασιών. Την επίβλεψη των κατεδαφίσεων και των εκσκαφών στα οικόπεδα του χώρου της Αρχαίας Αγοράς, τη μεταφορά του υλικού και την ανέγερση του οικοδομικού συγκροτήματος είχε αναλάβει ο δανός Χριστιανός Χάνσεν, υπότροφος της αρχιτεκτονικής σχολής της Ακαδημίας Καλών Τεχνών της Κοπεγχάγης (Κιοσσέ, 1991).

Μετά την απόφαση για μεταφορά του παλατιού στο σημείο που βρίσκεται ακόμα και σήμερα ο ιδιοκτήτης του εμπορικού κέντρου εγκατέλειψε κάθε ιδέα για το οικοδόμημα

αυτό. Παράλληλα, στις αρχές τις δεκαετίας του 1850, μία μεγάλη επιδημία δημιούργησε μεγάλες καταστροφές και προβλήματα στη γαλλική σηροτροφία με αποτέλεσμα την μεγάλη άνοδο των τιμών και την αναζήτηση των βιομηχάνων και των εμπόρων για άλλες περιοχές παραγωγής. Οι άγγλοι και γάλλοι βιομήχανοι αρχίζουν να ιδρύουν εργοστάσια στις χώρες παραγωγής αφού το κόστος γίνεται πολύ μικρότερο (Μιχελή, 1987). Έτσι, το 1852, εγκαταστάθηκε στο κτήριο του Καντακουζινού το αγγλικό μεταξουργείο του Α. Βραμπε. Για την αγορά και τον εξοπλισμό του εργοστασίου, το οποίο λειτουργούσε με ατμό, δαπανήθηκαν τότε 327.000 δρχ., ποσό σημαντικό για την εποχή, και άρχισε να εφαρμόζεται αμέσως η ιδέα των εργασιών. Η πρώτη ύλη του εργοστασίου θα ήταν το μετάξι, το οποίο παράγονταν στην Νότια Πελοπόννησο, από μουριά (Παπανικολάου Κριστενσεν, 1995).

Δεν υπάρχουν πληροφορίες για το πώς ήταν το κτήριο όταν αγοράστηκε από την εταιρεία Βράμπε και μέχρι πιο σημείο είχαν φτάσει οι εργασίες από τον προηγούμενο ιδιοκτήτη του κτηρίου. Φυσικό, όμως, είναι να υπάρχει μεγάλη διαδικασία μετατροπής των χώρων ώστε να μετατραπεί σε εργοστάσιο και να υποστεί ορισμένες αλλοιώσεις από την αρχική του μορφή. Οι μετατροπές που κρίθηκαν απαραίτητες για τη λειτουργία του ως εργοστάσιο άρχισαν αμέσως μετά την αγορά του οικοδομήματος (Πουλημένος et al, 1995).

Η αγγλική επιχείρηση, αν και είχε όλες τις προϋποθέσεις για να λειτουργήσει σωστά και ήταν η πρώτη αυτού του είδους που δημιουργήθηκε στην Αθήνα, δεν τα κατάφερε και πολύ σύντομα οι ιδιοκτήτες αναγκάστηκαν να την εκποιήσουν σε δημοπρασία, πριν ακόμα αρχίσει να λειτουργεί, στις 20 Αυγούστου 1853. Ένα μήνα μετά ακολουθεί αναγκαστική κατάσχεση του οικοπέδου, των διαφόρων κτισμάτων, των μεταξουργικών μηχανών και των επίπλων. Στη διαδικασία του πλειστηριασμού ήταν φανερό η έλλειψη αγοραστών αυτό ήταν αποτέλεσμα τόσο του κριμαϊκού πολέμου και των αγγλικών και γαλλικών στρατευμάτων που βρίσκονταν στον Πειραιά όσο και η μετατροπή του κτηρίου για μικρό χρονικό διάστημα σε “Νοσοκομείο Χολεριώντων”.

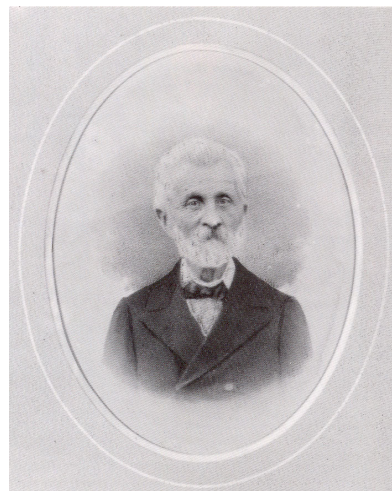
Ένας από τους βασικότερους μετόχους της εταιρείας Βραμπέ ο γάλλος Ροέκ ήταν εξουσιοδοτημένος από τους δανειστές της εταιρείας να πουλήσει, μετά τον πλειστηριασμό,

το όλο κατάστημα. Έτσι μία κατακύρωση του πλειστηριαζομένου ακινήτου στον Ροέκ έσωξε το κατάστημα από μία σίγουρη διάλυση, την επιστροφή των μηχανημάτων στη Γαλλία και τη μετατροπή του οικοδομήματος σε στρατώνες. Έτσι και έγινε τελικά. Η οικογένεια Δουρούτη, και πιο συγκεκριμένα ο μικρότερος γιος Αθανάσιος, έδειξαν ενδιαφέρον αμέσως. Στις 23 Ιουλίου 1854 ο Ροέκ μεταβίβασε μέρος του καταστήματος και του αμπελοπεριβόλου στον Δημήτριο Μαυροκορδάτο, Παναγιώτη Παπιολάκη, Αθανάσιο Δουρούτη, Μιχαήλ Ιατρό, Ιωάννη Τσάτσο και Κωνσταντίνο Δουρούτη την κατοχή των έξι ογδόων του εργοστασίου αντί 90.000 δρχ. με την προϋπόθεση ότι πρώτα και σε διάστημα σαράντα ημερών θα γίνονταν οι απαιτούμενες εργασίες για την μετατροπή του οικοδομήματος σε εργοστάσιο μεταξουργίας και πάλι (Παπανικολάου Κριστενσεν, 1995).

Η ιστορία της οικογένειας Δουρούτη αποτελεί ένα από τα αντιπροσωπευτικά δείγματα της ελληνικής εμπορικής διασποράς στο πρώτο μισό του 19^{ου} αιώνα. Η οικογένεια ήταν έμποροι και βιομήχανοι από τους Καλαρρύτες της Ηπείρου και δραστηριότητες σε όλη την Ευρώπη, αλλά κυρίως στην Ιταλία. Ο πατέρας του Αθανάσιου Δουρούτη είχε εμπορικό και τραπεζικό οίκο στην Αγκώνα της Ιταλίας, το οποίο αποτελούσε και κέντρο της ελληνικής παροικίας στην Ιταλία και όλη την Ευρώπη, αφού βοηθούσε με κάθε μέσω τον αγώνα της Ανεξαρτησίας. Οι πληροφορίες αναφέρουν ότι η οικογένεια Δουρούτη, όσο υπήρχε ανάγκη, βοήθησε χήρες και ορφανά αγωνιστών, όπως για παράδειγμα του Μάρκου Μπότσαρη, έδωσε σημαντικά χρηματικά ποσά και σε μορφή μετρητών και ως πολεμοφόδια και τέλος προπαγάνδισε τον ελληνικό αγώνα για την ανεξαρτησία από τους Τούρκους σε όλη την Ευρώπη (Χατζηϊωάννου, 1995).

Είναι γνωστή η ηγετική θέση του Γεωργίου Δουρούτη στην ελληνική παροικία στην Αγκώνα της Ιταλίας. Από εκεί πέρασε, ως φιλοξενούμενος της οικογένειας Δουρούτη και ο βασιλιάς Όθωνας όταν πήγε στην Ιταλία το 1836. Ο Κωνσταντίνος Δουρούτης μεγαλύτερος γιος της οικογένειας περίμενε την εύνοια του βασιλιά για την διευκόλυνση της ίδρυσης των μεταξουργιών στη Σπάρτη. Ο Όθωνας και οι σύμβουλοί του κατανοώντας την συμβολή που θα μπορούσε να έχει η οικογένεια Δουρούτη στην περιοχή της Αγκώνας, στις 17 Αυγούστου 1833, ο πατέρας της οικογένειας διορίζεται πρώτος πρόξενος του ελληνικού βασιλείου στο λιμάνι του ποντιφικού κράτους στην Αδριατική (Χατζηϊωάννου, 1991).

Ο νεότερος γιος της οικογένειας Δουρούτη μαθήτευσε δίπλα σε μεγάλους δασκάλους του γένους, τον Γεώργιο Γεννάδιο και τον Νεόφυτο Βάμβα. Σπούδασε νομικά στην Ευρώπη αλλά αυτό που τελικά του τράβηξε το ενδιαφέρον και ακολούθησε ήταν το εμπόριο, η βιομηχανία και κυρίως η τραπεζική, άλλωστε ήταν ένας από τους πρώτους τραπεζίτες της Αθήνας. Οι σχέσεις τους με τον Αλέξανδρο Κουμουνδούρο και τους αδελφούς Ζάππα, αλλά και τον γάλλο πολιτικό Emile Ollivier σε συνδυασμό με την οικονομική του δραστηριότητα αρκούν για να τον κατατάξουν στους εκσυγχρονιστές του νεοελληνικού κράτους (Χατζηϊωάννου, 1995). Υποδείχθηκε από τον Γεώργιο Σταύρου ως ο καταλληλότερος για σύμβουλος της νεοϊδρυθείσας τότε Εθνικής Τράπεζας, θέση που διατήρησε μέχρι και το 1875. Όπως αναφέρει η ιστορία ο Αθανάσιος Δουρούτης ήταν από τους ανθρώπους που τον κέντριζε πάντα το ενδιαφέρον η εκβιομηχάνιση της χώρας και δεν σταματούσε να εμψυχώνει τους Έλληνες για την ελληνική βιομηχανία. Αυτός ήταν και ο λόγος που ενδιαφέρθηκε από την πρώτη στιγμή για την αγορά και ανάπτυξη του αγγλικού εργοστασίου (Αγγελίδης, 1992).

Ο μεγαλύτερος γιος της οικογένειας, όταν ο Αθανάσιος ενδιαφέρθηκε να αγοράσει το εργοστάσιο, είχε ήδη δημιουργήσει δικό του μεταξουργείο στην Σπάρτη και είχε δημιουργήσει μεγάλο όνομα στην αγορά μεταξίου στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Το εργοστάσιο μεταξίου στη Πελοπόννησο είχε φροντίσει να φέρει στους χώρους του εργάτες από περιοχές με μεγάλη πείρα στην μεταξοτεχνία και να έρθει έτσι στις πρώτες θέσεις της τέχνης στην Ευρώπη. Το 1837 μία ιταλική εφημερίδα εκθειάζοντας τις ικανότητές τους, σημείωνε ότι οι μεταξοτεχνίτριες του Φοσομπρόνε είχαν φτάσει να εργασθούν μέχρι της Ελλάδας, εννοώντας προφανώς τα μεταξουργεία Δουρούτη στη νότια Πελοπόννησο (Χατζηϊωάννου, 1991).

Έτσι, στις 6 Αυγούστου 1854 υπογράφεται το ιδρυτικό συμβόλαιο της Ετερόρρυθμης Εταιρείας με σκοπό “την ανάπτυξιν και βελτίωσιν των Μωρέων προς σύστασιν Βομβυκοτροφείου προς αναπληρισμόν της Μετάξης κατά τας νεωτέρας μεθόδους της Γαλλίας” και με συνέταιρο –κατείχε τα 2/8 του κεφαλαίου- τον Γάλλο μηχανικό Λ. Ροέκ, ο οποίος έφερε ένα μέρος του εξοπλισμού του δικού του εργοστασίου στη Λυών. Το καινούριο εργοστάσιο ξεκίνησε τη λειτουργία του στις αρχές του 1855 αφού η σύστασή

του είχε στοιχίσει 980.000 δρχ και να παράγει 100.000 οκάδες κατεργασμένο μετάξι το χρόνο. Επρόκειτο για το πρώτο ατμοκίνητο εργοστάσιο στην Ελλάδα εφάμιλλο του οποίου δεν υπήρχε σε όλη την Ευρώπη ως προς το μέγεθος των μηχανημάτων (Παπανικολάου Κριστενσεν, 1995).

Το εργοστάσιο είχε πρόσοψη προς την οδό Μυλλέρου που έφτανε τα 140 μέτρα, τα ίδια μέτρα είχε και από την οδό Κολοκυνθούς ενώ από την πλευρά της Μεγάλου Αλεξάνδρου το μήκος του έφτανε τα 120 μέτρα. Παράλληλα με το μεταξουργείο ο Αθανάσιος Δουρούτης ίδρυσε στον ίδιο χώρο και αλευρόμυλο που δούλευε με ατμό, αλλά και λιοτρίβι και εργοστάσιο ξυλουργικής. Δίπλα στο εργοστάσιο ήταν το μέγαρο όπου κατοικούσε η οικογένεια του Δουρούτη γύρω από αυτή υπήρχε ένα μεγάλο περιβόλι με λεμονιές, πεύκα, δάφνες, τζιτζιφιές, αμυγδαλιές, αμπέλι, πηγάδια και δεξαμενές (Αγγελίδης, 1992).

Ο Αθανάσιος Δουρούτης ανέλαβε Γενικός Διευθυντής της επιχείρησης από την αρχή και οι αποφάσεις για τη λειτουργία του εργοστασίου λαμβάνονταν από τον ίδιο. Μία δεκαετία περίπου μετά την έναρξη της λειτουργίας του εργοστασίου έληξε ο χρόνος λειτουργίας της επιχειρήσεως, που κατά το άρθρο 5 του καταστατικού της, ήταν μία δεκαετία. Αν και η επιχείρηση ήταν πια στο υψηλότερο σημείο παραγωγής και πώλησης, όλοι οι εταίροι αποχωρούν αφήνοντας, μετά από δημοπρασία, την αποκλειστική κυριότητά του στον Αθανάσιο Δουρούτη (Αγριαντώνη, 1995). Τρία χρόνια αργότερα, το 1964, η Βουλή ψηφίζει νόμο με τον οποίο η εξαγωγή κουκουλιών φορολογείται με 1,5 δρχ την οκά, ενώ η εξαγωγή της μετάξης αφήνεται ελεύθερη. Με αυτό τον τρόπο και η πρώτη ύλη των εγχώριων εργοστασίων γίνεται άφθονη και το κέρδος από την εξαγωγή αυξάνεται. Έτσι, το εργοστάσιο της περιοχής μελέτης γνωρίζει μεγάλη ανάπτυξη.

Η εταιρεία προσπαθεί παράλληλα με τη μεταξοκλωσία να επεκτείνει τις δραστηριότητές της στην εισαγωγή από τη Γαλλία και μέσω του Ροέκ, μηχανημάτων των οποίων αναλάμβανε και την εγκατάσταση. Παράλληλα, κατά τη διάρκεια του εργοστασίου ιδρύθηκαν ελαιοτριβείο, σιδηρουργείο και αρτοποιείο. Η ποιότητα των προϊόντων των επιχειρήσεων της Σηριακής Εταιρείας και κυρίως του μεταξιού είναι άριστη και αποσπά βραβεία και μετάλλια σε εκθέσεις στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Παράλληλα, ο Αθανάσιος Δουρούτης ως διευθυντής του εργοστασίου αναγνωρίζεται ως μία σημαντική προσωπικότητα στον χώρο της μεταξουργίας (Παπανικολάου Κριστενσεν, 1995).

Σύμφωνα με τον κανονισμό του εργοστασίου οι εργάτριες επιτρέπονταν να τραγουδούν κατά την διάρκεια της εργασίας τους. Έτσι, όλη μέρα, από το κτήριο αντηχούσαν τα τραγούδια των κοριτσιών. Με την ευκαιρία αυτή έξω από το εργοστάσιο μαζεύονταν οι αργόσχολοι άντρες της περιοχής, οι “μάγκες” και οι “κουτσαβάκηδες” και πείραζαν τις εργάτριες πολλές φορές ξεφεύγοντας από τα όρια της ηθικής. Έτσι, η διεύθυνση του εργοστασίου, με σκοπό να προφυλάξει τις εργάτριές του και βλέποντας ότι η αστυνομία δεν μπορούσε να κατευνάσει τα πνεύματα, προσέλαβε δύο ένοπλους Μανιάτες φύλακες και το πρόβλημα λύθηκε (Αγγελίδης, 1992).

Το 1871, οι εξαγωγές μεταξίου μειώθηκαν σημαντικά αφού το Ελληνικό Κράτος σταματά τον περιορισμό των εξαγωγών κουκουλιών και οι μεγαλύτερες ποσότητές του κατευθύνονται προς την Ιταλία (Αναστασοπούλου, 1947). Άλλες πηγές υποστηρίζουν ότι το πρόβλημα δημιουργήθηκε από το Γαλλογερμανικό πόλεμο του 1870, όταν η Γαλλία, η οποία ήταν ο κύριος πελάτης της επιχείρησης, διέκοψε τις αγορές της από την Αθήνα (Αγγελίδης, 1992). Αυτό που, όμως, γίνεται κοινά αποδεκτό είναι ότι ταυτόχρονα με τα παραπάνω γεγονότα υπήρξε και μία ασθένεια των μεταξοσκωλίκων που συμπλήρωσε την καταστροφή. Έτσι το Μεταξουργείο του Αθανασίου Δουρούτη λειτούργησε κανονικά μέχρι το 1875, όταν για τους λόγους που αναφέρθηκαν παραπάνω, έφτασε σε οικονομικό μαρασμό και τελικά έκλεισε τις πύλες του και σταμάτησαν να λειτουργούν οι μηχανές του. Ένα ακόμα γεγονός που είναι κοινά αποδεκτό για την όχι και τόσο καλή πορεία της εταιρείας και του εργοστασίου είναι ότι έπασχε εκ γενετής από γιγαντισμό. Το οικοδόμημα ήταν πολύ μεγάλο και όσο πήγαινε γινόταν ακόμα μεγαλύτερο, χωρίς συγκεκριμένο λόγο. Το βέβαιο είναι ότι ο εξοπλισμός του ήταν άρτιος και όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, σε μία περίοδο χρονική που δεν συνηθιζόταν κάτι τέτοιο, το μεταξουργείο σχεδιάστηκε εξ αρχής για να αξιοποιεί τον ατμό και στην κίνηση των ανέμων, κάτι αναγκαίο ακόμα και σήμερα (Αγριαντώνη, 1995).

Ο Αθανάσιος Δουρούτης προσπάθησε να αποτρέψει την πτώχευση του εργοστασίου ζητώντας βοήθεια από το ελληνικό Κράτος. Δυστυχώς, όμως, οι πολιτικοί της εποχής είχαν να ασχοληθούν με μικροπολιτικές λεπτομέρειες που υπήρχαν εκείνη την εποχή. Ακολούθησαν πολλοί πλειστηριασμοί οι οποίοι δυστυχώς δεν οδήγησαν στην συνέχιση της λειτουργίας της επιχείρησης. Αυτό που κατόρθωσε η οικογένεια Δουρούτη, η οποία ενώθηκε και πάλι για το κοινό καλό, ήταν να αγοράσει η ίδια τα πλειστηριαζόμενα ακίνητα και τελικά να κρατήσει στην ιδιοκτησία της το οικοδόμημα (Παπανικολάου Κριστενσεν, 1995).

Κατά την διάρκεια της λειτουργίας του προσέφερε πολλά τόσο στην οικονομία της αναπτυσσόμενης τότε νεοσύστατης χώρας όσο και στην περιοχή που ήταν εγκατεστημένο. Στην πραγματικότητα πολλές οικογένειες βρήκαν τόσο απασχόληση στο εργοστάσιο όσο και κατοικία γύρω από αυτό. Την εποχή της ακμής του το εργοστάσιο απασχολούσε, το υπερμέγεθες για την εποχή, διακόσιες και πλέον εργάτριες, αλλά και πολλούς άντρες. Όπως πολλοί υποστηρίζουν ήταν, ίσως, η μεγαλύτερη βιομηχανική μονάδα της χώρας, τουλάχιστον αν το δει κανείς από την πλευρά της απασχόλησης εργατικού δυναμικού. Έτσι, σταδιακά δημιουργήθηκε από αυτούς τους εργαζόμενους και άλλους που δούλευαν στα άλλα μεγάλα εργοστάσια της ίδιας συνοικίας αλλά και των γύρω περιοχών, μία κατοικημένη περιοχή γύρω από το εργοστάσιο από το οποίο πήρε και το όνομά της, Μεταξουργείο. Ο Αθανάσιος Δουρούτης, ο ιδρυτής του μεταξουργείου, έζησε μέχρι το 1901. Τα τελευταία χρόνια της ζωής του ασχολήθηκε με οικονομικές και ιστορικές μελέτες (Αγγελίδης, 1992).

Μετά το τέλος της λειτουργίας του εργοστασίου, το οικοδόμημα που το στεγάζε άρχισε να ερειπώνεται. Τα μεγάλα κουφώματα που υπήρχαν σε όλες τις διαστάσεις από την έξω μεριά μεταβλήθηκαν σε δημόσια ουρητήρια και τα παιδιά μάθαιναν σημάδι στα τζάμια των παραθύρων, ενώ το μεγάλο περιβόλι που υπήρχε καταστράφηκε σιγά σιγά από τους περίοικους και την εγκατάλειψη. Μία δεκαετία μετά, το 1885, γκρεμίστηκαν οι καπνοδόχοι ενώ το κτήριο χωρίστηκε σε ένα σημείο από την δημιουργία της οδού Γερμανικού. Αργότερα, με τη χάραξη δύο άλλων οδών, της οδού Γρανικού και της οδού Γιατράκου, ένα άλλο μέρος του ιστορικού οικοδομήματος κατεδαφίστηκε. Το υπόλοιπο κτήριο, που κατάφερε να επιβιώσει από την δημιουργία κυκλοφοριακού δικτύου, μετατράπηκε σε κατοικίες, ενώ οι ελεύθεροι χώροι οικοπεδοποιήθηκαν και πουλήθηκαν. Όλες αυτές οι αλλαγές πραγματοποιήθηκαν μέχρι και το 1890. Από τότε το κτήριο παραμένει το ίδιο, δεν έχει δεχτεί πολλές μεταβολές και όσες από αυτές είναι εμφανείς, είναι αποτέλεσμα της πολυκαιρίας και της εγκατάλειψης (Πουλημένος *et all*, 1995).

Κατά την εντατικοποίηση της οικοδόμησης γύρω από το παλιό εργοστάσιο, το κτήριο, άγνωστο τότε, πέρασε στα χέρια μικροεμπόρων και χωρίστηκε σε μικρά

καταστήματα και κατοικίες. Το ίδιο αυτό κτήριο δεν θα μπορούσε να μην αφήσει το σημάδι του και στη νεότερη ιστορία. Όταν έγινε ο βομβαρδισμός του Πειραιά από τους συμμάχους το Γενάρη του 1944 αυτό το κτήριο, μαζί με κάποια άλλα, επιτάχτηκε για να δώσει στέγη σε πρόσφυγες από την γειτονική πόλη, των οποίων τα σπίτια τους καταστράφηκαν. Αυτοί οι εφήμεροι κάτοικοι του οικοδομήματος, αν και το είχαν βρει αρκετά καλά διατηρημένο, προκάλεσαν πολλές και σημαντικές φθορές. Τον Οκτώβρη της ίδιας χρονιάς, με την απελευθέρωση της Αθήνας από τους Γερμανούς το ίδιο κτήριο έγινε φρουραρχείο του ΕΛΑΣ το οποίο το φρόντισε και προσπάθησε να το φέρει στην κατάσταση που βρισκόταν πριν την εγκατάσταση των προσφύγων στην περιοχή. Λίγο αργότερα, κατά τον εμφύλιο σπαραγμό, τα Δεκεμβριανά, στην περιοχή του Μεταξουργείου έγιναν πολλές μάχες. Οι άμαχοι κάτοικοι της περιοχής θεωρώντας ότι θα προστατευθούν στο κτήριο-φρουραρχείο βρήκαν καταφύγιο εκεί. Δυστυχώς, όμως, τα πράγματα δεν ήταν έτσι. Ο ΕΛΑΣ αναγκάστηκε να υποχωρήσει και οι άγγλοι, μαζί με ινδούς στρατιώτες, μπήκαν στο κτήριο εκτέλεσαν τους αμάχους και λεηλάτησαν την οικοσκευή του (Αγγελίδης, 1992).

Τα τελευταία χρόνια και μετά από μία γενική επισκευή που έγινε το 1951 στην κατοικία του Αθανάσιου Δουρούτη, στο κτήριο έμενε ένα ζευγάρι, συγγενείς της οικογένειας. Το ζευγάρι, Ιωάννη και Μαρία Δούρου, υιοθέτησε και φέρει από τότε το όνομά του ο Γεώργιος Δουρούτης γιος του Αθανασίου, ο οποίος είχε μείνει άγαμος και άκληρος. Σήμερα ζει μόνος του ο άντρας αφού η σύζυγός του πέθανε πριν έξι χρόνια. Μετά το θάνατό του το ακίνητο, όσο βρίσκεται ακόμα υπό την ιδιοκτησία του θα περιέλθει στα χέρια του Δήμου Αθηναίων στον οποίο έκαναν το 1989 γραπτώς τη δωρεά για το Βρεφοκομείο. Όπως αναφέρει ο ίδιος ο κύριος Δουρούτης ένα μέρος της ιδιοκτησίας του έχει ήδη περιέλθει στο Δήμο Αθηναίων (Από τη συνέντευξη του Ιωάννη Δουρούτη, 16/11/2006).

Στην οδό Μυλλέρου διατηρεί ακόμα τη μορφή που είχε ως εργοστάσιο, τουλάχιστον εξωτερικά, ενώ στην πλευρά της Μεγάλου Αλεξάνδρου σώζεται ακόμα η μισή σχεδόν παλιά κατοικία του διευθυντή του μεταξουργείου Αθανάσιου Δουρούτη. Ο Ιωάννης Δουρούτης αυτή τη στιγμή ζει στο οίκημα που βρίσκεται επί της οδού Μεγάλου

Αλεξάνδρου με τη βοήθεια υπαλλήλων και γειτόνων, αφού έχει φτάσει ενενήντα οχτώ ετών (Από τη συνέντευξη του Ιωάννη Δουρούτη, 16/11/2006). Όπως φαίνεται, παρά τις αλλοιώσεις που δέχτηκε το ιστορικό αυτό οικοδόμημα, το πρώτο μεγάλο που δημιουργήθηκε στην πρωτεύουσα του νεοσύστατου ελληνικού κράτους συνεχίζει να διατηρεί την αρχική μορφή του 1833 (Παπανικολάου Κριστενσεν, 1995). Σήμερα, όταν κάποιος περνά από το ερειπωμένο κτήριο που στέγασε κάποτε όλη την ιστορία της περιοχής του Μεταξουργείου, παρατηρεί σε ορισμένα σημεία έχει μείνει μόνο ο εξωτερικός τοίχος. Τόσο η στέγη, όσο και οι εσωτερικοί τοίχοι και τα πατώματα των ορόφων έχουν πέσει κάνοντάς το να φαίνεται εγκαταλελειμμένο αλλά και επικίνδυνο για την δημόσια ασφάλεια αφού κομμάτια του είναι έτοιμα να πέσουν σε κάποιο ανυποψίαστο περαστικό.

Ο τύπος της εποχής φαίνεται ότι παρουσίασε την ιδέα της ίδρυσης του εργοστασίου παραγωγής μεταξιού με ιδιαίτερο ενθουσιασμό. Αυτή η επέμβαση, αν και τότε δεν μπορούσε να γίνει αντιληπτό, επρόκειτο στο μέλλον να έχει μακροσκοπικές επιπτώσεις στο μέλλον της περιοχής. Η εμβέλειά τους ήταν πολύ μεγαλύτερη από όσο έζησε το ίδιο το μεταξουργείο και αυτό γιατί στην πραγματικότητα συμβάδιζε με ορισμένες τάσεις μεγάλης διάρκειας που είχαν ήδη μπει στη δομή της πόλης. Σε αυτή την περίπτωση η ίδρυση του μεταξουργείου ενίσχυσε αυτές τις τάσεις αφού η τάση που υπήρχε ήταν η ενσωμάτωση της περιοχής στην παραγωγική ζώνη της πρωτεύουσας και στην αποκρυστάλλωση της διχοτομίας της πόλης σε “καλές” αστικές ζώνες κατοικίας και σε λαϊκές συνοικίες κατοικίας και εργασίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8: ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ

Κάθε πόλη, σε οποιοδήποτε σημείο της γης και αν βρίσκεται έχει μία συγκεκριμένη φυσιογνωμία, ξεχωριστή και μοναδική κάθε φορά. Με τον όρο φυσιογνωμία νοείται η γνώμη που σχηματίζουν οι κάτοικοι και επισκέπτες της για τη φύση της πόλης αυτής, εφ' όσον τη θεωρήσουμε ως μια πραγματική οντότητα, ως μία ζωντανή οντότητα. Ο Αριστοτέλης τόνιζε ότι η πόλη δεν είναι το σύνολο των κτηρίων αλλά και οι πολίτες της μαζί, οι δραστηριότητες που αναπτύσσουν, τα συναισθήματα, οι πνευματικές και οι πρακτικές των ανθρώπων (Στεφάνου, 2004).

Από τα παραπάνω γίνεται αντιληπτό ότι η φυσιογνωμία μιας πόλης δεν είναι το ίδιο με τον χαρακτήρα της, είναι η ταυτότητά της. Βάσει των παραπάνω, ο καθηγητής του Πολυτεχνείου Ιωσήφ Στεφάνου ορίζει κάποια στοιχεία τα οποία διαμορφώνουν το σύνολο της φυσιογνωμίας μίας πόλης και είναι απαραίτητο να μελετηθούν για να γίνει περισσότερο αντιληπτή η έννοια της φυσιογνωμίας. Τα στοιχεία αυτά θα μπορούσε να τα διαχωρίσει κανείς σε δύο μεγάλες κατηγορίες, ανάλογα με το περιεχόμενό τους. Η πρώτη περιέχει τα φυσικά στοιχεία μίας πόλης και η δεύτερη τα «ανθρωποποίητα».

Στην πρώτη κατηγορία περιλαμβάνεται το φυσικό ανάγλυφο της περιοχής στην οποία βρίσκεται η πόλη. Με τον όρο φυσικό ανάγλυφο εννοείται η τοπογραφία του εδάφους, η περιοχή που είναι εγκατεστημένη η πόλη, καθώς επίσης και τα ποτάμια, η ύπαρξη θάλασσας στην περιοχή, λόφοι, βουνά και ότι άλλο θα μπορούσε να ενταχθεί σε αυτή την κατηγορία με τα ίδια χαρακτηριστικά. Αυτά άλλωστε είναι που καθορίζουν σε σημαντικό βαθμό και την ιστορία, την ανάπτυξη και το μέλλον μίας πόλης. Στην ίδια κατηγορία ανήκουν και τα φυσικά στοιχεία κάθε πόλης. Η χλωρίδα, η πανίδα και η ατμόσφαιρα είναι τα σημαντικότερα από αυτά. Η χλωρίδα επηρεάζει είτε με την σπανιότητά της είτε με την αφθονία της τόσο το πολιτισμικό τοπίο της περιοχής όσο ακόμα και το οικονομικό μέλλον της αφού κάποια από τα στοιχεία της χλωρίδας αυτής είναι που εκμεταλλεύεται ο άνθρωπος για να επιβιώσει. Η πανίδα και η ατμόσφαιρα επηρεάζουν με τον ίδιο τρόπο την φυσιογνωμία μιας πόλης. Τέλος, στην κατηγορία των φυσικών στοιχείων, μπορεί να ενταχθεί και το κλίμα της περιοχής. Όλα τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στην επόμενη κατηγορία, εκείνων που είναι διαμορφωμένα από τον ίδιο τον άνθρωπο, επηρεάζονται σε σημαντικό βαθμό από το κλίμα της.

Στην επόμενη κατηγορία, των στοιχείων, τα οποία προέρχονται από τον ίδιο τον άνθρωπο, περιλαμβάνεται η πολιτιστική κληρονομιά των κατοίκων της πόλης, στην οποία συμπεριλαμβάνεται τόσο η αρχιτεκτονική και η πολεοδομία όσο και τα ήθη και τα έθιμα, τα τραγούδια, οι χοροί, τα φαγητά, η ποίηση, η λογοτεχνία και ο τρόπος ομιλίας. Παράλληλα, στην ίδια κατηγορία ανήκουν ο λόγος και ο μύθος της περιοχής. Η ιστορία και το πολιτικό, κοινωνικό και οικονομικό σύστημα της πόλης, το θεσμικό πλαίσιο και η ψυχοσύνθεση των ανθρώπων, στοιχεία τα οποία επηρεάζονται σημαντικά από τα στοιχεία της πρώτης κατηγορίας, η οποία παρουσιάστηκε παραπάνω (Στεφάνου, 2000).

Σε πολλές περιπτώσεις η φυσιογνωμία της πόλης, λόγω ιστορικών συγκυριών, των καθημερινών ρυθμών ζωής, πολιτικών σκοπιμοτήτων, επιρροών στο σχεδιασμό και τεχνολογικών εξελίξεων, έρχεται σε δεύτερη μοίρα. Πολλοί κάτοικοι περπατούν δίπλα από χαρακτηριστικά αρχιτεκτονήματα, ιστορικά μνημεία, ακούν στοιχεία για την πολιτιστική κληρονομιά της περιοχής –μουσική, χορούς, μύθους- και δεν συνειδητοποιούν ότι αν δεν προστατευτούν από τους ίδιους θα εκλείψουν. Κοινή διαπίστωση, επίσης, είναι ότι σε ορισμένες πόλεις υπάρχει απρογραμματίστη δομή, απαξίωση και αρνητική εικόνα του αστικού δημόσιου χώρου με αποτέλεσμα να επηρεάζονται σημαντικά η ομαλή διαβίωση των κατοίκων τους, η λειτουργικότητά τους, ο τουρισμός και η οικονομία τους. Τα παραπάνω αυτά δεδομένα κατέστησαν αναγκαία την πολιτική παρεμβάσεων αισθητικής αναβάθμισης των πόλεων (Σταματίου, 2004).

Βάσει των παραπάνω γενικών στοιχείων που αναφέρονται για την φυσιογνωμία της πόλης, γίνεται στη συνέχεια η ανάλυση της φυσιογνωμίας της συνοικίας του Μεταξουργείου. Η παρουσίαση θα γίνει ανάλογα με τα επιμέρους στοιχεία που θα έλεγε κανείς ότι απαρτίζουν την φυσιογνωμία του Μεταξουργείου και χωρίς να αναφερθούν ο γεωφυσικός προσδιορισμός και η ιστορία της συνοικίας αφού έχουν παρουσιαστεί διεξοδικά σε άλλες ενότητες της μελέτης αυτής.

Κοινωνικός Μετασχηματισμός

Το Μεταξουργείο σαν ιστορική συνοικία δεν έχει να αναφέρει από το παρελθόν τίτλους ευγενείας. Ξεκίνησε να αναπτύσσεται σαν μία λαϊκή συνοικία γύρω από ένα μεγάλο εργοστάσιο που πρόσφερε εργασία στους κατοίκους της. Η συνοικία αυτή σταδιακά άρχισε να προχωρεί και μεγαλώνει χάρις την εργατικότητα και τη θέληση των κατοίκων της που την αγάπησαν. Πολλοί υποστηρίζουν ότι αυτή η γειτονιά παρέμεινε

μέχρι και τις μέρες μας λαϊκή και δεν έφτασε ποτέ το επίπεδο που θα μπορούσε να ονομαστεί αστική περιοχή (Μιχελή, 1987; Αγγελίδης, 1992). Υπάρχουν όμως απόψεις που διαφέρουν πολύ από αυτή την άποψη. Ο Κώστας Χατζιώτης υποστηρίζει ότι οι επόμενες γενιές των πρώτων οικιστών ανέβηκαν στην κοινωνική κλίμακα. Υπήρχαν περιπτώσεις ανώτατων στρατιωτικών, διακεκριμένων επιστημόνων και ανθρώπων των γραμμάτων και των τεχνών που βοήθησαν ώστε η συνοικία του Μεταξουργείου να μην παραμείνει λαϊκή αλλά οι κάτοικοί του να γίνουν αστοί (Χατζιώτης, χ.χ).

Η αλήθεια πρέπει να είναι κάπου στη μέση. Πράγματι υπήρξε από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα ένας κοινωνικός μετασχηματισμός στο Μεταξουργείο. Οι οικογένειες θέλοντας να βγάλουν από τις δυσκολίες τις ζωής, όπως πίστευαν, τα νεώτερα μέλη τους, βοηθούσαν όσο αυτό ήταν δυνατό να σπουδάσουν. Πολλοί από αυτούς τους διακεκριμένους κατοίκους του Μεταξουργείου, συνέχιζαν να ζουν στην ίδια περιοχή ακόμα και όταν διακρίνονταν. Τις περισσότερες φορές, όμως, προτιμούσαν να φύγουν και να κατοικήσουν σε άλλες περιοχές της Αθήνας ή ακόμα και στο εξωτερικό, που η κατάσταση κρινόταν πραγματικά καλύτερη. Ακόμα και αν αυτοί έμεναν τελικά στην γειτονιά αυτή και μετά που δημιουργούσαν οι ίδιοι οικογένειες δεν συνέβαινε το ίδιο με τις νεότερες από αυτούς γενιές, τα παιδιά τους. Έτσι, παρατηρείται το φαινόμενο η γειτονιά να κατοικείται τόσο από ανθρώπους που ανήκουν στην εργατική τάξη, αν θα μπορούσε κανείς να την χαρακτηρίσει έτσι, αλλά και άτομα, κυρίως μεγάλα σε ηλικία, που έχουν διακριθεί σε κάποια επιστήμη, σε τέχνη ή τα γράμματα. Από τα παραπάνω αντιλαμβάνεται κανείς ότι το Μεταξουργείο συνέχιζε να είναι μία λαϊκή συνοικία με κατοίκους που διακρίνονταν για την εργατικότητά τους.

Αρχιτεκτονική Κληρονομιά

Η αρχιτεκτονική μορφή που υπερισχύει στην περιοχή, όπως και σε κάθε σημείο της σημερινής Αθήνας, είναι οι πολώροφες πολυκατοικίες, χωρίς καμία εξωτερική ομορφιά ή ακόμα και χωρίς καμία ομοιομορφία μεταξύ τους. Οι δρόμοι είναι σχετικά μικροί, αν και έχουν σχεδιαστεί με τέτοιο τρόπο ώστε να μην δημιουργείται μεγάλο πρόβλημα με την διέλευση των αυτοκινήτων, αν και το φως του ήλιου με δυσκολία φτάνει στα ισόγεια των πολυκατοικιών, όταν αυτές είναι πολύ ψηλές και ενωμένες η μία δίπλα στην άλλη. Η αρχιτεκτονική μορφή, όμως, που υπερισχύει στην συνείδηση και στην αισθητική κάθε ατόμου που επισκέπτεται ή διαμένει στο Μεταξουργείο είναι ο νεοκλασικισμός. Κτήρια τα

οποία έτυχε να γλιτώσουν την κατεδάφιση την εποχή της ανοικοδόμησης της Αθήνας. Όπως όλες οι περιοχές που αναπτύσσονται την ίδια χρονική περίοδο, από την Πλατεία Συντάγματος και την περιοχή που σήμερα ονομάζουμε Πλατεία Βάθης, μέχρι το Μέτς και τα Πετράλωνα, το Μεταξουργείο είναι μία περιοχή στην οποία οι κάτοικοί του μιμήθηκαν τα νεοκλασικά μέγαρα του κέντρου, με τις αλλαγές που εφάρμοσαν οι ανώνυμοι χτίστες – δημιουργοί για να τα προσαρμόσουν στις ανάγκες της περιοχής. Έτσι, θα μπορούσε να πει κανείς ότι το Μεταξουργείο είναι μία περιοχή στην οποία εφαρμόστηκε ο νεοκλασικός ρυθμός αρχιτεκτονικής με μία λαϊκή παραλλαγή (Μιχελή, 1987).

Τα γνωρίσματα των οικοδομημάτων που υπερισχύουν στην περιοχή ακόμα και σήμερα, αφού έχει παραμείνει ικανοποιητικός αριθμός από αυτά στο Μεταξουργείο, είναι κοινά σχεδόν σε όλα. Τα περισσότερα είναι σπίτια ισόγεια, διαθέτουν παράθυρα μ' επιστέγασμα από ανάγλυφα γύψινα κοσμήματα, έχουν σιδερένιες αυλόπορτες και οι στέγες τους κοσμούνται από ακροκέραμα, που πολλές φορές, λόγω των δύσκολων οικονομικών συνθηκών που επικρατούσαν στις οικογένειες, έχουν παράταιρα σχέδια μεταξύ τους, αφού καταστρέφονταν από τον καιρό και δεν υπήρχε η δυνατότητα να επισκευαστούν με άλλα ίδια.

Πολλές φορές πάλι υπάρχουν στο Μεταξουργείο σπίτια ίδια μεταξύ τους το ένα δίπλα στο άλλο, με ανάμεσά τους μία αυλόπορτα, η οποία οδηγεί σε κοινή αυλή και για τα δύο σπίτια. Άλλες φορές πάλι, σε περιπτώσεις περισσότερο πλούσιων ιδιοκτητών, τα οικήματα είναι διώροφα. Διαθέτουν μικρό μπαλκόνι στην πρόσοψη –σαν ανάμνηση των δυτικοευρωπαϊκών προτύπων, αν και σε εκείνη την περίπτωση δεν μπορούσε να χρησιμοποιηθεί, λόγω των κλιματολογικών συνθηκών-. Πολύ συχνά, λόγω των συνθηκών και των αιτιών που αναφέρθηκαν και παραπάνω, τα μαρμάρινα φουρούσια έχουν υποκατασταθεί με μεταλλικά ή ακόμα και με ξύλινα (Μιχελή, 1987).

Ισόγεια ή διώροφα τα οικήματα στην περιοχή διέφεραν σε ένα σημαντικό στοιχείο από τα άλλα όμοιά τους σε άλλες περιοχές της Αθήνας με τα ίδια χαρακτηριστικά, όπως το Ψυρρή. Το εσωτερικό τους ήταν διαχωρισμένο έτσι, ώστε κάθε δωμάτιο ή το πολύ δύο δωμάτια να αποτελούν ξεχωριστό διαμέρισμα, μέσα στο οποίο έμεναν από ένα άτομο μέχρι και πολυμελής οικογένεια. Όλα τα διαμερίσματα – δωμάτια είχαν έξοδο προς μία κοινή σχετικά μεγάλη αυλή, στο κέντρο της οποίας υπήρχε το απαραίτητο πηγάδι. Πολλές φορές, όπως γίνεται αντιληπτό, οι συνθήκες διαβίωσης ήταν υποτυπώδεις. Σε πολλές περιπτώσεις δεκάδες άνθρωποι ήταν αναγκασμένοι να χρησιμοποιούν μία μόνο τουαλέτα

που αντιστοιχούσε στο δωμάτιο – διαμέρισμά τους. Το ίδιο συνέβαινε και με τα πλυσταριά (Αγγελίδης, 1992).

Τα τελευταία χρόνια, όπως θα αναφερθεί και σε επόμενο κεφάλαιο, έχουν εφαρμοστεί σε όλη την Αθήνα, άρα και στο Μεταξουργείο, σημειακές παρεμβάσεις σε παραδοσιακά κτήρια και χαρακτηρισμένα διατηρητέα για την αποκατάστασή τους στο σύνολό τους ή μόνο στις προσόψεις, όπου υπήρχε το ενδιαφέρον του ιδιοκτήτη και η οικονομική συμπαράσταση του Κράτους (Αυγερινού – Κολώνια, 1995).

Μνημεία

Η συνοικία του Μεταξουργείου, αν και την περίοδο που άρχισε να δημιουργείται, ο κόσμος ακόμα επιζητούσε την θαλπωρή της εκκλησίας και ήταν ακόμα έντονη η θρησκευτικότητά του, δεν έχει πολλές εκκλησίες. Χτισμένη, όμως, η περιοχή εκ των άνω, το Μεταξουργείο δεν απέκτησε ποτέ άλλους ναούς εκτός από τον Άγιο Κωνσταντίνο στον ομώνυμο δρόμο και τον Άγιο Γεώργιο στην οδό Πειραιώς. Ένας, ακόμα, λόγος για το φαινόμενο αυτό είναι και μικρές οικονομικές δυνατότητες των κατοίκων της περιοχής που δεν είχαν τη δυνατότητα να προχωρήσουν στην οικοδόμηση με δικά τους μέσα ναών, αφού η Πολιτεία δεν είχε προβλέψει για κάτι τέτοιο.

Ο πρώτος Ιερός Ναός - Μνημείο, λοιπόν, που υπήρξε στην περιοχή μελέτης είναι του Αγίου Κωνσταντίνου και Ελένης, πολύ κοντά στην Ομόνοια. Ο Ιερός αυτός Ναός εγκαινιάστηκε το 1905 και πήρε το όνομά του προς τιμήν του διαδόχου Κωνσταντίνου, ο οποίος γεννήθηκε εκείνη την εποχή. Είναι μεγάλων διαστάσεων και αρκετά μεγάλου ύψους και η βασική ιδιομορφία του είναι ο συγκερασμός της βυζαντινής με τη νεοκλασική παράδοση, όπως γίνεται αυτό αντιληπτό και από τα κορινθιακού ρυθμού ημικίονα της πρόσοψης (Αξιώτης, χ.χ.).

Και ο δεύτερος όμως Ιερός Ναός, αυτός του Αγίου Γεωργίου, είναι έργο του Τσίλλερ και αποτελεί συνέχεια του ίδιου πνεύματος με τη χρησιμοποίηση αναγεννησιακών και γοθικών στοιχείων, το οποίο μορφολογικά και ρυθμολογικά παραμένει απροσάρμοστο με το υπόλοιπο σύνολο της περιοχής του Μεταξουργείου (Αξιώτης, χ.χ.). Ο συγκεκριμένος Ιερός Ναός άρχισε να οικοδομείται το 1901 με δαπάνη της Ελένης Γεωργίου Χατζηκλώνστα, συζύγου του εγγονού, του ιδρυτή του ομώνυμου ορφανοτροφείου το οποίο

λειτουργήσε στην περιοχή, δίπλα ακριβώς από το σημείο που οικοδομήθηκε η εκκλησία. Ο Ναός είναι το μόνο κτίσμα του παλιού ορφανοτροφείου που σώζεται ως σήμερα, αφού τα υπόλοιπα καταστράφηκαν και στη θέση τους οικοδομήθηκαν πολυώροφα κτήρια (Δήμος Αθηναίων, 1997).

Η περιοχή, όμως, δεν έχει μόνο εκκλησίες που θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν ως μνημεία. Διαθέτει και άλλα μνημεία που την κάνουν ξεχωριστή. Ένα από αυτά είναι στην πλατεία του Μεταξουργείου. Από αυτή την πλατεία μέχρι και το 1895 περνούσε ρέμα που κατέβαινε από την οδό Κυκλοβόρου και χυνόταν σε άλλο ρέμα που σήμερα είναι η οδός Αχιλλέως. Στο σημείο αυτό, στο γεφυράκι που περνούσε πάνω από το ρέμα, μαζεύονταν στις μεγάλες γιορτές οι κάτοικοι της συνοικίας αλλά και από άλλες περιοχές για να παρακολουθήσουν τα πυροτεχνήματα που φτιάχνονταν μέσα στο καφενείο,

παράνομα, αλλά με την ανοχή της αστυνομίας, και καίγονταν εκεί. Σήμερα στο σημείο βρίσκεται μία μικρή πλατεία με ένα μαρμάρινο ομοίωμα του μνημείου του Λυσικράτη ή αλλιώς Φανάρι του Διογένη και τοποθετήθηκε εκεί, όπως αναφέρεται σε ταμπέλα επί δημαρχίας Σ. Πάτση. Η βρύση αυτή αρχικά είχε τοποθετηθεί στην πλατεία του Αγίου Παντελεήμονα στο Μοναστηράκι. Για άγνωστους λόγους μεταφέρθηκε στην πλατεία Μεταξουργείου λίγα χρόνια αργότερα. Στην αρχή της ζωής του το σημερινό μνημείο είχε λειτουργική θέση στο σημείο που βρίσκεται, αφού αποτελούσε τη μία από τις

τρεις βρύσες από τις οποίες έπαιρναν νερό στα σπίτια τους οι κάτοικοι της περιοχής, όταν η ύδρευση όλης της Αθήνας αποτελούσε ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα (Δημητριάδης, 1984).

Για πολλά χρόνια το συγκεκριμένο μνημείο ήταν αφημένο στον καιρό και τις κακουχίες από τις καιρικές συνθήκες, την ατμοσφαιρική ρύπανση και τον κάθε έναν περαστικό που χωρίς να ενδιαφέρεται για την ιστορία του το κακοποιούσε. Τα τελευταία χρόνια και μετά από το ενδιαφέρον που έδειξαν οι υπεύθυνες υπηρεσίες του δημοσίου έχει επανέλθει, όσο είναι δυνατό αυτό, στη πρότερα κατάστασή του.

Το σημαντικότερο, ίσως, και το πιο γνωστό και σε εκείνους που δεν ζουν στη συνοικία του Μεταξουργείου είναι το Εθνικό Θέατρο το οποίο βρίσκεται στην οδό Αγίου Κωνσταντίνου, απέναντι από τον ομώνυμο Ναό. Το κτήριο αυτό αναγέρθηκε με πρωτοβουλία του τότε βασιλιά Γεώργιου Α΄ και είναι δημιούργημα του αρχιτέκτονα Ε.

Τσίλλερ με έντονα ιταλικά αναγεννησιακά στοιχεία. Το κτήριο αποπερατώθηκε μόλις το 1901 με οικονομική συνδρομή ομογενών του Λονδίνου (Μπίρης, χ.χ.). Η στενότητα του οικοπέδου αδίκησε κάπως τη λειτουργική ανάπτυξη του κτηρίου και για το λόγο αυτό έχει δοθεί η έγκριση και η έχουν βρεθεί και οι οικονομικοί πόροι, από το Γ ΚΠΣ, για την επέκτασή του προς την οδό Σατωμβριάδου (<http://www.in.gr/news/article>). Αρχικά το θέατρο αυτό λειτούργησε ως Βασιλικό και πολύ αργότερα, το 1924, μετονομάστηκε σε Εθνικό. Αρχικά, στη σκηνή του παίζονταν παραστάσεις ξένων θιάσων, αρκετά δημοφιλών την εποχή εκείνη. Αργότερα, άρχισαν να ανεβαίνουν και έργα ελληνικού ρεπερτορίου καθιερώνοντας το θέατρο ως το πιο αξιοσεβή ακόμα και σήμερα (Φωτόπουλος, 2000).

Ένα ακόμα κτήριο που βρίσκεται δίπλα στο Εθνικό Θέατρο και έχει χαρακτηριστεί και αυτό ένα από τα αξιοσημείωτα μνημεία της συνοικίας του Μεταξουργείου είναι το *Μέγαρο Εϋνάρδου*. Βρίσκεται στην συμβολή των οδών Αγίου Κωνσταντίνου και Μενάνδρου, δίπλα από το Εθνικό Θέατρο. Το 1876, ο κτηματίας Χρήστος Αντωνόπουλος αγόρασε το οικόπεδο και οικοδόμησε το κτήριο το οποίο στα τέλη της δεκαετίας του 20' δέχτηκε ορισμένες προσθήκες. Είκοσι χρόνια αργότερα το κτήριο πέρασε στα χέρια της Εθνικής Τράπεζας και ονομάστηκε Μέγαρο Εϋνάρδου προς τιμήν του Ελβετού οικονομολόγου Ιωάννη – Γαβριήλ Εϋνάρδου, θερμού φιλέλληνα, φίλου και υποστηρικτή του Ιωάννη Καποδίστρια, ο οποίος συνέβαλε σημαντικά στην ίδρυση της Εθνικής Τράπεζας, αποστέλλοντας ένα μεγάλο κεφάλαιο στην Ελλάδα. Σήμερα το κτήριο, αποκατεστημένο στο σύνολό του, στεγάζει το μορφωτικό ίδρυμα της Εθνικής Τράπεζας και έχει φιλοξενήσει πολλές εκθέσεις εικαστικού περιεχομένου (<http://www.miet.gr/web/gr/miet/athens.htm>).

Πολιτιστική Κληρονομιά

Η ιστορία του Μεταξουργείου έχει συνδεθεί άρρηκτα με την πολιτιστική κληρονομιά της, η οποία συνεχίζεται ακόμα και σήμερα. Αυτή τη στιγμή στην περιοχή του Μεταξουργείου λειτουργούν τουλάχιστον 10 θεατρικοί χώροι, μικρότεροι ή μεγαλύτεροι, οι οποίοι συνεχίζουν την σημαντική ιστορία της περιοχής με το θέατρο και πιο συγκεκριμένα με την επιθεώρηση. Αν και η επιθεώρηση προϋπήρχε στην Αθήνα, πολύ πριν φτάσει στο Μεταξουργείο, θα μπορούσε να πει κανείς ότι η περιοχή μελέτης είναι ο τόπος αναγέννησής της. Το 1913, ανεβαίνει η επιθεώρηση «Το Μεταξουργιώτικο Νταβαντούρι» στο θέατρο «Απόλλων». Αυτή είναι η πρώτη φορά που η επιθεώρηση

τολμάει να παρουσιάσει προβλήματα σύγχρονα, τα οποία δεν επηρεάζονται από καμία σκοπιμότητα. Παρουσιάζονται δηκτικά πολιτικά σχόλια, κομματικές αντεκλήσεις, διακωμωδούνται παράγοντες της εξουσίας για πρώτη φορά στο ελληνικό θέατρο, κάτι που στην αρχή δημιουργεί αντιδράσεις αλλά τελικά ακόμα και η υψηλή τάξη, αυλάρχες και σταυλάρχες του παλατιού, καταφθάνουν στο Μεταξουργείο για να παρακολουθήσουν τη νέα “μόδα”. Από τότε ακόμα και σήμερα δεν έχουν αλλάξει πολύ τα πράγματα. Οι πλειονότητα των θεάτρων της περιοχής συνεχίζουν να ανεβάζουν επιθεωρήσεις με το ίδιο θεματολόγιο και το ίδια ζητήματα, για γεγονότα τα οποία τα περισσότερα παραμένουν και αυτά τα ίδια (Λάσκαρης, 1938; Χατζιώτης χ.χ.).

Από νωρίς, λοιπόν, το Μεταξουργείο έγινε κέντρο της θεατρικής ανάπτυξης της περιοχής και πως θα μπορούσε να είναι διαφορετικά, αφού βρίσκεται στο κέντρο της πρωτεύουσας, η πρόσβαση είναι εύκολη και μπορεί ο κόσμος να φτάσει εύκολα. Έτσι, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω στην περιοχή λειτουργούν τουλάχιστον δέκα από τα γνωστότερα θέατρα στην Αθήνα.

Ένα από τα γνωστότερα θέατρα του Μεταξουργείου και σημαντικότερα σε όλη την πρωτεύουσα είναι το θέατρο “Περοκέ”. Βρίσκεται στην οδό Οδυσσέως και ενώ ξεκίνησε τη λειτουργία του σε μία μάντρα έγινε αμέσως γνωστό με αποτέλεσμα πολύ γρήγορα να βρει στέγη και να συνεχίσει εκεί τη λειτουργία του. Το 1976, μετά από μία μεγάλη πυρκαγιά κάηκε ολοσχερώς, αλλά επισκευάστηκε και εξακολουθεί την σημαντική του πορεία στα θεατρικά δρώμενα (www.peroke.gr).

Ένα από τα σημαντικότερα θέατρα της Αθήνας που βρίσκεται και πάλι στη συνοικία του Μεταξουργείου είναι και το θέατρο “Βέμπο” στην Πλατεία Καραϊσκάκη και πιο συγκεκριμένα στην αρχή της οδού Καρόλου, εκεί που κάποτε βρισκόταν ο κινηματογράφος “Ερμής”. Σε αυτό το θέατρο έδωσαν την ψυχή τους και όλες τις οικονομίες του το θρυλικό ζευγάρι Τραϊφόρος – Βέμπο, από όπου πήρε και το όνομά του. Η πρώτη μεγάλη επιτυχία που ανέβηκε στη σκηνή του θεάτρου αυτού ήταν το “Έχετε γιεια βρυσούλες”, το 1951. Από τότε το θέατρο ανέβασε πολλές επιθεωρήσεις και γνώρισε μεγάλες επιτυχίες, αν και πολλές φορές κάποια αντικυβερνητικά νούμερα δημιούργησαν προβλήματα, σε σημείο το 1965 να δημιουργηθούν φασαρίες κατά τη διάρκεια της παράστασης και να καταστραφεί, ως ένα σημείο το θέατρο. Αυτά βέβαια δεν εμπόδισαν το θέατρο “Βέμπο” να συνεχίσει τη λειτουργία του και τελικά να φτάσει μέχρι και τις μέρες μας με μεγάλες επιτυχίες στο ενεργητικό του (Αγγελίδης, 1992.).

Εκτός, όμως, από αυτά τα δύο ιστορικά θέατρα που διατηρήθηκαν στο χρόνο και λειτουργούν μέχρι σήμερα, άρχισαν να ανεβαίνουν και σε άλλα, πιο καινούρια, σημαντικές παραστάσεις και να συνεχίζουν έτσι την μεγάλη θεατρική παράδοση που έχει το Μεταξουργείο. Τα σημαντικότερα θέατρα που λειτουργούν σήμερα στη συνοικία είναι το θέατρο “Μεταξουργείο” με υπεύθυνη και πολλές φορές πρωταγωνίστρια σε αυτό την Άννα Βαγενά. Στον ίδιο κτήριο αλλά σε άλλο χώρο πραγματοποιούνται οι μουσικές παραστάσεις και οι εμφανίσεις του Λουκιανού Κηλαηδόνη (www.metaxourgeio.com). Άλλα θέατρα στην περιοχή είναι το θέατρο “Άττις”, μικρότερο βέβαια σε μέγεθος αλλά με μεγάλη προσφορά στο θεατρόφιλο κοινό, το θέατρο “Αργώ” και το Θέατρο “Μαίρη Αρώνη”.

Πολιτιστική κληρονομιά, όμως, δεν ορίζεται μόνο η θεατρική παράδοση της περιοχής. Είναι και η μουσική κληρονομιά που άφησε η συνοικία του Μεταξουργείου στην ιστορία όλης της Ελλάδας. Τραγούδια όπως δεν έχει δρόμο να διαβώ, δεν είναι δρόμος η καρδιά, ο δρόμος ο πλατύς, πήρα τους δρόμους, έχουν γραφτεί ειδικά από τον ποιητή Χριστοδούλου για την περιοχή που έζησε και αγάπησε. Εκείνο, όμως, που όπως αναφέρει ξεχώρισε περισσότερο από όλα ήταν το «Μεταξουργείο», το οποίο μελοποίησε ο Ζαμπέτας και έγινε διάσημο μετά την δικτατορία (Παράρτημα ΣΤ'). Ένα ακόμα τραγούδι που δείχνει πόσο αγαπούσαν οι κάτοικοι του μεταξουργείου τις γειτονιές του είναι και το μελοποιημένο τραγούδι του Αλέκου Σακελλάριου «Κάτω στο Μεταξουργείο» (Παράρτημα ΣΤ').

Εξέχουσες Προσωπικότητες

Το Μεταξουργείο, λόγω της θέσης του αλλά και της ιστορίας του, «έθρεψε» εξέχουσες προσωπικότητες του πνεύματος, των γραμμάτων και των τεχνών. Μία σημαντική προσωπικότητα που γεννήθηκε στην περιοχή είναι η Μαρίκα Κοτοπούλη. Η Μαρίκα Κοτοπούλη, γόνος θεατρικής οικογένειας, υπήρξε μία εμπειρική ηθοποιός του προηγούμενου αιώνα. Είχε εκ φύσεως βαθιά θεία φωνή, πάθος και φλόγα για το θέατρο και λιτότητα στην κίνησή της. Όπως είναι γνωστό η πολυτάλαντη ηθοποιός στα παιδικά της χρόνια ήταν ένα αδύνατο κοριτσάκι, “χαμίνι” που γύρναγε στη γειτονιά με τη σφεντόνα της και έτρωγε τα φρούτα από τον κήπο της οικογένειας Δουρούτη. Το σπίτι της οικογένειας Κοτοπούλη βρισκόταν στην οδό Λεωνίδου 22 και αν και έφυγε νωρίς από τη

γειτονιά για να διαπρέψει στο θέατρο ποτέ δεν ξέχασε τις στιγμές που πέρασε στο Μεταξουργείο.

Σημαντικός, επίσης, άνθρωπος του Μεταξουργείου που δεν μπόρεσε ποτέ να απαγκιστρωθεί από εκεί, έστω και ψυχικά, είναι ο Δημήτρης Χριστοδούλου. Αυτός ο μεγάλος λογοτέχνης ασχολήθηκε με όλα τα είδη του λόγου, εκείνο, όμως, που τον έκανε γνωστό στο πλατύτερο κοινό ήταν οι στίχοι του στα λαϊκά τραγούδια της εποχής του. Γνωστότερα τραγούδια του ήταν το «Βράχο βράχο τον καημό μου», το «Είναι μεγάλος ο καημός είναι βαθύ το κύμα», το «Δεν έχει δρόμο να διαβώ», το «Τι να φταίει», το «Μεσάνυχτα πού να σε βρω», «Πήρα τους δρόμους», «Εγώ περπάτησα γυμνός» και πολλά άλλα. Πολλά από τα τραγούδια του Δημήτρη Χριστοδούλου παρουσιάζουν φανερά τη ζωή και τους δρόμους του Μεταξουργείου την εποχή που ζούσε στη συνοικία.

Πολλά από τους στίχους του Δημήτρη Χριστοδούλου μελοποιήθηκαν και έγιναν γνωστά τραγούδια από ένα άλλο παιδί του Μεταξουργείου, τον Γιώργο Ζαμπέτα. Γεννήθηκε κοντά στον Άγιο Γεώργιο της Ακαδημίας Πλάτωνος και ήταν το τέταρτο από τα επτά παιδιά της οικογένειας. Όπως είναι επόμενο υπήρξε ένας αυτοδίδακτος λαϊκός συνθέτης και αν και δεν υπήρχε η οικονομική δυνατότητα της οικογένειας να τον βοηθήσει να μάθει από δάσκαλο μουσική, άρχισε να παίζει μπουζούκι από την ηλικία των επτά ετών και κατάφερε να γίνει διάσημος με την δύναμη που είχε η μουσική του.

Στην λίστα με τις μεγάλες προσωπικότητες που γεννήθηκαν και έδρασαν στο Μεταξουργείο πρέπει να προστεθούν και ο Ιάκωβος Καμπανέλης, μεγάλος συγγραφέας που μπορεί να γεννήθηκε στη Νάξο αλλά έδρασε στην ιστορική συνοικία της Αθήνας. Έγινε διάσημος και αγαπήθηκε κυρίως για τα θεατρικά του κείμενα χωρίς όμως να παραλείπονται τα κινηματογραφικά του έργα όπως το «Στέλλα» που έγινε διάσημο και στο εξωτερικό, αλλά και λογοτεχνικά και δημοσιογραφικά του κείμενα (Μεγάλο Αναλυτικό Λεξικό της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας, 1996).

Άλλος μεταξουργείωτης που έγινε γνωστός από τη δράση του στο γραπτό λόγο και πιο συγκεκριμένα στο ελληνικό θέατρο είναι και ο Ηλίας Λυμπερόπουλος. Άλλοι πνευματικοί του γραπτού λόγου που γεννήθηκαν στο Μεταξουργείο είναι και ο Κώστας Κοτζιάς, γνωστός συγγραφέας, καθώς, επίσης, και ο Αντώνης Σαμαράκης, ο οποίος γεννήθηκε στην περιοχή μελέτης και εκεί μεγάλωσε. Ο Αντώνης Σαμαράκης, ο οποίος ονομάστηκε και αιώνιος έφηβος, ήταν συγγραφέας και πνευματικός άνθρωπος και

θεωρήθηκε μία από τις μεγαλύτερες μορφές της νεοελληνικής πεζογραφίας (Μεγάλο Αναλυτικό Λεξικό της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας, 1996).

Στις παραπάνω σημαντικές προσωπικότητες του Μεταξουργείου πρέπει να προστεθεί και ο Τάσος Λειβαδίτης ο οποίος ανδρώθηκε ποιητικά στα δύσκολα χρόνια της κατοχής και του εμφυλίου και πλήρωσε με μεγάλες διώξεις τα πολιτικά του πιστεύω (Μεγάλο Αναλυτικό Λεξικό της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας, 1996). Σε άλλο τομέα της τέχνης και της πνευματικής ζωής αυτής της χώρας δρα και ο διάσημος καλλιτέχνης του βιολίου Λεωνίδα Καβάκος, που όπως και όλοι οι προηγούμενοι κατάγεται από το Μεταξουργείο από οικογένεια μουσικών (Αγγελίδης, 1992).

Περιβάλλοντα Χώρος

Το Μεταξουργείο είναι μία συνοικία που βρίσκεται στο κέντρο της πρωτεύουσας πολύ κοντά σε όλα τα αξιοσημείωτα σημεία της πόλης, αφού ακόμα και η χιλιομετρική απόσταση να είναι μεγαλύτερη από αυτό που θα χαρακτήριζε κανείς “κοντά” τα μέσα μαζικής μεταφοράς που ξεκινούν ή περνούν από την περιοχή εκμηδενίζουν τις αποστάσεις. Έτσι, το Μεταξουργείο είναι πολύ κοντά στα αρχαία μνημεία των Αθηνών και την ενοποιημένη περιοχή που ξεκινά από τις Στήλες του Ολυμπίου Διός και καταλήγει στον Κεραμεικό. Η Ακρόπολη, ο Λυκαβηττός, η Πλάκα, το Σύνταγμα, το Μοναστηράκι, το Θησείο και το Γκάζι συνορεύουν, περισσότερο ή λιγότερο, στο Μεταξουργείο δίνοντας και στη συνοικία αυτή πολλές φορές τη λάμψη τους.

Στον περιβάλλοντα χώρο του Μεταξουργείου ανήκει και η Πλατεία Ομονοίας και η περιοχή γύρω από αυτήν. Από αυτό το σημείο ξεκινά το εμπορικό τρίγωνο της Αθήνας, με όλα τα εμπορικά και όχι μόνο καταστήματα, τα υπουργεία και τις δημόσιες επιχειρήσεις, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δημόσιες επιχειρήσεις και γραφεία Υπουργείων δεν υπάρχουν και στο ίδιο το Μεταξουργείο. Στην πλατεία Ομονοίας, αν και αυτή την τελευταία εικοσαετία έχει παρακμάσει και τη θέση της έδωσε στη πλατεία Συντάγματος, υπάρχουν πολλά μεγάλα εμπορικά καταστήματα από γνωστές επιχειρήσεις κάνοντας την περιοχή περισσότερο πολυσύχναστη. Σε αυτό το σημείο, ειδικά μετά από την ανακαίνιση των κτηρίων που βρίσκονται γύρω από την πλατεία για τους Ολυμπιακούς Αγώνες, συναντά κανείς ιστορικά καφενεία και εστιατόρια, τα οποία ακολουθούν ακόμα τους ρυθμούς της μεταπολεμικής Αθήνας, αλλά και τον καθημερινό κόσμο που βγαίνει ή πηγαίνει στο σταθμό του τρένου. Για τον παραπάνω λόγο άλλωστε η Ομόνοια συνεχίζει να

είναι για πολλούς κατοίκους της Πρωτεύουσας και των περιχώρων το σημείο αναφοράς του κέντρου και εκεί που όλοι συμφωνούν για το προκαθορισμένο τους ραντεβού (Τράιου, 1998).

Μία ακόμα κοντινή περιοχή πολύ κοντά στο Μεταξουργείο που τα τελευταία χρόνια έχει γίνει σημείο αναφοράς σε όλους όσους κατοικούν στο Λεκανοπέδιο της Αττικής ή τους επισκέπτες της Αθήνας είναι το Ψυρρή. Το Ψυρρή είναι μία συνοικία της πρωτεύουσας η οποία άλλαξε μορφή τη τελευταία δεκαετία τόσο με τις παρεμβάσεις που έγιναν από κρατικούς φορείς όσο και από την προτίμηση που έδειξαν πολλοί από τους επιχειρηματίες του φαγητού, του ποτού, της διασκέδασης και του θεάματος. Αυτή η προτίμηση φάνηκε να αυξάνεται περισσότερο με την ανάδειξη της ιστορίας της περιοχής και τα παραδοσιακά οικοδομήματα που επιβίωσαν μέσα από τα χρόνια και στάθηκαν στη θέση τους μέχρι την αποκατάσταση και την αξιοποίησή τους. Έτσι, σήμερα το Ψυρρή είναι μία περιοχή πολυσύχναστη, κυρίως όταν πέφτει ο ήλιος και ανοίγουν όλα τα κέντρα διασκέδασης που υπάρχουν στην περιοχή, ζωντανεύοντας με μιας (Καιροφύλας, 2000).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9: ΤΟ ΜΕΤΑΞΟΥΡΓΕΙΟ ΣΗΜΕΡΑ

Η συνοικία των δύο ταχυτήτων

Από την δημιουργία της συνοικίας μέχρι και τις μέρες μας φαίνεται ότι το Μεταξουργείο λειτουργεί και αναπτύσσεται με δύο διαφορετικές ταχύτητες. Παλαιότερα η περιοχή από την οδό Πειραιώς μέχρι και την Αγησιλάου, πρώτη παράλληλό της προς τα δυτικά, ήταν οι αριστοκράτες κάτοικοι, όπως η Δούκισσα της Πλακεντίας και ο καγκελάριος Κόμητας Αρμυνιόπεργκ. Από εκείνο το σημείο και χωρίς να υπάρχει κάποιο φυσικό σύνορο των δύο περιοχών άρχιζαν τα σπίτια των λαϊκών κατοίκων της περιοχής του Μεταξουργείου, των εργατών των εργοστασίων της περιοχής. Το ίδιο συμβαίνει και στις μέρες μας με τον ένα ή των άλλο τρόπο. Η βόρειο ανατολική πλευρά της, οι περιοχές, δηλαδή, που συνορεύουν με την οδό Πειραιώς, αλλά και η περιοχή που περικλείεται από τις οδούς Δεληγιώργη, Πειραιώς και Αγίου Κωνσταντίνου, έχουν γνωρίσει μεγαλύτερη ανάπτυξη από την υπόλοιπη περιοχή που βρίσκεται στο εσωτερικό, ακολουθώντας τις εξελίξεις των ανεπτυγμένων γειτονικών συνοικιών, με κατοικίες και προσφορά υπηρεσιών. Πολλοί μάλιστα θεωρούν ότι το τρίγωνο που φτάνει στην Ομόνοια δεν θα έπρεπε να ανήκει στην συνοικία του Μεταξουργείου, αλλά στο εμπορικό τρίγωνο της Αθήνας, αφού η κατοικία σαν χρήση δεν είναι πλέον επικρατούσα και έχει άμεση επαφή με την πλατεία Ομονοίας και το εμπορικό κέντρο της πρωτεύουσας. Η άμεση γειτνίαση της περιοχής αυτής με την Ομόνοια και η επιρροή του άξονα Πειραιώς έχουν οδηγήσει από καιρό στην οικοδόμηση κτηρίων που στεγάζουν σαφώς κεντρικές λειτουργίες, όπως γραφεία δημόσιων υπηρεσιών και οργανισμών, συλλόγους και ιδιωτικές επιχειρήσεις, εμπόριο υπερτοπικής σημασίας, τράπεζες και ξενοδοχεία (Εταιρεία Μελετών Περιβάλλοντος ΕΠΕ για λογαριασμό του Δήμου Αθηναίων, «Μεταξουργείο: Μελέτη Αναβάθμισης», Γ΄ Φάση, Φεβρουάριος 1993). Στην αντίθετη ακριβώς κατεύθυνση, στη δυτική και νότια δηλαδή πλευρά του Μεταξουργείου, η ανάπτυξη δεν είναι ακόμα εμφανής στους κατοίκους της. Εκεί βρίσκονται ακόμα και σήμερα εργαστήρια επισκευής αυτοκινήτων, ξυλουργεία και άλλες βιοτεχνίες, χωρίς να αποκλείεται η κατοικία, η οποία είναι κυρίως υποβαθμισμένη σε σχέση με την υπόλοιπη Αθήνα.

Πιο συγκεκριμένα το τμήμα βορειανατολικά της οδού Δεληγιώργη, η περιοχή, δηλαδή, κοντά στην Ομόνοια, ανοικοδομήθηκε μεταπολεμικά με πολύ υψηλό συντελεστή δόμησης και περιέλαβε κυρίως χρήσεις κεντρικού χαρακτήρα, όπως εμπόριο, γραφεία και

ξενοδοχεία. Αυτό το τμήμα παρουσιάζει μία εικόνα γενικής υποβάθμισης τόσο ως προς τις οχλούσες χρήσεις, όσο και ως προς τα οικοδομήματα, τα οποία είναι πολυόροφα και κακής κατασκευής. Μεταξύ των πολυκατοικιών που έχουν χτιστεί σε αυτό το σημείο του Μεταξουργείου υπάρχουν και κάποια, ελάχιστα στην πραγματικότητα, νεοκλασικά που διασώθηκαν αλλά ασφυκτιούν στα διπλανά πολυόροφα κτήρια. Την ίδια μορφή συναντά κανείς και εκατέρωθεν της οδού Πειραιώς, η οποία χαρακτηρίζεται από υψηλή δόμηση, όπως και η περιοχή που περιγράφηκε παραπάνω. Ελάχιστες κατοικίες, ορισμένα εμπορικά καταστήματα και κυρίως γραφεία και υπηρεσίες του δημοσίου εκτείνονται κατά μήκος της μεγάλης οδού που οδηγεί στον Πειραιά (Αυγερινού – Κολώνια, 1995).

Η υπόλοιπη περιοχή του Μεταξουργείου διατηρούσε μέχρι πρόσφατα το χαρακτήρα της λαϊκής γειτονιάς. Τη τελευταία εικοσαετία χαρακτηρίζεται σταδιακά από την ανάμειξη της κατοικίας, των εμπορικών δραστηριοτήτων και κυρίως των βιοτεχνικών δραστηριοτήτων. Η ανοικοδόμηση με αντιπαροχή και η διάδοση της πολυκατοικίας δεν γενικεύτηκαν στο σημείο αυτό. Αυτό φαίνεται ότι οφείλεται κυρίως στις μικρές ιδιοκτησίες, ασύμφορες για αντιπαροχή, τα μικρά πλάτη των δρόμων που δεν επιτρέπουν την ανοικοδόμηση υψηλών κτηρίων, όπως, επίσης, και η μεγάλη περίπτωση ανεύρεσης αρχαιοτήτων κατά τις ανασκαφές των θεμελίων. Σε δρόμους με μεγαλύτερο πλάτος, κυρίως στους παράλληλους προς την οδό Πειραιώς, Μ. Αλεξάνδρου και Αχιλλέως δεν παρατηρείται αυτό το φαινόμενο. Σε αυτούς τους δρόμους παρουσιάζονται σημαντικές συγκεντρώσεις πολυκατοικιών, οι οποίες πολλές φορές είναι και αρκετά υψηλές. Η υποβάθμιση αυτή φαίνεται ότι επιδεινώνεται όσο προχωρά κανείς νοτιοδυτικά της Ομόνοιας, προς τη συμβολή της Ιεράς Οδού με την Πειραιώς καθώς, επίσης, προς την περιοχή που περικλείεται από την Αχιλλέως και τους σιδηροδρομικούς σταθμούς Λαρίσης και Πελοποννήσου. Οι οχλούσες χρήσεις σε εκείνες της περιοχές πολλαπλασιάζονται, ενώ υπάρχουν και χαμηλά κτήρια σε κακή, όμως, κατάσταση. Σε αυτά τα κτήρια φαίνεται ότι έχουν εγκατασταθεί και οι αλλοδαποί της περιοχής που δεν έχουν αφομοιωθεί ακόμα από την ελληνική πραγματικότητα, δημιουργώντας κατά καιρούς γκέτο (Αυγερινού – Κολώνια, 1995).

Πληθυσμιακές Τάσεις

Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία της ΕΣΥΕ, η περιοχή μελέτης το 1971 είχε 15.495 κατοίκους. Στην επόμενη απογραφή, το 1981, ο πληθυσμός φαίνεται να μειώνεται

σημαντικά σε 11.930 κατοίκους, μείωση που φτάνει το 23%. Το 1991 η μείωση συνεχίζεται και φαίνεται να φτάνει το 9.635 κατοίκους, μείωση 19% σε σχέση με τον πληθυσμό του 1981, πόσο μάλλον σε σχέση με εκείνον της απογραφής του 1971. Αντίθετα με της προηγούμενες απογραφές, στη τελευταία, του 2001, φαίνεται μία σημαντική αλλαγή. Ο πληθυσμός αρχίζει σταδιακά να αυξάνεται και ενώ δεν έχει φτάσει ακόμα ούτε εκείνον του 1981, φαίνεται να υπάρχει μία ανοδική τάση με την είσοδο στην νέα χιλιετία. Έτσι, ο πληθυσμός στην απογραφή του 2001 στην περιοχή του Μεταξουργείου είναι 10.636 άτομα με μία μικρή αύξηση που φτάνει μόλις το 10,3% (Επίσημα στοιχεία ΕΣΥΕ από τις απογραφές 1971, 1981, 1991, 2001).

Η πληθυσμιακή αύξηση που παρουσιάζεται την τελευταία δεκαετία βάσει των στοιχείων αλλά και μαρτυριών των κατοίκων της περιοχής φαίνεται ότι οφείλεται κυρίως στην αύξηση του αριθμού των αλλοδαπών και μεταναστών που βρήκαν τα τελευταία χρόνια στέγη στην περιοχή και έχουν αρχίσει να αυξάνονται σημαντικά. Παρατηρώντας, όμως, τα επιμέρους δεδομένα που δίνει η ΕΣΥΕ για τον πληθυσμό ανά οικοδομικό τετράγωνο το 2001 φαίνεται ότι υπάρχει και μία άλλη παράμετρος που επηρεάζει σημαντικά την αύξηση αυτή του πληθυσμού. Για ένα συγκεκριμένο οικοδομικό τετράγωνο παρουσιάζεται πληθυσμός που φτάνει τους 693 μόνιμους κατοίκους. Κανείς από την ΕΣΥΕ, αν και έγιναν προσπάθειες τόσο από τη μελετητήρια όσο και από της προϊσταμένους της υπηρεσίας, δεν κατάφερε να εξηγήσει το γεγονός αυτό. Το μόνο γεγονός που θα μπορούσε να επηρεάσει σε σημαντικό βαθμό τον μεγάλο αριθμό μόνιμων κατοίκων στο συγκεκριμένο οικοδομικό τετράγωνο είναι η εγκατάσταση σε ένα από τα ξενοδοχεία που βρίσκονται εκεί, το ξενοδοχείο “Κρυστάλ”, τροφίμων του Ψυχιατρικού Νοσοκομείου Αθηνών, μετά τις καταστροφές που υπέστη το νοσοκομείο κατά τον φονικό σεισμό που χτύπησε την Αθήνα το 1999. Τα άτομα αυτά βρίσκονται στο στάδιο της επανένταξης και μετά από συνεννόηση με το ξενοδοχείο, η διεύθυνση του ΨΝΑ ενοικίασε το χώρο και μετέφερε εκεί τα άτομα αυτά, λόγω της έλλειψης χώρου που αντιμετωπίζει αλλά και για να μπορούν να ενταχθούν πιο εύκολα στο κοινωνικό περιβάλλον τους. Σε μία τέτοια περίπτωση πρέπει να σημειωθεί ότι ήδη, στις αρχές του 2007, κάτοικοι και εργαζόμενοι στην περιοχή, μετά από προσφυγές, κατάφεραν να απομακρύνουν από το συγκεκριμένο ξενοδοχείο τους τροφίμους και να επισκευάζεται για να λειτουργήσει και πάλι ως ξενοδοχείο. Αντίθετα με τα παραπάνω, άλλη πηγή στην ΕΣΥΕ υποστηρίζει ότι δεν μπορεί να εξηγηθεί το φαινόμενο του μεγάλου αυτού αριθμού μόνιμων κατοίκων στο συγκεκριμένο οικοδομικό τετράγωνο, εκτός αν έχει δηλωθεί η χωρητικότητα των δύο

μεγάλων και γνωστών ξενοδοχείων της περιοχής ως εν δυνάμει μόνιμοι κάτοικοι της περιοχής και άρα να αυξάνεται τόσο πολύ ο αριθμός [ΧΑΡΤΗΣ 3] (Τηλεφωνική συνομιλία με υπεύθυνη της βιβλιοθήκης της ΕΣΥΕ και με τον κ. Τσίγκα, προϊστάμενο Τμήματος Απογραφής της ΕΣΥΕ).

Πίνακας 9.1: Μεταβολή Πληθυσμού βάσει των στοιχείων της ΕΣΥΕ κατά τις απογραφές των ετών 1971-2001		
ΑΠΟΓΡΑΦΗ	ΑΤΟΜΑ	ΜΕΤΑΒΟΛΗ
1971	15.495	-
1981	11.930	-23%
1991	9.635	-19%
2001	10.636	10,3%
Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος, 2007		

Την ίδια περίοδο με την μείωση του πληθυσμού που παρουσιάζεται τις τελευταίες δεκαετίες στην περιοχή του Μεταξουργείου, παρουσιάζονται και αντίστοιχες μειώσεις στα νοικοκυριά της συνοικίας. Για την δεκαετία 1971-1981 η μεταβολή αυτή ήταν, όπως φαίνεται αρνητική και ίση με 14,5%, ενώ για την επόμενη δεκαετία η μείωση έφτασε το 17%. Το 2001 τα νοικοκυριά ήταν 3.592 με μείωση και πάλι από το 1991 αλλά αρκετά μικρότερη από αυτή που παρουσιάστηκε στις προηγούμενες απογραφές. Έτσι η μεταβολή ήταν 4,4%. Αυτή η μικρότερη μείωση των νοικοκυριών μπορεί να δικαιολογηθεί βάσει των δεδομένων για αύξηση των μεταναστών και των αλλοδαπών στην περιοχή μελέτης την τελευταία δεκαετία.

Πίνακας 9.2: Μεταβολή Αριθμού Νοικοκυριών βάσει των στοιχείων της ΕΣΥΕ κατά τις απογραφές των ετών 1971-2001		
ΑΠΟΓΡΑΦΗ	ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΑ	ΜΕΤΑΒΟΛΗ
1971	5294	-
1981	4526	-14,5%
1991	3756	-17%
2001	3592	-4,4%
Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος, 2007		

Αξιοσημείωτο σε αυτή την μελέτη της πληθυσμιακής τάσης στην περιοχή του Μεταξουργείου είναι το μέσο μέγεθος νοικοκυριού που παρουσιάζεται στη συνοικία αυτή βάσει των δεδομένων που υπάρχουν από τα επίσημα στοιχεία της ΕΣΥΕ. Το μέσο μέγεθος νοικοκυριού το έτος 1971 στην περιοχή μελέτης ήταν 3,16 άτομα σε κάθε νοικοκυριό. Μία

δεκαετία αργότερα ο αριθμός των μελών ενός νοικοκυριού ήταν 2,96 άτομα ενώ στην απογραφή του 1991 τα μέλη αυτά ήταν 2,57. Με τα στοιχεία που υπάρχουν σήμερα, βάσει της απογραφής του 2001 το μέγεθος αυτό έχει αυξηθεί αρκετά και έχει φτάσει στα επίπεδα του 1981.

Ακόμα πιο σημαντικό στοιχείο είναι η σύγκριση που μπορεί να γίνει με το ίδιο μέγεθος αλλά για τα μέλη των νοικοκυριών όλου του Δήμου Αθηναίων με στοιχεία της τελευταίας απογραφής. Το μέγεθος για όλο το Δήμο Αθηναίων είναι 2,5, μικρότερο δηλαδή από αυτό του Μεταξουργείου. Φαίνεται ότι σε σύγκριση με άλλες περιοχές του ίδιου δήμου ή ακόμα και όλης της Αττικής (2,7 πληθυσμός / νοικοκυριό) η περιοχή μελέτης διαθέτει λίγα νοικοκυριά σε σχέση με τον πληθυσμό που απογράφηκε το 2001.

Αυτή η αύξηση των μελών ενός νοικοκυριού φαίνεται ότι συμβαίνει λόγω της αύξησης του πληθυσμού στην περιοχή με την ταυτόχρονη μείωση του αριθμού των νοικοκυριών που φάνηκε παραπάνω. Το γεγονός αυτό είναι αποτέλεσμα της εγκατάστασης μεγάλου αριθμού αλλοδαπών και μεταναστών στην περιοχή του Μεταξουργείου, οι οποίοι ζουν πολλοί μαζί σε ένα νοικοκυριό, ενώ ταυτόχρονα παρουσιάστηκε και η μετακίνηση μικρότερων νοικοκυριών που κατοικούσαν στην περιοχή σε άλλες περιοχές της Αθήνας που θεωρούνται περισσότερο ανεπτυγμένες. [ΧΑΡΤΗΣ 4]

Πίνακας 9.3: Μέγεθος Νοικοκυριού βάσει των στοιχείων της ΕΣΥΕ κατά τις απογραφές των ετών 1971-2001	
ΑΠΟΓΡΑΦΗ	Μέγεθος Νοικοκυριού (πληθυσμός / νοικοκυριό)
1971	3,16
1981	2,96
1991	2,57
2001	2,96
Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος, 2007	

Η περιοχή μελέτης χαρακτηρίζεται από μία ιδιόμορφη σύνθεση πληθυσμού, κυρίως όσον αφορά την ηλικία των κατοίκων της, όπως επίσης και την καταγωγή τους. Έτσι, μπορεί να πει κανείς ότι το Μεταξουργείο κατοικείται από αρκετούς παλιούς κατοίκους της περιοχής, συνήθως ιδιοκτήτες των σπιτιών ή των επιχειρήσεών τους, οι οποίοι στην πλειοψηφία τους εγκαταστάθηκαν εκεί από το 1960 ως το 1980 και στο σύνολό τους παρουσιάζουν σήμερα χαρακτηριστικά γηρασμένου πληθυσμού. Άλλες πάλι φορές παρατηρείται να υπάρχουν νέοι κάτοικοι που εγκαταστάθηκαν εκεί κατά την τελευταία

εικοσαετία με ποικιλία καταγωγής. Οι περισσότεροι είναι μουσουλμάνοι από τη Θράκη, στην περιοχή κοντά στην Ιερά Οδό και μετανάστες και αλλοδαποί από την Αλβανία, τη Ρωσία, την Κίνα και την τελευταία πενταετία από το Ιράκ. Οι νέοι αυτοί κάτοικοι της περιοχής στο σύνολό τους παρουσιάζουν χαρακτηριστικά νεανικού πληθυσμού (Αυγερινού – Κολώνια, 1995).

Οι βασικότεροι λόγοι εγκατάστασης στο Μεταξουργείο των νέων κατοίκων της περιοχής τα τελευταία χρόνια είναι κυρίως η μικρή απόσταση από τον τόπο εργασίας και το χαμηλό ενοίκιο των διαμερισμάτων. Αυτοί οι κάτοικοι κατανέμονται χωρικά ανάλογα με την καταγωγή τους και νοικιάζουν διαμερίσματα και κατοικίες ιδιοκτητών οι οποίοι εγκατέλειψαν το Μεταξουργείο και μετακόμισαν σε προάστια της Αθήνας. Το γεγονός αυτό είναι που δημιουργεί το φαινόμενο των χωρικών διαφοροποιήσεων με κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά. Έτσι, οι αλλοδαποί και οι μετανάστες κατοικούν σε περισσότερο υποβαθμισμένες περιοχές της συνοικίας, σε αντίθεση με τους παλιούς κατοίκους που επέλεξαν να παραμείνουν στην περιοχή και κατοικούν σε περισσότερο ανεκτές περιοχές της (Αυγερινού – Κολώνια, 1995).

Επιχειρήσεις στην περιοχή

Γύρω από την κατοικία, στην περιοχή του Μεταξουργείου, υπάρχει και ο περιβάλλοντας χώρος που αποτελείται κυρίως από την σημαντική παρουσία μικρομεσαίων βιοτεχνικών και επισκευαστικών επιχειρήσεων καθώς επίσης και εμπορικών επιχειρήσεων που εξυπηρετούν, ως ένα σημείο, τις ανάγκες της περιοχής. Ορισμένες από τις επιχειρήσεις αυτές θα μπορούσε να πει κανείς ότι έχουν μακροχρόνια παράδοση στην περιοχή και υπό ορισμένους όρους δεν είναι ασυμβίβαστες προς την κατοικία.

Βάσει των στοιχείων που δόθηκαν από το Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Αθήνας αυτή τη στιγμή στην περιοχή του Μεταξουργείου λειτουργούν 832 επιχειρήσεις που ανήκουν κυρίως στο εμπορικό κομμάτι του Επιμελητηρίου, αφού βιομηχανίες μεγάλου μεγέθους δεν δραστηριοποιούνται στην περιοχή μελέτης (Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Αθήνας).

Το βιοτεχνικό επιμελητήριο από την πλευρά του αναφέρει ότι αυτή τη στιγμή στην περιοχή λειτουργούν 157 επιχειρήσεις με βιοτεχνικό περιεχόμενο. Κάποιες από αυτές είναι που δημιουργούν και τις οχλήσεις στην περιοχή μελέτης. Έτσι, στην υποπεριοχή που περικλείεται από τις οδούς Κωνσταντινουπόλεως, Αχιλλέως και Δηλιγιάννη, σε περιοχή

21 οικοδομικών τετραγώνων είναι συγκεντρωμένες 43 βιοτεχνικές δραστηριότητες, πολλές από τις οποίες μπορούν να χαρακτηριστούν ως οχλούσες. Στην υπόλοιπη περιοχή μελέτης είναι συγκεντρωμένες 114 επιχειρήσεις σε 51 οικοδομικά τετράγωνα, αφού στα τετράγωνα που βρίσκονται κατά μήκος της οδού Πειραιώς και στην υποπεριοχή που ξεκινά από την οδό Δεληγιώργη και καταλήγει στην πλατεία Ομονοίας δεν δραστηριοποιούνται τέτοιου είδους επιχειρήσεις, υπάρχουν κυρίως εμπορικές και Δημόσιες Υπηρεσίες. Τα παραπάνω, βέβαια, δεν σημαίνουν ότι οι δραστηριότητες κάποιων από τις επιχειρήσεις αυτές δεν οχλούν με τις εκπομπές τους και τα υπόλοιπα οικοδομικά τετράγωνα της περιοχής που δεν διαθέτουν τέτοιου είδους βιοτεχνίες.

Σε αυτό το σημείο πρέπει να αναφερθεί ότι η Ε.Σ.Υ.Ε. παρουσιάζει πολύ μικρότερο αριθμό οικονομικών δραστηριοτήτων στο Μεταξουργείο και κυρίως στην περιοχή που περικλείεται από τις οδούς Αχιλλέως, Δεληγιώργη, Πειραιώς και Ιερά Οδό σε σημείο που θα μπορούσε να ειπωθεί ότι δεν απεικονίζονται τα πραγματικά δεδομένα. Έτσι, έγινε μία προσπάθεια από την ίδια τη μελετητήρια για απεικόνιση των βιοτεχνικών δραστηριοτήτων της περιοχής σε ένα χάρτη, ώστε να είναι περισσότερο εμφανής η ένταση του φαινομένου της εγκατάστασης πολλών βιοτεχνικών επιχειρήσεων στην περιοχή του Μεταξουργείου. [ΧΑΡΤΗΣ 5]

Μπορεί να αναφερθεί ότι το 18% αυτών των βιοτεχνικών επιχειρήσεων είναι επαγγελματοβιοτεχνικές δραστηριότητες που σχετίζονται με την εμπορία και συντήρηση αυτοκινήτων. Υπενθυμίζεται ότι η περιοχή μελέτης έχει μία παράδοση στον τομέα των αυτοκινήτων. Οι πρώτες μονάδες κατασκευής αυτοκινήτων, που είχαν ιδρυθεί προπολεμικά, ήταν συγκεντρωμένες στην περιοχή του Μεταξουργείου (Αγριαντώνη, 1995). Σήμερα αυτή η παράδοση συνεχίζεται μέσα από την εμπορία μεταχειρισμένων και μη αυτοκινήτων, την εμπορία ανταλλακτικών, τα μηχανουργεία και τα φανοποιεία, και αν και ήδη έχει αρχίσει μία μετακίνησή τους από την συνοικία, ο αριθμός τους παραμένει πολύ μεγάλος (28 επιχειρήσεις). Περίπου το ίδιο ποσοστό (27 επιχειρήσεις) κατέχουν και οι βιοτεχνίες γραφικών τεχνών και βιβλιοδεσίας, ένα είδος απασχόλησης με πολλές οχλήσεις προς τους κατοίκους της περιοχής και αυτές με μεγάλη συνέχεια παλιών δραστηριοτήτων και εγκαταστάσεων στο Μεταξουργείο. Πολύ συχνά στην περιοχή μελέτης συναντά και επιχειρήσεις κατεργασίας μετάλλων, όπως επίσης και κατασκευής επιγραφών με επίσης πολλές οχλήσεις στην περιοχή (Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Αθήνας).

Παράλληλα, στην περιοχή υπάρχει μεγάλη συγκέντρωση και δημοσίων υπηρεσιών και φορέων, όπως η ΔΕΗ, το ΙΚΑ, το ΤΕΒΕ, ο ΟΣΚ, ο ΟΣΕ, το Υπουργείο Οικονομικών, το Υπουργείο Απασχόλησης, ο ΟΑΕΔ και άλλα, όπως και μεγάλος αριθμός Τραπεζών [ΧΑΡΤΗΣ 6]. Αυτού του είδους οι υπηρεσίες και οι δραστηριότητες των φορέων δεν φαίνεται να έχουν καθοριστικές επιπτώσεις στη ζωή και γενικότερη δραστηριότητα της περιοχής, αφού αποτελούν από μόνες τους οντότητες. Παράλληλα, είναι φανερό ότι χωρίς να δρουν αρνητικά οι παραπάνω φορείς δεν συγκροτούν απαραίτητα καταλύτη για την αναβάθμιση του Μεταξουργείου, αφού δεν βοηθούν ούτε στην οικονομική και αγοραστική κίνηση της περιοχής, ούτε στην κοινωνική και πολιτιστική της ανάπτυξη. Είναι χαρακτηριστικό ότι πολύ σπάνια οι εργαζόμενοι στους φορείς που προαναφέρθηκαν κατοικούν στην περιοχή μελέτης (Αυγερινού – Κολώνια, 1995).

Απογραφή Κτηρίων

Όπως αναφέρθηκε και προηγούμενα, στην περιοχή του Μεταξουργείου δεν ακολουθήθηκε η ανοικοδόμηση με το σύστημα της αντιπαροχής τη δεκαετία του 70', όπως σε πολλές άλλες συνοικίες της Αθήνας. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα την εικόνα της ανομοιογένειας που παρατηρείται σήμερα. Βάσει των στοιχείων που διαθέτονται αυτή τη στιγμή από την ΕΣΥΕ τα κτήρια που υπάρχουν στην περιοχή, με την απογραφή του 2001 είναι 1325, από αυτά τα 375 είναι ισόγεια κτήρια, ενώ τα 335 μονώροφα. Διώροφα κτήρια στην περιοχή είναι 154, τα οικοδομήματα που είναι τριώροφα έως και πενταόροφα είναι 289, ενώ εκείνα που ξεπερνούν τους έξι ορόφους είναι μόλις 172, ποσοστό σημαντικά μικρό, αφού το Μεταξουργείο είναι μία συνοικία στο κέντρο της πρωτεύουσας.

Αρκετά αξιοσημείωτο γεγονός που είναι απαραίτητο να αναφερθεί όσο αναφορά τα κτήρια είναι η ηλικία τους. Τα κτήρια που έχουν κατασκευαστεί πριν το 1945 και παραμένουν στη θέση τους ακόμα και σήμερα και θα μπορούσαν να θεωρηθούν νεοκλασικά είναι 431, ενώ αν σε αυτά προστεθούν και εκείνα που έχουν κατασκευαστεί πριν το 1960 τότε ο αριθμός τους φτάνει τα 673. Με την μεγάλη εσωτερική μετανάστευση που εκδηλώθηκε τα πρώτα χρόνια της δεκαετίας του 60' η ανοικοδόμηση στην περιοχή του Μεταξουργείου όπως και σε όλες τις συνοικίες της Αθήνας ήταν πολύ μεγάλη. Έτσι, τα κτήρια που διασώζονται ακόμα και σήμερα, και είναι λογικό να είναι το μεγαλύτερο μέρος αυτών, αφού δεν έχει περάσει μεγάλο χρονικό διάστημα ώστε να παρουσιάζεται εγκατάλειψή τους είναι 287 μέσα στη δεκαετία μέχρι και το 1970. Την επόμενη δεκαετία

αυτός ο αριθμός δεν μειώνεται σημαντικά (241 κτήρια) ενώ τις επόμενες δεκαετίες αρχίζει να διαφαίνεται και από την ανοικοδόμηση της περιοχής η μείωση στις προτιμήσεις των υποψήφιων κατοίκων για εγκατάστασή τους σε αυτή τη συνοικία από το 1981 έως και το 1990 μόνο 82 κτήρια κατασκευάστηκαν ενώ την επόμενη δεκαετία και μέχρι και σήμερα, μαζί με αυτά που ήταν υπό κατασκευή την περίοδο της απογραφής, το 2001, τα κτήρια που κατασκευάστηκαν ήταν μόλις 38.

Χρήσεις Γης

Τα επίσημα στοιχεία της ΕΣΥΕ για τις χρήσεις γης στην περιοχή του Μεταξουργείου είναι διαθέσιμα ανά οικοδομικό τετράγωνο και αναφέρονται στην χρήση του κτηρίου, διαχωρίζοντάς τα σε εκείνα που χρησιμοποιούνται με αποκλειστική χρήση και σε εκείνη που η χρήση τους είναι μεικτή. Στη δεύτερη αυτή κατηγορία αναφέρεται η κύρια χρήση των κτηρίων και η δευτερεύουσα. Στην πρώτη κατηγορία κτηρίων, αυτή δηλαδή που έχουν αποκλειστική χρήση, ανήκουν 1014 οικοδομήματα, εκ των οποίων τα 523 είναι κατοικίες, 29 ξενοδοχεία, 34 εργοστάσια και εργαστήρια και 250 καταστήματα και γραφεία. Επίσης, στην ίδια κατηγορία ανήκουν οι δύο εκκλησίες της περιοχής, πέντε σχολικά κτήρια, προσχολικής και πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης κυρίως αλλά και το ΤΕΕ που βρίσκεται στην οδό Αχιλλέως, τρία νοσοκομεία ή κλινικές και έξι σταθμοί αυτοκινήτων. Τέλος, στον συνολικό αριθμό των κτηρίων που έχουν αποκλειστική χρήση ανήκουν και άλλα 162 κτήρια τα οποία χαρακτηρίζονται από την ΕΣΥΕ ως οικοδομήματα με άλλες χρήσεις (Επίσημα στοιχεία ΕΣΥΕ από τις απογραφές 2001).

Τα κτήρια τα οποία έχουν μεικτή χρήση, δεν έχουν δηλαδή μία μόνο χρήση σε όλους τους ορόφους τους, αλλά μπορεί να έχουν παραπάνω από μία, είναι 281. Τα περισσότερα από τα οικοδομήματα αυτά έχουν ως κύρια χρήση τους την κατοικία (207), ενώ αξιοσημείωτο για την περιοχή είναι ότι υπάρχουν και 12 εργοστάσια ή εργαστήρια που συστεγάζονται με άλλες χρήσεις, κάποιες από τις οποίες είναι και κατοικίες. Σημαντικό γεγονός που επιβεβαιώνει το πρόβλημα των οχλουσών χρήσεων στην περιοχή μελέτης [ΧΑΡΤΗΣ 7, ΧΑΡΤΗΣ 8, ΧΑΡΤΗΣ 9] (Επίσημα στοιχεία ΕΣΥΕ από τις απογραφές 2001).

Πίνακας 9.4: Χρήσεις Κτηρίων βάσει των στοιχείων της ΕΣΥΕ κατά την απογραφή του 2001

Χρήσεις	Κατοικίες	Εκκλησίες μοναστήρια	Ξενοδοχεία	Εργοστάσια - εργαστήρια	Σχολεία	Καταστήματα - γραφεία	Σταθμοί αυτοκινήτων	Νοσοκομεία - Κλινικές	Άλλες Χρήσεις
Αποκλειστική	523	2	29	34	5	250	6	3	162
Κύρια	207	0	2	6	0	48	0	1	17
Δευτερεύουσα	69	0	0	6	4	184	2	0	16
Σύνολο	799	2	31	46	9	482	8	4	195

Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος, 2007

Αν προσθέσει κανείς τα κτήρια με την αποκλειστική χρήση με εκείνα που έχουν μεικτή χρήση παρατηρεί ότι ο αριθμός τους είναι 1295. Προηγούμενα αναφέρθηκε ότι το σύνολο των απογραφέντων στοιχείων στην περιοχή είναι 1325. Παρατηρείται, λοιπόν, μία απόκλιση 30 κτηρίων. Αυτό που γίνεται αντιληπτό από την παράθεση των στοιχείων της ΕΣΥΕ για τις χρήσεις γης είναι ότι δεν υπάρχουν ως καταγεγραμμένα τα κτήρια που χρησιμοποιούνται από Δημόσιες Υπηρεσίες ή Φορείς. Ακόμα, ίσως αυτή η διαφορά να οφείλεται στην αδυναμία της Στατιστικής Υπηρεσίας να καταγράψει τις χρήσεις από όλα τα κτήρια της περιοχής, λόγω των ιδιοτεροτήτων της περιοχής. Το σίγουρο είναι πάντως ότι με μία σύγκριση των στοιχείων που δίδονται από το Βιοτεχνικό Επιμελητήριο Αθήνας, τα στοιχεία της ΕΣΥΕ φαίνονται ελλιπή, κυρίως στην περιοχή που βρίσκεται μεταξύ των οδών Πειραιώς, Ιεράς Οδού και Αχιλλέως. Το μεγαλύτερο δηλαδή μέρος της περιοχής μελέτης. Το Βιοτεχνικό Επιμελητήριο Αθήνας δίνει ένα αριθμό περίπου 157 επιχειρήσεων, αριθμός τριπλάσιος τουλάχιστον από αυτόν που δηλώνει η ΕΣΥΕ.

Μελετώντας κανείς το ιδιοκτησιακό καθεστώς της περιοχής έρευνας ανακαλύπτει ότι χαρακτηρίζεται από ακίνητα που έχουν συνήθως πολλούς συνιδιοκτήτες, γεγονός που δημιουργεί πρόβλημα στην επισκευή τους, τη πώλησή τους ή ακόμα και την κατοίκησή τους. Πολλές φορές, πάλι, εμφανίζονται αρκετοί δημόσιοι φορείς και τράπεζες ως ιδιοκτήτες ακινήτων, κυρίως παραδοσιακών νεοκλασικών ή οικοπέδων που ανήκαν σε χρεοκοπημένες επιχειρήσεις ή οικογένειες που είχαν δανειστεί και δεν κατάφεραν να εξοφλήσουν το χρέος τους, τα οποία τις περισσότερες φορές παραμένουν εγκαταλελειμμένα. Στην περίπτωση των οικοπέδων, τις περισσότερες φορές υπολογίσιμες εκτάσεις γης, ένα μεγάλο ποσοστό από αυτά είναι δεσμευμένα από δημόσιους φορείς και εγκαταλελειμμένα αφού δεν εφαρμόζεται το σχέδιο δράσης για το οποίο δεσμεύτηκαν.

Όσον αφορά το καθεστώς ενοικίασης, παρατηρείται αντίθεση με τη γενική τάση του αθηναϊκού συγκροτήματος, με αποτέλεσμα ο αριθμός των κατοικούντων ιδιοκτητών στην περιοχή να είναι μικρότερος από τον αριθμό των ενοικιαστών (Αυγερινού – Κολώνια, 1995).

Αντικειμενικές αξίες των ακινήτων

Μελετώντας κανείς μία περιοχή σαν το Μεταξουργείο, είναι χρήσιμο να εξετάσει και τις αντικειμενικές αξίες των ακινήτων της περιοχής. Ιδιαίτερα η συγκριτική μελέτη των αντικειμενικών αξιών για το διάστημα της τελευταίας δεκαπενταετίας παρουσιάζει εξαιρετικό ενδιαφέρον, αφού οι αλλαγές στη μεταβολή των αξιών ανακλούν την ανατροπή που έχει σημειωθεί και σίγουρα δίνουν μία εικόνα των αλλαγών που έχουν επέλθει στην περιοχή τα τελευταία χρόνια, αλλά και όσων προσδοκάται ότι θα συμβούν στο μέλλον.

Πίνακας 9.5: ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΕΣ ΑΞΙΕΣ ΑΚΙΝΗΤΩΝ 1993-1995-2007						
				σε 1000 δρχ/τμ		
ΘΕΣΗ	1993	1995	Παρατηρήσεις 1995	2007	Παρατηρήσεις 2007	
ΠΛ. ΟΜΟΝΟΙΑΣ	150	245	Οι υψηλότερες τιμές στην περιοχή έρευνας	460		Τώρα στη μέση των τιμών της περιοχής
ΠΕΙΡΑΙΩΣ	85-115	125-210	Οι υψηλότερες τιμές στην Πλ. Ομονοίας και οι χαμηλότερες στην Ι. Οδό	545	(Πειραιώς-Ι.Οδός-Αγησιλάου)	Τώρα οι υψηλότερες στην Ι. Οδό
ΑΓ. ΚΩΝ/ΝΟΥ	100-115	180-250		460		Τώρα στη μέση των τιμών της περιοχής
ΚΟΛΟΚΥΝΘΟΥΣ	90	61-122	Υψηλότερες τιμές στη ζώνη Κεραμεικού-Πειραιώς	545	(Κολοκυνθούς-Κεραμεικού-Αγησιλάου)	Συγκριτικά πολύ μεγάλη αύξηση τιμών
ΙΕΡΑ ΟΔΟΣ	90	60		392		Χαμηλές τιμές
ΚΟΛΩΝΟΥ	90	105-122	Υψηλότερες τιμές στη ζώνη Αγησιλάου-Πειραιώς	392		Χαμηλές τιμές
ΛΕΝΟΡΜΑΝ	90	61-107		528	έως 545 στην Πλ. Μεταξουργείου (Βιργ. Μπενάκη)	
Μ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ	85-90	56-124	Χαμηλότερες τιμές κοντά στην Κολοκυνθούς	545	έως 392 στην Πλ. Καραϊσκάκη	Υψηλότερες τιμές κοντά στην Κολοκυνθούς
ΑΧΙΛΛΕΩΣ	85-100	55-64	Χαμηλότερες τιμές κοντά στην Κολοκυνθούς	545	έως 392 στην Πλ. Καραϊσκάκη	Υψηλότερες τιμές κοντά στην Κολοκυνθούς

Παίρνοντας μερικά από τα πλέον κομβικά σημεία για την περιοχή του Μεταξουργείου, επιχειρήθηκε μία σύγκριση των αντικειμενικών τιμών ζώνης για τα έτη 1993 & 1995 με τις αντικειμενικές τιμές ζώνης που ισχύουν σήμερα. Ως τιμή ζώνης θεωρείται η τιμή ανά τετραγωνικό μέτρο ενός καινούριου διαμερίσματος ή κατοικίας

πρώτου ορόφου. Παρουσιάζονται δε σε δραχμές, προκειμένου να είναι δυνατή η άμεση σύγκριση μεταξύ των ετών.

Όπως φαίνεται, οι αντικειμενικές τιμές για την περιοχή του Μεταξουργείου για την περίοδο 1993-1995 ήταν μεγαλύτερες στην περιοχή της Πλ. Ομονοίας, με αμέσως επόμενες όσες βρίσκονταν κοντά στην Πλ. Ομονοίας επί των οδών Αγ. Κωνσταντίνου – Σωκράτους – Πειραιώς - Δεληγιώργη. Τότε η συγκεκριμένη περιοχή διαφοροποιούνταν από την υπόλοιπη περιοχή στα κριτήρια της πολεοδομικής και κοινωνικής υφής και γι' αυτό παρουσίαζε την μεγαλύτερη αντικειμενική αξία. Σήμερα, η ίδια περιοχή βρίσκεται στις μεσαίες τιμές στις αντικειμενικές αξίες του 2007. Φαίνεται πως η περιοχή γύρω από την Ομόνοια δεν ακολουθεί την ανάπτυξη της υπόλοιπης περιοχής.

Αντίστροφη είναι η κατάσταση που διαμορφώνεται στις νοτιότερες περιοχές του Μεταξουργείου. Έτσι, οι αντικειμενικές τιμές στην οδό Πειραιώς, που παλαιότερα οι υψηλότερες τιμές τους εμφανίζονταν κοντά στην Πλ. Ομονοίας, με χαμηλότερες τις τιμές κοντά στην Ιερά Οδό, έχουν πλέον αλλάξει. Έτσι, οι υψηλότερες τιμές εμφανίζονται πλέον Πειραιώς και Ιερά Οδό γεγονός που εξηγείται εύκολα, αν σκεφτεί κανείς την ανάπτυξη της περιοχής κοντά στην Ιερά Οδό, ιδιαίτερα από τις επιχειρήσεις που έχουν διαμορφώσει τα παλαιά κτίρια των βιοτεχνιών σε νυκτερινά κέντρα διασκέδασης. Υψηλές οι απολαβές των κέντρων αυτών, υψηλότερη και η ζήτηση στην περιοχή, αιτιολογημένη και η αύξηση των αντικειμενικών αξιών.

Αντίστοιχη φαίνεται και η κατάσταση για τις αντικειμενικές αξίες στις οδούς Μεγάλου Αλεξάνδρου και Αχιλλέως, οι οποίες για τον ίδιο λόγο φαίνεται να παρουσιάζουν αύξηση στη ζήτηση των ακινήτων και στις αντίστοιχες αντικειμενικές αξίες. Ενώ, και με την οδό Κολοκυνθούς φαίνεται συγκριτικά μεγάλη αύξηση τιμών σε σχέση με το παρελθόν. Είναι προφανές, πως πρόκειται για μία περιοχή η οποία βρίσκεται σε μία συνεχή προσδοκία για ανάπτυξη, κάτι που δείχνουν και τα έργα που γίνονται στην γειτονική σε αυτό το σημείο συνοικία του Βοτανικού για το νέο γήπεδο του Παναθηναϊκού, το κτήριο της Όπερας που αναμένεται να οικοδομηθεί στο ίδιο σημείο και άλλα (<http://www.engineering.gr>).

Προβλήματα

Κατά τη δεκαετία του 1950-1960 η Αθήνα γνώρισε τον πιο ανεξέλεγκτο οικοδομικό οργανισμό ο οποίος, αν και δημιούργησε πολλά προβλήματα στην διαβίωση των

κατοίκων της, οδήγησε σε οικονομική ανάπτυξη. Η περιοχή του Μεταξουργείου, θα μπορούσε να πει κανείς, ότι δεν ακολούθησε αυτό τον οικοδομικό οργανισμό, όπως οι υπόλοιπες περιοχές της πρωτεύουσας. Αυτό το γεγονός είχε σαν αποτέλεσμα την εγκατάλειψη από τις νέες γενιές της περιοχής και την επιλογή άλλων περιοχών για κατοικία. Τα νεοκλασικά κτήρια έμειναν στη θέση τους, βέβαια αλλά, δυστυχώς, χωρίς καμία φροντίδα, αφημένα στη μοίρα τους. Η περιοχή άρχισε να κατοικείται από μετανάστες, ομογενείς από το εξωτερικό, αθίγγανων και άτομα με χαμηλότερα εισοδήματα.

Μία από τις κυριότερες αιτίες που υποβαθμίστηκε το Μεταξουργείο ή καλύτερα δεν ακολούθησε στην ανάπτυξη των υπόλοιπων περιοχών της Αθήνας είναι ότι στην πλειονότητά τους στη συνοικία κατοικούσαν εργάτες. Αυτοί οι άνθρωποι δεν είχαν την οικονομική δυνατότητα από μόνοι τους ή τις προσβάσεις που χρειάζονταν σε πιστωτικά ιδρύματα ώστε να αναλάβουν κάποιο δάνειο με σκοπό να επισκευάσουν τα σπίτια τους ή να ανοικοδομήσουν νέα. Έτσι, όσα νεοκλασικά υπήρχαν αφέθηκαν στο έλεος του καιρού και τα άλλα, τα νεότερα, δεν επισκευάστηκαν ποτέ.

Μία δεύτερη αιτία που η περιοχή υποβαθμίστηκε, θα μπορούσε να πει κανείς ότι είναι η αρχαιολογική της σημασία. Η περιοχή έχει κριθεί αρχαιολογικός χώρος με αποτέλεσμα η πολεοδομία να μη δίνει άδεια να χτιστούν πολυώροφα κτήρια με σκοπό την δημιουργία κατοικιών. Έτσι, όσα κτήρια οικοδομούνταν δίνονταν για άλλες χρήσεις διάφορες από οικίες, όπως βιοτεχνίες, βαφεία αυτοκινήτων, επιπλοποιεία και γενικά επιχειρήσεις οχλούσες, που αποτελούν αρνητικό φαινόμενο για κάποιον που θα ήθελε να εγκατασταθεί στην περιοχή.

Ένα πρόβλημα της περιοχής του Μεταξουργείου είναι η συγκέντρωση ενός σημαντικού αριθμού μουσουλμάνων από τη Θράκη, ξένων μεταναστών από τα Βαλκάνια, την ανατολική Ευρώπη –όπως αλβανοί, πολωνοί, βούλγαροι, ρώσοι- και ελληνικής καταγωγής μεταναστών από το εξωτερικό –όπως ρωσοπόντιοι και βορειοηπειρώτες-. Οι ομάδες αυτές εγκαταστάθηκαν κατά τα τελευταία είκοσι χρόνια στην περιοχή όταν οι συνθήκες της κατοικίας και του αστικού περιβάλλοντος ήταν ήδη υποβαθμισμένες και αρκετοί από τους παλιούς κατοίκους του Μεταξουργείου είχαν ήδη εγκαταλείψει τα σπίτια τους εκεί (Αυγερινού – Κολώνια, 1995). Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται το φαινόμενο πολλές από τις οικογένειες αυτών των ομάδων μεταναστών να έχουν ήδη αφομοιωθεί από το κοινωνικό σύνολο σε αντίθεση με εκείνους τους μετανάστες από χώρες της Ασίας με πολιτικά, κοινωνικά και οικονομικά προβλήματα –όπως κινέζοι, ιρακινοί, ιρανοί κλπ-,

όπως και αιγύπτιοι οι οποίοι έφτασαν και εγκαταστάθηκαν στο Μεταξουργείο την τελευταία πενταετία και παρουσιάζουν τα ίδια χαρακτηριστικά, δημογραφικά, επίπεδα εκπαίδευσης, επαγγελματική αποκατάσταση και συνθήκες διαβίωσης με εκείνες που παρουσίαζαν οι προηγούμενοι πριν από είκοσι χρόνια.

Φτωχοί αλλοδαποί που ήρθαν στην Ελλάδα ελπίζοντας σε μία καλύτερη ζωή από αυτή που γνώρισαν στην πατρίδα τους εγκαταστάθηκαν σε σπίτια εγκαταλελειμμένα από τους ιδιοκτήτες ή σε άλλα τα οποία νοικιάζουν με πολύ μικρό μίσθωμα. Πιο συγκεκριμένα, μειονοτικές οικογένειες ή μόνο μέλη νοικοκυριών βρίσκονται συγκεντρωμένοι στο νοτιοδυτικό κυρίως, χωρίς βέβαια να αποκλείεται και το υπόλοιπο τμήμα, της περιοχής μελέτης. Συνήθως, οι αλλοδαποί κατοικούν σε χαμηλά κτίσματα, πολλά από τα οποία βρίσκονται σε μέτρια ή κακή κατάσταση. Κύριο χαρακτηριστικό των οικογενειών αυτών είναι ο συνήθως μεγάλος αριθμός των παιδιών, ιδιαίτερα σε σύγκριση με το μέσο όρο της οικογένειας του Μεταξουργείου.

Για τους περισσότερους από τους εξωτερικούς μετανάστες η εγκατάσταση στο Μεταξουργείο αποτέλεσε και τον πρώτο τόπο διαμονής τους στην Ελλάδα, αφού εδώ βρήκαν τις προϋποθέσεις που χρειάζονταν για να επιβιώσουν (Πετρινιώτη, 1993). Σύμφωνα με την έρευνα του Πολυτεχνείου η παρουσία της τρίτης ηλικίας στους μετανάστες είναι ουσιαστικά ανύπαρκτη σε όλες τις κατηγορίες, ενώ επικρατέστερη πληθυσμιακή ομάδα είναι οι μουσουλμάνοι (Αυγερινού – Κολώνια, 1995). Οι περισσότερες κατηγορίες μεταναστών, σύμφωνα με την ίδια έρευνα, εμφανίζουν ιδιαίτερα υψηλό ποσοστό οικονομικά ενεργού πληθυσμού, γεγονός που ερμηνεύεται από το ότι πρόκειται κυρίως για οικονομικούς μετανάστες που εγκαταστάθηκαν πολύ πρόσφατα στην περιοχή. Γεγονός που παρουσιάζεται σε όλες της περιοχές της Ελλάδας και όχι μόνο στο Μεταξουργείο (Λινάρδου – Ρυλμόν, 1993).

Χαρακτηριστικό της υποβάθμισης που υπάρχει αυτή τη στιγμή στο Μεταξουργείο είναι η ύπαρξη και συσσώρευση θα μπορούσε να πει κανείς των οίκων ανοχής στην γειτονιά. Αρχικά οι οίκοι ανοχής ήταν συσσωρευμένοι σε άλλες περιοχές της Αθήνας και ο αριθμός τους στην περιοχή του Μεταξουργείου ήταν μικρός ως και μηδενικός. Ωστόσο, με νόμο που ψηφίστηκε στη δεκαετία του '60 και προέβλεπε ότι δεν μπορούσαν πλέον να στεγάζονται πολλές ιερόδουλες μαζί αλλά το πολύ μέχρι δύο τα δεδομένα άλλαξαν ριζικά για την συνοικία αυτή. Ένα άλλο μέτρο, το οποίο βοήθησε στην ανάπτυξη του εν λόγω προβλήματος και που λήφθηκε σε μία δύσκολη περίοδο της ιστορίας της Ελλάδας, είναι η απομάκρυνση των οίκων ανοχής που λειτουργούσαν στην περιοχή Τρούμπα του Πειραιά

και την έλλειψη μέτρων για την εγκατάστασή τους σε άλλη περιοχή ή τον διασκορπισμό τους σε όλη την Ελλάδα. Έτσι, οι περισσότεροι οίκοι ανοχής βρίσκουν κατάλυμα στο Μεταξουργείο που υπήρχαν εγκαταλελειμμένα κτήρια που θα μπορούσαν να δεχτούν αυτές τις λειτουργίες (Αυγερινού – Κολώνια, 1995).

Αυτή τη στιγμή δεν μπορεί να πει κανείς με βεβαιότητα πόσοι είναι οι οίκοι ανοχής που λειτουργούν στην περιοχή έρευνας. Οι καταγεγραμμένοι ως “επίσημοι” – νόμιμοι είναι 40 (Εταιρεία Μελετών Περιβάλλοντος ΕΠΕ, 1993). Ο αριθμός αυτός αν προσθέσει κανείς αυτούς που δεν λειτουργούν με επίσημη άδεια και είναι εμφανείς σε κατοίκους και επισκέπτες της περιοχής φτάνει ακόμα και τους 60 (Χατζιώτης, χ.χ.). Αυτοί οι οίκοι ανοχής κανείς δεν μπορεί να αμφισβητήσει ότι αποτελούν σημαντικό παράγοντα υποβάθμισης και ανασχετικό παράγοντα στην προσπάθεια αναβάθμισης του Μεταξουργείου. Ο Σύλλογος Νοτιοδυτικών – Υποβαθμισμένων Περιοχών Δήμου Αθηναίων «Η Ενωτική Πρωτοβουλία» προσπαθώντας να καταπολεμήσουν, ως ένα σημείο, το πρόβλημα αυτό, το 2000 καταμέτρησε εκείνους τους Οίκους Ανοχής οι οποίοι λειτουργούν με άδεια αλλά ενάντια του νόμου που ορίζει να λειτουργούν σε απόσταση 200 μέτρων από συγκεκριμένα σημεία και κτήρια και απέστειλε επιστολή διαμαρτυρίας στο Δήμαρχο Αθηναίων με θέμα Απομάκρυνση ή Κλείσιμο οίκων ανοχής Μεταξουργείου. Από τους 40 λοιπόν οίκους ανοχής οι οποίοι λειτουργούν με επίσημη άδεια, οι 33 είναι εμφανές ότι είναι παράνομοι αφού βρίσκονται κοντά σε σχολεία, πλατείες, υπουργεία, υπηρεσίες, εκκλησίες και πολιτιστικά κέντρα όπως μουσεία και θέατρα (Επιστολή του Συλλόγου Νοτιοδυτικών – Υποβαθμισμένων Περιοχών Δήμου Αθηναίων «Η Ενωτική Πρωτοβουλία» προς το κ Δήμαρχο Αθηναίων, Αθήνα 21/8/2000).

Στο ίδιο σημείο δεκαετίες παλαιότερα ταυτόχρονα με τους οίκους ανοχής και σαν συνέχεια αυτών άρχισαν να λειτουργούν και συνεχίζουν κακόφημα ξενοδοχεία, τα οποία, λόγω της υποβάθμισης της περιοχής, επιτράπηκαν να λειτουργούν χωρίς μέτρα, ανεξέλεγκτα. Τα ξενοδοχεία αυτά οικοδομήθηκαν και άρχισαν να λειτουργούν στο Μεταξουργείο δεκαετίες πριν (Χατζιώτης, χ.χ.). Ο λόγος εγκατάστασής τους στην περιοχή ήταν η εγγύτητα με τις κεντρικές υπηρεσίες της πόλης, τους σιδηροδρομικούς σταθμούς και, μέχρι το 1970, τις υπεραστικές γραμμές που κατευθύνονταν σε όλη την Ελλάδα και είχαν ως αφετηρία το Μεταξουργείο. Η κρίση στον τουρισμό της πρωτεύουσας που παρατηρήθηκε στις αρχές της δεκαετίας του 80' οδήγησε πολλές από αυτές τις επιχειρήσεις στην χρεοκοπία, στην αλλαγή χρήσεις ή ακόμα και στην ενοικίαση δωματίων

σε ιερόδουλες για λίγες μόνο ώρες. Άλλα πάλι από αυτά τα ξενοδοχεία μετατράπηκαν σε ξενώνες μεταναστών ή προσφύγων (Αυγερινού – Κολώνια, 1995).

Μια από τις πιο παλιές και ιστορικές, λοιπόν, συνοικίες της πρωτεύουσας της Ελλάδας διατηρεί ακόμα τις αναμνήσεις των παλαιότερων χρόνων. Αν και εισέβαλαν

ακόμα και σε αυτή την περιοχή η βιομηχανική επανάσταση, οι πολυκατοικίες, η εποχή της αντιπαροχής και ο αστικός, τσιμεντένιος τρόπος ζωής, παραμένουν ακόμα τα άπειρα νεοκλασικά κτήρια και οι συνήθειες των ξεχασμένων γειτονιών. Τα περισσότερα από αυτά τα νεοκλασικά έχουν μετατραπεί σε καταλύματα τοξικομανών και αστέγων, κυρίως μεταναστών

και αναδύεται από το εσωτερικό τους μία έντονη δυσοσμία, λόγω της εγκατάλειψης και του σάπιου ξύλου. Πολλά άλλα έχουν χτυπηθεί από τον σεισμό της 7^{ης} Σεπτεμβρίου 1999, αφού ήταν ήδη εγκαταλελειμμένα, και έχουν χαρακτηριστεί ακατοίκητα και πολλές φορές επικίνδυνα (Ροζάκος, 2001).

Πολλές αξιόλογες οικοδομές της συνοικίας έχουν χαρακτηριστεί από το Υπουργείο Πολιτισμού ως διατηρητέες και διέφυγαν με αυτό το τρόπο τον κίνδυνο να αφανιστούν.

Αυτό ισχύει μόνο στα χαρτιά βέβαια αφού στην πραγματικότητα λόγω της εγκατάλειψης και της κακοποίησης που υφίστανται αυτές οι οικοδομές σιγά σιγά έχουν αρχίσει να ρημάζουν και να γκρεμίζονται είτε από την έλλειψη φροντίδας από τους ιδιοκτήτες τους είτε από εκείνους που κατοικούν στα εγκαταλελειμμένα αυτά ακίνητα, ναρκομανείς ή αλλοδαποί μετανάστες. Η πολιτεία φρόντισε βέβαια να τα χαρακτηρίσει διατηρητέα αλλά θεωρώντας ότι εκπλήρωσε το καθήκον της προς την πολιτιστική παράδοση και κληρονομιά δεν θεώρησε απαραίτητο να ενδιαφερθεί για την τύχη και για τη συντήρησή τους μετά. Η εγκατάλειψη αυτή των κτηρίων και η χρήση τους από τοξικομανείς έχει υποβαθμίσει σε σημαντικό βαθμό την περιοχή, κυρίως εκείνη που δεν διαθέτει δημόσιες υπηρεσίες, την νότια και δυτική δηλαδή πλευρά της συνοικίας.

Ένα ακόμα πρόβλημα που αντιμετωπίζουν ήδη οι ιδιοκτήτες κατοικιών ή ακόμα χειρότερα οι ιδιοκτήτες οικοπέδων οι οποίοι επιθυμούν να οικοδομήσουν στην περιοχή είναι η γειτνίαση των περιουσιών τους με τον αρχαιολογικό χώρο του Δημόσιου Σήματος. Η πρόταση της Εταιρείας Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων για απαλλοτρίωση των οικοπέδων που βρίσκονται σε κοντινή απόσταση από το χώρο αυτό, θα έφερνε σε πολύ δύσκολη θέση τους ιδιοκτήτες τους. Σε περίπτωση που το οικόπεδο δεν βρίσκεται σε αυτή τη κατηγορία των απαλλοτριώσεων και απλώς ο ιδιοκτήτης έχει κινήσει τις διαδικασίες για την οικοδόμησή του τα πράγματα φαίνονται ακόμα δυσκολότερα. Η καθυστέρηση σε οικόπεδα της Αθήνας όπου απαιτείται έλεγχος θεμελίων από τις αρμόδιες υπηρεσίες της αρχαιολογίας, είναι αρκετά μεγάλη. Παρόλο που η ελεγχόμενη ζώνη έχει οριοθετηθεί τελευταία και περιλαμβάνει και την περιοχή του Μεταξουργείου, με αποτέλεσμα να μην υπάρχει λίστα αναμονής για ανασκαφή, η ολοκλήρωση της έρευνας από την αρμόδια υπηρεσία μπορεί να διαρκέσει ακόμα και περισσότερο από ένα χρόνο (Κοντάρου – Ρασσιά, 2005). Το γεγονός αυτό έχει σαν αποτέλεσμα οι ιδιοκτήτες των οικοπέδων να θεωρούν κατάρα την συνεργασία με την αρχαιολογική υπηρεσία και να αφήνει ατελή την κατασκευή του. Μία προτεινόμενη λύση ώστε να βγουν από τη δύσκολη θέση οι ιδιοκτήτες της περιοχής είναι η συνεργασία των Δημόσιων Υπηρεσιών και η εξάλειψη του χρηματισμού των υπαλλήλων τους ώστε να υπάρχει πιο άμεση ανταπόκριση και να μη καθυστερούν τόσο πολύ η ανάπτυξη της περιοχής.

Η περιοχή του Μεταξουργείου αποτελεί αυτή τη στιγμή μία ιστορική κεντρική περιοχή με μικτές χρήσεις. Στο μεγαλύτερο μέρος της μάλιστα χαρακτηρίζεται από ασυμβίβαστες χρήσεις ως προς την λειτουργία της κατοικίας, αφού παρατηρούνται εκεί διάφορες οχλούσες βιοτεχνίες, επισκευαστήρια αυτοκινήτων, μηχανουργεία, βαφεία, χονδρικό εμπόριο και άλλα (Αυγερινού – Κολώνια, 1995).

Τα βιοτεχνικά εργαστήρια του παρελθόντος έδωσαν τη θέση τους στα κάθε τύπου συνεργεία και εμπορικά, που εξυπηρετούν το σύγχρονο αυτοκίνητο. Στα παραπάνω προστέθηκαν αποθήκες χονδρεμπορίου και ποικίλες συναφείς χρήσεις. Τα παραπάνω φαινόμενα συνέβαλαν καθοριστικά στην απομάκρυνση αρκετών από τους παλιούς κατοίκους του Μεταξουργείου με επακόλουθο την όλο και μεγαλύτερη υποβάθμιση της περιοχής και την εγκατάσταση όλο και περισσότερων οχλουσών χρήσεων (Αυγερινού – Κολώνια, 1995).

Πότε, όμως, θεωρείται μία επαγγελματική δραστηριότητα οχλούσα και πότε όχι; Οχλούσα δραστηριότητα θεωρείται εκείνη, της οποίας η ισχύς των μηχανημάτων

υπερβαίνει τα όρια 15HP και 50 KW. Σε αυτή την κατηγορία δεν ανήκουν τα εργαστήρια ζαχαροπλαστικής και αρτοποιίας, σε αντίθεση με τα μηχανουργεία –πλην εργασιών που σχετίζονται με είδη λαϊκής τέχνης και πληρούν τους παραπάνω όρους ισχύος μηχανολογικού εξοπλισμού-, τις μάνδρες οικοδομικών υλικών, τα φανοποιεία, αυτοκινήτων και τα βαφεία επιγραφών (Π.Δ. 84, Άρθρο 2, ΦΕΚ 33^Α/21-3-1984). Όλες οι παραπάνω δραστηριότητες συναντώνται ακόμα και σήμερα στην περιοχή σε μεγάλη συχνότητα και χωρίς καμία λήψη μέτρων από την πλευρά τους για αποφυγή των οχλουσών χρήσεων.

Στις οχλούσες χρήσεις θα μπορούσαν να συμπεριληφθούν και οι επιχειρήσεις των νυχτερινών κέντρων στην περιοχή του Μεταξουργείου και κυρίως στην περιοχή που βρίσκεται εκατέρωθεν της Ιεράς Οδού και στο εσωτερικό της περιοχής μελέτης που γειτνιάζει με την συγκεκριμένη οδό. Σε άλλες περιπτώσεις τα νυχτερινά κέντρα θα θεωρούνταν κοιτίδα πολιτισμού και κατά συνέπεια και κοιτίδα ανάπτυξης της περιοχής μελέτης. Δυστυχώς, τα πράγματα δεν φαίνεται να είναι τόσο ωφέλιμα για το Μεταξουργείο.

Πιο συγκεκριμένα πολλά από τα νυχτερινά κέντρα λειτουργούν χωρίς να διαθέτουν καν την απαιτούμενη άδεια λειτουργίας, όπως διαπιστώθηκε από τις αρμόδιες κρατικές υπηρεσίες μετά από καταγγελίες. Αυτά τα κέντρα διασκέδασης μεγάλης χωρητικότητας και με ζωντανή μουσική λειτουργούν με άδεια λειτουργίας αναψυκτηρίου και καφετέριας με αποτέλεσμα να υπάρχει εκκωφαντική μουσική η οποία προέρχεται από το ελλιπές σύστημα κλιματισμού, τις περισσότερες φορές. Παράλληλα, ηχορύπανση προέρχεται και από τα γέλια, τους καυγάδες και τις φωνές των πελατών, κυρίως κατά τη διάρκεια της αποχώρησής τους, ώρες αρκετά προχωρημένες και κοινής ησυχίας. Τέλος, υπάρχει μεγάλο πρόβλημα, απόρροια της προηγούμενης κατάστασης, με τους χώρους στάθμευσης. Οι κάτοικοι βιώνουν καθημερινά ένα καθεστώς τρομοκρατίας που προέρχεται από τους εργαζόμενους στην ιδιωτική φύλαξη των νυχτερινών κέντρων και των ατόμων που είναι υπεύθυνα για την στάθμευση των αυτοκινήτων των πελατών των επιχειρήσεων αυτών. Πολλές φορές, προκειμένου να αυξήσουν τις θέσεις στάθμευσης που έχουν για τον σκοπό αυτό, καταστρέφονται, κυρίως για εκφοβισμό, τα αυτοκίνητα των κατοίκων του Μεταξουργείου (Καράλης, 2006).

Βαριά κυκλοφορία, στενοί δρόμοι με μεγάλη κίνηση. Άλλο ένα στοιχείο που οδήγησε στην υποβάθμιση της περιοχής είναι οι κεντρικές αρτηρίες που περικλείουν ή ακόμα και διχοτομούν την συνοικία του Μεταξουργείου. Η Λένορμαν, η Μεγάλο

Αλεξάνδρου, η Καρόλου, η Αγίου Κωνσταντίνου, η Πειραιώς, η Λεωνίδου, η Κωνσταντινουπόλεως. Η κεντρικότητα της περιοχής, αν και θετική, έχει αρνητικά αποτελέσματα για τους κατοίκους που βιώνουν καθημερινά την ηχορύπανση, το καυσαέριο και τον εκνευρισμό που διοχετεύει η βαριά και κυκλοφορία και η μεγάλη κίνηση σε όλο το εμβαδόν της μελετώμενης περιοχής (Αυγερινού – Κολώνια, 1995).

Το Μεταξουργείο φημίζεται και για ένα ακόμα αρνητικό στοιχείο που αντιμετωπίζει εδώ και πολλά χρόνια. Καθημερινά, σε όλους τους δρόμους της συνοικίας αλλά κυρίως στα στενά και σκοτεινά δρομάκια και τους πεζόδρομους γίνεται διακίνηση και χρήση ναρκωτικών ουσιών. Σημαντικό ρόλο στο συγκεκριμένο πρόβλημα παίζει η παρουσία του προγράμματος μεθαδόνης στην περιοχή τόσο από την πλευρά της Πλατείας Βάθης όσο και από την πλευρά της οδού Σοφοκλέους που λειτουργούν τέτοια κέντρα. Άλλωστε, από την αρχή του 2007 άρχισε να λειτουργεί μέσα στα όρια του Μεταξουργείου και νέο κέντρο απεξάρτησης με μεθαδόνη στην οδό Λεωνίδου. Η μεγάλη συγκέντρωση τοξικομανών σε ένα συγκεκριμένο σημείο δεν είναι καλή γιατί διευκολύνει τους εμπόρους ναρκωτικών και δυσχεραίνει την προσπάθεια των αστυνομικών δυνάμεων. Κανείς άλλωστε δεν μπορεί να αρνηθεί ότι η διακίνηση ναρκωτικών στους δρόμους του Μεταξουργείου δημιουργεί ένα γενικότερο περιβάλλον για άνθηση της παραβατικότητας (Αυγερινού – Κολώνια, 1995).

Ένα ακόμα πρόβλημα που αντιμετωπίζουν οι κάτοικοι του Μεταξουργείου είναι οι γραμμές και το πέρασμα των τρένων του Οργανισμού Σιδηροδρόμων Ελλάδας και του Προαστιακού Σιδηρόδρομου που ξεκίνησε τη λειτουργία του τα τελευταία χρόνια. Το πρόβλημα που δημιουργείται είναι κυρίως αυτό της ηχορύπανσης, γεγονός που δεν σταματά ούτε τις βραδινές ώρες ή τις ώρες κοινής ησυχίας. Οι ανακοινώσεις των υπευθύνων έκαναν λόγο για ηχοπετάσματα, τα οποία δεν τοποθετήθηκαν ποτέ. Αποτέλεσμα αυτού είναι ο θόρυβος να αποτελεί κυρίαρχη αιτία υποβάθμισης των οδών κατά μήκος των γραμμών και ιδιαίτερα της κατοικίας σε αυτές. Παράλληλα, τα διπλά ηχοπετάσματα που προτίθενται να τοποθετήσουν οι ιθύνοντες σε τόσο μεγάλο μήκος διαχωρίζουν πλήρως την περιοχή μελέτης, δημιουργώντας ένα συνεχές οπτικό, λειτουργικό και συναισθηματικό φράγμα που από την μία υποβαθμίζει τις παράπλευρες οδούς και από την άλλη διχотоμεί την συνοικία και διαχωρίζει τους κατοίκους στους εντός και στους εκτός των τειχών. Άλλωστε, να δεν πρέπει να ξεχνά κανείς την επικινδυνότητα που διατρέχουν εκείνοι που περνούν τις γραμμές των τρένων και τα ατυχήματα που ήδη έχουν γίνει με τραγικά αποτελέσματα στην περιοχή μελέτης. Επίσης, για τη δημιουργία

των γραμμών του προαστιακού σιδηροδρόμου μειώθηκε το πλάτος των παράπλευρων οδών. Αυτό το γεγονός προκαλεί τη λειτουργική υποβάθμισή τους λόγω προβλημάτων οδικής πρόσβασης στο Μεταξουργείο αλλά και στάθμευσης, χωρίς καμία πρόβλεψη για την αντικατάστασή τους. Τέλος, η όλη σύνθεση της δημιουργίας των γραμμών έχει επιφέρει αισθητική ρύπανση που δημιουργεί μεγαλύτερη αρνητική εικόνα και υποβάθμιση της εικόνας του Μεταξουργείου (Ανακοίνωση εξωραϊστικού εκπολιτιστικού συλλόγου «Η Ενωτική Πρωτοβουλία»).

Παράλληλα, πολλοί πεζόδρομοι στην περιοχή μελέτης αντιμετωπίζουν σημαντικά προβλήματα αστυνόμευσης, καθαριότητας και κατά συνέπεια και ερήμωσής τους. Κυρίως εκείνοι οι πεζόδρομοι που βρίσκονται σε άμεση επαφή με κύριες οδικές αρτηρίες έχουν τα μεγαλύτερα προβλήματα καθαριότητας και παρουσιάζουν τη μεγαλύτερη εικόνα υποβάθμισης. Η αστυνόμευση είναι ανεπαρκής, τα σκοτεινότερα σημεία τους έχουν μετατραπεί σε δημόσια ουρητήρια, ενώ το εμπόριο ναρκωτικών γίνεται πολύ πιο εύκολα και συχνότερα (Αυγερινού – Κολώνια, 1995).

Ένα από τα προβλήματα του Μεταξουργείου, το οποίο αντί να αντιμετωπίζεται συνεχίζεται να υπάρχει και να εμφανίζεται και περισσότερο είναι το πρόβλημα της σύνθεσης του πληθυσμού και των λειτουργιών. Πιο συγκεκριμένα θα μπορούσε να ειπωθεί ότι τα τελευταία χρόνια υπάρχει μία τάση για μονολειτουργικότητα ή ολιγολειτουργικότητα στην περιοχή μελέτης. Η συνοικία αυτή, που είναι τόσο κοντά στο κέντρο της πρωτεύουσας, δεν έχει κρατήσει ένα χαρακτήρα, δεν έχει κρατήσει όλων των ειδών τα καταστήματα και τις απασχολήσεις. Αυτός είναι και ένας λόγος που πολλοί κάτοικοι του Μεταξουργείου εγκαταλείπουν την περιοχή για να εγκατασταθούν σε άλλη περιοχή και αυτό γιατί είτε δεν μπορούν να βρουν ότι χρειάζονται στην περιοχή, είτε γιατί θέλουν να εγκαταστήσουν την επιχείρησή τους σε μία άλλη συνοικία που τους δίδεται η δυνατότητα να ζήσουν και να εργαστούν σε έναν υγιή πυρήνα της πόλης, εκεί που δεν υπάρχουν σκοτεινές ζώνες (Αυγερινού – Κολώνια, 1995).

Τι έχει γίνει ή δεν έχει γίνει για αναβάθμιση

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται ενδιαφέρον της Πολιτείας για την αναβάθμιση του Μεταξουργείου. Σε αυτή την περίπτωση ενδιαφέρον έχουν δείξει, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι έχουν προχωρήσει και σε δεύτερο στάδιο, εκείνο της εφαρμογής κάποιων

μέτρων, το Υπουργείο Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, το Υπουργείο Πολιτισμού, ο Δήμος Αθηναίων και η Ενοποίηση Αρχαιολογικών Χώρων Α.Ε.

Ο Δήμος Αθηναίων αναθέτει μετά από διαγωνισμό την μελέτη για την ανάπτυξη της περιοχής του Μεταξουργείου σε ιδιωτική επιχείρηση. Ειδικότεροι στόχοι της μελέτης, η οποία παραδίδεται το Φεβρουάριο του 1993, όπως αυτοί δίδονται από τις κατευθύνσεις της Διευθύνουσας Υπηρεσίας του Δήμου Αθηναίων, της Διεύθυνσης Σχεδίου Πόλεως, είναι κυρίως η αναβάθμιση στο βαθμό του δυνατού της παραδοσιακής δομής της γειτονιάς του Μεταξουργείου και της ταυτόχρονης τόνωσης της κατοικίας. Παράλληλα, στόχος της μελέτης είναι η ανάδειξη της ιστορικής και αρχαιολογικής σημασίας της περιοχής, σε συνδυασμό με ανάλογες παρεμβάσεις που προτείνονται για γειτονικές περιοχές. Τρίτος στόχος παρουσιάζεται η ανάδειξη και προστασία του εναπομένου κτιριακού πλούτου και του αρχικού πολεοδομικού ιστού. Σε αντίθεση με την μελέτη που έχει γίνει από την Ενοποίηση Αρχαιολογικών Χώρων για το Μεταξουργείο, στην περίπτωση του Δήμου Αθηναίων σαν βασικός στόχος προτείνεται η απομάκρυνση των οχλουσών χρήσεων από την συνοικία. Τέλος, βασικοί στόχοι της μελέτης αυτής είναι και η αντιμετώπιση του κυκλοφοριακού προβλήματος με κύριο στόχο τον περιορισμό της διερχόμενης κυκλοφορίας και η γενική βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος με ιδιαίτερη προσοχή στην αισθητική αναβάθμιση του Μεταξουργείου (Εταιρεία Μελετών Περιβάλλοντος ΕΠΕ, 1993; Συνέντευξη Κας Ευγενίας Λάγιου).

Η συγκεκριμένη μελέτη προτείνει την οργανωμένη ανάπλαση της ζώνης της Ιεράς Οδού. Πιο συγκεκριμένα προτείνει πεζοδρομήσεις –ακόμα και της Ιεράς Οδού σε ένα σημαντικά μεγάλο μέρος της-, αναπλάσεις κτηρίων, απομάκρυνση των οχλουσών χρήσεων, δημιουργία πεζογέφυρας που θα περνά πάνω από την οδό Πειραιώς και θα ενώνει τον Αρχαίο Κεραμεικό με το Δημόσιο Σήμα και την Ακαδημία Πλάτωνος, δημιουργία πλατειών και πάρκων που θα ενώνονται με το μεγαλύτερο πάρκο της Αθήνας που ήδη διαμορφώνεται στην «Κορεάτικη Αγορά», όπως και παρεμβάσεις κοινωνικού περιεχομένου με δημιουργία Γυμνασίου και Λυκείου, Δημοτικού σχολείου, Νηπιαγωγείου, Βρεφονηπιακών Σταθμών, γεροντικής στέγης, συγκροτήματος αθλητικών γηπέδων. Αυτό που μπορεί να αναφερθεί σε αυτό το σημείο είναι ότι δεν έχει γίνει καμία κίνηση από την πλευρά του Δήμου Αθηναίων για την επίτευξη αυτού του στόχου (Εταιρεία Μελετών Περιβάλλοντος ΕΠΕ, 1993).

Για την εξασφάλιση της συνεχούς ροής και επέκτασης του αρχαιολογικού χώρου από τον Κεραμεικό προς το Δημόσιο Σήμα και την Ακαδημία Πλάτωνος η ίδια μελέτη

προτείνει την πεζοδρόμηση και διαμόρφωση δύο βασικών οδικών αξόνων του Μεταξουργείου της οδού Πλαταιών και της οδού Σαλαμίνας με ταυτόχρονη διαμόρφωση του χώρου, ώστε να υπάρχουν οι ελεύθεροι χώροι και τα σκάμματα που είναι δυνατό να αποκτηθούν μετά από απαλλοτριώσεις με σκοπό την συνδεσιμότητα με τους υπόλοιπους αρχαιολογικούς χώρους, αφού είναι αδύνατο να απαλλοτριωθούν όλα τα πολυώροφα κτήρια που υπάρχουν στους δύο αυτούς δρόμους. Έως αυτή τη στιγμή έχει πεζοδρομηθεί η οδός Σαλαμίνας χωρίς όμως καμία άλλη παρέμβαση για την επίτευξη αυτού του σχεδίου να έχει προχωρήσει σημαντικά, ώστε να αρχίσουν να φαίνονται τα πρώτα αποτελέσματα για την ανάδειξη της αρχαιολογικής περιοχής του Δημοσίου Σήματος (Εταιρεία Μελετών Περιβάλλοντος ΕΠΕ, 1993).

Επίσης, παράλληλα με την μελέτη και τη δραστηριότητα του Δήμου Αθηναίων για το τον αρχαιολογικό χώρο του Δημοσίου Σήματος, με αφορμή την κατασκευή Θεάτρου σε οικοπέδο επί της οδού Σαλαμίνας 35, βορειοδυτικά του Διπύλου, απεκαλύφθη, τον Φεβρουάριο του 1997, ένα τμήμα του Δημοσίου Σήματος. Για το λόγο αυτό ξεκίνησε στο σημείο σωστική ανασκαφή που διενήργησε η Γ' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων. Η ανασκαφή απεκάλυψε τέσσερα μνημεία – πολυάνδρια του 5^{ου} π.Χ αιώνα. Στην ταύτισή τους βοήθησαν εκτός από τα ευρήματα και μαρτυρίες του Θουκυδίδη κυρίως που περιγράφει την τελετή του ενταφιασμού των πρώτων νεκρών του Πελοποννησιακού πολέμου. Στο εσωτερικού ενός πολυανδρίου ευρέθησαν καμένα οστά και κτερίσματα που τοποθετήθηκαν εκεί κατά τη διάρκεια του ενταφιασμού. Πρέπει να σημειωθεί ότι, από τη στιγμή που άρχισε η σημαντική αυτή ανασκαφή, κινήθηκαν από το Υπουργείο Πολιτισμού οι διαδικασίες απαλλοτρίωσης των όμορων οικοπέδων, ώστε να αποκαλυφθούν τα μνημεία στο σύνολό τους, γεγονός, όμως, που δεν συνεχίστηκε από ότι φαίνεται και αργότερα (<http://www.culture.gr>). Τα ευρήματα της συγκεκριμένης ανασκαφής αποφασίστηκε να σταλούν στο εξωτερικό, σε έλληνα ανθρωπολόγο στο πανεπιστήμιο Adelphi στην Αμερική, όπου ο κύριος Αγγελaráκης θα μπορέσει, μέσω της μελέτης του να καταλήξει σε συμπεράσματα σχετικά με την ηλικία, την κατάσταση της υγείας τους, την διατροφή τους, το επάγγελμά τους και άλλα (<http://www.adelphi.edu>). Μεγάλο ποσοστό εκείνων που έχουν ασχοληθεί με το θέμα της συγκεκριμένης ανασκαφής αλλά και με τη μέθοδο της απομάκρυνσης των ευρημάτων από το χώρο αντιδρούν και έχουν αμφιβολίες για το πόσο πρέπει να έχουν εμπιστοσύνη τόσο στην μετακίνησή τους όσο και στην διαμονή και διασφάλισή τους στην Αμερική. Άλλοι πάλι υποστηρίζουν ότι ήταν δυνατή η μελέτη των οστών στην Ελλάδα και αμφισβητούν τον τρόπο με τον οποίο έγινε η

καταγραφή των οστών που εστάλησαν στο εξωτερικό. Δυστυχώς, οι αρμόδιες υπηρεσίες δεν έχουν δώσει τις απαραίτητες εξηγήσεις και πολλές φορές δηλώνουν παντελή άγνοια για το θέμα (<http://www.ancientgr.com>; Συνέντευξη Ν. Μπουζάνη).

Μεγάλη προσπάθεια αναβάθμισης έχει γίνει στην περιοχή που βρίσκεται η πλατεία Μεταξουργείου και η ιστορική μαρμάρινη κρήνη. Αν και δυστυχώς δεν έχουν πραγματοποιηθεί όλοι οι στόχοι που είχε θέσει η μελέτη αναβάθμισης της περιοχής του Δήμου Αθηναίων και δεν έχουν επιτευχθεί οι ανάπλαση των προσόψεων των κτηρίων που βρίσκονται περιμετρικά της πλατείας, σε σημείο που θα μπορούσε να πει κανείς ότι δεν έχει καμία σχέση με το αρχικό σχέδιο δράσης, φαίνεται ότι έχει δημιουργηθεί ήδη μία ήσυχη και ελκυστική καθιστική περιοχή, η οποία είναι προστατευμένη από την κίνηση των οδών Αχιλλέως και Λένορμαν (Εταιρεία Μελετών Περιβάλλοντος ΕΠΕ, 1993).

Από το 1998 και συγκεκριμένα με το Πολεοδομικό Διάταγμα 616Δ/19.9.98 καθορίστηκαν οι χρήσεις γης, οι ειδικοί όροι και οι περιορισμοί δόμησης στην περιοχή του Μεταξουργείου και πιο συγκεκριμένα για την περιοχή που περικλείεται από τις οδούς Πειραιώς, Ιερά Οδό, Κωνσταντινουπόλεως, Ανδρομάχης, Δεληγιάνη, Πλατεία Καραϊσκάκη, Αγίου Κωνσταντίνου και Πλατεία Ομόνοιας. Στη διαδικασία αυτή έκδοσης του Διατάγματος υπήρξε γνωμοδότηση τόσο του Δημοτικού Συμβουλίου Αθηνών όσο και εισηγήσεις των αρμόδιων υπηρεσιών του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. Με το παραπάνω διάταγμα αποφασίζεται η απομάκρυνση βιοτεχνικών επιχειρήσεων και εργαστηρίων από τη περιοχή, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη ο βαθμός όχλησης, όπως αυτό είχε καθοριστεί με την 123111/1980 εγκύκλιο του Υπουργείου Βιομηχανίας – Ενέργειας – Τεχνολογίας και το Άρθρο 2 του Προεδρικού Διατάγματος 84 (Πολεοδομικό Διάταγμα 616Δ/19.9.98). Σε αυτή την απόφαση, όπως αναφέρει το Βιοτεχνικό Επιμελητήριο Αθηνών, δεν συμμετείχαν αντιπροσωπείες κατοίκων ή βιοτεχνών, με αποτέλεσμα να μην ερωτήθηκε καθόλου η άποψή τους για το θέμα. Έτσι, ήδη από το 2002 έχει παρθεί απόφαση για σφράγιση 59 επιχειρήσεων του κλάδου των αυτοκινήτων, για σφράγιση των βιοτεχνιών τους, ενώ έχει γίνει γνωστό ότι αυτή η διάταξη αφορά και άλλες βιοτεχνικές δραστηριότητες που θα ειδοποιηθούν αργότερα. Ταυτόχρονα, εξαιρούνται από το συγκεκριμένο Πολεοδομικό Διάταγμα οι οίκοι ανοχής και οι χαρτοπαικτικές λέσχες (Βιοτεχνικά Θέματα, 2002).

Μία ακόμα προτεινόμενη παρέμβαση βάσει της προαναφερθείσας μελέτης που έγινε για τον Δήμο Αθηναίων είναι αυτή που έχει να κάνει με την Ζώνη της περιοχής Δουρούτη, της ιστορικής δηλαδή περιοχής του εργοστασίου και που αποτελείται από τα τέσσερα οικοδομικά τετράγωνα μεταξύ των οδών Μυλλέρου και Γιατράκου και από την

οδό Κεραμεικού μέχρι την οδό Αχιλλέως. Στο πρώτο από τα τέσσερα τετράγωνα, σε εκείνο που περικλείεται από τις οδούς Κεραμεικού και Λεωνίδου προτείνεται η κατεδάφιση κάποιων κτισμάτων που δεν προσφέρουν στέγη πια σε κανέναν και την δημιουργία πλατείας η οποία λόγω της θέσης της θα είναι ο χώρος που θα ξεκινούν όλες οι κινήσεις και η ζωή στην περιοχή. Παράλληλα, αναφέρεται ότι είναι δυνατό αυτή η πλατεία να έχει υψηλή ποιότητα διαμόρφωσης και η ιστορική οικία Μπότσαρη που βρίσκεται πάνω σε αυτή να αποκατασταθεί και να στεγάσει το Μικρό Δημαρχείο του Διαμερίσματος. Από τις παραπάνω προτάσεις θα πρέπει να σημειωθεί ότι σε γενικές γραμμές έχει πραγματοποιηθεί το μεγαλύτερο μέρος. Η πλατεία έχει δημιουργηθεί, όπως επίσης έχει γίνει και η αποκατάσταση του σημαντικού κτηρίου. Το βέβαιο είναι ότι δεν φρόντισαν οι υπεύθυνοι, η πλατεία να διαθέτει τα στοιχεία υψηλής ποιότητας, όπως για παράδειγμα το αναγκαίο πράσινο, με αποτέλεσμα το σχέδιο που απεικονίζεται στη μελέτη να μην έχει καμία σχέση με τη σημερινή κατάσταση της περιοχής, όπως επίσης η οικία Μπότσαρη να μην γίνει ποτέ το Μικρό Δημαρχείο του Διαμερίσματος, αλλά να παραμένει κλειστή ακόμα και σήμερα. Έτσι, η μεγάλη πλατεία μπορεί να χαρακτηριστεί ως ένας ανοιχτός χώρος φτιαγμένος από τσιμέντο που το χειμώνα φαίνεται κρύος και άχαρος και το καλοκαίρι αποφεύγεται από τους κατοίκους γιατί το υλικό που είναι φτιαγμένο απορροφά τη ζέστη και δεν την αποθηκεύει ακόμα και όταν πέφτει ο ήλιος.

Για τα υπόλοιπα τετράγωνα που περιέχονται στην ίδια ζώνη έχει προβλεφθεί η αποκατάσταση όλων των νεοκλασικών κτηρίων, κυρίως εκείνων που κάποτε στεγάζονταν το εργοστάσιο της οικογένειας Δουρούτη και που ο τελευταίος απόγονος και ιδιοκτήτης τους τα έχει ήδη δωρίσει στο Δήμο Αθηναίων. Σε αυτά τα κτήρια θα στεγαστούν πολιτιστικές και ψυχαγωγικές δραστηριότητες, αίθουσες για συγκεντρώσεις και

δραστηριότητες κάθε είδους από μουσικές εκδηλώσεις μέχρι δημόσιες συζητήσεις, εκθετήριο για εκθέσεις τέχνης και άλλα ιστορικά – πολιτισμικά εκθέματα, αλλά και επιλεγμένα καταστήματα όπως ένα ειδικό βιβλιοπωλείο, ένα παλαιοπωλείο ή ένα κατάστημα ειδών χειροτεχνίας και ένα παραδοσιακό καφενείο. Επίσης, στους ορόφους των κτηρίων του εργοστασίου έχει προταθεί να στεγαστεί ο φορέας που θα πρέπει να δημιουργηθεί για την ανάπλαση του Μεταξουργείου και άλλοι παρόμοιοι φορείς καθώς και οι σύλλογοι των κατοίκων της περιοχής. Τα υπόλοιπα κτήρια προτείνεται να διατεθούν για πρότυπες κατοικίες και για δημιουργία γυμνασίου και λυκείου, απαίτηση και ανάγκη της περιοχής (Εταιρεία Μελετών Περιβάλλοντος ΕΠΕ, 1993).

Από το 1993, που κατατέθηκε στο Δήμο Αθηναίων η μελέτη αναβάθμισης του Μεταξουργείου, μέχρι και στις αρχές του 2007 καμία ενέργεια από τις παραπάνω δεν έχει γίνει. Στην πραγματικότητα και μετά από τηλεφωνική συνομιλία με τον υπεύθυνο για την ανάπλαση του κτηρίου που στεγαζόταν το εργοστάσιο Δουρούτη, οι ενέργειες βρίσκονται, ακόμα, στην προκήρυξη για την επιλογή της εταιρείας που θα αναλάβει το έργο. Στην επίσημη ιστοσελίδα του Δήμου Αθηναίων αναφέρεται ότι έχουν ξεκινήσει οι διαδικασίες για τα έργα ανακαίνισης για τη μετατροπή των κτηρίων Χάνσεν στο Μεταξουργείο. Οι χρήσεις που πλέον έχουν τεθεί ως στόχος από τον Δήμο για να στεγαστούν εκεί είναι πολλαπλές πολιτιστικές χρήσεις και η νέα σύγχρονη Δημοτική Πινακοθήκη (<http://www.cityofathens.gr>). Δυστυχώς, παρά τις προσπάθειες που έγιναν από την ερευνήτρια δεν έγινε εφικτή μία πιο συγκεκριμένη απάντηση στο τι πρόκειται να στεγαστεί στην περιοχή.

Στην ίδια μελέτη γίνεται λόγος και για την πλατεία του Αγίου Γεωργίου και την διαμόρφωση του τετραγώνου Χατζηκώστα, όπου στεγαζόταν παλιότερα το ορφανοτροφείο. Παρ' όλες, όμως, τις διαπιστώσεις για την ανάγκη παρεμβάσεων στην περιοχή, η πλατεία δυστυχώς παραμένει η ίδια. Τα τελευταία, μάλιστα, χρόνια η κατάσταση έχει αρχίσει να χειροτερεύει, αφού στο τετράγωνο που παλιότερα στεγάζονταν το ορφανοτροφείο και αργότερα φυλακές, σήμερα έχουν εγκατασταθεί μετανάστες και έχουν δημιουργήσει γκέτο με καταστήματα και μαγαζιά που πουλούν είτε ρούχα προερχόμενα από την Κίνα, είτε εδέσματα ασιατικής ή αιγυπτιακής προέλευσης. Δυστυχώς η καθαριότητα και οι καλές συνθήκες διαβίωσης εκλείπουν στο σημείο. Μέχρι αυτή τη στιγμή η παρέμβαση που είναι προφανής στην πλατεία είναι κάποια αναμόρφωση του εξωτερικού χώρου της εκκλησίας και του κήπου που υπάρχει γύρω από αυτήν. Κάτι που προτείνεται και από την μελέτη.

Παράλληλα, προτείνεται από την ίδια μελέτη και η δημιουργία δικτύου πεζόδρομων σε όλο το εμβαδόν του Μεταξουργείου, το οποίο θα ξεκινά από την Ιερά Οδό και θα καταλήγει στην Ομόνοια. Σκοπός της δημιουργίας του δικτύου αυτού είναι η ανάδειξη του Δημοσίου Σήματος, η διευκόλυνση της μετατροπής μεγάλου μέρους της συνοικίας σε αμιγής χρήση κατοικίας, η άμεση σύνδεση ελεύθερων χώρων – πλατειών – παιδικών χαρών και η τόνωση του λιανικού εμπορίου της περιοχής που ανήκει στο εμπορικό τρίγωνο, την περιοχή δηλαδή που βρίσκεται από την οδό Δεληγιώργη και μέχρι την πλατεία Ομονοίας. Με τη δημιουργία του δικτύου πεζόδρομων σε όλη την έκταση της συνοικίας για την οποία γίνεται η μελέτη θα αποθαρρύνεται η χρήση του Ι.Χ. αυτοκινήτου, έτσι ώστε να αναβαθμιστεί η περιοχή ως περιοχή κατοικίας. Από τους δρόμους, στενότερους ή μη, που περιέχονται στην πρόταση ελάχιστοι είναι εκείνοι που πραγματικά πεζοδρομήθηκαν, αν και αυτό που τονίζεται στην πρόταση είναι ότι για να φανούν τα αποτελέσματα πρέπει να διαμορφωθεί όλο το δίκτυο πεζοδρόμησης. Άλλωστε, σημαντικότερο ακόμη και από την κατασκευή των πεζοδρόμων είναι η συνεχής συντήρηση και αστυνόμευσή τους, κάτι, που όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, δεν υπάρχει στην περιοχή μελέτης για τους πεζόδρομους που ήδη έχουν δημιουργηθεί.

Πέρα, όμως, από τα παραπάνω είναι απαραίτητες και οι κοινωνικές υποδομές στο ίδιο πρόγραμμα ανάπτυξης. Για τον λόγο αυτό η μελέτη ανάπτυξης που κατατέθηκε στο Δήμο Αθηναίων το 1993, προέβλεπε και υποδομές για την εκπαίδευση, κοινωνική πρόνοια, αθλητικές εγκαταστάσεις, πράσινο και ελεύθερους χώρους, πολιτιστικές και άλλες λειτουργίες. Δυστυχώς, όμως, καμία από τις παραπάνω λειτουργίες δεν πραγματοποιήθηκαν όλα αυτά τα χρόνια. Αξιοσημείωτο είναι ότι παλαιότερα στο Μεταξουργείο λειτουργούσαν από το Δήμο Αθηναίων, κάποιου είδους πολιτιστικοί αθλητικοί χώροι, όπως το Δημοτικό Γυμναστήριο στην οδό Μεγάλου Αλεξάνδρου, βάσει των στοιχείων που δίδονταν τον Φεβρουάριο του 2006 στην επίσημη ιστοσελίδα του Δήμου Αθηναίων (<http://www.cityofathens.gr>). Σήμερα, τόσο από προσωπική, επιτόπια έρευνα της μελετήτριας αλλά και της ίδιας ιστοσελίδας τον Φεβρουάριο του 2007 οι χώροι αυτοί έχουν κλείσει, για άγνωστο λόγο. Παράλληλα, τα σχολεία παραμένουν να έχουν το ίδιο αριθμό, χωρίς να υπάρχει κανένα ως σήμερα γυμνάσιο ή ενιαίο λύκειο στην περιοχή, ενώ την ίδια τύχη έχουν και οι πολιτιστικές και κοινωνικές λειτουργίες, αφού δεν λειτουργεί καμία σε όλο το Μεταξουργείο, σε μία έκταση μεγαλύτερη από 130 οικοδομικά τετράγωνα, πολλά από τα οποία είναι πυκνοκατοικημένα. Δεν πρέπει, όμως, να κατηγορούμε εξολοκλήρου το Δήμο Αθηναίων για αυτό αφού προσπάθειες γίνονται και απ' ότι παρουσιάζονται και στην επίσημη ιστοσελίδα τους σε κάποια στιγμή, χωρίς να

ορίζεται ο χρόνος, θα εγκατασταθούν πολλές από τις λειτουργίες που εκλείπουν στην περιοχή στο παλιό εργοστάσιο Δουρούτη.

Ο Δήμος Αθηναίων έχει ξεκινήσει μία προσπάθεια ώστε να παραδώσει όσο γίνεται περισσότερους χώρους πρασίνου στο Μεταξουργείο. Έτσι, το 2004 παραδόθηκαν 3,5 στρέμματα ελεύθερου χώρου, εκ των οποίων τα 2,5 είναι καλυμμένα με πράσινο σε μία έκταση κοντά στην οδό Λένορμαν. Αυτό το πάρκο είναι ένα από τα σημαντικότερα πάρκα στην περιοχή, αφού υπάρχει ένα μικρότερης έκτασης που παραδόθηκε λίγο πριν στους κατοίκους της περιοχής κοντά στην συμβολή Αχιλλέως και Κωνσταντινουπόλεως, ενώ ένας ακόμα ελεύθερος χώρος, η πλατεία Δουρούτη, όπως αναφέρθηκε παραπάνω, αν και διαθέτει τις προϋποθέσεις για την δημιουργία πάρκου δεν διαθέτει τον αναμενόμενο χώρο για πράσινο που θα περίμεναν οι κάτοικοι (<http://www.naftemporiki.gr>; <http://www.cityofathens.gr>).

Σημαντικές προτάσεις από την μελέτη της εταιρείας για λογαριασμό του Δήμου Αθηναίων γίνονται και για την κυκλοφορία, τις συγκοινωνίες και τη στάθμευση στο Μεταξουργείο. Οι προτάσεις βασίζονται στο ενδεχόμενο δημιουργίας του δικτύου πεζοδρόμησης που αναφέρθηκε παραπάνω, τριών σταθμών μετρό, γραμμής τραμ και μικρών λεωφορείων που θα εξυπηρετούν, εκτός από τις διερχόμενες γραμμές τρόλεϊ και λεωφορείων, την συγκεκριμένη συνοικία. Βάσει του σχεδίου αυτού οι συγκοινωνίες και οι χώροι στάθμευσης διαμορφώνονται ανάλογα. Μέχρι στιγμής και μετά από 13 χρόνια από την κατάθεση αυτής της μελέτης οι ενέργειες που έχουν γίνει για το θέμα έχουν να κάνουν κυρίως με την αλλαγή κυκλοφορίας στη περίμετρο κυρίως της συνοικίας και με τη δημιουργία ενός σταθμού μετρό στην περιοχή. Παράλληλα, τα τελευταία χρόνια παρατηρείται η νοοτροπία μεταφοράς των αφετηριών και των στάσεων των διερχόμενων γραμμών τρόλεϊ και λεωφορείων, ενώ δεν προβλέπεται μέχρι σήμερα να δημιουργηθούν γραμμές μικρών λεωφορείων που θα εξυπηρετούν τους κατοίκους και τους εργαζόμενους της περιοχής μελέτης.

Μία παρέμβαση, της οποίας τα αποτελέσματα έχουν αρχίσει να φαίνονται στο Μεταξουργείο, αν και ακόμα χρειάζεται μεγάλη προσπάθεια είναι η ανάπλαση κτηρίων και η αποκατάσταση νεοκλασικών κτηρίων. Με τον όρο αποκατάσταση και ανάπλαση μετώπων των κτηρίων εννοείται ο ευπρεπισμός και η χρωματική αποκατάσταση των όψεων. Οι φορείς που έχουν ασχοληθεί με την συγκεκριμένη παρέμβαση είναι η Εταιρεία Ενοποίηση Αρχαιολογικών Χώρων το Υπουργείο Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και ο Δήμος Αθηναίων. Το σκεπτικό και στις τρεις περιπτώσεις είναι το ίδιο, η ανάπλαση και αναβάθμιση της Αθήνας, τα προγράμματα, όμως, σε κάθε περίπτωση

δεν είναι τα ίδια, αφού για παράδειγμα εκείνο του Δήμου Αθηναίων εκτείνεται σε όλη την Αθήνα, σε αντίθεση με της Εταιρείας το οποίο αφορά μόνο το Ιστορικό Κέντρο, χρηματοδοτείται από διαφορετικούς οικονομικούς πόρους και διαφοροποιείται και ο τρόπος εργασίας, ενώ το Υπουργείο Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων αρκέστηκε να επιχορηγήσει τη συντήρηση και αποκατάσταση των όψεων των κτηρίων που βρίσκονταν σε Ολυμπιακούς Οδικούς Άξονες και γενικότερα σε περιοχές ολυμπιακού ενδιαφέροντος, λίγο πριν τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004 στην Αθήνα (Συνέντευξη με την Κα Γιώτα Γκόννη; <http://www.pomida.gr/loipa/ol.prosopseiw.html>).

Προηγούμενες εμπειρίες είχαν δείξει ότι ήταν απαραίτητο να ξεπεραστούν με τη συνεισφορά της νομοθεσίας, εμπόδια που αντιμετώπιζαν μέχρι τότε οι ενδιαφερόμενοι που προσπαθούσαν να αγγίξουν αυτό το θέμα. Σημαντικότερο πρόβλημα ήταν η δυσχέρεια των ιδιοκτητών των ακινήτων χρηματοδότησης. Επίσης υπήρχε δυσχέρεια λήψης αποφάσεων ή ακόμα και αδιαφορία των περισσότερων ιδιοκτητών. Σε περίπτωση που κάποιος αποφάσιζε να προχωρήσει στην αποκατάσταση των μετώπων του κτηρίου του ερχόταν αντιμέτωπος με την γραφειοκρατία για την αδειοδότηση μέχρι και την ασφαλιστική εισφορά των εργαζομένων, όπως επίσης, και με το αυξημένο κόστος για μία τέτοια κίνηση αφού θα έπρεπε να πληρωθούν ακόμα και δημοτικά τέλη για την κατάληψη του πεζοδρομίου κατά τη διάρκεια της αποκατάστασης. Σήμερα, το μεγαλύτερο μέρος των προβλημάτων αυτών έχει αντιμετωπισθεί με τη συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων φορέων αν και προβλήματα συναντώνται καθημερινά και πολλές φορές υπάρχουν, αντιδράσεις από κατοίκους της περιοχής όπου υλοποιείται η παρέμβαση (<http://www.pomida.gr/loipa/ol.prosopseiw.html>).

Παράλληλα με τις παραπάνω ενέργειες και κάτω από την συγκεκριμένη παρέμβαση, στο Πρόγραμμα της Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων έχει συμπεριληφθεί και η καθαίρεση των διαφημιστικών πινακίδων και επιγραφών, οι οποίες έχουν αλλοιώσει σε μεγάλο βαθμό την αρχιτεκτονική των κτηρίων, άλλωστε η ισχύουσα νομοθεσία δεν επιτρέπει τη διαφημιστική προβολή οποιασδήποτε μορφής στο Ιστορικό Κέντρο της Αθήνας.

Για την ανάδειξη κάποιων συγκεκριμένων περιοχών οι παρεμβάσεις στα κτήρια ήταν συνολικές και το κόστος για την ολοκλήρωσή του ανέλαβε η Εταιρεία Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων Α.Ε, χωρίς καμία επιβάρυνση των ιδιοκτητών των κτηρίων. Σε αυτές τις περιοχές εντάσσονται και δύο γειτονιές – οδοί του Μεταξουργείου η οδός Πειραιώς και η οδός Αγίου Κωνσταντίνου. Για τα υπόλοιπα κτήρια του Ιστορικού

Κέντρου, αλλά και του Μεταξουργείου η χρηματοδότηση γινόταν από την Εταιρεία από κοινού με τους ιδιοκτήτες των κτηρίων (Ενημερωτικό φυλλάδιο Εταιρείας Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων Α.Ε. «Αποκατάσταση Όψεων Κτηρίων. Νέα όψη στον πολιτισμό του Άστεως»).

Σε περίπτωση που τα κτήρια, των οποίων οι ιδιοκτήτες αποφασίσουν να προχωρήσουν στην ανακαίνιση των προσόψεων αλλά δεν ανήκουν στο ιστορικό τρίγωνο της Αθήνας ή σε συγκεκριμένες περιοχές που καλύπτει η Εταιρεία Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων Αθήνας Α.Ε., υπάρχει σε εξέλιξη και το πρόγραμμα του Δήμου Αθηναίων για την ανακαίνιση προσόψεων κτηρίων της Αθήνας με την ονομασία «Νέα Εικόνα για την Αθήνα», με αντικειμενικό σκοπό του προγράμματος την αισθητική αναβάθμιση των προσόψεων των κτηρίων που βρίσκονται μέσα στο Δήμο Αθηναίων. Το πρόγραμμα αυτό παρέχει στους ιδιοκτήτες μία σειρά από πλεονεκτήματα τα οποία καθιστούν την διαδικασία της ανάπλασης μία ιδιαίτερως ελκυστική πρόταση. Με αυτό τον τρόπο μπορεί ο κάθε ιδιοκτήτης ακινήτου στην περιοχή μελέτης να επωφεληθεί από το πρόγραμμα αυτό και με πολύ μικρότερο κόστος να αναβαθμίσει τόσο την πρόσοψη του κτηρίου του, νεοκλασικού ή πιο καινούριου όσο και την περιοχή γύρω από την ιδιοκτησία του (<http://www.pomida.gr/loipa/ol.prosopseiw.html>; <http://www.cityofathens.gr>).

Η Εταιρεία Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων Αθήνας Α.Ε. εκτός από την αποκατάσταση των προσόψεων των κτηρίων στην περιοχή μελέτης εντάσσει στα σχέδιά της και άλλες μελέτες που έχουν να κάνουν με το Μεταξουργείο. Από την αρχή της σύλληψης της ιδέας για την Ενοποίησης των Αρχαιολογικών Χώρων στην Αθήνα και κατά τη διάρκεια της σύνταξης του Προγράμματος, κρίθηκε απαραίτητο το Μεταξουργείο να ενταχθεί στο σύνολο των παρεμβάσεων που θα γίνονταν. Αυτή η επιλογή έγινε κυρίως λόγω της θέσης της συγκεκριμένης συνοικίας. Κατέχει μία ιδιαίτερα σημαντική θέση μέσα στον ιστορικό πυρήνα της Αθήνας, αφού βρίσκεται πολύ κοντά στους αρχαιολογικούς χώρους και διαθέτει η ίδια μία μεγάλη ιστορία με το πέρασμά της από την περίοδο πριν την κήρυξη της Αθήνας σαν πρωτεύουσα του Νεοελληνικού Κράτους και μέχρι σήμερα. Αυτή η μεγάλη επιθυμία των υπευθύνων για την πραγματοποίηση του Προγράμματος της Ενοποίησης στην περιοχή του Μεταξουργείου σιγά σιγά περιορίστηκε και σήμερα πλέον φαίνεται ότι δεν έχουν γίνει πολλά βήματα προς αυτή την κατεύθυνση. Η Εταιρεία Ενοποίησης των Αρχαιολογικών Χώρων Αθήνας Α.Ε. υποστηρίζει ότι το γεγονός αυτό οφείλεται κυρίως στην έλλειψη των θεσμικών μέτρων που είναι απαραίτητα για τη

συνέχιση των παρεμβάσεων στην περιοχή. Αυτός είναι και ο λόγος που δεν εκταμιεύονται τα χρηματικά ποσά που είναι απαραίτητα για την συνέχιση του έργου.

Θα μπορούσε να ειπωθεί, όμως, ότι η Εταιρεία βοήθησε σε άλλο επίπεδο την ανάπτυξη του Μεταξουργείου. Η ανάπτυξη περιοχών που γειτονεύουν με την περιοχή μελέτης όπως η Ομόνοια, το Εμπορικό Τρίγωνο και η δημιουργία, από την αρχή, της τρίτης πλατείας τους σχεδίου Κλεάνθη – Schaubert αμέσως νότια του Μεταξουργείου, στην περιοχή Κορεάτικα, έδωσαν άλλη πνοή ή πρόκειται να βοηθήσουν με τον τρόπο τους την περιοχή για την οποία γίνεται λόγος. Άλλωστε, εκτός από τα άμεσα αποτελέσματα που υπήρξαν στο Μεταξουργείο -δόθηκαν σε κοντινή απόσταση ανέσεις που δεν υπήρχαν- αναμένεται ότι αυτές οι παρεμβάσεις θα συμβάλουν θετικά και στην περιοχή του Μεταξουργείου, αφού πλέον υπάρχουν και οι τεχνικές και μπορούν να γίνουν οι απαραίτητες συσχετίσεις για να προχωρήσεις και στα έργα που έχουν προγραμματιστεί στην περιοχή μελέτης.

Το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων μπορεί να μην ασχολήθηκε όσο θα έπρεπε για την αποκατάσταση των διατηρητέων κτηρίων σε περιοχές που δεν εντάσσονταν στην Ολυμπιακή διαδρομή, όπως και στο Μεταξουργείο, αλλά με μελέτη που έχει ήδη αρχίσει να εφαρμόζεται συμμετέχει ενεργά στις επεμβάσεις που θα γίνουν για την ανάδειξη και την ανάπτυξη της οδού Πειραιώς, οδό που περνά και από την περιοχή μελέτης και αποτελεί το δρόμο όριο της συγκεκριμένης συνοικίας με το εμπορικό τρίγωνο της Αθήνας. Μελετώντας κανείς τους κατευθυντήριους άξονες για την ικανοποίηση των στόχων που τέθηκαν παρατηρεί ότι προτείνεται και η σύνδεση του συγκεκριμένου δρόμου με περιοχές που έχουν εκπονηθεί ανάλογες μελέτες στην ακτίνα επιρροής των οποίων βρίσκεται και η οδός Πειραιώς. Μία από τις περιοχές την οποία αναφέρει η μελέτη είναι και το Μεταξουργείο. Συγκεκριμένα, οι προτάσεις για την οδό Πειραιώς που θα επηρεάσουν άμεσα και την περιοχή μελέτης έχουν να κάνουν με την αναγνώριση και τον χαρακτηρισμό του άξονα της Πειραιώς ως παραδοσιακού ιστορικού τμήματος της πόλης, με τη ρύθμιση των χρήσεων γης την κατεύθυνση της αποθάρρυνσης εγκατάστασης οχλουσών χρήσεων, με την αύξηση σε σημαντικό βαθμό του πρασίνου, με τον καθορισμό ειδικών όρων που θα συντελέσουν στην αισθητική αναβάθμιση του δρόμου και στις κυκλοφοριακές ρυθμίσεις με πρόβλεψη πεζόδρομων παράπλευρων δρόμων, δημιουργία πράσινων χώρων και χώρων στάθμευσης κατά μήκος του δρόμου. Η τελευταία αυτή παρέμβαση προβλέπεται ότι θα βοηθήσει και στην αποσυμφόρηση εσωτερικών δρόμων του Μεταξουργείου από αυτοκίνητα που φτάνουν εκεί με πελάτες των νυχτερινών

κέντρων και με επισκέπτες του εμπορικού τριγώνου της πρωτεύουσας και δημιουργούν προβλήματα στους κατοίκους της περιοχής (<http://www.minenv.gr>).

Για το πρόβλημα των οίκων ανοχής έχουν ληφθεί μέτρα που αφορούν όλη την Ελλάδα και όχι μόνο το Μεταξουργείο. Με τον συγκεκριμένο νόμο δεν επιτρέπεται η εγκατάσταση εκδιδόμενων με αμοιβή προσώπων σε διατηρητέα ή παραδοσιακά κτήρια, καθώς και σε χώρους που δεν είναι κύριας χρήσης. Επίσης, δεν επιτρέπεται η εγκατάσταση σε κτήρια που απέχουν, σε ακτίνα λιγότερο από 200 μέτρα από ναούς, σχολεία, νηπιαγωγεία, φροντιστήρια, παιδικούς σταθμούς, νοσηλευτικά ιδρύματα, κέντρα νεότητας, αθλητικά κέντρα, οικοτροφεία, βιβλιοθήκες και ευαγή ιδρύματα, καθώς και από πλατείες και παιδικές χαρές. Με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου μπορεί να αυξάνονται οι προαναφερόμενες αποστάσεις και να καθορίζονται και άλλα κτήρια, στα οποία δεν επιτρέπεται η εγκατάσταση εκδιδόμενων με αμοιβή προσώπων, καθώς και οι αποστάσεις μεταξύ οικημάτων στα οποία μπορούν τα εν λόγω πρόσωπα να εγκαθίστανται (Νόμος 2734, Άρθρο 3, ΦΕΚ 161, τ.Α, 5-8-1999).

Όπως είναι προφανές οι ισχύουσες διατάξεις για τον περιορισμό του αριθμού των οίκων ανοχής δεν είχαν αποτέλεσμα και δεν ήταν αρκετά για να λύσουν το πρόβλημα, αφού ποτέ δεν εφαρμόστηκαν. Το 2003, και παρατηρώντας στο Δήμο Αθηναίων ότι το πρόβλημα οξύνεται αντί να μειώνεται, συστήνεται επιτροπή με έργο την εισήγηση λύσεων του προβλήματος. Μετά από μεγάλο αριθμό συνεδριάσεων και προτάσεων, τόσο από δημοτικούς συμβούλους, όσο και από την συλλογή απόψεων από φορείς που έχουν άμεση σχέση με το θέμα, εξέδωσε ένα σχέδιο εισήγησης με το οποίο προτείνεται και ζητείται η εφαρμογή του ήδη υπάρχοντος νόμου που αναφέρθηκε παραπάνω, τονίζοντας ότι είναι υπεύθυνος ο Δήμος Αθηναίων για τον καθορισμό περιοχών στις οποίες δεν επιτρέπει την λειτουργία οίκων ανοχής και να αυξήσει, αν κρίνεται απαραίτητο, τις αποστάσεις των οίκων ανοχής από τα κτήρια που ορίζει ο Νόμος ή και να ορίσει άλλα κτήρια. Με τον τρόπο αυτό θέλησαν να τονίσουν την σημαντικότητα της συγκεκριμένης πρότασης (Σχέδιο Εισήγησης Διαπαραταξιακής Επιτροπής του Δημοτικού Συμβουλίου Αθηναίων για την εφαρμογή του Νόμου 2734/99 περί εκδιδόμενων με αμοιβή προσώπων, 2003). Από τότε, όμως, αν και έχουν περάσει τρία ολόκληρα χρόνια, και πάλι δεν φαίνεται να έχουν εφαρμοστεί τα μέτρα που προτείνονται από το Δήμο Αθηναίων και που φυσικά επικυρώνουν τον, ήδη υπάρχοντα από το 1999, νόμο.

Στην περιοχή μελέτης δεν έχει δείξει μόνο η Πολιτεία ενδιαφέρον για την ανάπτυξη αλλά και οι σύλλογοι που λειτουργούν στην περιοχή και στις γύρω περιοχές και

έχουν δράση και για το Μεταξουργείο. Ο παλαιότερος από του δύο συλλόγους που ιδρύθηκαν στο Μεταξουργείο είχε ως αρχικά αιτήματα την απομάκρυνση των οίκων ανοχής και των οχλουσών επιχειρήσεων, την πολιτιστική αναβάθμιση της περιοχής και την δημιουργία ελεύθερων χώρων, ενώ κατά τη διάρκεια της λειτουργίας του ανέπτυξε μία σειρά πολιτιστικών δραστηριοτήτων με δημιουργία θεατρικής ομάδας και βιβλιοθήκης. Και οι δύο σύλλογοι κατά καιρούς δίνουν αγώνες, ανάλογα με τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι κάτοικοι και οι επιχειρήσεις. Δυστυχώς, αυτό που μπορεί να ειπωθεί είναι ότι, αν και κάποιες φορές η δράση τους και οι εκκλήσεις τους εισακούγονται από τους ιθύνοντες, πολλές φορές αυτό συμβαίνει για να υπάρχει και να φαίνεται μία επίφαση δημοκρατικότητας και δεν συμμετέχουν ενεργητικά στη διαμόρφωση των προγραμμάτων ανάπτυξης της περιοχής (Αυγερινού – Κολώνια, 1995).

Σημαντικό ενδιαφέρον αρχίζουν να δείχνουν και οι ιδιώτες για την ανάπτυξη της περιοχής αν και δεν είναι ικανό για να βελτιώσει την κατάσταση, με την βοήθεια των υπολοίπων φορέων η ιδιωτική πρωτοβουλία είναι αυτή που θα παραμείνει στην περιοχή μετά από την Κρατική παρέμβαση και θα συνεχίσει το έργο της. Αυτό προσπαθούν να κάνουν και η εταιρεία ΓΕΚ Α.Ε. σε συνεργασία με το περιοδικό “Δομές”. Η πρώτη, ιδιοκτήτρια ενός οικοπέδου 2.100 τ.μ. περίπου στο Μεταξουργείο προκήρυξε Πανερωπαϊκό Αρχιτεκτονικό Διαγωνισμό, με την βοήθεια του περιοδικού, με στόχο τη δημιουργία ενός συγκροτήματος με ιδιαίτερο χαρακτήρα, που θα έδινε μία εκδοχή εναλλακτικής κατοίκησης στην περιοχή μελέτης. Οι μελετητές πρότειναν ποικίλες λύσεις και τελικά επιλέχθηκε εκείνη που θα βοηθούσε στη διατήρηση και περαιτέρω ανάπτυξη της μορφής γειτονιάς που ήδη υπάρχει στην περιοχή. Το κτήριο που θα οικοδομηθεί βρίσκεται πολύ κοντά στο παλιό κτήριο του μεταξουργείου και ακριβώς στο κέντρο της συνοικίας του Μεταξουργείου. Αυτό που όλοι πιστεύουν είναι ότι το οικοδόμημα αυτό μπορεί να επηρεάσει αισθητικά τον ιστό της πόλης, κυρίως δίνοντας παράδειγμα και σε άλλες εταιρείες να πράξουν το ίδιο, αλλά και να αναβαθμίσει την οικονομική αξία του Μεταξουργείου που είναι το ζητούμενο και για τον επενδυτή (Φαλίδα, 2006). Οι εργασίες στο οικόπεδο ξεκίνησαν ήδη, αλλά λόγω της ιστορίας της περιοχής, σταμάτησαν πολύ γρήγορα καταλαμβάνοντας τον χώρο οι αρχαιολόγοι της περιοχής αφού έχουν βρεθεί αρχαία και προσπαθούν αυτή τη στιγμή να αξιολογήσουν την σημαντικότητά τους για να επιτρέψουν τη συνέχιση ή να σταματήσουν της εργασίες οικοδόμησης.

Τα τελευταία χρόνια η εγκατάλειψη αρχίζει σιγά σιγά να σταματάει. Η άποψη που επικρατεί για σεβασμό της ιδιαίτερης αρχιτεκτονικής αξίας των νεοκλασικών κτισμάτων

και η επανάχρησή τους, δίδει την ελπίδα ότι σύντομα πολλά από τα κτήρια του Μεταξουργείου θα έχουν καλύτερη τύχη και η περιοχή θα αρχίσει να αλλάζει πρόσωπο. Δεν πρέπει να φέρνει κανείς σε δεύτερη μοίρα και το γεγονός της ύπαρξης της Νεκρόπολης του Κεραμεικού στην προέκταση της οδού Πλαταιών, του Δημοσίου Σήματος, η οποία διασχίζει την περιοχή μελέτης μεταξύ των οδών Πλαταιών και Σαλαμίνας, αλλά και την ύπαρξη του κτηρίου που στέγασε για πολλά χρόνια το εργοστάσιο του μεταξουργείου και έδωσε εργασία σε πολλούς κατοίκους και πρόσφορο έδαφος για να γραφτεί στην περιοχή μακρόχρονη ιστορία.

Καθώς το Μεταξουργείο βρίσκεται πολύ κοντά στο κέντρο της Πρωτεύουσας ευνοήθηκε πολύ γρήγορα στο θέμα των συγκοινωνιών. Στο γεγονός αυτό συντέινει και το γεγονός της δημιουργίας των σιδηροδρομικών σταθμών στα όρια της συνοικίας. Έτσι υπάρχουν πολλές τροchioδρομικές αλλά και λεωφορειακές γραμμές που είτε ξεκινούν με αφετηρία από κάποιο δρόμο του Μεταξουργείου είτε περνά μέσα από το Μεταξουργείο ξεκινώντας από το κέντρο της Αθήνας και καταλήγοντας σε κάποιο δήμο έξω από τον δήμο της Αθήνας. Σε αυτό έχει ήδη αρχίσει να συμβάλει και η δημιουργία και λειτουργία του σταθμού του μετρό. Στα κακόφημα ξενοδοχεία έχουν αρχίσει να προστίθενται και οι μεγάλες ξενοδοχειακές μονάδες, που δημιουργήθηκαν με τους Ολυμπιακούς Αγώνες και λόγω της θέσης τους, στο κέντρο της πόλης και κοντά στα Μέσα Μαζικής Μεταφοράς, συνεχίζουν να λειτουργούν με μεγάλη επιτυχία.

Τα τελευταία χρόνια, και λόγω της κατεύθυνσης που δίδεται από το Κράτος για το σκοπό αυτό και της εξυπηρέτησης των πολιτών από τα Μέσα Μαζικής Μεταφοράς, έχουν αρχίσει και δημιουργούνται στην περιφέρεια του Μεταξουργείου πολλές κοιτίδες πολιτισμού, με πρωταρχικές εκείνες των θεάτρων και των νυχτερινών κέντρων, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι αυτή η νέα πλευρά της περιοχής είναι πάντα θετική. Η άμεση γειτνίαση της περιοχής μελέτης με το πολιτιστικό πάρκο ευρύτερης ακτινοβολίας στις πρώην εγκαταστάσεις της ΔΕΦΑ στην περιοχή του Γκάζι, όπως επίσης και με τη Δημοτική Πινακοθήκη αλλά και το πλήθος θεάτρων, κινηματογράφων και μουσείων, τα οποία βρίσκονται σε μικρή απόσταση από τα όρια της συνοικίας, δίνουν εύκολη πρόσβαση των κατοίκων σε ένα ευρύ φάσμα πολιτιστικών λειτουργιών. Η συνοικία του Μεταξουργείου δεν γειτνιάζει μόνο με πολιτιστικούς πόλους, διαθέτει και εκείνη κάποια σημαντικά κέντρα πολιτισμού όπως είναι τα θέατρα, με πρώτο απ' όλα το Εθνικό, αλλά και τα σημαντικά ΠΕΡΟΚΕ, ΒΕΜΠΟ και Μεταξουργείο. Επίσης, η περιοχή διαθέτει

οικογενειακές παραδοσιακές ταβέρνες και μεγάλα κέντρα διασκέδασης, που για τους κατοίκους, όπως αναφέρθηκε παραπάνω να δημιουργούν μεγάλα προβλήματα.

Σε αυτό το σημείο πρέπει να επισημανθεί και η άμεση επαφή της περιοχής μελέτης με το Εμπορικό Τρίγωνο του κέντρου της Αθήνας. Άλλωστε, ένα μέρος του Εμπορικού Τριγώνου εντάσσεται καλώς ή κακώς στην περιοχή που ορίζεται Μεταξουργείο. Λόγω της ένταξης της περιοχής στα πρώτα κιόλας σχέδια της Πρωτεύουσας, παρουσιάζει γενικά μία αρκετά καλή εσωτερική ρυμοτομία, με δρόμους παράλληλους και κάθετους προς την οδό Πειραιώς. Το σύστημα αυτό φαίνεται λίγο τροποποιημένο στην περιοχή από την οδό Δεληγιώργη και προς την Ομόνοια, στην οποία οι περισσότεροι δρόμοι είναι παράλληλοι και κάθετοι προς τη συγκλίνουσα με την οδό Πειραιώς οδό Αγίου Κωνσταντίνου. Παρόμοιο φαινόμενο παρατηρεί κανείς και στην περιοχή από την οδό Αχιλλέως και μέχρι το Σταθμό Λαρίσης, όπου οι κύριοι δρόμοι παρουσιάζουν μία ακτίνα διάταξης με κέντρο την πλατεία Μεταξουργείου. Όπως και να έχουν βέβαια οι δρόμοι το αξιοσημείωτο στην περιοχή είναι η εύκολη πρόσβαση, όχι από θέμα κυκλοφοριακού, αλλά από θέμα εύρεσης των δρόμων αφού είναι όλοι παράλληλοι και κάθετοι και καλά ρυμοτομημένοι (Εταιρεία Μελετών Περιβάλλοντος ΕΠΕ, 1993).

Όσον αναφορά την περίθαλψη, η περιοχή ευνοείται από την ύπαρξη εντός αυτής ή στην άμεση ευρύτερη περιοχή εγκαταστάσεων που υπηρετούν σε μεγάλο βαθμό τις ανάγκες των κατοίκων. Ακόμα και πιο μακριά να είναι οι εγκαταστάσεις όλοι συμφωνούν στο συμπέρασμα ότι τα μέσα μαζικής μεταφοράς που εξυπηρετούν την περιοχή μελέτης είναι αρκετά για να φτάσει κανείς σε κέντρα περίθαλψης, ιδιωτικά η δημόσια, σε μικρό χρονικό διάστημα και χωρίς μεγάλο κόπο (Εταιρεία Μελετών Περιβάλλοντος ΕΠΕ, 1993).

Για την καταπολέμηση των προβλημάτων που έχουν δημιουργηθεί στην περιοχή και την παράλληλη ανάπτυξη του Μεταξουργείου επιβάλλεται η αναθεώρηση της στάσης του Κράτους για τις επιτρεπόμενες χρήσεις των οικοδομημάτων και τη δόμηση στη περιοχή. Παράλληλα, προτείνεται να υπάρξουν θεσμικές τροποποιήσεις και συμπληρώσεις για τη διαμόρφωση νέου πλαισίου ανάπτυξης, η οποία θα κινητοποιήσει την ιδιωτική πρωτοβουλία για επενδύσεις στην περιοχή. Επίσης, είναι δυνατή η αναβάθμιση της περιοχής με την προσέλκυση νέων χρήσεων των οικοδομημάτων με την οικοδόμηση νέων ή την επανάχρηση των παλαιών, ακόμα και των νεοκλασικών, σε συνδυασμό με την αποκατάσταση του Ιστορικού Αποθέματος. Με αυτό τον τρόπο θα λειτουργήσει η περιοχή ανταγωνιστικά προς εναλλακτικές περιοχές της Αθήνας. Μία τέτοια κίνηση απαιτεί την κίνηση τόσο του δημόσιου τομέα όσο και ιδιωτικών φορέων της οικονομίας. Εκείνοι είναι που θα στεγάσουν στο Μεταξουργείο τις κάποιες υποστηρικτικές υποδομές για παραγωγή, για πολιτισμό και εκπαίδευση.

ΕΝΟΤΗΤΑ III

ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Μέχρι στιγμής, στην παρούσα μελέτη, επιχειρήθηκε μία ανάλυση των δεδομένων, που μπορεί να βρει κανείς στη βιβλιογραφία και στη σχετική επιστημονική αρθρογραφία και αφορούν στο εξεταζόμενο θέμα της Βιώσιμης Ανάπτυξης μίας συνοικίας μίας μεγάλης πόλης, εστιάζοντας αργότερα περισσότερο στον Ελλαδικό χώρο και πιο συγκεκριμένα στη συνοικία του Μεταξουργείου. Περνώντας στο επόμενο σημείο της μελέτης, θα εξεταστούν τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η περιοχή μελέτης και να διερευνηθεί αν υπάρχουν σημάδια ανάπτυξης στην περιοχή, ενώ ταυτόχρονα να εξευρεθούν εκείνοι οι τρόποι, ώστε να δομηθεί μία ανάπτυξη βιώσιμη, η οποία θα ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις των σημερινών γενεών, χωρίς να θέτει σε κίνδυνο τις απαιτήσεις των γενεών που θα ακολουθήσουν. Η μελέτη πλέον γίνεται έρευνα και το θεωρητικό μέρος, που προηγήθηκε, υπολογίζεται πως θα αποτελέσει το έρεισμα για την ανάπτυξη του πρακτικού μέρους που θα ακολουθήσει.

Μεθοδολογικά, υπάρχουν διαφορετικοί τρόποι για να προσεγγίσει κανείς και να ερευνήσει δεδομένα, που προέρχονται από τη βιβλιογραφία. Οι δύο μεγάλες κατηγορίες ανάλυσης, η οποίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την έρευνα είναι η κατηγορία των ποσοτικών δεδομένων και η κατηγορία των ποιοτικών δεδομένων.

Γενικά, αναφέρεται πως για τη συλλογή ποσοτικών πρωτογενών δεδομένων, συνηθέστερη μέθοδος είναι η διανομή και συλλογή ερωτηματολογίων, ενώ για τα ποιοτικά δεδομένα, οι συνεντεύξεις ή ευρύτερα η δόμηση μελετών περιπτώσεων, είναι οι πλέον συνήθεις πρακτικές. Σε ό,τι αφορά την παρούσα διπλωματική εργασία πως τα ποσοτικά δεδομένα κρίνονται περισσότερο χρήσιμα για την δημιουργία εμπειριστατωμένης άποψης για το υπό μελέτη θέμα, ενώ επιλέχθηκαν και οι συνεντεύξεις για την δημιουργία πιο εμπειριστατωμένης άποψης για τους φορείς ανάπτυξης της περιοχής που δεν είναι τόσο γνωστοί (Saunders et al, 2000).

Το ζήτημα της αναβάθμισης και ανάπτυξης μίας συνοικίας, και των σχετικών παραμέτρων, οι οποίες θα πρέπει να εξετασθούν και να αναλυθούν σε σχέση με αυτό το θέμα, είναι ένα ζήτημα, που σαφώς -ως θέμα μείζονος σημασίας- απασχολεί ουσιαστικά τόσο τους κατοίκους και τους επιχειρηματίες της περιοχής, όσο και όλους τους οργανισμούς που σχετίζονται με την συνοικία αυτή, όπως φορείς της Κρατικής Διακυβέρνησης όσο και το Δήμο Αθηναίων στον οποίο υπάγεται η περιοχή. Επομένως, η

συλλογή, ερωτηματολογίων φαίνεται να είναι ιδιαίτερα χρήσιμη σε αυτή την περίπτωση. Γι' αυτούς τους λόγους, για το πρωτογενές υλικό και την παρουσίασή του, σε ό,τι αφορά τη συγκεκριμένη έρευνα, κρίθηκε ως πιο χρήσιμη η συλλογή ερωτηματολογίων.

Στην ποιοτική ανάλυση, μπορεί να διαχωρίσει κανείς τις συνεντεύξεις από την παρουσίαση μελετών περιπτώσεων. Θα πρέπει, λοιπόν, εδώ, να γίνει διαχωρισμός μεταξύ των δύο αυτών ειδών ποιοτικής ανάλυσης. Για την ανάλυση, που θα επιχειρηθεί παρακάτω, κρίνεται σκόπιμη μία ολοκληρωμένη εικόνα, σχετικά με τη Βιώσιμη Ανάπτυξη στη περιοχή του Μεταξουργείου και με τους φορείς που συμμετέχουν σε αυτή τα τελευταία χρόνια και δεν υπήρχε η δυνατότητα βιβλιογραφικής ανασκόπησης. Οι φορείς αυτοί είναι ο Ιωάννης Δουρούτης, ο οποίος είναι ο τελευταίος απόγονος της οικογένειας και ιδιοκτήτης του οικοδομήματος του παλιού εργοστασίου μεταξουργίας, μία συνέντευξη που πραγματοποιήθηκε στις 16/11/2006. Ο δεύτερος φορέας που κρίθηκε απαραίτητο να πραγματοποιηθεί συνέντευξη ήταν η Εταιρεία Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων Αθήνας Α.Ε. κατά τη διάρκεια της οποίας η μελετήτρια μίλησε με την υπεύθυνη επικοινωνίας της Εταιρείας κα. Γιώτας Γκόνη, την Υπεύθυνη Έργου για τη περιοχή του Μεταξουργείου της Εταιρείας κα Ευγενία Λάγιου και τη Νομικής Συμβούλου – Προϊστάμενη Νομικής Υπηρεσίας της Εταιρείας Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων Α.Ε., κα Βικτορία Ευθυμιάδου στις 18/1/2006. Τέλος, η τρίτη συνέντευξη πραγματοποιήθηκε στις 17/11/2006 με τον κ. Νικόλαο Μπουζάνη, Πρόεδρο του συλλόγου κατοίκων, εργαζομένων και ιδιοκτητών επιχειρήσεων «Το Δημόσιο Σήμα» που δραστηριοποιείται στο Μεταξουργείο (Yin, 1994).

Από την ολοκληρωμένη μελέτη του μεθοδολογικού υποβάθρου για μία ανάλυση πρωτογενών στοιχείων, μπορεί να γίνει ακόμη ένας διαχωρισμός. Ο διαχωρισμός αυτός αφορά δύο βασικές προσεγγίσεις, που μπορεί κανείς να έχει σύμφωνα με τους θεωρητικούς της έρευνας, (Denzin and Lincoln, 1998; Holliday, 2002; Hussey and Hussey, 1997; Saunders et al, 2000), και είναι είτε η παραγωγική-απαγωγική, σε μία πιο θετικιστική βάση, είτε η επαγωγική-συνθετική, σε μια πιο φαινομενολογική βάση (Hyde, 2000). Στην πρώτη περίπτωση η μελέτη ξεκινά από το γενικό και οδηγείται στο ειδικό, από τον κανόνα στην επιμέρους ανάλυση των στοιχείων του. Η συνθετική μέθοδος προχωρεί από τα μέρη στο όλο, από το ειδικό στο γενικό (Αριστοτέλης, x.x.).

Βέβαια, όπως αναλύεται από τη σχετική βιβλιογραφία, (Saunders et al, 2000; Hussey et al, 1997) και οι δύο προσεγγίσεις είναι χρήσιμες στις πρωτογενείς αναλύσεις και επομένως η επιλογή μίας από τις μεθόδους, ή ένας συνδυασμός των δύο, εξαρτάται από το

μελετώμενο θέμα. Όπως έχει ειπωθεί, λοιπόν, η έρευνα πραγματοποιείται τη Βιώσιμη Ανάπτυξη και ως προς τα ποιοτικά δεδομένα η ανάλυση θα καταλήξει στην εστίαση στη δράση των όχι τόσο γνωστών φορέων που συντελούν στην ανάπτυξη της περιοχής. Φαίνεται, επομένως, πως αυτό που θα έκανε τη μελέτη να έχει μία ολοκληρωμένη εικόνα και μία εμπεριστατωμένη δομή και ανάλυση είναι η σύνθεση των παραπάνω μεθόδων, ανάλογα με το σημείο της μελέτης που αναπτύσσεται κάθε φορά. Σίγουρα, πάντως, φαίνεται πως η επαγωγική μέθοδος, που υποστηρίζεται και από τα ποιοτικά δεδομένα και φτάνει σε πιο βαθιές αναλύσεις συγκεκριμένων περιπτώσεων (Saunders et al, 2000), είναι αυτή που θα κυριαρχήσει στην παρούσα διπλωματική εργασία.

Λαμβανομένου υπόψη και του χρονικού πλαισίου, αλλά και των περιορισμών στην ολοκλήρωση της παρούσας διπλωματικής εργασίας, έγινε μία προσπάθεια να καλυφθούν εν μέρει και οι δύο παραπάνω διαδικασίες, τόσο η συλλογή ερωτηματολογίων όσο και η ποιοτική έρευνα με τη μορφή συνεντεύξεων.

Στην περίπτωση των ποσοτικών δεδομένων χρησιμοποιήθηκαν δύο διαφορετικά ερωτηματολόγια. Το πρώτο απευθυνόταν στους κατοίκους της περιοχής. Επιλέχτηκε ένα άτομο – εκπρόσωπος από νοικοκυριά της περιοχής μελέτης και συγκεκριμένα 102 ερωτηματολόγια σε 3592 νοικοκυριά, βάσει των επίσημων στοιχείων που δίνει η ΕΣΥΕ με την απογραφή του 2001, το 3% του συνολικού πληθυσμού των νοικοκυριών στο Μεταξουργείο. Το δεύτερο ερωτηματολόγιο απευθυνόταν στην συλλογή, με ερωτηματολόγιο, των απόψεων των ιδιοκτητών επιχειρήσεων στην περιοχή. Σε αυτή την περίπτωση συλλέχθηκαν 60 ερωτηματολόγια, το 6%, σε σύνολο 990 επιχειρήσεων, βάσει των στοιχείων που δίνουν τα επιμελητήρια της Αθήνας για την περιοχή μελέτης. Τα ερωτηματολόγια που χρησιμοποιήθηκαν ήταν με τη μορφή τόσο των κλειστών όσο και των ανοιχτών ερωτήσεων (Saunders, 2000), κοινών στο μεγαλύτερο μέρος τους τόσο για τους κατοίκους της περιοχής όσο και για τους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων, με κάποιες μικρές διαφορές ανάλογα την περίπτωση, θέλοντας να φανεί και η αγοραστική κίνηση που διέπει το Μεταξουργείο. Οι ερωτήσεις ήταν απλές, ώστε να μην δημιουργούν αμφιβολίες, είχαν λογική σειρά και ο αριθμός τους δεν ήταν υπερβολικά μεγάλος –35 για τους κατοίκους και 40 για τις επιχειρήσεις- (Javeau, 1996).

Η επιλογή των ερωτώμενων ήταν τυχαία, ενώ σε κάποιες περιπτώσεις, λόγω της ιδιάζουσας περίπτωσης της περιοχής μελέτης, χρειάστηκε να δοθεί η διαβεβαίωση πως πρόκειται για προσωπική μεταπτυχιακή διατριβή που εντάσσεται σε έρευνα του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου και όχι μέρος έρευνας κάποιου άλλου φορέα και πως οι

απαντήσεις θα είναι ανώνυμες και δε θα φωτογραφίζουν συγκεκριμένα άτομα ή επιχειρήσεις. Κάτι τέτοιο δόθηκε, προκειμένου να υπάρξει μεγαλύτερη αμεσότητα, ειλικρίνεια και αντικειμενικότητα στη λήψη των αποτελεσμάτων.

Τα ερωτηματολόγια διανεμήθηκαν στην περιοχή του Μεταξουργείου, από τις 30 Οκτωβρίου 2006 μέχρι τις 24 Δεκεμβρίου του 2006 σε άνδρες και γυναίκες, ανεξαρτήτου ηλικίας, φύλου, οικογενειακής κατάστασης, εισοδήματος, μορφωτικού επιπέδου και κατοικίας –όταν αυτά δίνονταν σε ιδιοκτήτες επιχειρήσεων-. Για να διασφαλιστεί η τυχαία επιλογή των κατοίκων μέσα σε ένα συγκεκριμένο δήμο, πραγματοποιήθηκε προσπάθεια για διανεμηθούν τα ερωτηματολόγια σε όλες τις περιοχές – γειτονιές του Μεταξουργείου. Πιο συγκεκριμένα, έγιναν προσπάθειες να δοθούν ερωτηματολόγια τόσο στην περιοχή κοντά στην Ιερά οδό, όσο και στην περιοχή κοντά στην Ομόνοια που πολλοί την τοποθετούν στο Εμπορικό Τρίγωνο της Αθήνας, στην περιοχή κοντά στην οδό Πειραιώς, αλλά και πιο κεντρικά, κοντά στο παλιό εργοστάσιο μεταξουργίας, και το δυτικό μέρος της μελετώμενης περιοχής, από την οδό Αχιλλέως μέχρι και το σταθμό Λαρίσης [ΧΑΡΤΗΣ 10].

Τέλος, προκειμένου να εκπονηθεί η στατιστική ανάλυση των στοιχείων που αντλήθηκαν από τη δειγματοληπτική έρευνα, κωδικοποιήθηκαν οι απαντήσεις που δόθηκαν σε κάθε ερώτηση και καταγράφηκαν στο στατιστικό πακέτο SPSS, όπου και επεξεργάστηκαν τα δεδομένα, για την περιγραφική στατιστική, τις συχνότητες, τις συσχετίσεις, τους πίνακες διπλής εισόδου και τις πολλαπλές γραμμικές παλινδρομήσεις. Τέλος, τα αποτελέσματα της έρευνας παρουσιάστηκαν με γραφική απεικόνιση αλλά και με πίνακες σε διαγράμματα που αντιστοιχούν σε κάθε ερώτηση του ερωτηματολογίου ξεχωριστά.

Ως προς τα ποιοτικά δεδομένα, η προσέγγιση των ατόμων από στους οποίους έγινε η συνέντευξη έγινε σε διαφορετικά στάδια (Saunders et al, 2000: 117). Σε ένα πρώτο στάδιο επιχειρήθηκε η ενημέρωσή τους σχετικά με το θέμα της έρευνας και με την πρόθεση για μελέτη των δικών τους θέσεων. Στη συνέχεια στάλθηκε το σχετικό ερωτηματολόγιο, ώστε να μελετηθεί καλύτερα από τους αρμοδίους, προκειμένου η συνέντευξη-συζήτηση, που θα ακολουθούσε, να είναι κατά το δυνατό πιο εποικοδομητική.

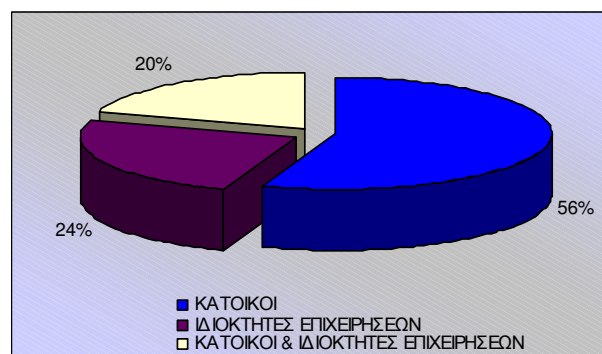
Το ερωτηματολόγιο που χρησιμοποιήθηκε στις συνεντεύξεις ήταν με τη μορφή ανοιχτών ερωτήσεων (Saunders, 2000), κοινών στο μεγαλύτερο μέρος τους για όλους τους φορείς, με κάποιες μικρές διαφορές ανάλογα την περίπτωση και το υπόβαθρό της. Οι

ερωτήσεις κάλυπταν εισαγωγικά θέματα, αλλά -κυρίως- τις δύο μεγάλες ενότητες του θεωρητικού μέρους, που αφορούν τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η περιοχή μελέτης και τις ενέργειες που έχει πραγματοποιήσει ή που στοχεύει να πραγματοποιήσει κάθε φορέας για την αντιμετώπισή τους. Με τους φορείς που συνετέλεσαν στη διασταύρωση των στοιχείων έγινε μία μη δομημένη, σε βάθος συζήτηση, στα σημεία που κρίθηκε σκόπιμο να σχολιασθούν περαιτέρω.

Η πολυπλοκότητα των σχέσεων στην περιοχή του Μεταξουργείου και η εύθραυστη κοινωνική ισορροπία που χαρακτηρίζει σήμερα την συνοικία αυτή, ήταν σημεία τα οποία έπρεπε να ληφθούν υπόψη, ώστε να μην υπάρχουν παρεξηγήσεις και αντιδράσεις από τους ερωτώμενους. Παράλληλα, η άμεση πρόσβαση στις πηγές πληροφόρησης, τόσο για την κατάρτιση και συλλογή ερωτηματολογίων όσο και των συνεντεύξεων παρουσίασε σημαντικά προβλήματα. Συχνά η μορφή της πληροφόρησης δεν επέτρεπε άμεση αξιοποίησή της για τους στόχους της παρούσας έρευνας, κυρίως στις ανοιχτού τύπου ερωτήσεις. Πιστεύεται πάντως, πως έγινε ό,τι ήταν δυνατό να συμβεί, μέσα στα δεδομένα χρονικά περιθώρια, αλλά και με γνωστές τις παραπάνω θέσεις των ερωτώμενων για εχεμύθεια και σωστή αναπαραγωγή των πληροφοριών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11: ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ

Στη συγκεκριμένη δειγματοληπτική έρευνα απάντησαν $n = 162$ άτομα. Και πιο συγκεκριμένα, απάντησαν 102 κάτοικοι της περιοχής και 60 ιδιοκτήτες επιχειρήσεων, όπως γίνεται, λοιπόν, αντιληπτό και από το διάγραμμα 1 που ακολουθεί, οι κάτοικοι είναι το 63% του συνολικού αριθμού ερωτώμενων, ενώ οι ιδιοκτήτες επιχειρήσεων είναι το 37%. Σε περίπτωση που το σύνολο αυτό γίνει ένας άλλος διαχωρισμός, προσθέτοντας ως μία νέα ομάδα και εκείνους που έχουν και τις δύο ιδιότητες, και του κάτοικου και του ιδιοκτήτη επιχείρησης στο Μεταξουργείο, τότε οι κάτοικοι κατέχουν το 56%, οι ιδιοκτήτες επιχειρήσεων το 24% και εκείνοι που έχουν και τις ιδιότητες το 20% του συνόλου εκείνων που δέχτηκαν να συμμετέχουν στην έρευνα αυτή.

Διάγραμμα 1: Ιδιότητα Ερωτώμενων

Η μελετήτρια, θεωρώντας ότι με ένα κατάλληλο πλαίσιο οικονομικοκοινωνικών μηχανισμών είναι δυνατή μία παρέμβαση για την ανάπτυξη της περιοχής του Μεταξουργείου, επέλεξε να διερευνήσει τα χαρακτηριστικά των κατοίκων και των ιδιοκτητών των επιχειρήσεων της περιοχής. Το ερωτηματολόγιο, επομένως, αποτέλεσε βασικό εργαλείο για την επιτόπια έρευνα. Σκοπός της έρευνας αυτής είναι να περιγράψει και να αναλύσει τις θέσεις και τις απόψεις των κατοίκων και των ιδιοκτητών επιχειρήσεων στην περιοχή του Μεταξουργείου και συνεπώς να βοηθήσει τον αναγνώστη να καταλήξει σε ορισμένα συμπεράσματα, όπως αν είναι απαραίτητα δραστικά μέτρα για την βιώσιμη ανάπτυξη της περιοχής και αν χρειάζονται μεταβολές στα ήδη υπάρχοντα σχέδια των ιθυνόντων για την περιοχή.

Το ερωτηματολόγιο που δόθηκε στους κατοίκους του Μεταξουργείου αποτελούνταν από 35 ερωτήσεις, εκ των οποίων οι 5 ήταν ανοιχτές ερωτήσεις, ενώ οι

υπόλοιπες 30 ήταν κλειστού τύπου. Το ερωτηματολόγιο που δόθηκε στους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων στην περιοχή του Μεταξουργείου ήταν 40, εκ των οποίων οι 7 ήταν ανοιχτού τύπου, ενώ οι υπόλοιπες 33 κλειστού. Ο υπολογισμένος χρόνος συμπλήρωσης και στις δύο περιπτώσεις ήταν 8-15 λεπτά.

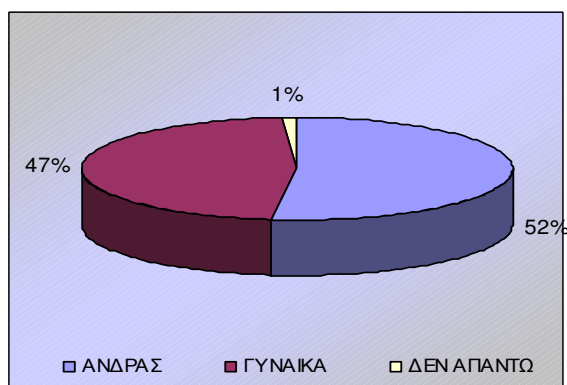
Η πολυπλοκότητα των σχέσεων στην περιοχή του Μεταξουργείου και η εύθραυστη κοινωνική ισορροπία που χαρακτηρίζει σήμερα την συνοικία αυτή, ήταν σημεία τα οποία έπρεπε να ληφθούν υπόψη ώστε να μην υπάρχουν παρεξηγήσεις και αντιδράσεις από τους ερωτώμενους. Δυστυχώς, η ανταπόκριση των κατοίκων και των ιδιοκτητών επιχειρήσεων δεν ήταν η αναμενόμενη. Εκείνοι που καλούνταν να απαντήσουν στο ερωτηματολόγιο, απέφευγαν για δικούς τους λόγους να αναλάβουν μία τέτοια εργασία. Όσοι, όμως, τελικά δέχτηκαν να την διεκπεραιώσουν, ήταν ευγενικοί και πρόθυμοι να βοηθήσουν και παραπάνω από ότι τους είχε ζητηθεί.

ΦΥΛΟ

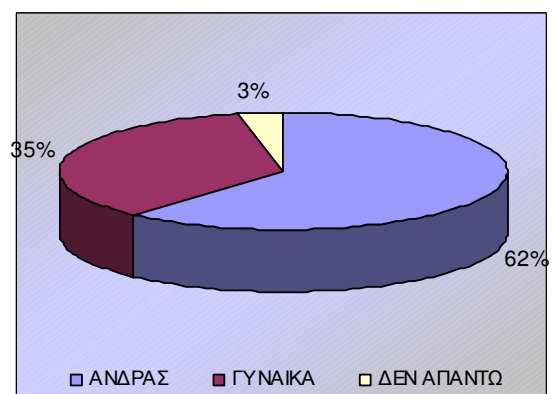
Όπως προέκυψε από το σύνολο των ερωτηθέντων κατοίκων της περιοχής του Μεταξουργείου οι 53 ήταν άνδρες, οι 48 γυναίκες. Έτσι, και συνοψίζοντας με ποσοστά φαίνεται ότι το 52% των ερωτώμενων κατοίκων ήταν άνδρες, ενώ το 47% γυναίκες.

Στο σύνολο των ερωτηθέντων ιδιοκτητών επιχειρήσεων στην περιοχή μελέτης το 62% ήταν άνδρες και το 35% γυναίκες.

Τέλος, συνολικά και ιδιοκτήτες επιχειρήσεων και κάτοικοι του Μεταξουργείου απάντησαν 162 άτομα εκ των οποίων το 55% ήταν άνδρες και το 43% ήταν γυναίκες. Τα παραπάνω ποσοστά για τους κατοίκους και τους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων απεικονίζονται συνολικά στα διαγράμματα (2) και (3) αντίστοιχα που ακολουθούν:

Διάγραμμα 2: Φύλο Κατοίκων

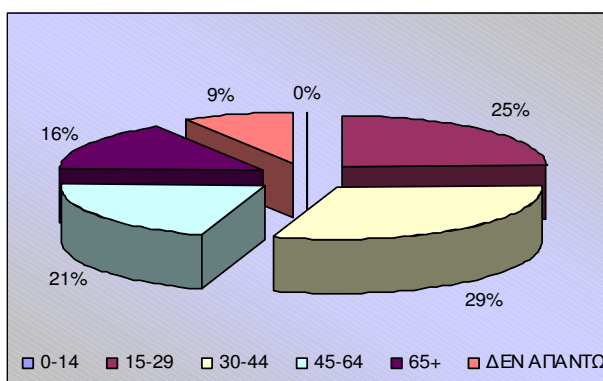
Διάγραμμα 3: Φύλο Ιδιοκτητών Επιχειρήσεων

✧ ΗΛΙΚΙΑ

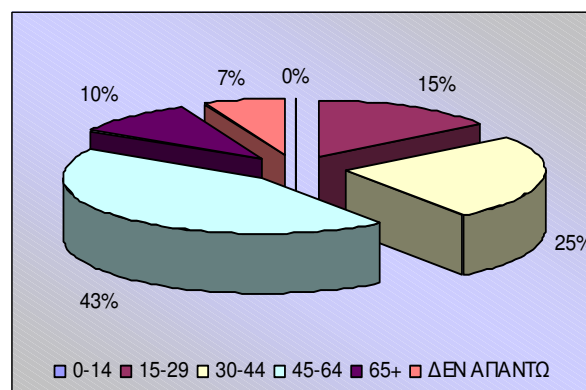
Όπως προέκυψε από το σύνολο των ερωτηθέντων κατοίκων της περιοχής του Μεταξουργείου η ηλικία τους κυμαινόταν από 15 έως και μεγαλύτερη από 65 ετών, χωρίς να υπάρχει κανείς ερωτώμενος που να ήταν έως και 14 ετών. Για την ακρίβεια υπάρχουν 25 κάτοικοι (25%) που βρίσκονταν στην ηλικιακή ομάδα μεταξύ των 15 και 29 ετών, 31 ερωτώμενοι (29%) που βρίσκονταν στην ηλικία μεταξύ των 30 έως και 44 ετών, 21 άτομα (21%) που ήταν από 45 έως και 64 ετών και 16 (16%) που ήταν μεγαλύτεροι από 65 ετών.

Ως προς τους ιδιοκτήτες των επιχειρήσεων, η ηλικία τους κυμαινόταν και εδώ από 15 έως και μεγαλύτεροι από 64 ετών. Πιο συγκεκριμένα, υπάρχουν 9 ιδιοκτήτες επιχειρήσεων (15%) οι οποίοι βρίσκονταν στην δεύτερη κατηγορία ηλικιών, από 15 έως και 29 ετών. Επίσης, απάντησαν 15 ιδιοκτήτες (25%) που ανήκαν στην κατηγορία από 30 έως και 44 ετών, 26 ιδιοκτήτες (43%) οι οποίοι ήταν από 45 ετών έως και 64 ετών, ενώ το 10% των ερωτώμενων ιδιοκτητών (6 άτομα) ήταν μεγαλύτεροι από 65 ετών.

Τέλος, συνολικά για όλους τους ερωτώμενους, ανεξαρτήτως αν πρόκειται για επιχειρηματίες της περιοχής ή κατοίκους, τα ποσοστά είναι 0% για ηλικίες 0-14, 21% από 15 έως και 29 ετών, 28% για ηλικίες 30-44, 29% από 45 έως και 64 ετών και 14% για άτομα που ήταν μεγαλύτερα από 65 ετών. Τα παραπάνω αποτελέσματα για τους κατοίκους και τους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων απεικονίζονται συνολικά στα διαγράμματα (4) και (5) αντίστοιχα που ακολουθούν:

Διάγραμμα 4: Ηλικία Ερωτώμενων Κατοίκων

Διάγραμμα 5: Ηλικία Ερωτώμενων Ιδιοκτητών Επιχειρήσεων

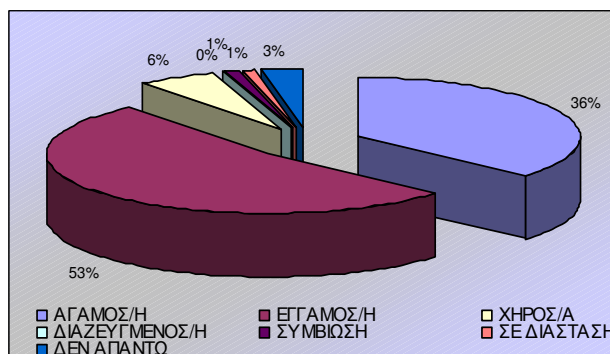
✧ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Όσον αφορά την οικογενειακή κατάσταση των ερωτώμενων η πλειοψηφία των κατοίκων ήταν έγγαμοι, 54 κάτοικοι (53%) και ακολουθούν 37 κάτοικοι (36%) οι οποίοι ήταν άγαμοι, 6 κάτοικοι (6%) έχουν χάσει τον σύζυγο ή την σύζυγό τους και είναι χήροι ή

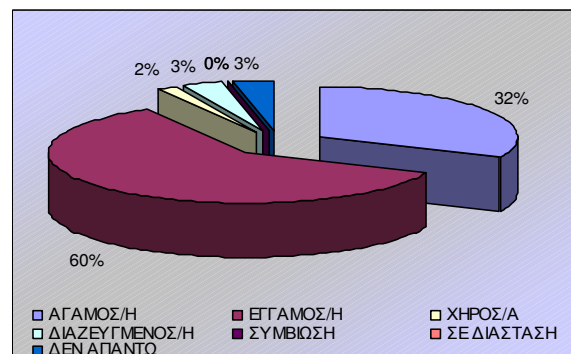
χήρες αντίστοιχα, ενώ κανείς δεν ήταν διαζευγμένος, 1 κάτοικος (1%) συμβιούσε και 1 (1%) ακόμα βρισκόταν σε διάσταση.

Παρόμοια ήταν τα αποτελέσματα για τους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων αφού υπήρχαν 19 ερωτώμενοι (32%) που ήταν άγαμοι, 36 ιδιοκτήτες (60%) ανήκουν στην δεύτερη κατηγορία, των έγγαμων και 6 (2%) ήταν χήροι. Σε αυτή την κατηγορία ερωτώμενων δεν υπάρχουν άτομα που να συμβιώνουν ή να βρίσκονται σε διάσταση.

Ως προς τα συνολικά αποτελέσματα, στο σύνολο δηλαδή των κατοίκων και των ιδιοκτητών επιχειρήσεων του Μεταξουργείου τα ποσοστιαία αποτελέσματα δε διαφοροποιούνται. Το 35% ήταν άγαμοι, το 55% έγγαμοι, το 4% είχαν χάσει τους συζύγους τους και ήταν χήροι ή χήρες και από 1% ήταν οι διαζευγμένοι, εκείνοι που συμβιώνουν και εκείνοι που βρίσκονται σε διάσταση. Τα παραπάνω αποτελέσματα για τους κατοίκους και τους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων του Μεταξουργείου απεικονίζονται συνολικά στα διαγράμματα (6) και (7) αντίστοιχα που ακολουθούν:

Διάγραμμα 6: Οικογενειακή Κατάσταση Ερωτώμενων Κατοίκων

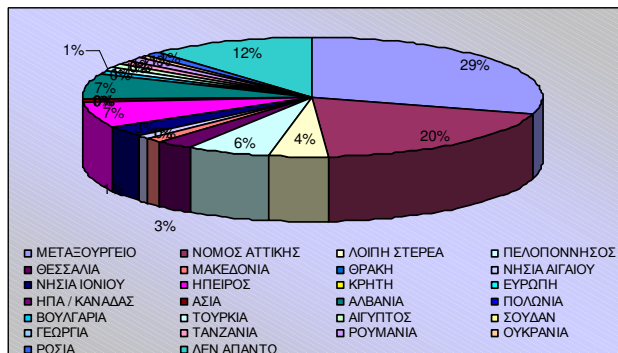
Διάγραμμα 7: Οικογενειακή Κατάσταση Ερωτώμενων Ιδιοκτητών Επιχειρήσεων

≈ ΤΟΠΟΣ ΓΕΝΝΗΣΗΣ

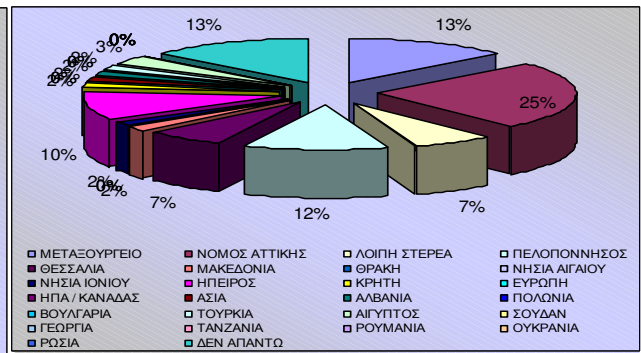
Την ερώτηση για την οικογενειακή κατάσταση ακολουθεί η ερώτηση για τον τόπο γέννησης των ερωτώμενων κατοίκων και ιδιοκτητών επιχειρήσεων της περιοχής μελέτης. Όσον αφορά τους κατοίκους της περιοχής, το 29% (30 άτομα) των συμμετεχόντων στην έρευνα δήλωσαν ως τόπο γέννησης το Μεταξουργείο, το 20% (20 άτομα) γεννήθηκαν σε περιοχές που εντάσσονται στο Νομό Αττικής, ενώ το 4% (4 άτομα) κατάγονταν από τη λοιπή Στερεά. Παράλληλα, 6% των ερωτώμενων (6 άτομα) γεννήθηκαν στην Πελοπόννησο, 3% (3 άτομα) ήταν από τη Θεσσαλία και 1% (1 άτομο) από τη Μακεδονία, ενώ δεν καταγόταν κανείς από τους ερωτώμενους από τη Θράκη και 1% (1 άτομο) γεννήθηκε σε κάποιο από τα νησιά του Αιγαίου. Επίσης, υπάρχουν 3 άτομα (3%) οι οποίοι

δήλωσαν ως τόπο γέννησης το σύμπλεγμα των Ιονίων Νήσων και 7 άτομα (7%) που γεννήθηκαν στην Ήπειρο. Από τα αποτελέσματα των απαντήσεων φαίνεται ότι οι κάτοικοι που ερωτήθηκαν δεν γεννήθηκαν μόνο στην Ελλάδα αλλά και στο εξωτερικό. Έτσι, υπάρχει 1 άτομο (1%) που γεννήθηκε στην Ασία, 7 άτομα (7%) που γεννήθηκαν στην Αλβανία και από 1 άτομο (1%) γεννήθηκαν στη Βουλγαρία, την Τουρκία και την Αίγυπτο, την Τανζανία, την Ουκρανία, τη Ρουμανία και την Ρωσία.

Την ίδια ερώτηση κλήθηκαν να απαντήσουν και οι ιδιοκτήτες επιχειρήσεων και τα αποτελέσματα έχουν ως εξής: 13% των ερωτώμενων ιδιοκτητών (8 άτομα) γεννήθηκαν στο Μεταξουργείο, το 25% (15 άτομα) γεννήθηκαν στο Νομό Αττικής, ενώ το 4% (4 άτομα) είχαν γεννηθεί στη Λοιπή Στερεά. Παράλληλα, υπάρχουν 7 άτομα (12%) τα οποία είχαν γεννηθεί στην Πελοπόννησο, 7% (4 άτομα) οι οποίοι δήλωσαν ως τόπο γέννησης τη Θεσσαλία και 6 ερωτώμενοι (10%) που κατάγονταν από την Ήπειρο. Τέλος, από 1 άτομο (2%) δήλωσαν ότι γεννήθηκαν στη Μακεδονία, τα νησιά του Ιονίου και την Κρήτη. Και στην περίπτωση των ιδιοκτητών επιχειρήσεων στο Μεταξουργείο υπήρχαν άτομα που δεν γεννήθηκαν στον Ελλαδικό χώρο. Έτσι, 1 άτομο (2%) γεννήθηκε στην Ασία, 1 στην Αλβανία και 1 στην Τουρκία, ενώ 2 άτομα (3%) δήλωσαν ως τόπο γέννησης την Αίγυπτο. Τα παραπάνω αποτελέσματα για τους κατοίκους και τους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων της περιοχής απεικονίζονται συνολικά στα διαγράμματα (8) και (9) αντίστοιχα που ακολουθούν:

Διάγραμμα 8: Τόπος Γέννησης Κατοίκων

Διάγραμμα 9: Τόπος Γέννησης Ιδιοκτητών Επιχειρήσεων

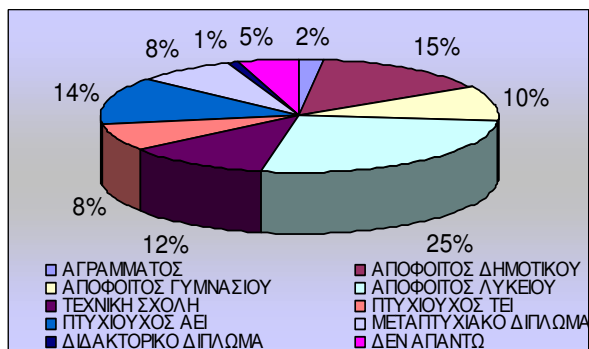
ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Όπως προέκυψε από το σύνολο των ερωτηθέντων κατοίκων της περιοχής του Μεταξουργείου το 2% (2 άτομα) ήταν αγράμματοι, το 15% (15 άτομα) ήταν απόφοιτοι δημοτικού, το 10% (10 άτομα) ήταν απόφοιτοι τριτάξιου γυμνασίου, το 25% (27 άτομα) ήταν απόφοιτοι λυκείου, ενώ 12 άτομα (12%) ήταν απόφοιτοι κάποιας τεχνικής σχολής, το

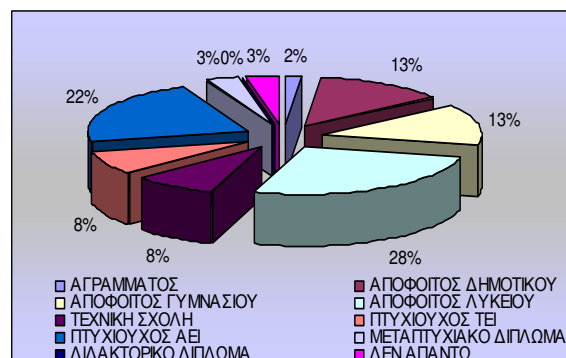
8% (12 άτομα) ήταν πτυχιούχοι Τ.Ε.Ι., το 14% (14 άτομα) ήταν πτυχιούχοι Α.Ε.Ι. ενώ το 8% (8 άτομα) είχαν μεταπτυχιακό τίτλο και το 1% (1 άτομο) κατείχε και διδακτορικό δίπλωμα.

Στην ίδια ερώτηση δεν απάντησαν και 2 ιδιοκτήτες επιχειρήσεων του Μεταξουργείου. Τα ποσοστά των υπολοίπων απαντήσεων σε αυτή την ερώτηση έχουν ως εξής, 1 άτομο (2%) δεν είχε τελειώσει τη πρωτοβάθμια εκπαίδευση, 8 άτομα (13%) ήταν απόφοιτοι της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, ίδιος αριθμός ερωτώμενων ήταν απόφοιτοι γυμνασίου, ενώ 16 άτομα (28%) είναι απόφοιτοι λυκείου. Επίσης, υπάρχει ισάριθμο ποσοστό ερωτώμενων, 8% (5 άτομα), που ήταν πτυχιούχοι τεχνικής σχολής ή κάποιου ΤΕΙ, ενώ 13 άτομα (22%) είχαν ακολουθήσει και είχαν ολοκληρώσει Πανεπιστημιακή εκπαίδευση. Τέλος, υπάρχουν 2 ιδιοκτήτες επιχειρήσεων στην περιοχή του Μεταξουργείου που συμμετείχαν στην έρευνα (3%) και είχαν Μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών, ενώ δεν υπήρχε κανείς που να είχε και διδακτορικό δίπλωμα.

Συνολικά για όλους τους ερωτώμενους, τόσο για αυτούς που ήταν κάτοικοι και όσο και για αυτούς που ήταν ιδιοκτήτες κάποιας επιχείρησης, στην περιοχή τα αποτελέσματα στην ερώτηση που αφορά το μορφωτικό επίπεδο είναι παρόμοια με τα επιμέρους αποτελέσματα. Το 2% δήλωσαν ότι δεν είχαν τελειώσει την πρωτοβάθμια εκπαίδευση, το 14% ήταν απόφοιτοι δημοτικού, το 11% είχαν τελειώσει την υποχρεωτική εκπαίδευση, το 27% ήταν απόφοιτοι λυκείου, το 10% τελείωσε κάποια τεχνική σχολή, ενώ το 8% είχε τελειώσει κάποιο ΤΕΙ και το 17% ήταν πτυχιούχοι ΑΕΙ. Υπάρχει ακόμα το 6% που κατείχε κάποιο μεταπτυχιακό δίπλωμα και μόνο το 1% ήταν διδάκτορες. Τα παραπάνω αποτελέσματα για τους κατοίκους και τους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων της περιοχής απεικονίζονται συνολικά στα διαγράμματα (10) και (11) αντίστοιχα που ακολουθούν:

Διάγραμμα 10: Μορφωτικό Επίπεδο Κατοίκων

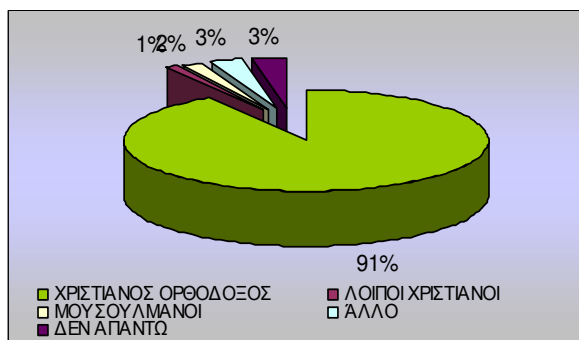
Διάγραμμα 11: Μορφωτικό Επίπεδο Ιδιοκτητών Επιχειρήσεων

ΘΡΗΣΚΕΥΜΑ

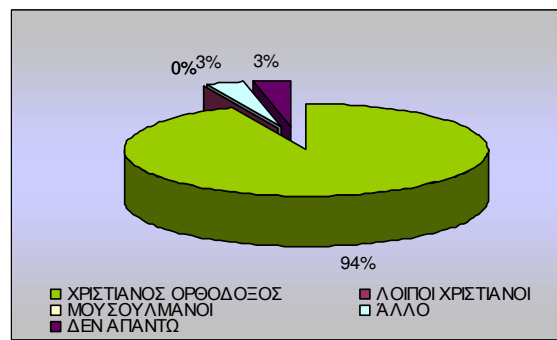
Όσον αφορά το θρήσκευμα στο οποίο πίστευαν οι κάτοικοι, η συντριπτική πλειοψηφία τους ήταν χριστιανοί ορθόδοξοι (91%), ένα άτομο (1%) ανήκε στους λοιπούς χριστιανούς, ενώ υπήρχαν και 2 μουσουλμάνοι (2%). Παράλληλα, στους κατοίκους του Μεταξουργείου που ερωτήθηκαν υπάρχουν και 3 άτομα (3%) που δήλωσαν ότι ανήκουν σε κάποιο άλλη θρησκευτική κοινότητα χωρίς να διευκρινίσουν ποια είναι αυτή.

Οι απαντήσεις των ιδιοκτητών επιχειρήσεων ήταν παρόμοιες. Το μεγαλύτερο ποσοστό (94% - 56 άτομα) απάντησαν ότι ήταν χριστιανοί ορθόδοξοι, ενώ δεν υπήρχε κανείς μουσουλμάνος ή άτομο που να ανήκει στους λοιπούς χριστιανούς. Στην ίδια κατηγορία ερωτώμενων ανήκαν και 2 άτομα (3%), οι οποίοι, ενώ δήλωσαν ότι ανήκουν σε άλλο θρήσκευμα, δεν απάντησαν ποιο ήταν αυτό. Εδώ, πρέπει να σημειωθεί ότι το ίδιο ποσοστό (3%) και από τους κατοίκους του Μεταξουργείου και από τους ιδιοκτήτες των επιχειρήσεων της ίδιας περιοχής προτίμησαν να μην απαντήσουν σε αυτή την ερώτηση.

Παρόμοια αποτελέσματα εξάγονται και από το σύνολο των ερωτώμενων, κατοίκων και ιδιοκτητών επιχειρήσεων. Πιο συγκεκριμένα το 92% ήταν χριστιανοί ορθόδοξοι, το 1% ανήκε στους λοιπούς χριστιανούς, το 1% ήταν μουσουλμάνοι και το 3% ανήκε σε άλλες θρησκευτικές κοινότητες, χωρίς να αναφέρουν ποια ήταν αυτή. Τα παραπάνω αποτελέσματα για τους κατοίκους και τους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων της περιοχής απεικονίζονται συνολικά στα διαγράμματα (12) και (13) αντίστοιχα που ακολουθούν:

Διάγραμμα 12: Θρήσκευμα Κατοίκων

Διάγραμμα 13: Θρήσκευμα Ιδιοκτητών Επιχειρήσεων

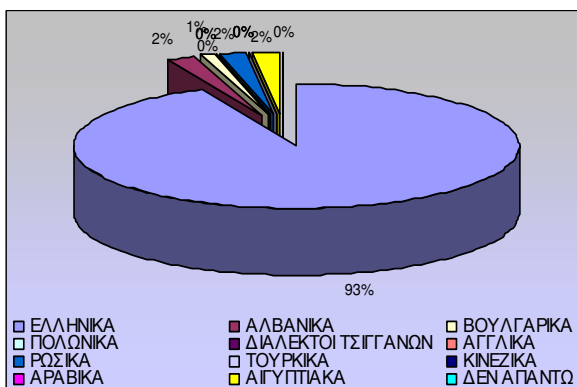
ΣΥΧΝΟΤΕΡΗ ΓΛΩΣΣΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Ως προς τη γλώσσα που επικοινωνούν συχνότερα οι κάτοικοι του Μεταξουργείου τα αποτελέσματα είχαν ως εξής: το 93% (95 κάτοικοι) μιλούσαν συχνότερα στην ελληνική γλώσσα. Επίσης, υπάρχουν 2 άτομα (2%) που μιλούσαν αλβανικά, 2 που μιλούσαν

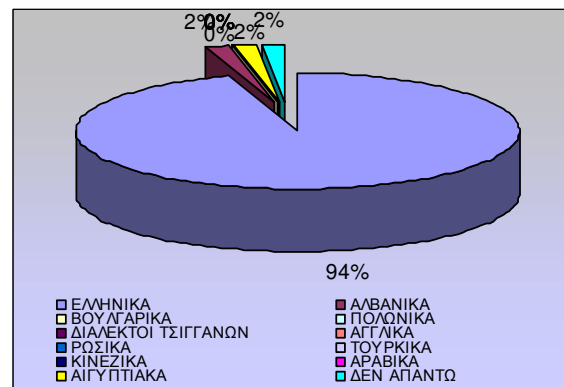
Ρωσικά και 2 αιγυπτιακά. Τέλος, υπήρχε ένα άτομο που επικοινωνούσε συχνότερα στη βουλγαρική γλώσσα.

Οι ιδιοκτήτες επιχειρήσεων στην περιοχή μελέτης επικοινωνούσαν και αυτοί, το μεγαλύτερο ποσοστό, στα ελληνικά. Έτσι, το 94% μιλούν συχνότερα ελληνικά, ενώ υπήρχαν και δύο άτομα που μιλούσαν αλβανικά και αιγυπτιακά.

Έτσι, στο σύνολο των ερωτώμενων το 93% μιλούσαν συχνότερα την ελληνική γλώσσα, το 2% την αλβανική, 1% τη ρωσική και τη βουλγαρική και το 2% την αιγυπτιακή. Τα παραπάνω αποτελέσματα για τους κατοίκους και τους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων της περιοχής απεικονίζονται συνολικά στα διαγράμματα (14) και (15) αντίστοιχα που ακολουθούν:

Διάγραμμα 14: Συχνότερη Γλώσσα Επικοινωνίας των Κατοίκων

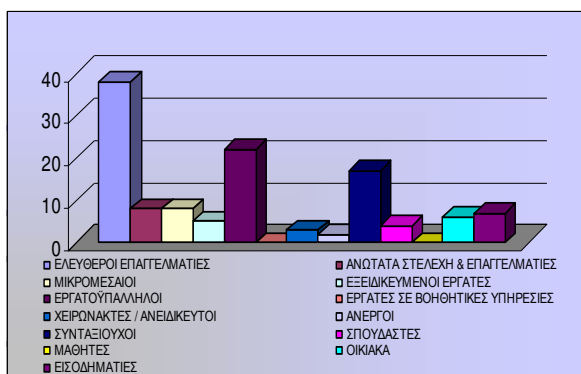
Διάγραμμα 15: Συχνότερη Γλώσσα Επικοινωνίας των Ιδιοκτητών Επιχειρήσεων

❧ ΕΠΙΛΥΣΗ

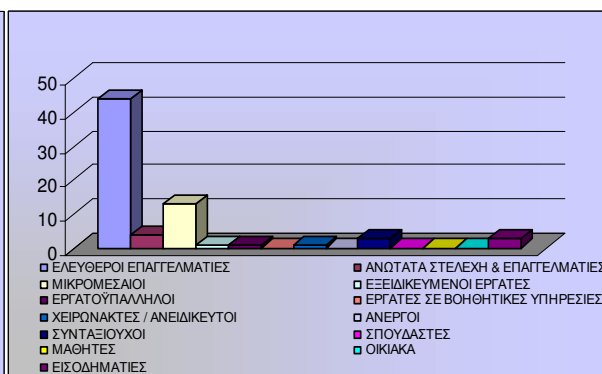
Στη συνέχεια ακολουθούν οι απαντήσεις εκείνων που συμμετείχαν στην έρευνα και που αφορούν το επάγγελμά τους. Οι απαντήσεις σε αυτό το ερώτημα μπορούσαν να είναι παραπάνω από μία από κάθε ερωτώμενο. Έτσι, τα αποτελέσματα για τους κατοίκους έχουν ως εξής: 38 άτομα δήλωσαν ότι είναι ελεύθεροι επαγγελματίες, 8 άτομα ήταν ανώτατα στελέχη και επαγγελματίες του ιδιωτικού ή δημόσιου τομέα, 8 άτομα, επίσης, απάντησαν ότι ανήκαν στην κατηγορία των μικρομεσαίων, ενώ 5 άτομα ήταν εξειδικευμένοι εργάτες. Παράλληλα, 22 άτομα ήταν εργατοϋπάλληλοι και 3 χειρώνακτες και ανειδίκευτοι, ενώ υπήρχαν και 2 άνεργοι και 4 σπουδαστές. Τέλος, σε αυτή την έρευνα συμμετείχαν 17 συνταξιούχοι, 7 εισοδηματίες και 6 άτομα που απασχολούνταν με τα οικιακά. Σε αυτό το σημείο πρέπει να αναφερθεί ότι σε αυτό το ερωτηματολόγιο δεν υπήρχαν ερωτώμενοι που να είναι εργάτες σε βοηθητικές εργασίες ή να είναι μαθητές στη πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Για τους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων στην περιοχή οι απαντήσεις στην ερώτηση για το επάγγελμά τους δεν διαφέρει πολύ από αυτό των κατοίκων, τουλάχιστον όσον αφορά το μεγαλύτερο ποσοστό, ήταν και αυτοί ελεύθεροι επαγγελματίες (44 άτομα). Οι ιδιοκτήτες επιχειρήσεων μπορούν να χαρακτηριστούν ταυτοχρόνως και ελεύθεροι επαγγελματίες. Κάθε διαχωρισμός από εκεί και πέρα έγκειται στο γεγονός της δυνατότητας που είχαν οι ερωτώμενοι να σημειώσουν περισσότερες από μία επιλογές. Έτσι, ταυτόχρονα υπήρχαν 4 άτομα που παράλληλα είναι ανώτατα στελέχη και επαγγελματίες, 3 συνταξιούχοι και 3 εισοδηματίες, ενώ 1 άτομο θεωρεί ότι ανήκει στους χειρώνακτες και ανειδίκευτους, 1 στους εργατοϋπαλλήλους και 1 στους εξειδικευμένους εργάτες.

Στα συνολικά αποτελέσματα απάντησαν 82 κάτοικοι και ιδιοκτήτες επιχειρήσεων ότι ήταν ελεύθεροι επαγγελματίες, 12 ανώτατα στελέχη και επαγγελματίες του ιδιωτικού και δημόσιου χώρου, 21 μικρομεσαίοι, 6 εξειδικευμένοι εργάτες, 23 εργατοϋπάλληλοι και 4 χειρώνακτες και ανειδίκευτοι. Παράλληλα, στους ερωτώμενους υπήρχαν 2 άνεργοι, 20 συνταξιούχοι, 4 σπουδαστές, 10 εισοδηματίες και 6 άτομα που ασχολούνταν με τα οικιακά. Τα παραπάνω αποτελέσματα, για τους κατοίκους και τους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων της περιοχής, απεικονίζονται συνολικά στα διαγράμματα (16) και (17) αντίστοιχα που ακολουθούν:

Διάγραμμα 16: Επάγγελμα Ερωτώμενων Κατοίκων

Διάγραμμα 17: Επάγγελμα Ερωτώμενων Ιδιοκτητών Επιχειρήσεων

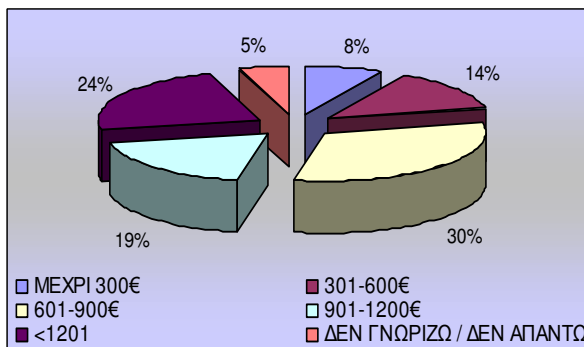
❧ ΜΗΝΙΑΙΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ

Η τελευταία ερώτηση, σε αυτή την ενότητα ερωτήσεων, είναι το μηνιαίο εισόδημα των συμμετεχόντων στην έρευνα αυτή. Οι κάτοικοι που απάντησαν το ποσό του μηνιαίου εισοδήματός τους ήταν 97, αφαιρώντας από τον συνολικό αριθμό ερωτώμενων εκείνους που δεν θέλησαν να απαντήσουν στη συγκεκριμένη ερώτηση. Έτσι, φαίνεται ότι το 8% (8 άτομα) ελάμβαναν εισόδημα μέχρι 300€ το μήνα, 14 άτομα (14%) από 301 μέχρι και 600 €

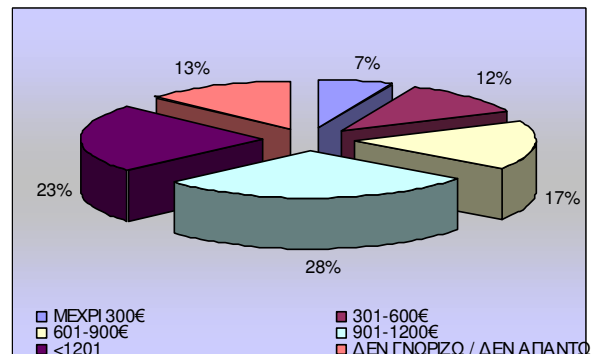
και το 30% (32 άτομα) από 601 μέχρι και 900€. Επίσης, για 19 άτομα (19%) το εισόδημά τους έφτανε από 901 μέχρι και 1200€ και, τέλος, 24 άτομα (24%) είχαν εισόδημα που ξεπερνούσε τα 1201€.

Από την άλλη πλευρά, για τους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων στην περιοχή του Μεταξουργείου, εκείνοι που απάντησαν στην ερώτηση για το μηνιαίο εισόδημα ήταν 52 άτομα, αφού 8 από τους ερωτώμενους προτίμησαν να μην απαντήσουν σε αυτή την ερώτηση. Έτσι, το 7% (4 άτομα) δήλωσαν εισόδημα μέχρι 300€, 7 άτομα (12%) είχαν εισόδημα που έφτανε από 301 μέχρι και 600€, ενώ 10 άτομα (17%) από 601 μέχρι και 900€. Τέλος, για 17 άτομα (28%) το εισόδημά τους κυμαινόταν από 901 έως 1200€ και 14 άτομα (23%) είχαν εισόδημα που ξεπερνούσε τα 1201€.

Τα παραπάνω αποτελέσματα για τους κατοίκους και τους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων της περιοχής απεικονίζονται συνολικά στα διαγράμματα (18) και (19) αντίστοιχα που ακολουθούν:

Διάγραμμα 18: Μηνιαίο Εισόδημα Κατοίκων

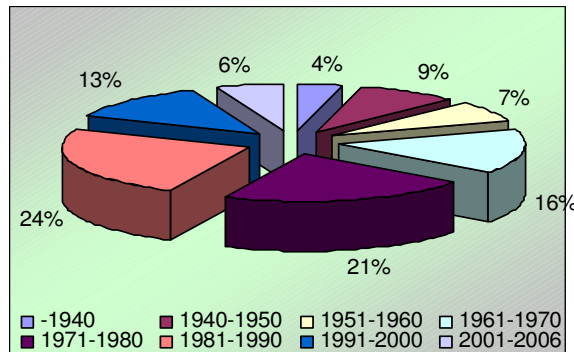

Διάγραμμα 19: Μηνιαίο Εισόδημα Ιδιοκτητών Επιχείρησης

❧ ΧΡΟΝΟΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΣΤΟ ΜΕΤΑΞΟΥΡΓΕΙΟ ΓΙΑ ΠΡΩΤΗ ΦΟΡΑ

Στην ερώτηση για το πότε εγκαταστάθηκαν για πρώτη φορά στο Μεταξουργείο, οι κάτοικοι της περιοχής απάντησαν ως εξής: 4 άτομα (4%) εγκαταστάθηκαν για πρώτη φορά στο Μεταξουργείο πριν το Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και πιο συγκεκριμένα πριν από το 1940, 9 άτομα (9%) έφτασαν στο Μεταξουργείο τη δεκαετία μεταξύ του 1941 και 1950, ενώ 7 ερωτώμενοι (7%) την επόμενη ακριβώς δεκαετία. Την δεκαετία 1961-1970 εγκαταστάθηκαν για πρώτη φορά στην περιοχή 16 κάτοικοι (16) από τους συμμετέχοντες στην έρευνα, ενώ την επόμενη δεκαετία, από το 1971 μέχρι και το 1980 το ποσοστό των κατοίκων που εγκαθίστανται για πρώτη φορά στο Μεταξουργείο αυξάνεται και φτάνει

21% (22 άτομα). Εκείνοι που απάντησαν ότι γνώρισαν την περιοχή μελέτης και εγκαταστάθηκαν εκεί την δεκαετία 1981-1990 ήταν 25 άτομα (24%), ενώ την δεκαετία 1991-2000 οι κάτοικοι που δήλωσαν ότι εγκαταστάθηκαν στην περιοχή για πρώτη φορά ήταν 13 (13%). Τέλος, την περίοδο 2001- 2006 έφτασαν για πρώτη φορά και παρέμειναν στην περιοχή 6 ερωτώμενοι.

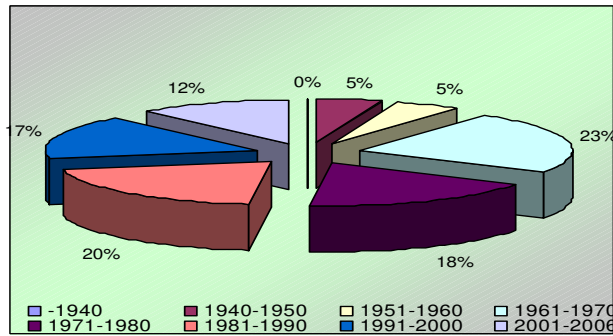

Διάγραμμα 20: Χρόνος Εγκατάστασης για Πρώτη Φορά στο Μεταξουργείο των Κατοίκων

Όσον αφορά τους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων δεν απάντησε κάποιος από τους ερωτώμενους ότι εγκαταστάθηκε στην περιοχή πριν από το 1940, είτε αυτό είναι για να κατοικήσει αρχικά και αργότερα να δημιουργήσει την δική του επιχείρηση, είτε να ανοίξει από την αρχή την δική του επιχείρηση, είτε να εργαστεί σε κάποια επιχείρηση που δεν ανήκε σε αυτόν αλλά τελικά να δημιουργήσει την δική του επιχείρηση. Στην δεκαετία 1941-1950, 3 ιδιοκτήτες επιχειρήσεων που συμμετείχαν στην έρευνα εγκαταστάθηκαν για πρώτη φορά στο Μεταξουργείο, τον ίδιο αριθμό ερωτώμενων συναντά κανείς και στην απάντηση για την δεκαετία 1951-1960, ενώ για την δεκαετία 1961-1970 το ποσοστό αυτό αυξάνεται και φτάνει το 23% (14 άτομα). Την δεκαετία 1971-1980 εγκαταστάθηκαν στην περιοχή 11 ιδιοκτήτες επιχειρήσεων (18%), την επόμενη δεκαετία 12 ερωτώμενοι (20%), ενώ την περίοδο από το 1991 έως και το 2000 ο αριθμός αυτός μειώθηκε στα 10 άτομα. Τέλος, από το 2001-2006 στην περιοχή εγκαταστάθηκαν 7 ιδιοκτήτες επιχειρήσεων.

Συνολικά, τόσο για τους κατοίκους της περιοχής όσο και για τους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων στην περιοχή, τα αποτελέσματα είχαν ως εξής: για την περίοδο μέχρι και το 1940 στην περιοχή δήλωσαν ότι εγκαταστάθηκαν 4 άτομα (2%), από το 1941 έως και το 1950 το ποσοστό φτάνει το 7% (12 άτομα), ενώ για την δεκαετία 1951-1960 οι ερωτώμενοι που απάντησαν ότι εγκαταστάθηκαν στην περιοχή για πρώτη φορά ήταν 10 (6%). Επιπλέον, οι κάτοικοι και οι ιδιοκτήτες επιχειρήσεων που εγκαταστάθηκαν στην περιοχή μελέτης κατά την δεκαετία 1961-1980 είναι 30 (19%), κατά την περίοδο 1971-1980 είναι 33 (20%) και για την δεκαετία 1981-1990, 37 (24%). Τέλος, για την περίοδο

1991-2000, 23 άτομα (14%) που συμμετείχαν στην έρευνα απάντησαν θετικά για την εγκατάστασή τους εκείνη την περίοδο και για την περίοδο 2001-2006, 13 άτομα (8%) εγκαταστάθηκαν στο Μεταξουργείο για πρώτη φορά. Τα παραπάνω αποτελέσματα για τους κατοίκους και τους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων της περιοχής απεικονίζονται συνολικά στα διαγράμματα (20) και (21) αντίστοιχα:

Διάγραμμα 21: Χρόνος Εγκατάστασης για Πρώτη Φορά στο Μεταξουργείο των Ιδιοκτητών Επιχειρήσεων

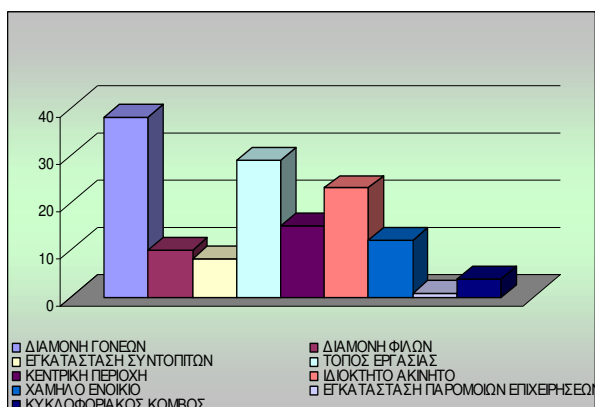
❧ ΛΟΓΟΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΣΤΟ ΜΕΤΑΞΟΥΡΓΕΙΟ

Η συγκεκριμένη ερώτηση πραγματεύεται τους λόγους που έκαναν τους κατοίκους και τους ιδιοκτήτες των επιχειρήσεων του Μεταξουργείου να εγκατασταθούν στην περιοχή. Οι συμμετέχοντες στην έρευνα είχαν την δυνατότητα να επιλέξουν παραπάνω από μία απαντήσεις. Έτσι, 38 κάτοικοι δηλώνουν ότι ένας από τους λόγους εγκατάστασης στο Μεταξουργείο ήταν η διαμονή των γονέων τους, 10 μίλησαν για διαμονή φίλων, ενώ 8 υποστηρίζουν ότι εγκαταστάθηκαν στο μέρος που προηγουμένως είχαν εγκατασταθεί εκεί συντοπίτες τους. 29 κάτοικοι εγκαταστάθηκαν στην περιοχή μελέτης γιατί στην ίδια περιοχή ήταν και ο τόπος εργασίας τους ή γιατί η πρόσβαση στον τόπο εργασίας τους από το Μεταξουργείο ήταν πιο εύκολη. Παράλληλα, 15 άτομα δήλωσαν την κεντρικότητα της περιοχής, ενώ 23 κάτοικοι υποστήριζαν ότι ένας από τους λόγους εγκατάστασης στην περιοχή ήταν το ακίνητο που είχαν στην κατοχή τους. Επιπλέον, 12 κάτοικοι θεωρούσαν ότι αιτία εγκατάστασης στην περιοχή ήταν και το χαμηλό ενοίκιο, 1 άτομο θεωρούσε ότι ένας λόγος ήταν η ύπαρξη στην περιοχή παρόμοιων επιχειρήσεων, έτσι ώστε να εγκαταστήσει και την επιχείρησή του και την κατοικία του εκεί και τέλος 4 άτομα δήλωσαν σαν αιτία εγκατάστασης στην περιοχή μελέτης το ότι το Μεταξουργείο είναι κυκλοφοριακός κόμβος.

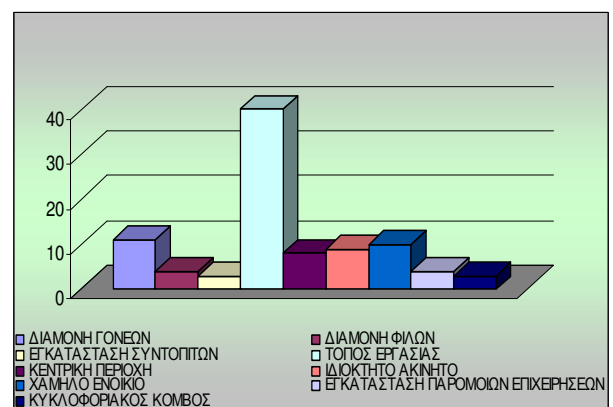
Τα αποτελέσματα για τους λόγους εγκατάστασης στο Μεταξουργείο των ιδιοκτητών επιχειρήσεων είχαν ως εξής: 11 επιχειρηματίες θεωρούσαν ότι ένας από τους

λόγους εγκατάστασής τους στην περιοχή μελέτης ήταν η προηγούμενη εγκατάσταση των γονέων τους εκεί, 4 άτομα δηλώνουν ως μία από τις αιτίες εγκατάστασης την προηγούμενη εγκατάσταση φίλων, ενώ 3 την εγκατάσταση συντοπιτών στην ίδια περιοχή. Επίσης, αιτία εγκατάστασης των επιχειρήσεων στην περιοχή ήταν και ο τόπος εργασίας που τον επέλεξαν 40 άτομα και η κεντρικότητα της περιοχής που την επέλεξαν 8, ενώ 9 ιδιοκτήτες επέλεξαν ως έναν από τους λόγους εγκατάστασης στο Μεταξουργείο την ύπαρξη ιδιόκτητου ακινήτου για να εγκαταστήσουν εκεί την επιχείρησή τους. Παράλληλα, 10 ιδιοκτήτες επέλεξαν την περιοχή για να εγκαταστήσουν την επιχείρησή τους και λόγω του χαμηλού ενοικίου, 4 γιατί υπήρχαν εγκατεστημένες στην περιοχή άλλες παρόμοιες επιχειρήσεις και 3 γιατί θεωρείται ο Μεταξουργείο ως κυκλοφοριακός κόμβος.

Μεγάλο ενδιαφέρον φαίνεται ότι έχουν τα συνολικά αποτελέσματα. 49 ιδιοκτήτες επιχειρήσεων και κάτοικοι δήλωσαν ως μία από τις αιτίες που εγκαταστάθηκαν στο Μεταξουργείο την προηγούμενη εγκατάσταση των γονέων τους εκεί, 14 τη προηγούμενη εγκατάσταση φίλων και 11 την εγκατάσταση συντοπιτών. Επίσης, ένας λόγος που επιλέχθηκε από 69 συμμετέχοντες της έρευνας αυτής ως αιτία εγκατάστασης στην περιοχή του νοικοκυριού τους ή της επιχείρησής τους ήταν ο τόπος εργασίας, 23 δήλωσαν ως αιτία και την κεντρικότητα της περιοχής, ενώ 32 το ιδιόκτητο ακίνητο που είχαν στην κατοχή τους. Παράλληλα, 22 από τους συμμετέχοντες στην έρευνα εγκαταστάθηκαν στο Μεταξουργείο και λόγω του χαμηλού ενοικίου, 5 λόγω της εγκατάστασης παρόμοιων επιχειρήσεων στην περιοχή και τέλος 7 άτομα λόγω της ιδιαιτερότητας της περιοχής ως κυκλοφοριακού κόμβου. Τα παραπάνω αποτελέσματα για τους κατοίκους και τους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων της περιοχής απεικονίζονται συνολικά στα διαγράμματα (22) και (23) αντίστοιχα που ακολουθούν:

Διάγραμμα 22: Λόγοι Εγκατάστασης των Κατοίκων στο Μεταξουργείο

Διάγραμμα 23: Λόγοι Εγκατάστασης της Επιχείρησής στο Μεταξουργείο

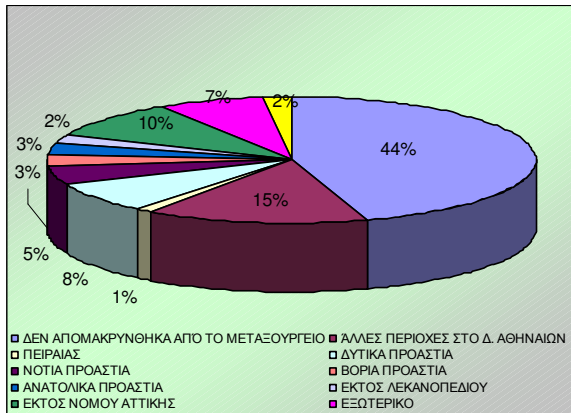
❧ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΠΡΙΝ ΤΟ ΜΕΤΑΞΟΥΡΓΕΙΟ

Σε αυτή την ερώτηση γίνεται λόγος για την περιοχή που ήταν εγκατεστημένοι οι ερωτώμενοι πριν εγκατασταθούν στο Μεταξουργείο, σε περίπτωση που δεν απομακρύνθηκαν από την περιοχή και για την περίπτωση των κατοίκων, στην περίπτωση που γεννήθηκαν εκεί. Η πλειοψηφία (44%) των κατοίκων της περιοχής δεν απομακρύνθηκαν ποτέ από το Μεταξουργείο, διαμένουν από τη γέννησή τους εκεί, για το 15% (15 άτομα) η προηγούμενη εγκατάστασή τους ήταν σε άλλες περιοχές του Δήμου Αθηναίων, ενώ υπάρχει και 1% (1 άτομο) το οποίο προέρχεται από τον Πειραιά. Επίσης, το 8% των ερωτώμενων κατοίκων (8 άτομα) πριν από το Μεταξουργείο ήταν εγκατεστημένοι στα Δυτικά Προάστια, το 5% (5 άτομα) στα Νότια Προάστια, το 3% (3 άτομα) ήταν πριν στα Βόρεια Προάστια, ενώ το ίδιο ποσοστό δήλωσαν ως προηγούμενη από το Μεταξουργείο εγκατάσταση τα Ανατολικά Προάστια. Εκτός Λεκανοπεδίου, διέμενε το 2% (2 άτομα) πριν εγκατασταθεί στο Μεταξουργείο, 10% (10 άτομα) εκτός Νομού Αττικής και 7% (7 άτομα) σε χώρες εκτός Ελλάδος.

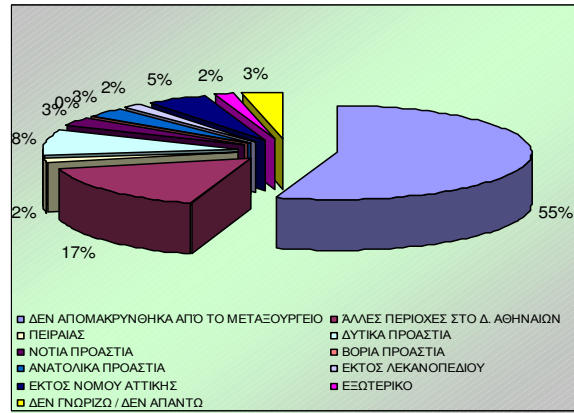
Στην περίπτωση των ιδιοκτητών επιχειρήσεων, το ποσοστό εκείνων που δεν απομακρύνθηκαν από το Μεταξουργείο και ξεκίνησαν την επιχειρηματική δραστηριότητά τους εκεί ήταν 55% (33 άτομα), ενώ εκείνων που προέρχονται από άλλες περιοχές του Δήμου Αθηναίων ήταν 17% (10 άτομα). Παράλληλα, πρέπει να αναφερθεί ότι από τα αποτελέσματα της έρευνας το 2% (1 άτομο), πριν την περιοχή μελέτης, ήταν εγκατεστημένο στον Πειραιά, το 8% στα Δυτικά Προάστια, το 3% (2 άτομα) στα Νότια Προάστια και το ίδιο ποσοστό και στα Ανατολικά προάστια, ενώ στα Βόρεια Προάστια δεν είχε κανείς από τους ερωτώμενους επιχείρηση πριν το Μεταξουργείο. Εκτός Λεκανοπεδίου Αττικής προέρχονταν το 2% (1 άτομο) των επιχειρηματιών, ενώ από την υπόλοιπη Ελλάδα το 5% (3 άτομα).

Σύμφωνα με τα συνολικά αποτελέσματα οι μισοί ερωτώμενοι (50%) απάντησαν ότι δεν είχαν απομακρυνθεί από το Μεταξουργείο, το 15% ότι η προηγούμενη εγκατάστασή τους ήταν σε άλλες περιοχές του ίδιου, όμως, Δήμου και το 1% από τον Πειραιά. Οι ερωτώμενοι είχαν σαν επιλογές απάντησης και τα Δυτικά, τα Νότια, τα Βόρεια και τα Ανατολικά Προάστια. Τα ποσοστά προερχόμενων από αυτές τις περιοχές είναι 8%, 4%, 2% και 3% αντίστοιχα. Εκτός Λεκανοπεδίου προέρχονταν το 2% του συνόλου των συμμετεχόντων στην έρευνα, ενώ εκτός Νομού Αττικής ήταν εγκατεστημένο πριν φτάσει και εγκατασταθεί στο Μεταξουργείο το 8%. Τέλος, από το εξωτερικό προέρχονταν το 5%

των ερωτώμενων. Έτσι, τα παραπάνω αποτελέσματα για τους κατοίκους και τους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων της περιοχής απεικονίζονται συνολικά στα διαγράμματα (24) και (25) αντίστοιχα, που ακολουθούν:

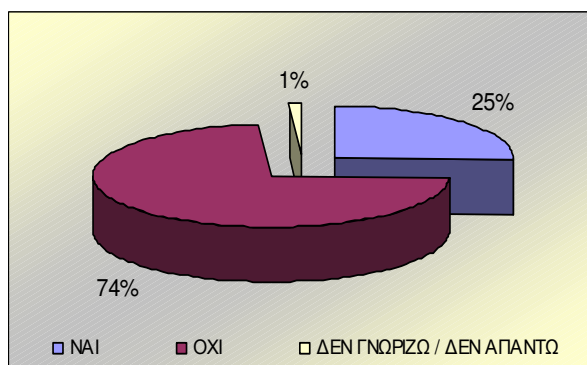
Διάγραμμα 24: Προηγούμενη Περιοχή Εγκατάστασης Κατοίκων

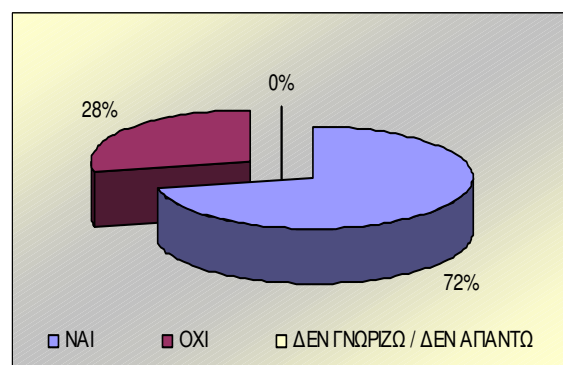
Διάγραμμα 25: Προηγούμενη Περιοχή Εγκατάστασης της Επιχείρησης

✧ ΕΝΟΙΚΙΑΣΗ ΧΩΡΟΥ ΣΤΕΓΑΣΗΣ ΣΤΟ ΜΕΤΑΞΟΥΡΓΕΙΟ

Στην ερώτηση για το αν οι ερωτώμενοι κάτοικοι της περιοχής μελέτης νοικιάζουν το χώρο στον οποίο διαμένουν, το 74% (75 άτομα) απάντησαν αρνητικά και το 25% (26 άτομα) θετικά. Όχι και τόσο παρόμοια αποτελέσματα φαίνεται ότι υπάρχουν στην περίπτωση των ιδιοκτητών επιχειρήσεων, όταν ερωτήθηκαν για το αν νοικιάζουν τον χώρο στον οποίο στεγάζεται η επιχείρησή τους. Σε αυτή την περίπτωση, 43 άτομα (72%) απάντησαν θετικά, ότι δηλαδή νοικιάζουν τον χώρο στον οποίο στεγάζεται η επιχείρησή τους, και 28% (17 άτομα) αρνητικά. Τα παραπάνω αποτελέσματα για τους κατοίκους και τους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων της περιοχής απεικονίζονται συνολικά στα διαγράμματα (26) και (27) αντίστοιχα, που ακολουθούν:

Διάγραμμα 26: Ενοικίαση χώρου στον οποίο στεγάζεται το νοικοκυριό

Διάγραμμα 27: Ενοικίαση χώρου στον οποίο στεγάζεται η επιχείρηση

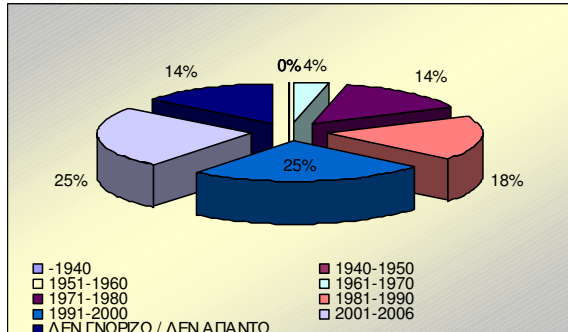
❧ ΧΡΟΝΟΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΕΝΟΙΚΙΑΣΗΣ ΧΩΡΟΥ ΣΤΕΓΑΣΗΣ

Οι κάτοικοι και οι ιδιοκτήτες επιχειρήσεων του Μεταξουργείου, οι οποίοι ερωτήθηκαν για το αν νοικιάζουν τον χώρο στον οποίο στεγάζεται το νοικοκυριό τους απάντησαν θετικά, στη συνέχεια ερωτήθηκαν για το χρόνο εγκατάστασή τους εκεί. Οι πρώτοι απάντησαν ως εξής: το 4% των ερωτώμενων (1 άτομο) εγκαταστάθηκαν στο συγκεκριμένο σπίτι, που διαμένουν με ενοίκιο, τη δεκαετία από το 1961 έως και το 1970, το 14% (4 άτομα) την επόμενη δεκαετία, ενώ την δεκαετία 1981-1990 εγκαταστάθηκαν το 18% των κατοίκων της περιοχής που διέμεναν σε νοικιασμένο σπίτι (5 άτομα). Παράλληλα, και στην ίδια κατηγορία ερωτώμενων, το 25% (7 άτομα) διαμένουν με την ιδιότητα των ενοικιαστών από την δεκαετία 1991-2000, ενώ το ίδιο ποσοστό διαμένει με την ίδια κατάσταση στο Μεταξουργείο, από το 2001 και εξής. Σε αυτό το σημείο πρέπει να σημειωθεί ότι, ενώ η ερώτηση αυτή ήταν ανοιχτή, δεν δίδονταν δηλαδή επιλογές για απάντηση, κανείς δεν απάντησε για την περίοδο από το 1960 και πριν.

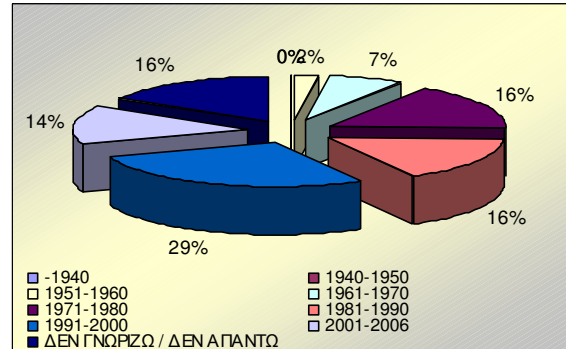
Από τα αποτελέσματα φαίνεται ότι οι ιδιοκτήτες των επιχειρήσεων που συμμετείχαν στην έρευνα και δρουν επαγγελματικά στο Μεταξουργείο άρχισαν να νοικιάζουν τη στέγη της επιχείρησής τους μία δεκαετία νωρίτερα. Έτσι, το 2% (1 άτομο) απάντησε ότι εγκαταστάθηκε στη νοικιασμένη στέγη, στην περιοχή, την δεκαετία 1951-1960, 7% (3 άτομα) την επόμενη δεκαετία, ενώ τη δεκαετία 1971-1980 εγκαταστάθηκαν το 16% του συνόλου των ερωτώμενων ιδιοκτητών επιχειρήσεων, οι οποίοι νοικιάζουν τον χώρο στον οποίο στεγάζεται η επιχείρησή τους (7 άτομα). Το ίδιο ποσοστό επιχειρήσεων εγκαταστάθηκαν στην ίδια περιοχή και τη δεκαετία 1981-1990, την δεκαετία 1991-2000 εγκαταστάθηκαν σε νοικιασμένο χώρο στο Μεταξουργείο 29% των συμμετεχόντων στην έρευνα (12 άτομα) και τέλος από το 2001 και μέχρι σήμερα εγκαταστάθηκε το 14% (6 άτομα).

Το σύνολο, τόσο από την πλευρά των ερωτώμενων κατοίκων της περιοχής, όσο και από τους συμμετέχοντες στην έρευνα ιδιοκτήτες των επιχειρήσεων, των οποίων το νοικοκυριό ή η επιχείρηση αντίστοιχα στεγάζεται σε νοικιασμένο χώρο στο Μεταξουργείο, είναι 71 ερωτώμενοι. Από αυτούς, το 1% εγκαταστάθηκαν σε αυτή τη στέγη τη δεκαετία 1951-1960, το 6% τη δεκαετία 1961-1970, ενώ την επόμενη δεκαετία εγκαταστάθηκε το 15% του συνόλου των ερωτώμενων που νοικιάζουν τον χώρο στον οποίο στεγάζονται στην περιοχή. Επίσης, την δεκαετία 1981-1990 εγκαταστάθηκε στο Μεταξουργείο το 17% εκείνων που ανήκουν στην συγκεκριμένη ομάδα μελέτης, το 28%

την επόμενη δεκαετία, ενώ το 18% την περίοδο 2001-2006. Τα παραπάνω αποτελέσματα για τους κατοίκους και τους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων της περιοχής απεικονίζονται συνολικά στα διαγράμματα (28) και (29) αντίστοιχα, που ακολουθούν:

Διάγραμμα 28: Χρόνος εγκατάστασης στη νοικιασμένη στέγη του νοικοκυριού

Διάγραμμα 29: Χρόνος εγκατάστασης στη νοικιασμένη στέγη της επιχείρησης

☞ ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΤΙΜΗ ΕΝΟΙΚΙΟΥ

Όσον αφορά την τιμή του ενοικίου που κατέβαλαν μηνιαίως οι ενοικιαστές - κάτοικοι ή επιχειρηματίες- στον ιδιοκτήτη της στέγης το μικρότερο ενοίκιο που πληρώνει κάποιος από τους ερωτώμενους κατοίκους της περιοχής του Μεταξουργείου ήταν 220 €, μηνιαίως, ενώ το μεγαλύτερο 500€. Μελετώντας, λοιπόν, τα στατιστικά δεδομένα φαίνεται ότι ο αριθμητικός μέσος (mean) του ενοικίου ήταν 350,48€ και η διάμεσος (median) 350,00€.

Στην περίπτωση των ιδιοκτητών επιχειρήσεων των οποίων η επιχείρησή τους ήταν στεγασμένη σε νοικιασμένο χώρο θα μπορούσε να πει κανείς ότι δεν ισχύουν τα ίδια αποτελέσματα. Έτσι, το μικρότερο ενοίκιο που υποχρεώνονται να πληρώσουν οι ιδιοκτήτες των επιχειρήσεων που δέχτηκαν να συμμετέχουν στην έρευνα ήταν 200€ ενώ το μεγαλύτερο 3.000€. Σε αυτή την περίπτωση ο αριθμητικός μέσος του ποσού που κατέβαλλαν ως ενοίκιο από τους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων του Μεταξουργείου ήταν 767,67€ και η διάμεσος 500€.

☞ ΑΡΧΙΚΟ ΕΝΟΙΚΙΟ

Ως προς το αρχικό ενοίκιο που πλήρωναν οι ιδιοκτήτες των επιχειρήσεων όταν εγκαταστάθηκαν για πρώτη φορά στο Μεταξουργείο τα αποτελέσματα έχουν ως εξής: το μικρότερο ποσό που εμφανίζεται ως απάντηση σε αυτή την ερώτηση, μεταβαλλόμενο,

όπου χρειάζονταν, από δραχμές σε ευρώ, ήταν 44€ και το μέγιστο 2000€. Ο μέσος όρος του ενοικίου ήταν 550,99€ και η διάμεσός του 350€.

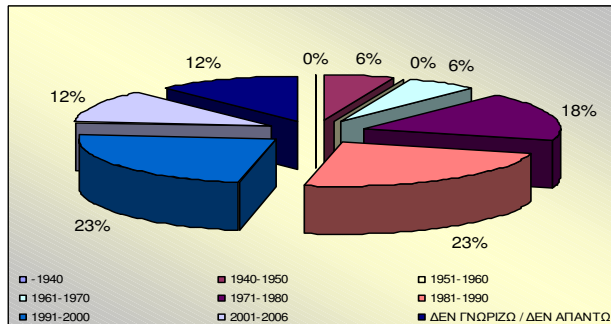
❧ ΧΡΟΝΟΣ ΑΠΟΚΤΗΣΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ ΣΤΕΓΗΣ

Εκτός από τους ενοικιαστές για το χρόνο εγκατάστασής τους στο Μεταξουργείο, ερωτήθηκαν και εκείνοι που είχαν ιδιόκτητη στέγη εκεί για τον χρόνο απόκτησής της. Έτσι, 1 κάτοικος (1%) απάντησε ότι απέκτησε την ιδιόκτητη κατοικία του την περίοδο πριν το 1940, 1 κάτοικος πάλι (1%) ότι την απέκτησε την δεκαετία 1941-1950, ενώ την επόμενη δεκαετία απέκτησαν ιδιόκτητη στέγη 3 κάτοικοι (4%). Επίσης, 8 κάτοικοι (11%) απάντησαν ότι η στέγη στην οποία είναι εγκατεστημένο το νοικοκυριό τους έγινε ιδιόκτητη την δεκαετία 1961-1970, 14 άτομα (18%) τη δεκαετία 1971-1980 και την επόμενη δεκαετία 13 συμμετέχοντες στην έρευνα κάτοικοι (17%). Την δεκαετία 1991-2000 απέκτησαν ιδιόκτητη στέγη στο Μεταξουργείο 4 ερωτώμενοι (5%) και τέλος την περίοδο 2001-2006 εγκαταστάθηκαν σε ιδιόκτητη στέγη 5 άτομα (7%). Σε αυτό το σημείο πρέπει να αναφερθεί ότι ένα μεγάλο ποσοστό (36%) των ερωτώμενων που διαμένουν σε ιδιόκτητη στέγη δεν θέλησαν να απαντήσουν για τον χρόνο απόκτησής της.

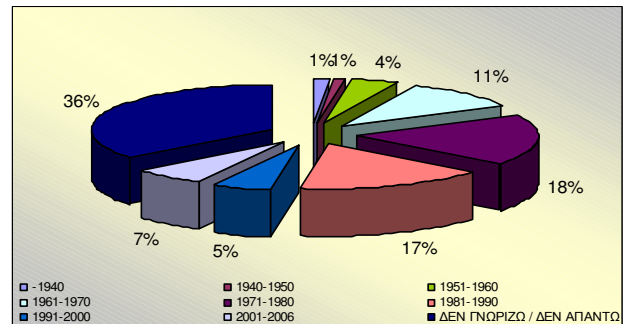
Ιδιόκτητη στέγη, εκτός από τους κατοίκους, είχαν και οι επιχειρήσεις, των οποίων οι ιδιοκτήτες ερωτήθηκαν για το πότε την απέκτησαν. Το 6% των ιδιοκτητών επιχειρήσεων (1 επιχείρηση) με δική τους στέγη στο Μεταξουργείο απάντησαν ότι την απέκτησαν τη δεκαετία 1941-1950, το ίδιο ποσοστό απάντησαν θετικά και για τη δεκαετία 1961-1970, ενώ για τη δεκαετία 1971-1980 το ποσοστό αυτό ήταν 18% (3 επιχειρήσεις). Την δεκαετία 1981-1990 το ποσοστό των επιχειρήσεων που εγκαταστάθηκαν σε ιδιόκτητη στέγη ήταν 23% (4 επιχειρήσεις), ποσοστό ίδιο και για την επόμενη δεκαετία, ενώ την περίοδο 2001-2006 το ποσοστό μελέτης ανέρχεται στο 12% (2 επιχειρήσεις).

Στα αθροιστικά αποτελέσματα για τους κατοίκους και τους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων φαίνεται ότι το 1% απέκτησε ιδιόκτητη στέγη την περίοδο μέχρι το 1940, το 2% τη δεκαετία 1941-1950 και το 3% τη δεκαετία 1951-1960. Την επόμενη δεκαετία το ποσοστό αυτό ανέβηκε σημαντικά και έφτασε το 10%, ενώ την δεκαετία 1971-1980 ήταν 18% και το ίδιο ποσοστό ήταν και τη δεκαετία 1981-1990. Τη δεκαετία 1991-2000 το ποσοστό των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων που εγκαταστάθηκαν σε ιδιόκτητη στέγη ήταν 9% και τέλος την περίοδο 2001-2006 το ποσοστό αυτό έγινε 8%. Έτσι, τα παραπάνω αποτελέσματα για το χρόνο απόκτησης ιδιόκτητης στέγης στο Μεταξουργείο τόσο για

τους κατοίκους όσο και για τους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων της περιοχής απεικονίζονται συνολικά στα διαγράμματα (30) και (31) αντίστοιχα, που ακολουθούν:

Διάγραμμα 30: Έτος απόκτησης ιδιόκτητης στέγης του νοικοκυριού

Διάγραμμα 31: Έτος απόκτησης ιδιόκτητης στέγης της επιχείρησης

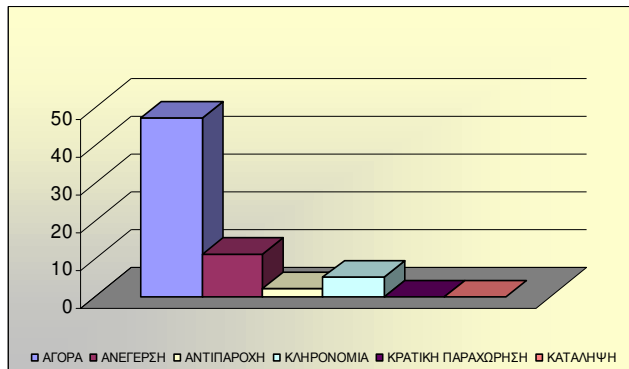
❧ ΤΡΟΠΟΣ ΑΠΟΚΤΗΣΗΣ ΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ ΣΤΕΓΗΣ

Ο τρόπος απόκτησης της ιδιόκτητης στέγης από τους κατοίκους έγινε ως εξής: 47 άτομα είχαν ως τρόπο απόκτησης της αγορά του ακινήτου ή του διαμερίσματος που στεγάζουν το νοικοκυριό τους, 11 άτομα προτίμησαν την ανέγερση και 2 άτομα ακολούθησαν την μέθοδο της αντιπαροχής. Τέλος, υπήρχαν 5 συμμετέχοντες στην έρευνα κάτοικοι οι οποίοι απέκτησαν την ιδιόκτητη στέγη τους μέσω κληρονομιάς. Σε αυτή την ερώτηση δίδονταν ως επιλογές και η κρατική παραχώρηση και η κατάληψη, επιλογές που κανείς δεν απάντησε θετικά.

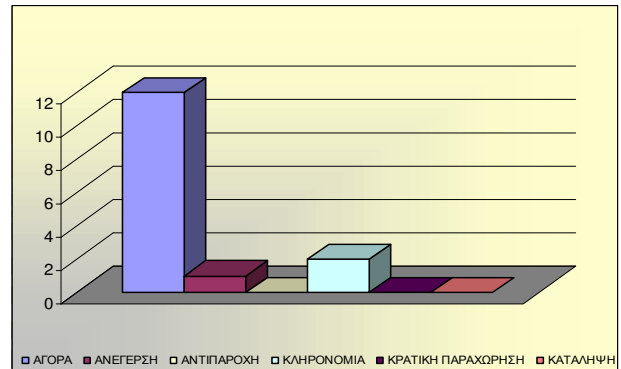
Από το σύνολο των ιδιοκτητών επιχειρήσεων που ταυτόχρονα ήταν ιδιοκτήτες και του χώρου που στεγαζόταν η επιχείρησή τους, οι 12 απάντησαν ότι αγόρασαν τον χώρο αυτό, 1 ότι ακολούθησε την μέθοδο της ανέγερσης και 2 κληρονόμησαν το χώρο που στεγάζεται η επιχείρησή τους. Σε καμία περίπτωση δεν υπάρχει κάποιος που να υποστήριζε ότι η ιδιοκτησία του προέρχεται από αντιπαροχή, κρατική παραχώρηση ή κατάληψη.

Η απόκτηση της ιδιόκτητης στέγης για τους κατοίκους και τους ιδιοκτήτες των επιχειρήσεων του Μεταξουργείου συνολικά είχε ως εξής: 59 συμμετέχοντες στην έρευνα απέκτησαν την ιδιόκτητη στέγη τους από αγορά, 12 με ανέγερση και 2 με τη μέθοδο της αντιπαροχής, ενώ 7 άτομα απάντησαν ότι κληρονόμησαν το χώρο που στεγάζονται. Σε αυτό το σημείο πρέπει να σημειωθεί ότι κανείς από τους συμμετέχοντες στην έρευνα, είτε απάντησε για λογαριασμό νοικοκυριού, είτε επιχείρησης, δεν στεγαζόταν σε χώρο που ήταν κρατική παραχώρηση ή τον απέκτησε μετά από κατάληψη. Τα παραπάνω αποτελέσματα για το τρόπο απόκτησης ιδιόκτητης στέγης στο Μεταξουργείο, τόσο για

τους κατοίκους όσο και για τους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων της περιοχής, απεικονίζονται συνολικά στα διαγράμματα (32) και (33) αντίστοιχα, που ακολουθούν:

Διάγραμμα 32: Τρόπος απόκτησης ιδιόκτητης στέγης του νοικοκυριού

Διάγραμμα 33: Τρόπος απόκτησης ιδιόκτητης στέγης της επιχείρησης

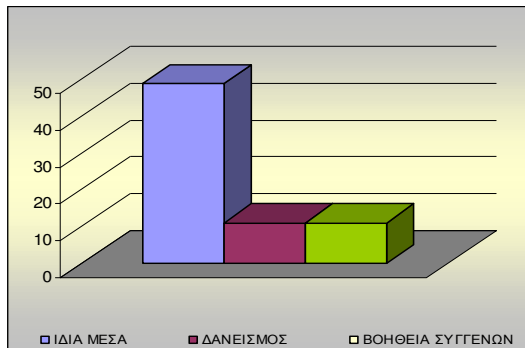
❧ ΜΕΣΑ ΑΠΟΚΤΗΣΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ ΣΤΕΓΗΣ

Στην ερώτηση για τα μέσα που χρησιμοποιήθηκαν, ώστε να αποκτηθεί η ιδιόκτητη στέγη, σε κάθε περίπτωση, οι ερωτώμενοι είχαν τη δυνατότητα να απαντήσουν σε περισσότερες από μία απαντήσεις θετικά. Έτσι, 49 από τους συμμετέχοντες στην έρευνα κατοίκους, οι οποίοι ταυτόχρονα διέθεταν ιδιόκτητη στέγη για το νοικοκυριό τους, απάντησαν ότι ο ιδιόκτητος χώρος για τον οποίο γίνεται λόγος αποκτήθηκε με ίδια μέσα, 11 άτομα χρησιμοποίησαν ως μέσο απόκτησης και τον δανεισμό, ενώ ο ίδιος αριθμός κατοίκων είχε και τη βοήθεια συγγενικών του προσώπων.

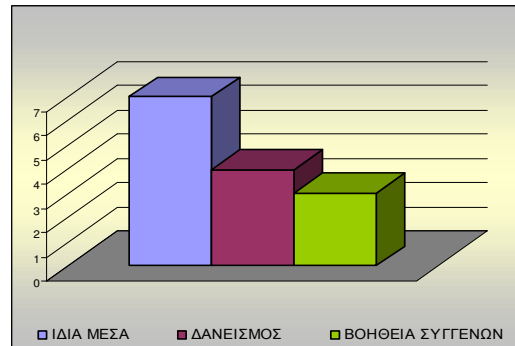
Στην περίπτωση των ιδιοκτητών επιχειρήσεων του Μεταξουργείου τα αποτελέσματα σε αυτή την ερώτηση δεν αλλάζουν πολύ, παρά το γεγονός ότι οι ιδιοκτήτοι χώροι σε αυτή την περίπτωση ήταν πολύ λιγότεροι. Έτσι, 7 άτομα απάντησαν ότι το μέσο για την απόκτηση ιδιόκτητης στέγης για την επιχείρησή τους ήταν τα ίδια μέσα, 4 ιδιοκτήτες επιχειρήσεων ότι μέσο ήταν και ο δανεισμός ενώ 3 είχαν τη βοήθεια και των συγγενών τους.

Τα συνολικά αποτελέσματα για τους κατοίκους της περιοχής και για τους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων, οι οποίοι διαθέτουν ιδιόκτητη στέγη, που αφορούν τα μέσα που χρησιμοποίησαν για να αποκτήσουν αυτή τη στέγη στο Μεταξουργείο, ήταν 56 άτομα απέκτησαν το χώρο που στεγαζόταν το νοικοκυριό ή η επιχείρησή τους στην περιοχή μελέτης από ίδια μέσα, 15 συμμετέχοντες στην έρευνα χρησιμοποίησαν αποκλειστικά ή σε συνδυασμό με κάποια άλλη μορφή το δανεισμό και τέλος, 14 ερωτώμενοι χρειάστηκαν και τη βοήθεια των συγγενών. Τα παραπάνω αποτελέσματα για τα μέσα απόκτησης ιδιόκτητης

στέγης στο Μεταξουργείο, τόσο για τους κατοίκους όσο και για τους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων της περιοχής, απεικονίζονται συνολικά στα διαγράμματα (34) και (35) αντίστοιχα, που ακολουθούν:

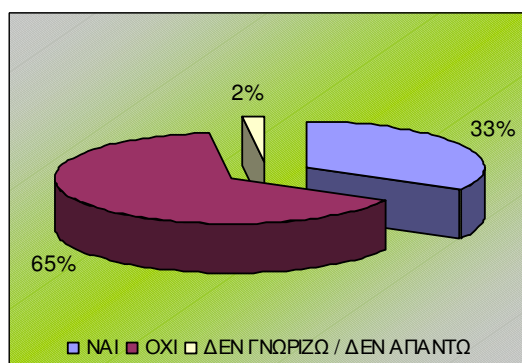
Διάγραμμα 34: Μέσα απόκτησης ιδιόκτητης στέγης του νοικοκυριού

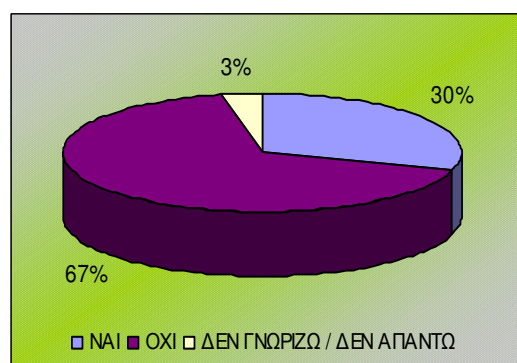
Διάγραμμα 35: Μέσα απόκτησης ιδιόκτητης στέγης της επιχείρησης

✧ ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΟ ΑΛΛΑΓΗΣ ΣΤΕΓΗΣ ΣΤΟ ΑΜΕΣΟ ΜΕΛΛΟΝ

Σχετικά με το ενδεχόμενο να αλλάξουν στέγη στο άμεσο μέλλον οι κάτοικοι του Μεταξουργείου, η απάντηση ήταν θετική από το 33% (34 άτομα), ενώ δεν σκέφτονταν μια τέτοια εκδοχή 66 άτομα (65%). Στο ίδιο ενδεχόμενο απάντησαν θετικά και 18 ιδιοκτήτες επιχειρήσεων (30%) από το σύνολο των ερωτώμενων επιχειρηματιών της περιοχής του Μεταξουργείου, ενώ, παράλληλα το 67% (40 άτομα) δήλωσαν ότι δεν θα ήθελαν να απομακρυνθούν από τη στέγη που βρίσκονται εγκατεστημένοι τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Έτσι, το 66% του συνόλου των συμμετεχόντων στην έρευνα, είτε αυτοί προέρχονταν από τους κατοίκους της περιοχής, είτε από τους ιδιοκτήτες των επιχειρήσεων, απάντησαν αρνητικά στην περίπτωση αλλαγής στέγης στο άμεσο μέλλον, ενώ το 32% απάντησαν θετικά. Τα παραπάνω αποτελέσματα για τους κατοίκους και τους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων της περιοχής απεικονίζονται συνολικά στα διαγράμματα (36) και (37) αντίστοιχα, που ακολουθούν:

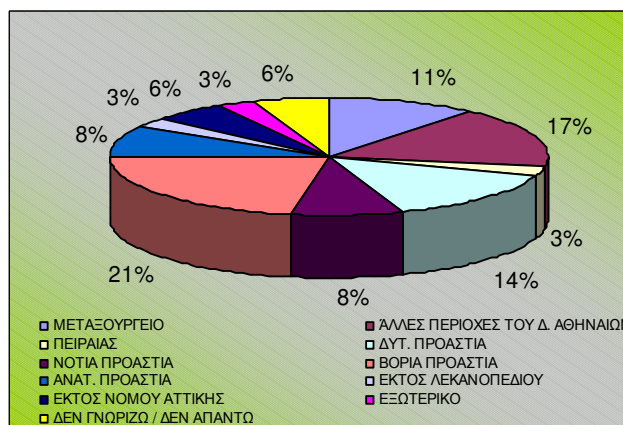
Διάγραμμα 36: Αλλαγή στέγης ερωτώμενων κατοίκων στο άμεσο

Διάγραμμα 37: Αλλαγή στέγης των ερωτώμενων ιδιοκτητών επιχειρήσεων στο

☞ ΝΕΟΣ ΤΟΠΟΣ ΣΤΕΓΑΣΗΣ ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΑΛΛΑΓΗΣ ΣΤΟ ΑΜΕΣΟ ΜΕΛΛΟΝ

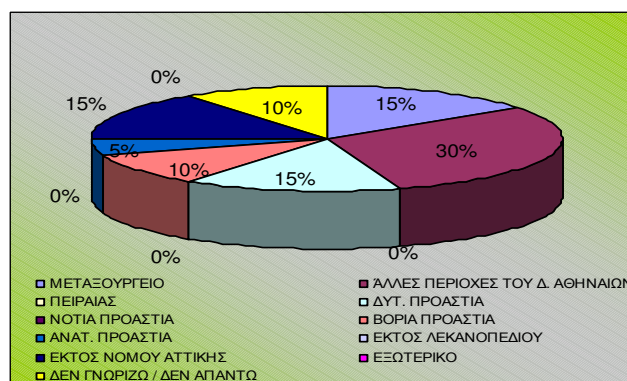
Το 32% των ατόμων που θα αλλάξουν στέγη στο άμεσο μέλλον, ερωτήθηκε στην συνέχεια για τον τόπο που υπολόγιζαν ότι θα ήταν η νέα τους στέγη. Το 11% των κατοίκων (4 άτομα) απάντησαν ότι η νέα τους στέγη θα βρισκόταν και πάλι στο Μεταξουργείο, το 17% (6 άτομα) θα μετακινούνταν σε άλλες περιοχές του Δήμου Αθηναίων, ενώ το 3% (1 άτομο) στην περιοχή του Πειραιά. 5 ακόμα κάτοικοι (14%) απάντησαν ότι το νοικοκυριό τους θα μετακινούνταν στο άμεσο μέλλον στα Δυτικά Προάστια, 8% (3 άτομα) στα Νότια Προάστια και 21% (8 άτομα) στα Βόρεια Προάστια. Παράλληλα, 8% (3 άτομα) των κατοίκων που θα αλλάξουν στέγη στο άμεσο μέλλον θα κατευθυνθεί προς τα Ανατολικά Προάστια και 3% (1 άτομο) εκτός Λεκανοπεδίου. Τέλος, 2 ερωτώμενοι θα κατευθυνθούν σε περιοχές εκτός του Νομού Αττικής, ενώ 1 άτομο ακόμα προσανατολίζεται σε χώρες εκτός Ελλάδας.

Διάγραμμα 38: Νέος τόπος εγκατάστασης των ερωτώμενων κατοίκων σε περίπτωση αλλαγής στέγης στο άμεσο μέλλον

Οι ιδιοκτήτες των επιχειρήσεων επέλεξαν κατά 15% (3 άτομα) το Μεταξουργείο για να εγκαταστήσουν εκεί και πάλι την επιχείρησή τους, σε περίπτωση που αποφασίσουν να αλλάξουν στέγη, ενώ το 30% (6 άτομα) θα μετακινούνταν σε άλλες περιοχές του Δήμου Αθηναίων. 3 ακόμα επιχειρηματίες (15%) προσανατολίζονταν προς τα Δυτικά Προάστια, 2 (10%) στα Βόρεια Προάστια και μόνο 1 (5%) στα Ανατολικά. Τέλος, 3 ιδιοκτήτες επιχειρήσεων (15%), που επιθυμούσαν να μετακινήσουν την επιχείρησή τους, θα το έκαναν προς περιοχές εκτός του Νομού Αττικής. Σε αυτή την ερώτηση κανείς ιδιοκτήτης επιχείρησης δεν επέλεξε σαν απάντηση για τον τόπο της νέας του στέγης στο άμεσο μέλλον τις περιοχές του Πειραιά, των Νοτίων Προαστίων, των περιοχών εκτός του Λεκανοπεδίου της Αττικής και του Εξωτερικού.

Συνολικά, λοιπόν, το 13% των ερωτώμενων, είτε αυτοί προέρχονταν από τους κατοίκους της περιοχής, είτε από τους ιδιοκτήτες των επιχειρήσεων, απάντησαν ότι η νέα τους στέγη θα βρισκόταν και πάλι στο Μεταξουργείο, το 21% σε άλλες περιοχές του Δήμου Αθηναίων και το 2% στην περιοχή του Πειραιά. Παράλληλα, 14% των ερωτηθέντων είχαν επιλέξει σαν περιοχή της νέας τους στέγης τα Δυτικά Προάστια, το 5% τα Νότια Προάστια και το 18% τα Βόρεια Προάστια, ενώ 7% θα κατευθύνονταν προς τα Ανατολικά Προάστια των Αθηνών. Τέλος, 2% του συνόλου των ερωτηθέντων σε αυτή την ερώτηση είχε επιλέξει περιοχές εκτός Λεκανοπεδίου Αττικής για την νέα του εγκατάσταση, 9% εκτός Νομού Αττικής και 2% εκτός Ελλάδος. Τα παραπάνω αποτελέσματα για τους κατοίκους και τους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων της περιοχής απεικονίζονται συνολικά στα διαγράμματα (38) και (39) αντίστοιχα.

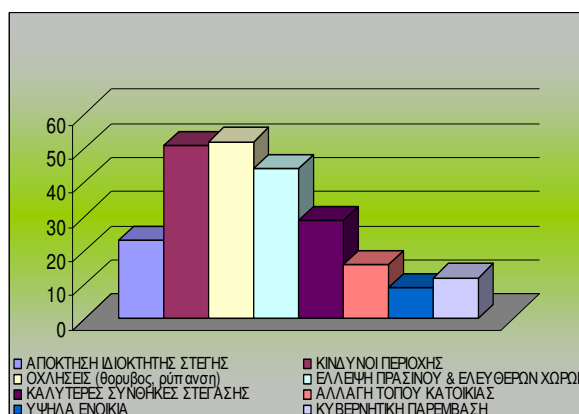
Διάγραμμα 39: Νέος τόπος εγκατάστασης των ερωτώμενων επιχειρηματιών σε περίπτωση αλλαγής στέγης

❧ ΛΟΓΟΙ ΑΠΟΜΑΚΡΥΝΣΗΣ ΑΠΟ ΤΟ ΜΕΤΑΞΟΥΡΓΕΙΟ

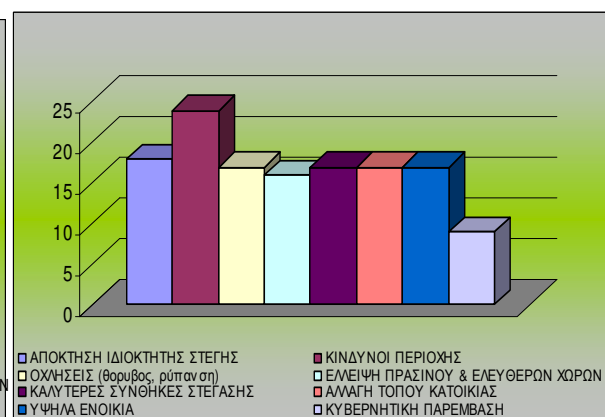
Παρακάτω γίνεται λόγος για τους λόγους που θα έκαναν τους συμμετέχοντες στην έρευνα να απομακρυνθούν από το Μεταξουργείο. Από τους 102 ερωτώμενους κατοίκους, οι 23 θεωρούν ως σημαντικό λόγο φυγής από την περιοχή την απόκτηση ιδιόκτητης στέγης, για τους κινδύνους της περιοχής μιλούν 51 άτομα, ενώ για τις οχλήσεις, τον θόρυβο και τη ρύπανση, κάνουν λόγο 52 άτομα. Στην ερώτηση αυτή οι συμμετέχοντες μπορούν να απαντήσουν σε περισσότερες από μία επιλογές. Έτσι, για την έλλειψη πρασίνου και ελεύθερων χώρων απάντησαν και εδώ θετικά 44 κάτοικοι, για τις καλύτερες συνθήκες στέγασης 29 άτομα και για τα υψηλά ενοίκια 9. Μία αλλαγή τόπου εργασίας μπορούσε να επηρεάσει την αλλαγή στον τόπο κατοικίας 16 ατόμων από το σύνολο των ερωτώμενων κατοίκων, ενώ μία κυβερνητική παρέμβαση θα επηρέαζε 12 άτομα.

Από τους 60 συμμετέχοντες ιδιοκτήτες επιχειρήσεων στην έρευνα αυτή, οι 18 θεωρούσαν ως σημαντικό λόγο απομάκρυνσης από το Μεταξουργείο την απόκτηση ιδιόκτητης στέγης, οι 24 τους κινδύνους της περιοχής και 17 απάντησαν θετικά για τις οχλήσεις, τη ρύπανση και τον θόρυβο. Θετικά απάντησαν και 16 άτομα για την έλλειψη πρασίνου και ελεύθερων χώρων στην περιοχή, ενώ για καλύτερες συνθήκες στέγασης θα έφευγαν από το Μεταξουργείο 17 επιχειρήσεις. Ο ίδιος αριθμός ερωτώμενων απάντησαν θετικά και για την περίπτωση αλλαγής τόπου κατοικίας που θα επηρέαζε την απομάκρυνσή τους από το Μεταξουργείο, καθώς επίσης και για τα υψηλά ενοίκια που υπάρχουν στην περιοχή. Τέλος, σε περίπτωση κυβερνητικής παρέμβασης θα δέχονταν να μετακινήσουν την επιχείρησή τους 9 άτομα.

Τα συνολικά αποτελέσματα, τόσο από τους κατοίκους της περιοχής όσο και από τους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων, έχουν ως εξής: για την περίπτωση που θα αποκτούσαν σε άλλη περιοχή ιδιόκτητη στέγη θα έφευγαν από το Μεταξουργείο συνολικά 41 άτομα, οι κίνδυνοι της περιοχής επηρεάζουν 75 ερωτώμενους για την απομάκρυνσή τους από το Μεταξουργείο, ενώ οι οχλήσεις, ο θόρυβος και η ρύπανση, επηρεάζουν 69 άτομα. Η έλλειψη πρασίνου και ελεύθερων χώρων επηρεάζει 60 κατοίκους και επιχειρηματίες ώστε να φύγουν από την περιοχή μελέτης και τα υψηλά ενοίκια 26. Η περίπτωση καλύτερων συνθηκών στέγασης σε άλλη περιοχή, εκτός του Μεταξουργείου, αποτελεί λόγο για την απομάκρυνσή 46 ερωτώμενων από την τωρινή, ενώ μία κυβερνητική παρέμβαση είναι αιτία για να φύγουν από την περιοχή για 21 άτομα. Τα παραπάνω αποτελέσματα για τους κατοίκους και τους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων της περιοχής απεικονίζονται συνολικά στα διαγράμματα (40) και (41) αντίστοιχα που ακολουθούν:

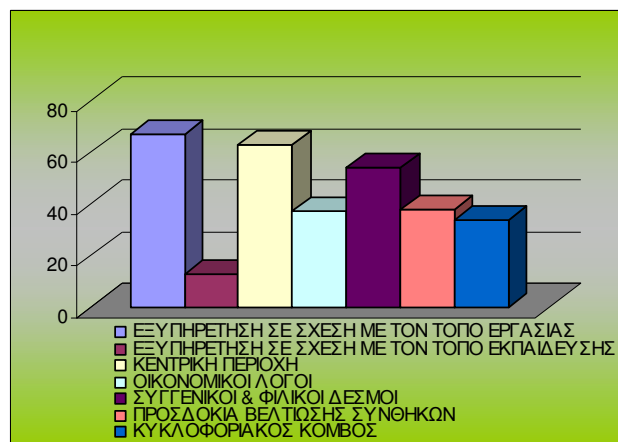
Διάγραμμα 40: Λόγοι απομάκρυνσης του νοικοκυριού από το Μεταξουργείο

Διάγραμμα 41: Λόγοι απομάκρυνσης της επιχείρησης από το Μεταξουργείο

ΛΟΓΟΙ ΠΑΡΑΜΟΝΗΣ ΣΤΟ ΜΕΤΑΞΟΥΡΓΕΙΟ

Εκτός, όμως, από τους λόγους για τις παραμέτρους που θα έκαναν τους συμμετέχοντες στην έρευνα να απομακρυνθούν από το Μεταξουργείο, υπάρχουν και οι εκείνοι οι παράμετροι που τους επηρεάζουν, ώστε να παραμένουν στην περιοχή. Για 67 από τους κατοίκους η εξυπηρέτησή τους σε σχέση με τον τόπο εργασίας τους ήταν πράγματι αιτία παραμονής τους στο Μεταξουργείο, η εξυπηρέτησή τους σε σχέση με τον τόπο εκπαίδευσης αφορά μόνο 13 άτομα, ενώ η κεντρικότητα της περιοχής θα επηρέαζε θετικά στο να μείνουν στην περιοχή 63 κάτοικοι. Για 37 κατοίκους οι οικονομικοί λόγοι ήταν αυτοί που τους κρατούν στο Μεταξουργείο, ενώ οι δεσμοί, συγγενικοί ή φιλικοί, ήταν αιτία για να παραμείνουν στην περιοχή 54 άτομα. Η προσδοκία για τη βελτίωση των συνθηκών στο Μεταξουργείο κρατά στην ίδια περιοχή κατοίκησης 38 άτομα και τέλος η άποψη ότι η περιοχή έρευνας είναι κυκλοφοριακός κόμβος επηρεάζει 34 άτομα θετικά ώστε να παραμείνουν στο Μεταξουργείο.

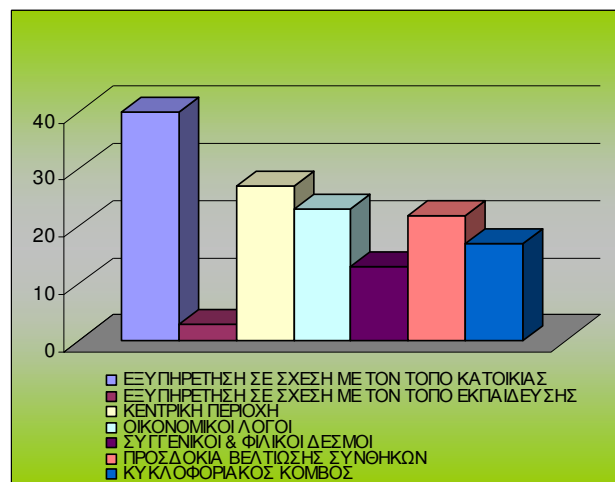

Διάγραμμα 42: Λόγοι παραμονής στο Μεταξουργείο των νοικοκυριών

Η εξυπηρέτηση σε σχέση με τον τόπο κατοικίας θεωρείται αιτία για την παραμονή τους στο Μεταξουργείο και για 40 ιδιοκτήτες επιχειρήσεων ενώ η εξυπηρέτηση σε σχέση με τον τόπο εκπαίδευσης επηρεάζει μόνο 3 από τους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων που συμμετέχουν στην έρευνα, αντίθετα η κεντρικότητα της περιοχής κρατά στο Μεταξουργείο 27 ερωτώμενους. Οι οικονομικοί λόγοι αναγκάζουν 23 από τους επιχειρηματίες της περιοχής να μείνουν στην περιοχή μελέτης, ενώ οι συγγενικοί και φιλικοί δεσμοί θεωρούνται πολύ σημαντικοί από 13 άτομα για την παραμονή τους στο Μεταξουργείο. Η προσδοκία βελτίωσης των υφιστάμενων συνθηκών στην περιοχή φαίνεται ότι επηρεάζει θετικά για την παραμονή τους εκεί 22 επιχειρηματίες και τέλος η ύπαρξη κυκλοφοριακού κόμβου στην περιοχή φαίνεται ότι βοηθά και θεωρείται

προτέρημα από 17 ιδιοκτήτες επιχειρήσεων, τόσο όσο χρειάζεται για να τους κάνει να μην φύγουν από την περιοχή.

Τα συνολικά αποτελέσματα, τόσο από κατοίκους της περιοχής όσο και ιδιοκτήτες επιχειρήσεων έχουν ως εξής: 107 συμμετέχοντες στην έρευνα δηλώνουν ως μία από τις αιτίες παραμονής τους στο Μεταξουργείο την εξυπηρέτησή τους σε σχέση με τον τόπο εργασίας για τους κατοίκους και τον τόπο κατοικίας για τους επιχειρηματίες, 16 άτομα παραμένουν στην περιοχή και για την εξυπηρέτησή τους σε σχέση με τον τόπο εκπαίδευσης, ενώ 90 άτομα παραμένουν λόγω την κεντρικότητας της περιοχής. Παράλληλα, οικονομικοί λόγοι κρατούν στην περιοχή 60 άτομα, ενώ συγγενικοί και φιλικόι δεσμοί 67. Η προσδοκία βελτίωσης των συνθηκών στο Μεταξουργείο, από την άλλη, βοηθά 60 ερωτώμενους να αποφασίσουν να παραμείνουν στην περιοχή και τέλος η ύπαρξη κυκλοφοριακού κόμβου κάνει 51 συμμετέχοντες στην έρευνα να σκέφτονται θετικά την παραμονή τους στο Μεταξουργείο. Τα παραπάνω αποτελέσματα για τους κατοίκους και τους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων της περιοχής απεικονίζονται συνολικά στα διαγράμματα (42) και (43) αντίστοιχα:

Διάγραμμα 43: Λόγοι παραμονής στο Μεταξουργείο των επιχειρήσεων

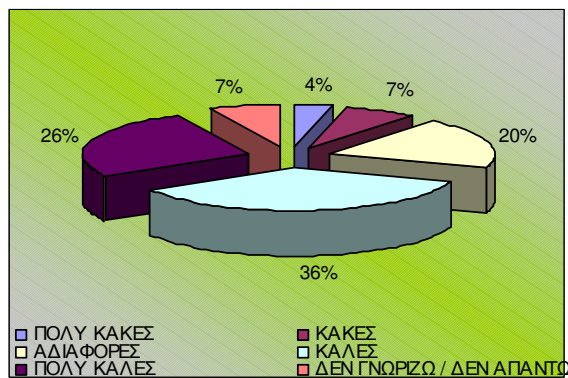
❧ ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΡΩΤΩΜΕΝΩΝ ΜΕ ΓΕΙΤΟΝΕΣ & ΜΕ ΚΑΤΟΙΚΟΥΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ

Στην ερώτηση που ακολουθεί, οι συμμετέχοντες στην έρευνα κλήθηκαν να απαντήσουν για τις σχέσεις που έχουν με τους γείτονές τους και γενικά με τους κατοίκους της περιοχής του Μεταξουργείου και οι οποίες είναι μάλλον καλές. Πιο συγκεκριμένα οι απαντήσεις των κατοίκων έχουν ως εξής: 4 κάτοικοι απάντησαν ότι οι σχέσεις τους με τους υπόλοιπους κατοίκους της περιοχής ήταν πολύ κακές, 7 είπαν ότι ήταν απλά κακές και 20 ότι ήταν αδιάφορες. Παράλληλα, άλλοι κάτοικοι της περιοχής και συγκεκριμένα 20,

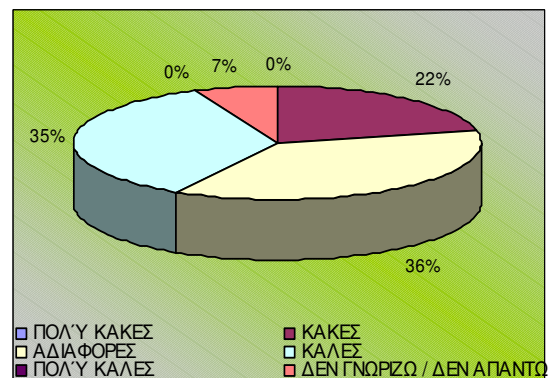
ανέφεραν ότι οι σχέσεις τους με τους γείτονές τους ήταν αδιάφορες, 37 άτομα ότι είναι καλές και 27 πολύ καλές.

Στην ίδια ερώτηση υπήρχαν 4 ιδιοκτήτες επιχειρήσεων της περιοχής που προτίμησαν να μην απαντήσουν, ενώ δεν υπήρχε κανείς επιχειρηματίας που να δηλώσει ότι οι σχέσεις του με τους κατοίκους της περιοχής είναι πολύ κακές. Αντιθέτως, υπήρχαν 13 ιδιοκτήτες επιχειρήσεων που δήλωσαν ότι είχαν κακές σχέσεις με τους γείτονές τους. Παράλληλα, υπήρχαν 22 ιδιοκτήτες επιχειρήσεων στην περιοχή που είχαν αδιάφορες σχέσεις με τους γείτονες και κατοίκους της περιοχής, 21 με καλές, ενώ κανείς δεν χαρακτήριζε τις σχέσεις με τους γείτονές του πολύ καλές.

Τα συνολικά αποτελέσματα, τόσο για τους κατοίκους όσο και για τους ιδιοκτήτες των επιχειρήσεων, που συμμετείχαν στην έρευνα, για την συγκεκριμένη ερώτηση, είχαν ως εξής: το 2% θεωρούσαν ότι οι σχέσεις τους με τους γείτονές τους ήταν πολύ κακές, το 12% ότι ήταν κακές και το 26% απλά αδιάφορες. Παράλληλα, το 36% θεωρεί ότι οι σχέσεις του με τους γείτονες και κατοίκους της περιοχής ήταν καλές και τέλος το 17% πίστευε ότι έχει πολύ καλές σχέσεις με τους γείτονές του στο Μεταξουργείο. Έτσι, τα παραπάνω αποτελέσματα για τους κατοίκους και τους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων της περιοχής απεικονίζονται συνολικά στα διαγράμματα (44) και (45) αντίστοιχα, που ακολουθούν:

Διάγραμμα 44: Σχέσεις ερωτώμενων κατοίκων με γείτονες

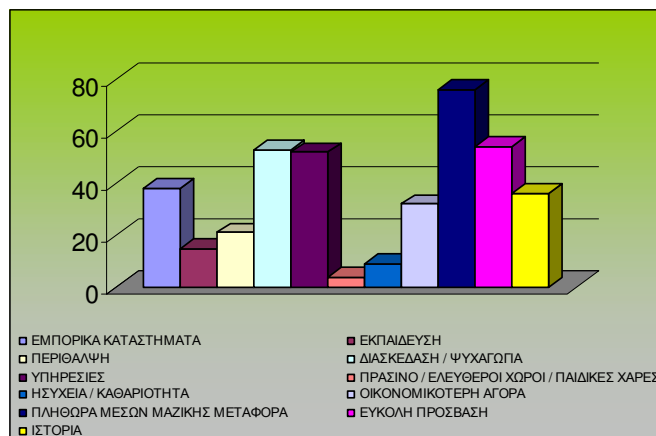

Διάγραμμα 45: Σχέσεις ερωτώμενων επιχειρηματιών με γείτονες

❧ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ

Για την ερώτηση ποια θεωρούνται από τους κατοίκους της περιοχής τα πλεονεκτήματα του Μεταξουργείου, αυτοί είχαν τη δυνατότητα να δώσουν περισσότερες από μία απαντήσεις. Έτσι, τα αποτελέσματα έχουν ως εξής: από τους 102 συμμετέχοντες στην έρευνα οι 32 θεωρούσαν ότι τα εμπορικά καταστήματα που υπάρχουν στην περιοχή,

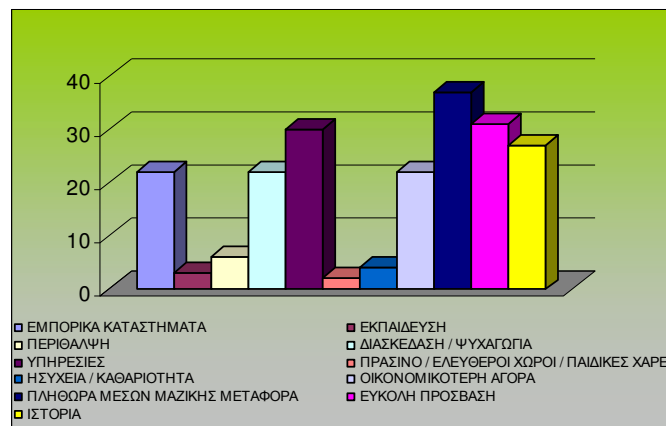
και φυσικά στην περιοχή γύρω από το Μεταξουργείο, στο κέντρο της Πρωτεύουσας είναι πλεονέκτημα για την περιοχή, οι 15 θεωρούσαν ότι πλεονέκτημα της περιοχής ήταν και η εκπαίδευση (σχολεία, φροντιστήρια κ.α.) που προσφέρεται στην περιοχή, ενώ 21 άτομα και θεωρούσαν ως πλεονέκτημα την περίθαλψη, τα νοσοκομεία, τις κλινικές και τα ιατρεία, που υπάρχουν στην περιοχή. Παράλληλα, 53 άτομα δήλωναν σαν πλεονέκτημα της περιοχής του Μεταξουργείου τη διασκέδαση και τη ψυχαγωγία που τους προσφέρεται μέσω των θεατρικών σκηνών, των κινηματογράφων και των νυχτερινών κέντρων, 52 κάτοικοι της περιοχής είναι ικανοποιημένοι τόσο, ώστε να θεωρούσαν πλεονέκτημα της περιοχής τους, με της υπηρεσίες που λειτουργούν στο Μεταξουργείο, τόσο δημόσιες, όσοι και τα ασφαλιστικά ταμεία και οι τράπεζες, ενώ 32 ερωτώμενοι θεωρούσαν ως πλεονέκτημα την οικονομικότερη αγορά που υπάρχει στην περιοχή. Σαν επιλογή για τα πλεονεκτήματα της περιοχής δόθηκαν, επίσης, τόσο το πράσινο, οι ελεύθεροι χώροι και οι παιδικές χαρές, όσο και η ησυχία και η καθαριότητα. Σε αυτές τις επιλογές δόθηκαν 4 θετικές απαντήσεις για την πρώτη και 9 για την δεύτερη αντίστοιχα. Η πληθώρα μέσων μαζικής μεταφοράς ήταν μία άλλη επιλογή που δόθηκε στους ερωτώμενους κατοίκους της περιοχής για τα πλεονεκτήματα που υπάρχουν στο Μεταξουργείο. Η θετική απάντηση σε αυτή την επιλογή ανήκει σε 76 συμμετέχοντες στην έρευνα κατοίκους, ενώ για την εύκολη πρόσβαση στο Μεταξουργείο απάντησαν θετικά 54 άτομα. Τέλος, η ιστορία της περιοχής θεωρείται από 36 κατοίκους ως πλεονέκτημα της περιοχής. Έτσι, τα παραπάνω αποτελέσματα για τους κατοίκους της περιοχής απεικονίζονται συνολικά στο διάγραμμα (46) που ακολουθεί:

Διάγραμμα 46: Πλεονεκτήματα περιοχής κατά τους κατοίκους

Όμοιες επιλογές και τη δυνατότητα να απαντήσουν θετικά σε περισσότερες από μία επιλογές είχαν και οι ιδιοκτήτες των επιχειρήσεων που δέχτηκαν να συμμετάσχουν

στην έρευνα. Έτσι, τα αποτελέσματα της έρευνας διαμορφώνονται ως εξής: από τους 60 ερωτώμενους οι 22 θεωρούσαν θετική την ύπαρξη μεγάλου αριθμού εμπορικών καταστημάτων στην περιοχή, αλλά και στο κέντρο της Αθήνας που βρίσκεται αρκετά κοντά στο Μεταξουργείο, 3 θεωρούσαν πλεονέκτημα της περιοχής την εκπαίδευση που προσφέρεται στην περιοχή και 6 την περίθαλψη που υπάρχει, ενώ 22 ιδιοκτήτες επιχειρήσεων δήλωναν ως πλεονέκτημα της περιοχής την διασκέδαση που τους παρέχεται από τις θεατρικές σκηνές, τους κινηματογράφους και τα νυχτερινά κέντρα. Παράλληλα, 30 ιδιοκτήτες επιχειρήσεων από το σύνολο των ερωτώμενων θεωρούσαν ως σημαντικό πλεονέκτημα την προσφορά σε δημόσιες επιχειρήσεις, ασφαλιστικά ταμεία, τράπεζες και άλλες υπηρεσίες που είναι εγκατεστημένες στην περιοχή μελέτης, ενώ 22 θεωρούσαν ότι είναι πλεονέκτημα της περιοχής και η οικονομικότερη αγορά. Επίσης, στις επιλογές για την ύπαρξη πρασίνου, ελεύθερων χώρων και παιδικών χαρών από τη μία και ησυχίας και καθαριότητας από την άλλη, οι θετικές απαντήσεις για το αν είναι πλεονέκτημα της περιοχής ήταν 2 και 4 αντίστοιχα. Παράλληλα, 37 ιδιοκτήτες επιχειρήσεων απάντησαν θετικά για το αν είναι πλεονέκτημα της περιοχής η πληθώρα των μέσων μαζικής μεταφοράς, ενώ για την εύκολη πρόσβαση απάντησαν θετικά 31 άτομα. Τέλος, την ιστορία της περιοχής ξεχώρισαν από τα δοθέντα στο ερωτηματολόγιο πλεονεκτήματα 27 ερωτώμενοι. Έτσι, τα παραπάνω αποτελέσματα για τους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων της περιοχής απεικονίζονται συνολικά στο διάγραμμα (47), που ακολουθεί:

Διάγραμμα 47: Πλεονεκτήματα περιοχής κατά τους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων

Τα συνολικά αποτελέσματα της έρευνας, τόσο από τους κατοίκους της περιοχής όσο και από τους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων που συμμετείχαν στην έρευνα έχουν ως εξής: 60 από τους 162 ερωτώμενους θεωρούσαν ως πλεονέκτημα τα εμπορικά καταστήματα, 18 πίστευαν ότι ήταν πλεονέκτημα της περιοχής η εκπαίδευση που παρέχεται, ενώ 27 άτομα

δήλωναν ως πλεονέκτημα την περίθαλψη, δημόσια ή ιδιωτική, που υπάρχει στην περιοχή. Παράλληλα, 75 κάτοικοι και επιχειρηματίες θεωρούσαν ως πλεονέκτημα την ύπαρξη νυχτερινών κέντρων, θεατρικών σκηνών, κινηματογράφων και άλλων κέντρων διασκέδασης και ψυχαγωγίας, 82 άτομα δήλωναν ως πλεονέκτημα της περιοχής και την ύπαρξη πολλών εγκατεστημένων υπηρεσιών, είτε πρόκειται για δημόσιες, είτε για ασφαλιστικά ταμεία, τράπεζες και άλλα, ενώ 54 ερωτώμενοι θεωρούσαν ως πλεονέκτημα την οικονομικότερη αγορά που υπάρχει στο Μεταξουργείο. Επίσης, 6 άτομα από τα 162 που συμμετείχαν στην έρευνα θεωρούσαν πλεονέκτημα της περιοχής το πράσινο, τους ελεύθερους χώρους και τις παιδικές χαρές, ενώ 13 την ύπαρξη ησυχίας και καθαριότητας. Ως επιλογές για πλεονεκτήματα της περιοχής δόθηκαν στο ερωτηματολόγιο και η πληθώρα των μέσων μαζικής μεταφοράς και η εύκολη πρόσβαση. Σε αυτές τις δύο επιλογές δόθηκαν θετικές απαντήσεις από 113 και 85 συμμετέχοντες στην έρευνα αντίστοιχα. Τέλος, συνολικά, τόσο από κατοίκους όσο και από ιδιοκτήτες επιχειρήσεων του Μεταξουργείου, 63 άτομα απάντησαν ότι πλεονέκτημα της περιοχής είναι και η ιστορία της.

❧ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ

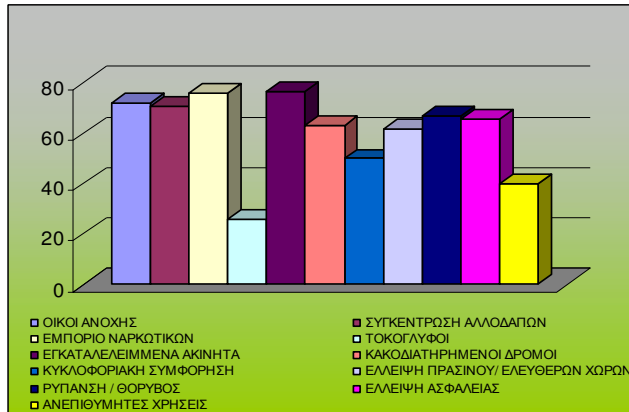
Εκτός, όμως, από πλεονεκτήματα της περιοχής υπάρχουν, όπως είναι φυσικό, και μειονεκτήματα. Μελετώντας κανείς τα αποτελέσματα από τις απαντήσεις που έδωσαν οι κάτοικοι της περιοχής για το ζήτημα αυτό φαίνεται ότι 72 άτομα θεωρούσαν ως μειονέκτημα της περιοχής του υφιστάμενους εκεί οίκους ανοχής, 71 ερωτώμενοι πίστευαν ότι ένα άλλο μειονέκτημα της περιοχής είναι η συγκέντρωση των αλλοδαπών που παρατηρείται τα τελευταία χρόνια στο Μεταξουργείο, ενώ 76 κάτοικοι πίστευαν ότι σημαντικό μειονέκτημα της περιοχής είναι το εμπόριο ναρκωτικών που συνεχίζεται στους δρόμους και τα εγκαταλελειμμένα κτήρια. Παράλληλα, 26 άτομα θεωρούσαν ότι μειονέκτημα της περιοχής αποτελούν και οι τοκογλύφοι που είναι εγκατεστημένοι στην περιοχή, 77 ερωτώμενοι υποστήριζαν ότι ένα ακόμα μειονέκτημα είναι τα εγκαταλελειμμένα ακίνητα, ενώ 63 κάτοικοι δήλωναν ως μειονέκτημα και τους κακοδιατηρημένους δρόμους. Επίσης, οι ερωτώμενοι είχαν τις επιλογές της κυκλοφοριακής συμφόρησης και της έλλειψης πρασίνου και ελεύθερων χώρων ως μειονεκτήματα της περιοχής, στις οποίες απάντησαν θετικά 50 και 62 άτομα αντίστοιχα. Παράλληλα, απάντησαν θετικά 67 κάτοικοι για την ύπαρξη ρύπανσης και θορύβου στην περιοχή και 66 για την έλλειψη ασφάλειας που υφίσταται στην περιοχή. Τέλος, 40 άτομα

θεωρούσαν τις ανεπιθύμητες χρήσεις, όπως κάποιες από τις επαγγελματικές δραστηριότητες, ένα από τα μειονεκτήματα της περιοχής.

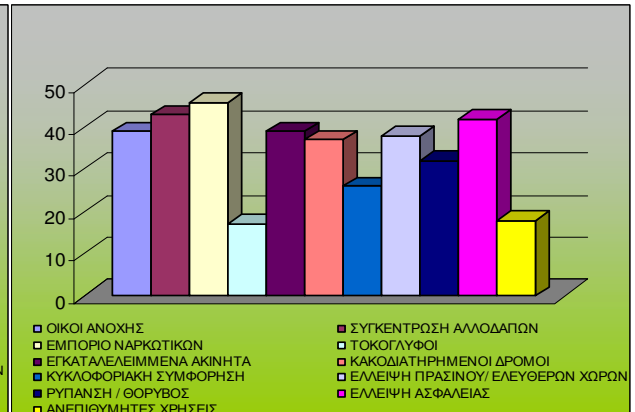
Όμοιες επιλογές και τη δυνατότητα να απαντήσουν θετικά σε περισσότερες από μία επιλογές για τα μειονεκτήματα της περιοχής είχαν και οι ιδιοκτήτες των επιχειρήσεων. Έτσι, τα αποτελέσματα έχουν ως εξής: 39 στο σύνολο των 60 ερωτώμενων θεωρούσαν ως μειονέκτημα τους οίκους ανοχής που υπάρχουν τα τελευταία σαράντα χρόνια τουλάχιστον στην περιοχή, 43 άτομα δήλωναν ότι μειονέκτημα στην περιοχή είναι η συγκέντρωση αλλοδαπών και 46 το εμπόριο ναρκωτικών. Παράλληλα, 17 άτομα απάντησαν θετικά στην ερώτηση όπου θεωρούσαν τους τοκογλύφους που δρουν στην περιοχή ως μειονέκτημα, 39 έκαναν το ίδιο για τα εγκαταλελειμμένα κτήρια που υπάρχουν στην περιοχή, ενώ 37 απάντησαν θετικά για τους κακοδιατηρημένους δρόμους της περιοχής. Για τις επιλογές για την κυκλοφοριακή συμφόρηση και την έλλειψη πρασίνου και ελεύθερων χώρων απάντησαν θετικά 37 και 26 ιδιοκτήτες επιχειρήσεων αντίστοιχα, ενώ για την ρύπανση και τον θόρυβο φαίνεται ότι το θεωρούσαν ως μειονέκτημα του Μεταξουργείου 32 άτομα. Τέλος, η έλλειψη ασφάλειας ήταν μειονέκτημα για την περιοχή για 42 επιχειρηματίες και οι ανεπιθύμητες χρήσεις, όπως κάποιες από τις επαγγελματικές δραστηριότητες, για 18 ερωτώμενους.

Τα συνολικά αποτελέσματα της έρευνας των ερωτώμενων κατοίκων και ιδιοκτητών επιχειρήσεων φαίνονται παρακάτω. 111 από τους 162 συμμετέχοντες στην έρευνα θεωρούσαν ως σημαντικό μειονέκτημα τους οίκους ανοχής που λειτουργούν στην περιοχή, 114 την συγκέντρωση αλλοδαπών και 122 άτομα το εμπόριο ναρκωτικών που συνεχίζεται στην περιοχή. Μικρότερος αριθμός, 43 συμμετέχοντες στην έρευνα αυτή δήλωναν την ύπαρξη τοκογλύφων στην περιοχή ως μειονέκτημα, 116 τα εγκαταλελειμμένα ακίνητα και 100 κάτοικοι και ιδιοκτήτες επιχειρήσεων απάντησαν τους κακοδιατηρημένους δρόμους. Άλλα μειονεκτήματα της περιοχής είναι η κυκλοφοριακή συμφόρηση και η έλλειψη πρασίνου και ελεύθερων χώρων. Σε αυτές τις δύο περιπτώσεις 76 και 100 άτομα αντίστοιχα απάντησαν θετικά. Τη ρύπανση και το θόρυβο φαίνεται από τα αποτελέσματα ότι θεωρούσαν ένα από τα μειονεκτήματα της περιοχής 99 συμμετέχοντες στην έρευνα, κάτοικοι και ιδιοκτήτες επιχειρήσεων, ενώ η έλλειψη ασφάλειας στο Μεταξουργείο ήταν μειονέκτημα για 108 ερωτώμενους. Τέλος, οι ανεπιθύμητες χρήσεις αποτελεί μειονέκτημα της περιοχής μελέτης για 58 κατοίκους και ιδιοκτήτες επιχειρήσεων από το σύνολο εκείνων που ερωτήθηκαν. Έτσι, τα παραπάνω

αποτελέσματα για τους κατοίκους και τους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων της περιοχής απεικονίζονται συνολικά στα διαγράμματα (48) και (49) αντίστοιχα, που ακολουθούν:

Διάγραμμα 48: Μειονεκτήματα περιοχής κατά τους κατοίκους

Διάγραμμα 49: Μειονεκτήματα περιοχής κατά τους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων

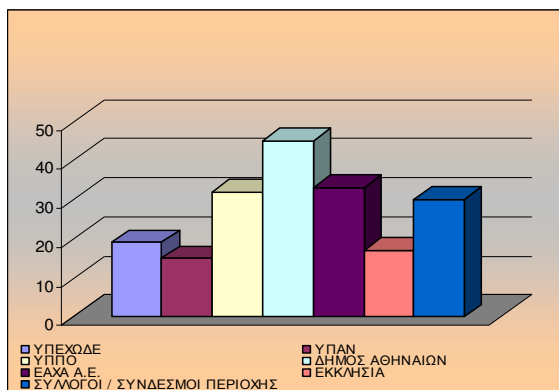
ΦΟΡΕΙΣ ΠΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΑΙ & ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΥΝ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ

Σε άλλη μία ερώτηση που οι συμμετέχοντες στην έρευνα είχαν τη δυνατότητα να επιλέξουν περισσότερες από μία θετικές απαντήσεις ήταν και εκείνη που αφορά τους φορείς που είναι γνωστοί στους κατοίκους και τους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων της περιοχής για το ενδιαφέρον και τη συμμετοχή τους στην ανάπτυξη της περιοχής. 19 κάτοικοι από τους 102 ερωτώμενους γνώριζαν ότι το Υπουργείο Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων συμμετέχει με κάποιο τρόπο στην ανάπτυξη της περιοχής, 15 γνώριζαν ότι στη διαδικασία ανάπτυξης συμμετέχει και το Υπουργείο Ανάπτυξης, ενώ 32 άτομα υποστήριζαν ότι ένας φορέας που έχει σαν στόχο την ανάπτυξη της περιοχής είναι και το Υπουργείο Πολιτισμού. Παράλληλα, 45 κάτοικοι του Μεταξουργείου γνώριζαν ότι για την ανάπτυξη της περιοχής έχει ενδιαφερθεί, είτε με εξαγγελίες είτε με πραγματικές ενέργειες ο Δήμος Αθηναίων, 33 άτομα ανέφεραν και την Εταιρεία Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων Α.Ε. και 17 άτομα υποστήριζαν ότι και η εκκλησία έχει ενδιαφερθεί για την ανάπτυξη της περιοχής. Τέλος, σε αυτή την ερώτηση οι ερωτώμενοι είχαν και την επιλογή των συλλόγων και των συνδέσμων στην περιοχή. Έτσι, 30 άτομα απάντησαν ότι και οι σύλλογοι της περιοχής βοηθούν με τον τρόπο τους στην ανάπτυξη της περιοχής.

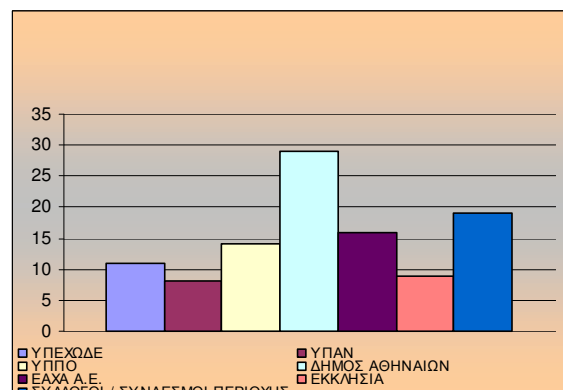
Από τους 60 ιδιοκτήτες επιχειρήσεων που ερωτήθηκαν, οι 11 θεωρούσαν ότι ένας κρατικός φορέας που συμμετέχει στην ανάπτυξη της περιοχής είναι το Υπουργείο Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, 8 θεωρούσαν ότι στην ανάπτυξη της περιοχής συμμετέχει και το Υπουργείο Ανάπτυξης, ενώ γίνεται λόγος από 14 άτομα για το

Υπουργείο Πολιτισμού. Ως επιλογές εδώ οι συμμετέχοντες στην έρευνα ιδιοκτήτες επιχειρήσεων είχαν και το Δήμο Αθηναίων καθώς επίσης και την Εταιρεία Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων Αθήνας Α.Ε., σε αυτές απάντησαν θετικά 29 και 16 άτομα αντίστοιχα, ενώ για τη συμμετοχή της εκκλησίας στην ανάπτυξη της περιοχής απάντησαν 9 άτομα και 19 για τους συλλόγους και τους συνδέσμους που δραστηριοποιούνται στην περιοχή.

Τα συνολικά αποτελέσματα για την ερώτηση αυτή έδειξαν ότι 30 συμμετέχοντες στην έρευνα, είτε ήταν κάτοικοι είτε ήταν ιδιοκτήτες επιχειρήσεων, γνώριζαν ότι στην ανάπτυξη της περιοχής συμμετέχει το Υπουργείο Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, 23 ερωτώμενοι γνώριζαν ότι έχει ενδιαφερθεί και το Υπουργείο Ανάπτυξης, ενώ 46 άτομα απαντούσαν ότι έχει ενδιαφερθεί και το Υπουργείο Πολιτισμού για την ανάπτυξη της περιοχής. Για το Δήμο Αθηναίων έκαναν λόγο 74 άτομα στα 162, ενώ 49 μιλούσαν και για το ενδιαφέρον που έχει δείξει η Εταιρεία Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων Αθήνας Α.Ε.. Τέλος, 26 ερωτώμενοι γνώριζαν ότι στην ανάπτυξη του Μεταξουργείου συμμετέχει με τον ένα ή τον άλλο τρόπο και η εκκλησία και 49 άτομα υποστήριζαν ότι και οι σύλλογοι και οι σύνδεσμοι της περιοχής ενδιαφέρονται για τον ίδιο λόγο. Έτσι, τα παραπάνω αποτελέσματα για τους κατοίκους και τους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων της περιοχής απεικονίζονται συνολικά στα διαγράμματα (50) και (51) αντίστοιχα, που ακολουθούν:

Διάγραμμα 50: Φορείς που συμμετέχουν στην ανάπτυξη της περιοχής σύμφωνα με τις απαντήσεις των κατοίκων της περιοχής

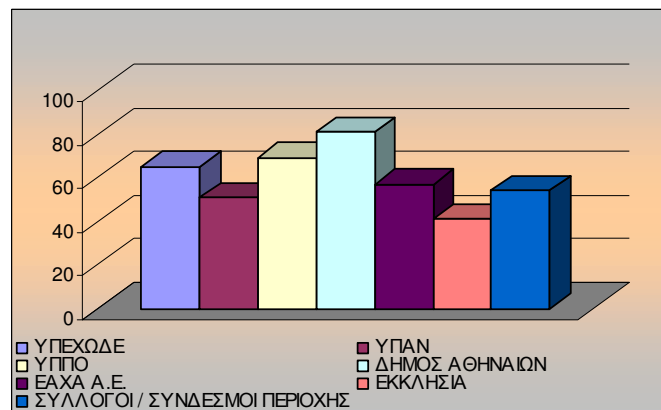

Διάγραμμα 51: Φορείς που συμμετέχουν στην ανάπτυξη της περιοχής σύμφωνα με τις απαντήσεις των επιχειρηματιών της περιοχής

❧ ΦΟΡΕΙΣ ΠΟΥ ΘΑ ΜΠΟΡΟΥΣΑΝ ΝΑ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΥΝ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ

Παρόμοια με την παραπάνω ερώτηση και συνέχειά της αλλά που κρίνει και το μέλλον της Ανάπτυξης της περιοχής είναι ποιοι φορείς θα μπορούσαν να συμμετέχουν στην Ανάπτυξη του Μεταξουργείου. Οι επιλογές που δόθηκαν ως απαντήσεις σε αυτή την

ερώτηση ήταν οι ίδιες με τις παραπάνω, ενώ θα μπορούσαν να απαντήσουν οι συμμετέχοντες και ελεύθερα, αν είχαν να προτείνουν κάποιον εκείνοι. Έτσι, 65 κάτοικοι της περιοχής απάντησαν θετικά, ότι θα μπορούσε το Υπουργείο Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων να συμμετέχει στην Ανάπτυξη του Μεταξουργείου, 51 άτομα που κατοικούν στην περιοχή έδωσαν θετική απάντηση και για το Υπουργείο Ανάπτυξης ενώ για το Υπουργείο Πολιτισμού ήταν θετικοί 69 κάτοικοι. Για τον Δήμο Αθηναίων φαίνεται ότι 81 άτομα είναι υπέρ του να συμμετέχει στην ανάπτυξη της περιοχής στην οποία κατοικούν, για την Εταιρεία Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων Αθήνας Α.Ε. ήταν θετικοί 57 άτομα και για την εκκλησία 41. Τέλος, 54 συμμετέχοντες στην έρευνα, κάτοικοι του Μεταξουργείου απάντησαν θετικά στην συμμετοχή των συλλόγων και των συνδέσμων της περιοχής ώστε να επιτευχθεί ο στόχος της ανάπτυξης της περιοχής μελέτης.

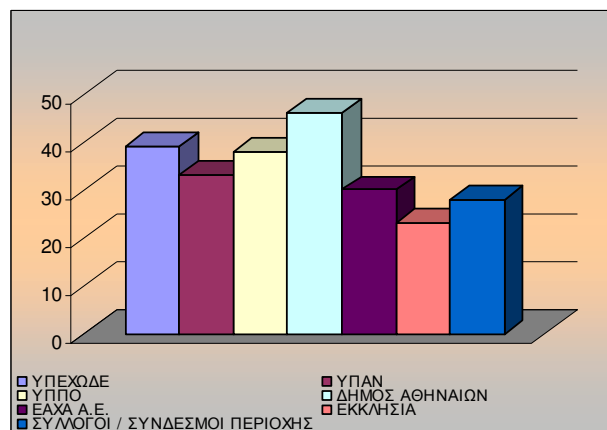

Διάγραμμα 52: Φορείς που θα μπορούσαν να συμμετέχουν στην ανάπτυξη της περιοχής κατά τους κατοίκους

Στην ίδια ερώτηση απάντησαν και οι ιδιοκτήτες των επιχειρήσεων του Μεταξουργείου. Έτσι, 39 άτομα της συγκεκριμένης ομάδας ερωτώμενων απάντησε θετικά ότι θα μπορούσε να συμμετέχει στην Ανάπτυξη της περιοχής το Υπουργείο Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, 33 άτομα υποστήριζαν ότι θα μπορούσε και το Υπουργείο Ανάπτυξης να συμμετέχει για την επίτευξη του στόχου της Ανάπτυξης, ενώ 38 επιχειρηματίες θεωρούσαν κατάλληλο και το Υπουργείο Πολιτισμού. Παράλληλα, 46 άτομα υποστήριζαν ότι θα μπορούσε να συμμετέχει στην Ανάπτυξη του Μεταξουργείου και ο Δήμος Αθηναίων και 30 επιχειρηματίες έκαναν λόγο και για την Εταιρεία Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων Αθήνας Α.Ε., 23 ιδιοκτήτες επιχειρήσεων πίστευαν ότι η εκκλησία πρέπει να συμμετέχει στην ανάπτυξη της περιοχής μελέτης και τέλος 28 άτομα της ίδιας ομάδας συμμετεχόντων στην έρευνα απάντησαν θετικά στην

ικανότητα των συλλόγων και των συνδέσμων του Μεταξουργείου να συμμετέχουν στον μεγάλο αυτό στόχο.

Σε αυτή την ερώτηση είναι δυνατή η παρουσίαση και συνολικών αποτελεσμάτων, τόσο για τους κατοίκους όσο και για τους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων που δέχτηκαν να απαντήσουν στα ερωτηματολόγια που διανεμήθηκαν. Τα αποτελέσματα αυτά, λοιπόν, έχουν ως εξής: 104 άτομα θεωρούσαν ότι ένας φορέας που μπορεί να συμμετέχει στην Ανάπτυξη του Μεταξουργείου είναι το Υπουργείο Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, 84 ότι αυτή τη δυνατότητα έχει και το Υπουργείο Ανάπτυξης, ενώ 107 άτομα θεωρούσαν ότι για το στόχο αυτό μπορεί να συμβάλει και το Υπουργείο Πολιτισμού. Ταυτόχρονα, ως επιλογή φορέων που μπορούν αν συμμετέχουν στην Ανάπτυξη της περιοχής μελέτης, είχε δοθεί και ο Δήμος Αθηναίων των οποίο επέλεξαν θετικά 127 άτομα, όπως, επίσης, και την Εταιρεία Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων Αθήνας Α.Ε. που επέλεξαν με τον ίδιο τρόπο 87 ερωτώμενοι. Η εκκλησία αποτελούσε για 64 άτομα φορέα που θα μπορούσε να συμμετέχει στην ανάπτυξη του Μεταξουργείου, ενώ, τέλος, οι σύλλογοι και οι σύνδεσμοι της περιοχής ήταν για 82 ερωτώμενους ικανοί να συμμετέχουν στον ίδιο στόχο. Έτσι, τα παραπάνω αποτελέσματα για τους κατοίκους και τους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων της περιοχής απεικονίζονται συνολικά στα διαγράμματα (52) και (53) αντίστοιχα:

Διάγραμμα 53: Φορείς που θα έπρεπε να συμμετέχουν στην ανάπτυξη της περιοχής κατά τούς επιχειρηματίες

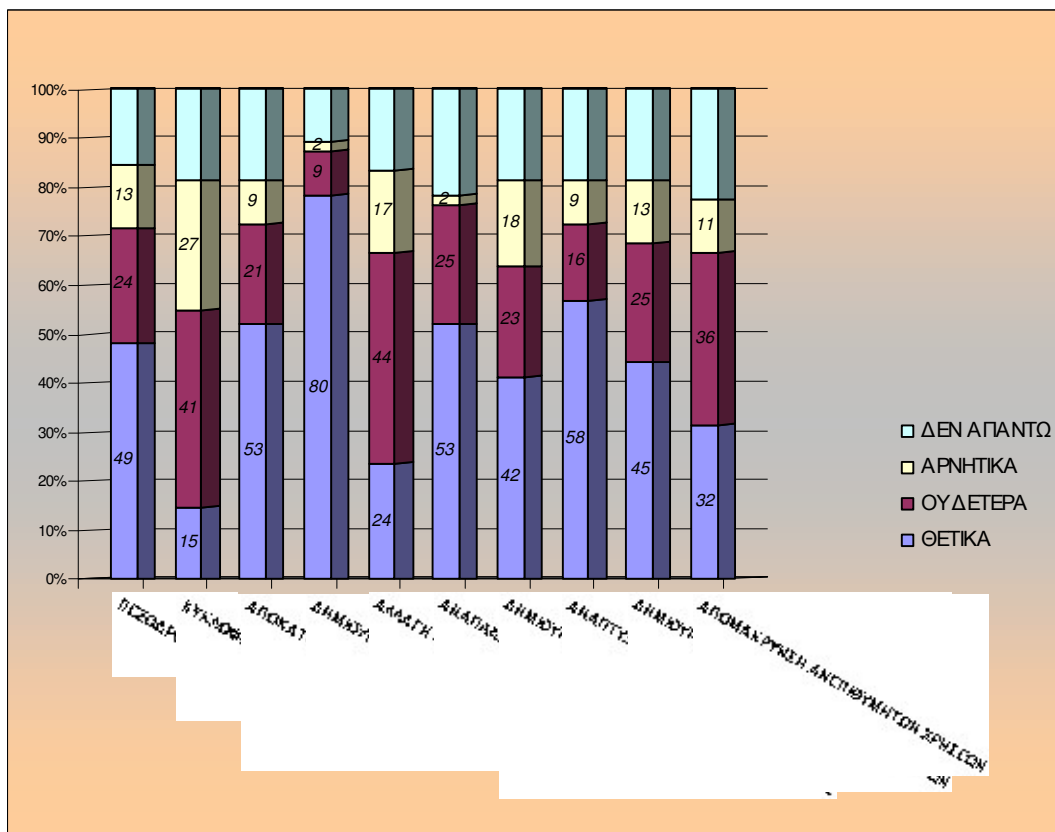
❧ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΡΟΣΦΑΤΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ

Σε αυτή την ερώτηση γίνεται προσπάθεια να φανούν οι αντιδράσεις των κατοίκων και των ιδιοκτητών επιχειρήσεων της περιοχής στις πρόσφατες παρεμβάσεις στην περιοχή, έργα που έγιναν την τελευταία δεκαετία. Οι ερωτώμενοι είχαν την δυνατότητα να

απαντήσουν για το πώς λειτούργησαν οι πρόσφατες παρεμβάσεις με βάση μία τριτοβάθμια κλίμακα, δηλαδή θετικά, ουδέτερα και αρνητικά. Έτσι, οι κάτοικοι έδωσαν τις παρακάτω απαντήσεις για κάθε μία από τις παρεμβάσεις: Για τις πεζοδρομήσεις που έγιναν την τελευταία δεκαετία στην περιοχή απάντησαν ότι λειτούργησαν θετικά το 47% (49 άτομα), ουδέτερα το 24% (24 άτομα) και αρνητικά 13% (13 άτομα). Για την επόμενη παρέμβαση, τις κυκλοφοριακές ρυθμίσεις, δηλαδή, που πραγματοποιήθηκαν στους δρόμους και τις αρτηρίες του Μεταξουργείου, οι κάτοικοι απάντησαν ότι λειτούργησαν θετικά το 15% (15 άτομα), ουδέτερα το 40% (40 άτομα) και αρνητικά 26% (27 άτομα). Η επόμενη παρέμβαση που ζητήθηκε από τους κατοίκους που συμμετείχαν στην έρευνα να την αξιολογήσουν ήταν η αποκατάσταση των διατηρητέων κτηρίων. Έτσι, το 51% (53 άτομα) απάντησαν ότι λειτούργησε θετικά η παρέμβαση αυτή, το 21% (21 άτομα) ουδέτερα και το 9% (9 άτομα) αρνητικά. Στην ερώτηση για το τρόπο που λειτούργησε η δημιουργία του Μετρό στην πλατεία του Μεταξουργείου οι ερωτώμενοι κάτοικοι απάντησαν ως εξής: θετικά το 78% (80 άτομα), το 9% (9 άτομα) ουδέτερα και το 2% (2 άτομα) αρνητικά. Για την αλλαγή του χώρου όπου ήταν οι αφετηρίες των μέσων μαζικής μεταφοράς το 24% (24 άτομα) ήταν θετικά προσκείμενοι στην προσπάθεια που έγινε και θεωρούσαν ότι ήταν καλή η παρέμβαση αυτή, το 42% (44 άτομα) δεν είχε κάποια σημαντική αλλαγή, θετική ή αρνητική, στη ζωή των κατοίκων και στην ανάπτυξη της περιοχής, ενώ το 17% (17 άτομα) ήταν αρνητικοί. Για την παρέμβαση που σχετίζεται με τις αναπλάσεις των προσόψεων των κτηρίων το 51% (53 άτομα) ήταν θετικοί στις ενέργειες που έχουν γίνει, το 25% (25 άτομα) ήταν ουδέτεροι και το 2% (2 άτομα) αρνητικοί. Ως προς την παρέμβαση που σχετίζεται με τη δημιουργία χώρων διασκέδασης και ψυχαγωγίας στην περιοχή μελέτης οι κάτοικοι που συμμετείχαν στην έρευνα απάντησαν ως εξής: το 40% (42 άτομα) απάντησαν ότι η συγκεκριμένη παρέμβαση λειτούργησε θετικά στην ανάπτυξη της περιοχής, το 23% (23 άτομα) ότι δεν επηρέασε ούτε αρνητικά ούτε θετικά την ανάπτυξη της περιοχής και τέλος το 18% (18 άτομα) ότι λειτούργησε αρνητικά. Για την παρέμβαση που σχετικά με την εμφανή ανάπτυξη γειτονικών περιοχών στο Μεταξουργείο οι απαντήσεις έχουν ως εξής: το 56% (58 άτομα) θεωρούσε ότι η συγκεκριμένη παρέμβαση λειτούργησε θετικά στην ανάπτυξη της περιοχής, το 16% (16 άτομα) ότι δεν είχε ούτε θετική ούτε αρνητική παρέμβαση και το 9% ότι λειτούργησε αρνητικά στην ανάπτυξη της περιοχής μελέτης.

Η δημιουργία ελεύθερων χώρων και πλατειών είναι μία ακόμα παρέμβαση που οι φορείς ανάπτυξης δηλώνουν ότι έχουν συμβάλει στο Μεταξουργείο. Το 43% (45 άτομα)

θεωρούσαν ότι αυτή η παρέμβαση λειτούργησε θετικά στην ανάπτυξη της περιοχής, το 25% (25 άτομα) ότι λειτούργησε ουδέτερα και το 13% (13 άτομα) ότι λειτούργησε αρνητικά. Η τελευταία από τις παρεμβάσεις, στις οποίες ζητήθηκε από τους ερωτώμενους να απαντήσουν για τον τρόπο που λειτούργησαν στην ανάπτυξη της περιοχής μελέτης ήταν η απομάκρυνση των ανεπιθύμητων – οχλυσών χρήσεων από το Μεταξουργείο. Οι κάτοικοι που συμμετείχαν στην έρευνα αυτή απάντησαν ως εξής: το 31% (32 άτομα) θεωρούσαν ότι λειτούργησε θετικά αυτή η παρέμβαση και έχουν φανεί τα αποτελέσματα, το 35% (36 άτομα) απάντησαν ότι δεν λειτούργησε ούτε θετικά ούτε αρνητικά και το 11% (11 άτομα) ότι λειτούργησε αρνητικά. Έτσι, τα παραπάνω αποτελέσματα για τους κατοίκους της περιοχής απεικονίζονται στο διάγραμμα (54), που ακολουθεί:

Διάγραμμα 54: Αποτελέσματα πρόσφατων παρεμβάσεων στο Μεταξουργείο κατά τους κατοίκους

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω σε αυτή την ερώτηση, εκτός από τους κατοίκους του Μεταξουργείου κλήθηκαν να απαντήσουν και οι ιδιοκτήτες των επιχειρήσεων της περιοχής. Όπως και παραπάνω, η παρουσίαση των αποτελεσμάτων θα γίνει ανά παρέμβαση με την σειρά που δόθηκαν και στους συμμετέχοντες στην έρευνα. Έτσι, ως προς τις πεζοδρομήσεις που έχουν γίνει τα τελευταία χρόνια στην περιοχή μελέτης το 44%

(27 άτομα) θεωρούσαν ότι λειτούργησαν θετικά στην ανάπτυξη της περιοχής, το 32% (19 άτομα) ουδέτερα και 7% (4 άτομα) ότι αυτή η παρέμβαση λειτούργησε αρνητικά στην ανάπτυξη της περιοχής. Ως προς τις παρεμβάσεις που σχετίζονται με τις κυκλοφοριακές ρυθμίσεις το 18% (11 άτομα) των ιδιοκτητών επιχειρήσεων απάντησαν ότι είχαν θετικά αποτελέσματα στην ανάπτυξη της περιοχής, το 37% (22 άτομα) ότι δεν είχε ούτε θετικό ούτε αρνητικό αποτέλεσμα και το 25% (15 άτομα) ότι είχε αρνητικά αποτελέσματα.

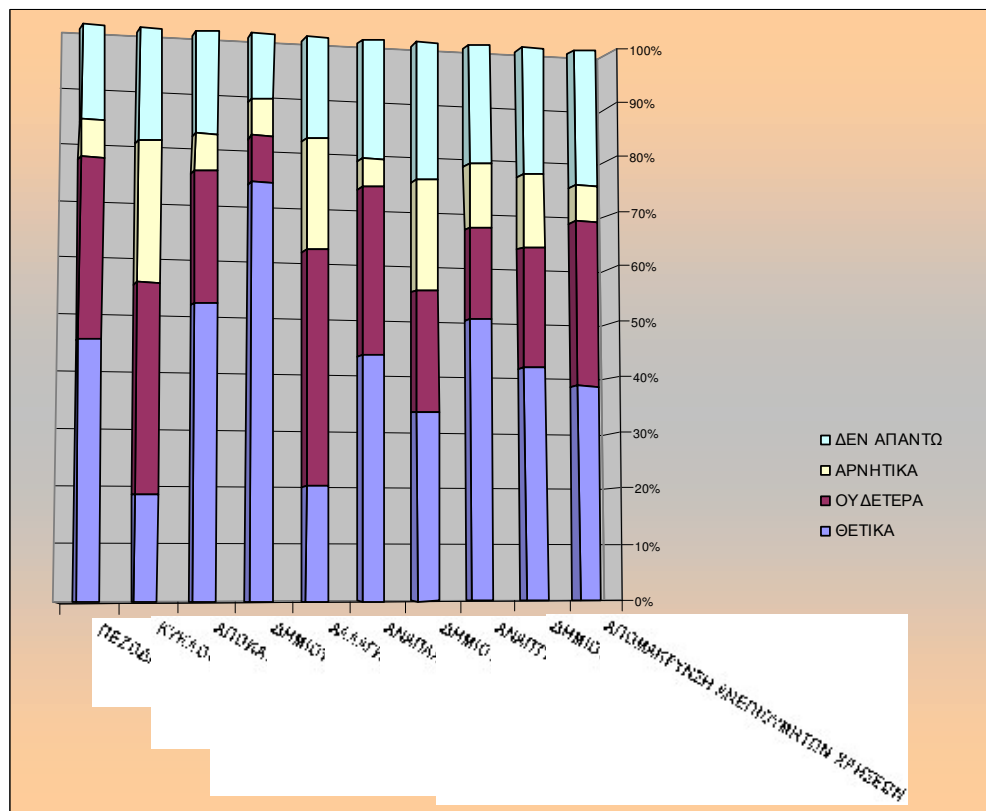
Η αποκατάσταση διατηρητέων κτηρίων είναι μία ακόμα παρέμβαση που οι φορείς ανάπτυξης δηλώνουν ότι έχει συμβάλει στην ανάπτυξη του Μεταξουργείου. Για το θέμα αυτό το 52% (31 άτομα) απάντησαν ότι η παρέμβαση αυτή λειτούργησε θετικά, το 23% (14 άτομα) θεωρούσαν ότι δεν λειτούργησε ούτε θετικά ούτε αρνητικά και το 7% (4 άτομα) ότι λειτούργησαν αρνητικά. Ως προς την παρέμβαση που έχει να κάνει με την δημιουργία σταθμού μετρό στην Πλατεία Καραϊσκάκη οι ιδιοκτήτες επιχειρήσεων της περιοχής που συμμετείχαν στην έρευνα απάντησαν ως εξής: το 73% (44 άτομα) απάντησαν ότι η συγκεκριμένη παρέμβαση λειτούργησε θετικά στην ανάπτυξη της περιοχής, το 8% (5 άτομα) ότι δεν επηρέασε καθόλου την περιοχή και 7% (4 άτομα) ότι ήταν η αρνητική η συμβολή της. Για την αλλαγή και τη μεταφορά των αφετηριών των μέσων μαζικής μεταφοράς το 20% (12 άτομα) των ερωτώμενων υποστηρίζουν ότι ήταν θετική η αλλαγή, το 42% (25 άτομα) ότι ήταν ουδέτερη και το 20% (12 άτομα) ότι λειτούργησε αρνητικά στην ανάπτυξη της περιοχής.

Όσον αφορά την παρέμβαση σχετικά με την ανάπλαση των προσόψεων των κτηρίων 43% (26 άτομα) των ερωτώμενων ιδιοκτητών επιχειρήσεων υποστηρίζουν ότι λειτούργησαν θετικά στην ανάπτυξη της περιοχής, 30% (18 άτομα) ότι δεν λειτούργησαν ούτε θετικά ούτε αρνητικά και 5% (3 άτομα) ότι λειτούργησαν αρνητικά. Σε αυτή την επιλογή προτίμησαν να μην απαντήσουν 13 άτομα. Ως προς τη δημιουργία χώρων διασκέδασης και ψυχαγωγίας το 33% (20 άτομα) των συμμετεχόντων στην έρευνα ιδιοκτητών επιχειρήσεων θεωρούσαν ότι λειτούργησε θετικά αυτή η παρέμβαση, το 22% (13 άτομα) πίστευε ότι δεν επηρέασε ούτε θετικά ούτε αρνητικά και το 20% (12 άτομα) ότι λειτούργησε αρνητικά.

Η επόμενη παρέμβαση που δόθηκε στους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων του Μεταξουργείου που συμμετείχαν στην έρευνα για να δώσουν και εκείνοι με την σειρά τους την άποψή τους ήταν για την επίδραση της ανάπτυξης γειτονικών περιοχών. Έτσι, το 49% (30 άτομα) υποστηρίζει ότι αυτή η παρέμβαση λειτούργησε θετικά στην ανάπτυξη

και του Μεταξουργείου, το 17% (10 άτομα) ότι δεν επηρέασε την ανάπτυξή του και το 12% (7 άτομα) ότι λειτούργησε αρνητικά.

Η επόμενη παρέμβαση που ζητήθηκε από τους επιχειρηματίες να την αξιολογήσουν ήταν για το πώς λειτούργησε ήταν η δημιουργία πλατειών και ελεύθερων χώρων. Έτσι, το 42% (25 άτομα) υποστήριξε ότι η συγκεκριμένη παρέμβαση λειτούργησε θετικά στην ανάπτυξη της περιοχής, το 22% (13 άτομα) ότι δεν επηρέασε ούτε θετικά ούτε αρνητικά και το 13% (8 άτομα) ότι επηρέασε αρνητικά την ανάπτυξη της περιοχής. Η τελευταία από τις παρεμβάσεις - επιλογές που δόθηκαν στους συμμετέχοντες στην έρευνα ιδιοκτήτες επιχειρήσεων, όπως και στους κατοίκους, σε αυτή την ερώτηση ήταν η απομάκρυνση των ανεπιθύμητων χρήσεων από την περιοχή μελέτης. Έτσι, το 38% (23 άτομα) απάντησε ότι η συγκεκριμένη παρέμβαση λειτούργησε θετικά στην ανάπτυξη του Μεταξουργείου, το 30% (18 άτομα) ότι δεν επηρέασε ούτε θετικά ούτε αρνητικά τη ζωή στην περιοχή και το 7% (4 άτομα) ότι λειτούργησε αρνητικά η συγκεκριμένη παρέμβαση από τους δημόσιους φορείς. Τα παραπάνω αποτελέσματα για τους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων της περιοχής απεικονίζονται στο διάγραμμα (55), που ακολουθεί:

Διάγραμμα 55: Αποτελέσματα πρόσφατων παρεμβάσεων στο Μεταξουργείο σύμφωνα με τους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων

❧ *ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΠΡΟΣΦΑΤΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΣΕ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ*

Σημαντικός είναι και ο προσδιορισμός του τρόπου που επέδρασαν οι δοθείσες παρεμβάσεις στα υπάρχοντα προβλήματα της περιοχής μελέτης. Και αυτή η ερώτηση απευθύνεται τόσο στους κατοίκους όσο και στους ιδιοκτήτες των επιχειρήσεων του Μεταξουργείου. Έτσι οι κάτοικοι έδωσαν τις παρακάτω απαντήσεις: Ως προς το πρόβλημα της κυκλοφοριακής συμφόρησης το 22% (22 άτομα) των ερωτώμενων κατοίκων θεωρούσαν ότι οι παρεμβάσεις που αναφέρθηκαν στην προηγούμενη ερώτηση είχαν θετικά αποτελέσματα, το 32% (33 άτομα) ότι δεν επηρέασαν καθόλου τα προβλήματα και το 30% (31 άτομα) ότι μάλλον το πρόβλημα επιδεινώθηκε μετά τις παρεμβάσεις. Το επόμενο πρόβλημα που δόθηκε στους συμμετέχοντες στην έρευνα με σκοπό να απαντήσουν κατά πόσο επηρεάστηκε και με ποιο τρόπο από τις παρεμβάσεις που έχουν γίνει στην περιοχή την τελευταία δεκαετία ήταν και έλλειψη χώρων στάθμευσης. Έτσι, το 10% (10 άτομα) απάντησε ότι οι παρεμβάσεις ωφέλησαν την καταπολέμηση του προβλήματος αυτού, το 22% (22 άτομα) ότι δεν επηρεάστηκε καθόλου και παραμένει το ίδιο και το 46% (48 άτομα) ότι επιδεινώθηκε.

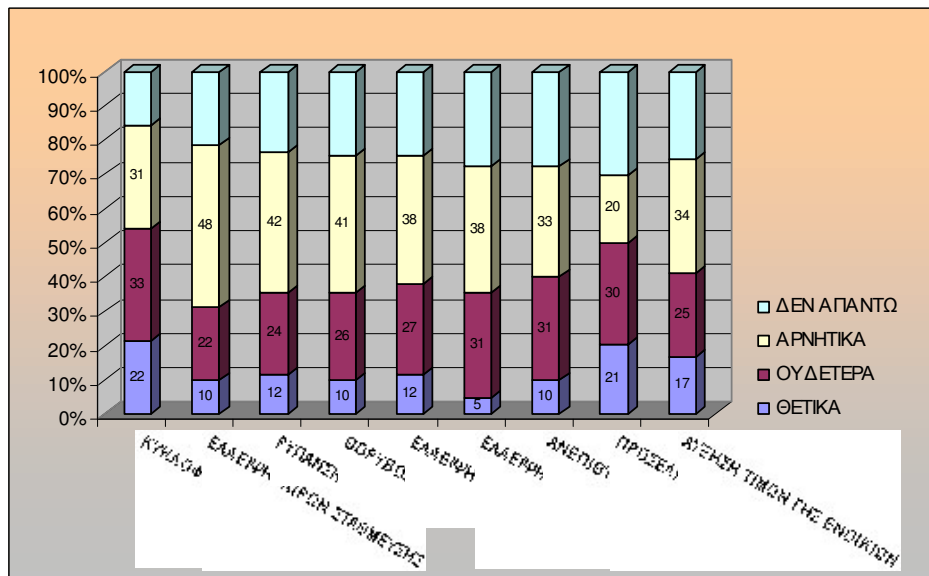
Ως προς το πρόβλημα σχετικά με τη ρύπανση και τα σκουπίδια που υπάρχουν στην περιοχή μελέτης, το 12% (12 άτομα) των ερωτώμενων κατοίκων θεωρούσαν ότι η κατάσταση έχει βελτιωθεί λόγω των παρεμβάσεων που έχουν γίνει από τους αρμόδιους φορείς, το 24% (24 άτομα) απάντησε ότι δεν υπήρχε ούτε βελτίωση ούτε χειροτέρευση του προβλήματος και το 40% (42 άτομα) ότι το πρόβλημα επιδεινώθηκε μετά τις παρεμβάσεις που έγιναν στην περιοχή. Το επόμενο πρόβλημα τη βελτίωση του οποίου αξιολόγησαν οι κάτοικοι ήταν η ηχορύπανση. Το 10% (10 άτομα) του συνόλου των συμμετεχόντων στην έρευνα κατοίκων απάντησαν ότι ο θόρυβος που υπήρχε πριν την παρέμβαση των αρμόδιων φορέων ήταν πιο ενοχλητικός και σε μεγαλύτερη έκταση από αυτόν που υπάρχει σήμερα, το 25% (26 άτομα) θεωρούσε ότι δεν άλλαξε τίποτα με τις παρεμβάσεις στην περιοχή και το 40% (41 άτομα) ότι το συγκεκριμένο πρόβλημα έχει μάλλον χειροτερέψει, παρά έχει βελτιωθεί.

Ένα ακόμα σημαντικό πρόβλημα που αντιμετωπίζει η περιοχή είναι η έλλειψη πρασίνου. Για το συγκεκριμένο θέμα το 12% (12 άτομα) των συμμετεχόντων στην έρευνα κατοίκων ανέφεραν ότι έχουν αρχίσει και φαίνονται τα πρώτα δείγματα καλυτέρευσης της κατάστασης μετά τις επεμβάσεις που έγιναν από τους αρμόδιους φορείς, το 26% (27 άτομα) πίστευε ότι δεν άλλαξαν καθόλου τα πράγματα και δεν επηρέασαν ούτε αρνητικά

ούτε θετικά οι παρεμβάσεις την περιοχή ενώ το 37% (38 άτομα) θεωρούσε ότι η κατάσταση, ως προς το θέμα της έλλειψης πρασίνου στην περιοχή, έχει χειροτερεύσει. Στην ίδια κατηγορία προβλημάτων με την έλλειψη πρασίνου μπορεί να κατατάξει κανείς και την έλλειψη ελεύθερων χώρων και πλατειών. Σε αυτή την επιλογή το 5% (5 άτομα) των κατοίκων θεωρούσε ότι έχει βελτιωθεί η κατάσταση μετά τις παρεμβάσεις που έγιναν από τους αρμόδιους φορείς, το 30% (31 άτομα) πίστευε ότι η κατάσταση παρέμεινε η ίδια χωρίς καμία αλλαγή και το 38% (38 άτομα) ότι το πρόβλημα επιδεινώθηκε.

Το επόμενο πρόβλημα του οποίου τη βελτίωση αξιολόγησαν οι κάτοικοι μετά τις παρεμβάσεις που έγιναν από τους αρμόδιους φορείς είναι οι ανεπιθύμητες χρήσεις των κτηρίων και οι οχλούσες δραστηριότητες και επιχειρήσεις που είναι εγκατεστημένες στην περιοχή. Το 10% (10 άτομα) των ερωτώμενων κατοίκων υποστήριζαν ότι έχει βελτιωθεί η κατάσταση, ως προς τις οχλούσες χρήσεις, μετά τις απαραίτητες παρεμβάσεις που υποστηρίζεται από τους αρμόδιους φορείς ότι έχουν γίνει, το 30% (31 άτομα) θεωρούσε ότι δεν έχει επηρεαστεί η κατάσταση καθόλου την τελευταία δεκαετία, παρά τις προσπάθειες που οι φορείς δηλώνουν ότι έχουν γίνει, ενώ το 33% (33 άτομα) των κατοίκων απάντησε ότι έχει επιδεινωθεί το πρόβλημα και δεν έχουν επιδράσει θετικά στο ελάχιστο οι παρεμβάσεις. Ένα βασικό πρόβλημα που αντιμετώπιζε το Μεταξουργείο είναι η έλλειψη προσέλκυσης νέων χρήσεων στην περιοχή. Το 21% (21 άτομα) των κατοίκων που ερωτήθηκαν υποστήριξε ότι μετά τις παρεμβάσεις που έγιναν από τους αρμόδιους φορείς το πρόβλημα αυτό έχει αρχίσει να βελτιώνεται και νέες χρήσεις έχουν αρχίσει να προσελκύονται στην περιοχή. Παράλληλα, το 29% (30 άτομα) θεωρούσε ότι δεν επηρέασαν καθόλου οι παρεμβάσεις που έγιναν στην περιοχή, ενώ το 20% (20 άτομα) των κατοίκων που συμμετείχαν στην έρευνα θεωρούσαν ότι η κατάσταση δεν έχει βελτιωθεί, τουναντίον έχει χειροτερέψει και όλο και λιγότερες χρήσεις προσελκύονται στο Μεταξουργείο.

Τελευταίο πρόβλημα του Μεταξουργείου που δόθηκε στους συμμετέχοντες στην έρευνα για να απαντήσουν για τον τρόπο που επηρεάστηκαν από τις παρεμβάσεις των υπεύθυνων φορέων είναι η αύξηση τιμών γης στην περιοχή και κατά συνέπεια η αύξηση τιμών των ενοικίων. Έτσι, το 17% (17 άτομα) θεωρούσε ότι το πρόβλημα έχει βελτιωθεί, το 25% (25 άτομα) πίστευε ότι παραμένει το ίδιο και το 33% (34 άτομα) ότι έχει επιδεινωθεί. Τα παραπάνω αποτελέσματα για τους κατοίκους της περιοχής απεικονίζονται στο διάγραμμα (56), που ακολουθεί:

Διάγραμμα 56: Επίδραση πρόσφατων παρεμβάσεων στα υπάρχοντα προβλήματα της περιοχής σύμφωνα με τους κατοίκους

Και σε αυτή την ερώτηση, εκτός από τους κατοίκους του Μεταξουργείου κλήθηκαν να απαντήσουν και οι ιδιοκτήτες των επιχειρήσεων της περιοχής. Όπως και παραπάνω, η παρουσίαση των αποτελεσμάτων θα γίνει ανά πρόβλημα που αντιμετωπίζει η περιοχή μελέτης, με την σειρά που δόθηκαν και στους συμμετέχοντες στην έρευνα. Έτσι, για το φαινόμενο της κυκλοφοριακής συμφόρησης στο Μεταξουργείο από ότι φαίνεται από τις απαντήσεις των ιδιοκτητών επιχειρήσεων, το 18% (11 άτομα) θεωρούσε ότι μετά τις παρεμβάσεις που έγιναν πρόσφατα από τους αρμόδιους φορείς το πρόβλημα έχει μειωθεί. Το 32% (19 άτομα) από την άλλη θεωρούσε ότι η κατάσταση έχει παραμείνει στάσιμη, ενώ το 33% (20 άτομα) από τη συγκεκριμένη ομάδα ερωτώμενων θεωρούσε ότι οι παρεμβάσεις στην περιοχή μελέτης δεν βελτίωσαν την κατάσταση, αντίθετα μάλλον αρνητικά αποτελέσματα είχαν για το συγκεκριμένο πρόβλημα. Για την έλλειψη χώρων στάθμευσης στην περιοχή, το 15% (9 άτομα) των ιδιοκτητών επιχειρήσεων που ερωτήθηκαν απάντησαν ότι οι παρεμβάσεις των φορέων ανάπτυξης του Μεταξουργείου έδρασαν θετικά, το 17% (10 άτομα) πίστευε ότι δεν υπήρχε καμία αλλαγή, ούτε θετική ούτε αρνητική, και το 50% (30 άτομα) ότι οι παρεμβάσεις είχαν αρνητική επίδραση στο συγκεκριμένο πρόβλημα.

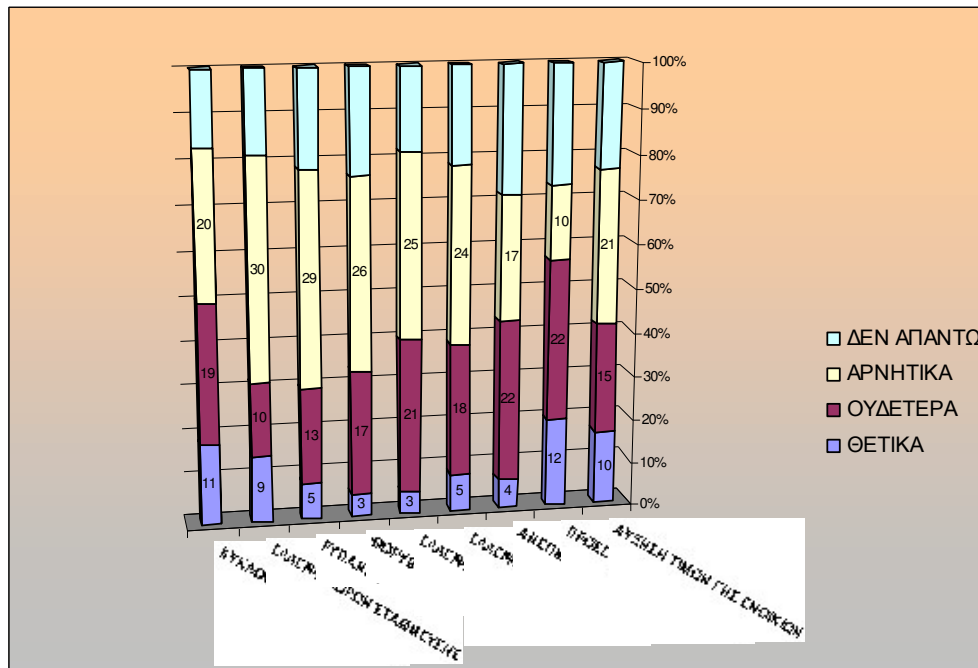
Το πρόβλημα που δόθηκε στη συνέχεια στους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων ώστε να πουν τη γνώμη τους για το θέμα ήταν η ρύπανση που παρατηρείται στην περιοχή μελέτης. Έτσι, το 8% (5 άτομα) θεωρούσε ότι η κατάσταση στο πρόβλημα αυτό, μετά τις παρεμβάσεις των υπεύθυνων φορέων έχει αρχίσει να βελτιώνεται, το 22% (13 άτομα)

πίστευε ότι έχει παραμείνει το πρόβλημα αμετάβλητο και το 48% (29 άτομα) ότι μετά τις πρόσφατες παρεμβάσεις στο Μεταξουργείο το πρόβλημα της ρύπανσης επιδεινώθηκε σημαντικά. Όσον αφορά το πρόβλημα του θορύβου που είναι αυξημένος στην περιοχή μελέτης το 5% (3 άτομα) των ιδιοκτητών επιχειρήσεων που ερωτήθηκαν για το θέμα υποστήριξαν ότι υπήρξε θετική επίδραση από τις πρόσφατες παρεμβάσεις των υπευθύνων, το 28% (17 άτομα) θεωρούσε ότι δεν υπήρξε καμία μεταβολή, είτε θετική είτε αρνητική, στο θέμα, ενώ το 44% (26 άτομα) πιστεύει ότι η μεταβολή που παρουσιάστηκε ήταν αρνητική.

Για την έλλειψη πρασίνου, όταν ερωτήθηκαν οι ιδιοκτήτες επιχειρήσεων, το 5% (3 άτομα) αυτών θεωρούσε ότι έχει βελτιωθεί το πρόβλημα μετά τις παρεμβάσεις που έγιναν από τους αρμόδιους φορείς, το 35% (21 άτομα) υποστήριζε ότι δεν έχει αλλάξει η κατάσταση ούτε προς το θετικό ούτε προς το αρνητικό, ενώ το 42% (25 άτομα) πίστευε ότι η κατάσταση έχει χειροτερεύσει μετά τις παρεμβάσεις των αρμόδιων φορέων. Στους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων, εκτός από την έλλειψη πρασίνου, δόθηκε ως επιλογή και η έλλειψη ελεύθερων χώρων γενικότερα. Έτσι, το 8% (5 άτομα) θεωρούσε ότι μετά τις παρεμβάσεις των ιθυνόντων το πρόβλημα έχει βελτιωθεί σημαντικά και έχουν αυξηθεί οι ελεύθεροι χώροι στο Μεταξουργείο, το 30% (18 άτομα) πίστευε ότι δεν επέδρασαν ούτε θετικά ούτε αρνητικά οι παρεμβάσεις αυτές, ενώ το 40% (24 άτομα) υποστήριζε ότι μετά τις τελευταίες παρεμβάσεις των υπεύθυνων φορέων στην περιοχή το πρόβλημα έχει μεγενθυθεί.

Ως προς τις ανεπιθύμητες χρήσεις στο Μεταξουργείο, το 7% (4 άτομα) των συμμετεχόντων στην έρευνα ιδιοκτητών επιχειρήσεων θεωρούσε ότι η κατάσταση παρουσιάζεται βελτιωμένη μετά και τις παρεμβάσεις των φορέων ανάπτυξης της περιοχής, το 37% (22 άτομα) θεωρούσε ότι η κατάσταση για το συγκεκριμένο θέμα παραμένει στάσιμη, ενώ το 28% (17 άτομα) ότι το πρόβλημα έχει επιδεινωθεί δημιουργώντας μεγαλύτερα προβλήματα στην περιοχή. Για το πρόβλημα της προσέλκυσης νέων χρήσεων στην περιοχή, το 20% (12 άτομα) των ερωτώμενων ιδιοκτητών επιχειρήσεων υποστήριζε ότι η κατάσταση, μετά τις παρεμβάσεις των αρμόδιων φορέων έχει βελτιωθεί σημαντικά, το 36% (22 άτομα) θεωρούσε ότι δεν υπήρξε ούτε αρνητική ούτε θετική επίδραση, ενώ το 17% (10 άτομα) πίστευε ότι μετά τις παρεμβάσεις των υπευθύνων για την ανάπτυξη του Μεταξουργείου μάλλον επιδεινώθηκε η κατάσταση. Το τελευταίο πρόβλημα που παρουσιάστηκε στους ιδιοκτήτες των επιχειρήσεων της περιοχής μελέτης ώστε να δώσουν την άποψή τους για το κατά πόσο επηρέασαν οι επεμβάσεις ανάπτυξης ήταν η αύξηση

τιμών των ενοικίων. Έτσι, το 17% (10 άτομα) των συμμετεχόντων στην ομάδα αυτή των ερωτώμενων αναφέρουν ότι έχει βελτιωθεί η κατάσταση, το 25% (15 άτομα) θεωρούσε ότι δεν υπάρχει ούτε θετική ούτε αρνητική επίδραση, ενώ το 35% (21 άτομα) πίστευε ότι μάλλον έχει μεγαλώσει το πρόβλημα με την αύξηση των τιμών των ενοικίων. Τα παραπάνω αποτελέσματα για τους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων της περιοχής απεικονίζονται στο διάγραμμα (57), που ακολουθεί:

Διάγραμμα 57: Επίδραση πρόσφατων παρεμβάσεων στα υπάρχοντα προβλήματα της περιοχής κατά τους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων

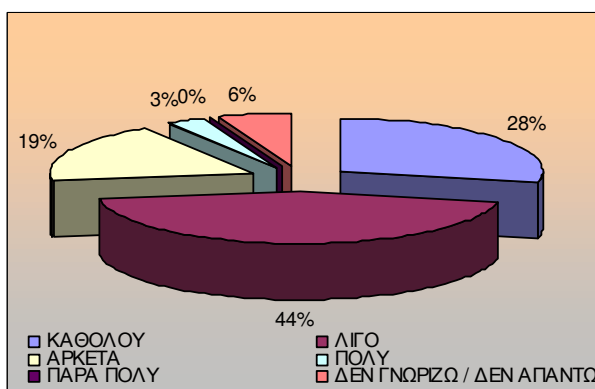
✿ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ ΕΡΩΤΩΜΕΝΩΝ ΑΠΟ ΤΙΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΓΙΝΕΙ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΗΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΔΕΚΑΕΤΙΑ

Η ερώτηση που αφορά άμεσα την ικανοποίηση των ερωτώμενων από τις παρεμβάσεις που έχουν γίνει στην περιοχή την τελευταία δεκαετία, περίοδο με τις περισσότερες παρεμβάσεις, από τους φορείς που αναφέρθηκαν παραπάνω, απευθυνόταν τόσο σε κατοίκους όσο και σε επιχειρηματίες της περιοχής. Έτσι, όσον αφορά τους πρώτους 28% (29 άτομα από τους 102) απάντησαν ότι δεν ήταν, σε καμία περίπτωση, ικανοποιημένοι από τις παρεμβάσεις που έχουν γίνει, ενώ το 44% (45 άτομα) ήταν λίγο ικανοποιημένοι. Επίσης, το 19% (19 άτομα) των συμμετεχόντων στην έρευνα κατοίκων απάντησαν ότι ήταν αρκετά ικανοποιημένοι από τις αλλαγές που παρατήρησαν μετά τις παρεμβάσεις στο Μεταξουργείο από τους φορείς ανάπτυξης και το 3% (3 άτομα) ήταν πολύ ικανοποιημένοι. Σε αυτό το σημείο αξίζει να σημειωθεί ότι δεν υπήρξε κανείς

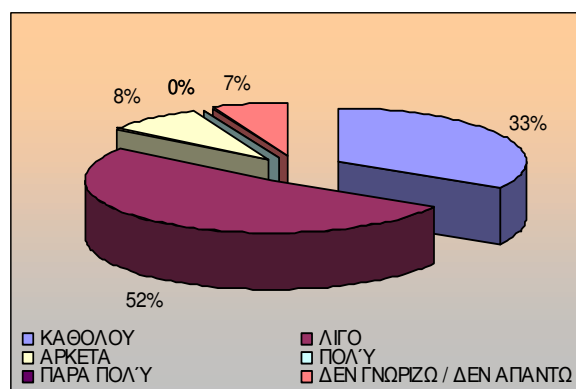
κάτοικος της περιοχής που δέχτηκε να συμπληρώσει ερωτηματολόγιο να είναι πάρα πολύ ικανοποιημένος από τις παρεμβάσεις που έγιναν στην περιοχή την τελευταία δεκαετία.

Οι ιδιοκτήτες επιχειρήσεων από την άλλη είχαν την επιλογή να απαντήσουν με τις ίδιες επιλογές στην παραπάνω ερώτηση. Έτσι, το 33% (20 άτομα) απάντησαν ότι δεν ήταν σε καμία περίπτωση ικανοποιημένοι από τις παρεμβάσεις που έγιναν στην περιοχή την τελευταία δεκαετία από τους φορείς που προαναφέρθηκαν σε προηγούμενη ερώτηση, ενώ το 52% (31 άτομα) απάντησαν ότι οι παρεμβάσεις αυτές τους ικανοποιούσαν λίγο. Τέλος, το 8% (5 άτομα) ήταν αρκετά ικανοποιημένοι από τις παρεμβάσεις. Σε αυτή την ερώτηση κανείς από τους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων που δέχτηκαν να συμμετέχουν στην έρευνα δεν απάντησαν ότι ήταν πολύ ή πάρα πολύ ικανοποιημένοι από τις παρεμβάσεις που έχουν γίνει την τελευταία δεκαετία στην περιοχή.

Στην συγκεκριμένη ερώτηση υπάρχει η δυνατότητα να παρουσιαστούν και τα συνολικά αποτελέσματα των απαντήσεων των κατοίκων και των ιδιοκτητών επιχειρήσεων μαζί. Έτσι, το 30% των ερωτώμενων συνολικά απάντησαν ότι δεν έχουν ικανοποιηθεί από τις παρεμβάσεις που έχουν γίνει την τελευταία δεκαετία στην περιοχή, ενώ το 47% ήταν λίγο ικανοποιημένοι από τα τις ίδιες παρεμβάσεις. Επίσης, το 15% των συμμετεχόντων στην έρευνα ήταν αρκετά ικανοποιημένοι από τις παρεμβάσεις των φορέων που είναι υπεύθυνοι για την ανάπτυξη του Μεταξουργείου και 2% πολύ. Όπως είναι φανερό κανείς από τους ερωτώμενους δεν ήταν πάρα πολύ ικανοποιημένος από τις παρεμβάσεις. Τα παραπάνω ποσοστά για τους κατοίκους και τους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων απεικονίζονται συνολικά στα διαγράμματα (58) και (59) αντίστοιχα που ακολουθούν:

Διάγραμμα 58: Βαθμός ικανοποίησης των κατοίκων από τις πρόσφατες παρεμβάσεις στην περιοχή

Διάγραμμα 59: Βαθμός ικανοποίησης των επιχειρηματιών από τις πρόσφατες παρεμβάσεις στην περιοχή

❧ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΕΡΩΤΩΜΕΝΟΥΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ

Μία σημαντική ως προς το περιεχόμενό της και τις απαντήσεις που έδωσαν οι ερωτώμενοι ερώτηση είναι εκείνη που ζητά από τους συμμετέχοντες στην έρευνα κατοίκους και ιδιοκτήτες επιχειρήσεων του Μεταξουργείου να δώσουν τις δικές τους απόψεις για τις παρεμβάσεις που πρέπει να γίνουν στην περιοχή μελέτης, ώστε να ακολουθήσει μία βιώσιμη ανάπτυξη. Έτσι, οι κάτοικοι απάντησαν ότι μία παρέμβαση που πρέπει να γίνει άμεσα στην περιοχή είναι η απαλλοτρίωση των εγκαταλελειμμένων κτηρίων, πρόταση που υπερασπίστηκαν 5 ερωτώμενοι κάτοικοι. Μία άλλη επιλογή είναι η μείωση της εγκληματικότητας, παρέμβαση που προτάθηκε από 27 άτομα. Επίσης, 15 άτομα πρότειναν να προχωρήσει η αποκατάσταση των διατηρητέων κτηρίων, από 8 κάτοικους προτάθηκε να προστεθεί φωτισμός στους δρόμους της περιοχής και να γίνεται μεγαλύτερος έλεγχος για το εμπόριο ναρκωτικών, κυρίως στους μικρότερους δρόμους που υπάρχει και το μεγαλύτερο πρόβλημα, ενώ 10 άτομα τονίζουν το πρόβλημα των λαθραίων μεταναστών και ζητούν την μείωσή του. Παράλληλα, από ένα κάτοικο της περιοχής προτάθηκε να δημιουργηθούν οι κατάλληλες συνθήκες πρόσβασης σε όλους τους χώρους της περιοχής, ανοιχτούς ή κλειστούς, και στους δρόμους του Μεταξουργείου για τα άτομα με ειδικές ανάγκες, ένα ακόμα άτομο ζήτησε να υπάρξουν οι κατάλληλες υποδομές, ώστε να μπορούν να κυκλοφορούν ποδήλατα στην περιοχή που κατοικεί και τέλος ένα άτομο θα προτιμούσε, αφού δεν μπορούν να απομακρυνθούν οι οίκοι ανοχής από την περιοχή, τουλάχιστον να καλλωπιστούν εξωτερικά, ώστε να μην δημιουργούν προβλήματα, ακόμα και έλλειψης καθαριότητας στους κατοίκους και τους επισκέπτες της περιοχής.

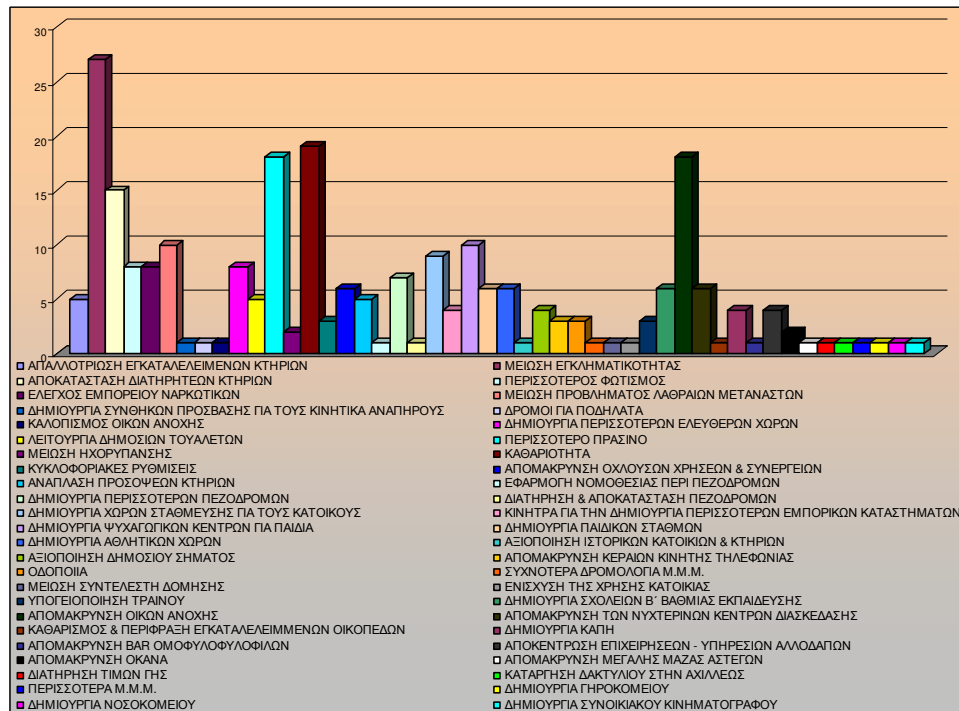
Ακόμα, 8 κάτοικοι από τους ερωτώμενους πρότειναν να δοθεί μεγαλύτερη σημασία στην έλλειψη ελεύθερων χώρων και να δημιουργηθούν καινούριοι, ενώ 18 κάτοικοι επιθυμούσαν περισσότερο πράσινο στο Μεταξουργείο. Ένα μεγάλο πρόβλημα της περιοχής του Μεταξουργείου, όπως αναφέρθηκε και σε προηγούμενο κεφάλαιο την μελέτης αυτής, είναι εκείνο της έλλειψης καθαριότητας. Έτσι, 19 άτομα πρότειναν να γίνουν παρεμβάσεις προς αυτή τη κατεύθυνση, ενώ 5 άτομα εξειδίκευσαν ακόμα περισσότερο το πρόβλημα και ζήτησαν την άμεση λειτουργία δημόσιων τουαλετών σε χώρους μέσα στη συνοικία, ώστε να εκλείψουν ή τουλάχιστον να μειωθούν οι περιπτώσεις ρύπανσης σε γωνίες και σκοτεινά σημεία των δρόμων και των πεζόδρομων. Παράλληλα, 2 κάτοικοι απάντησαν ότι μία παρέμβαση που πρέπει να εφαρμοστεί άμεσα στην περιοχή είναι η μείωση της ηχορύπανσης, 3 άτομα ότι πρέπει να γίνουν κυκλοφοριακές ρυθμίσεις

για τη μείωση του προβλήματος της κίνησης και 9 κάτοικοι επισήμαναν ότι πρέπει να δημιουργηθούν θέσεις στάθμευσης για τα αυτοκίνητα των κατοίκων, ώστε να μην έρχονται σε αντιπαράθεση με τους ιδιοκτήτες και τους εργαζομένους των νυχτερινών κέντρων αλλά και τους επισκέπτες του Μεταξουργείου. Ακόμα, 6 συμμετέχοντες στην έρευνα κάτοικοι της περιοχής μελέτης θεωρούσαν ότι σημαντικές παρεμβάσεις είναι απαραίτητο να γίνουν προς την κατεύθυνση των οχλουσών χρήσεων και πρότειναν την απομάκρυνσή τους αλλά και 5 προς την κατεύθυνση των καλοδιατηρημένων προσόψεων των κτηρίων, ακόμα και των πολυκατοικιών. Άλλοι, στοχεύοντας προς την πεζοδρόμηση τόνισαν τη σημασία της και απάντησαν ως εξής: 7 κάτοικοι πρότειναν την πεζοδρόμηση και άλλων δρόμων στην περιοχή του Μεταξουργείου, 1 άτομο την εφαρμογή της ισχύουσας νομοθεσίας για τη μη στάθμευση σε αυτούς και 1 ακόμα άτομο τη διατήρηση και αποκατάσταση, όπου χρειάζεται, των δρόμων που έχουν δημιουργηθεί μόνο για πεζούς.

Παράλληλα με τα παραπάνω 4 ερωτώμενοι κάτοικοι δήλωσαν ότι είναι απαραίτητη η προσφορά κινήτρων για τη δημιουργία περισσότερων εμπορικών καταστημάτων, ενώ 1 ακόμα άτομο υποστήριξε ότι πρέπει να ενισχυθεί η κατοικία στο Μεταξουργείο. Όπως αναφέρθηκε και σε προηγούμενο κεφάλαιο, ένα μεγάλο πρόβλημα στην περιοχή του Μεταξουργείου ήταν η έλλειψη υποδομών για τα παιδιά. Έτσι, 10 ερωτώμενοι κάτοικοι πρότειναν για την ανάπτυξη της περιοχής τη δημιουργία ψυχαγωγικών κέντρων για τα παιδιά-κατοίκους της περιοχής, ενώ 6 άτομα επιθυμούσαν τη δημιουργία αθλητικών χώρων στο Μεταξουργείο. Ακόμα, 6 κάτοικοι θεωρούσαν ότι ήταν απαραίτητη η δημιουργία παιδικών σταθμών στην περιοχή μελέτης και ο ίδιος αριθμός ατόμων τόνισαν την έλλειψη σχολείων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και επιζητούσαν να οικοδομηθούν άμεσα, ώστε να μην απομακρύνονται τα παιδιά τους από την περιοχή κατοικίας τους. Άλλοι κάτοικοι του Μεταξουργείου πάλι υποστήριξαν ότι για την ανάπτυξη της περιοχής ήταν προτιμότερο να αξιοποιηθεί η ίδια η ιστορία της. 1 κάτοικος της περιοχής, λοιπόν, υποστήριξε ότι είναι δυνατό να αξιοποιηθούν οι ιστορικές κατοικίες και τα κτήρια που έμειναν ανεξίτηλα στη μνήμη των κατοίκων της περιοχής και να γίνουν γνωστά και εκτός της συνοικίας και 4 άτομα πρότειναν την αξιοποίηση του Δημοσίου Σήματος ως μέσο για την ανάπτυξη της περιοχής μελέτης και τη βιωσιμότητά της στο μέλλον. Επίσης, 3 άτομα επιθυμούσαν να απομακρυνθούν άμεσα οι κεραίες κινητής τηλεφωνίας από την περιοχή του Μεταξουργείου, οι οποίες ως γνωστό δημιουργούν προβλήματα υγείας, αφού οι κάτοικοι που ζουν γύρω από τα κτήρια που είναι τοποθετημένες είναι εκτεθειμένοι σε

μεγάλες ποσότητες ακτινοβολίας, ενώ 1 άτομο υποστήριξε ότι μία παρέμβαση που θα έχει θετικά αποτελέσματα είναι και ο καθαρισμός και η περιφράξη των εγκαταλελειμμένων οικοπέδων, εστίες μόλυνσης σε όλο το Μεταξουργείο.

Κάποιοι κάτοικοι, ακόμα πιο πρακτικοί και συγκεκριμενοποιώντας στα έργα που έχουν να κάνουν με την κυκλοφορία πρότειναν την αποκατάσταση των δρόμων και γενικότερα την οδοποιία (3 άτομα) και 3 ακόμα ερωτώμενοι τόνισαν την αναγκαιότητα την υπογειοποίησης των γραμμών του ΟΣΕ και του Προαστιακού Σιδηροδρόμου που περνούν μέσα από το Μεταξουργείο και δημιουργούν σημαντικά προβλήματα, ενώ 1 άτομο υποστήριξαν ότι πρέπει να περνούν μέσα από τη συνοικία περισσότερα μέσα μαζικής μεταφοράς, 1 ακόμα άτομο πρότεινε τα ήδη υπάρχοντα δρομολόγια να είναι πιο συχνά και τέλος 1 ερωτώμενος θεωρούν ότι δεν είναι δυνατό να ισχύει ο δακτύλιος και στην οδό Αχιλλέως. 18 άτομα από τους συμμετέχοντες στην έρευνα κατοίκους του Μεταξουργείου τόνισαν την αναγκαιότητα της άμεσης απομάκρυνσης των οίκων ανοχής από την περιοχή τους, ώστε αυτή να ακολουθήσει τα βήματα της βιώσιμης ανάπτυξης, 6 άτομα τόνισαν ότι εκτός από τους οίκους ανοχής είναι απαραίτητο να απομακρυνθούν και τα νυχτερινά κέντρα που δημιουργούν σημαντικά προβλήματα στην περιοχή και μόνο αυτά, όπως για παράδειγμα εκείνα που δεν διαθέτουν χώρους στάθμευσης, ενώ 1 άτομο θεωρούσε ότι η ανάπτυξη στην περιοχή μελέτης θα έρθει με την απομάκρυνση των bar των ομοφυλόφιλων. Παράλληλα με τα παραπάνω, 2 κάτοικοι του Μεταξουργείου πρότειναν να απομακρυνθούν οι εγκαταστάσεις του OKANA, 1 άτομο να βρεθεί λύση στο πρόβλημα των αστέγων που βρίσκουν κατάλυμα στα εγκαταλελειμμένα και επικίνδυνα νεοκλασικά της περιοχής, ενώ 4 άτομα πρότειναν την αποκέντρωση της μεγάλης μάζας των επιχειρήσεων και των υπηρεσιών αλλοδαπών που βρίσκονται στο Μεταξουργείο. Επίσης, από 1 κάτοικο της περιοχής μελέτης που συμμετείχε στην έρευνα πρότεινε τη δημιουργία ΚΑΠΗ στο Μεταξουργείο, 1 κάτοικος τόνισε την έλλειψη γηροκομείου και 1 ακόμα την ανάγκη δημιουργίας δημόσιους νοσοκομείου στην περιοχή που κατοικούσε, ενώ 1, επίσης, άτομο προτιμούσε τη δημιουργία συνοικιακού κινηματογράφου, όπου όλοι οι κάτοικοι θα μπορούσαν να τον επισκεφτούν. Τέλος, 1 άτομο τόνισε την ανάγκη για διατήρηση των τιμών γης στην περιοχή ώστε να μην δημιουργηθούν προβλήματα στο μέλλον.

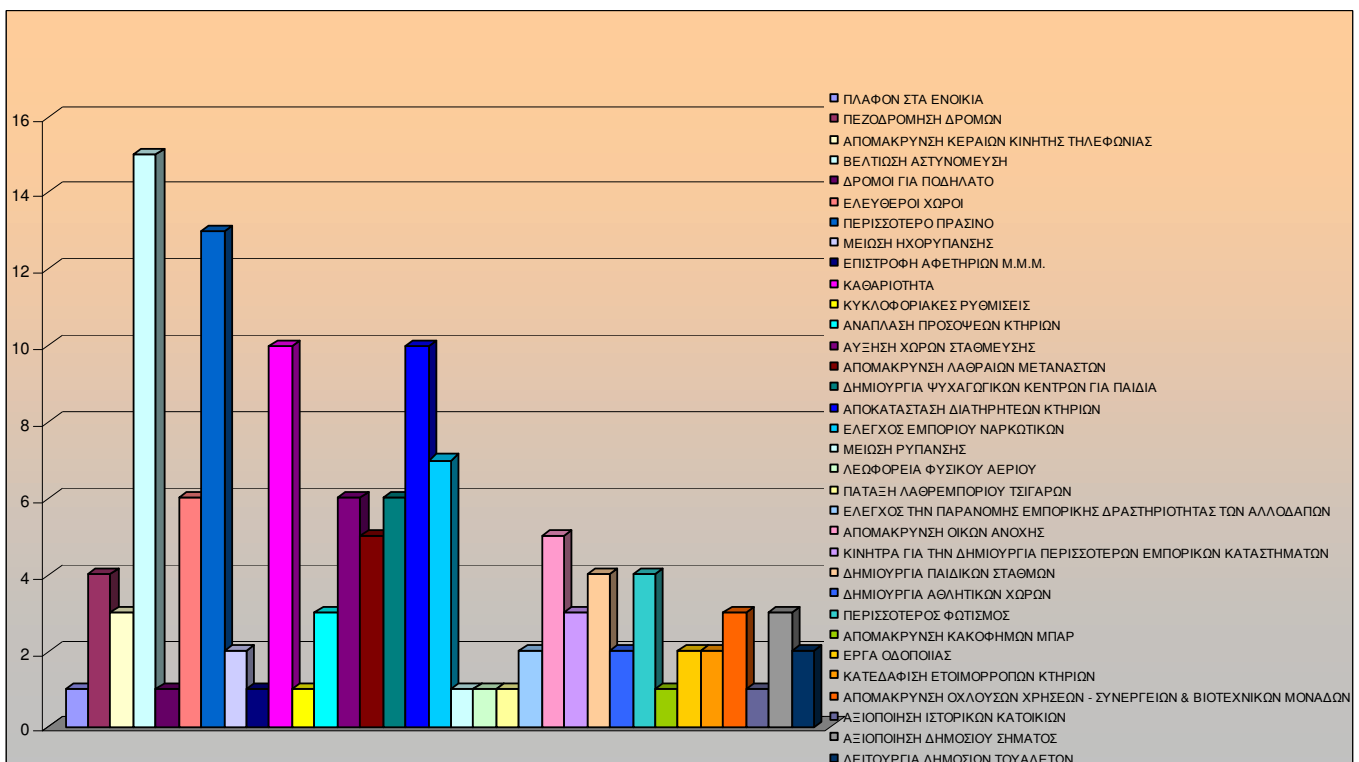

Διάγραμμα 60: Προτεινόμενες από τους κατοίκους παρεμβάσεις με σκοπό τη βιώσιμη ανάπτυξη της περιοχής

Προτάσεις, όμως, δεν έγιναν μόνο από την πλευρά των κατοίκων που ερωτήθηκαν αλλά και από τους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων που συμμετείχαν στην έρευνα αυτή. Έτσι, τα αποτελέσματα σε αυτή την ερώτηση είχαν ως εξής: 1 άτομο θεωρούσε ότι σημαντική επέμβαση για την ανάπτυξη της περιοχής ήταν η επιβολή πλαφόν στα ενοίκια, και κυρίως στα ενοίκια που στεγάζονται οι επιχειρήσεις και όχι τα νοικοκυριά, ενώ 3 άτομα πρότειναν τον ορισμό κινήτρων για τη δημιουργία περισσότερων εμπορικών καταστημάτων στη περιοχή. Παράλληλα, κάποιες προτάσεις των ιδιοκτητών επιχειρήσεων που συμμετείχαν στην έρευνα είχαν να κάνουν με τις κυκλοφοριακές ρυθμίσεις και την βελτίωση της κατάστασης των δρόμων. Έτσι, 4 άτομα πρότειναν την δημιουργία και άλλων πεζόδρομων στο Μεταξουργείο, 1 ιδιοκτήτης θα προτιμούσε να γίνουν δρόμοι για ποδήλατα, ώστε να βελτιωθεί με αυτό τον τρόπο το κυκλοφοριακό πρόβλημα που υφίσταται όλη η περιοχή και 1 άτομο, εκφράζοντας την άποψή του πιο γενικά, πρότεινε να γίνουν κυκλοφοριακές ρυθμίσεις, ενώ 2 άτομα έκαναν πρόταση για άμεσα έργα οδοποιίας. Παράλληλα, 3 ιδιοκτήτες επιχειρήσεων της περιοχής μελέτης πρότειναν την άμεση απομάκρυνση των κεραιών κινητής τηλεφωνίας που έχουν τοποθετηθεί στο Μεταξουργείο, για να προστατέψουν με αυτό τον τρόπο την υγεία τους από την ακτινοβολία, 1 άτομο πρότεινε γενικά την μείωση της ρύπανσης στην περιοχή και 1 ακόμα άτομο κάνει πιο συγκεκριμένη την άποψη αυτή, προτείνοντας την μετατροπή όλων των λεωφορείων που περνούν μέσα από το Μεταξουργείο από πετρελαιοκίνητα σε οικολογικά, που να κινούνται με φυσικό

αέριο, ενώ 2 ακόμα άτομα πρότειναν τη λειτουργία δημόσιων τουαλετών. Επίσης, παραμένοντας στα περιβαλλοντικά ζητήματα της περιοχής, 13 άτομα ζήτησαν την αύξηση των χώρων πρασίνου στην περιοχή που είναι εγκατεστημένη η επιχείρησή τους και 6 άτομα επιθυμούσαν να υπάρξουν και άλλοι ελεύθεροι χώροι στο Μεταξουργείο, 2 άτομα πρότειναν τη μείωση της ηχορύπανσης, ενώ 10 ιδιοκτήτες επιχειρήσεων πρότειναν να βελτιωθούν οι προϋποθέσεις καθαριότητας στην περιοχή μελέτης. Ακόμα, όταν το ενδιαφέρον στρέφεται προς την ασφάλεια που υπάρχει ή απλά εκλείπει στην περιοχή μελέτης τότε τα αποτελέσματα έχουν ως εξής: 15 άτομα για την ανάπτυξη της περιοχής βιώσιμα πρότειναν την βελτίωση της αστυνόμευσης, 7 ιδιοκτήτες επιχειρήσεων του Μεταξουργείου ζήτησαν να γίνεται πιο επισταμένα ο έλεγχος του εμπορίου ναρκωτικών στην περιοχή που βρίσκονται οι επιχειρήσεις τους και 1 τόνισε την αναγκαιότητα της πάταξης του λαθρεμπορίου τσιγάρων, το οποίο αυτή τη στιγμή βρίσκεται σε έξαρση και δημιουργεί προβλήματα στους ίδιους αλλά και τους κατοίκους της περιοχής μελέτης. Με σκοπό την ανάπτυξη του Μεταξουργείου προτάθηκε από 5 ιδιοκτήτες επιχειρήσεων η απομάκρυνση και ο έλεγχος των λαθραίων μεταναστών, από 2 άτομα ο έλεγχος των παράνομων εμπορικών δραστηριοτήτων των αλλοδαπών και από 1 η απομάκρυνση των κακόφημων μπαρ που λειτουργούν, πολλές φορές παράνομα στην περιοχή, ενώ 5 ιδιοκτήτες επιχειρήσεων πρότειναν την απομάκρυνση των οίκων ανοχής από την περιοχή που δραστηριοποιούνται. Παράλληλα με τα παραπάνω, υπήρχαν και 3 προτάσεις από ιδιοκτήτες επιχειρήσεων για ανάπλαση των προσόψεων των κτηρίων του Μεταξουργείου, 10 προτάσεις για αποκατάσταση των διατηρητέων κτηρίων, κυρίως νεοκλασικών, που υπάρχουν στην περιοχή και αυτή τη στιγμή δημιουργούν αισθητικό πρόβλημα αλλά και προβλήματα υγιεινής, ενώ υπήρξαν και 2 προτάσεις για κατεδάφιση εκείνων των κτηρίων που δεν μπορούν πλέον να αποκατασταθούν, αφού είναι ετοιμόρροπα ή ήδη μισογκρεμισμένα. Για την περίπτωση των υποδομών που υπάρχουν για τα παιδιά αλλά και για αθλητισμό 6 ιδιοκτήτες επιχειρήσεων τόνισαν την αναγκαιότητα για δημιουργία ψυχαγωγικών κέντρων για τα παιδιά, 4 την αναγκαιότητα για δημιουργία παιδικών σταθμών στο Μεταξουργείο και 2 την αναγκαιότητα για δημιουργία αθλητικών χώρων. Παράλληλα, για την βελτίωση της σημερινής κατάστασης στο Μεταξουργείο και την βιώσιμη ανάπτυξή του, 1 άτομο πρότεινε την αξιοποίηση των ιστορικών κτηρίων και κατοικιών της περιοχής, ενώ 3 άτομα πρότειναν την αξιοποίηση του αρχαιολογικού χώρου του Δημοσίου Σήματος, περίπτωση που θα φέρει επισκέπτες στην περιοχή και θα την κάνει γνωστή ευρέως. Τέλος, 1 κάτοικος πρότεινε την επιστροφή των αφετηριών των μέσων μαζικής μεταφοράς στο χώρο που βρίσκονταν πριν μεταφερθούν στα σύνορα της

συννοικίας, 6 ιδιοκτήτες επιχειρήσεων πρότειναν ως άμεση λύση του κυκλοφοριακού προβλήματος την αύξηση των χώρων στάθμευσης και 4 την βελτίωση του φωτισμού, κυρίως στους μικρούς δρόμους και τους πεζόδρομους, τις νυχτερινές ώρες, ενώ 3 ιδιοκτήτες επιχειρήσεων θα προτιμούσαν ως λύση πολλών προβλημάτων και μέσο για την ανάπτυξη της περιοχής την απομάκρυνση των οχλουσών χρήσεων τονίζοντας τα προβλήματα που δημιουργούν κάποια συνεργεία και βιοτεχνικές μονάδες. Τα παραπάνω ποσοστά για τους κατοίκους και τους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων απεικονίζονται συνολικά στα διαγράμματα (60) και (61) αντίστοιχα.

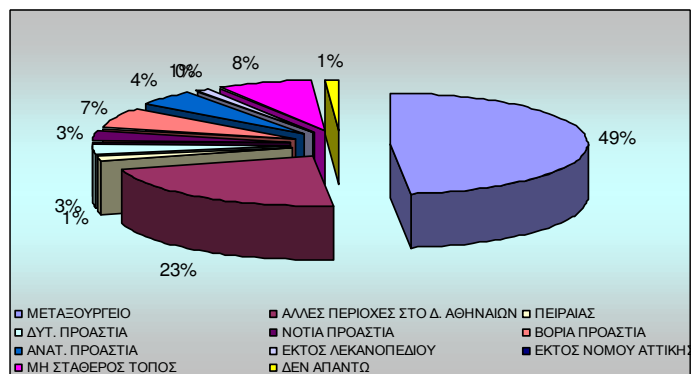

Διάγραμμα 61: Προτεινόμενες από τους επιχειρηματίες παρεμβάσεις για την ανάπτυξη του Μεταξουργείου

✎ ΤΟΠΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Μία ερώτηση που απευθύνεται μόνο στους κατοίκους του Μεταξουργείου ήταν εκείνη που ερευνά τον τόπο εργασίας των ερωτώμενων. Έτσι, παρατηρούνται οι εξής απαντήσεις: 49% (43 άτομα) των συμμετεχόντων στην έρευνα, οι οποίοι κατοικούσαν στην περιοχή μελέτης εργάζονταν ταυτόχρονα και στην ίδια περιοχή, 23% (20 άτομα) ήταν εργαζόμενοι σε περιοχές εκτός του Μεταξουργείου, αλλά σε άλλες περιοχές του Δήμου Αθηναίων και 1% (1 άτομο) εργαζόταν στον Πειραιά. Παράλληλα, το 3% (3 άτομα) της συγκεκριμένης κατηγορίας ερωτώμενων απάντησαν ότι εργάζονταν σε

περιοχές των Δυτικών Προαστίων, το ίδιο ποσοστό εργάζεται και σε περιοχές των Νοτίων Προαστίων, η εργασία του 7% (6 ατόμων) των κατοίκων της περιοχής βρίσκεται στα Βόρεια Προάστια και του 4% (4 ατόμων) στα Ανατολικά Προάστια. Εκτός Λεκανοπεδίου Αττικής εργάζεται το 1% (1 άτομο) των κατοίκων που ερωτήθηκαν και τέλος μη σταθερό τόπο εργασίας είχε το 8% των ερωτώμενων (7 άτομα), ενώ δεν υπήρχαν συμμετέχοντες στην έρευνα αυτή που να κατοικούσαν στο Μεταξουργείο και να εργάζονταν εκτός Νομού Αττικής. Σε αυτό το σημείο πρέπει να σημειωθεί ότι υπήρχαν 13 άτομα, αριθμός που δεν ανήκε στο συνολικό ποσοστό των ερωτώμενων που παρουσιάστηκε παραπάνω, οι οποίοι δεν εργάζονται, είτε γιατί ήταν συνταξιούχοι, είτε νοικοκυρές, είτε σπουδαστές, και άρα δεν μπορούσαν να απαντήσουν στην ερώτηση αυτή. Τα παραπάνω αποτελέσματα περί του τύπου εργασίας των κατοίκων του Μεταξουργείου απεικονίζονται στο διάγραμμα 62 που ακολουθεί:

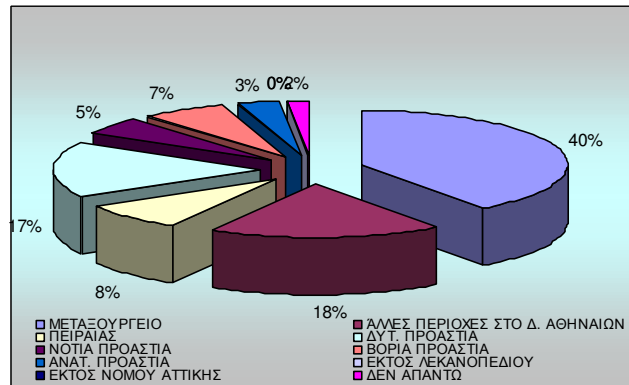

Διάγραμμα 62: Τόπος εργασίας των ερωτώμενων κατοίκων

❧ ΤΟΠΟΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ

Σε αντίθεση με την παραπάνω ερώτηση, η ερώτηση για τον τόπο κατοικίας απευθυνόταν μόνο στους ιδιοκτήτες των επιχειρήσεων που λειτουργούν στην περιοχή του Μεταξουργείου. Τα αποτελέσματα της ερώτησης έχουν ως εξής: στην περιοχή μελέτης διέμενε το 40% (24 άτομα) των συμμετεχόντων στην έρευνα ιδιοκτήτες επιχείρησης, σε άλλες περιοχές του Δήμου Αθηναίων διέμενε το 18% (11 άτομα) και στον Πειραιά 8% (5 άτομα). Για τα προάστια της Αθήνας φαίνεται ότι στα Δυτικά το ποσοστό των επιχειρηματιών που διέμεναν είναι 17% (10 άτομα), στα Νότια 5% (3 άτομα), στα Βόρεια 7% (4 άτομα) και στα Ανατολικά 3% (2 άτομα). Σε αυτό το σημείο πρέπει να σημειωθεί ότι στους ερωτώμενους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνταν στο Μεταξουργείο δεν υπήρχε κανείς που να διέμενε εκτός Λεκανοπεδίου Αττικής ή εκτός

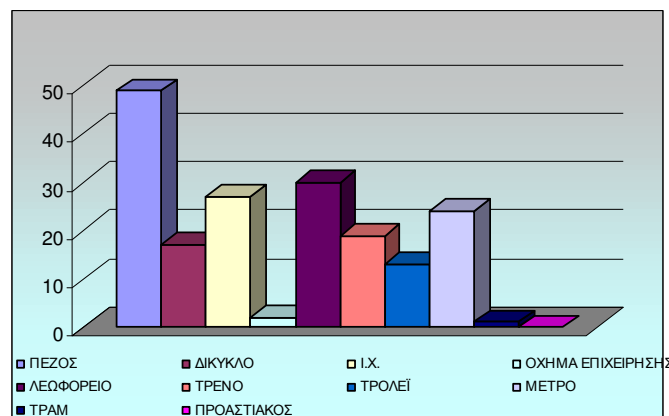
Νομού Αττικής. Τα παραπάνω αποτελέσματα για τον τόπο κατοικίας των ιδιοκτητών επιχειρήσεων απεικονίζονται στο διάγραμμα 63 που ακολουθεί:

Διάγραμμα 63: Τόπος κατοικίας των ερωτώμενων ιδιοκτητών επιχειρήσεων

❧ ΤΡΟΠΟΣ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΗΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ

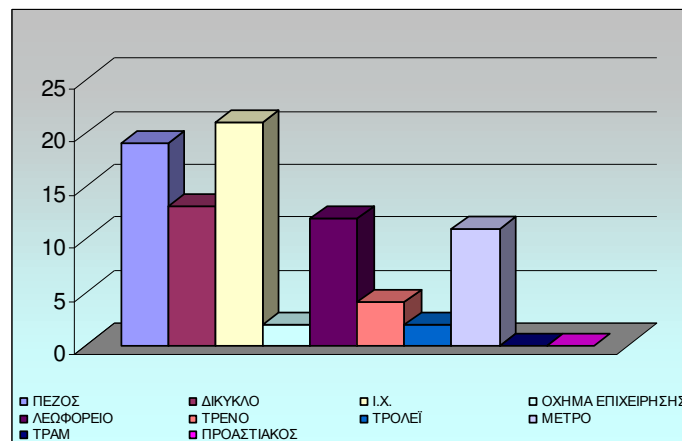
Η συγκεκριμένη ερώτηση απευθυνόταν στους ερωτώμενους οι οποίοι κατοικούσαν στο Μεταξουργείο και εργάζονταν ή σπούδαζαν, συμπεριλαμβανομένου και εκείνων που δήλωσαν τα οικιακά ως απασχόληση. Δεν απευθυνόταν, δηλαδή, στους συνταξιούχους και τους ανέργους. Στο σημείο αυτό πρέπει να σημειωθεί ότι οι ερωτώμενοι είχαν τη δυνατότητα να επιλέξουν περισσότερους από ένα τρόπους μετακίνησης. Έτσι, 49 άτομα μετακινούνταν πεζοί μέχρι το σημείο εργασίας τους, 17 άτομα και με δίκυκλο, ενώ 27 άτομα επέλεξαν το αυτοκίνητο ιδιωτικής χρήσης τους για τον ίδιο σκοπό. Παράλληλα, 2 ερωτώμενοι είχαν την επιλογή του οχήματος της επιχείρησης για να φτάνουν το πρωί στην εργασία τους, 30 χρησιμοποιούσαν το λεωφορείο και 19 τον υπόγειο σιδηρόδρομο. Ακόμη, 13 ερωτώμενοι μετακινούνταν προς την εργασία τους, από την κατοικία τους που βρίσκεται στο Μεταξουργείο με το τρόλεϊ, 24 κάτοικοι και με το μετρό και 1 χρησιμοποιούσε και το τραμ, ενώ κανείς δεν χρησιμοποιούσε τον προαστιακό σιδηρόδρομο. Τα παραπάνω αποτελέσματα απεικονίζονται στο διάγραμμα 64 που ακολουθεί:

Διάγραμμα 64: Τρόπος μετακίνησης προς την εργασία

❧ ΤΡΟΠΟΣ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΗΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΚΑΤΟΙΚΙΑ

Αυτή η ερώτηση απευθυνόταν στους ερωτώμενους οι οποίοι ήταν ιδιοκτήτες επιχειρήσεων στο Μεταξουργείο και κατοικούσαν είτε στην ίδια περιοχή ή σε κάποια άλλη. Όπως είναι φανερό δεν απευθυνόταν στους κατοίκους της περιοχής, ενώ οι ερωτώμενοι είχαν τη δυνατότητα να επιλέξουν περισσότερους από ένα τρόπους μετακίνησης. Έτσι, 19 άτομα δεν χρησιμοποιούσαν κάποιο μέσο μεταφοράς για τη μετακίνησή τους από την εργασία τους που βρισκόταν στο Μεταξουργείο προς την κατοικία τους είτε αυτή βρισκόταν στην ίδια περιοχή είτε σε γειτονική, αλλά πήγαιναν πεζοί, 13 άτομα χρησιμοποιούσαν δίκυκλο και 21 το προσωπικό ή οικογενειακό αυτοκίνητο, ενώ 2 χρησιμοποιούσαν το όχημα της επιχείρησης. Επίσης, 12 ερωτώμενοι χρησιμοποιούσαν το λεωφορείο για την καθημερινή τους μετακίνηση, 4 τον υπόγειο σιδηρόδρομο, ενώ 2 άτομα μετακινούνταν και με το τρόλεϊ και τέλος 11 ιδιοκτήτες επιχειρήσεων χρησιμοποιούσαν το μετρό για τη μετακίνησή τους προς τον τόπο κατοικίας τους από τον τόπο εργασίας τους που βρισκόταν στο Μεταξουργείο. Σε αυτό το σημείο πρέπει να αναφερθεί ότι κανείς από τους ερωτώμενους δεν χρησιμοποιεί το τραμ ή τον προαστιακό σιδηρόδρομο για την μετακίνησή του. Τα παραπάνω αποτελέσματα απεικονίζονται στο διάγραμμα 65 που ακολουθεί:

Διάγραμμα 65: Τρόπος μετακίνησης προς κατοικία

❧ ΧΡΟΝΟΣ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΗΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ

Στην ερώτηση που είχε να κάνει με τον χρόνο που χρειάζεται να φτάσει κανείς από την κατοικία τους στο πιο σύνηθες μέρος για το οποίο κινούνταν, δηλαδή την εργασία του, κλήθηκαν να απαντήσουν μόνο όσοι ερωτώμενοι κατοικούν στο Μεταξουργείο. Πρέπει να σημειωθεί σε αυτή την ερώτηση ότι από το σύνολο των 102 κατοίκων του Μεταξουργείου που συμμετείχαν στην έρευνα αυτή δέχτηκαν να απαντήσουν ή απλά είχαν τη δυνατότητα

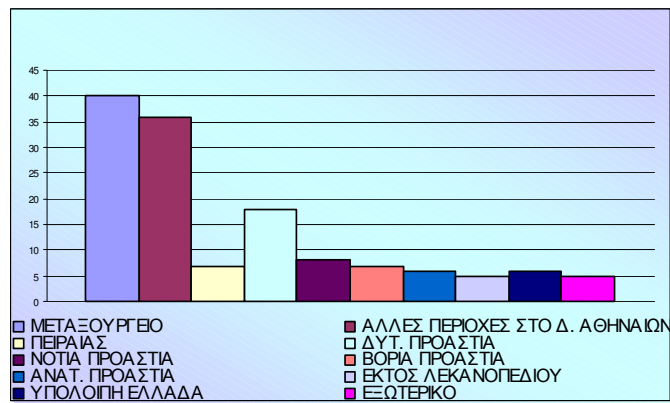
να απαντήσουν 79 άτομα. Αυτό συνέβη γιατί στην έρευνα αυτή συμμετείχαν και ομάδες ατόμων που δεν εργάζονταν γιατί ίσως ήταν συνταξιούχοι. Έτσι, ο μικρότερος χρόνος που χρειαζόταν για να φτάσει κανείς από την κατοικία του στην εργασία του είναι 2 λεπτά και ο μέγιστος χρόνος μετακίνησης 90 λεπτά. Ο μέσος όλων των απαντήσεων που δόθηκαν ήταν 21,86 λεπτά και η διάμεσός τους 15 λεπτά.

❧ ΧΡΟΝΟΣ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΗΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΚΑΤΟΙΚΙΑ

Η αντίστοιχη με την παραπάνω ερώτηση αλλά για τους ιδιοκτήτες των επιχειρήσεων του Μεταξουργείου που συμμετείχαν στην έρευνα ήταν ο χρόνος μετακίνησής τους προς την κατοικία τους, ασχέτως αν αυτή βρίσκεται στην ίδια περιοχή ή όχι. Και σε αυτή την ερώτηση πρέπει να σημειωθεί ότι από το σύνολο των 60 ιδιοκτητών επιχειρήσεων του Μεταξουργείου που συμμετείχαν στην έρευνα αυτή δέχτηκαν να απαντήσουν 55 άτομα. Έτσι, ο μέγιστος χρόνος μετακίνησης από την επιχείρηση προς την οικία όσων ερωτήθηκαν ήταν 60 λεπτά και ο μικρότερος χρόνος 0 λεπτά, ενώ ο μέσος όλων των απαντήσεων που δόθηκαν ήταν 21,87 λεπτά και η διάμεσός τους 20 λεπτά.

❧ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΠΟΥ ΕΙΝΑΙ ΕΓΚΑΤΕΣΤΗΜΕΝΟΙ ΟΙ ΠΕΛΑΤΕΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ

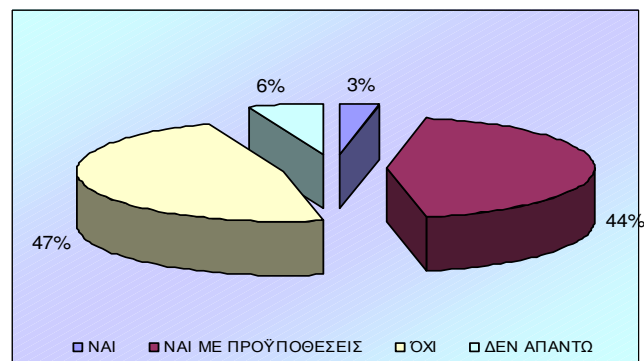
Μία από τις ερωτήσεις που αφορά μόνο τους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων και δεν κλήθηκαν να απαντήσουν οι κάτοικοι, ήταν για τις περιοχές που ήταν εγκατεστημένοι οι πελάτες των επιχειρήσεων αυτών. Σε αυτή την ερώτηση, επίσης, πρέπει να τονιστεί ότι οι συμμετέχοντες στην έρευνα είχαν την δυνατότητα να επιλέξουν περισσότερες από μία απαντήσεις. Έτσι, για 40 επιχειρήσεις οι πελάτες τους προέρχονταν από το Μεταξουργείο, για 36 από άλλες περιοχές του Δήμου Αθηναίων και για 7 από την περιοχή του Πειραιά. Παράλληλα, 18 επιχειρήσεις είχαν πελάτες που προέρχονταν από τα Δυτικά Προάστια, 8 επιχειρήσεις από τα Νότια Προάστια και 7 επιχειρήσεις από τα Βόρεια Προάστια. Από 6 επιχειρήσεις είχαν πελάτες που προέρχονταν από τα Ανατολικά Προάστια και την υπόλοιπη Ελλάδα, ενώ υπήρχαν 5 επιχειρήσεις που είχαν πελάτες που προέρχονταν από περιοχές εκτός Λεκανοπεδίου. Τέλος, υπήρχαν άλλες 5 επιχειρήσεις των οποίων οι πελάτες τους προέρχονταν και από άλλες χώρες του εξωτερικού, εκτός Ελλάδος. Τα παραπάνω αποτελέσματα απεικονίζονται στο διάγραμμα 66 που ακολουθεί:

Διάγραμμα 66: Εγκατάσταση πελατών των επιχειρήσεων

❧ ΕΠΙΛΟΓΗ ΜΕΤΑΞΟΥΡΓΕΙΟΥ ΩΣ ΤΟΠΟ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΙΔΙΟΚΤΗΤΕΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΠΟΥ ΔΕΝ ΔΙΑΜΕΝΟΥΝ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ

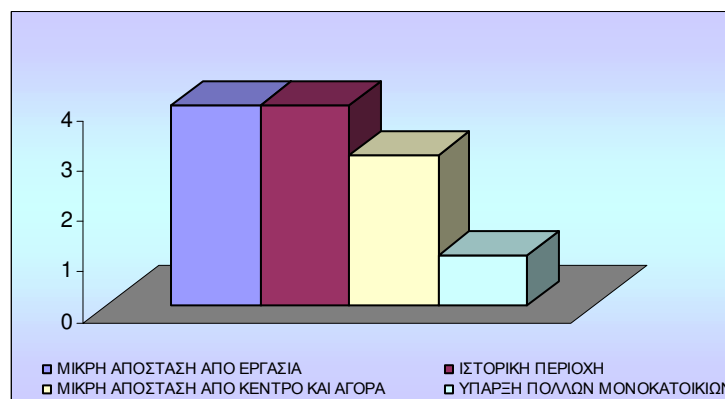
Την ερώτηση για τον αν οι ερωτώμενοι θα επέλεγαν το Μεταξουργείο ως τόπο κατοικία, σε περίπτωση που δεν διέμεναν ήδη στην περιοχή, όπως είναι εμφανές μπορούν να την απαντήσουν μόνο ιδιοκτήτες επιχειρήσεων και πιο συγκεκριμένα εκείνοι που δεν είχαν επιλέξει την περιοχή αυτή για τόπο διαμονής ήδη. Έτσι, σε αυτή την ερώτηση απάντησαν 34 ιδιοκτήτες επιχειρήσεων εκ των οποίων ο 1 (3%) απάντησε ανεπιφύλαχτα ναι, οι 15 (44%) θα δεχόντουσαν να εγκαταστήσουν το νοικοκυριό τους στο Μεταξουργείο αλλά με προϋποθέσεις και το 47% (16 άτομα) απάντησαν αρνητικά. Τα παραπάνω αποτελέσματα απεικονίζονται στο διάγραμμα 67 που ακολουθεί:

Διάγραμμα 67: Επιλογή Μεταξουργείου ως περιοχή κατοικίας από τους επιχειρηματίες

❧ ΛΟΓΟΙ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΜΕΤΑΞΟΥΡΓΕΙΟΥ ΩΣ ΤΟΠΟ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΟΥ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΟΥ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΙΔΙΟΚΤΗΤΕΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΠΟΥ ΔΕΝ ΔΙΑΜΕΝΟΥΝ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ

Εκείνοι οι ιδιοκτήτες των επιχειρήσεων των οποίων το νοικοκυριό τους δεν ήταν εγκατεστημένο στην περιοχή μελέτης και ταυτόχρονα απάντησαν θετικά στην ερώτηση, ανοιχτής μορφής, για το ενδεχόμενο να επέλεγαν το Μεταξουργείο ως περιοχή κατοικίας ερωτήθηκαν για τους λόγους που θα τους οδηγούσαν σε μία τέτοια επιλογή. Έτσι, όσοι θέλησαν να απαντήσουν σε αυτή την ερώτηση παρουσίασαν τα παρακάτω αποτελέσματα. Το 34% θεωρούσαν ότι σημαντικός λόγος για τη μετακίνηση του νοικοκυριού στο Μεταξουργείο ήταν ότι θα βρίσκεται η εργασία κοντά στην κατοικία τους, ίδιο ποσοστό θεωρούσε ως θετικό και την ιστορία της περιοχής και 25% ως σημαντικό λόγο την κεντρικότητα της περιοχής και τη μικρή της απόσταση από το εμπορικό κέντρο της Πρωτεύουσας, ενώ το 8% θεωρούσε ως σημαντικό παράγοντα επιλογής του Μεταξουργείου ως τόπο κατοικίας την ύπαρξη μονοκατοικιών. Τα παραπάνω αποτελέσματα απεικονίζονται στο διάγραμμα 68 που ακολουθεί:

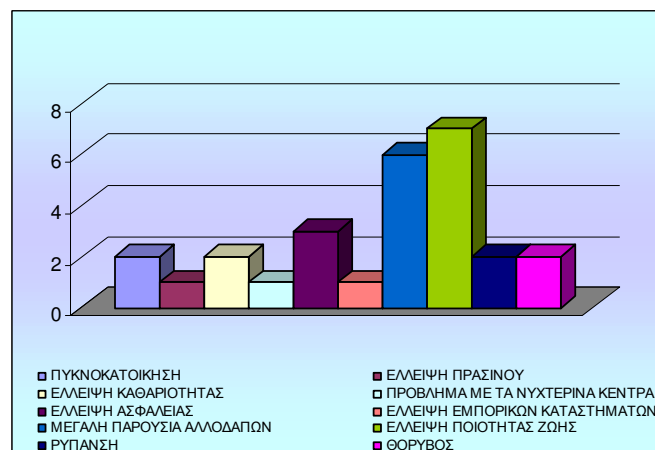

Διάγραμμα 68: Λόγοι επιλογής Μεταξουργείου ως τόπο εγκατάστασης του νοικοκυριού από τους επιχειρηματίες της περιοχής που δεν διαμένουν στο Μεταξουργείο

❧ ΛΟΓΟΙ ΑΡΝΗΣΗΣ ΓΙΑ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΟΥ ΣΤΟ ΜΕΤΑΞΟΥΡΓΕΙΟ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΙΔΙΟΚΤΗΤΕΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΠΟΥ ΔΕΝ ΔΙΑΜΕΝΟΥΝ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ

Εκείνοι οι ιδιοκτήτες των επιχειρήσεων των οποίων το νοικοκυριό τους δεν ήταν εγκατεστημένο στην περιοχή μελέτης και ταυτόχρονα απάντησαν αρνητικά στην ερώτηση, ανοιχτής μορφής, για το ενδεχόμενο να επέλεγαν το Μεταξουργείο ως περιοχή κατοικίας ερωτήθηκαν για τους λόγους που θα τους απέτρεπαν από μία τέτοια επιλογή. 2

ερωτώμενοι, λοιπόν, απάντησαν ότι ένας από τους σημαντικότερους λόγους που αρνούνταν την εγκατάστασή του νοικοκυριού τους στην περιοχή μελέτης ήταν η πυκνοκατοίκησή της, ενώ ένα άτομο υποστήριξε ότι υπάρχει έλλειψη ελεύθερων χώρων και πρασίνου, κάτι που επιτείνει το παραπάνω επιχείρημα. Επίσης, 2 άτομα θεωρούσαν ως σημαντικό λόγο για την μη εγκατάστασή τους εκεί την έλλειψη καθαριότητας, 1 άτομο τα προβλήματα με την παρουσία σημαντικού αριθμού νυχτερινών κέντρων στην περιοχή κοντά στην Ιερά Οδό και 3 άτομα την έλλειψη ασφάλειας που έχει επισημανθεί. Ακόμη, 1 άτομο υποστήριξε ότι σημαντικός λόγος που δεν σκεπτόταν την εγκατάσταση της κατοικίας τους στο Μεταξουργείο ήταν η έλλειψη εμπορικών καταστημάτων στην περιοχή, 6 άτομα θεωρούσαν ενοχλητική την μεγάλη παρουσία αλλοδαπών στην περιοχή μελέτης, ενώ 7 άτομα υποστήριξαν ότι υπάρχει μεγάλη έλλειψη ποιότητας ζωής, ώστε να επιδιώξουν να φέρουν το νοικοκυριό τους στο Μεταξουργείο. Τέλος, 4 άτομα θεωρούσαν ως αποτρεπτικό παράγοντα της εγκατάστασης του νοικοκυριού τους την ρύπανση και το θόρυβο. Τα παραπάνω αποτελέσματα απεικονίζονται στο διάγραμμα 69 που ακολουθεί:

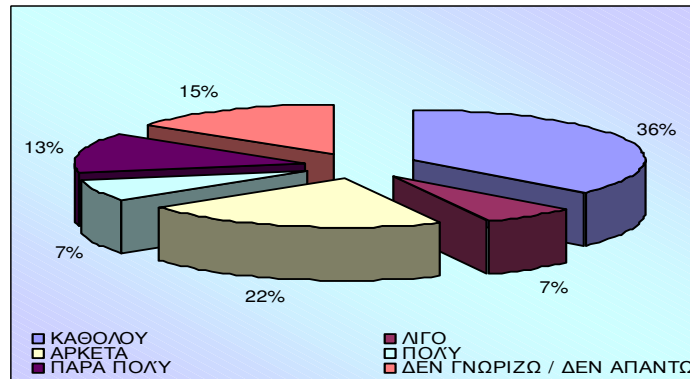

Διάγραμμα 69: Λόγοι άρνησης Μεταξουργείου ως τόπο εγκατάστασης του νοικοκυριού από τους επιχειρηματίες της περιοχής που δεν διαμένουν στο Μεταξουργείο

❧ ΑΠΟΔΟΧΗ ΣΕ ΠΡΟΤΑΣΗ ΚΡΑΤΙΚΟΥ ΦΟΡΕΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΣΕ ΑΛΛΗ ΠΕΡΙΟΧΗ

Η τελευταία από τις ερωτήσεις που απευθυνόταν μόνο στους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων, χωρίς να αφορά τους κατοίκους της περιοχής άμεσα ήταν αν θα δέχονταν μία μετακίνηση της επιχείρησής τους σε άλλη περιοχή από κάποιο κρατικό φορέα με σκοπό την ανάπτυξη του Μεταξουργείου. Οι περισσότεροι συμμετέχοντες στην έρευνα και συγκεκριμένα το 36% (22 άτομα) απάντησαν ότι δεν θα δεχόντουσαν σε καμία περίπτωση την μετακίνησή τους σε άλλη περιοχή, το 7% (4 άτομα) απάντησαν ότι θα δεχόντουσαν “λίγο” μία τέτοια μετακίνηση, ενώ το 22% θα δεχόντουσαν “αρκετά”. Αντίθετα, 7% (4

άτομα) θα δεχόντουσαν πολύ μία τέτοια πρόταση και 13% (8 άτομα) θα δεχόντουσαν χωρίς κανένα ενδιασμό. Στην συγκεκριμένη ερώτηση πρέπει να αναφερθεί ότι υπήρχαν και 9 άτομα που δεν δέχτηκαν να απαντήσουν. Τα παραπάνω αποτελέσματα απεικονίζονται στο διάγραμμα 70 που ακολουθεί:

Διάγραμμα 70: Αποδοχή σε πρόταση κρατικού φορέα για την μετακίνηση της επιχείρησης σε άλλη περιοχή

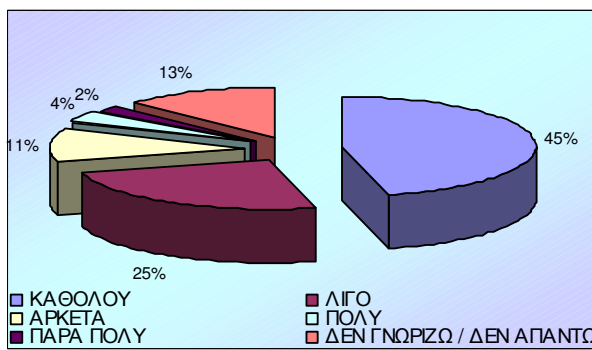
❧ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΑΓΟΡΑΣΤΙΚΗΣ ΚΙΝΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΛΟΓΩ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣ ΤΩΝ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ

Η συγκεκριμένη ερώτηση σχετίζεται με την αύξηση της αγοραστικής κίνησης στο Μεταξουργείο και με την παρουσία και εγκατάσταση μεγάλου αριθμού αλλοδαπών στην περιοχή. Οι κάτοικοι θεωρούσαν κατά 45% (47 άτομα) ότι η αγοραστική κίνηση της περιοχής δεν αυξήθηκε καθόλου με την παρουσία των αλλοδαπών, το 25% (25 άτομα) πίστευε ότι αυξήθηκε λίγο, ενώ το 11% (11 άτομα) υποστήριξε ότι η αγοραστική κίνηση αυξήθηκε αρκετά με την εγκατάσταση των αλλοδαπών στην περιοχή μελέτης. Μικρότερο ποσοστό των συμμετεχόντων κατοίκων της περιοχής, 4% (4 άτομα), πίστευαν ότι αυξήθηκε πολύ η αγοραστική κίνηση στο Μεταξουργείο με την παρουσία των αλλοδαπών τα τελευταία χρόνια, ενώ, τέλος, το 2% (2 άτομα) υποστήριξαν ότι βελτιώθηκε πάρα πολύ. Σε αυτό το σημείο πρέπει να αναφερθεί ότι στην συγκεκριμένη ερώτηση, μεγάλο ποσοστό, 13%, δεν θέλησαν να απαντήσουν.

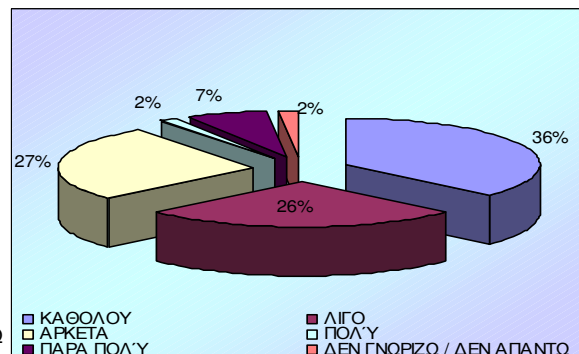
Το ίδιο δεν συνέβη και με τους συμμετέχοντες στην έρευνα με την ιδιότητα των ιδιοκτητών επιχειρήσεων του Μεταξουργείου, των οποίων το ποσοστό εκείνων που δεν θέλησαν να απαντήσουν ήταν μόνο 2% (1 άτομο). Αρχικά, θα πρέπει να αναφερθεί ότι το 36% (22 άτομα) των ερωτώμενων ήταν καθ' όλα αρνητικοί στην υπόθεση ότι η παρουσία των αλλοδαπών έχει βελτιώσει και την αγοραστική κίνηση της περιοχής, ενώ το 26% (16 άτομα) υποστήριξε ότι φάνηκε μία μικρή βελτίωσή της. Παράλληλα, το ίδιο ποσοστό υποστήριξε ότι αυξήθηκε αρκετά η αγοραστική κίνηση της περιοχής τα τελευταία χρόνια

με τους αλλοδαπούς εγκατεστημένους εκεί. Τέλος, το 2% (1 άτομο) θεωρεί ότι βελτιώθηκε πολύ η αγοραστική κίνηση της περιοχής, ενώ το 7% (4 άτομα) υποστήριξε με περισσότερο θετικό τρόπο την υπόθεση αυτή.

Στη συγκεκριμένη ερώτηση έχουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον και τα συνολικά αποτελέσματα, τόσο των κατοίκων όσο και των ιδιοκτητών επιχειρήσεων. Έτσι, το 42% των ερωτώμενων ήταν τελείως αρνητικοί στην υπόθεση ότι η παρουσία των αλλοδαπών στην περιοχή έχει βελτιώσει και την αγοραστική της κίνηση, το 25% πίστευαν ότι αυτό έχει γίνει σε μικρό βαθμό και το 17% ότι συνέβη αρκετά. Επίσης, το 3% των ερωτώμενων θεωρούσε ότι η βελτίωση της αγοραστικής κίνησης ήταν μεγάλη, ενώ το 4% θεωρεί ότι ήταν πολύ μεγάλη η βελτίωση της αγοραστικής κίνησης με την εγκατάσταση των αλλοδαπών στην περιοχή. Έτσι, τα παραπάνω αποτελέσματα για τους κατοίκους και τους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων της περιοχής απεικονίζονται συνολικά στα διαγράμματα (72) και (73) αντίστοιχα, που ακολουθούν:

Διάγραμμα 72: Βελτίωση αγοραστικής κίνησης με την παρουσία των αλλοδαπών κατά την άποψη των κατοίκων

Διάγραμμα 73: Βελτίωση αγοραστικής κίνησης με την παρουσία των αλλοδαπών κατά την άποψη των επιχειρηματιών

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 12: ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ

Όπως προέκυψε από την ανάλυση του ερωτηματολογίων το 63% (102) των ατόμων που πήραν μέρος στη δειγματοληπτική έρευνα, ήταν κάτοικοι του Μεταξουργείου. Από αυτούς το 52% (53 άτομα) ήταν άνδρες και το υπόλοιπο 47% (48 άτομα) ήταν γυναίκες. Ως προς τη σύνθεση του δείγματος κατά ηλικία, επιχειρήθηκε η ομαδοποίηση σε πέντε κατηγορίες, που αντιστοιχούσαν μία για το νεανικό πληθυσμό, 0-14 ετών, τρεις για τις παραγωγικές ηλικίες, 15-29, 30-44 και 45-64 και τους ηλικιωμένους άνω των 65 ετών. Όπως φαίνεται και από τα αποτελέσματα το ποσοστό παιδιών και νέων ήταν χαμηλό ενώ υψηλά ήταν τα ποσοστά του παραγωγικού πληθυσμού -λόγω της εγκατάστασης των μεταναστών στην περιοχή- και των ηλικιωμένων. Το μεγαλύτερο μέρος των κατοίκων του Μεταξουργείου που συμμετείχαν στην έρευνα (29%) ήταν ηλικίας από 30 έως και 44 ετών. Αυτό οφείλεται στη σημαντική συμμετοχή των ξένων μεταναστών στα κλιμάκια αυτά. Το Μεταξουργείο, λοιπόν, θα μπορούσε να ειπωθεί ότι ακολουθεί τις γενικότερες τάσεις δημογραφικής γήρανσης του κέντρου της πόλης, λόγω της απομάκρυνσης ενός σημαντικού τμήματος του πληθυσμού του και κυρίως των νέων ζευγαριών με παιδιά, σύμφωνα και με τα στοιχεία της ΕΣΥΕ.

Αναφορικά με την οικογενειακή τους κατάσταση, οι περισσότεροι ήταν έγγαμοι (53%). Η πλειοψηφία τους δήλωσαν ως τόπο γέννησης το Μεταξουργείο (29%) ενώ το 20% γεννήθηκαν σε άλλες περιοχές του Νομού Αττικής. Αναφορικά με το μορφωτικό επίπεδο των κατοίκων του Μεταξουργείου οι περισσότεροι ήταν απόφοιτοι λυκείου (25%), ενώ ένα σημαντικό ποσοστό, το 15%, ήταν απόφοιτοι δημοτικού. Το γεγονός ότι οι περισσότεροι κάτοικοι του Μεταξουργείου ήταν Χριστιανοί Ορθόδοξοι, το 91%, είναι αποτέλεσμα του ότι οι περισσότεροι συμμετέχοντες στην έρευνα ήταν Έλληνες πολίτες, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι κάποιοι από αυτούς δεν επέλεξαν να απαντήσουν θετικά σε άλλη θρησκεία, ενώ και η συντριπτική πλειοψηφία των ερωτώμενων, το 93%, χρησιμοποίησαν τα ελληνικά ως γλώσσα για να επικοινωνήσουν πιο συχνά. Ως προς το επάγγελμα των κατοίκων, οι περισσότεροι ήταν ελεύθεροι επαγγελματίες και εργατοϋπάλληλοι, ενώ μεγάλος ήταν και ο αριθμός των συνταξιούχων, εξαιτίας του μεγάλου αριθμού των ηλικιωμένων κατοίκων. Σε ότι αφορά το εισόδημα των ερωτώμενων οι περισσότεροι κάτοικοι, 30%, είχαν μεσαίο εισόδημα που κυμαινόταν από 601€-900€, ενώ σημαντικός ήταν ο συνολικός αριθμός εκείνων που το εισόδημά τους δεν ξεπερνούσε

τα 900€. Για την ακρίβεια το 53% των συμμετεχόντων στην έρευνα είχε εισόδημα που ξεκινούσε από μηδενικό και έφτανε το μέσο εισόδημα στην Ελλάδα.

Η πλειοψηφία των κατοίκων του Μεταξουργείου που δέχτηκαν να συμμετέχουν στην έρευνα αυτή εγκαταστάθηκε στην περιοχή τις δεκαετίες του 70' και του 80', 47%, το αποτέλεσμα αυτό συμφωνεί με τη βιβλιογραφική ανασκόπηση τόσο για παραδείγματα και μορφές εγκατάλειψης πόλεων, σε πόλεις ή περιοχές πόλεων του εξωτερικού, όσο και σε εκείνη που έχει να κάνει με την συγκεκριμένη περιοχή και υποστηρίζει ότι οι παλιοί κάτοικοι, λόγω των συνθηκών που επικρατούν στην περιοχή, αποχώρησαν και μετακίνησαν το νοικοκυριό τους σε άλλες περιοχές της Αθήνας, ενώ εκείνοι που έμειναν πίσω σιγά σιγά φεύγουν από τη ζωή χωρίς να δουν σημαντικές αλλαγές στη ποιότητα ζωής στη συνοικία τους. Οι λόγοι που οι περισσότεροι κάτοικοι του Μεταξουργείου, που απάντησαν στην έρευνα, εγκαταστάθηκαν στην περιοχή μελέτης ήταν η προηγούμενη διαμονή γονέων στην ίδια περιοχή, το ιδιόκτητο ακίνητο και ο τόπος εργασίας τους, ενώ σημαντικό ποσοστό απάντησε θετικά και στην κεντρικότητα της περιοχής και το χαμηλό ενοίκιο που καταβάλουν για τη στέγαση του νοικοκυριού τους. Το ποσοστό αυτό είναι αναμενόμενο, τόσο από τα αποτελέσματα άλλων ερευνών για πόλεις του εξωτερικού, όσο και από την προηγούμενη απάντηση για τον χρόνο εγκατάστασης στο Μεταξουργείο. Όπως ήταν αναμενόμενο, από τη στιγμή που οι περισσότεροι κάτοικοι που συμμετείχαν στην έρευνα εγκαταστάθηκαν στην περιοχή του Μεταξουργείου λόγω της προηγούμενης διαμονής των γονέων τους στην ίδια περιοχή, το μεγαλύτερο ποσοστό δεν απομακρύνθηκε από το Μεταξουργείο και δεν προέρχεται από άλλη περιοχή. Από εκείνους που έφτασαν στη συνοικία αυτή όταν έκαναν το δικό τους νοικοκυριό ή απλά σε μεγαλύτερη ηλικία, οι περισσότεροι ήταν εγκατεστημένοι σε άλλες περιοχές του Δήμου Αθηναίων ή στα Δυτικά Προάστια, ενώ σημαντικός ήταν και ο αριθμός εκείνων που ήρθαν από περιοχές εκτός νομού Αττικής, με συχνότερο λόγο το γάμο με κάποιον κάτοικο του Μεταξουργείου, αλλά και από το εξωτερικό που εγκαταστάθηκαν στην περιοχή αργότερα.

Ως προς το καθεστώς ιδιοκτησίας των ακινήτων των ερωτώμενων στο Μεταξουργείο, οι περισσότεροι κάτοικοι έμειναν σε ιδιόκτητη στέγη, ενώ σημαντικός ήταν και ο αριθμός εκείνων που κατέβαλαν κάποιο ενοίκιο για το χώρο στον οποίο είχαν εγκαταστήσει το νοικοκυριό τους. Αυτό το φαινόμενο δεν είναι πρωτοφανές γενικά στην Ελλάδα. Κάθε νοικοκυριό έχει ως στόχο την απόκτηση ιδιόκτητης στέγης. Παράλληλα, το φαινόμενο αυτό ήταν αναμενόμενο για την περιοχή, αφού οι περισσότεροι κάτοικοι που συμμετείχαν στην έρευνα εγκαταστάθηκαν στο Μεταξουργείο, λόγω της προηγούμενης

εγκατάστασης των γονέων τους. Έτσι, με τον καιρό, η ιδιοκτησία που προηγούμενα κατέχονταν από τους γονείς πέρασε στα χέρια των ίδιων. Αυτός ήταν άλλωστε ο λόγος που έμειναν πολλοί από αυτούς στην περιοχή μελέτης και δεν μετακινούνται σε άλλη περιοχή. Τέλος, ήταν πιθανό να απέκτησαν μια ιδιόκτητη κατοικία στην περιοχή την χρονική περίοδο της μεγάλης υποβάθμισής της, όταν οι τιμές γης μειώθηκαν σημαντικά και είχαν τη δυνατότητα να την αποκτήσουν.

Η πλειοψηφία (άνω του 50%) των κατοίκων που νοίκιαζαν τον χώρο στον οποίο είχαν στεγάσει το νοικοκυριό τους το είχε κάνει από το 1991 και μετά. Αυτό σημαίνει ότι οι νέοι κάτοικοι του Μεταξουργείου δεν διαθέτουν ιδιόκτητη κατοικία, ενώ όσο πηγαίνει κανείς πίσω στις δεκαετίες αυτός ο αριθμός μειώνεται όλο και περισσότερο. Οι παλιοί κάτοικοι του Μεταξουργείου είχαν δική τους στέγη και αυτός ήταν και ένας από τους λόγους που τους εμπόδιζε να απομακρυνθούν από την περιοχή. Το ενοίκιο που πλήρωναν οι κάτοικοι της περιοχής, μπορεί να διαφέρει περισσότερο από εκείνο των επιχειρήσεων της περιοχής, λόγω της μεγάλης διαφοράς στα τετραγωνικά που νοικιάζουν, την περιοχή που βρίσκεται η κατοικία μέσα στο Μεταξουργείο και τα χρόνια που νοικιάζουν τη στέγη αυτή, αλλά ο μέσος όρος ενοικίου ήταν περίπου 350€.

Αναφορικά με την απόκτηση ιδιόκτητης στέγης των επιχειρήσεων στην περιοχή μελέτης η πλειοψηφία των ερωτώμενων δεν θέλησαν να απαντήσουν τον χρόνο απόκτησής της, ενώ από εκείνους που απάντησαν ότι την απέκτησαν τις δεκαετίες του '70 και του '80. Αξιοσημείωτη ήταν η μείωση των νοικοκυριών εκείνων που απέκτησαν ιδιόκτητη στέγη μετά τη δεκαετία του '80, κάτι που σχετίζεται με την αύξηση των αντικειμενικών αξιών των ακινήτων στην περιοχή ή με την απότομη υποβάθμιση της περιοχής που παρουσιάστηκε εκείνη την εποχή. Ο συχνότερος τρόπος απόκτησης ιδιόκτητης στέγης ήταν η αγορά ή η ανέγερση, κυρίως με ίδια μέσα, ενώ, μικρός ήταν ο αριθμός εκείνων που ανέφεραν ότι ως μέσα απόκτησης της κατοικίας τους χρησιμοποίησαν και τον δανεισμό και τη βοήθεια συγγενών.

Ένα μεγάλο ποσοστό των κατοίκων που ερωτήθηκαν, 33%, σκόπευαν να αλλάξουν κατοικία στο άμεσο μέλλον. Ο τόπος που επιθυμούσαν περισσότερο να εγκατασταθούν ήταν τα Βόρεια Προάστια, ενώ πολλοί ήταν και εκείνοι που θα κατευθύνονταν προς άλλες περιοχές του Δήμου Αθηναίων. Οι κύριοι λόγοι που ωθούσαν τους κατοίκους του Μεταξουργείου να δηλώσουν ότι επρόκειτο να αλλάξουν στέγη στο άμεσο μέλλον ήταν οι καθημερινές οχλήσεις -ο θόρυβος και η ρύπανση-, ενώ με μικρή διαφορά ακολουθούσαν οι κίνδυνοι της περιοχής και οι έλλειψη πρασίνου και ελεύθερων χώρων. Επίσης,

σημαντικός παράγοντας αλλαγής κατοικίας και η απομάκρυνσή τους από το Μεταξουργείο ήταν η εξεύρεση καλύτερων συνθηκών στέγασης, τα υψηλά ενοίκια και η κυβερνητική παρέμβαση. Σαν κύριοι λόγοι παραμονής στην περιοχή του Μεταξουργείου παρουσιάστηκαν από τους ερωτώμενους κατοίκους της περιοχής πρωτίστως η εξυπηρέτηση σε σχέση με τον τόπο εργασίας τους, αφού πολλοί από τους ερωτώμενους, εργάζονταν στην ίδια περιοχή ή σε άλλες οι οποίες, λόγω της θέσης του Μεταξουργείου, κρίνονται σχετικά κοντά. Πολλοί ήταν εκείνοι που θεωρούσαν σημαντικό στοιχείο για την παραμονή τους στην περιοχή τους φιλικούς και τους συγγενικούς δεσμούς, ενώ υπήρχαν και άλλοι που ανέφεραν ως λόγους παραμονής στο Μεταξουργείο την κεντρικότητα της περιοχής, την οικονομικότερη αγορά, τη προσδοκία βελτίωσης των συνθηκών στο μέλλον και ότι πρόκειται για κυκλοφοριακό κόμβο και λιγότεροι ανέφεραν ότι υπάρχει εξυπηρέτηση σε σχέση με τον τόπο εκπαίδευσης.

Όσον αφορά τις σχέσεις των ερωτώμενων με τους γείτονές τους και γενικότερα με τους κατοίκους της περιοχής, δόθηκε μία πενταβάθμια κλίμακα, ώστε να επιλέξουν αυτό που ήταν πιο κοντά στην πραγματικότητα για τον κάθε ένα. Από τις απαντήσεις των κατοίκων φαίνεται ότι το Μεταξουργείο κρατά, ακόμα, έστω και για λίγο την έννοια της γειτονιάς και των φιλικών σχέσεων μεταξύ των κατοίκων της. Αυτό το γεγονός γίνεται φανερό από το ποσοστό εκείνων που θεωρούσαν ότι οι σχέσεις τους με τους γείτονές τους ήταν καλή ή πολύ καλή (62%), ενώ εκείνοι που έκριναν τις σχέσεις τους αυτές κακές ή πολύ καλές δεν ξεπερνούσαν το 11%.

Σχετικά με τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα του Μεταξουργείου οι απαντήσεις των κατοίκων ήταν σχεδόν κοινές για όλους. Φαίνεται από τα αποτελέσματα ότι οι κάτοικοι της περιοχής πίστευαν ότι υπάρχουν ακόμα πλεονεκτήματα στην περιοχή και ίσως αυτός να είναι και ο λόγος που επιμένουν να διαμένουν εκεί. Ως σημαντικότερο πλεονέκτημα οι κάτοικοι τονίζουν την πληθώρα των μέσων μαζικής μεταφοράς, ενώ ακολουθούσαν η εύκολη πρόσβαση, η μεγάλη προσφορά διασκέδασης και ψυχαγωγίας, καθώς και το ότι δεν υπήρχε έλλειψη υπηρεσιών, όπως δημόσιες υπηρεσίες, ταμεία, τράπεζες και άλλα. Ως πλεονεκτήματα, πολλοί κάτοικοι ανέφεραν και τα εμπορικά καταστήματα -που ναι μεν δεν υπάρχουν καθαρά στο Μεταξουργείο αλλά βρίσκονται πολύ κοντά σε αυτό αφού η περιοχή βρίσκεται πολύ κοντά στην κεντρική αγορά της πρωτεύουσας και το εμπορικό τρίγωνο-, την ιστορία της περιοχής, αλλά και την οικονομικότερη αγορά, καθώς επίσης, αν και με μικρότερη συμπάθεια την εκπαίδευση και την περιθάλψη της περιοχής. Αυτό που πρέπει να αναφερθεί είναι ο πολύ μικρός αριθμός

των κατοίκων που θεωρούσαν ως πλεονέκτημα της περιοχής το πράσινο και τους ελεύθερους χώρους (4 κάτοικοι) καθώς και την ησυχία και την καθαριότητα του Μεταξουργείου (9 κάτοικοι).

Σε ότι αφορά τα μειονεκτήματα του Μεταξουργείου πρωτίστως οι κάτοικοι παρουσίαζαν τα εγκαταλελειμμένα ακίνητα που υπάρχουν στην περιοχή, χωρίς, όμως, να αφήνουν σε δεύτερη μοίρα και το εμπόριο των ναρκωτικών, τη λειτουργία των οίκων ανοχής και τη συγκέντρωση των αλλοδαπών, προβλήματα που αυτή τη στιγμή βρίσκονται σε έξαρση στο Μεταξουργείο. Πολλοί ήταν και εκείνοι που θεωρούσαν και ως σημαντικά μειονεκτήματα της περιοχής, τους κακοδιατηρημένους δρόμους, τη ρύπανση και το θόρυβο, την έλλειψη ασφάλειας και την έλλειψη πρασίνου και ελεύθερων χώρων. Επίσης, σημαντικό ποσοστό των κατοίκων του Μεταξουργείου απάντησαν ότι, μειονέκτημα της περιοχής ήταν και η κυκλοφοριακή συμφόρηση και η παρουσία ανεπιθύμητων χρήσεων. Σε αυτό το σημείο πρέπει να αναφερθεί ότι η παρουσία τοκογλύφων θεωρείται μειονέκτημα από μικρό ποσοστό ερωτώμενων. Οι περισσότεροι σε προφορική ερώτηση υποστήριζαν ότι δεν υπάρχουν στην περιοχή. Αυτό συνέβαινε κυρίως λόγω της εγκατάστασής τους στα όρια της συνοικίας και κυρίως στην οδό Πειραιώς, ενώ πολλοί ήταν εκείνοι που δεν τους είχαν χρειαστεί και δεν γνώριζαν την ύπαρξή τους.

Μετά τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα του Μεταξουργείου ζητήθηκε από τους ερωτώμενους να σχολιάσουν τις παρεμβάσεις με στόχο την ανάπτυξη της περιοχής του Μεταξουργείου. Ο φορέας, ο οποίος έχει δείξει περισσότερο ότι συμμετέχει στην ανάπτυξη της περιοχής, κατά τους κατοίκους, ήταν ο Δήμος Αθηναίων, ενώ αμέσως μετά η Εταιρεία Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων Αθήνας Α.Ε. και το Υπουργείο Πολιτισμού. Σημαντική ήταν για τους κατοίκους και η συμμετοχή των συλλόγων και των συνδέσμων του Μεταξουργείου στην ανάπτυξη της περιοχής. Μικρότερη ήταν η συμμετοχή, του Υπουργείου Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, του Υπουργείου Ανάπτυξης και της Εκκλησίας. Αντίθετα με τα παραπάνω, αν και η πλειοψηφία των ερωτώμενων θεωρούσε ότι ήταν απαραίτητο να συμμετέχει ο Δήμος Αθηναίων στην ανάπτυξη της περιοχής, δεν ήταν πολλοί αυτοί που υποστήριζαν ότι οφείλει να συμμετέχει η Εταιρεία Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων Αθήνας Α.Ε. σε αυτή τη διαδικασία. Ήταν περισσότεροι εκείνοι που υποστηρίζουν ότι πρέπει να συμμετέχει το Υπουργείο Πολιτισμού και το Υπουργείο Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και ότι αυτοί ήταν οι φορείς που σχετίζονταν περισσότερο με το ζήτημα αυτό, ενώ δευτερεύουσα θέση φαίνεται ότι είχαν οι Σύλλογοι της περιοχής, το Υπουργείο

Ανάπτυξης και η Εκκλησία στην προτίμηση των κατοίκων για να παρεμβαίνουν με σκοπό την αντιμετώπιση των προβλημάτων του Μεταξουργείου και την ανάπτυξή του.

Οι παρεμβάσεις των φορέων αυτών για την ανάπτυξη του Μεταξουργείου αξιολογήθηκαν από τους ερωτώμενους σε μία τριτοβάθμια κλίμακα – Θετικά, ουδέτερα, αρνητικά-. Σύμφωνα με τους κατοίκους οι πεζοδρομήσεις λειτούργησαν περισσότερο θετικά ή και ουδέτερα στο Μεταξουργείο, ενώ αντίθετα οι κυκλοφοριακές ρυθμίσεις δεν μετέβαλλαν ούτε προς το θετικό, ούτε προς το αρνητικό την κατάσταση ή είχαν αρνητικά αποτελέσματα στην ανάπτυξη της περιοχής. Ως προς την αποκατάσταση των διατηρητέων κτηρίων, οι κάτοικοι υποστηρίζουν ότι η συγκεκριμένη παρέμβαση είχε λειτουργήσει θετικά στην περιοχή, αρκεί να συνεχιστεί η προσπάθεια και να υπάρξουν και άλλες παρεμβάσεις προς αυτή την κατεύθυνση. Το ίδιο συμβαίνει και με τη δημιουργία του σταθμού του Μετρό στην Πλατεία Καραϊσκάκη. Η συντριπτική πλειοψηφία, εκτός λίγων κατοίκων, θεωρεί ότι η συγκεκριμένη παρέμβαση λειτούργησε μόνο θετικά στην περιοχή, ενώ η αλλαγή και η μεταφορά των αφετηριών των Μέσων Μαζικής Μεταφοράς στα όρια της συνοικίας και εκτός αυτής φαίνεται ότι δεν επηρέασε καθόλου τους κατοίκους της περιοχής, αφού οι περισσότεροι υποστηρίζουν ότι ως παρέμβαση λειτούργησε ουδέτερα στο Μεταξουργείο με δεύτερη επιλογή να είναι η θετική αλλαγή.

Επίσης, θετικά ήταν για τους κατοίκους της περιοχής και τα αποτελέσματα των αναπλάσεων των προσόψεων των κτηρίων, αφού το μεγαλύτερο ποσοστό τους θεωρούσε ότι αυτή η παρέμβαση λειτούργησε θετικά στην περιοχή. Θετική ήταν για τους κατοίκους του Μεταξουργείου και η ανάπτυξη γειτονικών συνοικιών, όπως το Ψυρρή, η περιοχή του Γκάζι και το Θησείο, αφού πάνω από τους μισούς ερωτώμενους (58 άτομα) υποστήριζαν ότι οι συγκεκριμένες παρεμβάσεις λειτούργησαν θετικά. Χαρακτηριστική αποτύπωση των αποτελεσμάτων που είχε η δημιουργία χώρων διασκέδασης και ψυχαγωγίας, όπως θέατρα, κέντρα διασκέδασης και εστιατόρια, ήταν οι απαντήσεις των ερωτώμενων κατοίκων του Μεταξουργείου για το πώς λειτούργησε η συγκεκριμένη παρέμβαση στην περιοχή. Αν και το μεγαλύτερο ποσοστό κατοίκων θεωρούσαν θετική την δημιουργία των συγκεκριμένων επιχειρήσεων στην περιοχή, σημαντικός ήταν και ο αριθμός που θεωρούσε ότι είχε αρνητικά αποτελέσματα για την περιοχή. Αυτό συμβαίνει λόγω των προβλημάτων που δημιουργήθηκαν με τον καιρό από τη συγκέντρωση των νυχτερινών κέντρων διασκέδασης στην περιοχή, πολλά εκ των οποίων λειτουργούν χωρίς την απαραίτητη άδεια. Για τη δημιουργία πλατειών και ελεύθερων χώρων, οι κάτοικοι φαίνονται αναποφάσιστοι για το αν είχαν τελικά θετικά ή αρνητικά αποτελέσματα, καθώς αν και οι περισσότεροι

απαντούσαν θετικά υπάρχει σημαντικός αριθμός κατοίκων που απάντησαν ότι η συγκεκριμένη παρέμβαση δεν άλλαξε την κατάσταση στην περιοχή. Ενώ υπήρχαν και κάποιοι που υποστήριζαν ότι, όχι μόνο δεν λύθηκαν τα προβλήματα που υπήρχαν, αλλά, μάλλον, επιδεινώθηκαν, χαρακτηρίζοντας αρνητικά τα αποτελέσματα της παρέμβασης αυτής. Τέλος, για την απομάκρυνση των ανεπιθύμητων χρήσεων στο Μεταξουργείο, όπως οι βιοτεχνίες, τα βαφεία αυτοκινήτων και τα συνεργεία, οι κάτοικοι δεν έχουν δει κάποια αλλαγή στην υφιστάμενη κατάσταση ώστε να απαντήσουν θετικά ή αρνητικά και προτιμούν, οι περισσότεροι τουλάχιστον, να πουν ότι η συγκεκριμένη παρέμβαση λειτούργησε ουδέτερα, ενώ αρκετοί ήταν και εκείνοι που απάντησαν ότι υπάρχουν κάποιες θετικές ενδείξεις προς αυτή την κατεύθυνση.

Στην συνέχεια καταγράφονται οι απόψεις των κατοίκων σχετικά με την επίδραση των παρεμβάσεων αυτών στα προβλήματα που αντιμετωπίζει η περιοχή. Όπως γίνεται αντιληπτό από το σύνολο των απαντήσεων των κατοίκων, αν και παραδέχονται ότι υπήρξαν κάποιες υποτυπώδεις παρεμβάσεις, φαίνεται ότι αυτές δεν επηρέασαν τα προβλήματα της περιοχής θετικά, αλλά μάλλον αρνητικά. Έτσι, τα προβλήματα της περιοχής επιδεινώνονται συνεχώς, και δεν παρατηρείται καμία βελτίωση. Πιο συγκεκριμένα, για το πρόβλημα της κυκλοφοριακής συμφόρησης, που λόγω των πεζοδρομήσεων, των κυκλοφοριακών ρυθμίσεων, της δημιουργίας σταθμού Μετρό και τη μεταφορά των αφετηριών των μέσων μαζικής μεταφοράς αναμενόταν σημαντική αλλαγή και βελτίωση της υφιστάμενης κατάστασης, οι περισσότεροι κάτοικοι απάντησαν ότι η επίδραση στο πρόβλημα ήταν ουδέτερη, ενώ περίπου το ίδιο ποσοστό μίλησε για αρνητική επιρροή. Οι παρεμβάσεις αυτές αναμενόταν ότι θα είχαν θετικά αποτελέσματα και στην έλλειψη χώρων στάθμευσης. Δυστυχώς, σύμφωνα με τους κατοίκους, αυτό δεν έγινε εφικτό. Περισσότεροι από τους μισούς κατοίκους που συμμετείχαν στην έρευνα θεωρούσαν ότι το σύνολο των παρεμβάσεων είχαν αρνητική συνέπεια τελικά στο πρόβλημα αυτό.

Οι παρεμβάσεις που σχετίζονταν με τη ρύπανση στη περιοχή, όπως η αποκατάσταση κάποιων διατηρητέων κτηρίων, η μεταφορά των αφετηριών στα όρια της συνοικίας και η απομάκρυνση ανεπιθύμητων χρήσεων, φαίνεται ότι δεν είχαν τα αποτελέσματα που αναμενόταν, αφού σύμφωνα με τους κατοίκους της περιοχής και σε αυτή την περίπτωση λειτούργησαν αρνητικά και το πρόβλημα αυτό συνεχίζει να υπάρχει και μάλλον μεγαλύτερο. Παρόμοια αποτελέσματα με τα προηγούμενα φαίνεται ότι είχαν και για την περίπτωση του θορύβου η ίδιες παρεμβάσεις καθώς και η δημιουργία χώρων

με πράσινο, το οποίο απορροφά, όταν βρίσκεται στη σωστή θέση και ποσότητα, σημαντική ποσότητα της ηχορύπανσης. Η δημιουργία ελεύθερων χώρων και πλατειών, όταν σχεδιάζοταν και προγραμματιζόταν, αναμενόταν να συμβάλει, πάνω από όλα, στην αύξηση του πρασίνου στην περιοχή. Όπως φαίνεται και από τις απαντήσεις των κατοίκων του Μεταξουργείου, στην περίπτωση της περιοχής τους, το πράσινο δεν αυξήθηκε. Αντίθετα, μειώθηκε περισσότερο, αφού αυτοί οι χώροι, όπου υπάρχουν, ήταν κενοί και τσιμεντοποιημένοι. Η έλλειψη ελεύθερων χώρων και πλατειών με πράσινο είναι πραγματικότητα και αν και έχουν γίνει σημαντικά βήματα για τη δημιουργία τέτοιων χώρων, αυτά έχουν γίνει στα όρια του Μεταξουργείου και όχι στο βασικό, κεντρικό τμήμα του. Έτσι, οι κάτοικοι θεωρούν ότι, αν και έγιναν κάποιες προσπάθειες, βελτίωση δεν υπήρξε στο συγκεκριμένο πρόβλημα, αντίθετα επιδεινώθηκε.

Αναφορικά με το πρόβλημα των ανεπιθύμητων χρήσεων που αντιμετωπίζει η περιοχή μελέτης η άποψη των κατοίκων ήταν ότι τα μέτρα που λήφθηκαν δεν ήταν αρκετά για να βελτιώσουν την κατάσταση, αλλά ούτε και για να μειώσουν την ταχύτητα που επιδεινώνεται το πρόβλημα. Για την περίπτωση της προσέλευσης νέων χρήσεων στην περιοχή, η άποψη των κατοίκων φαίνεται ότι ήταν διαφορετική. Το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτώμενων θεωρούσαν ότι η κατάσταση παρέμεινε σταθερή, αν και ήταν μεγαλύτερος από τις υπόλοιπες περιπτώσεις ο αριθμός εκείνων που πίστευαν ότι οι παρεμβάσεις που έγιναν προς αυτή την κατεύθυνση έχουν αποδώσει θετικά αποτελέσματα. Τέλος, για το πρόβλημα της αύξησης της τιμής των ενοικίων, η πλειοψηφία των κατοίκων υποστηρίζει ότι δεν έχει παρουσιάσει καμία βελτίωση με τις παρεμβάσεις που θεωρούν ότι έχουν γίνει, αντίθετα υπήρξε ένταση του φαινομένου.

Η ικανοποίηση των κατοίκων του Μεταξουργείου από τις παρεμβάσεις που έχουν γίνει στην περιοχή τους, αν και για τις περισσότερες ήταν ενημερωμένοι και τις αξιολόγησαν με τον τρόπο που παρουσιάστηκε παραπάνω, φαίνεται ότι δεν ήταν αυτή που θα αναμενόταν. Σε πενταβάθμια κλίμακα μόνο το 3% ήταν ικανοποιημένοι πολύ ή πάρα πολύ, ενώ σημαντικό ήταν το ποσοστό που δήλωσε τελείως ανικανοποίητο. Οι περισσότεροι κάτοικοι που συμμετείχαν στην έρευνα ήταν λίγο ικανοποιημένοι. Για να γίνει το Μεταξουργείο όπως το επιθυμούσαν οι κάτοικοί του, προτείνεται από τους ίδιους να ληφθούν μέτρα για την μείωση της εγκληματικότητας και την επαναφορά της καθαριότητας, ενώ από πολλούς κατοίκους προτείνεται και η απομάκρυνση των οίκων ανοχής και η αύξηση του πρασίνου. Σημαντικός αριθμός κατοίκων προτείνουν για την ανάπτυξη της περιοχής τους την συνέχιση της αποκατάστασης των διατηρητέων κτηρίων,

τη λήψη μέτρων για τη μείωση του προβλήματος των λαθραίων μεταναστών και τη δημιουργία ψυχαγωγικών κέντρων για τα παιδιά.

Εκτός από τα παραπάνω, οι κάτοικοι πρότειναν και τη δημιουργία χώρων στάθμευσης μόνο για τις οικογένειες που διαμένουν στη περιοχή μελέτης, αλλά και την δημιουργία περισσότερων ελεύθερων χώρων. Ίδιος αριθμός κατοίκων προτείνουν, λόγω έλλειψης ασφάλειας στην περιοχή, κυρίως τις βραδινές ώρες, τη λήψη μέτρων για να αποκτήσει το Μεταξουργείο περισσότερο φωτισμό και παράλληλα τον έλεγχο του εμπορίου των ναρκωτικών, φαινόμενο που αυξήθηκε τα τελευταία χρόνια με τη δημιουργία τριών κέντρων απεξάρτησης σε μικρή απόσταση το ένα από το άλλο στην περιοχή ή στα όριά της.

Από τους κατοίκους γίνεται, επίσης λόγος και για τους πεζοδρόμους στην περιοχή. Πιο συγκεκριμένα, αξιοσημείωτος αριθμός κατοίκων πρότειναν την αύξηση των πεζοδρόμων στην περιοχή, ενώ κάποιοι άλλοι προχωρούσαν ακόμα περισσότερο και, με την εμπειρία που διέθεταν από τους ήδη υπάρχοντες πεζοδρόμους στην περιοχή, πρότειναν να εφαρμόζεται η νομοθεσία που υφίσταται για αυτούς, με την απαραίτητη ασφάλεια που μπορεί να εξασφαλίζει η αστυνόμευσή τους, αλλά και η διατήρηση και αποκατάστασή τους σε περιπτώσεις καταστροφών από κακή διαχείριση και παλαιότητα. Από τους κατοίκους του Μεταξουργείου, εκτός από τα παραπάνω, προτείνεται και η δημιουργία παιδικών σταθμών που θα βοηθούν τόσο τα παιδιά να εντάσσονται στο κοινωνικό σύνολο, όσο και τους γονείς να απασχοληθούν ανεμπόδιστα σε κάποια εργασία. Παράλληλα, προτείνεται και η δημιουργία σχολείου δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, αφού δεν λειτουργεί κάποιο στην περιοχή και τα παιδιά είναι υποχρεωμένα να διανύουν μεγάλες αποστάσεις καθημερινά για να φτάσουν στο εγγύτερο σχολείο σε άλλη περιοχή. Επιπλέον, προς την ίδια κατεύθυνση, την απόδειξη του σεβασμού και του ενδιαφέροντος στη νέα γενιά κατοίκων του Μεταξουργείου, οι κάτοικοι πρότειναν τη δημιουργία αθλητικών χώρων και γυμναστηρίων, αν και όχι μόνο δεν κατασκευάζονται καινούριοι, αλλά έκλεισε και το μόνο δημοτικό γυμναστήριο που λειτουργούσε στην περιοχή. Επίσης, μεγάλος ήταν ο αριθμός των κατοίκων που πρότειναν παρεμβάσεις που είχαν να κάνουν με τα εγκαταλελειμμένα και όχι μόνο ακίνητα και οικόπεδα στην περιοχή μελέτης που έχουν μετατραπεί σε εστίες μόλυνσης. Πιο συγκεκριμένα, προτεινόταν η απαλλοτρίωση κάποιων από τα εγκαταλελειμμένα κτήρια, εκείνων που δεν έχουν ιστορική ή άλλη σημασία, ενώ εκείνα που έχουν κάποια αξία να αξιοποιηθούν, αφού πρώτα αναπλαστούν, αν όχι στο σύνολό τους, έστω μόνο οι προσόψεις τους. Για τα εγκαταλελειμμένα οικόπεδα στην

περιοχή προτεινόταν από τους κατοίκους ο καθαρισμός και η περιφράξη τους από τους ιδιοκτήτες τους, ενώ αν εκείνοι δεν ενδιαφέρονταν, μετά από ενημέρωση και συνεννόηση μαζί τους, να περνά στη διαχείριση του δημοσίου.

Επιπλέον, οι κάτοικοι επιθυμούσαν την απομάκρυνση των οχλουσών χρήσεων και των συνεργείων αυτοκινήτων από την περιοχή, την υπογειοποίηση του τραίνο και του προαστιακού σιδηρόδρομου καθώς και την απομάκρυνση των νυχτερινών κέντρων διασκέδασης, που εκτός από τη βελτίωση της ποιότητας ζωής τους και τη μείωση της έντασης των άλλων προβλημάτων που δημιουργούν θα μειώσουν σημαντικά και την ηχορύπανση της περιοχής. Ενδιαφέρον φαίνεται ότι έδειξαν οι κάτοικοι του Μεταξουργείου και για το πρόβλημα της κυκλοφορίας στους δρόμους καθώς και για τα μεταφορικά μέσα που εξυπηρετούν την περιοχή. Έτσι, κάποιοι πρότειναν να γίνουν περαιτέρω κυκλοφορικές ρυθμίσεις στην περιοχή, ενώ άλλοι εξειδικεύονταν περισσότερο και πρότειναν μέτρα οδοποιίας, δρόμους για τα ποδήλατα, συνθήκες πρόσβασης για τους κινητικά ανάπηρους και κατάργηση του δακτυλίου στην οδό Αχιλλέως που δημιουργεί προβλήματα στην περιοχή και στην ουσία την διαχωρίζει στη μέση, χωρίς να γίνεται αντιληπτός ο ενιαίος χώρος της. Για τα μέσα μαζικής μεταφοράς προτείνονται περισσότερα δρομολόγια που να εξυπηρετούν τη συνοικία στο σύνολό της, και όχι μέρη αυτής, και αύξηση των ήδη υπαρχόντων δρομολογίων προς όλες τις κατευθύνσεις.

Για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων οι ίδιοι πρότειναν, επίσης, και τη δημιουργία νοσοκομείου και γηροκομείου στην περιοχή καθώς και ΚΑΠΗ για τους παλαιμάχους της ζωής και συνοικιακό κινηματογράφο. Επιπλέον, οι κάτοικοι επιθυμούσαν να δημιουργηθούν και περισσότερο να λειτουργήσουν οι ήδη υπάρχουσες δημόσιες τουαλέτες, ώστε να μειωθεί το πρόβλημα της έλλειψης καθαριότητας στην περιοχή, να απομακρυνθούν οι κεραίες κινητής τηλεφωνίας που συναντά κανείς σε πολλές πολυκατοικίες της συνοικίας, την απομάκρυνση της μεγάλης μάζας αστέγων καθώς επίσης να αποκεντρωθούν το δυνατό περισσότερο οι επιχειρήσεις και οι υπηρεσίες των αλλοδαπών, ώστε να μην μετατραπεί η περιοχή σε γκέτο διαφόρων εθνικοτήτων, παραγκωνίζοντας τους Έλληνες κατοίκους της περιοχής. Για την παραμονή των οικογενειών και των νοικοκυριών στο Μεταξουργείο είναι απαραίτητο να γίνουν παρεμβάσεις, όπως αυτές που επιθυμούν οι ίδιοι οι κάτοικοι, εκείνοι είναι που πρότειναν και την προσφορά κινήτρων για την δημιουργία περισσότερων εμπορικών καταστημάτων, τη μείωση του συντελεστή δόμησης, την ενίσχυση της χρήσης κατοικίας και τη διατήρηση

των τιμών γης στην περιοχή, ενώ τέλος προτεινόταν και η αξιοποίηση του Δημοσίου Σήματος για την ώθηση της ανάπτυξης του Μεταξουργείου.

Πέραν των παρεμβάσεων που έγιναν στο Μεταξουργείο, σημαντική είναι και η χρήση των Μέσων Μαζικής Μεταφοράς από τους κατοίκους για την μετακίνησή τους καθημερινά προς τον τόπο εργασίας τους. Οι περισσότεροι κάτοικοι του Μεταξουργείου που ερωτήθηκαν και είχαν τη δυνατότητα να απαντήσουν, αφού υπήρχαν και κάποιοι που δεν ασκούσαν κάποιο επάγγελμα, (49%) εργάζονταν στην ίδια περιοχή, ενώ σημαντικός ήταν και ο αριθμός εκείνων που εργάζονταν σε άλλες περιοχές του Δήμου Αθηναίων (23%). Απαντήσεις υπήρχαν ακόμα και για τα Βόρεια και Ανατολικά Προάστια, ενώ λιγότερες απαντήσεις υπήρξαν για τα Δυτικά και τα Νότια Προάστια και τον Πειραιά. Αυτή η μεγάλη πόλωση προς τη μία πλευρά φαίνεται ότι ήταν αποτέλεσμα, της εξυπηρέτησης που υπάρχει από τα μέσα μαζικής μεταφοράς από το Μεταξουργείο προς ορισμένες κατευθύνσεις, την ύπαρξη δυσκολίας που υπάρχει στη μετακίνηση προς άλλες περιοχές, όπως επίσης και λόγω της δυνατότητας που έχουν άτομα με χαμηλό εισόδημα να βρουν κατοικία με χαμηλό κόστος στις περιοχές που εργάζονται και να μην επιλέξουν να διαμείνουν στο Μεταξουργείο.

Ο τρόπος μετακίνησης των κατοίκων του Μεταξουργείου, προς την εργασία τους, δείχνει με σαφήνεια τις μικρές αποστάσεις που πρέπει να διανύσει κανείς για να φτάσει σε βασικά σημεία της πρωτεύουσας, όπως το κέντρο της Αθήνας, την κεντρική αγορά, το εμπορικό τρίγωνο και άλλες συνοικίες, καθώς επίσης και την προσφορά μέσων μαζικής μεταφοράς που διαθέτει η περιοχή και χρησιμοποιούνται από εκείνους. Έτσι, όταν ερωτήθηκαν οι κάτοικοι για τα μέσα μεταφοράς που χρησιμοποιούν για να φτάσουν στον τόπο εργασίας τους απάντησαν ότι συχνότερα φτάνουν πεζοί, ενώ πολλοί ήταν και εκείνοι που χρησιμοποιούσαν και τα λεωφορεία που περνούν από την περιοχή. Επίσης, σημαντικός ήταν και ο αριθμός των κατοίκων που δεν μπορούσαν να εξυπηρετηθούν από τα μέσα μαζικής μεταφοράς, ο τόπος εργασίας τους ήταν σχετικά μακριά και αναγκάζονταν να χρησιμοποιούσαν ιδιωτικής χρήσεως αυτοκίνητα για να φτάσουν, ενώ ήταν αρκετοί και εκείνοι που χρησιμοποιούσαν καθημερινά το νέο για την περιοχή, σε σχέση με τα υπόλοιπα, μέσο μεταφοράς, το μετρό. Αξιοσημείωτο είναι ότι, ενώ ο προαστιακός σιδηρόδρομος δεν απέχει πολύ από τη συνοικία, για την ακρίβεια βρίσκεται στα όριά της, κανείς από τους ερωτώμενους κατοίκους δεν τον χρησιμοποιούσε για να φτάσει στην εργασία τους. Ένας τρόπος για να διαπιστώσει κανείς τις αποστάσεις και τον χρόνο που είναι απαραίτητος για να διανύσει σημαντικές αποστάσεις από μία περιοχή

προς τα συνηθέστερα σημεία στην ίδια πόλη είναι καλό να εξετάζει και τον χρόνο που προσφέρουν καθημερινά οι κάτοικοι της περιοχής αυτής για να φτάσουν στην εργασία τους. Στην περίπτωση των κατοίκων του Μεταξουργείου ο διάμεσος του χρόνου για να φτάσουν στην εργασία τους ήταν τα δέκα πέντε λεπτά, αρκετά ικανοποιητικός χρόνος, αν σκεφτεί κανείς τις μεγάλες αποστάσεις που πρέπει να διανύσει μεγάλος αριθμός κατοίκων της πρωτεύουσας για να φτάσει στην εργασία του, λόγω της μεγάλης επιφάνειας που καλύπτει η Αθήνα με τα προάστιά της. Βέβαια, αυτό δεν ισχύει για όλους τους κατοίκους του Μεταξουργείου, αφού υπήρχαν και κάποιοι που χρειάζονταν κατά μέσο όρο και μιάμιση ώρα για να καταφέρουν το ίδιο πράγμα ή και μόνο δύο λεπτά.

Σχετικά με την παρουσία των αλλοδαπών στο Μεταξουργείο και το κατά πόσο αυτή η παρουσία βελτίωσε την αγοραστική κίνηση της περιοχής οι απόψεις δεν διαφοροποιούνται σημαντικά. Σε πενταβάθμια κλίμακα, η πλειοψηφία των κατοίκων θεωρούσε ότι δεν είχε βελτιωθεί καθόλου η αγοραστική κίνηση με την εγκατάσταση των αλλοδαπών στην περιοχή, ενώ πολλοί ήταν εκείνοι που υποστήριζαν ότι η αγοραστική κίνηση βελτιώθηκε λίγο. Το παραπάνω φαινόμενο έχει την εξήγησή του στα γκέτο που δημιουργούνται σε περιοχές όπου συγκεντρώνεται και εγκαθίστανται σημαντικός αριθμός αλλοδαπών κατοίκων και στην επιλογή τους να κινούνται αγοραστικά σε καταστήματα που ιδιοκτήτες τους είναι ομοεθνείς τους, με αποτέλεσμα να μην παρατηρείται σημαντική αλλαγή στην αγοραστική κίνηση των υπόλοιπων καταστημάτων.

Όσον αφορά τον αριθμό των ερωτηθέντων ιδιοκτητών επιχειρήσεων του Μεταξουργείου αποτελούσαν το 37% του συνόλου των ερωτώμενων. Από αυτούς το 62% ήταν άνδρες, ενώ η συνήθης ηλικία τους ήταν από 45 έως και 64 ετών, αναμενόμενο, αφού τότε είναι που έχουν την οικονομική δυνατότητα αλλά και την πείρα για να αναλάβουν μία τέτοια απόφαση, ενώ σημαντικός ήταν και ο αριθμός τους που εντάσσονταν στην προηγούμενη ηλικιακή ομάδα, εκείνη από 30 έως και 44, ενώ αναφορικά με την οικογενειακή τους κατάσταση, όπως και στην περίπτωση των κατοίκων της ίδιας περιοχής, οι περισσότεροι ήταν έγγαμοι (60%), αποτέλεσμα αναμενόμενο λόγω της ηλικίας των περισσότερων ιδιοκτητών.

Αντίθετα με τους κατοίκους της περιοχής μελέτης, η πλειοψηφία των ιδιοκτητών επιχειρήσεων δήλωσαν ως τόπο γέννησης άλλες περιοχές του Νομού Αττικής (25%), ενώ η αμέσως επόμενη ομάδα, ανάλογα με τον τόπο γέννησης ήταν εκείνη της οποίας τα μέλη γεννήθηκαν στο Μεταξουργείο. Αναφορικά με το μορφωτικό επίπεδο των ιδιοκτητών επιχειρήσεων του Μεταξουργείου οι περισσότεροι ήταν απόφοιτοι λυκείου (28%), ενώ ένα

σημαντικό ποσοστό, το 22%, ήταν πτυχιούχοι Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος. Το γεγονός ότι οι περισσότεροι ιδιοκτήτες επιχειρήσεων του Μεταξουργείου ήταν Χριστιανοί Ορθόδοξοι, το 94%, είναι αποτέλεσμα του ότι οι περισσότεροι συμμετέχοντες στην έρευνα αυτή ήταν Έλληνες πολίτες, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι κάποιοι Έλληνες πολίτες δεν επέλεξαν να απαντήσουν θετικά σε άλλη θρησκεία, ενώ και η συντριπτική πλειοψηφία των ερωτώμενων, το 94%, χρησιμοποιούσαν τα ελληνικά ως γλώσσα για να επικοινωνήσουν πιο συχνά. Ως προς το επάγγελμα των επιχειρηματιών του Μεταξουργείου που συμμετείχαν στη συγκεκριμένη έρευνα, όπως είναι φυσικό λόγω ιδιότητας, οι περισσότεροι είναι ελεύθεροι επαγγελματίες και μικρομεσαίοι, ενώ υπάρχει και ένας όχι ανάξιος λόγου αριθμός που, ως δεύτερη απασχόληση, είναι ταυτόχρονα συνταξιούχοι ή και ανώτατα στελέχη σε άλλες επιχειρήσεις ή εισοδηματίες, γεγονός που αποδεικνύει τη δυσκολία να ανταποκριθεί κάποιος ιδιοκτήτης επιχείρησης της περιοχής στις οικονομικές δυσκολίες που αντιμετωπίζει με τα κέρδη αποκλειστικά από την επιχείρησή του ή από τη σύνταξη που του δίδεται. Σε ότι αφορά το εισόδημα των ερωτώμενων οι περισσότεροι ιδιοκτήτες επιχειρήσεων, 28%, είχαν εισόδημα που κυμαινόταν από 901€ έως 1200€, ενώ σημαντικός ήταν ο συνολικός αριθμός εκείνων που το εισόδημά τους δεν ξεπερνούσε τα 1200€.

Η πλειοψηφία των επιχειρηματιών του Μεταξουργείου που δέχτηκαν να συμμετέχουν στην έρευνα αυτή εγκαταστάθηκε στην περιοχή μία δεκαετία πριν τους κατοίκους της περιοχής, τις δεκαετίες του '60 και του '80. Οι λόγοι που οι περισσότεροι επιχειρηματίες του Μεταξουργείου, που απάντησαν στην έρευνα, εγκατέστησαν την επιχείρησή τους στην περιοχή ήταν ότι το Μεταξουργείο ήταν για τους ιδιοκτήτες αυτούς προηγούμενη περιοχή εργασίας. Εκεί είχαν εργασθεί μέχρι τότε, γνώριζαν την περιοχή και τους κατοίκους και είτε άνοιξαν δική τους επιχείρηση είτε ανέλαβαν την διαχείριση εκείνης στην οποία εργάζονταν, έχοντας ήδη τους μόνιμους πελάτες τους, ενώ ως δεύτερη απάντηση, οι ιδιοκτήτες των επιχειρήσεων που συμμετείχαν στην έρευνα δίδουν το χαμηλό ενοίκιο που είχε η περιοχή την περίοδο που αποφάσισαν να εγκατασταθούν εκεί. Όπως ήταν αναμενόμενο, από τη στιγμή που οι περισσότεροι επιχειρηματίες της περιοχής εγκαταστάθηκαν στην περιοχή του Μεταξουργείου λόγω της προηγούμενης εργασίας τους στην ίδια περιοχή και την διαμονή του νοικοκυριού τους στην ίδια περιοχή, το μεγαλύτερο ποσοστό δεν απομακρύνθηκε από το Μεταξουργείο και δεν προέρχεται από άλλη περιοχή. Από εκείνους που έφτασαν στη συνοικία αυτή όταν ίδρυσαν τη δική τους επιχείρηση ή απλά σε μεγαλύτερη ηλικία, οι περισσότεροι ήταν εγκατεστημένοι σε άλλες περιοχές του

Δήμου Αθηναίων ή στα Δυτικά Προάστια, ενώ σημαντικός ήταν και ο αριθμός εκείνων που ήρθαν από περιοχές εκτός νομού Αττικής.

Ως προς το καθεστώς ιδιοκτησίας που υπάρχει στο Μεταξουργείο, την ενοικίαση και τον τρόπο απόκτησης του καταστήματος, οι περισσότεροι ιδιοκτήτες επιχειρήσεων που συμμετείχαν στην έρευνα νοίκιαζαν τον χώρο στον οποίο στεγαζόταν η επιχείρησή τους. Ενώ, οι περισσότεροι είχαν εγκατασταθεί σε αυτή τη στέγη μετά το 1991. Το αρχικό τους ενοίκιο ήταν κατά μέσο όρο περίπου στα 550€, ενώ το σημερινό ενοίκιο κατά μέσο όρο ήταν περισσότερο από 200€ υψηλότερη η τιμή, κάτι αναμενόμενο λόγω των αντικειμενικών αξιών των ακινήτων στο Μεταξουργείο, που αυξήθηκαν για την τελευταία εικοσαετία.

Αναφορικά με την απόκτηση ιδιόκτητης στέγης των επιχειρήσεων στην περιοχή η πλειοψηφία των ερωτώμενων απάντησαν ότι την απέκτησαν τις δεκαετίες του '80 και του '90 την περίοδο δηλαδή που εγκαταστάθηκαν οι περισσότεροι ιδιοκτήτες επιχειρήσεων στο Μεταξουργείο. Αξιοσημείωτη ήταν η σημαντική μείωση των επιχειρηματιών εκείνων που απέκτησαν ιδιόκτητη στέγη για την επιχείρησή τους μετά τη δεκαετία του '90, κάτι που ίσως να σχετίζεται με την αύξηση των αντικειμενικών τιμών των ακινήτων στην περιοχή, ειδικά σε περιοχές με μεγάλη παρουσία επιχειρήσεων, μεγαλύτερη από τη χρήση για κατοικία. Ο συχνότερος τρόπος απόκτησης της ιδιόκτητης αυτής στέγης ήταν η αγορά, κυρίως με ίδια μέσα, ενώ, αντίθετα με την περίπτωση των κατοίκων της περιοχής, υπήρχαν και περιπτώσεις που οι ιδιοκτήτες των επιχειρήσεων απέκτησαν την ιδιόκτητη στέγη, στην οποία στεγάζεται η επιχείρησή του στο Μεταξουργείο, με δανεισμό ή βοήθεια συγγενών.

Το μεγαλύτερο ποσοστό των ιδιοκτητών επιχειρήσεων που ερωτήθηκαν, 67%, δεν σκόπευαν να αλλάξουν κατοικία στο άμεσο μέλλον. Εκείνοι που δήλωσαν ότι δεν προτίθενται να μείνουν για πολύ ακόμα στο Μεταξουργείο υπέδειξαν ως τόπο που επιθυμούν περισσότερο να εγκατασταθούν άλλες περιοχές του Δήμου Αθηναίων, με λιγότερα προβλήματα και περισσότερη αγοραστική κίνηση ανάλογα με το είδος της επιχείρησης, ενώ πολλοί ήταν και εκείνοι που θα κατευθυνθούν προς άλλες περιοχές της Αττικής.

Οι κύριοι λόγοι που επικαλέστηκαν οι ιδιοκτήτες των επιχειρήσεων του Μεταξουργείου να δηλώσουν ότι πρόκειται να αλλάξουν στέγη στο άμεσο μέλλον ήταν οι κίνδυνοι της περιοχής –αφού έχουν αυξηθεί σημαντικά οι εγκληματικές ενέργειες στην

περιοχή κατά καταστημάτων και εμπορών-, ενώ με μικρή διαφορά ακολουθούσαν η απόκτηση ιδιόκτητης στέγης, οι οχλήσεις, η αλλαγή τόπου κατοικίας και η αύξηση των τιμών των ενοικίων που παρατηρείται τον τελευταίο καιρό στην περιοχή και αναμένεται να υπάρξει και μεγαλύτερη. Όπως φαίνεται και από τις απαντήσεις, τόσο των επιχειρηματιών όσο και των κατοίκων της περιοχής, οι λόγοι οι οποίοι θα τους έκαναν να φύγουν από την περιοχή ήταν διαφορετικοί κατά περίπτωση, αφού οι κάτοικοι ενδιαφέρονταν περισσότερο για την ποιότητα ζωής ενώ οι επιχειρηματίες, όπως είναι φυσικό, δείχνουν ενδιαφέρον περισσότερο για τα οικονομικά ζητήματα και το κέρδος που μπορούν να έχουν από την λειτουργία της επιχείρησής τους στην περιοχή. Αξιοσημείωτος ήταν ο μικρός αριθμός εκείνων των επιχειρηματιών που δήλωναν ότι θα έφευγαν μετά από κυβερνητική παρέμβαση, κυρίως όταν ήδη υπάρχει το πρόβλημα των οχλουσών χρήσεων και η προσπάθεια –έστω και μικρή- για την απομάκρυνσή τους από τη περιοχή μελέτης.

Ως κύριοι λόγοι παραμονής στην περιοχή του Μεταξουργείου παρουσιάστηκαν από τους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων της περιοχής πρωτίστως η εξυπηρέτηση σε σχέση με τον τόπο κατοικίας τους, αφού πολλοί από τους ερωτώμενους, κατοικούσαν στην ίδια περιοχή ή σε άλλες οι οποίες, λόγω της θέσης του Μεταξουργείου, κρίνονταν σχετικά κοντά. Πολλοί ήταν εκείνοι που θεωρούσαν σημαντικό στοιχείο που τους κρατά στην περιοχή και την κεντρικότητά της, ενώ υπήρχαν και άλλοι που ανέφεραν ως λόγους παραμονής στο Μεταξουργείο τους οικονομικούς λόγους, τη προσδοκία βελτίωσης των συνθηκών στο μέλλον και ότι πρόκειται για κυκλοφοριακό κόμβο και λιγότεροι ανέφεραν ότι υπάρχουν φιλικοί δεσμοί.

Οι σχέσεις των ερωτώμενων με τους γείτονές τους και γενικότερα με τους κατοίκους και τους άλλους επιχειρηματίες και εργαζόμενους της περιοχής, μετρήθηκαν σε μία πενταβάθμια κλίμακα, ώστε οι ερωτώμενοι να επιλέξουν αυτό που ήταν πιο κοντά στην πραγματικότητα για τον καθένα. Αυτό που φαίνεται από τις απαντήσεις των ιδιοκτητών επιχειρήσεων ήταν ότι δεν έχουν τις ίδιες σχέσεις με αυτές που έχουν οι κάτοικοι με τους γείτονές τους. Η πλειοψηφία των επιχειρηματιών χαρακτήριζαν τις σχέσεις τους με τους γείτονές τους αδιάφορες, ενώ σημαντικός ήταν και ο αριθμός εκείνων που δήλωναν ότι οι σχέσεις τους ήταν κακές. Σημαντικό γεγονός ήταν επίσης ότι δεν υπήρχε κανείς που να έχει πολύ καλές σχέσεις με τους κατοίκους και τους εργαζόμενους της ίδιας περιοχής. Φαίνεται ότι οι περισσότεροι πελάτες των επιχειρήσεων της περιοχής του Μεταξουργείου δεν προέρχονταν από την περιοχή και αν πράγματι κατοικούν ή

εργάζονται εκεί τότε φαίνονται τα πρώτα δείγματα αποξένωσης και έλλειψης εμπιστοσύνης μεταξύ των ανθρώπων της ίδιας περιοχής.

Σχετικά με τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα του Μεταξουργείου οι απαντήσεις των επιχειρηματιών ήταν σχεδόν κοινές για όλους. Οι ιδιοκτήτες των επιχειρήσεων της περιοχής πίστευαν ότι υπήρχαν ακόμα πλεονεκτήματα στην περιοχή και για το λόγο αυτό συνέχιζαν να έχουν την επιχείρησή τους εκεί. Ως σημαντικότερο πλεονέκτημα οι επιχειρηματίες δίνουν την πληθώρα των μέσων μαζικής μεταφοράς, ενώ ακολουθεί η ύπαρξη μεγάλου αριθμού δημόσιων και όχι μόνο υπηρεσιών, οι οποίες είναι απαραίτητες για κάθε επιχείρηση να βρίσκονται σε κοντινή απόσταση και σε πληθώρα. Ως πλεονεκτήματα, πολλοί επιχειρηματίες της περιοχής ανέφεραν και την εύκολη πρόσβαση στην περιοχή για την οποία γίνεται λόγος. Αυτό που πρέπει να αναφερθεί και σε αυτή την περίπτωση όπως και σε εκείνη των κατοίκων του Μεταξουργείου ήταν η πολλή μικρή συχνότητα με την οποία απαντούσαν θετικά οι επιχειρηματίες ότι ήταν πλεονεκτήματα της περιοχής το πράσινο και οι ελεύθεροι χώροι καθώς και η ησυχία και η καθαριότητα του Μεταξουργείου.

Σε ότι αφορά τα μειονεκτήματα του Μεταξουργείου, οι επιχειρηματίες παρουσίαζαν πρωτίστως το εμπόριο των ναρκωτικών, χωρίς, όμως, να παραβλέπουν και τη μεγάλη συγκέντρωση των αλλοδαπών στην περιοχή, η οποία δημιουργεί έτσι και αλλιώς προβλήματα στους επιχειρηματίες, είτε λόγω της δημιουργίας γκέτο και την απομάκρυνση των κατοίκων που ίσως να αποτελούν πελάτες τους ήδη είτε και με την ίδρυση δικών τους επιχειρήσεων που μειώνουν την αγοραστική κίνηση στις επιχειρήσεις που ήδη υπάρχουν στην περιοχή από έλληνες. Η ίδια κατηγορία ερωτώμενων, όμως, φαίνεται ότι θεωρούσε μειονέκτημα για την περιοχή και την έλλειψη ασφάλειας, η οποία παρατηρείται στο Μεταξουργείο σε μεγάλο βαθμό τα τελευταία χρόνια, αλλά και τα εγκαταλελειμμένα ακίνητα, η έλλειψη πρασίνου και οι κακοδιατηρημένοι δρόμοι. Σημαντικό σημείο για τις απόψεις των επιχειρηματιών σε ότι αφορά τα μειονεκτήματα στη περιοχή του Μεταξουργείου ήταν το μικρό ποσοστό που απάντησε ότι θεωρούσε μειονέκτημα την ύπαρξη των ανεπιθύμητων χρήσεων στην περιοχή μελέτης. Αυτό συμβαίνει ίσως λόγω συναδελφικότητας σε άλλους ιδιοκτήτες οι οποίοι διαθέτουν μία τέτοια επιχείρηση, είτε γιατί οι ίδιοι έχουν μία τέτοια επιχείρηση στην περιοχή και ανήκουν σε εκείνους που δεν προτίθενται να μετακινηθούν εκτός πόλης, όπως ορίζει ο νόμος. Όσον αφορά την ύπαρξη μεγάλου αριθμού τοκογλύφων στο Μεταξουργείο, η άποψη των επιχειρηματιών δεν απέχει από εκείνη που είχαν οι κάτοικοι της περιοχής. Δεν ήταν μειονέκτημα για την περιοχή

αφού ο αριθμός τους δεν ήταν μεγαλύτερος από εκείνο σε άλλες περιοχές αφού δεν τους έχουν χρειαστεί και δεν γνωρίζουν την ύπαρξή τους.

Οι παρεμβάσεις που έχουν γίνει στην περιοχή για τη μείωση των μειονεκτημάτων ήταν διαφόρων φορέων. Εκείνος ο φορέας που έδειξε περισσότερο ότι συμμετέχει στην ανάπτυξη της περιοχής, κατά τους ιδιοκτήτες των επιχειρήσεων, όπως και προηγούμενα στους κατοίκους, είναι ο Δήμος Αθηναίων, ενώ αμέσως μετά και σε αντίθεση με αυτό που ισχύει για τους κατοίκους οι Σύλλογοι και οι Σύνδεσμοι της περιοχής και η Εταιρεία Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων Αθήνας Α.Ε.. Λιγότερη συμμετοχή, τουλάχιστον εμφανή στους επιχειρηματίες, ήταν εκείνη των κρατικών φορέων και κυρίως των υπουργείων. Πιο συγκεκριμένα, του Υπουργείου Πολιτισμού του Υπουργείου Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, του Υπουργείου Ανάπτυξης αλλά και της Εκκλησίας. Αντίθετα με τα παραπάνω, αν και η πλειοψηφία των ερωτώμενων θεωρούσε ότι ήταν απαραίτητο να συμμετέχει ο Δήμος Αθηναίων στην ανάπτυξη της περιοχής, φαίνεται ότι δεν ήταν πολλοί αυτοί που υποστήριζαν ότι όφειλε να συμμετέχει η Εταιρεία Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων Αθήνας Α.Ε. σε αυτή τη διαδικασία. Ήταν περισσότεροι εκείνοι που υποστήριζαν ότι όφειλαν να συμμετέχουν το Υπουργείο Πολιτισμού, το Υπουργείο Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και το Υπουργείο Ανάπτυξης, αφού αυτοί ήταν οι φορείς που σχετίζονται περισσότερο με το συγκεκριμένο ζήτημα, ενώ δευτερεύουσα θέση φαίνεται ότι είχαν οι Σύλλογοι της περιοχής, η Εταιρεία Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων Αθήνας Α.Ε. και η Εκκλησία στην προτίμηση των ιδιοκτητών επιχειρήσεων της περιοχής μελέτης για να παρέμβουν με σκοπό την αντιμετώπιση των προβλημάτων του Μεταξουργείου και την ανάπτυξή του.

Για τον τρόπο που λειτούργησαν κάποιες πρόσφατες παρεμβάσεις στην περιοχή, από αυτές που οι ίδιοι οι φορείς ενημερώνουν ότι έχουν πραγματοποιήσει, ζητήθηκε από τους ερωτώμενους να απαντήσουν σε κλίμακα των τριών –θετικά, ουδέτερα και αρνητικά–. Οι επιχειρηματίες της περιοχής θεωρούσαν ότι τα μέτρα που έχουν ληφθεί μέχρι στιγμής έχουν λειτουργήσει θετικά στην περιοχή και τα αποτελέσματά τους, αν και λίγα ακόμα, ήταν ωφέλιμα για την περιοχή. Πιο συγκεκριμένα φαίνεται ότι οι πεζοδρομήσεις λειτούργησαν περισσότερο θετικά ή και ουδέτερα, παρά αρνητικά στο Μεταξουργείο, ενώ αντίθετα οι κυκλοφοριακές ρυθμίσεις δεν μετέβαλλαν ούτε προς το θετικό, ούτε προς το αρνητικό την κατάσταση ή είχαν αρνητικά αποτελέσματα στην ανάπτυξη της περιοχής, με αποτέλεσμα οι επιχειρηματίες να θεωρούν ότι οι συγκεκριμένες παρεμβάσεις λειτούργησαν ουδέτερα. Ως προς την αποκατάσταση των διατηρητέων κτηρίων, οι

ιδιοκτήτες επιχειρήσεων του Μεταξουργείου, όπως και οι κάτοικοι, υποστήριζαν ότι η συγκεκριμένη παρέμβαση είχε λειτουργήσει θετικά στην περιοχή, αρκεί να συνεχιστεί η προσπάθεια και να υπάρξουν και άλλες παρεμβάσεις προς αυτή την κατεύθυνση. Το ίδιο συμβαίνει και με τη δημιουργία του σταθμού του Μετρό στην Πλατεία Καραϊσκάκη, μέσα στα όρια δηλαδή της περιοχής. Η συντριπτική πλειοψηφία, εκτός ελάχιστων επιχειρηματιών, θεωρούσε ότι η συγκεκριμένη παρέμβαση λειτούργησε μόνο θετικά στην περιοχή. Αντίθετα, η απομάκρυνση των αφετηριών των Μέσων Μαζικής Μεταφοράς από το κέντρο του Μεταξουργείου και η μεταφορά τους στα όρια της συνοικίας και εκτός αυτής φαίνεται ότι επηρέασαν αρνητικά τους ιδιοκτήτες της περιοχής μελέτης και τις επιχειρήσεις τους, αφού αν και οι περισσότεροι υποστήριζαν ότι ως παρέμβαση λειτούργησε ουδέτερα στο Μεταξουργείο, σημαντικός ήταν ο αριθμός εκείνων που υποστήριζαν ότι η παρέμβαση αυτή λειτούργησε αρνητικά και αυτό γιατί πολλές από αυτές τις επιχειρήσεις είχαν βιώσιμο μέλλον λόγω των χρηστών των μέσων μαζικής μεταφοράς. Οι πελάτες τους ήταν εκείνοι που περνούσαν από το Μεταξουργείο και αποβιβάζονταν από τα λεωφορεία, κυρίως, στις αφετηρίες που βρίσκονταν εκεί.

Θετικά ήταν, όμως, για τους επιχειρηματίες της περιοχής τα αποτελέσματα που φάνηκαν από τις αναπλάσεις των προσόψεων των κτηρίων, αφού το μεγαλύτερο ποσοστό τους θεωρούσε ότι αυτή η παρέμβαση λειτούργησε θετικά στην περιοχή. Επίσης, θετικό ήταν για τους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων του Μεταξουργείου και η ανάπτυξη γειτονικών συνοικιών, όπως το Ψυρρή, η περιοχή του Γκάζι και το Θησείο. Χαρακτηριστική αποτύπωση των αποτελεσμάτων που είχε η δημιουργία χώρων διασκέδασης και ψυχαγωγίας, όπως θέατρα, κέντρα διασκέδασης και εστιατόρια, φαίνεται ότι ήταν οι απαντήσεις των ερωτώμενων ιδιοκτητών επιχειρήσεων του Μεταξουργείου για το πώς λειτούργησε η συγκεκριμένη παρέμβαση στην περιοχή. Αν και το μεγαλύτερο ποσοστό αυτής της κατηγορίας ερωτώμενων θεωρούσαν θετική τη δημιουργία των συγκεκριμένων επιχειρήσεων στην περιοχή, σημαντικός ήταν και ο αριθμός που θεωρούσαν ότι είχε αρνητικά αποτελέσματα για την περιοχή. Όπως αναφέρθηκε και στην παρουσίαση των απόψεων των κατοίκων της περιοχής αυτό συμβαίνει λόγω των προβλημάτων που δημιουργήθηκαν με τον καιρό από την συγκέντρωση των νυχτερινών κέντρων διασκέδασης στην περιοχή, πολλά εκ των οποίων λειτουργούν χωρίς την απαραίτητη άδεια.

Η δημιουργία πλατειών και ελεύθερων χώρων, όπως φαίνεται και από τα αποτελέσματα της έρευνας δεν έχει ούτε θετικά ούτε αρνητικά αποτελέσματα για τους

ιδιοκτήτες επιχειρήσεων της περιοχής, με αποτέλεσμα, αν και οι περισσότεροι απαντούσαν θετικά, να υπάρχει σημαντικός αριθμός ερωτώμενων που απαντούσαν ότι η συγκεκριμένη παρέμβαση δεν άλλαξε την κατάσταση στην περιοχή, ενώ υπήρχαν και κάποιοι που υποστήριζαν ότι, όχι μόνο δεν λύθηκαν τα προβλήματα που υπήρχαν, αλλά, μάλλον, επιδεινώθηκαν, χαρακτηρίζοντας αρνητικά τα αποτελέσματα της παρέμβασης αυτής. Τέλος, για την απομάκρυνση των ανεπιθύμητων χρήσεων στο Μεταξουργείο, όπως οι βιοτεχνίες, τα βαφεία αυτοκινήτων και τα συνεργεία, οι επιχειρηματίες θεωρούσαν ότι οι παρεμβάσεις που έγιναν λειτούργησαν θετικά, ενώ αρκετοί ήταν και εκείνοι που απάντησαν ότι δεν παρουσιάστηκε καμία αλλαγή στην υπάρχουσα κατάσταση και οι παρεμβάσεις δεν είχαν κανένα αποτέλεσμα, ούτε αρνητικό ούτε θετικό.

Η επίδραση των παρεμβάσεων αυτών στην επίλυση των προβλημάτων του Μεταξουργείου δεν θεωρείται αξιόλογη. Όπως γίνεται αντιληπτό από το σύνολο των απαντήσεων των επιχειρηματιών, αν και παραδέχονταν ότι υπήρξαν κάποιες υποτυπώδεις παρεμβάσεις, φαίνεται ότι αυτές δεν επηρέασαν τα προβλήματα της περιοχής θετικά, αλλά, εκτός από κάποιες εξαιρέσεις, κυρίως αρνητικά. Έτσι, τα προβλήματα της περιοχής επιδεινώνονται συνεχώς, και δεν παρατηρείται καμία βελτίωση. Πιο συγκεκριμένα, για το πρόβλημα της κυκλοφοριακής συμφόρησης, που λόγω των πεζοδρομήσεων, των κυκλοφοριακών ρυθμίσεων, της δημιουργίας σταθμού Μετρό και τη μεταφορά των αφετηριών των μέσων μαζικής μεταφοράς αναμενόταν σημαντική αλλαγή και βελτίωση της υφιστάμενης κατάστασης, οι περισσότεροι ιδιοκτήτες επιχειρήσεων απάντησαν ότι δεν είχαν τα αποτελέσματα που αναμενόταν και επέδρασαν αρνητικά στα κυκλοφοριακά προβλήματα που υπήρχαν ήδη. Περίπου το ίδιο ποσοστό ατόμων απάντησαν ότι η επίδραση αυτή ήταν ουδέτερη. Παρεμβάσεις που σχετίζονται με τη μείωση του προβλήματος της κυκλοφοριακής συμφόρησης αναμενόταν ότι θα είχαν θετικά αποτελέσματα και στην έλλειψη χώρων στάθμευσης. Δυστυχώς, σύμφωνα με τους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων του Μεταξουργείου, αυτό δεν έγινε εφικτό. Η πλειοψηφία των ερωτώμενων επιχειρηματιών που συμμετείχαν στην έρευνα θεωρούσαν ότι το σύνολο των παρεμβάσεων είχαν αρνητική συνέπεια τελικά στο πρόβλημα αυτό.

Οι παρεμβάσεις που είχαν σχέση με τη ρύπανση στη περιοχή, όπως η αποκατάσταση κάποιων διατηρητέων κτηρίων, η μεταφορά των αφετηριών στα όρια της συνοικίας και η απομάκρυνση ανεπιθύμητων χρήσεων, θεωρούσαν ότι δεν είχαν τα αποτελέσματα που αναμενόταν, αφού σύμφωνα με τους επιχειρηματίες της περιοχής και σε αυτή την περίπτωση λειτούργησαν αρνητικά και το πρόβλημα αυτό συνεχίζει να

υπάρχει και μάλλον μεγαλύτερο. Παρόμοια αποτελέσματα με τα προηγούμενα φαίνεται ότι είχαν και για την περίπτωση του θορύβου η ίδιες παρεμβάσεις καθώς και η δημιουργία χώρων με πράσινο, το οποίο απορροφά, όταν βρίσκεται στις σωστή θέση και ποσότητα, σημαντικά μεγέθη της ηχορύπανσης. Η δημιουργία ελεύθερων χώρων και πλατειών, όταν σχεδιαζόταν και προγραμματιζόταν, αναμενόταν να συμβάλει στην αύξηση του πρασίνου στην περιοχή. Όπως φαίνεται και από τις απαντήσεις των ιδιοκτητών επιχειρήσεων του Μεταξουργείου, στην περίπτωση της περιοχής τους, το πράσινο δεν αυξήθηκε. Αντίθετα μάλλον μειώθηκε περισσότερο.

Αναφορικά με το πρόβλημα της έλλειψης ελεύθερων χώρων στο Μεταξουργείο οι ιδιοκτήτες επιχειρήσεων θεωρούσαν ότι, αν και υπήρξαν οι προσπάθειες αυτές που θα μπορούσαν να συμβάλουν στη βελτίωση, δυστυχώς, λόγω των λάθος χειρισμών, δεν υπήρξε θεαματική αλλαγή στο συγκεκριμένο πρόβλημα. Αντίθετα, επιδεινώθηκε. Όσον αφορά το πρόβλημα των ανεπιθύμητων χρήσεων που αντιμετωπίζει η περιοχή, φαίνεται ότι και σε αυτή την περίπτωση η άποψη των κατοίκων ήταν ότι τα μέτρα που λήφθηκαν δεν ήταν αρκετά για να βελτιώσουν την κατάσταση, αλλά ούτε και για να μειώσουν την ταχύτητα που χειροτερεύουν. Οι παρεμβάσεις, λοιπόν, λειτούργησαν ουδέτερα και δεν υπήρξε διαφορά στην ισχύ του προβλήματος. Παρόμοια αποτελέσματα υπήρξαν και για το πρόβλημα της προσέλευσης νέων χρήσεων στο Μεταξουργείο.

Οι ιδιοκτήτες των επιχειρήσεων της περιοχής θεωρούσαν ότι η κατάσταση παρέμεινε σταθερή, αν και ήταν μεγαλύτερος, από τις υπόλοιπες περιπτώσεις, ο αριθμός εκείνων που πίστευαν ότι οι παρεμβάσεις που έγιναν προς αυτή την κατεύθυνση είχαν αποδώσει θετικά αποτελέσματα. Τέλος, για το πρόβλημα της αύξησης των ενοικίων, η πλειοψηφία των επιχειρηματιών που συμμετείχαν στην έρευνα υποστήριξε ότι δεν είχε παρουσιάσει καμία βελτίωση με τις παρεμβάσεις που θεωρούσαν ότι είχαν γίνει, αντίθετα υπήρξε ένταση του προβλήματος.

Η ικανοποίηση των ιδιοκτητών επιχειρήσεων του Μεταξουργείου από τις παρεμβάσεις που είχαν γίνει στην περιοχή που ήταν εγκατεστημένες οι επιχειρήσεις τους ήταν παρόμοια με εκείνη των κατοίκων της περιοχής που συμμετείχαν στην έρευνα αυτή, φαίνεται ότι δεν είναι αυτή που θα αναμενόταν. Σε πενταβάθμια κλίμακα μόνο το 8% ήταν ικανοποιημένοι πολύ ενώ κανείς δεν απάντησε ότι ήταν πάρα πολύ ικανοποιημένος, ενώ σημαντικό ήταν το ποσοστό (33%) που δήλωνε τελείως ανικανοποίητο. Οι περισσότεροι επιχειρηματίες που συμμετείχαν στην έρευνα ήταν λίγο ικανοποιημένοι.

Το γεγονός ότι οι ιδιοκτήτες επιχειρήσεων του Μεταξουργείου δεν ήταν ικανοποιημένοι από τις παρεμβάσεις που είχαν γίνει από τους αρμόδιους φορείς κάνει σαφές ότι οι ίδιοι επιζητούν να γίνουν περισσότερα στην περιοχή τους και να βρεθεί λύση. Έτσι, έχουν προτάσεις για το τι πρέπει να γίνει στην περιοχή και τις εξέφραζαν με το δικό τους τρόπο, αλλά αρκετά έντονα για να φανεί η αναγκαιότητα των έργων. Πιο συγκεκριμένα, οι ιδιοκτήτες επιχειρήσεων της περιοχής θεωρούσαν ότι υπάρχει άμεση ανάγκη για βελτίωση της αστυνόμευσης στην περιοχή, ώστε να μειωθούν τα φαινόμενα της εγκληματικότητας που τόσο έχουν αυξηθεί τον τελευταίο καιρό. Επίσης, πρότειναν την αύξηση του πρασίνου και των ελεύθερων χώρων, με την προϋπόθεση ότι αυτοί θα είναι σχεδιασμένοι έτσι που να διαθέτουν χώρους πρασίνου και να μην έχουν μόνο τσιμέντο. Απαίτηση πολλών επιχειρηματιών της περιοχής ήταν ακόμα η αποκατάσταση των διατηρητέων κτηρίων, όπως και ενέργειες που ήταν απαραίτητες για την βελτίωση της κατάστασης σχετικά με την καθαριότητα. Παρέμβαση που είναι σχετική με την ασφάλεια της περιοχής και την αστυνόμευσή της είναι και εκείνη που προτείνεται από επιχειρηματίες για τον έλεγχο του εμπορίου των ναρκωτικών, αλλά και την απομάκρυνση των λαθραίων μεταναστών που πολλές φορές δημιουργούν προβλήματα στις επιχειρήσεις τους, κυρίως με το λαθραίο εμπόριο τσιγάρων και άλλων παράνομων εμπορικών δραστηριοτήτων, τα οποία μειώνουν την εμπορική κίνηση των επιχειρήσεων. Άλλες παρεμβάσεις που σχετίζονται άμεσα με τις δραστηριότητες των επιχειρήσεων στην περιοχή και που επιθυμούσαν οι επιχειρηματίες του Μεταξουργείου να πραγματοποιηθούν ήταν ο καθορισμός πλαφόν στα ενοίκια των χώρων που χρησιμοποιούνται για επαγγελματική στέγαση και τον καθορισμό κινήτρων για τη δημιουργία περισσότερων εμπορικών καταστημάτων στην περιοχή μελέτης. Στην ίδια κατηγορία μέτρων μπορεί να ενταχθεί και η απαίτηση κάποιων, έστω και μικρής μάζας, ιδιοκτητών επιχειρήσεων, που επιθυμούσαν να επιστρέψουν στη προηγούμενη θέση τους οι αφετηρίες των μέσων μαζικής μεταφοράς, και αυτό γιατί, όπως ειπώθηκε, αυτές οι επιχειρήσεις είχαν μεγαλύτερα κέρδη, λόγω της μεγάλης μάζας περαστικών, χρηστών των μέσων μαζικής μεταφοράς, και όχι λόγω των κατοίκων της περιοχής.

Όσον αφορά τις παρεμβάσεις που είναι απαραίτητο να πραγματοποιηθούν στο Μεταξουργείο προς την πλευρά της παιδείας και της άθλησης τόσο για τους κατοίκους της περιοχής αλλά και για τους επιχειρηματίες, τους εργαζόμενους και τις οικογένειές τους, οι ίδιοι πρότειναν τη δημιουργία ψυχαγωγικών κέντρων για τα παιδιά, παιδικών σταθμών,

ώστε να μην αποσπώνται από το εργασία τους, καθώς επίσης και αθλητικούς χώρους, όπως γυμναστήρια, ένα κολυμβητήριο και ένα ανοιχτό γήπεδο με πολλαπλές χρήσεις.

Επίσης, μεγάλος ήταν ο αριθμός των ιδιοκτητών επιχειρήσεων της περιοχής μελέτης που συμμετείχαν στην έρευνα και πρότειναν παρεμβάσεις που έχουν να κάνουν με τα εγκαταλελειμμένα και όχι μόνο ακίνητα και οικοπέδα στην περιοχή μελέτης που έχουν μετατραπεί σε εστίες μόλυνσης. Πιο συγκεκριμένα, εκτός από την αποκατάσταση των διατηρητέων κτηρίων, επιθυμία μεγάλου ποσοστού επιχειρηματιών, όπως και κατοίκων, ήταν η ανάπλαση των προσόψεων όλων των κτηρίων, ανεξαρτήτως αν έχουν κριθεί διατηρητέα ή όχι και ανεξαρτήτως της ηλικίας τους, γιατί μπορεί ακόμα και ένα πολύ νεότερο κτήριο να χρειάζεται έστω μικρές παρεμβάσεις για να αφομοιωθεί από το σύνολο, καθώς, επίσης, και η κατεδάφιση εκείνων των κτηρίων που δεν μπορούν πλέον να ενταχθούν σε κανένα πρόγραμμα αποκατάστασης, λόγω της προχωρημένης πια αλλοίωσής τους, αφού είναι ετοιμόρροπα.

Ενδιαφέρον έδειξαν οι ιδιοκτήτες των επιχειρήσεων του Μεταξουργείου και για το πρόβλημα της κυκλοφορίας στους δρόμους καθώς και για τα μεταφορικά μέσα που εξυπηρετούν την περιοχή. Έτσι, πρότειναν να πραγματοποιηθούν κυκλοφοριακές ρυθμίσεις που θα φέρουν την αποσυμφόρηση στην περιοχή, έργα οδοποιίας, αφού οι πλειοψηφία των δρόμων είναι αδιάβατοι, δρόμους για ποδήλατα αλλά και περισσότερες πεζοδρομήσεις, αν υπάρχουν οι σωστές προϋποθέσεις και αύξηση των χώρων στάθμευσης για τους ιδίους και τους κατοίκους της περιοχής.

Οι επιχειρηματίες της περιοχής ενδιαφέρονταν και για το περιβάλλον της περιοχής, που φυσικά τους επηρεάζει και εκείνους άμεσα. Πιο συγκεκριμένα, επιθυμούσαν να υπάρξουν οι απαραίτητες παρεμβάσεις ώστε να μειωθεί η ρύπανση στη περιοχή, αλλά και η ηχορύπανση. Βασικά βήματα προς αυτή την κατεύθυνση που προτεινόνταν από τους ίδιους τους επιχειρηματίες της περιοχής ήταν, εκτός από την αύξηση του πρασίνου που αναφέρθηκε παραπάνω, και η απομάκρυνση των κεραιών κινητής τηλεφωνίας, οι οποίες έχουν αυξηθεί σε σημαντικό βαθμό τον τελευταίο καιρό στην περιοχή κατά τα λεγόμενα του προέδρου του συλλόγου της περιοχής «Το Δημόσιο Σήμα», η αντικατάσταση από λεωφορεία φυσικού αερίου εκείνων που κυκλοφορούν στην περιοχή, καθώς και απομάκρυνση των οχλουσών χρήσεων και συνεργειών που λειτουργούν στην περιοχή και μολύνουν τόσο τον αέρα της περιοχής με ουσίες που χρησιμοποιούν καθημερινά όσο και αυξάνουν σημαντικά την ηχορύπανση της περιοχής.

Επιπλέον, οι ιδιοκτήτες επιχειρήσεων της περιοχής επιθυμούσαν να δημιουργηθούν και περισσότερο να λειτουργούν οι ήδη υπάρχουσες δημόσιες τουαλέτες, ώστε να μειωθεί το πρόβλημα της έλλειψης καθαριότητας στην περιοχή, να απομακρυνθούν τα κακόφημα μπαρ της περιοχής, όπως επίσης και οι οίκοι ανοχής, οι οποίοι για κάποιες επιχειρήσεις δεν αποτελούν πρόβλημα, αντιθέτως αυξάνουν την πελατεία τους, επιχειρήσεις όπως περίπτερα, καφενεία κ.λ.π., στο σύνολό τους όμως οι επιχειρηματίες δεν επιθυμούν την ύπαρξή τους, αφού υποβαθμίζουν την περιοχή. παράλληλα, θεωρούσαν απαραίτητη την ύπαρξη περισσότερου φωτισμού κατά τις βραδινές ώρες. Τέλος, οι επιχειρηματίες της περιοχής πρότειναν την αξιοποίηση του Δημοσίου Σήματος όσο και πολλών ιστορικών κατοικιών και κτηρίων, με τέτοιο τρόπο που να φέρουν περισσότερους επισκέπτες του Μεταξουργείου με αποτέλεσμα να αυξηθεί και η πελατεία των επιχειρήσεων.

Η χρήση των μέσων μαζικής μεταφοράς και ο χρόνος που είναι απαραίτητος στους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων του Μεταξουργείου για την καθημερινή τους μετακίνηση από την περιοχή μελέτης προς τον τόπο κατοικίας τους αποτελεί σημαντική παράμετρο. Οι περισσότεροι επιχειρηματίες της περιοχής που ερωτήθηκαν κατοικούσαν στην ίδια περιοχή που εργάζονταν, στο Μεταξουργείο, ενώ σημαντικός ήταν και ο αριθμός εκείνων που το νοικοκυριό τους ήταν εγκατεστημένο σε άλλες περιοχές του Δήμου Αθηναίων (18%). Κάποιοι κατοικούσαν ακόμα και στα Δυτικά Προάστια, ενώ λιγότερες απαντήσεις υπήρξαν για τα Ανατολικά, Βόρεια και τα Νότια Προάστια και τον Πειραιά. Αυτή η μεγάλη πόλωση προς τη μία πλευρά ήταν αποτέλεσμα, της εξυπηρέτησης που υπήρχε από τα μέσα μαζικής μεταφοράς από το Μεταξουργείο προς ορισμένες κατευθύνσεις, όπως προς τα Δυτικά Προάστια, την ύπαρξη δυσκολίας που υπάρχει στη μετακίνηση προς άλλες περιοχές, όπως προς τα Νότια και τα Ανατολικά Προάστια, αλλά και εξαιτίας της δυνατότητας που έχουν άτομα με χαμηλό εισόδημα να βρουν κατοικία με χαμηλό κόστος στις περιοχές που εργάζονται και να μην επιλέξουν να διαμείνουν στο Μεταξουργείο.

Από τον τρόπο μετακίνησης των ιδιοκτητών επιχειρήσεων του Μεταξουργείου, προς την κατοικία τους, εξάγονται διαφορετικά αποτελέσματα από εκείνα που εξήχθησαν από τις απαντήσεις των ερωτώμενων κατοίκων της ίδιας περιοχής. Έτσι, φαίνεται με σαφήνεια ότι ενώ υπάρχουν μικρές αποστάσεις που πρέπει να διανύσει κανείς για να φτάσει σε βασικά σημεία της πρωτεύουσας, όπως το κέντρο της Αθήνας, την κεντρική αγορά, το εμπορικό τρίγωνο και άλλες συνοικίες, καθώς επίσης και την προσφορά μέσων μαζικής μεταφοράς που διαθέτει η περιοχή και χρησιμοποιούνται από εκείνους, αυτά τα ίδια μέσα μαζικής μεταφοράς δεν καλύπτουν όλες τις περιοχές του Λεκανοπεδίου, ούτε το

κάθε ένα ξεχωριστά, ούτε σε συνδυασμό με κάποια άλλα. Έτσι, οι επιχειρηματίες για τη μετακίνησή τους χρησιμοποιούσαν συχνότερα το ιδιωτικής χρήσεων αυτοκίνητο τους ή κάποιο δίκυκλο, ενώ πολλοί ήταν και εκείνοι που έφτασαν πεζοί, αφού η κατοικία τους ήταν σε κοντινή απόσταση από την επιχείρησή τους στην ίδια συνοικία. Επίσης, σημαντικός ήταν και ο αριθμός εκείνων που εξυπηρετούνταν από λεωφορειακές γραμμές και το μετρό. Αξιοσημείωτο είναι ότι, ενώ ο προαστιακός σιδηρόδρομος δεν απέχει πολύ από τη συνοικία, για την ακρίβεια βρίσκεται στα όριά της, κανείς από τους ερωτώμενους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων δεν τον χρησιμοποιούσαν για να φτάσουν στην εργασία τους.

Όπως ειπώθηκε και στην περίπτωση των κατοίκων του Μεταξουργείου, ένας τρόπος για να διαπιστώσει κανείς τις αποστάσεις και τον χρόνο που είναι απαραίτητος για να διανύσει κάποιος σημαντικές αποστάσεις από μία περιοχή προς τα συνηθέστερα σημεία στην ίδια πόλη, είναι καλό να εξετάζει και τον χρόνο που προσφέρουν καθημερινά οι ιδιοκτήτες επιχειρήσεων της περιοχής αυτής για να φτάσουν στον τόπο κατοικίας τους. Στην περίπτωση του Μεταξουργείου η διάμεσος του χρόνου που χρειαζόταν ένας επιχειρηματίας να φτάσει στην περιοχή που ήταν εγκατεστημένο το νοικοκυριό του, ήταν είναι τα είκοσι λεπτά. Αρκετά ικανοποιητικός χρόνος, αν σκεφτεί κανείς τις μεγάλες αποστάσεις που έπρεπε να διανύσει μεγάλος αριθμός επιχειρηματιών του Μεταξουργείου για να φτάσουν στην κατοικία τους, λόγω της μεγάλης επιφάνειας που καλύπτει η Αθήνα με τα προάστια της. Βέβαια, αυτό δεν ίσχυε για όλους τους επιχειρηματίες του Μεταξουργείου που ερωτήθηκαν, αφού υπήρχαν και κάποιοι που χρειάζονταν κατά μέσο όρο και μία ώρα για τη μετακίνηση αυτή ή και μηδέν χρόνο, όταν επρόκειτο για κατοικία και επιχείρηση να βρίσκονταν κάτω από την ίδια στέγη.

Αναφορικά με τον τόπο που ήταν εγκατεστημένοι οι πελάτες των επιχειρήσεων του Μεταξουργείου, οι περισσότεροι από αυτούς κατοικούσαν ή εργάζονταν στην ίδια περιοχή, έτσι οι ιδιοκτήτες των επιχειρήσεων τους θεωρούσαν ως εγκατεστημένους στο Μεταξουργείο. Παρόμοιος αριθμός με εκείνο που ήταν εγκατεστημένοι στο Μεταξουργείο ήταν και οι πελάτες που προέρχονταν από άλλες περιοχές του Δήμου Αθηναίων και από τα Δυτικά Προάστια. Αυτό το γεγονός φανερώνει τη σχέση που έχουν οι ιδιοκτήτες των επιχειρήσεων με τα μέσα μαζικής μεταφοράς των οποίων οι αφετηρίες βρίσκονται μέσα στα όρια του Μεταξουργείου. Οι περιοχές από τις οποίες προέρχεται η μεγαλύτερη μάζα πελατών των επιχειρήσεων της περιοχής μελέτης συνδέονται με κάποιο λεωφορείο ή τρόλεϊ με τη συνοικία στην οποία βρίσκονται οι επιχειρήσεις των ερωτώμενων.

Σχετικά με το αν θα επέλεγαν, όσοι επιχειρηματίες δεν κατοικούσαν ήδη στο Μεταξουργείο, την περιοχή αυτή για να εγκαταστήσουν στο άμεσο μέλλον το νοικοκυριό τους φαίνεται ότι οι απόψεις των συμμετεχόντων σε αυτή την έρευνα διίστανται. Περίπου ίδιο ποσοστό από τους ιδιοκτήτες των επιχειρήσεων της περιοχής μελέτης απαντά θετικά και το ίδιο αρνητικά. Εκείνοι που απαντούσαν θετικά το έκαναν γιατί επιθυμούσαν να μειώσουν την απόσταση που ήταν αναγκασμένοι να διανύουν καθημερινά για να φτάσουν στην οικογένειά τους, αλλά και γιατί θεωρούσαν ιστορική την περιοχή στην οποία είχαν εγκαταστήσει την επιχείρησή τους. Επίσης, δήλωναν ότι ο λόγος που ήθελαν να μετακινήσουν την οικία τους στο Μεταξουργείο ήταν η μικρή απόσταση που απέχει η περιοχή από το κέντρο της Αθήνας, την κεντρική αγορά και το εμπορικό τρίγωνο, καθώς επίσης και η μορφή του Μεταξουργείου με τα χαμηλά σπίτια και την εικόνα που διαθέτει ακόμα. Την εικόνα της γειτονιάς. Εκείνοι πάλι που αρνούνταν μία τέτοια μετακίνηση του νοικοκυριού τους στο Μεταξουργείο πρότασαν τα μεγάλα προβλήματα που αντιμετωπίζει η περιοχή ως αιτία για την άρνηση αυτή. Πιο συγκεκριμένα, η έλλειψη ποιότητας ζωής, η μεγάλη παρουσία αλλοδαπών και η έλλειψη ασφάλειας ήταν ορισμένοι λόγοι, ενώ κάποιοι άλλοι ανέφεραν την έλλειψη πρασίνου και καθαριότητας, την πυκνοκατοίκηση, τη ρύπανση και το θόρυβο.

Όσον αφορά τη μετακίνηση των επιχειρήσεων των ερωτώμενων, μετά από απαίτηση ή απλά προτροπή κάποιου κρατικού φορέα, οι περισσότεροι ιδιοκτήτες επιχειρήσεων αρνούνταν κατηγορηματικά μία τέτοια περίπτωση, ενώ σημαντικός ήταν και ο αριθμός εκείνων των επιχειρηματιών που είχαν μία πιο ουδέτερη αντιμετώπιση και ανέφεραν ότι θα δέχονταν “αρκετά”, μόνο σε περίπτωση που υπήρχε η καλή θέληση και από την πλευρά του κρατικού φορέα και αποζημιώνονταν ή τους υποδεικνυόταν μία άλλη περιοχή που θα μπορούσαν να εγκαταστήσουν την επιχείρησή τους, με το ίδιο ή περισσότερο κέρδος της επιχείρησής τους.

Τέλος, αναφορικά με την παρουσία των αλλοδαπών στο Μεταξουργείο και για το κατά πόσο αυτή η παρουσία βελτίωσε την αγοραστική κίνηση της περιοχής, οι επιχειρηματίες απάντησαν βάσει πενταβάθμιας κλίμακας. Η πλειοψηφία τους θεωρούσε ότι δεν είχε βελτιωθεί καθόλου η αγοραστική κίνηση με την εγκατάσταση των αλλοδαπών στην περιοχή, ενώ πολλοί ήταν εκείνοι που υποστήριζαν ότι η αγοραστική κίνηση βελτιώθηκε λίγο. Το παραπάνω φαινόμενο εξηγείται από τη δημιουργία γκέτο σε περιοχές που συγκεντρώνονται και εγκαθίστανται σημαντικός αριθμός αλλοδαπών και την επιλογή τους να κινούνται αγοραστικά σε καταστήματα που ιδιοκτήτες τους είναι ομοεθνείς τους.

Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να μην παρατηρείται σημαντική αλλαγή στην αγοραστική κίνηση των υπόλοιπων καταστημάτων, αντίθετα, με τη μείωση των Ελλήνων κατοίκων στο Μεταξουργείο να μειώνεται η αγοραστική κίνηση στα καταστήματα που υπήρχαν εκεί πριν τη μεγάλη εγκατάσταση των αλλοδαπών εκεί.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 13: ΕΛΕΓΧΟΙ ΓΙΑ ΤΗ ΣΧΕΣΗ ΜΕΤΑΒΛΗΤΩΝ ΠΟΥ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΖΟΥΝ ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΕΙ ΤΟ ΜΕΤΑΞΟΥΡΓΕΙΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ.

Εισαγωγή

Για τη διερεύνηση της σχέσης που πιθανό υπάρχει μεταξύ των μεταβλητών του ερωτηματολογίου που δόθηκε στους κατοίκους και τους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων και που προσδιορίζουν τα προβλήματα που αντιμετωπίζει το Μεταξουργείο και την ανάπτυξη της περιοχής, επιλέχθηκε η μέθοδος της Συσχέτισης. Πιο συγκεκριμένα, πέρα από τη μελέτη των διαφόρων παραμέτρων μίας μόνο τυχαίας μεταβλητής, είναι δυνατό να εξεταστεί και η αλληλεπίδραση ανάμεσα σε δύο τυχαίες μεταβλητές. Η μέθοδος συσχέτισης που επιλέχτηκε ήταν της Απλής Συσχέτισης, αφού συγκρίνονται μεταβλητές ανά δύο μεταξύ τους, λόγω της μορφής των μεταβλητών, οι οποίες ήταν όλες ποιοτικές, όπως λόγοι εγκατάστασης, φύλο, ηλικία, οικογενειακή κατάσταση. Η σχέση που μπορεί να έχουν δύο μεταβλητές μεταξύ τους μπορεί να είναι είτε θετική είτε αρνητική. Στην πρώτη περίπτωση, να συσχετίζονται δηλαδή θετικά, οι δύο μεταβλητές έχουν την τάση να αυξάνονται ή να μειώνονται μαζί. Στην δεύτερη περίπτωση, να συσχετίζονται, δηλαδή, αρνητικά, οι δύο μεταβλητές μεταβάλλονται αντίστροφα, όταν αυξάνεται η μία μειώνεται η άλλη και το αντίστροφο. Τέλος, υπάρχει η περίπτωση να μην υπάρχει κάποια συστηματική συσχέτιση ανάμεσα στις δύο μεταβλητές. Σε αυτή τη περίπτωση οι δύο μεταβλητές είναι μεταξύ τους ασυσχέτιστες. Υπάρχουν πολλές μέθοδοι ελέγχου συσχέτισης. Η πρώτη, η καταλληλότερη για την για την εκτίμηση και τον έλεγχο της συσχέτισης ή ανεξαρτησίας δύο ποιοτικών μεταβλητών, είναι ο Έλεγχος Ανεξαρτησίας χ^2 . Στην περίπτωση που απαιτείται και η μερική ποσοτικοποίηση της συσχέτισης που γίνεται και η έκφρασή της με ένα αλγεβρικό μέτρο, τότε χρησιμοποιείται ο συντελεστής συσχέτισης Pearson. (Πανάς, 1997)

Για την στατιστική ανάλυση χρησιμοποιήθηκαν στρωματοποιημένα διαστρωματικά στοιχεία, όπως αυτά προέκυψαν από την κωδικοποίηση των απαντήσεων της δειγματοληπτικής έρευνας. Για τις ανάγκες της καλύτερης επεξεργασίας και ανάλυσης των μεταβλητών των ερωτηματολογίων, οι μεταβλητές κωδικοποιήθηκαν σύμφωνα με τον Πίνακα 1 στο παράρτημα.

❧ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΚΑΤΟΙΚΩΝ

Διερεύνηση της συσχέτισης μεταξύ των μεταβλητών “χρόνος εγκατάστασης στο Μεταξουργείο” και “ενοικίαση της στέγης του νοικοκυριού”

Η εξέλιξη τοπικών συνοικιών και πόλεων και η σχέση της με το αν νοικιάζουν ή είναι ιδιοκτήτες των οικημάτων που στεγάζονται τα νοικοκυριά έχει αποτελέσει αντικείμενο μελέτης πολλών ερευνητών. Ένας από τους βασικούς προσδιοριστικούς παράγοντες για την ενοικίαση ή όχι της στέγης αυτής είναι και ο χρόνος εγκατάστασης των κατοίκων σε αυτές τις περιοχές. Όπως αναφέρθηκε και στη βιβλιογραφική ανασκόπηση πολλοί ερευνητές (King, 1987; Couch C and Dennemann, 2000) υποστηρίζουν ότι οι περιοχές που ακολουθούν μία κατεύθυνση υποβάθμισης για διαφορετικούς κάθε φορά λόγους εγκαταλείπονται αρχικά από τους παλαιότερους κατοίκους, οι οποίοι είναι και ιδιοκτήτες των κατοικιών του και μετακινούνται σε άλλες πιο αναβαθμισμένες περιοχές, με αποτέλεσμα πολλές από αυτές τις κατοικίες να νοικιάζονται σε άλλους κατοίκους με χαμηλότερο εισόδημα που φτάνουν στις περιοχές αυτές αργότερα, κατά τη διάρκεια της υποβάθμισης. Για την περιοχή του Μεταξουργείου, βάσει των δεδομένων της ΕΣΥΕ, με τις απογραφές του 1981 και του 1991, φαίνεται ότι ήταν σημαντική η μείωση του πληθυσμού, αφού οι παλιοί κάτοικοι συνειδητοποιώντας τα πολλά προβλήματα της περιοχής αποφάσιζαν να φύγουν, ενώ στην επόμενη απογραφή φαίνεται μία σταθερότητα, με τάση αύξησης που είναι αποτέλεσμα των νέων κατοίκων που φτάνουν στην περιοχή και εγκαθίστανται σε νοικιασμένους χώρους. Άλλωστε και στην μελέτη που πραγματοποίησε το Μετσόβειο Πολυτεχνείο με επιστημονική υπεύθυνη την κα. Αυγερινού - Κολώνια και δημοσιεύτηκε το 1995, αναφέρεται ότι ένας από τους βασικότερους λόγους εγκατάστασης των νέων κατοίκων στο Μεταξουργείο ήταν το χαμηλό ενοίκιο των διαμερισμάτων.

Έτσι, διερευνήθηκε η σχέση μεταξύ της μεταβλητής ενοικίασης του χώρου στέγασης του νοικοκυριού (enoikiasi) και της μεταβλητής χρόνος εγκατάστασης (egatast). Για τη διερεύνηση, της σχέσης αυτής πραγματοποιήθηκε ο Έλεγχος Ανεξαρτησίας χ^2 . Ο συγκεκριμένος έλεγχος πραγματοποιήθηκε για να προσδιοριστεί η απόρριψη ή η μη απόρριψη της μηδενικής υπόθεσης της ανεξαρτησίας των δύο μεταβλητών. Συγκεκριμένα:

H_0 : enoikiasi, egatast, είναι ανεξάρτητες και

H_1 : enoikiasi, egatast, είναι εξαρτημένες μεταβλητές και συνεπώς υπάρχει συσχέτιση μεταξύ τους.

Μετά τον έλεγχο απορρίφθηκε η μηδενική υπόθεση της ανεξαρτησίας σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Επομένως, ο χρόνος εγκατάστασης στο Μεταξουργείο και η ενοικίαση του χώρου στον οποίο στεγάζεται το νοικοκυριό συσχετίζονται. Επιπλέον, ο συντελεστής X^2 είναι $r_{\text{enoikiasi, egatast}} = 15,034$ που σημαίνει ότι υπάρχει θετική γραμμική συσχέτιση μεταξύ των δύο μεταβλητών. Επιπλέον, στον πίνακα συχνοτήτων των δύο μεταβλητών (πίνακας διπλής εισόδου), απεικονίζονται οι πιθανότητες οι οχτώ τιμές της μεταβλητής χρόνος εγκατάστασης (egatast) να παρουσιάζονται ταυτόχρονα με κάθε μία από τις δύο τιμές της μεταβλητής ενοικίαση του χώρου στέγασης του νοικοκυριού (enoikiasi). Όπως φαίνεται οι περισσότεροι κάτοικοι που νοικιάζουν το χώρο στον οποίο στεγάζεται το νοικοκυριό τους εγκαταστάθηκαν στο Μεταξουργείο τις δεκαετίες 80' και 90', ενώ εκείνοι που διαθέτουν ιδιόκτητη κατοικία είναι παλαιότεροι κάτοικοι της περιοχής. Επιπλέον, στον πίνακα διπλής εισόδου εμφανίζονται και οι Περιθωριακές Σχετικές Συχνότητες που είναι οι σχετικές συχνότητες (το ποσοστό) εμφάνισης των κατηγοριών κάθε μεταβλητής. Οι Raw Total υποδηλώνουν τις πιθανότητες εμφάνισης των κατηγοριών της μεταβλητής ενοικίαση του χώρου στέγασης του νοικοκυριού (enoikiasi) και οι Column Total υποδηλώνουν τις πιθανότητες εμφάνισης των κατηγοριών της μεταβλητής χρόνος εγκατάστασης στο Μεταξουργείο (egatast) [Παράρτημα: Πίνακας 2].

Διερεύνηση της συσχέτισης μεταξύ των μεταβλητών “Αλλαγή στέγης στο άμεσο μέλλον” και “φύλο” ή και “εισόδημα”

Από πολλούς θεωρητικούς έχουν μελετηθεί η επιλογή περιοχής κατοικίας και οι παράγοντες που επηρεάζουν τις αποφάσεις για αλλαγή στέγης και τη μετακίνηση του νοικοκυριού σε άλλες περιοχές. Η επιλογή περιοχής κατοικίας και η αλλαγή στέγης από μία περιοχή σε μία άλλη επηρεάζεται σημαντικά και από τα δημογραφικά χαρακτηριστικά του νοικοκυριού (Μαλούτας, 1990; Αυγερινού - Κολώνια, 1995). Στην περίπτωση των κατοίκων του Μεταξουργείου φαίνεται ότι η επιλογή αλλαγής στέγης στο άμεσο μέλλον επηρεάζεται από το φύλο και το εισόδημα των ερωτώμενων.

Πιο συγκεκριμένα, διερευνήθηκε η σχέση μεταξύ της μεταβλητής αλλαγής στέγης στο άμεσο μέλλον (chang.st) και της μεταβλητής φύλο (sex). Για τη διερεύνηση, της σχέσης αυτής πραγματοποιήθηκε ο Έλεγχος Ανεξαρτησίας X^2 . Ο συγκεκριμένος έλεγχος πραγματοποιήθηκε για να προσδιοριστεί η απόρριψη ή η μη απόρριψη της μηδενικής υπόθεσης της ανεξαρτησίας των δύο μεταβλητών. Συγκεκριμένα:

H_0 : chang.st, sex, είναι ανεξάρτητες και

H_1 : chang.st, sex, είναι εξαρτημένες μεταβλητές και συνεπώς υπάρχει συσχέτιση μεταξύ τους.

Μετά τον έλεγχο απορρίφθηκε η μηδενική υπόθεση της ανεξαρτησίας σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Επομένως, η απόφαση για αλλαγή στέγης και η απομάκρυνση από το Μεταξουργείο συσχετίζονται με το φύλο. Επιπλέον, ο συντελεστής X^2 είναι $r_{\text{chang.st, sex}} = 6,166$ που σημαίνει ότι υπάρχει θετική γραμμική συσχέτιση μεταξύ των δύο μεταβλητών. Επιπλέον, στον πίνακα συχνοτήτων των δύο μεταβλητών (πίνακας διπλής εισόδου), απεικονίζονται οι πιθανότητες οι δύο τιμές της μεταβλητής φύλο (sex) να παρουσιάζονται ταυτόχρονα με κάθε μία από τις δύο τιμές της μεταβλητής απόφαση για αλλαγή στέγης και η απομάκρυνση από το Μεταξουργείο (chang.st). Όπως φαίνεται οι περισσότεροι κάτοικοι γυναίκες σκοπεύουν να αλλάξουν στέγη στο άμεσο μέλλον, ενώ οι περισσότεροι άνδρες κάτοικοι του Μεταξουργείου προτιμούν να παραμείνουν στην περιοχή μελέτης και δεν είναι στα άμεσα σχέδιά τους μία αλλαγή στέγης. Επιπλέον, στον πίνακα διπλής εισόδου εμφανίζονται και οι Περιθωριακές Σχετικές Συχνότητες που είναι οι σχετικές συχνότητες (το ποσοστό) εμφάνισης των κατηγοριών κάθε μεταβλητής. Οι Raw Total υποδηλώνουν τις πιθανότητες εμφάνισης των κατηγοριών της μεταβλητής απόφαση για αλλαγή στέγης και η απομάκρυνση από το Μεταξουργείο (chang.st) και οι Column Total υποδηλώνουν τις πιθανότητες εμφάνισης των κατηγοριών της μεταβλητής φύλο (sex) [Παράρτημα: Πίνακας 3].

Για το ίδιο θέμα διερευνήθηκε και η σχέση μεταξύ της μεταβλητής εισόδημα (eisodima) και της μεταβλητής αλλαγή στέγης στο άμεσο μέλλον (chang.st). Για τη διερεύνηση, της σχέσης αυτής πραγματοποιήθηκε ο Έλεγχος Ανεξαρτησίας X^2 . Ο συγκεκριμένος έλεγχος πραγματοποιήθηκε για να προσδιοριστεί η απόρριψη ή η μη απόρριψη της μηδενικής υπόθεσης της ανεξαρτησίας των δύο μεταβλητών. Συγκεκριμένα:

H_0 : chang.st, eisodima, είναι ανεξάρτητες και

H₁: chang.st, eisodima, είναι εξαρτημένες μεταβλητές και συνεπώς υπάρχει συσχέτιση μεταξύ τους.

Μετά τον έλεγχο απορρίφθηκε η μηδενική υπόθεση της ανεξαρτησίας σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Επομένως, η απόφαση για αλλαγή στέγης και η απομάκρυνση από το Μεταξουργείο και το εισόδημα συσχετίζονται. Επιπλέον, ο συντελεστής X^2 είναι $r_{\text{chang.st, eisodima}} = 9,420$ που σημαίνει ότι υπάρχει θετική γραμμική συσχέτιση μεταξύ των δύο μεταβλητών. Επίσης, στον πίνακα συχνοτήτων των δύο μεταβλητών (πίνακας διπλής εισόδου), απεικονίζονται οι πιθανότητες οι πέντε τιμές της μεταβλητής εισόδημα (eisodima) να παρουσιάζονται ταυτόχρονα με κάθε μία από τις δύο τιμές της μεταβλητής απόφαση για αλλαγή στέγης και η απομάκρυνση από το Μεταξουργείο (chang.st). Όπως φαίνεται οι περισσότεροι κάτοικοι με εισόδημα από 601€ έως και 900€ σκοπεύουν να αλλάξουν στέγη στο άμεσο μέλλον, ενώ οι περισσότεροι κάτοικοι με χαμηλότερα εισοδήματα, όπως και με πολύ υψηλότερα, προτιμούν να παραμείνουν στην περιοχή και δεν είναι στα άμεσα σχέδιά τους μία αλλαγή στέγης. Επίσης, στον πίνακα διπλής εισόδου εμφανίζονται και οι Περιθωριακές Σχετικές Συχνότητες που είναι οι σχετικές συχνότητες (το ποσοστό) εμφάνισης των κατηγοριών κάθε μεταβλητής. Οι Row Total υποδηλώνουν τις πιθανότητες εμφάνισης των κατηγοριών της μεταβλητής απόφαση για αλλαγή στέγης και η απομάκρυνση από το Μεταξουργείο (chang.st) και οι Column Total υποδηλώνουν τις πιθανότητες εμφάνισης των κατηγοριών της μεταβλητής εισόδημα (eisodima) [Παράρτημα: Πίνακας 4].

Διερεύνηση της συσχέτισης μεταξύ των μεταβλητών “βελτίωση αγοραστικής κίνησης με την παρουσία αλλοδαπών” και “συχνότερη γλώσσα ομιλίας”

Έχει ήδη μελετηθεί η οικονομική ανάπτυξη μίας περιοχής και οι παράγοντες που μπορεί να την επηρεάζουν. Έτσι, η αγοραστική κίνηση σε μία συνοικία ή πόλη μπορεί να θεωρηθεί ως μέτρο για την οικονομική ανάπτυξη της περιοχής και η παρουσία αλλοδαπών στην ίδια περιοχή μπορεί να επηρεάσει, θετικά ή αρνητικά, την αγοραστική αυτή κίνηση (Lazaridis & Wickens, 1999; Αυγερινού - Κολώνια, 1995).

Πιο συγκεκριμένα, διερευνήθηκε η σχέση μεταξύ της μεταβλητής βελτίωση αγοραστικής κίνησης με την παρουσία των αλλοδαπών (agor.kin) και της μεταβλητής συχνότερη γλώσσα ομιλίας (language). Η επιλογή της μεταβλητής συχνότερη γλώσσα

ομιλίας έγινε για να παρουσιαστεί η άποψη και των ίδιων των αλλοδαπών κατοίκων της περιοχής. Για τη διερεύνηση, της σχέσης αυτής πραγματοποιήθηκε ο Έλεγχος Ανεξαρτησίας X^2 . Ο συγκεκριμένος έλεγχος πραγματοποιήθηκε για να προσδιοριστεί η απόρριψη ή η μη απόρριψη της μηδενικής υπόθεσης της ανεξαρτησίας των δύο μεταβλητών. Συγκεκριμένα:

H_0 : agor.kin, language, είναι ανεξάρτητες και

H_1 : agor.kin, language, είναι εξαρτημένες μεταβλητές και συνεπώς υπάρχει συσχέτιση μεταξύ τους.

Μετά τον έλεγχο απορρίφθηκε η μηδενική υπόθεση της ανεξαρτησίας σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Επομένως, η άποψη των κατοίκων του Μεταξουργείου για το κατά πόσο βελτιώθηκε η αγοραστική κίνηση της περιοχής με την παρουσία των αλλοδαπών και η γλώσσα που χρησιμοποιούν οι ερωτώμενοι συχνότερα για την επικοινωνία τους συσχετίζονται. Επιπλέον, ο συντελεστής X^2 είναι $\Gamma_{\text{agor.kin, language}} = 104,255$ που σημαίνει ότι υπάρχει θετική γραμμική συσχέτιση μεταξύ των δύο μεταβλητών. Στον πίνακα συχνοτήτων των δύο μεταβλητών (πίνακας διπλής εισόδου), απεικονίζονται οι πιθανότητες οι έντεκα τιμές της μεταβλητής συχνότερη γλώσσα ομιλίας (language) να παρουσιάζονται ταυτόχρονα με κάθε μία από τις δύο τιμές της μεταβλητής βελτίωση αγοραστικής κίνησης με την παρουσία των αλλοδαπών (agor.kin). Όπως φαίνεται οι περισσότεροι κάτοικοι του Μεταξουργείου που επικοινωνούν με άλλη από την ελληνική γλώσσα και το πιθανότερο είναι αλλοδαποί θεωρούν ότι βελτιώθηκε πολύ η αγοραστική κίνηση με την παρουσία των αλλοδαπών στην περιοχή μελέτης, ενώ υπάρχει και ένας αλλοδαπός που θεωρεί ότι βελτιώθηκε αρκετά. Σημαντικό συμπέρασμα που βγαίνει από αυτή τη συσχέτιση είναι και ότι οι περισσότεροι κάτοικοι που μιλούν ελληνικά, στην πλειοψηφία τους Έλληνες, της περιοχής θεωρούν ότι η αγοραστική κίνηση δεν βελτιώθηκε με την παρουσία των αλλοδαπών στην περιοχή. Επιπλέον, στον πίνακα διπλής εισόδου εμφανίζονται και οι Περιθωριακές Σχετικές Συχνότητες που είναι οι σχετικές συχνότητες (το ποσοστό) εμφάνισης των κατηγοριών κάθε μεταβλητής. Οι Raw Total υποδηλώνουν τις πιθανότητες εμφάνισης των κατηγοριών της μεταβλητής βελτίωση αγοραστικής κίνησης με την παρουσία των αλλοδαπών (agor.kin) και οι Column Total υποδηλώνουν τις πιθανότητες εμφάνισης των κατηγοριών της μεταβλητής συχνότερη γλώσσα ομιλίας (language) [Παράρτημα: Πίνακας 5].

Διερεύνηση της συσχέτισης μεταξύ των μεταβλητών “αλλαγή στέγης στο άμεσο μέλλον” και “μειονεκτήματα Μεταξουργείου”

Τα μειονεκτήματα και τα προβλήματα που αντιμετωπίζει μία περιοχή που επηρεάζουν την απόφαση των κατοίκων για να αλλάξουν στέγη και να μετακινηθούν σε άλλες περιοχές που τα μειονεκτήματα είναι σημαντικά λιγότερα.

Στην εγκατάσταση και λειτουργία πολλών οίκων ανοχής σε μία περιοχή και πώς αυτή λειτούργησε στην απόφαση των κατοίκων για την μετακίνησή τους σε άλλη περιοχή έχουν αναφερθεί πολλοί Έλληνες και ξένοι επιστήμονες (Παπαγιάννης, 1997; Μιχελή, 1994; Ζήβας, 1997; Oc & Tiesdell, 1998; Cherry, 1998). Για το λόγο αυτό διερευνήθηκε η σχέση μεταξύ της μεταβλητής αλλαγής στέγης στο άμεσο μέλλον (chang.st) και της μεταβλητής οίκοι ανοχής (oik.anox). Για τη διερεύνηση, της σχέσης αυτής πραγματοποιήθηκε ο Έλεγχος Ανεξαρτησίας X^2 . Ο συγκεκριμένος έλεγχος πραγματοποιήθηκε για να προσδιοριστεί η απόρριψη ή η μη απόρριψη της μηδενικής υπόθεσης της ανεξαρτησίας των δύο μεταβλητών. Συγκεκριμένα:

H_0 : chang.st, oik.anox, είναι ανεξάρτητες και

H_1 : chang.st, oik.anox, είναι εξαρτημένες μεταβλητές και συνεπώς υπάρχει συσχέτιση μεταξύ τους.

Μετά τον έλεγχο απορρίφθηκε η μηδενική υπόθεση της ανεξαρτησίας σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Επομένως, η απόφαση για αλλαγή στέγης και η απομάκρυνση από το Μεταξουργείο και το μειονέκτημα: οίκοι ανοχής συσχετίζονται. Επιπλέον, ο συντελεστής X^2 είναι $r_{\text{chang.st, oi.anox}} = 3,743$ που σημαίνει ότι υπάρχει θετική γραμμική συσχέτιση μεταξύ των δύο μεταβλητών. Επίσης, στον πίνακα συχνοτήτων των δύο μεταβλητών (πίνακας διπλής εισόδου), απεικονίζονται οι πιθανότητες οι δύο τιμές της μεταβλητής οίκοι ανοχής (oik.anox) να παρουσιάζονται ταυτόχρονα με κάθε μία από τις δύο τιμές της μεταβλητής απόφαση για αλλαγή στέγης και η απομάκρυνση από το Μεταξουργείο (chang.st). Όπως φαίνεται 28 κάτοικοι που δηλώνουν ότι θα φύγουν από το Μεταξουργείο στο άμεσο μέλλον θεωρούν ως μειονέκτημα τους οίκους ανοχής που λειτουργούν στην περιοχή. Επιπλέον, στον πίνακα διπλής εισόδου εμφανίζονται και οι Περιθωριακές Σχετικές Συχνότητες που είναι οι σχετικές συχνότητες (το ποσοστό) εμφάνισης των κατηγοριών κάθε μεταβλητής. Οι Raw Total υποδηλώνουν τις πιθανότητες

εμφάνισης των κατηγοριών της μεταβλητής απόφαση για αλλαγή στέγης και η απομάκρυνση από το Μεταξουργείο (chang.st) και οι Column Total υποδηλώνουν τις πιθανότητες εμφάνισης των κατηγοριών της μεταβλητής οίκοι ανοχής (oik.anox) [Παράρτημα: Πίνακας 6].

Στο μειονέκτημα πολλών πόλεων που σχετίζεται με τη συγκέντρωση πολλών αλλοδαπών και πώς αυτή λειτούργησε στην απόφαση των κατοίκων των περιοχών αυτών να μετακινηθούν σε άλλη περιοχή έχουν αναφερθεί ερευνητές (Blair & Hulsbergen, 1993; Cherry, 1998; Roberts, 2006; King, 1987; Hall, 2002). Για το λόγο αυτό διερευνήθηκε η σχέση μεταξύ της μεταβλητής αλλαγής στέγης στο άμεσο μέλλον (chang.st) και της μεταβλητής συγκέντρωση αλλοδαπών (foreign) για την περιοχή του Μεταξουργείου. Για τη διερεύνηση, της σχέσης αυτής πραγματοποιήθηκε ο Έλεγχος Ανεξαρτησίας X^2 . Ο συγκεκριμένος έλεγχος πραγματοποιήθηκε για να προσδιοριστεί η απόρριψη ή η μη απόρριψη της μηδενικής υπόθεσης της ανεξαρτησίας των δύο μεταβλητών. Συγκεκριμένα:

H_0 : chang.st, foreign, είναι ανεξάρτητες και

H_1 : chang.st, foreign, είναι εξαρτημένες μεταβλητές και συνεπώς υπάρχει συσχέτιση μεταξύ τους.

Μετά τον έλεγχο απορρίφθηκε η μηδενική υπόθεση της ανεξαρτησίας σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Επομένως, η απόφαση για αλλαγή στέγης και η απομάκρυνση από το Μεταξουργείο και το μειονέκτημα: συγκέντρωση αλλοδαπών συσχετίζονται. Επιπλέον, ο συντελεστής X^2 είναι $r_{\text{chang.st, foreign}} = 3,565$ που σημαίνει ότι υπάρχει θετική γραμμική συσχέτιση μεταξύ των δύο μεταβλητών. Στον πίνακα συχνοτήτων των δύο μεταβλητών (πίνακας διπλής εισόδου), απεικονίζονται οι πιθανότητες οι δύο τιμές της μεταβλητής συγκέντρωση αλλοδαπών (foreign) να παρουσιάζονται ταυτόχρονα με κάθε μία από τις δύο τιμές της μεταβλητής απόφαση για αλλαγή στέγης και η απομάκρυνση από το Μεταξουργείο (chang.st). Όπως γίνεται αντιληπτό το 82,4% των συμμετεχόντων στην έρευνα κατοίκων που δηλώνουν ότι θα αλλάξουν περιοχή κατοικίας στο άμεσο μέλλον δηλώνουν ότι θεωρούν σημαντικό μειονέκτημα της περιοχής τη συγκέντρωση μεγάλου αριθμού αλλοδαπών στην περιοχή που κατοικούν τώρα, ενώ το 17,6% που δηλώνει ότι θα απομακρυνθεί από το Μεταξουργείο δεν θεωρεί μειονέκτημα το συγκεκριμένο πρόβλημα. Επιπλέον, στον πίνακα διπλής εισόδου εμφανίζονται και οι Περιθωριακές Σχετικές Συχνότητες που είναι οι σχετικές συχνότητες (το ποσοστό) εμφάνισης των κατηγοριών κάθε μεταβλητής. Οι Raw Total υποδηλώνουν τις πιθανότητες

εμφάνισης των κατηγοριών της μεταβλητής απόφαση για αλλαγή στέγης και η απομάκρυνση από το Μεταξουργείο (chang.st) και οι Column Total υποδηλώνουν τις πιθανότητες εμφάνισης των κατηγοριών της μεταβλητής συγκέντρωση αλλοδαπών (foreign) [Παράρτημα: Πίνακας 7].

Με την εγκατάλειψη και την παλαιότητα των δημοσίων έργων και πώς αυτή λειτούργησε στην απόφαση των κατοίκων για την μετακίνησή τους σε άλλη περιοχή έχουν ασχοληθεί πολλοί ερευνητές (Μιχαήλ, 1997; Blair & Hulsbergen, 1993; Cherry, 1998). Για το λόγο αυτό διερευνήθηκε η σχέση μεταξύ της μεταβλητής αλλαγής στέγης στο άμεσο μέλλον (chang.st) και της μεταβλητής κακοδιατηρημένοι δρόμοι (lakoubes), δημόσιο έργο που μπορεί να πει κανείς ότι έχει εγκαταλειφθεί και η παλαιότητά του δικτύου είναι σημαντική. Για τη διερεύνηση, της σχέσης αυτής πραγματοποιήθηκε ο Έλεγχος Ανεξαρτησίας X^2 . Ο συγκεκριμένος έλεγχος πραγματοποιήθηκε για να προσδιοριστεί η απόρριψη ή η μη απόρριψη της μηδενικής υπόθεσης της ανεξαρτησίας των δύο μεταβλητών. Συγκεκριμένα:

H_0 : chang.st, lakoubes, είναι ανεξάρτητες και

H_1 : chang.st, lakoubes, είναι εξαρτημένες μεταβλητές και συνεπώς υπάρχει συσχέτιση μεταξύ τους.

Μετά τον έλεγχο απορρίφθηκε η μηδενική υπόθεση της ανεξαρτησίας σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Επομένως, η απόφαση για αλλαγή στέγης και η απομάκρυνση από το Μεταξουργείο και το μειονέκτημα: κακοδιατηρημένοι δρόμοι συσχετίζονται. Επιπλέον, ο συντελεστής X^2 είναι $r_{\text{chang.st, lakoubes}} = 3,906$ που σημαίνει ότι υπάρχει θετική γραμμική συσχέτιση μεταξύ των δύο μεταβλητών. Επιπλέον, στον πίνακα συχνοτήτων των δύο μεταβλητών (πίνακας διπλής εισόδου), απεικονίζονται οι πιθανότητες οι δύο τιμές της μεταβλητής κακοδιατηρημένοι δρόμοι (lakoubes) να παρουσιάζονται ταυτόχρονα με κάθε μία από τις δύο τιμές της μεταβλητής απόφαση για αλλαγή στέγης και η απομάκρυνση από το Μεταξουργείο (chang.st). Όπως φαίνεται 26 κάτοικοι που δηλώνουν ότι θα φύγουν από το Μεταξουργείο στο άμεσο μέλλον θεωρούν ως μειονέκτημα τους κακοδιατηρημένους δρόμους που συναντά κανείς στην περιοχή. Επιπλέον, στον πίνακα διπλής εισόδου εμφανίζονται και οι Περιθωριακές Σχετικές Συχνότητες που είναι οι σχετικές συχνότητες (το ποσοστό) εμφάνισης των κατηγοριών κάθε μεταβλητής. Οι Raw Total υποδηλώνουν τις πιθανότητες εμφάνισης των κατηγοριών της μεταβλητής απόφαση για αλλαγή στέγης και η απομάκρυνση από το Μεταξουργείο

(chang.st) και οι Column Total υποδηλώνουν τις πιθανότητες εμφάνισης των κατηγοριών της μεταβλητής κακοδιατηρημένοι δρόμοι (lakoubes) [Παράρτημα: Πίνακας 8].

Η έλλειψη πρασίνου και ελεύθερων χώρων εμφανίζεται ως μειονέκτημα των αστικών περιοχών και επηρεάζει την απόφαση των κατοίκων των περιοχών αυτών για την μετακίνησή τους σε άλλη περιοχή (Blair & Hulsbergen, 1993). Για το λόγο αυτό διερευνήθηκε η σχέση μεταξύ της μεταβλητής αλλαγής στέγης στο άμεσο μέλλον (chang.st) και της μεταβλητής έλλειψη πρασίνου και ελεύθερων χώρων (elgreen) για την περιοχή του Μεταξουργείου. Για τη διερεύνηση, της σχέσης αυτής πραγματοποιήθηκε ο Έλεγχος Ανεξαρτησίας χ^2 . Ο συγκεκριμένος έλεγχος πραγματοποιήθηκε για να προσδιοριστεί η απόρριψη ή η μη απόρριψη της μηδενικής υπόθεσης της ανεξαρτησίας των δύο μεταβλητών. Συγκεκριμένα:

H_0 : chang.st, elgreen, είναι ανεξάρτητες και

H_1 : chang.st, elgreen, είναι εξαρτημένες μεταβλητές και συνεπώς υπάρχει συσχέτιση μεταξύ τους.

Μετά τον έλεγχο απορρίφθηκε η μηδενική υπόθεση της ανεξαρτησίας σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Επομένως, η απόφαση για αλλαγή στέγης και η απομάκρυνση από το Μεταξουργείο και το μειονέκτημα του Μεταξουργείου: έλλειψη πρασίνου και ελεύθερων χώρων συσχετίζονται. Επιπλέον, ο συντελεστής χ^2 είναι $r_{\text{chang.st, elgreen}} = 7,671$ που σημαίνει ότι υπάρχει θετική γραμμική συσχέτιση μεταξύ των δύο μεταβλητών. Επιπλέον, στον πίνακα συχνότητων των δύο μεταβλητών (πίνακας διπλής εισόδου), απεικονίζονται οι πιθανότητες οι δύο τιμές της μεταβλητής έλλειψη πρασίνου και ελεύθερων χώρων (elgreen) να παρουσιάζονται ταυτόχρονα με κάθε μία από τις δύο τιμές της μεταβλητής απόφαση για αλλαγή στέγης και η απομάκρυνση από το Μεταξουργείο (chang.st). Όπως γίνεται αντιληπτό το 79,4% των συμμετεχόντων στην έρευνα κατοίκων που δηλώνουν ότι θα αλλάξουν περιοχή κατοικίας στο άμεσο μέλλον δηλώνουν ότι θεωρούν σημαντικό μειονέκτημα της περιοχής την έλλειψη πρασίνου και ελεύθερων χώρων στην περιοχή που κατοικούν τώρα, ενώ το 20,5% που δηλώνει ότι θα απομακρυνθεί από το Μεταξουργείο δεν θεωρεί μειονέκτημα το συγκεκριμένο πρόβλημα. Επιπλέον, στον πίνακα διπλής εισόδου εμφανίζονται και οι Περιθωριακές Σχετικές Συχνότητες που είναι οι σχετικές συχνότητες (το ποσοστό) εμφάνισης των κατηγοριών κάθε μεταβλητής. Οι Raw Total υποδηλώνουν τις πιθανότητες εμφάνισης των κατηγοριών της μεταβλητής απόφαση για αλλαγή στέγης και η απομάκρυνση από το Μεταξουργείο

(chang.st) και οι Column Total υποδηλώνουν τις πιθανότητες εμφάνισης των κατηγοριών της μεταβλητής έλλειψη πρασίνου και ελεύθερων χώρων (elgreen) [Παράρτημα: Πίνακας 9].

Στην έλλειψη ασφάλειας και στην αυξημένη εγκληματικότητα και παραβατικότητα και πώς λειτούργησαν στην απόφαση των κατοίκων για την μετακίνησή τους σε άλλες πιο ασφαλείς περιοχές έχουν αναφερθεί πολλοί ερευνητές (Blair & Hulsbergen, 1993; Cherry, 1998; Oc & Tiesdell, 1998; Roberts, 2006; Hobbs, 2003). Για το λόγο αυτό διερευνήθηκε η σχέση μεταξύ της μεταβλητής αλλαγής στέγης στο άμεσο μέλλον (chang.st) και της μεταβλητής έλλειψη ασφάλειας (el.asf). Για τη διερεύνηση, της σχέσης αυτής πραγματοποιήθηκε ο Έλεγχος Ανεξαρτησίας X^2 . Ο συγκεκριμένος έλεγχος πραγματοποιήθηκε για να προσδιοριστεί η απόρριψη ή η μη απόρριψη της μηδενικής υπόθεσης της ανεξαρτησίας των δύο μεταβλητών. Συγκεκριμένα:

H_0 : chang.st, el.asf, είναι ανεξάρτητες και

H_1 : chang.st, el.asf, είναι εξαρτημένες μεταβλητές και συνεπώς υπάρχει συσχέτιση μεταξύ τους.

Μετά τον έλεγχο απορρίφθηκε η μηδενική υπόθεση της ανεξαρτησίας σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Επομένως, η απόφαση για αλλαγή στέγης και η απομάκρυνση από το Μεταξουργείο και το μειονέκτημα της περιοχής: έλλειψη ασφάλειας συσχετίζονται. Επιπλέον, ο συντελεστής X^2 είναι $r_{\text{chang.st, el.asf}} = 8,856$ που σημαίνει ότι υπάρχει θετική γραμμική συσχέτιση μεταξύ των δύο μεταβλητών. Επιπλέον, στον πίνακα συχνοτήτων των δύο μεταβλητών (πίνακας διπλής εισόδου), απεικονίζονται οι πιθανότητες οι δύο τιμές της μεταβλητής έλλειψη ασφάλειας (el.asf) να παρουσιάζονται ταυτόχρονα με κάθε μία από τις δύο τιμές της μεταβλητής απόφαση για αλλαγή στέγης και η απομάκρυνση από το Μεταξουργείο (chang.st). Όπως γίνεται αντιληπτό το 85,3% των συμμετεχόντων στην έρευνα κατοίκων που δηλώνουν ότι θα αλλάξουν περιοχή κατοικίας στο άμεσο μέλλον δηλώνουν ότι θεωρούν σημαντικό μειονέκτημα της περιοχής την έλλειψη ασφάλειας στην περιοχή που κατοικούν τώρα, ενώ το 14,7% που δηλώνει ότι θα απομακρυνθεί από το Μεταξουργείο δεν θεωρεί μειονέκτημα το συγκεκριμένο πρόβλημα και άρα δεν τον επηρεάζει το μειονέκτημά του αυτό για την λήψη αυτής της απόφασης. Επιπλέον, στον πίνακα διπλής εισόδου εμφανίζονται και οι Περιθωριακές Σχετικές Συχνότητες που είναι οι σχετικές συχνότητες (το ποσοστό) εμφάνισης των κατηγοριών κάθε μεταβλητής. Οι Raw Total υποδηλώνουν τις πιθανότητες εμφάνισης των κατηγοριών

της μεταβλητής απόφαση για αλλαγή στέγης και η απομάκρυνση από το Μεταξουργείο (chang.st) και οι Column Total υποδηλώνουν τις πιθανότητες εμφάνισης των κατηγοριών της μεταβλητής έλλειψη ασφάλειας (el.asf) [Παράρτημα: Πίνακας 10].

Οι ανεπιθύμητες χρήσεις και η λειτουργία επαγγελματικών δραστηριοτήτων οχλουσών προς τους κατοίκους επηρεάζει την απόφαση των κατοίκων για τη μετακίνησή τους σε άλλη περιοχή (Oc & Tiesdell, 1998; Roberts, 2006; Hobbs, 2003; Cherry, 1998). Για το λόγο αυτό διερευνήθηκε η σχέση μεταξύ της μεταβλητής αλλαγής στέγης στο άμεσο μέλλον (chang.st) και της μεταβλητής ανεπιθύμητες χρήσεις (xriseis). Για τη διερεύνηση, της σχέσης αυτής πραγματοποιήθηκε ο Έλεγχος Ανεξαρτησίας X^2 . Ο συγκεκριμένος έλεγχος πραγματοποιήθηκε για να προσδιοριστεί η απόρριψη ή η μη απόρριψη της μηδενικής υπόθεσης της ανεξαρτησίας των δύο μεταβλητών. Συγκεκριμένα:

H_0 : chang.st, xriseis, είναι ανεξάρτητες και

H_1 : chang.st, xriseis, είναι εξαρτημένες μεταβλητές και συνεπώς υπάρχει συσχέτιση μεταξύ τους.

Μετά τον έλεγχο απορρίφθηκε η μηδενική υπόθεση της ανεξαρτησίας σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Επομένως, η απόφαση για αλλαγή στέγης και η απομάκρυνση από το Μεταξουργείο και το μειονέκτημα του Μεταξουργείου ανεπιθύμητες και οχλούσες χρήσεις συσχετίζονται. Επιπλέον, ο συντελεστής X^2 είναι $r_{\text{chang.st, xriseis}} = 3,168$ που σημαίνει ότι υπάρχει θετική γραμμική συσχέτιση μεταξύ των δύο μεταβλητών. Επιπλέον, στον πίνακα συχνοτήτων των δύο μεταβλητών (πίνακας διπλής εισόδου), απεικονίζονται οι πιθανότητες οι δύο τιμές της μεταβλητής ανεπιθύμητες χρήσεις (xriseis) να παρουσιάζονται ταυτόχρονα με κάθε μία από τις δύο τιμές της μεταβλητής απόφαση για αλλαγή στέγης και απομάκρυνση από το Μεταξουργείο (chang.st). Όπως φαίνεται 18 κάτοικοι που δηλώνουν ότι θα φύγουν από το Μεταξουργείο στο άμεσο μέλλον θεωρούν ως μειονέκτημα τις ανεπιθύμητες χρήσεις που συναντά κανείς στην περιοχή. Επιπλέον, στον πίνακα διπλής εισόδου εμφανίζονται και οι Περιθωριακές Σχετικές Συχνότητες που είναι οι σχετικές συχνότητες (το ποσοστό) εμφάνισης των κατηγοριών κάθε μεταβλητής. Οι Raw Total υποδηλώνουν τις πιθανότητες εμφάνισης των κατηγοριών της μεταβλητής απόφαση για αλλαγή στέγης και η απομάκρυνση από το Μεταξουργείο (chang.st) και οι Column Total υποδηλώνουν τις πιθανότητες εμφάνισης των κατηγοριών της μεταβλητής ανεπιθύμητες χρήσεις (xriseis) [Παράρτημα: Πίνακας 11].

Διερεύνηση της συσχέτισης μεταξύ των μεταβλητών “λειτουργία πρόσφατων παρεμβάσεων στο Μεταξουργείο ” και “επίδραση πρόσφατων παρεμβάσεων στα προβλήματα του Μεταξουργείου”

Η επίδραση των παρεμβάσεων από αρμόδιους φορείς στα προβλήματα της ίδιας περιοχής έχει αποτελέσει αντικείμενο μελέτης πολλών ερευνητών. Ένα σημαντικό πρόβλημα που πολλοί φορείς, σε πολλές χώρες, έχουν επιχειρήσει να αντιμετωπίσουν και έχει γίνει θέμα μελέτης πολλών ερευνητών ήταν η κυκλοφοριακή συμφόρηση και πώς αυτή επηρεάζεται από τις κυκλοφοριακές ρυθμίσεις που πραγματοποιούνται κατά καιρούς στις περιοχές που αντιμετωπίζουν το πρόβλημα (Firzroy & Smith, 1998; Sherry & Throgmorton, 2003; Jansen-Verbeke, 1986; Muñiz & Galind, 2005; Araby, 2002). Για το λόγο αυτό διερευνήθηκε η σχέση μεταξύ της μεταβλητής κυκλοφοριακές ρυθμίσεις (kikl.rit) και της μεταβλητής κυκλοφοριακή συμφόρηση (kiklof). Για τη διερεύνηση της σχέσης αυτής πραγματοποιήθηκε ο Έλεγχος Ανεξαρτησίας Pearson. Ο συγκεκριμένος έλεγχος πραγματοποιήθηκε για να προσδιοριστεί η απόρριψη ή η μη απόρριψη της μηδενικής υπόθεσης της ανεξαρτησίας των δύο μεταβλητών. Συγκεκριμένα:

H_0 : kikl.rit, kiklof, είναι ανεξάρτητες και

H_1 : kikl.rit, kiklof, είναι εξαρτημένες μεταβλητές και συνεπώς υπάρχει συσχέτιση μεταξύ τους.

Μετά τον έλεγχο, απορρίφθηκε η μηδενική υπόθεση της ανεξαρτησίας σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Παράλληλα ο συντελεστής συσχέτισης Pearson είναι $r_{\text{kikl.rit, kiklof}} = 0,263$ που σημαίνει ότι υπάρχει μέτρια συσχέτιση μεταξύ της μεταβλητής κυκλοφοριακές ρυθμίσεις (kikl.rit) και της μεταβλητής κυκλοφοριακή συμφόρηση (kiklof). Επίσης, από τον ίδιο συντελεστή συσχέτισης φαίνεται ότι υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ των μεταβλητών. Άρα, όσο αυξάνεται ο αριθμός εκείνων που πιστεύουν ότι λειτούργησε θετικά η παρέμβαση που έχει να κάνει με τις κυκλοφοριακές ρυθμίσεις, τόσο αυξάνεται και ο αριθμός εκείνων που πιστεύουν ότι η συγκεκριμένη παρέμβαση επέδρασε θετικά στην αποσυμφόρηση της αυξημένης κυκλοφορίας.

Οι κυκλοφοριακές ρυθμίσεις επηρεάζουν και το πρόβλημα της ρύπανσης σε περιοχές με αυξημένα προβλήματα (Firzroy & Smith, 1998; Sherry & Throgmorton, 2003). Για το λόγο αυτό διερευνήθηκε η σχέση μεταξύ της μεταβλητής κυκλοφοριακές ρυθμίσεις (kikl.rit) και της μεταβλητής ρύπανση (ripansi). Για τη διερεύνηση της σχέσης αυτής πραγματοποιήθηκε ο Έλεγχος Ανεξαρτησίας Pearson. Ο συγκεκριμένος έλεγχος

πραγματοποιήθηκε για να προσδιοριστεί η απόρριψη ή η μη απόρριψη της μηδενικής υπόθεσης της ανεξαρτησίας των δύο μεταβλητών. Συγκεκριμένα:

H_0 : kicl.rit, ripansi, είναι ανεξάρτητες και

H_1 : kicl.rit, ripansi, είναι εξαρτημένες μεταβλητές και συνεπώς υπάρχει συσχέτιση μεταξύ τους.

Μετά τον έλεγχο, απορρίφθηκε η μηδενική υπόθεση της ανεξαρτησίας σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 10%. Παράλληλα ο συντελεστής συσχέτισης Pearson είναι $r_{kicl.rit, ripansi} = 0,228$ που σημαίνει ότι υπάρχει ασθενής συσχέτιση μεταξύ της μεταβλητής κυκλοφοριακές ρυθμίσεις (kicl.rit) και της μεταβλητής ρύπανση (ripansi). Επίσης, από τον ίδιο συντελεστή συσχέτισης φαίνεται ότι υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ των μεταβλητών. Άρα, όσο αυξάνεται ο αριθμός εκείνων που πιστεύουν ότι λειτούργησε θετικά η παρέμβαση που έχει να κάνει με τις κυκλοφοριακές ρυθμίσεις, τόσο αυξάνεται και ο αριθμός εκείνων που πιστεύουν ότι η συγκεκριμένη παρέμβαση επέδρασε θετικά στη μείωση της ρύπανσης που εκλύεται στην περιοχή του Μεταξουργείου.

Σημαντικό, επίσης, πρόβλημα που πολλοί φορείς, σε πολλές χώρες, έχουν επιχειρήσει να αντιμετωπίσουν και έχει γίνει θέμα μελέτης πολλών ερευνητών είναι η ηχορύπανση και γενικότερα ο καθημερινός θόρυβος που εκλύεται από διάφορες πηγές και πώς αυτή επηρεάζεται από τις κυκλοφοριακές ρυθμίσεις που πραγματοποιούνται κατά καιρούς στις περιοχές που αντιμετωπίζουν το πρόβλημα (Fitzroy & Smith, 1998; Sherry & Throgmorton, 2003; Jansen-Verbeke, 1986; Muñiz & Galind, 2005; Araby, 2002). Για το λόγο αυτό διερευνήθηκε η σχέση μεταξύ της μεταβλητής κυκλοφοριακές ρυθμίσεις (kicl.rit) και της μεταβλητής θόρυβος (thorivos). Για τη διερεύνηση της σχέσης αυτής πραγματοποιήθηκε ο Έλεγχος Ανεξαρτησίας Pearson. Ο συγκεκριμένος έλεγχος πραγματοποιήθηκε για να προσδιοριστεί η απόρριψη ή η μη απόρριψη της μηδενικής υπόθεσης της ανεξαρτησίας των δύο μεταβλητών. Συγκεκριμένα:

H_0 : kicl.rit, thorivos, είναι ανεξάρτητες και

H_1 : kicl.rit, thorivos, είναι εξαρτημένες μεταβλητές και συνεπώς υπάρχει συσχέτιση μεταξύ τους.

Μετά τον έλεγχο, απορρίφθηκε η μηδενική υπόθεση της ανεξαρτησίας σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Παράλληλα ο συντελεστής συσχέτισης Pearson είναι $r_{kicl.rit, thorivos} = 0,258$ που σημαίνει ότι υπάρχει μέτρια συσχέτιση μεταξύ της μεταβλητής κυκλοφοριακές ρυθμίσεις (kicl.rit) και της μεταβλητής θόρυβος (thorivos). Επίσης, από

τον ίδιο συντελεστή συσχέτισης φαίνεται ότι υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ των μεταβλητών. Άρα, όσο αυξάνεται ο αριθμός εκείνων που πιστεύουν ότι λειτουργήσει θετικά η παρέμβαση που έχει να κάνει με τις κυκλοφοριακές ρυθμίσεις, τόσο αυξάνεται και ο αριθμός εκείνων που πιστεύουν ότι η συγκεκριμένη παρέμβαση επέδρασε θετικά στην μείωση του θορύβου και της ηχορύπανσης που εκλύεται στην περιοχή του Μεταξουργείου.

Παράλληλα, το πρόβλημα της ηχορύπανσης βρέθηκε ότι επηρεάζεται από τη δημιουργία χώρων διασκέδασης και ψυχαγωγίας, όπως θέατρα, κέντρα διασκέδασης, εκθεσιακά κέντρα και άλλα (Oc & Tiesdell, 1998; Maitland, 2006; Roberts, 2006; Hobbs, 2003; King, 1987). Για το λόγο αυτό διερευνήθηκε η σχέση μεταξύ της μεταβλητής δημιουργία χώρων διασκέδασης και ψυχαγωγίας (diasked) και της μεταβλητής θόρυβος (thorivos). Για τη διερεύνηση της σχέσης αυτής πραγματοποιήθηκε ο Έλεγχος Ανεξαρτησίας Pearson. Ο συγκεκριμένος έλεγχος πραγματοποιήθηκε για να προσδιοριστεί η απόρριψη ή η μη απόρριψη της μηδενικής υπόθεσης της ανεξαρτησίας των δύο μεταβλητών. Συγκεκριμένα:

H_0 : diasked, thorivos, είναι ανεξάρτητες και

H_1 : diasked, thorivos, είναι εξαρτημένες μεταβλητές και συνεπώς υπάρχει συσχέτιση μεταξύ τους.

Μετά τον έλεγχο, απορρίφθηκε η μηδενική υπόθεση της ανεξαρτησίας σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Παράλληλα ο συντελεστής συσχέτισης Pearson είναι $r_{diasked, thorivos} = 0,261$ που σημαίνει ότι υπάρχει μέτρια συσχέτιση μεταξύ της μεταβλητής δημιουργία χώρων διασκέδασης και ψυχαγωγίας (diasked) και της μεταβλητής θόρυβος (thorivos). Επίσης, από τον ίδιο συντελεστή συσχέτισης φαίνεται ότι υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ των μεταβλητών. Άρα, όσο αυξάνεται ο αριθμός εκείνων που πιστεύουν ότι λειτουργήσει θετικά η παρέμβαση που έχει να κάνει με τη δημιουργία χώρων διασκέδασης και ψυχαγωγίας, τόσο αυξάνεται και ο αριθμός εκείνων που πιστεύουν ότι η συγκεκριμένη παρέμβαση επέδρασε θετικά στην μείωση του θορύβου και της ηχορύπανσης που εκλύεται στην περιοχή του Μεταξουργείου.

Ακόμη ένα πρόβλημα που απασχόλησε τους αρμόδιους φορείς σε πολλές χώρες, κυρίως με την εξεύρεση κατάλληλων παρεμβάσεων για την αντιμετώπισή του είναι η έλλειψη πρασίνου και πώς αυτή επηρεάζεται από τη δημιουργία πλατειών που μπορεί να πραγματοποιούνται στις περιοχές που αντιμετωπίζουν την έλλειψη αυτή (Firzroy & Smith,

1998; Van Kempen & Wessenberg, 1996; Kloos, 1997). Για το λόγο αυτό διερευνήθηκε η σχέση μεταξύ της μεταβλητής δημιουργία πλατειών και ελεύθερων χώρων (dim.plat) και της μεταβλητής έλλειψη πρασίνου (prasino). Για τη διερεύνηση της σχέσης αυτής πραγματοποιήθηκε ο Έλεγχος Ανεξαρτησίας Pearson. Ο συγκεκριμένος έλεγχος πραγματοποιήθηκε για να προσδιοριστεί η απόρριψη ή η μη απόρριψη της μηδενικής υπόθεσης της ανεξαρτησίας των δύο μεταβλητών. Συγκεκριμένα:

H_0 : dim.plat, prasino, είναι ανεξάρτητες και

H_1 : dim.plat, prasino, είναι εξαρτημένες μεταβλητές και συνεπώς υπάρχει συσχέτιση μεταξύ τους.

Μετά τον έλεγχο, απορρίφθηκε η μηδενική υπόθεση της ανεξαρτησίας σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Παράλληλα ο συντελεστής συσχέτισης Pearson είναι $r_{\text{dim.plat, prasino}} = 0,240$ που σημαίνει ότι υπάρχει μέτρια συσχέτιση μεταξύ της μεταβλητής δημιουργία πλατειών και ελεύθερων χώρων (dim.plat) και της μεταβλητής έλλειψη πρασίνου (prasino). Επίσης, από τον ίδιο συντελεστή συσχέτισης φαίνεται ότι υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ των μεταβλητών. Άρα, όσο αυξάνεται ο αριθμός εκείνων που πιστεύουν ότι λειτουργήσει θετικά η παρέμβαση που έχει να κάνει με τη δημιουργία ελεύθερων χώρων και πλατειών, τόσο αυξάνεται και ο αριθμός εκείνων που πιστεύουν ότι η συγκεκριμένη παρέμβαση επέδρασε θετικά στην αύξηση του πρασίνου που υπάρχει στην περιοχή.

Ένα τελευταίο πρόβλημα το οποίο σχετίζεται, κυρίως με την εξεύρεση κατάλληλων παρεμβάσεων από αρμόδιους φορείς για την αντιμετώπισή του είναι η αύξηση των τιμών γης και πώς αυτή επηρεάζεται από την ανάπτυξη γειτονικών συνοικιών (Blair & Hulsbergen, 1993; Van Kempen & Wessenberg, 1996; Kloos, 1997; Helleman & Wessenberg, 2004). Για το λόγο αυτό διερευνήθηκε η σχέση μεταξύ της μεταβλητής αύξηση τιμών γης ενοικίων (timi.gis) και της μεταβλητής ανάπτυξη γειτονικών συνοικιών (geitsyn). Για τη διερεύνηση της σχέσης αυτής πραγματοποιήθηκε ο Έλεγχος Ανεξαρτησίας Pearson. Ο συγκεκριμένος έλεγχος πραγματοποιήθηκε για να προσδιοριστεί η απόρριψη ή η μη απόρριψη της μηδενικής υπόθεσης της ανεξαρτησίας των δύο μεταβλητών. Συγκεκριμένα:

H_0 : timi.gis, geitsyn, είναι ανεξάρτητες και

H_1 : timi.gis, geitsyn, είναι εξαρτημένες μεταβλητές και συνεπώς υπάρχει συσχέτιση μεταξύ τους.

Μετά τον έλεγχο, απορρίφθηκε η μηδενική υπόθεση της ανεξαρτησίας σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Παράλληλα ο συντελεστής συσχέτισης Pearson είναι $r_{\text{timi.gis, geitsyn}} = 0,248$ που σημαίνει ότι υπάρχει μέτρια συσχέτιση μεταξύ της μεταβλητής δημιουργία αύξηση τιμών γης ενοικίων (timi.gis) και της μεταβλητής ανάπτυξη γειτονικών συνοικιών (geitsyn). Επίσης, από τον ίδιο συντελεστή συσχέτισης φαίνεται ότι υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ των μεταβλητών. Άρα, όσο αυξάνεται ο αριθμός εκείνων που πιστεύουν ότι λειτούργησε θετικά η παρέμβαση που έχει να κάνει με την ανάπτυξη γειτονικών συνοικιών, τόσο αυξάνεται και ο αριθμός εκείνων που πιστεύουν ότι η συγκεκριμένη παρέμβαση επέδρασε θετικά στην αύξηση των τιμών γης και ενοικίων.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΙΔΙΟΚΤΗΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Διερεύνηση της συσχέτισης μεταξύ των μεταβλητών “λειτουργία πρόσφατων παρεμβάσεων στο Μεταξουργείο ” και “επίδραση πρόσφατων παρεμβάσεων στα προβλήματα του Μεταξουργείου”

Στα προβλήματα που εμφανίζονται σε μια περιοχή οι αρμόδιοι φορείς προχωρούν σε παρεμβάσεις για την επίλυσή τους, οι οποίες έχουν διαφορετικής επίδραση σε κάθε περίπτωση. Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, μία σημαντική ομάδα προβλημάτων που πολλοί φορείς, σε πολλές χώρες, έχουν επιχειρήσει να αντιμετωπίσουν και έχει γίνει θέμα μελέτης πολλών ερευνητών είναι εκείνα που δημιουργούνται από την κυκλοφορία των αυτοκινήτων και γενικότερα από τη χρήση των ιδιωτικών μέσων μεταφοράς και πώς αυτή η δέσμη προβλημάτων επηρεάζεται από τις κυκλοφοριακές ρυθμίσεις που πραγματοποιούνται κατά καιρούς στις περιοχές που αντιμετωπίζουν το πρόβλημα (Firzroy & Smith, 1998; Sherry & Throgmorton, 2003; Jansen-Verbeke, 1986; Muñiz & Galino, 2005; Araby, 2002; Oc & Tiesdell, 1998; Van Kempen & Wassenberg, 1996). Για το λόγο αυτό διερευνήθηκε η σχέση μεταξύ της μεταβλητής κυκλοφοριακές ρυθμίσεις (kikl.rit) και μεταβλητών που ανήκουν στη δέσμη προβλημάτων που αναφέρεται από τους ερευνητές ότι έχουν να κάνουν με τις κυκλοφοριακές ρυθμίσεις σε πόλεις ή συνοικίες.

Μία τέτοια μεταβλητή είναι η κυκλοφοριακή συμφόρηση (kiklof). Για τη διερεύνηση της σχέσης αυτής πραγματοποιήθηκε ο Έλεγχος Ανεξαρτησίας Pearson. Ο

συγκεκριμένος έλεγχος πραγματοποιήθηκε για να προσδιοριστεί η απόρριψη ή η μη απόρριψη της μηδενικής υπόθεσης της ανεξαρτησίας των δύο μεταβλητών. Συγκεκριμένα:

H_0 : kikl.rit, kiklof, είναι ανεξάρτητες και

H_1 : kikl.rit, kiklof, είναι εξαρτημένες μεταβλητές και συνεπώς υπάρχει συσχέτιση μεταξύ τους.

Μετά τον έλεγχο, απορρίφθηκε η μηδενική υπόθεση της ανεξαρτησίας σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Παράλληλα ο συντελεστής συσχέτισης Pearson είναι $r_{\text{kikl.rit, kiklof}} = 0,631$ που σημαίνει ότι υπάρχει ισχυρή συσχέτιση μεταξύ της μεταβλητής κυκλοφοριακές ρυθμίσεις (kikl.rit) και της μεταβλητής κυκλοφοριακή συμφόρηση (kiklof). Επίσης, από τον ίδιο συντελεστή συσχέτισης φαίνεται ότι υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ των μεταβλητών. Άρα, όσο αυξάνεται ο αριθμός εκείνων που πιστεύουν ότι λειτουργήσει θετικά η παρέμβαση που έχει να κάνει με τις κυκλοφοριακές ρυθμίσεις, τόσο αυξάνεται και ο αριθμός εκείνων που πιστεύουν ότι η συγκεκριμένη παρέμβαση επέδρασε θετικά στην αποσυμφόρηση της αυξημένης κυκλοφορίας.

Μία άλλη μεταβλητή που σχετίζεται με το πρόβλημα της ρύπανσης σε περιοχές με αυξημένα προβλήματα είναι οι κυκλοφοριακές ρυθμίσεις. Για το λόγο αυτό διερευνήθηκε η σχέση μεταξύ της μεταβλητής κυκλοφοριακές ρυθμίσεις (kikl.rit) και της μεταβλητής ρύπανση (ripansi). Για τη διερεύνηση της σχέσης αυτής πραγματοποιήθηκε ο Έλεγχος Ανεξαρτησίας Pearson. Ο συγκεκριμένος έλεγχος πραγματοποιήθηκε για να προσδιοριστεί η απόρριψη ή η μη απόρριψη της μηδενικής υπόθεσης της ανεξαρτησίας των δύο μεταβλητών. Συγκεκριμένα:

H_0 : kikl.rit, ripansi, είναι ανεξάρτητες και

H_1 : kikl.rit, ripansi, είναι εξαρτημένες μεταβλητές και συνεπώς υπάρχει συσχέτιση μεταξύ τους.

Μετά τον έλεγχο, απορρίφθηκε η μηδενική υπόθεση της ανεξαρτησίας σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Παράλληλα ο συντελεστής συσχέτισης Pearson είναι $r_{\text{kikl.rit, ripansi}} = 0,329$ που σημαίνει ότι υπάρχει μέτρια συσχέτιση μεταξύ της μεταβλητής κυκλοφοριακές ρυθμίσεις (kikl.rit) και της μεταβλητής ρύπανση (ripansi). Επίσης, από τον ίδιο συντελεστή συσχέτισης φαίνεται ότι υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ των μεταβλητών. Άρα, όσο αυξάνεται ο αριθμός εκείνων που πιστεύουν ότι λειτουργήσει θετικά η παρέμβαση που έχει να κάνει με τις κυκλοφοριακές ρυθμίσεις, τόσο αυξάνεται

και ο αριθμός εκείνων που πιστεύουν ότι η συγκεκριμένη παρέμβαση επέδρασε θετικά στην μείωση της ρύπανσης που εκλύεται στην περιοχή του Μεταξουργείου.

Σημαντικό, επίσης, πρόβλημα που πολλοί φορείς, σε πολλές χώρες, έχουν επιχειρήσει να αντιμετωπίσουν είναι η ηχορύπανση και γενικότερα ο καθημερινός θόρυβος που εκλύεται από διάφορες πηγές και πώς αυτή επηρεάζεται από τις κυκλοφοριακές ρυθμίσεις που πραγματοποιούνται κατά καιρούς στις περιοχές που αντιμετωπίζουν το πρόβλημα (Firzroy & Smith, 1998; Sherry & Throgmorton, 2003; Jansen-Verbeke, 1986; Muñiz & Galind, 2005; Araby, 2002). Για το λόγο αυτό διερευνήθηκε η σχέση μεταξύ της μεταβλητής κυκλοφοριακές ρυθμίσεις (kikl.rit) και της μεταβλητής θόρυβος (thorivos). Για τη διερεύνηση της σχέσης αυτής πραγματοποιήθηκε ο Έλεγχος Ανεξαρτησίας Pearson. Ο συγκεκριμένος έλεγχος πραγματοποιήθηκε για να προσδιοριστεί η απόρριψη ή η μη απόρριψη της μηδενικής υπόθεσης της ανεξαρτησίας των δύο μεταβλητών. Συγκεκριμένα:

H_0 : kikl.rit, thorivos, είναι ανεξάρτητες και

H_1 : kikl.rit, thorivos, είναι εξαρτημένες μεταβλητές και συνεπώς υπάρχει συσχέτιση μεταξύ τους.

Μετά τον έλεγχο, απορρίφθηκε η μηδενική υπόθεση της ανεξαρτησίας σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 10%. Παράλληλα ο συντελεστής συσχέτισης Pearson είναι $r_{\text{kikl.rit, thorivos}} = 0,281$ που σημαίνει ότι υπάρχει ασθενής συσχέτιση μεταξύ της μεταβλητής κυκλοφοριακές ρυθμίσεις (kikl.rit) και της μεταβλητής θόρυβος (thorivos). Επίσης, από τον ίδιο συντελεστή συσχέτισης φαίνεται ότι υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ των μεταβλητών. Άρα, όσο αυξάνεται ο αριθμός εκείνων που πιστεύουν ότι λειτούργησε θετικά η παρέμβαση που έχει να κάνει με τις κυκλοφοριακές ρυθμίσεις, τόσο αυξάνεται και ο αριθμός των ιδιοκτητών επιχειρήσεων που πιστεύουν ότι η συγκεκριμένη παρέμβαση επέδρασε θετικά στην μείωση του θορύβου και της ηχορύπανσης που εκλύεται στην περιοχή του Μεταξουργείου.

Ένα τελευταίο πρόβλημα της ίδιας δέσμης που επηρεάζεται, βάσει των βιβλιογραφικών αναφορών, από τις κυκλοφοριακές ρυθμίσεις είναι η έλλειψη χώρων στάθμευσης. Για το λόγο αυτό διερευνήθηκε η σχέση μεταξύ της μεταβλητής κυκλοφοριακές ρυθμίσεις (kikl.rit) και της μεταβλητής έλλειψη χώρων στάθμευσης (stathm). Για τη διερεύνηση της σχέσης αυτής πραγματοποιήθηκε ο Έλεγχος Ανεξαρτησίας Pearson. Ο συγκεκριμένος έλεγχος πραγματοποιήθηκε για να προσδιοριστεί

η απόρριψη ή η μη απόρριψη της μηδενικής υπόθεσης της ανεξαρτησίας των δύο μεταβλητών. Συγκεκριμένα:

H_0 : kicl.rit, stathm, είναι ανεξάρτητες και

H_1 : kicl.rit, stathm, είναι εξαρτημένες μεταβλητές και συνεπώς υπάρχει συσχέτιση μεταξύ τους.

Μετά τον έλεγχο, απορρίφθηκε η μηδενική υπόθεση της ανεξαρτησίας σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Παράλληλα ο συντελεστής συσχέτισης Pearson είναι $r_{kicl.rit, stathm} = 0,378$ που σημαίνει ότι υπάρχει μέτρια συσχέτιση μεταξύ της μεταβλητής κυκλοφοριακές ρυθμίσεις (kicl.rit) και της μεταβλητής έλλειψη χώρων στάθμευσης (stathm). Επίσης, από τον ίδιο συντελεστή συσχέτισης φαίνεται ότι υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ των μεταβλητών. Άρα, όσο αυξάνεται ο αριθμός εκείνων που πιστεύουν ότι λειτούργησε θετικά η παρέμβαση που έχει να κάνει με τις κυκλοφοριακές ρυθμίσεις, τόσο αυξάνεται και ο αριθμός εκείνων των ιδιοκτητών επιχειρήσεων που πιστεύουν ότι η συγκεκριμένη παρέμβαση επέδρασε θετικά στην μείωση του προβλήματος της έλλειψης χώρων στάθμευσης, στην αποσυμφόρηση των ήδη υπαρχόντων και στην εξεύρεση νέων χώρων στην περιοχή του Μεταξουργείου.

Διερεύνηση της συσχέτισης μεταξύ των μεταβλητών “αλλαγή στέγης στο άμεσο μέλλον” και “κυκλοφοριακή συμφόρηση”

Από πολλούς θεωρητικούς έχουν μελετηθεί οι παράγοντες που επηρεάζουν την απόφαση των κατοίκων περιοχών με μειονεκτήματα και προβλήματα να αλλάξουν στέγη και να μετακινηθούν σε άλλες περιοχές που τα μειονεκτήματα είναι σημαντικά λιγότερα.

Στην ύπαρξη καθημερινής, μεγάλης κυκλοφοριακής συμφόρησης σε μία περιοχή και πώς αυτή λειτούργησε στην απόφαση των ιδιοκτητών επιχειρήσεων για την μετακίνησή της επιχείρησής τους, όπως και των κατοίκων για την μετακίνηση του νοικοκυριού τους, σε άλλη περιοχή έχουν αναφερθεί ερευνητές όπως οι Firzroy & Smith, (1998), Sherry & Throgmorton, (2003), Jansen-Verbeke, (1986), Muñiz & Galino (2005) Araby (2002), Oc & Tiesdell (1998), Van Kempen & Wassenberg (1996). Για το λόγο αυτό διερευνήθηκε η σχέση μεταξύ της μεταβλητής αλλαγή στέγης στο άμεσο μέλλον (chang.st) και της μεταβλητής κυκλοφοριακή συμφόρηση (traffic). Για τη διερεύνηση, της σχέσης αυτής πραγματοποιήθηκε ο Έλεγχος Ανεξαρτησίας X^2 . Ο συγκεκριμένος έλεγχος

πραγματοποιήθηκε για να προσδιοριστεί η απόρριψη ή η μη απόρριψη της μηδενικής υπόθεσης της ανεξαρτησίας των δύο μεταβλητών. Συγκεκριμένα:

H_0 : chang.st, traffic, είναι ανεξάρτητες και

H_1 : chang.st, traffic, είναι εξαρτημένες μεταβλητές και συνεπώς υπάρχει συσχέτιση μεταξύ τους.

Μετά τον έλεγχο απορρίφθηκε η μηδενική υπόθεση της ανεξαρτησίας σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Επομένως, η απόφαση για αλλαγή στέγης της επιχείρησης και η απομάκρυνση από το Μεταξουργείο και το μειονέκτημα: κυκλοφοριακή συμφόρηση συσχετίζονται. Επιπλέον, ο συντελεστής X^2 είναι $r_{\text{chang.st, traffic}} = 2,778$ που σημαίνει ότι υπάρχει θετική γραμμική συσχέτιση μεταξύ των δύο μεταβλητών. Επίσης, στον πίνακα συχνοτήτων των δύο μεταβλητών (πίνακας διπλής εισόδου), απεικονίζονται οι πιθανότητες οι δύο τιμές της μεταβλητής κυκλοφοριακή συμφόρηση (traffic) να παρουσιάζονται ταυτόχρονα με κάθε μία από τις δύο τιμές της μεταβλητής απόφαση για αλλαγή στέγης και απομάκρυνση από το Μεταξουργείο (chang.st). Όπως φαίνεται το 58.8% των ιδιοκτητών επιχειρήσεων που δηλώνουν ότι θα φύγουν από το Μεταξουργείο στο άμεσο μέλλον θεωρούν ως μειονέκτημα την κυκλοφοριακή συμφόρηση στην περιοχή. Επιπλέον, στον πίνακα διπλής εισόδου εμφανίζονται και οι Περιθωριακές Σχετικές Συχνότητες που είναι οι σχετικές συχνότητες (το ποσοστό) εμφάνισης των κατηγοριών κάθε μεταβλητής. Οι Raw Total υποδηλώνουν τις πιθανότητες εμφάνισης των κατηγοριών της μεταβλητής απόφαση για αλλαγή στέγης και η απομάκρυνση από το Μεταξουργείο (chang.st) και οι Column Total υποδηλώνουν τις πιθανότητες εμφάνισης των κατηγοριών της μεταβλητής κυκλοφοριακή συμφόρηση (traffic) [Παράρτημα: Πίνακας 12].

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 14: ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΖΟΥΝ ΤΗΝ ΑΠΟΨΗ ΤΩΝ ΕΡΩΤΩΜΕΝΩΝ ΓΙΑ ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΠΡΟΣΦΑΤΕΣ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΓΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Εισαγωγή

Στην προηγούμενη ενότητα εξετάστηκε αν υπάρχει συσχέτιση μεταξύ δύο μεταβλητών. Δηλαδή κατά πόσο μία μεταβλητή μπορεί να επηρεάσει μία άλλη μεταβλητή. Με εμπειρική διερεύνηση για τη συσχέτιση, μέσω του ελέγχου της ανεξαρτησίας δύο μεταβλητών αποδείχθηκε ότι υπάρχουν μεταβλητές που συσχετίζονται ανά δύο.

Στην παρούσα ενότητα παρουσιάζεται η συναρτησιακή σχέση μεταβλητών που ανά δύο είναι γραμμικά ανεξάρτητες, όπως αναφέρεται και στην 5^η γενική υπόθεση της πολλαπλής παλινδρόμησης. Για το λόγο αυτό είναι απαραίτητο να χρησιμοποιηθεί ένα υπόδειγμα πολλαπλής παλινδρόμησης που αποτελείται από την εξαρτημένη μεταβλητή και δύο ή περισσότερες ανεξάρτητες μεταβλητές. Η συγκεκριμένη πολλαπλή παλινδρόμηση που ονομάζεται γραμμική απεικονίζει τη σχέση που συνδέει τις μεταβλητές αυτές. Για τον προσδιορισμό της συνάρτησης αυτής απαιτείται η προσαρμογή μίας ευθείας που απεικονίζει τη συναρτησιακή αυτή σχέση των μεταβλητών. Η γενική μορφή του στατιστικού υποδείγματος της πολλαπλής γραμμικής παλινδρόμησης είναι:

$$Y_i = \beta_0 + \beta_1 * X_{1i} + \beta_2 * X_{2i} + \dots + \varepsilon_i$$

Όπου, $i = 1, 2, \dots, n$

Y : είναι η εξαρτημένη μεταβλητή για τις τιμές εκείνες για τις οποίες πρέπει να διατυπωθούν προβλέψεις

$X_{1i}, X_{2i} \dots$: είναι οι ελεγχόμενες, ανεξάρτητες μεταβλητές

β_i : ο συντελεστής που προσδιορίζει στο υπόδειγμα της γραμμικής πολλαπλής παλινδρόμησης την επίδραση της ανεξάρτητης μεταβλητής $X_{1i}, X_{2i} \dots$, πάνω στην εξαρτημένη ευθεία Y .

β_0 : ο συντελεστής που αποτελεί το σταθερό όρο της παλινδρόμησης και εκφράζει τη μέση τιμή της Y , όταν δεν επιδρούν οι X_{1i} , X_{2i} ..., είναι δηλαδή το μέρος της εξαρτημένης μεταβλητής όταν δεν επηρεάζεται από τις διακυμάνσεις των ερμηνευτικών μεταβλητών.

ϵ_i : τα σφάλματα πρόβλεψης.

Καλύτερη ευθεία θεωρείται η ευθεία αυτή που δίνει τα μικρότερα σφάλματα, δηλαδή έχει καλύτερη προσαρμογή. Ενώ όσες περισσότερες ερμηνευτικές μεταβλητές έχει το υπόδειγμα, τόσο καλύτερο υπόδειγμα είναι, δεδομένου ότι οι περισσότερες ερμηνευτικές μεταβλητές σκοπό έχουν τη μείωση των σφαλμάτων.

Προσδιοριστικοί παράγοντες που επηρεάζουν την άποψη των κατοίκων του Μεταξουργείου για τον αριθμό των μειονεκτημάτων στην περιοχή

Οι κάτοικοι μίας περιοχής επηρεάζονται από πολλούς παράγοντες για να σχηματίσουν μία άποψη για τον αριθμό των μειονεκτημάτων που μπορεί να έχει η περιοχή στην οποία διαμένουν. Το ίδιο συμβαίνει και στην περίπτωση των κατοίκων του Μεταξουργείου, οι οποίοι μπορεί να διαμορφώνουν άποψη ανάλογα με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά τους ή με άλλα γνωρίσματα όπως τα χρόνια που διαμένουν και γνωρίζουν την περιοχή και τον τόπο εργασίας τους.

Για τον προσδιορισμό των παραγόντων που επηρεάζουν την άποψη των κατοίκων του Μεταξουργείου σχετικά με τον αριθμό των μειονεκτημάτων που έχει η περιοχή μελέτης χρησιμοποιήθηκαν τα δημογραφικά χαρακτηριστικά και άλλες μεταβλητές που θεωρήθηκαν ότι μπορεί να επηρεάζουν την άποψη αυτή. Πιο συγκεκριμένα εκτιμήθηκε η παρακάτω παλινδρόμηση:

$$\text{meione kt} = \beta_0 + \beta_1 * \text{enoikias i} + \beta_2 * \text{age} + \beta_3 * \text{top.gen} + \varepsilon_i$$

Όπου:

meione kt: ποσοτική μεταβλητή, η οποία δημιουργήθηκε από το άθροισμα έντεκα ψευδομεταβλητών που αναφέρονταν στην άποψη των κατοίκων για τα μειονεκτήματα της περιοχής του Μεταξουργείου

οι ψευδομεταβλητές αυτές ήταν:

oik.apox: ψευδομεταβλητή που λαμβάνει την τιμή 1 όταν οι ερωτώμενοι πιστεύουν ότι οι οικoi ανοχής είναι μειονέκτημα για την περιοχή και την τιμή 0 όταν δεν το θεωρούν μειονέκτημα

foreign: ψευδομεταβλητή που λαμβάνει την τιμή 1 όταν οι ερωτώμενοι πιστεύουν ότι η συγκέντρωση αλλοδαπών είναι μειονέκτημα για την περιοχή και την τιμή 0 όταν δεν το θεωρούν μειονέκτημα

narkotik: ψευδομεταβλητή που λαμβάνει την τιμή 1 όταν οι ερωτώμενοι πιστεύουν ότι το εμπόριο ναρκωτικών είναι μειονέκτημα για την περιοχή και την τιμή 0 όταν δεν το θεωρούν μειονέκτημα

tokoglif: ψευδομεταβλητή που λαμβάνει την τιμή 1 όταν οι ερωτώμενοι πιστεύουν ότι οι τοκογλύφοι είναι μειονέκτημα για την περιοχή και την τιμή 0 όταν δεν το θεωρούν μειονέκτημα

egatalel: ψευδομεταβλητή που λαμβάνει την τιμή 1 όταν οι ερωτώμενοι πιστεύουν ότι τα εγκαταλελειμμένα ακίνητα είναι μειονέκτημα για την περιοχή και την τιμή 0 όταν δεν το θεωρούν μειονέκτημα

lakoubes: ψευδομεταβλητή που λαμβάνει την τιμή 1 όταν οι ερωτώμενοι πιστεύουν ότι οι κακοδιατηρημένοι δρόμοι είναι μειονέκτημα για την περιοχή και την τιμή 0 όταν δεν το θεωρούν μειονέκτημα

traffic: ψευδομεταβλητή που λαμβάνει την τιμή 1 όταν οι ερωτώμενοι πιστεύουν ότι η κυκλοφοριακή συμφόρηση είναι μειονέκτημα για την περιοχή και την τιμή 0 όταν δεν το θεωρούν μειονέκτημα

elgreen: ψευδομεταβλητή που λαμβάνει την τιμή 1 όταν οι ερωτώμενοι πιστεύουν ότι η έλλειψη πρασίνου και ελεύθερων χώρων είναι μειονέκτημα για την περιοχή και την τιμή 0 όταν δεν το θεωρούν μειονέκτημα

rip.thor: ψευδομεταβλητή που λαμβάνει την τιμή 1 όταν οι ερωτώμενοι πιστεύουν ότι η ρύπανση και ο θόρυβος είναι μειονεκτήματα για την περιοχή και την τιμή 0 όταν δεν τα θεωρούν μειονεκτήματα

el.asf: ψευδομεταβλητή που λαμβάνει την τιμή 1 όταν οι ερωτώμενοι πιστεύουν ότι η έλλειψη ασφάλειας είναι μειονέκτημα για την περιοχή και την τιμή 0 όταν δεν το θεωρούν μειονέκτημα

xriseis: ψευδομεταβλητή που λαμβάνει την τιμή 1 όταν οι ερωτώμενοι πιστεύουν ότι οι ανεπιθύμητες χρήσεις, όπως κάποιες από τις επαγγελματικές δραστηριότητες, είναι μειονέκτημα για την περιοχή και την τιμή 0 όταν δεν το θεωρούν μειονέκτημα.

Και οι ερμηνευτικές μεταβλητές:

Enikiasi: αν νοικιάζουν το χώρο στον οποίο κατοικούν οι ερωτώμενοι

Age: ηλικία των ερωτώμενων κατοίκων

Top.gen: ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν οι ερωτώμενοι έχουν γεννηθεί στο Μεταξουργείο και την τιμή 0 αλλού.

Με δεδομένο ότι η εξαρτημένη μεταβλητή είναι ποσοτική μεταβλητή, η εκτίμηση των παραμέτρων β_i του υποδείγματος για την άποψη των ερωτώμενων σχετικά με τον αριθμό των μειονεκτημάτων που παρατηρούνται στο Μεταξουργείο, πραγματοποιήθηκε με τη χρήση της πολλαπλής γραμμικής παλινδρόμησης (multiple linear regression analysis), η οποία στηρίζεται στην εφαρμογή της μεθόδου των ελαχίστων τετραγώνων. Τα

εμπειρικά αποτελέσματα με τη μέθοδο απομάκρυνσης δέσμης ανεξαρτήτων μεταβλητών από την εξίσωση της παλινδρόμησης παρουσιάζονται στον ακόλουθο πίνακα:

Πίνακας 14.1: Εκτίμηση γραμμικής παλινδρόμησης για την άποψη των κατοίκων σχετικά με τον αριθμό των μειονεκτημάτων στο Μεταξουργείο	
ΜΕΤΑΒΛΗΤΕΣ	ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ <i>meionekt</i>
Σταθερά	5,734*** (6,683)
Enikiasi	-1,636** (-2,164)
Age	5,312E-02*** (2,695)
Top.gen	-1,802*** (-2,698)
R ² (διορθωμένο)	0,168
F	6,268***
Σημείωση: Στις παρενθέσεις παρουσιάζεται η στατιστική t. ***, **, * υποδηλώνουν στατιστική σημαντικότητα 1%, 5% και 10% αντίστοιχα	

Έτσι, η εκτιμώμενη συνάρτηση για την άποψη των ερωτώμενων κατοίκων για τον αριθμό των μειονεκτημάτων που παρατηρούνται στην περιοχή έχει ως εξής:

$$\text{meionekt} = 5,734 - 1,636 * \text{enoikiasi} + 5,312\text{E-}02 * \text{age} - 1,802 * \text{top.gen}$$

Από την ανάλυση της διακύμανσης για τη συγκεκριμένη παλινδρόμηση προκύπτει ότι η στατιστική F για τον έλεγχο της στατιστικής σημαντικότητας ολόκληρης της παλινδρόμησης είναι 6,268 με p-value 0,001, που επιτρέπει την απόρριψη της H_0 και την αποδοχή ότι η ερμηνευτική ικανότητα της παλινδρόμησης είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Γίνεται, δηλαδή, δεκτό ότι υπάρχει στατιστική σημαντική γραμμική συσχέτιση μεταξύ της άποψης για τον αριθμό των μειονεκτημάτων που παρατηρούνται στο Μεταξουργείο και των ερμηνευτικών μεταβλητών του υποδείγματος. Σύμφωνα με τον συντελεστή προσδιορισμού, διορθωμένο ως προς τους βαθμούς ελευθερίας (R^2), το 16,8% της διακύμανσης της άποψης για τον αριθμό των μειονεκτημάτων που παρατηρούνται στο Μεταξουργείο ερμηνεύεται από την παλινδρόμηση.

Αναλυτικότερα, η σχέση της άποψης για τον αριθμό των μειονεκτημάτων που παρατηρούνται στο Μεταξουργείο και το αν νοικιάζουν οι ερωτώμενοι κάτοικοι το χώρο στον οποίο στεγάζεται το νοικοκυριό τους είναι αρνητική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Η άποψη για τον αριθμό των μειονεκτημάτων του Μεταξουργείου των ερωτώμενων που νοικιάζουν την κατοικία τους είναι περισσότερο αρνητική από την άποψη εκείνων που η κατοικία τους είναι ιδιόκτητη.

Σχετικά με την ηλικία των ερωτώμενων κατοίκων, προκύπτει ότι η σχέση της άποψης για τον αριθμό των μειονεκτημάτων που παρατηρούνται στο Μεταξουργείο και της ηλικίας των ερωτώμενων κατοίκων είναι θετική, σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Όσο αυξάνεται δηλαδή η ηλικία των ερωτώμενων κατοίκων τόσο αυξάνεται και ο αριθμός των μειονεκτημάτων που θεωρούν ότι υπάρχουν στην περιοχή μελέτης. Η σχέση αυτή εξηγείται από την αντίληψη ότι οι μεγαλύτεροι έχουν γνωρίσει το Μεταξουργείο ως μία ευημερούσα περιοχή, χωρίς πολλά μειονεκτήματα και θεωρούν ότι αυτή τη στιγμή η εικόνα της περιοχής που παρατηρείται έχει πολλά μειονεκτήματα, συγκρινόμενη πάντα με το παρελθόν που οι περισσότεροι ηλικιωμένοι θυμούνται.

Το παραπάνω συνδέεται εν μέρη και με τον τόπο γέννησης των ερωτώμενων κατοίκων καθώς η σχέση της άποψης για τον αριθμό των μειονεκτημάτων που παρατηρούνται στο Μεταξουργείο και του τόπου γέννησης των κατοίκων βρέθηκε αρνητική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Η άποψη των ερωτώμενων που γεννήθηκαν στο Μεταξουργείο παρουσιάζεται περισσότερο αρνητική σε σύγκριση με αυτών που γεννήθηκαν αλλού. Αυτό συμβαίνει, κυρίως, γιατί οι γεννημένοι στην περιοχή κάτοικοι, όπως και οι μεγαλύτεροι σε ηλικία προηγούμενα, γνώρισαν το Μεταξουργείο τον καιρό που βρίσκονταν σε ευημερία και αναπτυσσόταν χωρίς εμπόδια και ανέμεναν ότι αυτό θα συνεχιστεί και μέχρι και σήμερα. Η σημερινή εικόνα του Μεταξουργείου για εκείνους διαθέτει πολλά μειονεκτήματα σε σχέση με τους κατοίκους που γεννήθηκαν σε άλλες περιοχές και έφτασαν στο Μεταξουργείο την περίοδο που ήδη είχε αρχίσει να υποβαθμίζεται. Στη δεύτερη περίπτωση έτσι γνώρισαν την περιοχή και έτσι την αποδέχτηκαν, δεν μπορούν να φανταστούν πώς θα μπορούσαν να ήταν σε άλλη περίπτωση, έτσι όπως οι κάτοικοι που γεννήθηκαν στο Μεταξουργείο το έχουν γνωρίσει.

Προσδιοριστικοί παράγοντες που επηρεάζουν την ικανοποίηση των ερωτώμενων κατοίκων από τις παρεμβάσεις που έχουν γίνει την τελευταία δεκαετία στο Μεταξουργείο με σκοπό την ανάπτυξή του

Οι κάτοικοι μίας περιοχής επηρεάζονται από πολλούς παράγοντες για να θεωρούνται ικανοποιημένοι από τις παρεμβάσεις που γίνονται από τους αρμόδιους φορείς στην περιοχή που διαμένουν με σκοπό την ανάπτυξή της. Το ίδιο συμβαίνει και στην περίπτωση των κατοίκων του Μεταξουργείου, οι οποίοι μπορεί να επηρεάζονται από τα δημογραφικά χαρακτηριστικά τους ή άλλα γνωρίσματα όπως τα χρόνια που διαμένουν και γνωρίζουν την περιοχή και τον τόπο εργασίας τους για να ικανοποιηθούν από τις παρεμβάσεις που έγινε στην περιοχή την τελευταία δεκαετία με σκοπό την ανάπτυξη του Μεταξουργείου.

Για τον προσδιορισμό των παραγόντων που επηρεάζουν την ικανοποίηση των κατοίκων του Μεταξουργείου, σχετικά με τις παρεμβάσεις που έχουν πραγματοποιηθεί την τελευταία δεκαετία στην περιοχή κατοικίας τους με σκοπό την ανάπτυξή της χρησιμοποιήθηκαν τα δημογραφικά χαρακτηριστικά και άλλες μεταβλητές που θεωρήθηκαν ότι μπορεί να επηρεάζουν την άποψη αυτή. Πιο συγκεκριμένα εκτιμήθηκε η παρακάτω παλινδρόμηση:

$$\text{Ikanop} = \beta_0 + \beta_1 * \text{egatast} + \beta_2 * \text{sex} + \beta_3 * \text{oikiaka} + \beta_4 * \text{top.gen} + \beta_5 * \text{eleyther} + \varepsilon_i$$

Όπου:

Ikanop: ποσοτική μεταβλητή, η οποία αναφέρεται στην ικανοποίηση των κατοίκων από τις παρεμβάσεις που έχουν γίνει την τελευταία δεκαετία στην περιοχή του Μεταξουργείου με σκοπό την ανάπτυξή της

Και οι ερμηνευτικές μεταβλητές:

egatast: ο χρόνος της πρώτης εγκατάστασης στο Μεταξουργείο

sex: το φύλο των ερωτώμενων κατοίκων

oikiaka: ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν οι ερωτώμενοι δηλώνουν ως επάγγελμα τα οικιακά και την τιμή 0 άλλο

Top.gen: ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν οι ερωτώμενοι έχουν γεννηθεί στο Μεταξουργείο και την τιμή 0 αλλού.

eleyther: ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν οι ερωτώμενοι δηλώνουν ως επάγγελμα ότι είναι ελεύθεροι επαγγελματίες και την τιμή 0 άλλο

Με δεδομένο ότι η εξαρτημένη μεταβλητή είναι ποσοτική μεταβλητή, η εκτίμηση των παραμέτρων β_i του υποδείγματος για την ικανοποίηση των κατοίκων σχετικά με τις παρεμβάσεις που πραγματοποιήθηκαν στο Μεταξουργείο την τελευταία δεκαετία με σκοπό την ανάπτυξή του, πραγματοποιήθηκε με τη χρήση της πολλαπλής γραμμικής παλινδρόμησης (multiple linear regression analysis), η οποία στηρίζεται στην εφαρμογή της μεθόδου των ελαχίστων τετραγώνων. Τα εμπειρικά αποτελέσματα με τη μέθοδο απομάκρυνσης δέσμης ανεξαρτήτων μεταβλητών από την εξίσωση της παλινδρόμησης παρουσιάζονται στον ακόλουθο πίνακα:

Πίνακας 14.2: Εκτίμηση γραμμικής παλινδρόμησης για την ικανοποίηση των κατοίκων από τις παρεμβάσεις που έχουν πραγματοποιηθεί στο Μεταξουργείο την τελευταία δεκαετία με σκοπό την ανάπτυξή του	
ΜΕΤΑΒΛΗΤΕΣ	ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ikanop
Σταθερά	0,662** (2,369)
egatast	9,364E-02* (1,907)
sex	0,349** (2,053)
oikiaka	-0,588* (-1,698)
top.gen	-0,400** (-2,364)
eleyther	-0,311* (-1,695)
R^2 (διορθωμένο)	0,169
F	4,446***
Σημείωση: Στις παρενθέσεις παρουσιάζεται η στατιστική t. ***, **, * υποδηλώνουν στατιστική σημαντικότητα 1%, 5% και 10% αντίστοιχα	

Έτσι, η εκτιμώμενη συνάρτηση για την ικανοποίηση των κατοίκων σχετικά με τις παρεμβάσεις που έχουν πραγματοποιηθεί στην περιοχή την τελευταία δεκαετία με σκοπό την ανάπτυξη της περιοχής έχει ως εξής:

$$\text{Ikanop} = 0,662 + 9,364\text{E-}02 * \text{egatast} + 0,349 * \text{sex} - 0,588 * \text{oikiaka} - 0,400 * \text{top.gen} - 0,311 * \text{eleyther}$$

Από την ανάλυση της διακύμανσης για τη συγκεκριμένη παλινδρόμηση προκύπτει ότι η στατιστική F για τον έλεγχο της στατιστικής σημαντικότητας ολόκληρης της παλινδρόμησης είναι 4,446 με p-value 0,001, που επιτρέπει την απόρριψη της H_0 και την αποδοχή ότι η ερμηνευτική ικανότητα της παλινδρόμησης είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Γίνεται, δηλαδή, δεκτό ότι υπάρχει στατιστική σημαντική γραμμική συσχέτιση μεταξύ της ικανοποίησης για τις παρεμβάσεις που έχουν γίνει στο Μεταξουργείο τα τελευταία δέκα χρόνια με σκοπό την ανάπτυξή του και των ερμηνευτικών μεταβλητών του υποδείγματος. Σύμφωνα με τον συντελεστή προσδιορισμού, διορθωμένο ως προς τους βαθμούς ελευθερίας (R^2), το 16,9% της διακύμανσης της ικανοποίησης για τις παρεμβάσεις που έχουν πραγματοποιηθεί στην περιοχή μελέτης την τελευταία δεκαετία με σκοπό την ανάπτυξη της περιοχής ερμηνεύεται από την παλινδρόμηση.

Αναλυτικότερα, η σχέση της ικανοποίησης από τις παρεμβάσεις που έχουν γίνει την τελευταία δεκαετία με σκοπό την ανάπτυξη της περιοχής και το χρόνο πρώτης εγκατάστασης στο Μεταξουργείο είναι θετική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 10%. Όσο παλαιότερα εγκαταστάθηκαν στην περιοχή οι ερωτώμενοι κάτοικοι, τόσο λιγότερο ικανοποιημένοι είναι από τις παρεμβάσεις που έχουν γίνει στην περιοχή με σκοπό την ανάπτυξή της. Το συγκεκριμένο γεγονός είναι αποτέλεσμα της εικόνας που έχουν οι παλαιότεροι κάτοικοι για την περιοχή και τις λιγοστές απαιτήσεις που έχουν οι πιο πρόσφατα εγκατεστημένοι κάτοικοι για παρεμβάσεις στην περιοχή.

Σχετικά με το φύλο των ερωτώμενων κατοίκων, προκύπτει ότι η σχέση της ικανοποίησης από τις παρεμβάσεις που έχουν γίνει τα τελευταία 10 χρόνια για την ανάπτυξη του Μεταξουργείου και το φύλο των ερωτώμενων κατοίκων είναι θετική, σε

επίπεδο σημαντικότητας 5%. Τα παραπάνω σημαίνουν ότι οι άνδρες ερωτώμενοι είναι περισσότερο ικανοποιημένοι από τις παρεμβάσεις που έχουν λάβει χώρα στην περιοχή με σκοπό την ανάπτυξή της από ότι οι γυναίκες.

Όσον αφορά τη σχέση μεταξύ της επαγγελματικής δραστηριότητας των κατοίκων και της ικανοποίησής τους από τις παρεμβάσεις που έχουν πραγματοποιηθεί την τελευταία δεκαετία με σκοπό την ανάπτυξη βρέθηκε αρνητική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 10%. Εκείνοι οι ερωτώμενοι που ασχολούνται με τα οικιακά είναι λιγότερο ικανοποιημένοι από τις παρεμβάσεις σε σύγκριση με τους άλλους κατοίκους που απασχολούνται με άλλες δραστηριότητες. Το ίδιο συμβαίνει και με εκείνους τους κατοίκους που δηλώνουν ότι είναι ελεύθεροι επαγγελματίες. Η σχέση του επαγγέλματός τους με την ικανοποίησή τους για τις παρεμβάσεις που πραγματοποιήθηκαν τη τελευταία δεκαετία με σκοπό την ανάπτυξη της περιοχής είναι και πάλι αρνητική. Το παραπάνω σημαίνει ότι οι ερωτώμενοι που είναι ελεύθεροι επαγγελματίες είναι λιγότερο ικανοποιημένοι από τους άλλους κατοίκους που ασχολούνται με διαφορετικά επαγγέλματα.

Τέλος, η σχέση της ικανοποίησης των ερωτώμενων κατοίκων του Μεταξουργείου για τις παρεμβάσεις που έχουν πραγματοποιηθεί τα τελευταία δέκα χρόνια με σκοπό την ανάπτυξή του και του τόπου γέννησης των κατοίκων βρέθηκε αρνητική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Οι κάτοικοι που γεννήθηκαν στο Μεταξουργείο είναι λιγότερο πιθανό να είναι ικανοποιημένοι από τις παρεμβάσεις που έχουν πραγματοποιηθεί εκεί την τελευταία δεκαετία για να πραγματοποιηθεί η αναμενόμενη ανάπτυξη από αυτούς που έχουν γεννηθεί κάπου αλλού. Αυτό συμβαίνει, κυρίως, γιατί οι γεννημένοι στην περιοχή κάτοικοι είναι πιο δεμένοι με την περιοχή και οι απαιτήσεις για βελτίωση της εικόνας του Μεταξουργείου, μέσω της ανάπτυξής του, είναι πολύ περισσότερες από εκείνους που γεννήθηκαν σε άλλες περιοχές της Αθήνας.

Προσδιοριστικοί παράγοντες της άποψης των κατοίκων του Μεταξουργείου σχετικά με την απόφασή τους για αλλαγή στέγης στο άμεσο μέλλον

Η απόφαση για την αλλαγή στέγης στο άμεσο μέλλον από την πλευρά των κατοίκων επηρεάζεται από πολλούς προσδιοριστικούς παράγοντες. Για τον ορισμό των παραγόντων που προσδιορίζουν την άποψη των ερωτώμενων σχετικά με την απόφασή τους για αλλαγή στέγης στο άμεσο μέλλον χρησιμοποιήθηκαν η ικανοποίηση των ερωτώμενων από τις παρεμβάσεις που έχουν γίνει στην περιοχή την τελευταία δεκαετία, το χρόνο μετακίνησή τους προς τον τόπο εργασίας τους καθώς και κάποια από τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα που θεωρούν οι ίδιοι ότι υπάρχουν στο Μεταξουργείο. Πιο συγκεκριμένα, εκτιμήθηκε η κάτωθι συνάρτηση:

$$\text{Chang.st} = \beta_0 + \beta_1 \text{ikanop} + \beta_2 \text{time.met} + \beta_3 \text{meionekt} + \beta_4 \text{educat} + \beta_5 \text{enjoy} + \beta_6 \text{prosvasi} + \beta_7 \text{oi.anox} + \beta_8 \text{lakoubes} + \beta_9 \text{el.asf} + \varepsilon_i$$

όπου Chang.st: είναι μεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή 1 στην περίπτωση που ο ερωτώμενος σκοπεύει να αλλάξει στέγη στο άμεσο μέλλον και την τιμή 0 στην αντίθετη περίπτωση

ikanop: είναι μεταβλητή που λαμβάνει την τιμή 0 όταν ο ερωτώμενος δεν είναι ικανοποιημένος από τις παρεμβάσεις που έχουν γίνει στο Μεταξουργείο την τελευταία δεκαετία, την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος είναι λίγο ικανοποιημένος, την τιμή 2 όταν ο ερωτώμενος είναι αρκετά ικανοποιημένος, την τιμή 3 όταν ο ερωτώμενος είναι πολύ ικανοποιημένος και την τιμή 4 όταν είναι πάρα πολύ ικανοποιημένος

time.met: ο χρόνος μετακίνησης προς την εργασία τους

meionekt: ο αριθμός των μειονεκτημάτων που θεωρούν οι ερωτώμενοι ότι έχει το Μεταξουργείο

educat: είναι μεταβλητή που λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος θεωρεί ότι η εκπαίδευση είναι πλεονέκτημα της περιοχής του Μεταξουργείου και την τιμή 0 όταν δεν το θεωρεί πλεονέκτημα

enjoy: είναι μεταβλητή που λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος θεωρεί ότι η διασκέδαση και η ψυχαγωγία είναι πλεονέκτημα της περιοχής του Μεταξουργείου και την τιμή 0 όταν δεν το θεωρεί πλεονέκτημα

prosvasi: είναι μεταβλητή που λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος θεωρεί ότι η εύκολη πρόσβαση είναι πλεονέκτημα της περιοχής του Μεταξουργείου και την τιμή 0 όταν δεν το θεωρεί πλεονέκτημα

oi.apox: είναι μεταβλητή που λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος θεωρεί ότι οι οίκοι ανοχής είναι μειονέκτημα της περιοχής του Μεταξουργείου και την τιμή 0 στην αντίθετη περίπτωση

lakoubes: είναι μεταβλητή που λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος θεωρεί ότι οι κοκοδιατηρημένοι δρόμοι είναι μειονέκτημα της περιοχής του Μεταξουργείου και την τιμή 0 στην αντίθετη περίπτωση

el.asf: είναι μεταβλητή που λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος θεωρεί ότι η έλλειψη ασφάλειας είναι μειονέκτημα της περιοχής του Μεταξουργείου και την τιμή 0 στην αντίθετη περίπτωση

ε_i: τα σφάλματα εκτίμησης της παλινδρόμησης

Με δεδομένο ότι η εξαρτημένη μεταβλητή είναι διχοτομική ποιοτική μεταβλητή, η εκτίμηση των παραμέτρων α_i του υποδείγματος για την άποψη των ερωτώμενων σχετικά με την απόφασή τους για αλλαγή στέγης στο άμεσο μέλλον πραγματοποιήθηκε με τη χρήση της λογιστικής παλινδρόμησης (binary logistic regression) η οποία στηρίζεται στην εφαρμογή της μεθόδου της μέγιστης πιθανοφάνειας. Τα εμπειρικά αποτελέσματα παρουσιάζονται στον ακόλουθο πίνακα:

Πίνακας 14.3: Εκτίμηση λογιστικής παλινδρόμησης για την άποψη των κατοίκων σχετικά με την απόφασή τους για αλλαγή στέγης στο άμεσο μέλλον

Μεταβλητές	Υπόδειγμα logit chang.st
Σταθερά	-2,559** (4,841)
ikanop	-0,843* (2,897)
time.met	0,033* (2,703)
meionekt	-0,437* (3,230)
educat	-2,815** (6,461)
enjoy	1,710** (3,680)
prosvasi	-1,950** (5,109)
oi.anox	2,044** (3,979)
lakoubes	2,995*** (7,118)
el.asf	3,004** (5,978)
R ² (Nagelkerke)	0,499
2Log likelihood	59,961
Hosmer and Lemeshow	16,139

Σημείωση: Στις παρενθέσεις παρουσιάζεται η στατιστική wald.

***, ** και *, υποδηλώνουν στατιστική σημαντικότητα 1%, 5% και 10% αντίστοιχα

Έτσι, η εκτιμώμενη συνάρτηση για την άποψη των ερωτώμενων σχετικά με την απόφασή τους για αλλαγή στέγης στο άμεσο μέλλον, έχει την εξής μορφή:

$$\text{Chang.st} = -2,559 - 0,843 \text{ ikanop} + 0,033 \text{ time.met} - 0,437 \text{ meionekt} - 2,815 \text{ educat} + 1,710 \text{ enjoy} - 1,950 \text{ prosvasi} + 2,044 \text{ oi.anox} + 2,995 \text{ lakoubes} + 3,004 \text{ el.asf}$$

Τα αποτελέσματα από την εκτίμηση του παραπάνω υποδείγματος, υποδηλώνουν ότι η ικανοποίηση των ερωτώμενων από τις παρεμβάσεις που έχουν πραγματοποιηθεί στο Μεταξουργείο την τελευταία δεκαετία με σκοπό την ανάπτυξή του και ο χρόνος μετακίνησης προς την εργασία τους είναι στατιστικά σημαντικές μεταβλητές σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 10% όπως και η άποψη των κατοίκων για τον αριθμό των μειονεκτημάτων στην περιοχή. Αντίθετα, η άποψη των κατοίκων για το αν η εκπαίδευση είναι πλεονέκτημα της περιοχής, η άποψή τους για το αν η διασκέδαση και η ψυχαγωγία είναι πλεονεκτήματα του Μεταξουργείου και η εύκολη πρόσβαση είναι πλεονέκτημα της περιοχής καθώς και η άποψη των ερωτώμενων για το αν οι οίκοι ανοχής είναι μειονέκτημα της περιοχή είναι στατιστικά σημαντικές μεταβλητές σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5% όπως και η άποψη των ίδιων για το αν είναι μειονέκτημα της περιοχής η έλλειψη ασφάλειας. Ενώ μόνο η μεταβλητή που αφορά την άποψη των κατοίκων για το αν οι κακοδιατηρημένοι δρόμοι είναι μειονέκτημα του Μεταξουργείου είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%.

Συγκεκριμένα, όσο αυξάνεται η ικανοποίηση των ερωτώμενων για τις παρεμβάσεις που έχουν πραγματοποιηθεί στο Μεταξουργείο την τελευταία δεκαετία με σκοπό την ανάπτυξη της περιοχής τόσο μεγαλύτερη είναι η πιθανότητα να παραμείνουν στην περιοχή και να μην αλλάξουν στέγη στο άμεσο μέλλον. Αυτό είναι λογικό αν αναλογιστεί κανείς ότι οι κάτοικοι όσο θεωρούν ότι υπάρχουν οι αναγκαίες παρεμβάσεις για την ανάπτυξη της περιοχής και όσο πιστεύουν ότι ο σκοπός της ανάπτυξης επιτυγχάνεται τόσο μειώνονται οι λόγοι εκείνοι που θα τους έκαναν να αποφασίσουν να αλλάξουν στέγη στο άμεσο μέλλον. Αντίθετα, εκείνοι που δεν είναι ικανοποιημένοι από τις παρεμβάσεις και δεν βλέπουν θετική αλλαγή στην ανάπτυξη της περιοχής είναι πιο πιθανό να σκοπεύουν στέγη στο άμεσο μέλλον και να στραφούν σε άλλες περιοχές με μεγαλύτερη ανάπτυξη και καλύτερη ποιότητα ζωής.

Επιπλέον, όσο αυξάνεται ο χρόνος μετακίνησης προς την εργασία των ερωτώμενων κατοίκων τόσο αυξάνεται και η πιθανότητα να σκοπεύουν να αλλάξουν στέγη στο άμεσο μέλλον (Muñiz and Galindo, 2005). Αυτό συμβαίνει καθώς οι ερωτώμενοι που περνούν μεγάλο χρονικό διάστημα από την μέρα τους στο δρόμο προς και από την εργασία τους στο σπίτι προτιμούν να αλλάξουν στέγη και να μετακινήσουν το

νοικοκυριό τους σε άλλες συνοικίες που θα χρειάζονται λιγότερο χρόνο για να φτάσουν στην εργασία τους μειώνοντας το χρόνο, το άγχος και την ταλαιπωρία. Αντίθετα, όταν αυξάνεται ο αριθμός των μειονεκτημάτων που θεωρούν οι ερωτώμενοι ότι υπάρχουν στο Μεταξουργείο τόσο μειώνεται η πιθανότητα να παραμείνουν στην περιοχή και αυξάνεται η πιθανότητα να σκοπεύουν να αλλάξουν στέγη στο άμεσο μέλλον. Σύμφωνα με τους Blair and Hulsbergen η αύξηση των μειονεκτημάτων οδηγεί σε μείωση των ενοικίων και ταυτόχρονα το μειωμένο ενοίκιο αποτελεί κίνητρο για την εγκατάσταση μειονεκτούντων ομάδων σε μία περιοχή (Blair and Hulsbergen, 1993). Έτσι, θα μπορούσε να ειπωθεί ότι η αύξηση των μειονεκτημάτων, τα οποία γίνεται κατανοητό ότι είναι αίτιο για τη μείωση των ενοικίων, οδηγεί στην εγκατάσταση στην περιοχή ατόμων που δεν έχουν τη δυνατότητα να μείνουν σε άλλες περιοχές με λιγότερα μειονεκτήματα και η μείωση των μειονεκτημάτων στην περιοχή αυξάνει τις πιθανότητες να οδηγηθούν στην απόφαση για αλλαγή στέγης στο άμεσο μέλλον και στην μετακίνηση του νοικοκυριού τους σε άλλες περιοχές.

Παράλληλα, όσο αυξάνεται η άποψη των ερωτώμενων ότι η εκπαίδευση αποτελεί πλεονέκτημα για την περιοχή τόσο μειώνεται η πιθανότητα να αποφασίσουν να αλλάξουν στέγη στο άμεσο μέλλον. Όπως είναι λογικό, η προσφορά αξιοπρεπών εκπαίδευσης στους νέους και στα παιδιά είναι ένα καλό επιχείρημα να αποφασίσουν οι γονείς να παραμείνουν σε μία περιοχή και να μην αλλάξουν στέγη, αφού προσφέρεται στα παιδιά τους ένα σημαντικό αγαθό, η εκπαίδευση. Παρόμοια αποτελέσματα φαίνεται ότι βγαίνουν και στην περίπτωση της εύκολης πρόσβασης στο Μεταξουργείο. Όσο αυξάνεται η άποψη των ερωτώμενων ότι η εύκολη πρόσβαση είναι πλεονέκτημα για την περιοχή, τόσο μειώνεται η πιθανότητα να αλλάξουν στέγη στο άμεσο μέλλον. Όπως φαίνεται και από τον χρόνο μετακίνησης που αναφέρθηκε παραπάνω, οι ερωτώμενοι επηρεάζονται σημαντικά από το χρόνο που χρειάζονται για να μετακινηθούν και να φτάσουν στο σπίτι τους, όπως και τον τρόπο που θα το κάνουν αυτό. Έτσι, όσο μικρότερος είναι ο χρόνος και όσο ευκολότερη είναι η πρόσβαση τόσο μειώνονται οι πιθανότητες να αποφασίσουν να αλλάξουν στέγη και να μετακινήσουν το νοικοκυριό τους σε άλλη περιοχή.

Αντίθετα, στην περίπτωση της διασκέδασης, όταν αυξάνεται η πιθανότητα οι κάτοικοι να θεωρούν πλεονέκτημα για το Μεταξουργείο την διασκέδαση και την ψυχαγωγία -την ύπαρξη δηλαδή θεάτρων, σινεμά και νυχτερινών κέντρων- τόσο αυξάνεται

και η πιθανότητα να σκοπεύουν να αλλάξουν στέγη στο άμεσο μέλλον. Σύμφωνα με πολλούς ερευνητές η ύπαρξη πολλών νυχτερινών κέντρων και κέντρων διασκέδασης σε μία περιοχή δημιουργεί προβλήματα, όπως εγκληματικότητα, θόρυβο, χρήση και εμπόριο ναρκωτικών (Blair & Hulsbergen, 1993; Cherry, 1998; Oc & Tiesdell, 1998; Roberts, 2006; Hobbs, 2003). Οι ερωτώμενοι μπορεί να θεωρούν ότι είναι πλεονέκτημα για την περιοχή η ύπαρξη τέτοιων κέντρων διασκέδασης και μπορεί με αυτό το τρόπο να οδηγηθεί η περιοχή σε ανάπτυξη αλλά ταυτόχρονα θεωρούν ότι η περιοχή αλλάζει μορφή, όχι απαραίτητα αρνητικά, αλλά πάντως δεν θα είναι πλέον περιοχή για κατοίκηση αλλά για ανάπτυξη άλλων χρήσεων.

Ταυτόχρονα οι ερωτώμενοι που θεωρούν ότι οι οίκοι ανοχής αποτελούν σημαντικό πρόβλημα για το Μεταξουργείο έχουν μεγαλύτερη πιθανότητα να σκοπεύουν να αλλάξουν στέγη στο άμεσο μέλλον. Επίσης, εκείνοι οι κάτοικοι που πιστεύουν ότι οι κακοδιατηρημένοι δρόμοι είναι μία δυσάρεστη κατάσταση για το Μεταξουργείο έχουν μεγαλύτερη πιθανότητα να αποφασίσουν να αλλάξουν στέγη στο άμεσο μέλλον, ενώ και εκείνοι που θεωρούν ότι η έλλειψη ασφάλειας αποτελεί σημαντικό μεγάλο πρόβλημα για την περιοχή σκοπεύουν να αλλάξουν στέγη άμεσα. Και στις τρεις περιπτώσεις η απόφαση για αλλαγή στέγης γίνεται πιο εύκολη αφού τόσο η έλλειψη ασφάλειας όσο και οι κακοδιατηρημένοι δρόμοι και η λειτουργία οίκων ανοχής χειροτερεύουν σημαντικά την ποιότητα ζωής και εκείνοι απαιτούν για τους ίδιους και τις οικογένειές τους περισσότερες ανέσεις και καλύτερο τρόπο ζωής, με λιγότερα προβλήματα (Παπαγιάννης, 1997; Ζήβας, 1997; Oc & Tiesdell, 1998; Μιχαήλ, 1997; Blair & Hulsbergen, 1993; Cherry, 1998; Blair & Cherry, 1998; Roberts, 2006; Hobbs, 2003).

Προσδιοριστικοί παράγοντες που επηρεάζουν την άποψη των ιδιοκτητών επιχειρήσεων του Μεταξουργείου για τον αριθμό των μειονεκτημάτων στην περιοχή

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω οι κάτοικοι μίας περιοχής επηρεάζονται από πολλούς παράγοντες για να σχηματίσουν άποψη για τον αριθμό των μειονεκτημάτων που μπορεί να έχει η περιοχή στην οποία διαμένουν. Το ίδιο συμβαίνει και στην περίπτωση των κατοίκων του Μεταξουργείου, αλλά και των ιδιοκτητών επιχειρήσεων, οι οποίοι μπορεί να διαμορφώνουν άποψη ανάλογα με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά τους ή με άλλα γνωρίσματα, όπως τα χρόνια που διαμένουν και γνωρίζουν την περιοχή και τον τόπο εργασίας τους.

Για τον προσδιορισμό των παραγόντων που επηρεάζουν την άποψη των ιδιοκτητών επιχειρήσεων του Μεταξουργείου σχετικά με τον αριθμό των μειονεκτημάτων που έχει η περιοχή χρησιμοποιήθηκαν τα δημογραφικά χαρακτηριστικά και άλλες μεταβλητές που θεωρήθηκαν ότι μπορεί να επηρεάζουν την άποψη αυτή. Πιο συγκεκριμένα εκτιμήθηκε η παρακάτω παλινδρόμηση:

$$\text{meione kt} = \beta_0 + \beta_1 * \text{egatast} + \beta_2 * \text{xam.enoi} + \beta_3 * \text{morfosi} + \varepsilon_i$$

Όπου:

meione kt: ποσοτική μεταβλητή, η οποία δημιουργήθηκε από το άθροισμα έντεκα ψευδομεταβλητών που αναφέρονταν στην άποψη των ιδιοκτητών επιχειρήσεων της περιοχής μελέτης για τα μειονεκτήματα του Μεταξουργείου

οι ψευδομεταβλητές αυτές ήταν:

oik.apox: ψευδομεταβλητή που λαμβάνει την τιμή 1 όταν οι ερωτώμενοι πιστεύουν ότι οι οίκοι ανοχής είναι μειονέκτημα για την περιοχή και την τιμή 0 όταν δεν το θεωρούν μειονέκτημα

foreign: ψευδομεταβλητή που λαμβάνει την τιμή 1 όταν οι ερωτώμενοι πιστεύουν ότι η συγκέντρωση αλλοδαπών είναι μειονέκτημα για την περιοχή και την τιμή 0 όταν δεν το θεωρούν μειονέκτημα

narkotik: ψευδομεταβλητή που λαμβάνει την τιμή 1 όταν οι ερωτώμενοι πιστεύουν ότι το εμπόριο ναρκωτικών είναι μειονέκτημα για την περιοχή και την τιμή 0 όταν δεν το θεωρούν μειονέκτημα

tokoglif: ψευδομεταβλητή που λαμβάνει την τιμή 1 όταν οι ερωτώμενοι πιστεύουν ότι οι τοκογλύφοι είναι μειονέκτημα για την περιοχή και την τιμή 0 όταν δεν το θεωρούν μειονέκτημα

egatalel: ψευδομεταβλητή που λαμβάνει την τιμή 1 όταν οι ερωτώμενοι πιστεύουν ότι τα εγκαταλελειμμένα ακίνητα είναι μειονέκτημα για την περιοχή και την τιμή 0 όταν δεν το θεωρούν μειονέκτημα

lakoubes: ψευδομεταβλητή που λαμβάνει την τιμή 1 όταν οι ερωτώμενοι πιστεύουν ότι οι κακοδιατηρημένοι δρόμοι είναι μειονέκτημα για την περιοχή και την τιμή 0 όταν δεν το θεωρούν μειονέκτημα

traffic: ψευδομεταβλητή που λαμβάνει την τιμή 1 όταν οι ερωτώμενοι πιστεύουν ότι η κυκλοφοριακή συμφόρηση είναι μειονέκτημα για την περιοχή και την τιμή 0 όταν δεν το θεωρούν μειονέκτημα

elgreen: ψευδομεταβλητή που λαμβάνει την τιμή 1 όταν οι ερωτώμενοι πιστεύουν ότι η έλλειψη πρασίνου και ελεύθερων χώρων είναι μειονέκτημα για την περιοχή και την τιμή 0 όταν δεν το θεωρούν μειονέκτημα

rip.thor: ψευδομεταβλητή που λαμβάνει την τιμή 1 όταν οι ερωτώμενοι πιστεύουν ότι η ρύπανση και ο θόρυβος είναι μειονεκτήματα για την περιοχή και την τιμή 0 όταν δεν τα θεωρούν μειονεκτήματα

el.asf: ψευδομεταβλητή που λαμβάνει την τιμή 1 όταν οι ερωτώμενοι πιστεύουν ότι η έλλειψη ασφάλειας είναι μειονέκτημα για την περιοχή και την τιμή 0 όταν δεν το θεωρούν μειονέκτημα

xriseis: ψευδομεταβλητή που λαμβάνει την τιμή 1 όταν οι ερωτώμενοι πιστεύουν ότι οι ανεπιθύμητες χρήσεις, όπως κάποιες από τις επαγγελματικές δραστηριότητες, είναι μειονέκτημα για την περιοχή και την τιμή 0 όταν δεν το θεωρούν μειονέκτημα.

Και οι ερμηνευτικές μεταβλητές:

egatast: ο χρόνος πρώτης εγκατάστασης στο Μεταξουργείο

xam.enoi: ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν ο λόγος εγκατάστασης της επιχείρησης στο Μεταξουργείο ήταντα χαμηλά ενοίκια που επικρατούν στην περιοχή και την τιμή 0 άλλο.

morfosi: τη μόρφωση των ερωτώμενων ιδιοκτητών επιχειρήσεων

Με δεδομένο ότι η εξαρτημένη μεταβλητή είναι ποσοτική μεταβλητή, η εκτίμηση των παραμέτρων β_i του υποδείγματος για την άποψη των ιδιοκτητών επιχειρήσεων σχετικά με τον αριθμό των μειονεκτημάτων που παρατηρούνται στο Μεταξουργείο, πραγματοποιήθηκε με τη χρήση της πολλαπλής γραμμικής παλινδρόμησης (multiple linear regression analysis), η οποία στηρίζεται στην εφαρμογή της μεθόδου των ελαχίστων τετραγώνων. Τα εμπειρικά αποτελέσματα με τη μέθοδο απομάκρυνσης δέσμης ανεξαρτήτων μεταβλητών από την εξίσωση της παλινδρόμησης παρουσιάζονται στον ακόλουθο πίνακα:

Πίνακας 14.4: Εκτίμηση γραμμικής παλινδρόμησης για την άποψη των ιδιοκτητών επιχειρήσεων σχετικά με τον αριθμό των μειονεκτημάτων στο Μεταξουργείο	
ΜΕΤΑΒΛΗΤΕΣ	ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ meionekt
Σταθερά	8,051*** (5,592)
egatast	-0,740*** (-3,051)
xam.enoi	1,994* (1,813)
morfosi	0,567*** (2,659)
R^2 (διορθωμένο)	0,195
F	5,373***
Σημείωση: Στις παρενθέσεις παρουσιάζεται η στατιστική t. ***, **, * υποδηλώνουν στατιστική σημαντικότητα 1%, 5% και 10% αντίστοιχα	

Έτσι, η εκτιμώμενη συνάρτηση για την άποψη των ερωτώμενων κατοίκων για τον αριθμό των μειονεκτημάτων που παρατηρούνται στην περιοχή έχει ως εξής:

$$\text{meionekt} = 8,051 - 0,740 * \text{egatast} + 1,994 * \text{xam.enoi} + 0,567 * \text{morfosi}$$

Από την ανάλυση της διακύμανσης για τη συγκεκριμένη παλινδρόμηση προκύπτει ότι η στατιστική F για τον έλεγχο της στατιστικής σημαντικότητας ολόκληρης της παλινδρόμησης είναι 5,373 με p-value 0,003, που επιτρέπει την απόρριψη της H_0 και την αποδοχή ότι η ερμηνευτική ικανότητα της παλινδρόμησης είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Γίνεται, δηλαδή, δεκτό ότι υπάρχει στατιστική σημαντική γραμμική συσχέτιση μεταξύ της άποψης για τον αριθμό των μειονεκτημάτων που παρατηρούνται στο Μεταξουργείο και των ερμηνευτικών μεταβλητών του υποδείγματος. Σύμφωνα με τον συντελεστή προσδιορισμού, διορθωμένο ως προς τους βαθμούς ελευθερίας (R^2), το 19,5% της διακύμανσης της άποψης για τον αριθμό των μειονεκτημάτων που παρατηρούνται στο Μεταξουργείο ερμηνεύεται από την παλινδρόμηση.

Αναλυτικότερα, η σχέση της άποψης για τον αριθμό των μειονεκτημάτων που παρατηρούνται στο Μεταξουργείο και του χρόνου της πρώτης εγκατάστασης στο Μεταξουργείο των ερωτώμενων ιδιοκτητών επιχειρήσεων είναι αρνητική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Έτσι, όσο παλαιότερα εγκαταστάθηκαν οι ερωτώμενοι ιδιοκτήτες επιχειρήσεων στο Μεταξουργείο τόσο αυξάνεται ο αριθμός των μειονεκτημάτων που θεωρούν ότι υπάρχουν στην περιοχή. Η σχέση αυτή εξηγείται από την αντίληψη ότι εκείνοι που εγκαταστάθηκαν νωρίτερα στο Μεταξουργείο έχουν γνωρίσει το Μεταξουργείο ως μία ευημερούσα περιοχή, χωρίς πολλά μειονεκτήματα και θεωρούν ότι αυτή τη στιγμή η εικόνα της περιοχής που παρατηρείται διαθέτει μεγάλο αριθμό μειονεκτημάτων, συγκρινόμενη πάντα με το παρελθόν που οι περισσότεροι γνώρισαν.

Σχετικά με το χαμηλό ενοίκιο, ως λόγο για εγκατάσταση στην περιοχή μελέτης, προκύπτει ότι η σχέση της άποψης για τον αριθμό των μειονεκτημάτων που παρατηρούνται στο Μεταξουργείο και του συγκεκριμένου λόγου εγκατάστασης είναι θετική, σε επίπεδο σημαντικότητας 10%. Δηλαδή, εκείνοι που εγκαταστάθηκαν στο Μεταξουργείο λόγω των χαμηλών ενοικίων που ίσχυαν ή ισχύουν στην περιοχή σε σχέση με άλλες περιοχές, θεωρούν περισσότερο από άλλους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων οι οποίοι είχαν άλλους λόγους εγκατάστασης ότι ο αριθμός των μειονεκτημάτων που υπάρχουν στην περιοχή μελέτης είναι μεγάλος.

Τέλος, η σχέση της άποψης για τον αριθμό των μειονεκτημάτων που παρατηρούνται στο Μεταξουργείο και της μόρφωσης των ερωτώμενων ιδιοκτητών επιχειρήσεων βρέθηκε θετική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Όσο αυξάνεται η μόρφωση των ερωτώμενων, τόσο αυξάνεται και ο αριθμός των μειονεκτημάτων που θεωρούν οι επιχειρηματίες ότι παρατηρούνται στην περιοχή μελέτης. Αυτό συμβαίνει, κυρίως, γιατί οι περισσότεροι μορφωμένοι άνθρωποι έχουν τη δυνατότητα να παρατηρούν καλύτερα και να απαιτούν περισσότερα πράγματα από την περιοχή που δραστηριοποιούνται επιχειρηματικά.

Προσδιοριστικοί παράγοντες που επηρεάζουν την ικανοποίηση των ιδιοκτητών επιχειρήσεων από τις παρεμβάσεις που έχουν πραγματοποιηθεί την τελευταία δεκαετία στο Μεταξουργείο με σκοπό την ανάπτυξή του

Οι ιδιοκτήτες επιχειρήσεων μιας περιοχής επηρεάζονται από πολλούς παράγοντες για να θεωρούνται ικανοποιημένοι από τις παρεμβάσεις που γίνονται από τους αρμόδιους φορείς στην περιοχή που δραστηριοποιούνται με σκοπό την ανάπτυξή της. Το ίδιο συμβαίνει και στην περίπτωση των επιχειρηματιών του Μεταξουργείου, οι οποίοι μπορεί να επηρεάζονται από τα δημογραφικά χαρακτηριστικά τους ή άλλα γνωρίσματα, όπως οι λόγοι εγκατάστασης στην περιοχή για να νιώθουν ικανοποιημένοι από τις παρεμβάσεις που έγιναν στην περιοχή την τελευταία δεκαετία με σκοπό την ανάπτυξη του Μεταξουργείου.

Για τον προσδιορισμό των παραγόντων που επηρεάζουν την ικανοποίηση των ιδιοκτητών επιχειρήσεων του Μεταξουργείου, σχετικά με τις παρεμβάσεις που έχουν πραγματοποιηθεί την τελευταία δεκαετία στην περιοχή δραστηριοποίησής τους με σκοπό την ανάπτυξή της χρησιμοποιήθηκαν τα δημογραφικά χαρακτηριστικά και άλλες μεταβλητές που θεωρήθηκαν ότι μπορεί να επηρεάζουν την άποψη αυτή. Πιο συγκεκριμένα εκτιμήθηκε η παρακάτω παλινδρόμηση:

$$Ikanop = \beta_0 + \beta_1 * kikkomv + \beta_2 * pleonekt + \beta_3 * top.gen + \varepsilon_i$$

Όπου:

Ikanop: ποσοτική μεταβλητή, η οποία αναφέρεται στην ικανοποίηση των κατοίκων από τις παρεμβάσεις που έχουν γίνει την τελευταία δεκαετία στην περιοχή του Μεταξουργείου με σκοπό την ανάπτυξή της

Και οι ερμηνευτικές μεταβλητές:

kikkomv: ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν οι ερωτώμενοι ως λόγο εγκατάστασης της επιχείρησής τους στο Μεταξουργείο αναφέρουν την ιδιότητά του ως κυκλοφοριακό κόμβο και την τιμή 0 σε οποιαδήποτε άλλη περίπτωση

Top.gen: ψευδομεταβλητή η οποία λαμβάνει την τιμή 1 όταν οι ερωτώμενοι έχουν γεννηθεί στο Μεταξουργείο και την τιμή 0 αλλιώς

pleonekt: ποσοτική μεταβλητή, η οποία δημιουργήθηκε από το άθροισμα έντεκα ψευδομεταβλητών που αναφέρονταν στην άποψη των ιδιοκτητών επιχειρήσεων της περιοχής μελέτης για τα πλεονεκτήματα του Μεταξουργείου

οι ψευδομεταβλητές αυτές ήταν:

shopping: ψευδομεταβλητή που λαμβάνει την τιμή 1 όταν οι ερωτώμενοι πιστεύουν ότι τα εμπορικά καταστήματα είναι πλεονέκτημα για την περιοχή και την τιμή 0 όταν δεν το θεωρούν πλεονέκτημα

educat: ψευδομεταβλητή που λαμβάνει την τιμή 1 όταν οι ερωτώμενοι πιστεύουν ότι η εκπαίδευση είναι πλεονέκτημα για την περιοχή και την τιμή 0 όταν δεν το θεωρούν πλεονέκτημα

hospital: ψευδομεταβλητή που λαμβάνει την τιμή 1 όταν οι ερωτώμενοι πιστεύουν ότι η περίθαλψη είναι πλεονέκτημα για την περιοχή και την τιμή 0 όταν δεν το θεωρούν πλεονέκτημα

enjoy: ψευδομεταβλητή που λαμβάνει την τιμή 1 όταν οι ερωτώμενοι πιστεύουν ότι η διασκέδαση και η ψυχαγωγία, όπως τα θέατρα, τα σινεμά και τα νυχτερινά κέντρα, είναι πλεονέκτημα για την περιοχή και την τιμή 0 όταν δεν το θεωρούν πλεονέκτημα

service: ψευδομεταβλητή που λαμβάνει την τιμή 1 όταν οι ερωτώμενοι πιστεύουν ότι οι υπηρεσίες, όπως οι δημόσιες υπηρεσίες, τα ταμεία και οι τράπεζες, είναι πλεονέκτημα για την περιοχή και την τιμή 0 όταν δεν το θεωρούν πλεονέκτημα

free.xor: ψευδομεταβλητή που λαμβάνει την τιμή 1 όταν οι ερωτώμενοι πιστεύουν ότι το πράσινο, οι ελεύθεροι χώροι και οι παιδικές χαρές είναι πλεονέκτημα για την περιοχή και την τιμή 0 όταν δεν το θεωρούν πλεονέκτημα

peace: ψευδομεταβλητή που λαμβάνει την τιμή 1 όταν οι ερωτώμενοι πιστεύουν ότι η ησυχία και η καθαριότητα είναι πλεονεκτήματα για την περιοχή και την τιμή 0 όταν δεν το θεωρούν πλεονεκτήματα

market: ψευδομεταβλητή που λαμβάνει την τιμή 1 όταν οι ερωτώμενοι πιστεύουν ότι η οικονομικότερη αγορά είναι πλεονέκτημα για την περιοχή και την τιμή 0 όταν δεν το θεωρούν πλεονέκτημα

mmm: ψευδομεταβλητή που λαμβάνει την τιμή 1 όταν οι ερωτώμενοι πιστεύουν ότι η πληθώρα των Μέσων Μαζικής Μεταφοράς, όπως τα λεωφορεία, τα τρόλεϊ και το μετρό, είναι πλεονεκτήματα για την περιοχή και την τιμή 0 όταν δεν το θεωρούν πλεονεκτήματα

prosvasi: ψευδομεταβλητή που λαμβάνει την τιμή 1 όταν οι ερωτώμενοι πιστεύουν ότι η εύκολη πρόσβαση, είναι πλεονεκτήματα για την περιοχή και την τιμή 0 όταν δεν το θεωρούν πλεονεκτήματα

history: ψευδομεταβλητή που λαμβάνει την τιμή 1 όταν οι ερωτώμενοι πιστεύουν ότι η ιστορία του Μεταξουργείου, είναι πλεονεκτήματα για την περιοχή και την τιμή 0 όταν δεν το θεωρούν πλεονεκτήματα.

Με δεδομένο ότι η εξαρτημένη μεταβλητή είναι ποσοτική μεταβλητή, η εκτίμηση των παραμέτρων β_i του υποδείγματος για την ικανοποίηση των ιδιοκτητών επιχειρήσεων σχετικά με τις παρεμβάσεις που πραγματοποιήθηκαν στο Μεταξουργείο την τελευταία δεκαετία με σκοπό την ανάπτυξή του, πραγματοποιήθηκε με τη χρήση της πολλαπλής γραμμικής παλινδρόμησης (multiple linear regression analysis), η οποία στηρίζεται στην εφαρμογή της μεθόδου των ελαχίστων τετραγώνων. Τα εμπειρικά αποτελέσματα με τη μέθοδο απομάκρυνσης δέσμης ανεξαρτήτων μεταβλητών από την εξίσωση της παλινδρόμησης παρουσιάζονται στον ακόλουθο πίνακα:

Πίνακας 14.5: Εκτίμηση γραμμικής παλινδρόμησης για την ικανοποίηση των ιδιοκτητών επιχειρήσεων από τις παρεμβάσεις που έχουν πραγματοποιηθεί στο Μεταξουργείο την τελευταία δεκαετία με σκοπό την ανάπτυξή του	
ΜΕΤΑΒΛΗΤΕΣ	ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ikanop
Σταθερά	0,407** (2,559)
kiklkomv	0,746** (2,087)
pleonekt	4,910E-02 (1,329)
top.gen	0,506** (2,370)
R^2 (διορθωμένο)	0,149
F	3,747**
Σημείωση: Στις παρενθέσεις παρουσιάζεται η στατιστική t. ***, **, * υποδηλώνουν στατιστική σημαντικότητα 1%, 5% και 10% αντίστοιχα	

Έτσι, η εκτιμώμενη συνάρτηση για την ικανοποίηση των ερωτώμενων ιδιοκτητών επιχειρήσεων σχετικά με τις παρεμβάσεις που έχουν πραγματοποιηθεί στην περιοχή την τελευταία δεκαετία με σκοπό την ανάπτυξη της περιοχής έχει ως εξής:

$$\text{Ikanop} = 0,407 + 0,746 * \text{kiklkomv} + 4,910\text{E-}02 * \text{pleonekt} + 0,506 * \text{top.gen}$$

Από την ανάλυση της διακύμανσης για τη συγκεκριμένη παλινδρόμηση προκύπτει ότι η στατιστική F για τον έλεγχο της στατιστικής σημαντικότητας ολόκληρης της παλινδρόμησης είναι 3,747 με p-value 0,018, που επιτρέπει την απόρριψη της H_0 και την αποδοχή ότι η ερμηνευτική ικανότητα της παλινδρόμησης είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Γίνεται, δηλαδή, δεκτό ότι υπάρχει στατιστικά σημαντική γραμμική συσχέτιση μεταξύ της ικανοποίησης για τις παρεμβάσεις που έχουν γίνει στο Μεταξουργείο τα τελευταία δέκα χρόνια με σκοπό την ανάπτυξή του και των ερμηνευτικών μεταβλητών του υποδείγματος. Σύμφωνα με τον συντελεστή προσδιορισμού, διορθωμένο ως προς τους βαθμούς ελευθερίας (R^2), το 14,9% της διακύμανσης της ικανοποίησης για τις παρεμβάσεις που έχουν πραγματοποιηθεί στην περιοχή μελέτης την τελευταία δεκαετία με σκοπό την ανάπτυξη της περιοχής ερμηνεύεται από την παλινδρόμηση.

Πιο συγκεκριμένα, η σχέση της ικανοποίησης από τις παρεμβάσεις που έχουν γίνει την τελευταία δεκαετία, με σκοπό την ανάπτυξη της περιοχής, και της ύπαρξης κυκλοφοριακού κόμβου στην περιοχή, ως λόγο εγκατάστασης στο Μεταξουργείο είναι θετική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Δηλαδή, εκείνοι που δηλώνουν ότι εγκαταστάθηκαν στο Μεταξουργείο λόγω της ύπαρξης κυκλοφοριακού κόμβου εκεί είναι περισσότερο πιθανό να είναι ικανοποιημένοι από τις παρεμβάσεις που έγιναν στην περιοχή τα τελευταία δέκα χρόνια, με σκοπό την ανάπτυξη του Μεταξουργείου, από τους υπολοίπους ερωτώμενους που εγκαταστάθηκαν για άλλους λόγους εκεί.

Σχετικά με την άποψη για τον αριθμό των πλεονεκτημάτων που παρατηρούνται στο Μεταξουργείο, προκύπτει ότι η σχέση της με την ικανοποίηση για τις παρεμβάσεις που έχουν γίνει στην περιοχή την τελευταία δεκαετία, με σκοπό την ανάπτυξή της είναι θετική, χωρίς, όμως, να είναι στατιστικά σημαντική. Τα παραπάνω φαίνεται ότι είναι εν μέρει αναμενόμενα, αφού οι ερωτώμενοι που έχουν ενστερνιστεί και καρπώνονται τα πλεονεκτήματα της περιοχής είναι αυτοί που νιώθουν μεγαλύτερη ικανοποίηση από τις παρεμβάσεις που έχουν γίνει. Εξάλλου, οι παρεμβάσεις που έχουν γίνει είναι αυτές που σε μεγάλο βαθμό αφορούν την περαιτέρω ανάπτυξη των πλεονεκτημάτων της περιοχής.

Τέλος, η σχέση της ικανοποίησης των ερωτώμενων ιδιοκτητών επιχειρήσεων του Μεταξουργείου για τις παρεμβάσεις που έχουν πραγματοποιηθεί τα τελευταία δέκα χρόνια με σκοπό την ανάπτυξή του και του τύπου γέννησης των επιχειρηματικών βρέθηκε θετική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Οι ιδιοκτήτες επιχειρήσεων που γεννήθηκαν στο Μεταξουργείο είναι περισσότερο ικανοποιημένοι για τις παρεμβάσεις που έχουν πραγματοποιηθεί εκεί την τελευταία δεκαετία από αυτούς που γεννήθηκαν κάπου αλλού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 15: ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΩΝ

Συνέντευξη με Ιωάννη Δουρούτη

Η πρώτη συνέντευξη πραγματοποιήθηκε στις 16 Νοεμβρίου 2006 τελείως αναπάντεχα και όταν η μελετήτρια είχε αρχίσει ήδη τη συλλογή ερωτηματολογίων από τις γειτονιές του Μεταξουργείου. Σε μία τέτοια επίσκεψη στην οδό Μεγάλου Αλεξάνδρου οι κάτοικοι της περιοχής θέλησαν να της παρουσιάσουν “τον ιδιοκτήτη όλου του Μεταξουργείου”, τον κύριο Ιωάννη Δουρούτη. Ο κύριος Δουρούτης, ένας ηλικιωμένος κύριος με τη φινέτσα, όμως, που θα ζήλευε κάθε κάτοικος της *Παλιάς Αθήνας* θέλησε αμέσως να γνωρίσει την κοπέλα που προσπαθούσε να μάθει στοιχεία για την περιοχή. Έτσι, ξεκίνησε μία κουβέντα – συνέντευξη που φυσικά δεν ήταν αναμενόμενη από καμία από τις δύο πλευρές αλλά η οποία ταυτόχρονα ήταν αυθόρμητη. Σε αυτό το σημείο πρέπει να ειπωθεί ένα μεγάλο ευχαριστώ από την πλευρά της μελετήτριας προς το σημαντικότερο ίσως πρόσωπο στην περιοχή του Μεταξουργείου, που ενώ δεν την γνώριζε δέχτηκε ανεπιφύλαχτα να της απαντήσει σε κάθε ερώτηση και να της επιτρέψει αυτή τη συζήτηση να την αποτυπώσει σε χαρτί ως συνέντευξη στην έρευνα που είχε αρχίσει να πραγματοποιεί. Ο κύριος Δουρούτης, όπως φάνηκε και στην βιβλιογραφική ανασκόπηση, δεν ανήκε από τη γέννησή του στην οικογένεια Δουρούτη. Έφτασε στο Μεταξουργείο το 1924 και η οικογένεια αποφάσισε να τον υιοθετήσει και να τον εντάξει στην οικογένειά της, μαζί με τη σύζυγό του, το 1940, λίγο πριν το γάμο τους τον Σεπτέμβριο του ίδιου έτους. Ο κύριος Δουρούτης αναφέρει, όταν ερωτάτε για την ιστορία της οικογενείας, ότι στην περιοχή μελέτης έφτασε ο Γεώργιος Δουρούτης, ο πατέρας του Αθανασίου που ίδρυσε το εργοστάσιο στην περιοχή μελέτης. Ο κύριος Δουρούτης υποστηρίζει ότι η μεγάλη επιτυχία της οικογένειας, και κυρίως του Αθανασίου, που αφορά περισσότερο την ανάπτυξη της περιοχής μελέτης, είναι αποτέλεσμα της αποφασιστικότητας και την δουλειάς που πρόσφεραν τα μέλη της. Ο Αθανάσιος Δουρούτης απέκτησε με τη σύζυγό του Φλωρεντία επτά αγόρια και μία κόρη.

Για τη σημερινή εικόνα του Μεταξουργείου, το οποίο γνώρισε ημέρες ευημερίας λόγω του εργοστασίου και της προσφοράς της οικογένειάς του, ο Ιωάννης Δουρούτης θεωρεί ότι η κατάσταση έχει φτάσει στο απροχώρητο. Η υποβάθμιση της περιοχής ακολούθησε το πέρας των ετών και το ενδιαφέρον από τους αρμόδιους φορείς δεν έφτασε ποτέ στο Μεταξουργείο. Ο ίδιος αναφέρει ότι έχει προσφέρει στο Δήμο Αθηναίων όλη την

ακίνητη περιουσία του, εκτός από την οικία του στην οποία ζει μαζί με το προσωπικό του, μία καμαριέρα, μία μαγείρισσα και τον οδηγό του. Δυστυχώς, όμως, παρά τις προσφορές που έκανε και την θέλησή του για να πραγματοποιήσει, παρά την ηλικία του, και άλλα πράγματα στην περιοχή δεν έχει την ανταπόκριση που επιθυμεί από τους αρμόδιους φορείς. Έχει επιδιώξει να συναντηθεί με πολλούς από τους τελευταίους δημάρχους Αθηναίων στο Μεταξουργείο ώστε να εκθέσει τα προβλήματα της περιοχής και τις απαιτήσεις του για την εκμετάλλευση των ακινήτων, αλλά φαίνεται ότι αυτές δεν ευοδώθηκαν, παρά τις φιλικές σχέσεις που έχει με πολλούς από αυτούς. Η μοναδική ανταπόκριση που είχαν οι ενέργειες του Ιωάννη Δουρούτη ήταν αυτές από το Δήμο Αθηναίων επί δημαρχίας της πρώην δημάρχου Ντόρας Μπακογιάννη. Δημιουργήθηκε στο χώρο που ανήκε στην οικογένεια Δουρούτη μία ομώνυμη πλατεία, χωρίς, όμως, τις προδιαγραφές που επιθυμούσε ο ίδιος, το πράσινο και τα σημεία που θα μπορούσαν να συναντούνται οι κάτοικοι.

Ο Ιωάννης Δουρούτης φαίνεται ότι είναι απογοητευμένος όχι μόνο από την εξωτερική σημερινή εικόνα της περιοχής, αλλά και από τους κατοίκους της. Αν και αναφέρει ότι έχει γείτονες και φίλους στην περιοχή που τον στηρίζουν και τον αγαπούν, αναφέρει ότι έχει μειωθεί σημαντικά ο πληθυσμός του Μεταξουργείου, κυρίως οι παλιοί έλληνες κάτοικοι της περιοχής, χωρίς να κατηγορεί τους αλλοδαπούς κατοίκους και εργαζόμενους στην περιοχή με πολλούς από τους οποίους γνωρίζεται. Με θετικά σχόλια αναφέρεται και για τον σύλλογο της περιοχής «Το Δημόσιο Σήμα», αν και θεωρεί ότι όσες προσπάθειες και να γίνουν από ιδιωτικούς φορείς, αν δεν υπάρχει το ενδιαφέρον από τους αρμόδιους, δημόσιους φορείς δεν μπορεί να επιτευχθεί το επιθυμητό αποτέλεσμα.

Ο Ιωάννης Δουρούτης συνεχίζει να επιδιώκει την ανάπτυξη της περιοχής που αγάπησε τόσο πολύ και παρά την ηλικία του αναφέρει μελλοντικά σχέδια για να πείσει τους αρμόδιους φορείς να ενδιαφερθούν για την περιοχή. Ποτέ δεν έβαλε το προσωπικό συμφέρον πάνω από το συμφέρον της περιοχής και για το λόγο αυτό δεν τον ενδιαφέρουν οι βραβεύσεις και οι παρασημοφορήσεις του, αλλά η αλλαγή του Μεταξουργείου σε μία πιο υποφερτή γειτονιά για κατοίκηση.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΜΕ Ε.Α.Χ.Α. Α.Ε.

Σήμερα, η Αθήνα έχει αλλάξει τελείως μορφή σε σχέση με τα πρώτα χρόνια της ίδρυσής της σαν Πρωτεύουσα του Ελληνικού Κράτους. Στο Δήμο Αθηναίων ζει το μεγαλύτερο ποσοστό πληθυσμού, σε σχέση με όλη την Ελλάδα και παράλληλα έχουν συσσωρευτεί στο ίδιο μέρος ο μεγαλύτερος αριθμός προσφοράς υπηρεσιών του δευτερογενή και τριτογενή τομέα παραγωγής της χώρας. Ταυτόχρονα, παρουσιάζεται μία εγκατάλειψη των πολιτισμικών δρώμενων και των μνημείων, αρχαίων ή νεότερων. Οι περιοχές γύρω από την Ακρόπολη και οι περιοχές της Ακαδημίας Πλάτωνος, Μεταξουργείο, Κολωνός, Γκαζοχώρι, Εξάρχεια και Κεραμεικός έχουν εγκαταλειφθεί και έχουν χάσει την αίγλη που είχαν παλαιότερα. Οι δρόμοι είναι στενοί και δεν μπορούν να χωρέσουν τον όγκο των αυτοκινήτων που κινούνται σήμερα στο κέντρο της Αθήνας, ενώ οι μεγάλες αστικές οδικές αρτηρίες αντιμετωπίζουν συνήθως κυκλοφοριακά προβλήματα. Τα πεζοδρόμια είναι στενά, όπου υπάρχουν και χωρίς τον απαραίτητο φωτισμό. Το νέφος είναι πλέον μόνιμος επισκέπτης στην πόλη με ότι αυτό μπορεί να επιφέρει στην υγεία των κατοίκων και στην καταστροφή των αρχιτεκτονημάτων, αρχαίων, νεότερων ή και σύγχρονων. Τα νεοκλασικά κτήρια είναι έτοιμα να καταρρεύσουν θέτοντας σε κίνδυνο τόσο την ζωή των περαστικών όσο και την μνήμη των κατοίκων της περιοχής για το πώς ήταν κάποτε. Τέλος, οι σημαντικότεροι και αυτοί που παρέμειναν στην συνείδηση των αθηναίων ως αρχαιολογικοί χώροι είναι κατακερματισμένοι και ασύνδετοι μεταξύ τους, κάνοντας τους κατοίκους της Αθήνας να πιστεύουν ότι δεν έχουν ιστορική συνέχεια μεταξύ τους, ενώ οι υπόλοιποι αρχαιολογικοί χώροι βρίσκονται εγκαταλελειμμένοι και ανεκμετάλλευτοι, αφήνοντας τόσο τους κατοίκους της Αθήνας όσο και τους επισκέπτες της να πιστεύουν ότι δεν υπάρχουν αξιόλογα μνημεία εκεί.

Η Αθήνα ήταν ένα σπάνιο πολιτιστικό και οικολογικό απόθεμα και είναι απαραίτητο να επιστρέψει στην παλιά της θέση και στην αναγνώριση που είχε από την Ελλάδα, την Ευρώπη αλλά και όλο τον κόσμο. Οι αρχαιολογικοί της χώροι, τα βυζαντινά και νεότερα μνημεία της, τα νεοκλασικά της κτήρια αποτελούν μία μοναδική κληρονομιά που έχει η πρωτεύουσα, σε σχέση με τις πόλεις όλου του πλανήτη. Αυτή η κληρονομιά μπορεί να χρησιμοποιηθεί, ώστε να της προσφέρει οικονομικό, περιβαλλοντικό και πολιτισμικό πλούτο. Στόχος του εμπνευστή της Ενοποίησης των Αρχαιολογικών Χώρων είναι να επιστρέψει η Αθήνα στην παλαιότερη αίγλη της και ακόμα καλύτερα να διορθώσει, όσο αυτό είναι δυνατό, τα λάθη του παρελθόντος, τα οποία έγιναν, είτε χωρίς πρόθεση, είτε για να εξυπηρετήσουν και να λύσουν τα προβλήματα εκείνης της εποχής.

Με αυτό τον τρόπο θα μπορούσε η πρωτεύουσα να αποκτήσει ξανά πολιτισμική κληρονομιά, μειωμένη κυκλοφοριακή συμφόρηση, βιώσιμο κυκλοφοριακό δίκτυο, ανεπτυγμένες κεντρικές συνοικίες και καλύτερη ποιότητα ζωής. Θα μπορούσε να διαπιστωθεί σε αυτό το σημείο, λοιπόν, ότι συνολικός στόχος της Ενοποίησης των Αρχαιολογικών Χώρων είναι η βελτίωση ζωής όλων των κατοίκων της πρωτεύουσας, η προώθηση της ιστορικής φυσιογνωμίας των Αθηνών και ταυτόχρονη αναβάθμιση του κέντρου της και τέλος η προστασία του περιβάλλοντος φυσικού ή δομημένου.

Όπως γίνεται αντιληπτό, λόγω της αναγκαιότητας και της σημαντικότητας μίας τέτοιας προσπάθειας, πολλοί ήταν οι φορείς που ασχολήθηκαν με την αναβάθμιση και την αποκατάσταση του ιστορικού κέντρου της Αθήνας. Οι τελευταίες υπηρεσίες που ασχολήθηκαν με το Πρόγραμμα της Ενοποίησης των Αρχαιολογικών Χώρων ήταν τα Υπουργεία Πολιτισμού και ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. Όπως φάνηκε το αποτέλεσμα δεν ήταν και τόσο θετικό, αφού η συνεργασία των δύο Υπουργείων ήταν δύσκολη και οι καθυστερήσεις των ενεργειών υπερβολικά πολλές. Τα βασικά έργα, όμως, για την ανάπλαση της Αθήνας ήταν απαραίτητο να ολοκληρωθούν πριν από τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004. Για το σκοπό αυτό και για να ξεπεραστούν τέτοιου είδους δυσκολίες, τα δύο Υπουργεία αποφάσισαν την ίδρυση μίας εταιρείας που θα αναλάβει εξ' ολοκλήρου την υλοποίηση του Προγράμματος της Ενοποίησης.

Το 1997, λοιπόν, με την Υπουργική Απόφαση 45810, ιδρύεται η εταιρεία με την επωνυμία “ΕΝΟΠΟΙΗΣΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ ΑΘΗΝΑΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ”, με μοναδικό μέτοχο το Ελληνικό Δημόσιο. Έδρα της Εταιρείας είναι ο Δήμος Αθηναίων, ενώ η διάρκεια λειτουργίας της, βάσει του καταστατικού της, είναι μία δεκαετία. Με τα παραπάνω γίνεται σαφές ότι το 2007, η Εταιρεία σταματά να υφίσταται και για την συνέχιση της λειτουργίας της είναι απαραίτητη η ανανέωση του καταστατικού της. Σκοπός της Εταιρείας, βάσει του καταστατικού της και της Υπουργικής Απόφασης που το ενέκρινε είναι η υλοποίηση του προγράμματος της ενοποίησης των Αρχαιολογικών Χώρων της Αθήνας όπως εξειδικεύεται με το πρόγραμμα έργων και παρεμβάσεων που περιλαμβάνονται στο ΦΕΚ 909/15-10-1997. Βάσει των παραπάνω κρίθηκε απαραίτητο να γίνει μία συνέντευξη με τους εκπροσώπους της Εταιρείας, ώστε να γίνουν γνωστά τόσο η ιστορία της περιοχής, όσο και οι ενέργειες που έχουν γίνει από τον συγκεκριμένο φορέα για την ανάπτυξη της περιοχής του Μεταξουργείου. Δυστυχώς, οι εκπρόσωποι του φορέα που δέχτηκαν να μιλήσουν στην μελετήτρια δεν θέλησαν οι συζητήσεις τους να μαγνητοφωνηθούν και να υπάρχει μία πιο ακριβής απόδοση των λεγόμενών τους. Έγινε,

όμως, το δυνατό καλύτερο για να επιτευχθεί η καλύτερη και ακριβέστερη απόδοση των λεγόμενων, τόσο της Υπεύθυνης Επικοινωνίας της Εταιρείας, Κας Γιώτας Γκόνη, όσο και της Υπεύθυνης Έργου για τη περιοχή του Μεταξουργείου, Κας Ευγενίας Λάγιου και της Νομικής Συμβούλου – Προϊστάμενης Νομικής Υπηρεσίας της Εταιρείας Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων Α.Ε., Κας Βικτορίας Ευθυμιάδου.

Όπως φαίνεται, λοιπόν, από τα λεγόμενα των υπευθύνων της Εταιρείας οι ενέργειες που μπορεί να κάνει η Εταιρεία Ενοποίησης είναι να εκπονεί μελέτες που εξειδικεύουν ή συμπληρώνουν την υπάρχουσα προμελέτη για την ενοποίηση των αρχαιολογικών χώρων ή να αναθέτει την ολική ή μερική εκπόνηση τέτοιων μελετών. Επίσης, αρμοδιότητά της είναι να παρακολουθεί και να διαχειρίζεται το Πρόγραμμα Ενοποίησης των αρχαιολογικών χώρων, όσον αφορά στα θέματα μελετών και εκτέλεσης έργων, να αναλαμβάνει την εκτέλεση και την επίβλεψη ή την ανάθεση σε τρίτους όλων των απαιτούμενων για την υλοποίηση του Προγράμματος. Τέλος, μπορεί να εισηγείται όλες τις απαραίτητες ρυθμίσεις και εγκρίσεις –όπως πολεοδομικές και κυκλοφοριακές- και να εκπονεί προδιαγραφές και προκηρύξεις εκδήλωσης ενδιαφέροντος για τις μελέτες και να συντάσσει τεύχη δημοπράτησης έργων προς εκτέλεση, τα οποία συμπεριλαμβάνονται στο έργο.

Η Εταιρεία Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων Α.Ε. αποτελεί επιχείρηση κοινής ωφέλειας και ισχύουν σ' αυτήν οι διατάξεις για τις επιχειρήσεις αυτές, ενώ λειτουργεί σύμφωνα με τους κανόνες της ιδιωτικής οικονομίας και συγκεκριμένα αυτούς που διέπουν τις Ανώνυμες Εταιρείες. Με τα παραπάνω γίνεται κατανοητό ότι δεν υπάγεται η συγκεκριμένη Εταιρεία στην κατηγορία των οργανισμών και των επιχειρήσεων του ευρύτερου δημοσίου τομέα και δεν εφαρμόζονται σ' αυτή οι διατάξεις που διέπουν εταιρείες που άμεσα ή έμμεσα ανήκουν στο δημόσιο (Υπουργική Απόφαση 45810, ΦΕΚ 909/15-10-1997).

Από το καταστατικό της Εταιρείας ορίζεται επίσης και το μετοχικό της κεφάλαιο. Οι μετοχές της Εταιρείας είναι ονομαστικές και ανήκουν αποκλειστικά στο Ελληνικό Δημόσιο, δυνάμενες να μετατραπούν σε ανώνυμες, εφόσον επιτραπεί τούτο με νόμο και από τη γενική συνέλευση. Η Εταιρεία Ενοποίησης έχει τη δυνατότητα να χρηματοδοτείται από εθνικούς ή κοινοτικούς πόρους ή προγράμματα που εντάσσονται στην Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως και από πόρους ειδικών ταμείων –για παράδειγμα το Ειδικό Ταμείο Εφαρμογής Ρυθμιστικών και Πολεοδομικών Σχεδίων, το Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων και Απαλλοτριώσεων, από το ΛΟΤΤΟ- και άλλες χρηματοδοτήσεις.

Τα βήματα που ακολουθούνται από την Εταιρεία για να αρχίσει να υλοποιείται ένα έργο είναι τα ίδια, βασικά, για κάθε παρέμβαση που περιλαμβάνεται στο Πρόγραμμα της Ενοποίησης, με μικρές διαφορές, λόγω της διαφορετικής τους εξειδίκευσης. Το πρώτο στάδιο είναι η προκήρυξη της μελέτης, για τα έργα εκείνα που δεν έχει γίνει ήδη η μελέτη από τα αρμόδια Υπουργεία, πριν αναλάβει το Πρόγραμμα η Εταιρεία Ενοποίησης. Στη συνέχεια, η Εταιρεία εγκρίνει την μελέτη, αρχικά το Τεχνικό της Συμβούλιο και στη συνέχεια το Διοικητικό της Συμβούλιο, την παραδίδει στους εξωτερικούς της συνεργάτες, οι οποίοι είναι το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο -στο ΥΠ.ΠΟ.-, το Συμβούλιο Χωροταξίας -στο Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.- οι οποίοι πρέπει και εκείνοι με τη σειρά τους να εγκρίνουν τη μελέτη και να δώσουν τη συγκατάθεσή τους για να συνεχιστεί η διαδικασία.

Όταν η Εταιρεία ανέλαβε να υλοποιήσει το Πρόγραμμα της Ενοποίησης των Αρχαιολογικών Χώρων παρέλαβε, ταυτόχρονα, και τις μελέτες που είχαν ήδη γίνει από τα αρμόδια Υπουργεία για κάποια από τα έργα που από την πρώτη στιγμή είχαν περιληφθεί στο Πρόγραμμα της Ενοποίησης. Το ΥΠ.ΠΟ είχε ήδη κάνει την μελέτη για την αποκατάσταση των αρχαιολογικών χώρων, ενώ το Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. είχε ολοκληρώσει τη μελέτη για την πεζοδρόμηση των οδών Αποστόλου Παύλου και Αεροπαγείτου. Η Εταιρεία, όμως, δεν έμεινε απλώς στην παραλαβή των μελετών αλλά και στην περαιτέρω μελέτη και αξιολόγησή τους, ώστε το έργο να έχει τις βάσεις που είναι απαραίτητες για να παραδοθεί στους αρμόδιους εργολάβους που επελέγησαν και να υλοποιηθεί. Στις παραπάνω περιπτώσεις, καθώς, επίσης, και σε άλλα έργα που είχαν ήδη αρχίσει να υλοποιούνται ή ήταν ακόμα στη φάση της μελέτης η Εταιρεία Ενοποίησης Αρχαιολογικών χώρων Αθήνας καθίσταται εργοδότης και υποκαθιστά το Ελληνικό Δημόσιο σε όλες ανεξαιρέτως τις διατάξεις των συμβάσεων που είχαν ήδη γίνει (Υπουργική Απόφαση 239, ΦΕΚ639/24-6-1998).

Η Εταιρεία Ενοποίησης βρίσκεται σε συνεχή συνεργασία με το Δήμο Αθηναίων. Εκτός του ότι στο Διοικητικό Συμβούλιο της Εταιρείας Ενοποίησης υπάρχει και ένα μέλος από τον Δήμο, όπως αναφέρθηκε παραπάνω, ο Πρωτοβάθμιος Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης της Αθήνας είναι και ο φορέας εκείνος που παραλαμβάνει το ολοκληρωμένο έργο από την Εταιρεία και το παραδίδει στους κατοίκους και τους επισκέπτες του. Παράλληλα, ο Δήμος Αθηναίων είναι υπεύθυνος και για τη συντήρηση των έργων που περατώνονται από την Εταιρεία και την αποκατάστασή τους σε περιπτώσεις ζημιών. Για το λόγο αυτό όταν γίνεται μία μελέτη και αρχίζει μία παρέμβαση ο Δήμος Αθηναίων είναι απαραίτητο να είναι εκεί και να ενημερώνεται συνεχώς για την

εξέλιξή του, έτσι ώστε να διαθέτει τις γνώσεις και τις εμπειρίες που χρειάζεται για να το διατηρήσει σε καλή κατάσταση για όσο το δυνατό περισσότερο χρονικό διάστημα.

Η Εταιρεία Ενοποίησης δεν βρίσκεται, όμως, σε συνεργασία μόνο με τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης αλλά και με όλους τους δημόσιους φορείς ή τα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου που είναι υπεύθυνα για τις παροχές νερού, φυσικού αερίου, τηλεπικοινωνιών, ρεύματος στους κατοίκους της περιοχής του Ιστορικού Κέντρου της Αθήνας. Εκτός από τα καταγεγραμμένα σχέδια που δίδονται στους φορείς αυτούς, τα οποία περιλαμβάνουν όλα τα δίκτυα που βρίσκονται κάτω από οδικό δίκτυο, ενημερώνονται και για τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να γίνει η αποκατάσταση σε περιπτώσεις παρέμβασης από εκείνους.

Όπως φάνηκε από τα παραπάνω, στο σχέδιο δράσης που δημιουργήθηκε για την Ενοποίηση των Αρχαιολογικών Χώρων της Αθήνας περιλαμβάνονται έργα που έχουν σαν σκοπό την ανάδειξη των μνημείων του Ιστορικού Κέντρου της Αθήνας αλλά και παρεμβάσεις οι οποίες φανερώνουν το ιστορικό κομμάτι της πόλης, ενσωματώνοντας αυτή την πλευρά στη σύγχρονη ζωή της. Η συνένωση αυτή των αρχαιολογικών και ελεύθερων χώρων που υπάρχουν στην κεντρική περιοχή της Αθήνας, θα είναι σε ένα ενιαίο και λειτουργικό σύνολο, με τη μορφή ενός εκτεταμένου Αρχαιολογικού Πάρκου, μήκους περίπου τεσσάρων χιλιομέτρων και έκτασης 15.000 στρεμμάτων. Η επίτευξη αυτού του σκοπού θα έχει σαν αποτέλεσμα και την επίτευξη των περαιτέρω στόχων, όπως αυτοί αναφέρθηκαν σε προηγούμενο κεφάλαιο.

Το Πάρκο αυτό, έχει σχεδιαστεί για να περιλαμβάνει τους αρχαιολογικούς χώρους και τα μνημεία της πόλης και πιο συγκεκριμένα την Ακρόπολη, την Αρχαία και Ρωμαϊκή Αγορά, την Βιβλιοθήκη του Αδριανού, τον Κεραμεικό, το Δημόσιο Σήμα –το οποίο βρίσκεται στην περιοχή του Μεταξουργείου-, την Ακαδημία Πλάτωνος, την Ιερά Οδό, το Θησείο, τον Λόφο του Φιλοπάππου, την Πνύκα, τον Άρειο Πάγο, το Ολυμπείο και το Στάδιο. Παράλληλα με τα αρχαιολογικά μνημεία, στο ίδιο Πάρκο θα ενσωματωθούν και τα Βυζαντινά και Μεταβυζαντινά μνημεία της πόλης. Σε αυτά συμπεριλαμβάνονται ο Εθνικός Κήπος, το Ζάππειο, ο Αρδηττός και το πάρκο Ριζάρη.

Εκτός από τα μνημεία, αρχαιολογικά ή νεότερα, και τις περιοχές που γειτνιάζουν με εκείνα, όπως ο Κολωνός, τα Πετράλωνα, το Κουκάκι, το ΦΙΕ και το Μετς, στο εκτεταμένο αυτό Αρχαιολογικό Πάρκο θα συμπεριληφθούν και περιοχές κεντρικών λειτουργιών όπως το Εμπορικό Τρίγωνο, και παραδοσιακές γειτονιές του ιστορικού

κέντρου της Αθήνας. Οι βασικότερες γειτονιές που έχουν συμπεριληφθεί στο σχέδιο της Ενοποίησης είναι η Πλάκα, τα Αναφιώτικα, το Θησείο, το Ψυρρή, το Μεταξουργείο, το Γκαζοχώρι, το Μακρυγιάννη, το Κολωνάκι, η Νεάπολη και τα Εξάρχεια.

Το Πρόγραμμα της Ενοποίησης των Αρχαιολογικών Χώρων της Αθήνας περιλαμβάνει τα παρακάτω έργα, παρεμβάσεις και ρυθμίσεις:

1. Ο Μεγάλος Περίπατος.
2. Πεζοδρομήσεις
3. Τεχνικά έργα οδικού δικτύου και κυκλοφοριακές ρυθμίσεις
4. Διαμόρφωση – Ανάπλαση πλατειών, ελεύθερων – κοινόχρηστων χώρων
5. Αποκατάσταση διατηρητέων κτηρίων και αναπλάσεις μετώπων κτηρίων, διατηρητέων ή όχι κατά μήκος οδών. Επεμβάσεις για την αισθητική βελτίωση της περιοχής (κεραίες, ταμπέλες κλπ)
6. Φωτισμός κτηρίων και ελεύθερων χώρων
7. Διαμορφώσεις κοινόχρηστων χώρων, στους οποίους εντάσσονται και οι σταθμοί του μετρό και εσωτερική διαρρύθμιση των σταθμών που σχετίζονται με τους παραπάνω σκοπούς του Προγράμματος Ενοποίησης.
8. Διαμορφώσεις αρχαιολογικών χώρων
9. Αναστηλώσεις μεταβυζαντινών μνημείων, νεοκλασικών και λοιπών διατηρητέων κτηρίων.

Το Πρόγραμμα της Ενοποίησης, όμως, δεν σταματά στα παραπάνω έργα, τα οποία σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό έχουν ολοκληρωθεί, συνεχίζει να παρεμβαίνει σε περιοχές και να υλοποιεί σημαντικά έργα μέσα στο Ιστορικό Κέντρο της Αθήνας. Το σημαντικότερο, ίσως, από αυτά είναι η διαμόρφωση της Κορεάτικης Αγοράς. Η περιοχή μεταξύ των γραμμών του ηλεκτρικού σιδηροδρόμου και της περιοχής του Γκάζι, η οποία μέχρι πρόσφατα ήταν κέντρο μόλυνσης για την περιοχή, με κτήρια υπό κατάρρευση και εκείνα που ήταν ακόμα σε καλύτερη κατάσταση χρησιμοποιούνταν ως αποθήκες έχει επιφάνεια περίπου δέκα στρεμμάτων. Το καλοκαίρι του 2005 κατεδαφίστηκαν αυτά τα κτήρια και ήδη έχουν ξεκινήσει οι παρεμβάσεις της εταιρείας εκεί, ώστε να διαμορφωθεί σε χώρο πρασίνου. Με τον τρόπο αυτό επεκτείνεται η περιοχή παρέμβασης του Κεραμεικού και πέρα από τα στενά όρια του Αρχαιολογικού Χώρου και αναδεικνύεται όλη η περιοχή καθώς και οι περιοχές γύρω από την συγκεκριμένη περιοχή όπως είναι το Μεταξουργείο. Το ίδιο άλλωστε συνέβη και στην περίπτωση της περιοχής του Γκάζι, το οποίο αναμφίβολα συνέτεινε στην ανάπτυξη και του Μεταξουργείου.

Από την αρχή της σύλληψης της ιδέας για την Ενοποίησης των Αρχαιολογικών Χώρων και κατά τη διάρκεια της σύνταξης του Προγράμματος, κρίθηκε απαραίτητο το Μεταξουργείο να ενταχθεί στο σύνολο των παρεμβάσεων που θα γίνονταν. Αυτή η επιλογή έγινε κυρίως λόγω της θέσης της συγκεκριμένης συνοικίας. Κατέχει μία ιδιαίτερα σημαντική θέση μέσα στον ιστορικό πυρήνα της Αθήνας, αφού βρίσκεται πολύ κοντά στους αρχαιολογικούς χώρους και διαθέτει η ίδια μία μεγάλη ιστορία με το πέρασμά της από την περίοδο πριν την κήρυξη της Αθήνας σαν πρωτεύουσα του Νεοελληνικού Κράτους και μέχρι σήμερα. Αυτή η μεγάλη επιθυμία των υπευθύνων για την πραγματοποίηση του Προγράμματος της Ενοποίησης στην περιοχή του Μεταξουργείου σιγά σιγά περιορίστηκε και σήμερα πλέον φαίνεται ότι δεν έχουν γίνει πολλά βήματα προς αυτή την κατεύθυνση. Η Εταιρεία Ενοποίησης των Αρχαιολογικών Χώρων Αθήνας Α.Ε. υποστηρίζει ότι το γεγονός αυτό οφείλεται κυρίως στην έλλειψη των θεσμικών μέτρων που είναι απαραίτητα για τη συνέχιση των παρεμβάσεων στην περιοχή αυτή. Αυτός είναι και ο λόγος που δεν εκταμιεύονται τα χρηματικά ποσά που είναι απαραίτητα για την συνέχιση του έργου.

Κάτω από τις συγκεκριμένες συνθήκες η Εταιρεία Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων Αθήνας Α.Ε. δεν μπορεί να προχωρήσει στη δημοσιοποίηση των στοιχείων και των σχεδίων που διαθέτει για την περιοχή παρά μόνο κάποιες προτάσεις που μπορεί να κάνει για τις ρυθμίσεις που πρέπει να γίνουν για την θεσμική στήριξη των παρεμβάσεων. Αυτές οι προτάσεις για τις θεσμικές ρυθμίσεις χωρίζονται σε εκείνες για τις επιτρεπόμενες χρήσεις γης, για το ρυμοτομικό σχέδιο, για τις οχλήσεις στην περιοχή και για την κυκλοφοριακή οργάνωση.

Πιο συγκεκριμένα, για τις επιτρεπόμενες χρήσεις γης προτείνεται προσεκτικός συμβιβασμός ανάμεσα στην προστασία χρήσης γης μεταξύ των κατοικιών και του εμπορείου ώστε να προσφερθεί έδαφος σε νέες χρήσεις για οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη με αναθέρμανση της κτηματαγοράς. Για την επίτευξη αυτού του σκοπού είναι δυνατή η θέσπιση ζώνης ειδικών κινήτρων στο σύνολο της περιοχής ή σε συγκεκριμένες περιοχές του Μεταξουργείου. Επίσης, κρίνεται απαραίτητη η τροποποίηση του Προεδρικού Διατάγματος με ΦΕΚ 616/δ/98 με περιεχόμενο τον «Καθορισμό χρήσεων γης και ειδικών όρων και περιορισμών δόμησης στην περιοχή Μεταξουργείου» καθώς επίσης και την κατάργηση του Προεδρικού Διατάγματος ΦΕΚ 319/Δ/85 για τη «χρήση αμιγούς κατοικίας κατά μήκος της Ιεράς Οδού». Εκτός από τις παραπάνω ενέργειες, η Εταιρεία Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων Αθήνας Α.Ε. προτείνει και κάποιες ακόμα ως προς το

τις επιτρεπόμενες χρήσεις γης που πρέπει να διέπει την περιοχή, η αναφορά τους, όμως, κρίνεται ανούσια, αφού είναι πολύ εξειδικευμένες.

Για την υλοποίηση του Προγράμματος Ενοποίησης στην περιοχή του Μεταξουργείου η Εταιρεία που έχει αναλάβει το έργο προτείνει επίσης θεσμικές ρυθμίσεις που έχουν να κάνουν και με το Ρυμοτομικό Σχέδιο της περιοχής. Πιο συγκεκριμένα προτείνονται μικρές αναθεωρήσεις για σημειακές βελτιώσεις στη λειτουργία εσωτερικών ακάλυπτων των Οικοδομικών Τετραγώνων και στην λειτουργία των κοινόχρηστων χώρων, στο βαθμό όπου είναι σκόπιμη η απόδοση ακάλυπτων σε κοινή χρήση. Αυτή η ρύθμιση θα είναι δυνατή με μία μικρή τροποποίηση των Άρθρων 12 και 13 του Γενικού Οικοδομικού Κώδικα για παραχώρηση ακάλυπτων σε κοινή χρήση και ενεργό οικοδομικό τετράγωνο αντίστοιχα. Οι προτεινόμενες αυτές αναθεωρήσεις θα έχουν ως αποτέλεσμα την δημιουργία χώρων στάσης σε κάποιες γωνίες οικοδομικών τετραγώνων, διάνοιξη διόδων ή στοών για εναλλακτικές πορείες πεζών, αναβάθμιση των εσωτερικών ακάλυπτων χώρων. Παράλληλα, με τη θεσμοθέτηση σωστών κανόνων είναι δυνατό να υπάρξει η υποχρέωση διενέργειας ερευνητικών τομών για αρχαιολογική έρευνα σε αδόμητα οικόπεδα της περιοχής του Δημοσίου Σήματος, ενώ είναι δυνατή και η οριοθέτηση ακινήτων με σκοπό τη χρήση τους για πολιτιστική και κοινωνική χρήση, η ακόμα και για χώρους στάθμευσης.

Πιο ειδικά για τον πολεοδομικό κανονισμό οι ρυθμίσεις που προτείνονται είναι σχετικά με τους όρους δόμησης στην περιοχή και τον ειδικό κανονισμό. Πιο συγκεκριμένα προτείνονται η κατάργηση των όρων δόμηση κάποιων περιοχών μέσα στο Μεταξουργείο, η θέσπιση ανώτατου ύψους και αριθμού ορόφων σε όλη τη συνοικία, καθώς επίσης και η διατήρηση της κατάργησης της υποχρέωσης δημιουργίας εσοχής στις νέες οικοδομές, ενώ κρίνεται απαραίτητες και οι ειδικές ρυθμίσεις για οικοδομές όμορες με διατηρητέα οικοδομήματα. Για τα τελευταία, η κυρία Λάγιου Ευγενία, η υπεύθυνη για το Μεταξουργείο αρχιτέκτονας – μηχανικός της Εταιρείας Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων Αθήνας Α.Ε., προτείνει τρεις κατηγορίες προστασίας, ανάλογα με την αναγκαιότητά τους για προστασία.

Η πρώτη κατηγορία είναι της **απόλυτης προστασίας** και περιλαμβάνει τέσσερα συγκεκριμένα οικοδομήματα σε όλη την περιοχή, το Εθνικό Θέατρο, το Μέγαρο Εϋνάρδου και δύο Ιερούς Ναούς, τον Άγιο Κωνσταντίνο και των Άγιο Γεώργιο. Η δεύτερη κατηγορία περιλαμβάνει τα διατηρητέα με **σημαντική ιστορική αξία** με διατήρηση της δυνατότητας εκσυγχρονισμού της εσωτερικής λειτουργίας. Η τελευταία κατηγορία περιλαμβάνει τα χαρακτηρισμένα ως **διατηρητέα κτήρια μικρού όγκου**, τα οποία

συνθέτουν σύνολα και ο αριθμός τους είναι πολύ μεγάλος στην περιοχή του Μεταξουργείου. Για την τρίτη αυτή κατηγορία προτείνεται η πλήρης προστασία των όψεων και του φέροντος οργανισμού, ενώ μπορεί να είναι δυνατή η πλήρης μετασκευή του εσωτερικού του και η διατήρηση των υπαίθριων χώρων.

Σχετικά με τον κανονισμό λειτουργίας για τις χρήσεις γης ώστε να αποφεύγονται οι οχλήσεις στην περιοχή ζητείται από την Εταιρεία Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων Αθήνας Α.Ε. η συμβολή του Δήμου Αθηναίων και όλων των συμβαλλόμενων φορέων. Πιο συγκεκριμένα προτείνεται πέραν των κανονισμών που επιβάλλει το Προεδρικό Διάταγμα με ΦΕΚ 616/Δ/98 και με το άρθρο 3, να επιβληθούν από τον Δήμο ρυθμίσεις σχετικά με το οδικό δίκτυο, με τον έλεγχο των χώρων στάθμευσης, με την πεζοδρόμηση και τον έλεγχο κάποιων οδών καθώς επίσης και με τα Μέσα Μαζικής Μεταφοράς που περνούν από την περιοχή.

Σε σχέση με την κυκλοφοριακή οργάνωση της περιοχής, η Εταιρεία Ενοποίησης προτείνει να ληφθούν κάποια μέτρα πριν αρχίσουν οι παρεμβάσεις από εκείνη στην περιοχή. Πιο συγκεκριμένα προτείνεται να θεσμοθετηθεί ένα αρτηριακό οδικό δίκτυο ώστε να αποσυμφορηθούν οι στενοί δρόμοι του Μεταξουργείου. Επίσης προτείνεται η τροποποίηση των ορίων του δακτυλίου με τον ίδιο σκοπό και αστυνομική διάταξη για τον καθορισμό απαγόρευσης της στάθμευσης σε ορισμένους δρόμους της περιοχής. Τέλος, προτείνεται από την κυρία Λάγιου να γίνουν τροποποιήσεις στο ρυμοτομικό σχέδιο της περιοχής ώστε κάποιες οδοί να χαρακτηριστούν πεζόδρομοι, όπου κριθεί απαραίτητο αυτό κατά τη διάρκεια των επεμβάσεων από την Ενοποίηση Αρχαιολογικών Χώρων καθώς επίσης και η μεταφορά των αφετηριών των λεωφορειακών γραμμών του ΟΑΣΑ σε περιοχές που δεν θα έχουν οχλήσεις για τους κατοίκους και τους επισκέπτες του Μεταξουργείου.

Σε περίπτωση που υλοποιηθεί το θεσμικό πλαίσιο που προτείνεται και δημιουργηθούν οι κατάλληλες συνθήκες για τη δημιουργία έργων είναι δυνατό να υπάρξουν οι παρεμβάσεις που χρειάζονται για να ενταχθεί το Μεταξουργείο στην Ενοποίηση των Αρχαιολογικών Χώρων της Αθήνας. Αυτή τη στιγμή και βάσει του Προγράμματος που υπάρχει για την περιοχή προτείνονται δύο κατευθύνσεις παρεμβάσεων, βάσει της Κοινής Υπουργικής Απόφασης 45810-1997, η οποία εγκρίνει το καταστατικό λειτουργίας της Εταιρείας Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων και η οποία ορίζει στο Πρόγραμμα Έργων ανά περιοχή ότι για την ανάπτυξη της περιοχής Δημοσίου Σήματος - Μεταξουργείου περιλαμβάνονται τα έργα για τη διαμόρφωση του δικτύου πεζοδρόμων και η αποκατάσταση όψεων διατηρητέων κτηρίων (Κοινή Υπουργική Απόφαση 45810, ΦΕΚ 909, 15 Οκτωβρίου 1997).

Η πρώτη παρέμβαση έχει να κάνει με την αναβάθμιση των όψεων των κτηρίων του Μεταξουργείου. Αυτή τη στιγμή έχουν εντοπισθεί 335 διατηρητέα κτήρια. Από αυτά τα 145 έχουν χαρακτηρισθεί ήδη ως διατηρητέα και για κάθε παρέμβαση σε αυτά είναι απαραίτητη πρώτα η έγκριση από τις αρμόδιες αρχές και το ΥΠ.ΠΟ. Τα υπόλοιπα 190 έχουν προταθεί από την αρμόδια υπηρεσία της Εταιρείας Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων Αθήνας Α.Ε. να χαρακτηρισθούν άμεσα ώστε να μην υπάρχει σε αυτά κάποια αλλοίωση. Παράλληλα με τα παραπάνω κτήρια υπάρχουν και εκείνα που έχουν παραγωγική χρήση και ανήκουν στην μεσοπολεμική βιοτεχνική ιστορία του Μεταξουργείου και συμπεριλαμβάνονται ισότιμα στις προτάσεις αποκατάστασης.

Διαχωρίζοντας με τους τομείς που αναφέρθηκαν παραπάνω στην Κατηγορία Α, της απόλυτης προστασίας, ανήκουν τέσσερα κτήρια:

- ☞ Το πρώτο είναι το Εθνικό Θέατρο.
- ☞ Το δεύτερο κτήριο που ανήκει στην κατηγορία Α' είναι ο Ιερός Ναός του Αγίου Κωνσταντίνου και Ελένης στην ομώνυμη οδό.
- ☞ Το τρίτο οικοδόμημα που έχει χαρακτηριστεί από την Εταιρεία Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων Απόλυτης Προστασίας είναι ο Ιερός Ναός του Αγίου Γεωργίου.
- ☞ Στην κατηγορία απόλυτης προστασίας ανήκει και το Μέγαρο Εϋνάρδου.

Στην πρόταση έργων και παρεμβάσεων για την περιοχή του Μεταξουργείου και συγκεκριμένα για την αναβάθμιση των κτηρίων περιέχονται, εκτός από την πρώτη κατηγορία της απόλυτης προστασίας, και άλλες δύο κατηγορίες, ανάλογα με τις ανάγκες αποκατάστασης και κυρίως ανάλογα με την σημαντικότητά τους. Στην δεύτερη κατηγορία ανήκουν εκείνα τα κτήρια που χρίζουν καθολικής προστασίας. Για την περιοχή του Μεταξουργείου αυτά τα κτήρια αριθμούν τα 59, με μελέτη της Εταιρείας Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων, ενώ στην τρίτη κατηγορία, τα οποία χρίζουν μικρότερης παρέμβασης ανήκουν 272 κτήρια. Σε αυτές τις παρεμβάσεις η κυρία Λάγιου προτείνει και την εφαρμογή της αναβάθμισης όψεων κτηρίων ως έργο επικουρικό προς την αναμόρφωση των κοινόχρηστων χώρων.

Η δεύτερη παρέμβαση η οποία συμπεριλαμβάνεται στην πρόταση της κυρίας Λάγιου και η οποία στηρίζεται στο καταστατικό της Εταιρείας Ενοποίησης είναι η Αναβάθμιση των κοινόχρηστων χώρων. Ως βασικό στοιχείο αυτής της παρέμβασης πρέπει να είναι η πεζοδρόμηση και έργα αναβάθμισης των υφιστάμενων πεζόδρομων. Αυτό είναι απαραίτητο να γίνει ώστε να εξασφαλιστεί η απαραίτητη σύνδεση της περιφέρειας του Μεταξουργείου με τις αρχαίες τοποθεσίες, όπως αυτές της Ακαδημίας και του Ίππιου Κολωνού, και με τις υπόλοιπες περιοχές του Ιστορικού Κέντρου.

Επίσης, στην ίδια παρέμβαση προτείνονται και έργα χωροθέτησης ειδικών λειτουργιών, για πολιτισμικά δρώμενα, ενημέρωση και αναψυχή, αλλά και η ανάδειξη αυτών που ήδη υπάρχουν και λειτουργούν στην περιοχή. Παράλληλα, προτείνεται και η ενοποίηση πολιτιστικών εστιών που ήδη υφίστανται, με πορείες αρθρωμένες στους άξονες, οι οποίοι διαθέτουν ορόσημα και θεματικές διαδρομές. Οι άξονες που θα ενταχθούν σε αυτή την παρέμβαση είναι οι οδοί Γιατράκου – Κεραμεικού, Θερμοπυλών – Κολοκυνθούς, Μεγάλου Αλεξάνδρου, Κεραμέων, Πειραιώς, η περιοχή του Σιδηροδρομικού Σταθμού – Πεζογέφυρα προς Κολωνό, η Θεματική περιοχή του σταθμού Πελοποννήσου. Σε αυτή την προσπάθεια εντάσσεται και η περιοχή της πλατείας Μεταξουργείου στην οποία προτείνεται να υπάρχει μία τουλάχιστον δράση από τους κατοίκους της περιοχής, το Δήμο και το Κράτος, όπως η δράση ενάντια στα Ναρκωτικά, θέμα που έχει επηρεάσει σημαντικά την ανάπτυξη της περιοχής.

Στη συνοικία του Μεταξουργείου ανήκει και ο Αρχαιολογικός Χώρος του Δημόσιου Σήματος. Το Δημόσιο Σήμα ήταν κατά την αρχαιότητα, και συγκεκριμένα στους Κλασικούς χρόνους, ο χώρος ταφής, με δημοσία δαπάνη, των επιφανών ανδρών, οι οποίοι είχαν διακριθεί στους πολέμους, στην πολιτική, στη φιλοσοφία ή σε άλλες δραστηριότητες της τότε ζωής των Αθηναίων. Η περιοχή του Δημόσιου Σήματος οριοθετείται από τις οδούς Σαλαμίνος – Πλαταιών και Πλάτωνος – Μοναστηρίου και θεωρείται ως προέκταση του αρχαιολογικού χώρου του Κεραμεικού. Για την αναβάθμιση και αξιοποίηση της περιοχής αυτής προτείνεται από την υπεύθυνη της Εταιρείας Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων αρχικά η απαλλοτρίωση οικοπέδων τα οποία βρίσκονται ανεκμετάλλευτα στην περιοχή και την ένταξή τους στην αρχαιολογική έρευνα, ώστε να γίνουν εκεί ανασκαφές. Αργότερα μπορεί να ακολουθήσει ειδικό πρόγραμμα Σήμανσης – Ενημέρωσης και Παιδείας, έργο το οποίο θα γίνει με τη συνεργασία της Εταιρείας με το ΥΠ.ΠΟ. και το Δήμο Αθηναίων, ώστε να αξιοποιηθούν κατάλληλα τα έργα στον αρχαιολογικό χώρο. Τέλος, κρίνονται απαραίτητες οι διαπλατύνσεις για τη διαμόρφωση χώρων στάσης και η αποκατάσταση των πεζοδρομίων και της ασφάλτου των δρόμων, ώστε να εξυπηρετούνται καλύτερα οι κάτοικοι και οι επισκέπτες της περιοχής.

Οι παρεμβάσεις που έχουν προγραμματισθεί για το σύνολο της περιοχής του Μεταξουργείου μπορεί να μην έχουν προχωρήσει, στην πραγματικότητα να μην έχουν ξεκινήσει ακόμα, αλλά κάποιες άλλες παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στην Ενοποίηση των Αρχαιολογικών Χώρων της Αθήνας για το σύνολο του Ιστορικού Κέντρου, έχουν ήδη επηρεάσει σημαντικά την περιοχή. Πιο συγκεκριμένα, από ότι φαίνεται από την ηλεκτρονική διεύθυνση της Εταιρείας Ενοποίησης, το πρόγραμμα για την αποκατάσταση των όψεων των κτηρίων έχει θέσει στην προτεραιότητά του έργα και σε κτήρια που

βρίσκονται στην περιοχή του Μεταξουργείου. Πολλά κτήρια στην οδό Αγίου Κωνσταντίνου και στην οδό Πειραιώς έχουν ήδη ολοκληρωθεί τα έργα και αποκατασταθεί και πρόκειται να συνεχιστούν οι εργασίες και σε άλλα κτήρια με σκοπό την ανάδειξη του Ιστορικού Κέντρου της Αθήνας και των βασικών δρόμων της συνολικά και όχι τόσο της περιοχής του Μεταξουργείου.

Το βασικότερο πρόβλημα για τις παρεμβάσεις της Εταιρείας Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων στην περιοχή του Μεταξουργείου είναι ότι δεν έχουν ξεκινήσει ακόμα. Βάσει της συνέντευξης στην υπεύθυνη επικοινωνίας στην Εταιρεία, αν και αρνήθηκε κάθε συζήτηση για το θέμα αυτό θα μπορούσε να ειπωθεί ότι το έργο έχει ξεκινήσει αλλά βρίσκεται ακόμα στο στάδιο της μελέτης από τους υπεύθυνους και δεν έχει περάσει ακόμα από το συμβούλιο για να εγκριθεί και να αρχίσει να υλοποιείται. Σε μία τέτοια περίπτωση και με την προϋπόθεση ότι η διάρκεια λειτουργίας της εταιρείας, βάσει του καταστατικού της είναι για δέκα χρόνια και, σε περίπτωση μη ανανέωσης του, θα σταματήσει να λειτουργεί στο τέλος του 2007, το έργο για την αναβάθμιση του Μεταξουργείου, ακόμα και αν στην καλύτερη περίπτωση αρχίσει, δεν θα προλάβει να τελειώσει.

Ακόμα και αν η επίσημη θεωρία της Εταιρείας Ενοποίησης είναι ότι οι παρεμβάσεις στην περιοχή του Μεταξουργείου έχουν ξεκινήσει, αλλά βρίσκονται ακόμα στη φάση της μελέτης, φήμες αναφέρουν ότι η αιτία των καθυστερήσεων έναρξης των έργων είναι η έλλειψη των οικονομικών πόρων για την υλοποίησή τους. Όπως είναι γνωστό, η Πολιτεία μετά τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004, βρίσκεται σε οικονομική δυσκολία. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα να μειώνονται γενικά τα ποσά που δίδονται σε έργα, συμπεριλαμβανομένου και αυτού του Μεταξουργείου και εκείνων των έργων που γίνονται από την Εταιρεία Ενοποίησης. Άλλες πάλι φήμες αναφέρουν ότι η νέα Κυβέρνηση έχει στρέψει το ενδιαφέρον της σε άλλα έργα απαραίτητα και εκείνα για το κοινωνικό σύνολο, αφήνοντας σε δεύτερη μοίρα τα έργα για την ανάδειξη της περιοχής του Μεταξουργείου και των άλλων περιοχών που συμπεριλαμβάνονται στο καταστατικό της Εταιρείας και ακόμα δεν έχουν ξεκινήσει.

Μεγάλο πρόβλημα για την συνέχιση του έργου της Εταιρείας Ενοποίησης στην περιοχή του Μεταξουργείου είναι και οι αντιδράσεις που υπάρχουν από τους κατοίκους και τους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων της περιοχής. Από το 1998 και συγκεκριμένα με το Πολεοδομικό Διάταγμα 616Δ/19.9.98 καθορίστηκαν οι χρήσεις γης, οι ειδικοί όροι και οι περιορισμοί δόμησης στην περιοχή του Μεταξουργείου και πιο συγκεκριμένα για την περιοχή που περικλείεται από τις οδούς Πειραιώς, Ιερά Οδό, Κωνσταντινουπόλεως, Ανδρομάχης, Δεληγιάννη, Πλατεία Καραϊσκάκη, Αγίου Κωνσταντίνου και Πλατεία

Ομόνοιας. Στη διαδικασία αυτή έκδοσης του Διατάγματος υπήρξε γνωμοδότηση τόσο του Δημοτικού Συμβουλίου Αθηνών όσο και εισηγήσεις των αρμόδιων υπηρεσιών του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. Με το παραπάνω διάταγμα αποφασίζεται η απομάκρυνση βιοτεχνικών επιχειρήσεων και εργαστηρίων από τη περιοχή. Σε αυτή την απόφαση, όπως αναφέρει το Βιοτεχνικό Επιμελητήριο Αθηνών, δεν συμμετείχαν αντιπροσωπείες κατοίκων ή βιοτεχνών, με αποτέλεσμα να μην ερωτήθηκε καθόλου η άποψή τους για το θέμα. Έτσι, ήδη από το 2002 έχει παρθεί απόφαση για σφράγιση 59 επιχειρήσεων του κλάδου των αυτοκινήτων, για σφράγιση των βιοτεχνιών τους, ενώ έχει γίνει γνωστό ότι αυτή η διάταξη αφορά και άλλες βιοτεχνικές δραστηριότητες που θα ειδοποιηθούν αργότερα, αλλά ταυτόχρονα εξαιρούνται οι οίκοι ανοχής και οι χαρτοπαικτικές λέσχες, όπως αναφέρεται και στη βιβλιογραφική ανασκόπηση.

Όπως αναφέρει το Βιοτεχνικό Επιμελητήριο δεν υπάρχει στήριξη ή ενημέρωση από την πολιτεία για την μετεγκατάσταση των επιχειρήσεων αυτών. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα να θεωρούν οι κάτοικοι της περιοχής ότι η περιοχή τους θα γίνει μία συνέχεια της περιοχής του Ψυρρή, με εγκατάσταση πολλών νυχτερινών κέντρων στην περιοχή υποβαθμίζοντας τις κατοικίες που ήδη υπάρχουν, εκείνες που προγραμματίζονταν ότι θα δημιουργηθούν και εκδιώχνοντας τις επιχειρήσεις που θεωρούνται υποβαθμισμένες. Μία τέτοια έλλειψη ενημέρωσης των κατοίκων και των ιδιοκτητών των επιχειρήσεων τους φέρνει αντίθετους με κάθε παρέμβαση στην περιοχή. Αυτό φαίνεται καθαρά και από τις αντιδράσεις των εκπροσώπων τους, οι οποίοι κατηγορούν για το μέτρο αυτό την Ενοποίηση των Αρχαιολογικών Χώρων. Όπως φαίνεται από τα παραπάνω, το Πρόγραμμα και η Εταιρεία που έχει αναλάβει την υλοποίησή του δεν έχουν δράσει ακόμα στην περιοχή και ακόμα δεν πρόκειται να δράσουν με πολεοδομικά μέτρα αλλά με μέτρα που δεν θα επηρεάσουν αρνητικά τους κατοίκους της περιοχής. Έτσι, όπως είναι φανερό, φαίνεται ότι οι κάτοικοι και οι βιοτέχνες της περιοχής αντιδρούν λόγω έλλειψης ενημέρωσης σε μία μελλοντική παρέμβαση της Εταιρείας Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων Αθήνας στην περιοχή του Μεταξουργείου.

Βασική προϋπόθεση για τη συνέχιση του έργου της Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων στη περιοχή του Μεταξουργείου είναι η ενημέρωση των κατοίκων της περιοχής, ώστε να αντικρουστούν από τους υπευθύνους οι κατηγορίες για το παραπάνω πρόβλημα που δημιουργήθηκε στην περιοχή. Είναι απαραίτητο να γίνει κατανοητό από τους κατοίκους και τους επιχειρηματίες της περιοχής ότι η Εταιρεία Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων δεν έχει σαν σκοπό τη δημιουργία μιας περιοχής με σκοπό να λειτουργεί μόνο βράδυ αλλά ότι με τον όρο ανάπλαση εννοείται η αλλαγή μιας περιοχής

που είναι εγκαταλελειμμένη και υποβαθμισμένη να αποκτήσει ζωή όλες τις ώρες της ημέρας και όχι μόνο το βράδυ.

Στα έργα του Ιστορικού Κέντρου αναφέρονται ήδη μεγάλα έργα με στόχο την ανάπλαση αστικών περιοχών στα τέσσερα σημεία του ορίζοντα με επίκεντρο το Κέντρο της Αθήνας, κάποια από αυτά επηρεάζουν άμεσα και την περιοχή του Μεταξουργείου, αφού ορισμένες από τις περιοχές αυτές βρίσκονται στα όρια του Μεταξουργείου. Οι παρέμβασεις που έχουν συσχετιστεί με την Ενοποίηση Αρχαιολογικών Χώρων, αλλά δεν συμπεριλαμβάνονται άμεσα σε αυτή είναι πολλά. Ένα από εκείνα που σχετίζεται με την περιοχή μελέτης είναι η ανάπλαση της περιοχής του Ελαιώνα. Για το σκοπό αυτό έχει προγραμματισθεί η ανάδειξη του άξονα της Ιεράς Οδού, μέρος της οποίας εντάσσεται στο Μεταξουργείο, και των κατά μήκος αυτής σημαντικών ιστορικών μνημείων, των τοπίων της περιοχής και των αρχαιολογικών χώρων, ενώ δεν παραλείπονται και οι ελεύθεροι χώροι. Δυστυχώς, το συγκεκριμένο έργο δεν έχει αρχίσει ακόμα, εκτός από τις πρόσφατες παρεμβάσεις στην περιοχή του Ελαιώνα. Εκτός, όμως, από την ανάδειξη της περιοχής του Ελαιώνα μπορεί να αναφερθεί και η παρέμβαση, που συσχετίζεται άμεσα με τις παρεμβάσεις στο Ιστορικό Κέντρο της Αθήνας και την Ενοποίηση των Αρχαιολογικών Χώρων της, περιλαμβάνεται η ανάπλαση και ανάδειξη της ταυτότητας της οδού Πειραιώς. Η πρωτοβουλία αυτή του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε έχει ως μοναδικό σκοπό τη δημιουργία κατά μήκος του βασικού αυτού άξονα που συνδέει το πρώτο λιμάνι της χώρας με την πρωτεύουσά της, μία ευρύτερη ζώνη, η οποία θα έχει παραγωγική, κοινωνική και περιβαλλοντική συνοχή. Αυτή η παρέμβαση ελπίζεται ότι θα έχει σαν αποτέλεσμα την ανάπτυξη της περιοχής για να αποκτήσει σε κάποια στιγμή ταυτότητα και ζωή. Μία τέτοια παρέμβαση, όπως είναι φυσικό, θα επηρεάσει άμεσα και την ανάπτυξη του Μεταξουργείου αφού η οδός Πειραιώς αποτελεί τα όρια της περιοχής. Συνολικά θα μπορούσε να ειπωθεί ότι η κίνηση που έγινε από την Ενοποίηση των Αρχαιολογικών Χώρων του κέντρου της Αθήνας με σκοπό την ανάδειξη των σημαντικότερων σημείων της βρήκε μιμητές και σε άλλους φορείς με αποτέλεσμα η Αθήνα να έχει αρχίσει να αλλάζει μορφή ήδη και να συνεχίσει να το κάνει και στο Μέλλον. Αυτές οι παρεμβάσεις θα μπορούσαν να επηρεάζουν θετικά και την ανάπτυξη του Μεταξουργείου, βάσει των δεδομένων και των σχεδίων που υπάρχουν μέχρι σήμερα. (<http://www.culture.gr>, <http://www.minenv.gr>)

Συνέντευξη με Νικόλαο Μπουζάνη

Όπως είναι φυσικό, ως φορέας ανάπτυξης της περιοχής του Μεταξουργείου μπορεί να υπολογιστεί και κάθε σύλλογος ή σύνδεσμος που δραστηριοποιείται στην περιοχή, με σκοπό την ανάπτυξη και προφύλαξη των δικαιωμάτων κάθε ομάδας κατοίκων, εργατών ή ιδιοκτητών επιχειρήσεων. Ο πιο δραστήριος από τους συλλόγους αυτούς είναι εκείνος με την ονομασία “Το Δημόσιο Σήμα”. Ο συγκεκριμένος σύλλογος δεν είναι ο παλαιότερος και ο πιο ιστορικός στην περιοχή. Ο παλαιότερος σύλλογος ήταν εκείνος με την ονομασία “Μεταξουργείο”, ο οποίος απευθυνόταν μόνο σε κατοίκους της περιοχής. Δυστυχώς, συμφέροντα αλλά και διαφορετικοί στόχοι, που δεν συμβάδιζαν με τις ανάγκες της περιοχής, σιγά σιγά υποβαθμίστηκε και τελικά έκλεισε.

Στο σύλλογο το Δημόσιο Σήμα, ο οποίος ιδρύθηκε το 1997, μπορούν να συμμετέχουν ως μέλη όλοι οι κάτοικοι του Μεταξουργείου, είτε έχουν ακίνητη περιουσία στην περιοχή είτε όχι, όλοι όσοι έχουν μία επιχείρηση σε αυτή και όποιος άλλος εργάζεται εκεί και επιθυμεί να συμμετέχει στις δραστηριότητες του συλλόγου. Ο σύλλογος αυτός δεν παραγκωνίζει και τους μετανάστες οι οποίοι δραστηριοποιούνται με κάποιο τρόπο στην περιοχή και τους εντάσσει ανεπιφύλαχτα στα μέλη του. Αρχικά ο συγκεκριμένος σύλλογος διέθετε περίπου 300 μέλη, ενώ σήμερα ενεργά μέλη είναι περίπου 450, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι τόσα είναι εγγεγραμμένα. Εγγεγραμμένα μέλη, χωρίς, όμως, να είναι τακτικά και να προσέρχονται στις περισσότερες συναντήσεις του συλλόγου είναι περισσότερα από 700 άτομα. Τα οικονομικά του συλλόγου προέρχονται αποκλειστικά και μόνο από τις συνδρομές, μικρές ή μεγάλες, των μελών του. Ελάχιστα ποσά μπορεί ακόμα και κερδίζει από κάποιες εκδηλώσεις, όπως χοροεσπερίδες, που πραγματοποιούνται και τα υπόλοιπα ποσά που χρειάζονται κατά καιρούς είναι χρήματα που “βάζουν από την τσέπη τους”, τα άτομα που απαρτίζουν κάθε φορά το διοικητικό συμβούλιο. Σε ερώτηση που έγινε στον Πρόεδρο του συλλόγου για τη περιοχή και πιο θεωρεί ως Μεταξουργείο, απάντησε, όπως αναφέρθηκε και σε προηγούμενο κεφάλαιο, την περιοχή που περικλείεται από τις οδούς Ιερά Οδό, Κωνσταντινουπόλεως, Ανδρομάχης, Δηλιγιάννη, Πλατεία Καραϊσκάκη, Δεληγιώργη και Πειραιώς. Σε αυτή την περιοχή δεν εντάσσεται το τμήμα που περικλείεται από τους δρόμους Πειραιώς, Δεληγιώργη, Πλατεία Ομονοίας και Αγίου Κωνσταντίνου και αυτό γιατί ο σύλλογος θεωρεί ότι αυτή η περιοχή είναι “διαφορετική”, έχει μεγαλύτερη ανάπτυξη και πολλά εμπορικά καταστήματα, χωρίς σημαντικό αριθμό κατοίκων.

Στόχος του συλλόγου “Το Δημόσιο Σήμα” είναι η καταπολέμηση όλων των προβλημάτων που αντιμετωπίζει η περιοχή, η ανάδειξη της και η δημιουργία, όσο αυτό είναι εφικτό από ένα σύλλογο, κατάλληλων συνθηκών για κατοίκηση ή εγκατάσταση επιχείρησης, χωρίς να εμπλέκονται κομματικά ή άλλου είδους συμφέροντα που θα μπορούσαν να καταστείλουν τη δύναμή του, όπως γίνεται σε άλλες περιπτώσεις. Ο σύλλογος είναι εξωραϊστικός και πολιτιστικός και ασχολείται κυρίως με τα προβλήματα της περιοχής, την αναβάθμισή, όχι μόνο με τα προβλήματα του Μεταξουργείου αλλά και της ευρύτερης περιοχής, το Βοτανικό, το Γκοζοχώρι, τον Άγιο Παύλο, τα περίχωρα δηλαδή, γιατί βάσει των λεγομένων του Προέδρου του συλλόγου τα προβλήματα είναι κοινά για όλες τις περιοχές γύρω από την περιοχή μελέτης. Πέρα από το κομμάτι της ανάπτυξης της περιοχής ο σύλλογος ασχολείται και με το πολιτιστικό κομμάτι της περιοχής και κυρίως του Δημοσίου Σήματος. Στόχος του συλλόγου είναι και η ανάδειξη του Δημοσίου Σήματος, που σύμφωνα με τον κύριο Μπουζάνη, είναι το μεγαλύτερο εναπομείναν κομμάτι της αρχαιότητας, μετά, βέβαια, από το υπ’ αριθμό ένα που είναι η Ακρόπολη. Εκεί είναι το επίσημο αρχαίο νεκροταφείο της Αθήνας. Αυτό το Δημόσιο Σήμα ξεκινάει από την Αγία Τριάδα, διαμέσου των δρόμων Σαλαμίνως και Πλαταιών, και φτάνει μέχρι τα αρχαία του Πλάτωνα, μέσω του δρόμου Μοναστηρίου. Στην αρχαιότητα ήταν ένας δρόμος που ξεκινούσε από το Δίπυλο, τη σημερινή Αγία Τριάδα και οδηγούσε αυτός ο δρόμος μέχρι την Ακαδημία του Πλάτωνα. Οι αρχαίοι είχαν τη συνήθεια να θάβουν τους νεκρούς τους στα κράσπεδα των δρόμων και σε αυτό το δρόμο έχουν ταφή όλοι οι επιφανείς άνδρες, οι νεκροί των μαχών εκτός από εκείνοι που έπεσαν στον Μαραθώνα. Ο Περικλής, ο Θεμιστοκλής, ο Αριστείδης, ο Θρασύβουλος, είναι ορισμένοι από τους επιφανείς άνδρες της αρχαίας Αθήνας που θάφτηκαν στην περιοχή. Τα τελευταία χρόνια βρέθηκαν στη Σαλαμίνας και Λεωνίδου γωνία τάφοι, του πρώτου Πελοποννησιακού πολέμου, όπου εκεί, αφού πρώτα τους θάψανε, ο Περικλής “προήλθε του Σήματος” και εκφώνησε το περίφημο επιτάφιο λόγο. Σε αυτούς τους τάφους βρέθηκαν και περίπου 90 κιλά οστά, τα οποία στείλανε σε πανεπιστήμιο της Αμερικής για αναλύσεις. Απαίτηση του ομώνυμου συλλόγου είναι να απαλλοτριωθεί η υπόλοιπη περιοχή γύρω από τον συγκεκριμένο χώρο και να επιστρέψουν τα οστά στον τόπο που βρέθηκαν, αφού ο Πρόεδρος του συλλόγου υποστηρίζει ότι είναι ασέβεια η αποστολή τους σε άλλη χώρα. Με τη δημιουργία μνημείου στην περιοχή και τη διαμόρφωση του χώρου γύρω από εκείνο κατάλληλα θα δημιουργούσε κατάλληλες συνθήκες για την ανάπτυξη της περιοχής. Αξιοσημείωτη είναι η στάση του συλλόγου, που φάνηκε από τα λεγόμενα του Προέδρου του, για την τόνωση της νεότερης ιστορίας της περιοχής και κυρίως για το

εργοστάσιο Δουρούτη. Ο κύριος Μπουζάνης αναφέρει ότι το εργοστάσιο είναι σημαντικό κομμάτι της ιστορίας της περιοχής αλλά στόχος του συλλόγου είναι η περιοχή σταδιακά να θεωρείται κομμάτι της συνοικίας του Κεραμεικού. Το Μεταξουργείο έχει συνδεθεί, ως όνομα, με την υποβάθμιση και τους οίκους ανοχής που λειτουργούν στην περιοχή. Άλλωστε, όπως αναφέρει, με τις ονομασίες Κεραμεικός και Μεταξουργείο εννοούμε την ίδια περιοχή.

Οι ενέργειες του συλλόγου έχουν ως στόχο όλα τα βασικά προβλήματα του Μεταξουργείου. Για τα πάγια προβλήματα της περιοχής, όπως είναι η ανάπτυξή της, θέτει κάποιους στόχους και κάνει κάποιες ενέργειες όπως συγκεντρώσεις διαμαρτυρίας, οργάνωση ημερίδων, διαμαρτυρίες σε δημόσιους φορείς, με την παρουσία και πολλών κατοίκων. Για προβλήματα, όχι πάγια αλλά περιστασιακά που δημιουργούν επιτείνοντας ακόμα περισσότερο την υποβάθμιση της περιοχής, όπως τα συνεργεία, οι οίκοι ανοχής και ο προαστιακός σιδηρόδρομος, οι ενέργειες που γίνονται διαφέρουν ανάλογα με το πρόβλημα. Συνήθως ο σύλλογος παρακολουθεί τα προβλήματα, ενημερώνεται και από τους κατοίκους και τους επιχειρηματίες της περιοχής και ενεργεί αναλόγως.

Αναφερόμενοι, όμως, ως τώρα στον σύλλογο που δραστηριοποιείται στο Μεταξουργείο, έγινε πολλές φορές λόγος για τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η περιοχή, χωρίς να αναφερθούν τα προβλήματα που θεωρεί ο ίδιος ο σύλλογος ότι αντιμετωπίζει η περιοχή. Το μείζον πρόβλημα της περιοχής, κατά τον κύριο Μπουζάνη, είναι η ύπαρξη σημαντικού αριθμού οίκων ανοχής στο Μεταξουργείο. Όπως αναφέρει ο Πρόεδρος του συλλόγου οι οίκοι ανοχής έχουν δημιουργήσει γκέτο στην περιοχή μελέτης, με αποτέλεσμα να συγκεντρώνεται μεγάλος αριθμός περιθωριακών ατόμων που έχουν κάποιο κέρδος από την λειτουργία των οίκων ανοχής, είτε οικονομικό είτε απλά γιατί επισκέπτονται τους χώρους αυτούς. Ο κύριος Μπουζάνης θεωρεί ότι η μεγάλη συγκέντρωση οίκων ανοχής στην περιοχή είναι αποτέλεσμα της οικονομικής κατάστασης των κατοίκων του Μεταξουργείου, αφού τόσο οι ιθύνοντες όσο και εκείνοι που έχουν κάποιο κέρδος από τη λειτουργία τους θεωρούν ότι οι κάτοικοι δεν έχουν χρόνο ή κάποιο τρόπο αντίδρασης, “δεν έχουν γνωριμίες που χρειάζονται”. Οι κάτοικοι του Μεταξουργείου βρίσκονται σε συνεχή αγώνα για να ζήσουν την οικογένειά τους, δεν προλαβαίνουν να ασχοληθούν με αυτό το ζήτημα και αν αποκτήσουν, φοβούνται τη μαφία και το γκέτο μήπως κάνουν κακό σε εκείνους ή την οικογένειά τους. Η απαίτηση του συλλόγου είναι να εφαρμοστεί ο νόμος που ψηφίστηκε το 1998 γενικά για τις περιοχές που λειτουργούν οίκοι ανοχής. Ο νόμος αναφέρει ότι πρέπει να λειτουργεί οίκος ανοχής

μακρύτερα από 200 μέτρα από σχολεία, πλατείες, εκκλησίες, φροντιστήρια, μουσεία και διατηρητέα κτήρια. Να μη λειτουργούν δηλαδή μέσα σε κατοικήσιμη περιοχή. Ένας νόμος που, ενώ έχουν περάσει οχτώ χρόνια από την ψήφισή του, δεν εφαρμόστηκε ποτέ για την περιοχή μελέτης. Εκείνο που κατάφερε ο ίδιος ο Πρόεδρος του συλλόγου που δραστηριοποιείται στην περιοχή είναι να αποφασίσει η αρμόδια επιτροπή για τους οίκους ανοχής στο Δήμο Αθηναίων να εφαρμοστεί ο νόμος που ήδη είχε ψηφιστεί. “Το αυτονόητο δηλαδή”. Αν και έγιναν οι αρμόδιες ενέργειες και πάρθηκε η συγκεκριμένη απόφαση από το Δήμο Αθηναίων, δυστυχώς το θέμα παρέμεινε στάσιμο και ποτέ δεν προχώρησε στις κατάλληλες ενέργειες για να πραγματοποιηθεί.

Ένα ακόμα πρόβλημα που αντιμετωπίζει το Μεταξουργείο κατά τον Πρόεδρο του συλλόγου της περιοχής είναι η παρουσία σημαντικού αριθμού συνεργείων, βαφείων, μηχανουργείων και γενικά επιχειρήσεων με οχλούσες χρήσεις. Ο κύριος Μπουζάνης θεωρεί ότι όλες οι επιχειρήσεων αυτής της μορφής δημιουργούν προβλήματα, αλλά εκείνες που οξύνουν σημαντικά το πρόβλημα είναι οι μεγάλες σε μέγεθος, αφού διαθέτουν “μεγάλα φουγάρα που βγάζουν όλο τον καπνό και τους ρύπους πάνω στα μπαλκόνια οικογενειών που παίζουν μικρά παιδιά”. Εκείνοι οι κάτοικοι που τόλμησαν να αντιδράσουν στο πρόβλημα και να ενημερώσουν τις αρμόδιες αρχές δέχτηκαν απειλές και υποχώρησαν. Για το πρόβλημα αυτό, όπως ενημερώνει ο κύριος Μπουζάνης, έχουν ληφθεί κάποια μέτρα τα οποία δεν εφαρμόστηκαν ποτέ. Το 1998, εκδόθηκε ένα Προεδρικό Διάταγμα για την απομάκρυνση των συνεργείων, ειδικότερα για την περιοχή του Μεταξουργείου και έδινε ως χρονικό ορίζοντα για να πραγματοποιηθεί αυτό το έτος 2001. Δυστυχώς, κάτι τέτοιο δεν έγινε ποτέ στο βαθμό που θα επιθυμούσαν οι κάτοικοι της περιοχής. Στη συνέχεια και μετά από προσπάθειες του συλλόγου επετεύχθη μία παράταση για το 2003, ώστε να γίνει εφικτός ο στόχος που είχε ληφθεί. Δυστυχώς, έως και τις αρχές του 2007 δεν είχε γίνει τίποτα για το συγκεκριμένο πρόβλημα. Όπως αναφέρει και ο Πρόεδρος του συλλόγου, οι κάτοικοι δεν επιθυμούν να απομακρυνθούν οι επιχειρήσεις αυτές χωρίς κίνητρα και συγκεκριμένη περιοχή εγκατάστασης, όπως κάνει το αρμόδιο Υπουργείο. Ο σύλλογος απαιτεί να απομακρυνθούν οι οχλούσες χρήσεις από την περιοχή αλλά με το ανάλογο αντίτιμο, με οικονομικά κίνητρα. Έτσι, δεν θα υπάρχει και ο λόγος να αντιδρούν οι ιδιοκτήτες αυτών των επιχειρήσεων και να απειλούν το σύλλογο και τους κατοίκους όταν δηλώνουν την ενόχλησή τους.

Ακόμα ένα πρόβλημα που αντιμετωπίζει η περιοχή ή τουλάχιστον ένα μεγάλο μέρος της, σύμφωνα με τα λεγόμενα του Προέδρου του συλλόγου, είναι η διέλευση του

προαστιακού σιδηροδρόμου από την περιοχή. Κατά το σύλλογο το μεγαλύτερο πρόβλημα που αντιμετωπίζει ο κόσμος του Μεταξουργείου είναι τα ατυχήματα ή δυστυχήματα κατά καιρούς που γίνονται στην περιοχή, αφού οι κάτοικοι και όσοι επισκέπτονται τις περιοχές εκατέρωθεν των γραμμών του προαστιακού επικοινωνούν και είναι δύσκολο να τις διασχίσουν. Το ίδιο πρόβλημα έχει και άλλη πτυχή. Εκείνη της ηχορύπανσης που δημιουργείται από τη συχνή διέλευση του προαστιακού σιδηροδρόμου από το Μεταξουργείο αλλά και από πολλές ακόμα γειτονικές συνοικίες του δήμου Αθηναίων. Ακόμα μία παράμετρος του ίδιου προβλήματος είναι η αισθητική υποβάθμιση της περιοχής κατά τον κύριο Μπουζάνη, αφού το σχέδιο της εταιρείας είναι να κόψει τα ήδη υπάρχοντα δέντρα, να τροχοδρομήσει, νέα πιο γρήγορα και πιο θορυβώδη τρένα και να τοποθετηθούν ηχοπετάσματα εκατέροθεν των γραμμών, ώστε να μειώνεται ο θόρυβος και οι περιπτώσεις ατυχημάτων. Σε περίπτωση που γινόταν υπογειοποίηση των γραμμών, στη θέση που σήμερα φαίνονται οι γραμμές είχε προταθεί να υπάρχει ένα μεγάλο πάρκο, ένας πνεύμονας πρασίνου που σε περίπτωση που θα επεκτεινόταν στο όλο το μήκος θα προσέφερε οξυγόνο σε όλη την Αθήνα. Για το συγκεκριμένο πρόβλημα παλαιότερα ο σύλλογος με τους κατοίκους της περιοχής, σε συνεργασία με έναν ακόμα σύλλογο γειτονικής συνοικίας είχαν διαμαρτυρηθεί σταματώντας τη διέλευση των τρένων, στεκούμενοι πάνω στις γραμμές. Η αργοπορία του έργου που είχε επιτευχθεί με τις ενέργειες του συλλόγου δυστυχώς δεν επέφεραν τα ανάλογα αποτελέσματα και με τον καιρό εξασθένησε η αντίδραση των κατοίκων με αποτέλεσμα αυτή τη στιγμή να γίνονται τα εγκαίνια και να προχωρά το έργο κανονικά.

Σύμφωνα με τον Πρόεδρο του συλλόγου της περιοχής μελέτης, το Μεταξουργείου αντιμετωπίζει και το πρόβλημα των εγκαταλελειμμένων σπιτιών. Κατά το σύλλογο τα εγκαταλελειμμένα σπίτια στην περιοχή είναι αποτέλεσμα της απομάκρυνσης από το Μεταξουργείο και εγκατάστασης των παλαιών κατοίκων της περιοχής σε άλλες συνοικίες πιο αναβαθμισμένες, χωρίς οχλούσες χρήσεις και οίκους ανοχής. Τα συγκεκριμένα κτήρια είναι μισογκρεμισμένα και αποτελούν εστίες μόλυνσης, αφού σε αυτά βρίσκουν καταφύγιο περιθωριακά άτομα και κυρίως χρήστες ναρκωτικών ουσιών. Δυστυχώς, παρά τις διαμαρτυρίες, τα ατυχήματα που έχουν συμβεί και την προσωπική δουλειά που έχει προσφέρει ο Πρόεδρος του συλλόγου για την καταγραφή και ενημέρωση των αρμόδιων φορέων, δεν έχουν ληφθεί τα απαραίτητα μέτρα για την αντιμετώπιση του προβλήματος. Εν τέλει, η πρόταση του δήμου Αθηναίων, της Νομαρχίας και άλλων γραφείων ήταν να συνεργαστεί ο ίδιος ο σύλλογος, με δικά του έξοδα, με μηχανικούς, ώστε να καταρτιστεί

για κάθε κτήριο ξεχωριστά έκθεση επικινδυνότητας και να ενημερώσει το δήμο για να λάβει τα μέτρα του. Σε περίπτωση που γινόταν η εν λόγω έκθεση οι αρμόδιοι φορείς θα φρόντιζαν να επισκευαστούν οι προσόψεις για να μην είναι επικίνδυνα και σε άλλες περιπτώσεις, αν δεν γινόταν αυτό, λόγω προχωρημένης επικινδυνότητας, θα προχωρούσαν σε κατεδάφιση. Όπως αναφέρει ο Πρόεδρος του συλλόγου με μεγάλη δυσaráεσκεια όταν ένα κτήριο έχει κριθεί διατηρητέο, όπως η πλειοψηφία των νεοκλασικών κτηρίων στην περιοχή του Μεταξουργείου, είναι δύσκολο να αποχαρακτηριστούν. Έτσι, οι ιδιοκτήτες προτιμούν να το αφήνουν στο έλεος του χρόνου, ώστε να μην υπάρχει το περιθώριο επισκευής και να έχουν αργότερα τη δυνατότητα να χτίσουν στην περιοχή πολυκατοικία.

Ένα ακόμα πρόβλημα που αντιμετωπίζει η περιοχή, σύμφωνα με τον κύριο Μπουζάνη είναι η έλλειψη στο μεγαλύτερο μέρος της συνοικίας αξιόλογης πλατείας. Πιο συγκεκριμένα από την οδό Μυλλέρου και μέχρι την Ιερά Οδό, το μεγαλύτερο σε έκταση αλλά και σε κατοίκηση μέρος του Μεταξουργείου δεν διαθέτει ένα χώρο που θα μπορούσαν να συναντηθούν οι κάτοικοι της περιοχής, να παίξουν τα παιδιά και να τοποθετηθεί ποσότητα φυτών που θα έδιναν ένα τόνο οξυγόνου σε όλο τη συνοικία. Στις υπόλοιπες περιοχές του Μεταξουργείου υπήρξε κάποια κινητικότητα προς το ζήτημα, αφού δημιουργήθηκε η πλατεία Δουρούτη – Αυδή και μία ακόμα μικρή έκταση στην αρχή της οδού Λένορμαν προς την οδό Αχιλλέως και αποκαταστάθηκαν ως ένα σημείο η Πλατεία Καραϊσκάκη και η πλατεία Μεταξουργείου. Αυτό που τονίζει ο Πρόεδρος του συλλόγου που δραστηριοποιείται στην περιοχή είναι ότι η υποχρέωση των αρμόδιων φορέων για ύπαρξη πλατείας ανά τέσσερα τετράγωνα δεν πραγματοποιήθηκε ποτέ. Αντιθέτως, μία μικρή παιδική χαρά σε ένα μικρό στενό στην εν λόγω περιοχή, είναι παραμελημένη και δεν διαθέτει τους βασικούς κανόνες λειτουργίας, με αποτέλεσμα τα παιδιά να μην έχουν πια τη δυνατότητα να την επισκεφτούν.

Μεγαλύτερη έλλειψη από την παραπάνω φαίνεται ότι είναι αυτή των σχολείων στην περιοχή. Ο σύλλογος που δραστηριοποιείται στο Μεταξουργείο για τη διασφάλιση των συμφερόντων των κατοίκων και των ιδιοκτητών επιχειρήσεων της περιοχής θεωρεί ότι το μοναδικό κτήριο που στεγάζει τρία δημοτικά σχολεία στη συνοικία, δεν καλύπτει τις ανάγκες της περιοχής. Είναι απαραίτητο να υπάρχουν δύο κτήρια τουλάχιστον. Δεν νοείται να υπάρχουν ακόμα πρωινά και απογευματινά σχολεία. Επίσης, τονίζεται από τον Πρόεδρο του συλλόγου η ανάγκη ύπαρξης γυμνασίου και λυκείου στο Μεταξουργείο. Εκείνο που τονίζεται περισσότερο είναι ότι από τη στιγμή που υπάρχουν δύο δημοτικά σχολεία και άρα και παιδιά που θα μπορούσαν να ακολουθήσουν και τις άλλες βαθμίδες

εκπαίδευσης δεν υπάρχει δικαιολογία για μη ύπαρξη σημαντικού αριθμού παιδιών. Τα παιδιά που θέλουν να πάνε γυμνάσιο ή λύκειο αναγκάζονται να μετακινούνται καθημερινά προς την Ακαδημία Πλάτωνος, τον Άγιο Παύλο ή τον Βοτανικό.

Ένα ακόμα μεγάλο πρόβλημα είναι οι κεραίες κινητής τηλεφωνίας. Παρατηρεί κανείς ότι σε μία απόσταση 200 μέτρων υπάρχουν 4 κεραίες. Στην ουσία είναι παράνομες. Όσες φορές ο σύλλογος που δραστηριοποιείται στην περιοχή μελέτης στείλει διαμαρτυρία, τόσο οι εταιρείες αναγκάζονται να τις αποσύρουν, αφού δεν μπορούν να κάνουν κάτι άλλο από μία ταράτσα, αλλά τις μετακινούν σε άλλες ταράτσες. Σε ορισμένα σημεία υπάρχει και το θέμα της αποχέτευσης. Η περιοχή που είναι προς την Κωνσταντινουπόλεως για παράδειγμα. Όλος ο δρόμος προς την Κωνσταντινουπόλεως πλημμυρίζει και αυτό γιατί έρχονται τα νερά από την Πειραιώς προς τα κάτω και από την Ομόνοια προς τα κάτω και εκεί δεν έχουν που να πάνε, γιατί δεν υπάρχουν υπόνομοι πολλοί και έτσι μένουν εκεί και πλημμυρίζουν τα υπόγεια και στέκονται τα νερά, δημιουργώντας προβλήματα μόλυνσης και κινδύνων υγείας.

Ένα σημαντικό γνώρισμα του Μεταξουργείου είναι και η ύπαρξη αρχαίων στην περιοχή, κυρίως όσον αφορά το Δημόσιο Σήμα. Όπως παραδέχεται και ο Πρόεδρος του συλλόγου που δραστηριοποιείται στην περιοχή, εκτός από τα θετικά που μπορεί να προσφέρει στην περιοχή, δημιουργεί και προβλήματα, κυρίως σε ότι έχει να κάνει με την οικοδόμηση. Παράδειγμα είναι ότι στην οδό Θερμοπυλών επεδίωξαν οι αρμόδιοι φορείς να ανοικοδομήσουν, σε ανοιχτό χώρο, νηπιαγωγείο για τα παιδιά της περιοχής. Δυστυχώς, κατά την εκσκαφή βρέθηκαν αρχαία και τελικά το έργο έμεινε στην μέση. Πρόβλημα το συγκεκριμένο θέμα δημιουργεί και το γεγονός της αξιοποίησης των αρχαιολογικών χώρων που ήδη βρίσκονται στο φως. Όταν επιχειρήσαν να ενημερωθούν οι κάτοικοι, μέσω του συλλόγου τους, δεν υπήρξε καμία απάντηση, παρά μόνο όταν αυτό έγινε επιτακτικά, ενώ οι απαντήσεις που δόθηκαν ήταν, όπως φάνηκε στη συνέχεια, ψεύτικες ή ασαφείς.

Για το πρόβλημα των αλλοδαπών ο σύλλογος, μέσω του εκπροσώπου του, θεωρεί ότι σε πρώτη φάση όταν έρχονται στην Ελλάδα είναι λογικό να μην έχουν που να μείνουν. “Αναγκάζονται λοιπόν και εγκαθίστανται όλοι μαζί, 15 – 20 άτομα σε ένα δωμάτιο. Αναγκαστικά ρυπαίνουν, δεν έχουν τι να φάνε, δεν έχουν που να πάνε τουαλέτα, πηγαίνουν γύρω γύρω στα πεζοδρόμια. Μετά όμως αυτοί οι άνθρωποι εφόσον εργάζονται, σιγά σιγά βρίσκουν σπίτια και νοικιάζουν, ψωνίζουν από τη γειτονιά. Μπαίνουν στην αγορά.” Έχουν ένα δικό τους πολιτισμό ο κάθε ένας αλλά αυτό δεν επηρεάζει τη ζωή και τις σχέσεις όσων κατοικούν ή εργάζονται στην περιοχή. Αυτό που τους επηρεάζει είναι ότι

η Πολιτεία δεν ενδιαφέρεται να τους εγκαταστήσει κάπου τον πρώτο καιρό που έρχονται στην Ελλάδα και υποχρεώνεται να εγκατασταθεί μεγάλος αριθμός αυτών στο Μεταξουργείο. Αυτή τη στιγμή, όπως αναφέρει ο κύριος Μπουζάνης, λόγω του πλήθους των μεταναστών που έχουν φτάσει στην περιοχή μελέτης, έχει δημιουργηθεί γκέτο. Στην περιοχή δεν συμβάλλουν σε τίποτα με αυτό τον τρόπο. Βέβαια, στο Μεταξουργείο δεν ζουν μετανάστες μόνο από μία από τις παραπάνω κατηγορίες με στόχο να δημιουργήσουν γκέτο στην περιοχή. Υπάρχουν οικογένειες με παιδιά που πηγαίνουν στο σχολείο μαζί με τα παιδιά των ελλήνων. Αποφάσισαν, απλά, να στήσουν το νοικοκυριό τους στην περιοχή και να αφομοιωθούν.

Κατά τον Πρόεδρο του συλλόγου η περιοχή, παράλληλα με τα παραπάνω προβλήματα, αντιμετωπίζει και την στέρηση από κάποιες υπηρεσίες. Αυτό που τονίζει περισσότερο είναι η έλλειψη γραφείων του Δήμου Αθηναίων στην περιοχή. Το διαμέρισμα στο οποίο ανήκει το Μεταξουργείο βρίσκεται στο Θησείο και εκεί πρέπει να απευθύνονται οι κάτοικοι της περιοχής μελέτης όταν χρειάζονται κάτι. Επίσης, ο κύριος Μπουζάνης αναφέρει ότι η περιοχή στερείται και από τράπεζες, εμπορικών καταστημάτων, όπως και συγκοινωνίες, κάτι που θεωρεί ότι δεν υπάρχει στο κέντρο του Μεταξουργείου, αφού ο ίδιος αναφέρει ότι υπάρχουν τόσο οι υπηρεσίες όσο και οι συγκοινωνίες –όπως το μετρό και ο προαστιακός- στα όρια της περιοχής και δημιουργούνται και άλλοι πάλι σε όρια του Μεταξουργείου. Εκείνο που τονίζει ο Πρόεδρος του συλλόγου, μετά από ερώτηση ότι τα λόγια του δεν ταυτίζονται με τις απαντήσεις που έδωσαν οι επιχειρηματίες και οι κάτοικοι της περιοχής για τις συγκοινωνίες, είναι ότι δεν υπάρχουν μέσα μεταφοράς από το Μεταξουργείο προς γενικές κατευθύνσεις, αλλά μόνο για ορισμένες και κυρίως προς τα δυτικά προάστια, αποκλείοντας τελείως τα νότια και τα ανατολικά προάστια.

Το νότιο κομμάτι του Μεταξουργείου αντιμετωπίζει ακόμα ένα σημαντικό πρόβλημα που επιτείνει την δύσκολη κατάσταση στην περιοχή. Τα νυχτερινά κέντρα διασκέδασης, η πλειοψηφία των οποίων δεν λειτουργούν με νόμιμη άδεια, αφού δεν έχουν τις απαραίτητες θέσεις στάθμευσης αυτοκινήτων, κατά αναλογία με τα άτομα που μπορεί να δεχτεί ως πελάτες. Έτσι, οι κάτοικοι από την οδό Σαλαμίνος και μέχρι την Ιερά Οδό υποφέρουν, αφού δεν υπάρχουν πουθενά θέσεις στάθμευσης για τα δικά τους αυτοκίνητα και αναγκάζονται να βρουν και να πληρώνουν κλειστούς χώρους στάθμευσης, ώστε να μην έρχονται αντιμέτωποι με τους φύλακες των κέντρων αυτών που σπάνε τα αυτοκίνητα των κατοίκων για να τα απομακρύνουν από εκεί. Εκτός από αυτή τη παράμετρο, τα νυχτερινά κέντρα δημιουργούν και ένα άλλο ακόμα μεγαλύτερο πρόβλημα. Την

ηχορύπανση. Τα περισσότερα “διασκεδαστήρια” από αυτά που λειτουργούν στα όρια του Μεταξουργείου διαθέτουν άδεια για παραδοσιακές ταβέρνες και αναψυκτήρια. Έτσι, οι κάτοικοι υποφέρουν από ξενόφερτη οχλούσα δραστηριότητα με τη μουσική από τα κέντρα, τις φωνές των πελατών και τον θόρυβο από τα αυτοκίνητα να σταματούν το πρωί.

Η περιοχή μελέτης δεν υποφέρει μόνο από ξενόφερτες οχλούσες δραστηριότητες που έχουν να κάνουν με τα νυχτερινά κέντρα στην περιοχή κοντά στην Ιερά Οδό. Πρόβλημα αντιμετωπίζει όλη η περιοχή και με την λειτουργία παραρτήματος απεξάρτησης του OKANA που λειτουργεί ήδη στα όρια της αλλά και από ένα ακόμα που πρόκειται να λειτουργήσει σε μικρό χρονικό διάστημα στο κέντρο του Μεταξουργείου ή από το παράρτημα του ψυχιατρικού κέντρου Δαφνίου που νοίκιασε ένα ξενοδοχείο στην οδό Αχιλλέως και μετέφερε εκεί εκείνους τους τροφίμους που βρίσκονται υπό ένταξη. Οι κάτοικοι δεν είναι εναντίον των ατόμων αυτών, ούτε των ναρκομανών, ούτε των ψυχοπαθών, που είναι υπό ένταξη, θεωρούν, όμως, ότι δεν είναι απαραίτητο να μεταφέρονται όλες αυτές οι δραστηριότητες στην περιοχή χωρίς να σκέφτονται οι υπεύθυνοι την περαιτέρω υποβάθμιση που θα γνωρίσει η περιοχή σε τέτοιες περιπτώσεις. Τα παραπάνω μπορούν να χαρακτηριστούν ως σημαντικότερα προβλήματα της περιοχής, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι τα άλλα προβλήματα που αντιμετωπίζει η περιοχή δεν είναι εξίσου σημαντικά, όπως η έλλειψη πρασίνου και η έλλειψη καθαριότητας ή η εγκληματικότητα που μαστίζει την περιοχή.

Οι βασικές ενέργειες που κάνει ο σύλλογος το Δημόσιο Σήμα που δραστηριοποιείται στην περιοχή μελέτης είναι κοινές για όλα τα προβλήματα της περιοχής. Αρχικά στέλνουν μία επιστολή διαμαρτυρίας προς τις αρμόδιες αρχές, είτε αυτό είναι ο Δήμος, είτε η Νομαρχία είτε κάποιος άλλος. Στη συνέχεια απευθύνονται στα μέσα μαζικής ενημέρωσης για να αναδείξουν προς τα έξω το πρόβλημα. Πολλές φορές έχει τύχει κάποιои δημοσιογράφοι να δείξουν ενδιαφέρον και να αναδείξουν πτυχές προβλημάτων που αντιμετωπίζει το Μεταξουργείο. Παράλληλα, ο σύλλογος πραγματοποιεί κάποιες ημερίδες, ώστε να έχουν τη δυνατότητα οι κάτοικοι και οι επιχειρηματίες της περιοχής να ενημερώνονται για κάποιες διαμαρτυρίες, συγκεντρώσεις και συλλαλητήρια που γίνονται για να λυθεί κάποιο πρόβλημα. Στις ίδιες ημερίδες καλούνται και φορείς από το Δήμο Αθηναίων, βουλευτές και άλλους υπεύθυνους ανάλογα με τα προβλήματα που αντιμετωπίζει το Μεταξουργείο. Ταυτόχρονα με τις παραπάνω ενέργειες και όταν αυτό κρίνεται απαραίτητο οργανώνονται και κάποιες διαμαρτυρίες, συγκεντρώσεις και συλλαλητήρια. Οι συγκεντρώσεις, εκτός από τη μορφή διαμαρτυρίας

μπορούν να είναι πολιτιστικές. Κάθε χρόνο ο σύλλογος διοργανώνει τα “Επιτάφια”, λαμπαδηφορία του Επιτάφιου του Περικλή. Στόχος της συγκέντρωσης αυτής είναι η ανάδειξη του Δημοσίου Σήματος και η ιστορία της περιοχής.

Από την πλευρά του Κράτους δεν έχουν γίνει οι κατάλληλες ενέργειες, κατά τον εκπρόσωπο του συλλόγου που δραστηριοποιείται στο Μεταξουργείο, για την ανάπτυξη της περιοχής. Τις περισσότερες φορές ψηφίζονται νόμοι που αφορούν προβλήματα της περιοχής αλλά δυστυχώς δεν εφαρμόζονται ποτέ. Παραδείγματα τέτοιων περιπτώσεων είναι ο νόμος για τους οίκους ανοχής, όπως αναφέρθηκε παραπάνω καθώς και η απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας για την υπογειοποίηση του προαστιακού σιδηροδρόμου, που όχι μόνο δεν εφαρμόστηκε αλλά τα έργα επεκτάθηκαν. Για τα εγκαταλελειμμένα κτήρια, επίσης, ενώ άρχισαν οι συζητήσεις για την δημιουργία κατάλληλων συνθηκών ώστε να επιλυθεί το πρόβλημα, δυστυχώς δεν πραγματοποιήθηκε, πολλά χρόνια τώρα, τίποτα. “Εξαγγέλλουν προεκλογικά και όποιος τελικά βγει Δήμαρχος το ξεχνάει”. Όσο αναφορά την Εταιρεία Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων Αθήνας Α.Ε. ο κύριος Μπουζάνης αναφέρει ότι είχε την δυνατότητα να βοηθήσει, αλλά δεν το έκανε, αφού οι παρεμβάσεις της έφτασαν μέχρι και την οδό Πειραιώς αλλά δεν προχώρησε περισσότερο, αν και ήταν μέσα στους στόχους που έπρεπε να επιτύχει. Σκοπός της Εταιρείας για την περιοχή του Μεταξουργείου, όπως αναφέρει και ο Πρόεδρος του συλλόγου, ήταν η πεζοδρόμηση της οδού Σαλαμίνας, όχι με τον τρόπο που είναι αυτή τη στιγμή αλλά με τις προδιαγραφές που θα βοηθούσαν στην ανάδειξη της αρχαιολογικής περιοχής και γενικότερα της συνοικίας. Δυστυχώς, οι κάτοικοι έχουν απογοητευτεί βλέποντας ότι περνά ο καιρός χωρίς να γίνεται τίποτα και πλέον όλοι πιστεύουν ότι δεν πρόκειται να προχωρήσουν οι παρεμβάσεις της Εταιρείας Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων Αθήνας Α.Ε. στην περιοχή του Μεταξουργείου.

Τελειώνοντας, ο Πρόεδρος του συλλόγου που δραστηριοποιείται στην περιοχή ερωτήθηκε αν παρατηρεί κάποια βελτίωση της κατάστασης της περιοχής, αν έχει μειωθεί η υποβάθμιση και αν φαίνονται δείγματα ανάπτυξης στο Μεταξουργείο. Αναφέρει, λοιπόν, ότι λόγω του ιδιωτικού τομέα που δείχνει κάποια δείγματα ενδιαφέροντος και τάσεις εγκατάστασης στην περιοχή, αλλά και λόγω της ενημέρωσης και των παρεμβάσεων που γίνονται από την πλευρά του συλλόγου φαίνονται τα πρώτα σημάδια αναβάθμισης στην περιοχή μελέτης. “Υπάρχει ένα φως στο τούνελ”. Χωρίς αυτό, όμως, να είναι αρκετό, αν δεν υπάρξει και το απαραίτητο ενδιαφέρον από τους αρμόδιους Κρατικούς φορείς, ώστε να υπάρξει μία πιο άμεση και γρήγορη αναβάθμιση της περιοχής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 16: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Σκοπός της παρούσας εργασίας ήταν να διερευνηθούν τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η περιοχή του Μεταξουργείου και η ύπαρξη στοιχείων ανάπτυξης στην περιοχή, ενώ ταυτόχρονα να εξευρεθούν εκείνοι οι τρόποι, ώστε να δομηθεί μία ανάπτυξη βιώσιμη, η οποία θα ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις των σημερινών γενεών, χωρίς να θέτει σε κίνδυνο τις απαιτήσεις των γενεών που θα ακολουθήσουν. Για το λόγο αυτό, αρχικά, πραγματοποιήθηκε βιβλιογραφική ανασκόπηση στη διεθνή βιβλιογραφία αναφορικά με την βιώσιμη, τοπική ανάπτυξη των πόλεων ή συνοικιών πόλεων, ενώ στη συνέχεια δόθηκαν παραδείγματα μορφών υποβάθμισης περιοχών πόλεων, παραδείγματα, που ως ένα σημείο, μπορούν να συγκριθούν με αυτά που αντιμετωπίζει το Μεταξουργείο, αν και η κάθε πόλη που αντιμετωπίζει προβλήματα υποβάθμισης, στο σύνολό της ή σε ένα μέρος της, οφείλει τα προβλήματα αυτά σε διαφορετικούς λόγους, ανάλογα με την περίπτωση και τη χώρα στην οποία ανήκει.

Το Μεταξουργείο άρχισε να αντιμετωπίζει προβλήματα υποβάθμισης την εποχή που σταμάτησε να λειτουργεί το εργοστάσιο της οικογένειας Δουρούτη και αργότερα, όταν σταδιακά άρχισαν να σταματούν τη λειτουργία τους και άλλα εργοστάσια και βιοτεχνίες της περιοχής. Παρόμοια διαδικασία υποβάθμισης ακολούθησε και μία μεγάλη πόλη του Ηνωμένου Βασιλείου, το Liverpool. Η συγκεκριμένη πόλη ευημερούσε με την παρουσία των λειτουργιών του λιμανιού. Με την αποκέντρωση των δραστηριοτήτων που σχετίζονταν με το λιμάνι, ξεκίνησε η διαδικασία της οικονομικής παρακμής που έφερε τους κατοίκους της περιοχής αντιμέτωπους με την ανεργία και τη φτώχεια, όπως ακριβώς συνέβη και στην περιοχή μελέτης. Οι οικονομικές δυσκολίες του μεγαλύτερου μέρους των κατοίκων του Liverpool είχαν ως αποτέλεσμα τη δυσκολία αντιμετώπισης της γήρανσης της περιοχής, αφού το εισόδημά τους δεν τους επέτρεπε να ανακατασκευάσουν ή απλά να επισκευάσουν τα κτήρια και τα οικήματα που αντιμετώπιζαν προβλήματα, λόγω του καιρού ή της κακοδιαχείρισης. Έτσι, άρχισαν να φαίνονται τα πρώτα συμπτώματα υποβάθμισης της περιοχής. Τα ίδια φαινόμενα και με την ίδια χρονική σειρά, παρουσιάστηκαν και στο Μεταξουργείο, μετά την αναστολή των εργασιών πολλών επιχειρήσεων που προσέφεραν δουλειά στο σύνολο σχεδόν των κατοίκων της περιοχής. Έτσι, τα κτήρια άρχισαν να εγκαταλείπονται στο έλεος του χρόνου και οι κάτοικοί τους να

αδυνατούν να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα, λόγω οικονομικής δυσχέρειας. Έτσι, η αποβιομηχάνιση της περιοχής του Μεταξουργείου, αν και απαραίτητη με το πέρασ του καιρού δεν ακολούθησε την πορεία που θα έπρεπε. Έγινε απότομα, χωρίς σχέδιο και πρόβλεψη για τους κατοίκους της περιοχής που απασχολούνταν στις βιομηχανίες και βιοτεχνίες της περιοχής. Αντίθετα από το παράδειγμα του Μεταξουργείου, στο Swansea, πόλη της Ουαλίας, η αποβιομηχάνιση πραγματοποιήθηκε σταδιακά, ενώ τα προβλήματα, των οποίων το μεγαλύτερο μέρος είχε προβλεφθεί, διαχειρίστηκαν με επιτυχία.

Τα συνεχή και ταυτόχρονα προβλήματα, λόγω φθοράς πολλών κτηρίων και οι οικονομικές δυσκολίες των κατοίκων να τα αντιμετωπίσουν, οδήγησαν μία άλλη πόλη της Ευρώπης, το Bijlmermeer, στην υποβάθμισή της. Η αδυναμία να αντιμετωπιστούν τα προβλήματα από τους κατοίκους, αλλά και η αδιαφορία των ιθυνόντων να ενδιαφερθούν εκείνοι για το πρόβλημα οδήγησε σε περαιτέρω υποβάθμιση της περιοχής, αφού τα εγκαταλελειμμένα κτήρια άρχισαν να οδηγούν σε προβλήματα μόλυνσης και ρύπανσης της περιοχής και γενικής αθλιότητας, ενώ η εικόνα που παρουσίαζε η περιοχή, λόγω των εγκαταλελειμμένων κτηρίων δεν σταματούσε εκείνους που δεν ενδιαφέρονταν για την περιοχή να προχωρούν σε βανδαλισμούς. Με τον τρόπο αυτό, σταδιακά, έλειψε η ασφάλεια την περιοχής και αυξήθηκε η εγκληματικότητα. Τα νοικοκυριά μεσαίων και ανώτερων εισοδημάτων, που είχαν παραμείνει στην περιοχή άρχισαν σιγά σιγά να αποχωρούν από την περιοχή, προτιμώντας γειτονιές με χαμηλότερα καινούρια σπίτια και κήπο ή χώρους πρασίνου γύρω από τα κτήρια, με αποτέλεσμα το Bijlmermeer να κατοικείται όλο και περισσότερο από νοικοκυριά με χαμηλότερα εισοδήματα, ανέργους και μετανάστες. Αυτό το γεγονός δεν οδήγησε σε σταθεροποίηση της κατάστασης, αφού και πάλι οι νέοι κάτοικοι δεν υπολόγιζαν στον οικογενειακό τους προϋπολογισμό τα έξοδα για την επισκευή των κτηρίων και η συνοικία συνέχισε να υποβαθμίζεται. Τα ίδια συμπτώματα και οι ίδιες αιτίες με το Bijlmermeer φαίνεται ότι ακολούθησε και η συνοικία του Μεταξουργείου, με αποτέλεσμα σήμερα η περιοχή μελέτης να έχει αποκτήσει μία εικόνα εγκατάλειψης, τόσο από τους παλιούς και νέους κατοίκους της, όσο και από τους ιθύνοντες για την ανάπτυξη, φορείς της πόλης.

Μία ακόμα κοινή με το Bijlmermeer μορφή υποβάθμισης που αντιμετωπίζει τις τελευταίες δεκαετίες το Μεταξουργείο είναι οι οχλούσες χρήσεις που συσσωρεύτηκαν στην περιοχή. Τα χαμηλά ενοίκια και οι κάτοικοι με χαμηλότερα εισοδήματα και

μετανάστες, είναι πρόσφορο έδαφος για επιχειρήσεις με οχλούσα δραστηριότητα να εγκαθίστανται στην περιοχή άφοβα. Τα χαμηλά ενοίκια φέρνουν μεγαλύτερο κέρδος στις επιχειρήσεις αυτές, ενώ οι κάτοικοι χαμηλότερων εισοδημάτων και οι μετανάστες αδυνατούν να διαμαρτυρηθούν, αφού έχουν μεγαλύτερα προβλήματα να ασχοληθούν, άλλωστε, όπως αναφέρει και ο Πρόεδρος του συλλόγου το “Δημόσιο Σήμα” που δραστηριοποιείται στο Μεταξουργείο, ακόμα και να διαμαρτυρηθούν οι κάτοικοι τέτοιων περιοχών, δυστυχώς δεν υπάρχει κανείς που να ακούσει τα προβλήματά τους, αφού δεν υπάρχουν οι κατάλληλες γνωριμίες που θα βοηθήσουν να τονιστεί ακόμα περισσότερο το πρόβλημα.

Η εγκατάσταση μεγάλου αριθμού αλλοδαπών και μεταναστών στην περιοχή, εξαιτίας των φαινομένων που παρουσιάστηκαν παραπάνω, φαίνεται ότι οδηγούν σε προβλήματα κοινά σε πολλές πόλεις του κόσμου, προβλήματα που αρχίζουν να διαφαίνονται και στο Μεταξουργείο. Σημαντικό παράδειγμα πόλης που αντιμετωπίζει ακόμα και σήμερα προβλήματα με την συρροή μεγάλου αριθμού μεταναστών στους κόλπους της είναι το Rotterdam, η οποία αν και γνωρίζει μια γενική ανάπτυξη, δεν μπορεί να αντιμετωπίσει το πρόβλημα μιας μόνο περιοχής – συνοικίας, όπου παραμένουν εθνικές μειονότητες και μετανάστες. Το μέρος αυτό των κατοίκων μένουν σε παλιά κτήρια ή πρόχειρα καταλύματα που δεν διαθέτουν ούτε τα απαραίτητα μέσα διαβίωσης με αποτέλεσμα να κινδυνεύει τόσο η ζωή, η υγεία και η αρτιμελείά τους όσο και η υγεία των υπολοίπων κατοίκων και επισκεπτών της περιοχής. Παρόμοια παραδείγματα αντιμετώπισε σε μεγαλύτερο βαθμό παλαιότερα αλλά και τώρα το Μεταξουργείο. Τα εγκαταλελειμμένα κτήρια έγιναν εστίες μόλυνσης, ενώ οι δρόμοι δημόσια ουρητήρια εκείνων που δεν διέθεταν τις κατάλληλες υποδομές στα πρόχειρα καταλύματά τους.

Το σημαντικότερο πρόβλημα, όμως, που αντιμετωπίζουν αυτές οι περιοχές με εγκατάσταση σημαντικού αριθμού μεταναστών, είναι η δυσκολία επικοινωνίας και συνύπαρξης με τους προηγούμενους κατοίκους και η άρνηση και των δύο πλευρών να αποδεχτούν την νέα τάξη πραγμάτων. Αποτέλεσμα του συγκεκριμένου προβλήματος είναι και η δημιουργία γκέτο σε αυτές τις περιοχές, αφού οι οικονομικές δραστηριότητες των παλαιότερων κατοίκων αρχίζουν να μειώνονται και δημιουργούνται νέες που απευθύνονται μόνο σε συγκεκριμένους ανθρώπους, από συγκεκριμένες φυλές. Έτσι, οι παλαιότεροι κάτοικοι παραγκωνίζονται και απομακρύνονται από τις δραστηριότητες της

περιοχής και τελικά εγκαθίστανται σε άλλες περιοχές της ίδιας πόλης, εγκαταλείποντας την παλιά τους συνοικία. Το ίδιο συνέβη τα τελευταία χρόνια και στο Μεταξουργείο. Πολλοί μετανάστες, είτε γιατί εκεί είχαν εγκατασταθεί παλιότερα άλλοι συμπατριώτες τους, είτε γιατί εκεί τους υποδείχτηκε, είτε γιατί εκεί βρήκαν χαμηλότερα ενοίκια που θα μπορούσαν να ανταποκριθούν στις οικονομικές τους δυνατότητες, εγκαταστάθηκαν στην περιοχή μελέτης και επέτειναν τα προβλήματα υποβάθμισης που ήδη αντιμετώπιζε το Μεταξουργείο σε άλλες μορφές.

Στην πόλη Bijlmermeer, όπως και στο Coventry, της Μεγάλης Βρετανίας, αντιμετωπίστηκε ακόμα ένα σημαντικό πρόβλημα, εκείνο της έλλειψης σημαντικών λειτουργιών, υπηρεσιών και διευκολύνσεων που είχαν σχέση με δευτερεύουσες δραστηριότητες. Ο λόγος στην περίπτωση της Ολλανδικής πόλης ήταν η έλλειψη οικονομικών δυνατοτήτων για να συνεχιστούν τα έργα που είχαν ξεκινήσει για την ανοικοδόμηση της περιοχής ή σε άλλες περιπτώσεις γιατί δεν συνειδητοποιήθηκε από την αρχή του σχεδιασμού της η ανάγκη για κάποια έργα ή υποδομές. Αυτό και μόνο το γεγονός λειτούργησε ως στίγμα για την περιοχή και πολλά νοικοκυριά, που είχαν τη δυνατότητα επιλογής, προτίμησαν να μην μετακομίσουν στην περιοχή και να εγκατασταθούν αλλού, εκεί που θα τους παρέχονταν όλες οι απαραίτητες για εκείνους δραστηριότητες. Στην περίπτωση του Μεταξουργείου δεν μπορεί να μιλήσει κανείς για σχεδιασμό πόλης, αφού το Μεταξουργείο δεν προήλθε από σχεδιασμένο πλάνο ανάπτυξης και δημιουργίας συνοικίας, αλλά από σταδιακή και χωρίς έλεγχο εγκατάσταση, όταν η διαχείριση και ο σχεδιασμός συνοικιών από το Ελληνικό Κράτος ήταν ανύπαρκτος, αφού είχαν να αντιμετωπίσουν σημαντικότερα προβλήματα στη χώρα. Ανεξάρτητα, όμως, από τις αιτίες φτάνοντας κανείς στο σήμερα στην περιοχή μελέτης, έρχεται αντιμέτωπος με τα ίδια προβλήματα που αντιμετωπίζει και το Bijlmermeer. Οι διευκολύνσεις, οι λειτουργίες και οι υπηρεσίες εκείνες που επιζητά κάθε κάτοικος που έχει καλύψει τις πρώτες ανάγκες διαβίωσής του, όπως οι ελεύθεροι χώροι, το πράσινο, οι αθλητικοί χώροι, οι παιδικές χαρές και τα σχολεία, δεν υπάρχουν ούτε και σήμερα στην περιοχή, γιατί, όπως φαίνεται δεν έχει συνειδητοποιηθεί, ακόμα, από τους υπεύθυνους φορείς, η αναγκαιότητά τους. Παράλληλα, για έργα που έγινε αντιληπτό, έστω και αργά, το μέγεθος της χρησιμότητάς τους, από την Εταιρεία Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων Αθήνας Α.Ε. και άλλους φορείς, αναφέρεται ότι δεν υπάρχει πια η οικονομική δυνατότητα να παρέμβουν δυναμικά

για την επίλυση των προβλημάτων. Έτσι, και οι τελευταίοι κάτοικοι που έχουν τη δυνατότητα επιλογής και παρέμεναν στην περιοχή σκέπτονται να μετακινηθούν σε άλλες περιοχές της Αθήνας που τους παρέχονται και άλλες λειτουργίες, εκτός από τις βασικές της διαβίωσης.

Σε πολλές πόλεις ανεπτυγμένων χωρών αντιμετωπίζεται το πρόβλημα της λειτουργίας κέντρων νυχτερινής διασκέδασης με προβλήματα στην άδεια λειτουργίας. Αυτό το φαινόμενο ακολουθούν άλλα προβλήματα, όπως η έξαρση κατανάλωσης οινοπνευματωδών ποτών και πολλά φαινόμενα παραβατικότητας, βίας και αντικοινωνικής συμπεριφοράς. Αυτό και μόνο το φαινόμενο που παρατηρείται, κυρίως τις βραδινές ώρες σε συνοικίες μεγάλων πόλεων, έχει ως αποτέλεσμα άλλες ομάδες ανθρώπων που δεν προτιμούν αυτό το είδος διασκέδασης να αποφεύγουν να χρησιμοποιούν τα μέσα μαζικής μεταφοράς που διέρχονται ή κατευθύνονται προς αυτές τις περιοχές, ώστε να μην αντιμετωπίσουν προβλήματα και φυσικά να μην επισκέπτονται τις συνοικίες αυτές, οι οποίες συνήθως βρίσκονται στα κέντρα των μεγαλουπόλεων. Οι κάτοικοι των περιοχών αυτών, αντιλαμβανόμενοι την κατάσταση που υπάρχει στην περιοχή και όταν πλέον έρχονται αντιμέτωποι με τα πολλά προβλήματα που ακολουθούν τη λειτουργία των νυχτερινών αυτών κέντρων, όπως η εγκληματικότητα, η βία, η βωμολοχία, ή έξαρση κατανάλωσης αλκοόλ και ναρκωτικών και η αντικοινωνική συμπεριφορά, και παρατηρώντας ότι δεν υπάρχει το ενδιαφέρον για να βελτιωθεί η κατάσταση, επιλέγουν να απομακρυνθούν εκείνοι από την περιοχή και να εγκαταστήσουν το νοικοκυριό τους σε πιο ήσυχες περιοχές της ίδιας πόλης, εκεί όπου τα παιδιά τους θα είναι ασφαλή και δεν θα έχουν τα παραδείγματα εκείνα που θα τα οδηγούν σε λάθος κατευθύνσεις. Παρόμοια με τα παραπάνω προβλήματα αντιμετωπίζει τα τελευταία χρόνια και το Μεταξουργείο. Στις περιοχές κοντά στην Ιερά Οδό, λειτουργούν νυχτερινά κέντρα διασκέδασης χωρίς άδειες ή ακόμα και με άδειες ελλιπείς, για αναψυκτήρια ή εστιατόρια. Έτσι, δημιουργούνται προβλήματα ηχορύπανσης, εγκληματικότητας και βανδαλισμών και στο Μεταξουργείο, όπως και σε πολλές πόλεις του εξωτερικού.

Στην περιοχή της Πλάκας, στην Αθήνα, για τουλάχιστον δύο δεκαετίες αντιμετωπίστηκαν παρόμοια με το Μεταξουργείο προβλήματα, αν και με διαφορετική αιτία αφού εκεί τα περισσότερα προήλθαν από την ανεξέλεγκτη τουριστική κερδοσκοπία. Αλλοίωση και παλαίωση κτηρίων, ανεξέλεγκτη ανοικοδόμηση, ανεξέλεγκτη κυκλοφορία,

έλλειψη χώρων στάθμευσης για τους κατοίκους και τους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων της περιοχής, οίκοι ανοχής, νυχτερινά κέντρα, εγκληματικότητα, εμπόριο ναρκωτικών και ρύπανση, ήταν μερικά από τα προβλήματα υποβάθμισης της Πλάκας. Σύμφωνα με το πρόγραμμα προστασίας και αναβίωσης της Πλάκας, οι παρεμβάσεις σε εκείνη την περιοχή απέδειξαν ότι όταν υπάρχει πρόγραμμα και θέληση για την εφαρμογή του μπορεί να υπάρξει και συντονισμός και τελικά αποτέλεσμα. Σημαντική διαπίστωση σε προγράμματα που εφαρμόστηκαν στην Ελλάδα φαίνεται ότι είναι και η κινητοποίηση της κοινής γνώμης υπέρ του προγράμματος και η συμμετοχή των ιδιωτών που πίστεψαν σ' αυτό. Χωρίς τη δική τους συμπαράσταση και προτροπή δεν μπορεί να προχωρήσει κανένα πρόγραμμα αναβάθμισης και ανάπλασης σε καμία περιοχή.

Όπως φαίνεται από τα αναφερόμενα στην βιβλιογραφική αλλά και εμπειρική μελέτη της περιοχής του Μεταξουργείου, λόγω της συγκοινωνιακής σημασίας των οδών που διέρχονται ή περιβάλλουν τη συνοικία αυτή, το Μεταξουργείο προσέλκυσε πολύ γρήγορα οχλούσες χρήσεις ασυμβίβαστες με την κατοικία και υψηλό κυκλοφοριακό φόρτο. Παράλληλα, λόγω της άμεσης γειτνιάσής του με το λιγότερο ευγενές τμήμα του εμπορικού τριγώνου, κυρίως με την Ομόνοια, προσέλκυσε σπίτια, ξενοδοχεία και μπαρ αγοραίου έρωτα. Ουσιαστικά, λοιπόν, η περιοχή μελέτης λειτούργησε και συνεχίζει να λειτουργεί ως “πίσω αυλή” στην οποία το κέντρο της πόλης απορρίπτει τις πιο οχλούσες χρήσεις που στηρίζουν τη λειτουργία του. Οι παραπάνω παράγοντες οδήγησαν πολλούς κατοίκους που ζούσαν εκεί πολλά χρόνια να απομακρυνθούν από την περιοχή, να εγκαταλειφθεί μεγάλος αριθμός παλαιών κτηρίων και με τον τρόπο αυτό να υποβαθμιστεί ακόμα περισσότερο η περιοχή.

Όπως φαίνεται και από τα παραπάνω, κάθε πόλη ή συνοικία πόλης, σε όποια χώρα και να βρίσκεται, ανεπτυγμένη ή αναπτυσσόμενη, αντιμετωπίζει κάποιο πρόβλημα που είτε παρουσιάστηκε με τον καιρό, λόγω της παλαιώσης των πόλεων, είτε υπάρχει στην περιοχή από την περίοδο που οικοδομήθηκε. Άλλες από τις πόλεις αυτές αντιμετώπισαν τα προβλήματα, άλλες βρίσκονται στην προσπάθεια να το επιτύχουν και άλλες είτε γιατί δεν έχουν βρει ακόμα τα κατάλληλα μέτρα, είτε γιατί δεν υπάρχει η οικονομική δυνατότητα είτε τέλος δεν έχουν ενδιαφερθεί ακόμα οι αρμόδιοι φορείς, δεν έχουν ασχοληθεί με την επίλυσή του. Το Μεταξουργείο, μια συνοικία που βρίσκεται τόσο κοντά στο κέντρο της πρωτεύουσας της Αθήνας και το εμπορικό τρίγωνο, αντιμετωπίζει όλα τα προβλήματα και

τις αιτίες υποβάθμισης, όλων των συνοικιών και πόλεων που παρουσιάστηκαν στην διεθνή βιβλιογραφική ανασκόπηση. Αυτό και μόνο το γεγονός κάνει απαραίτητη κάθε είδους οργανωμένης δράσης με σκοπό την αντιμετώπιση των προβλημάτων της περιοχής και την ανάπτυξή της με σκοπό τη βιωσιμότητα.

Μέχρι σήμερα, όπως, επίσης, φαίνεται και από τη βιβλιογραφική προσέγγιση, οι δράσεις των δημοσίων φορέων και του Δήμου Αθηναίων εστιάζονται κυρίως σε πρωτοβουλίες για την εκπόνηση μελετών για την ανάπτυξη της περιοχής που δεν προχωρούν παραπέρα, σε σημειακές παρεμβάσεις βελτίωσης του φυσικού περιβάλλοντος της περιοχής μέσω φυσικού σχεδιασμού, οι οποίες τις περισσότερες φορές αποβαίνουν άκαρπες και σε πολεοδομικούς μηχανισμούς παρέμβασης, των οποίων τα αποτελέσματα δυστυχώς δεν είναι εμφανή ακόμα. Συμπεραίνεται, λοιπόν, ότι προκύπτουν ανασταλτικοί παράγοντες για την επιτυχία των ανωτέρω δράσεων ο σημαντικότερος των οποίων είναι η έλλειψη ενός χρηματοδοτικού σχήματος, οποιασδήποτε μορφής, που θα ενώσει τις δυνάμεις και τις ιδέες όλων των φορέων.

Προς το παρόν η εικόνα του Μεταξουργείου, παρά τις μελέτες που έχουν γίνει για την αναβάθμιση της περιοχής και τις παρεμβάσεις που έχουν ήδη εφαρμοστεί στην περιοχή από διάφορους φορείς, δεν παρουσιάζει σημαντικές μεταβολές. Όπως φαίνεται σε καθένα που θα επιλέξει να περπατήσει στην περιοχή, διατηρούνται αρκετά εγκαταλελειμμένα κτίσματα και οχλούσες χρήσεις. Η αποτελεσματικότητα των έργων που έχουν εφαρμοστεί από την πλευρά τόσο του Δήμου Αθηναίων όσο και των άλλων φορέων της Πολιτείας δεν είναι εμφανής. Τα περισσότερα δείγματα υλοποίησης δεν έχουν βρει τον στόχο τους. Δυστυχώς, αυτό που γίνεται αντιληπτό από την αρχή είναι ότι όλες οι μελέτες που έχουν γίνει από τους Κρατικούς Φορείς δεν έχει υλοποιηθεί εξ' ολοκλήρου με αποτέλεσμα να μην φαίνονται και τα αποτελέσματα που θα ήθελαν και έχουν προγραμματιστεί.

Όπως είναι φανερό, καθώς κάποιος περπατά στην περιοχή μελέτης, ελάχιστα από τα έργα που προτείνονται στη μελέτη αναβάθμισης του Δήμου Αθηναίων έχουν ήδη πραγματοποιηθεί ενώ από ότι φαίνεται έχει εγκαταλειφθεί η προσπάθεια για την ολοκλήρωση του σχεδίου ανάπτυξης σε αντίθεση με την άποψη των μελετητών που υποστηρίζουν ότι αν δεν γίνει στο σύνολό του το σχέδιο ανάπτυξης τα θετικά αποτελέσματα θα είναι μικρότερα και θα δημιουργηθούν και προβλήματα που κανείς δεν

έχει λάβει υπόψη του. Από το 1993 που κατατέθηκε η μελέτη, η οργανωμένη ανάπλαση της ζώνης της Ιεράς Οδού δεν έχει αρχίσει ακόμα. Πιο συγκεκριμένα, για τη μελέτη που εκπονήθηκε για λογαριασμό του Δήμου Αθηναίων οι πεζοδρομήσεις, οι αναπλάσεις κτηρίων, η απομάκρυνση των οχλουσών χρήσεων, η δημιουργία πεζογέφυρας που θα περνά πάνω από την οδό Πειραιώς και θα ενώνει τον Αρχαίο Κεραμεικό με το Δημόσιο Σήμα και την Ακαδημία Πλάτωνος, οι πλατείες, όπως και οι παρεμβάσεις κοινωνικού περιεχομένου με δημιουργία Γυμνασίου και Λυκείου, Δημοτικού σχολείου, Νηπιαγωγείου, Βρεφονηπιακών σταθμών, γεροντικής στέγης, συγκροτήματος αθλητικών γηπέδων φαίνεται ότι δεν είναι πρώτης προτεραιότητας για τους υπευθύνους του Δήμου Αθηναίων, σε μια τέτοια περίπτωση, άλλωστε, υπερισχύουν και τα συμφέροντα ατόμων που δραστηριοποιούνται στην περιοχή με τον ένα ή τον άλλο τρόπο.

Αξιοσημείωτη είναι η αύξηση του πληθυσμού της περιοχής την τελευταία δεκαετία. Η πληθυσμιακή αυτή αύξηση φαίνεται ότι οφείλεται κυρίως στην αύξηση του αριθμού των αλλοδαπών και μεταναστών που βρήκαν τα τελευταία χρόνια στέγη στην περιοχή και έχουν αρχίσει να αυξάνονται σημαντικά. Παρατηρώντας, όμως, τα επιμέρους δεδομένα που δίνει η ΕΣΥΕ για τον πληθυσμό ανά οικοδομικό τετράγωνο, το 2001 φαίνεται ότι υπάρχει και μία άλλη παράμετρος που επηρεάζει σημαντικά την αύξηση αυτή του πληθυσμού. Για ένα συγκεκριμένο οικοδομικό τετράγωνο, το οποίο δεν διαθέτει οικίες παρά μόνο δύο μεγάλα ξενοδοχεία και δύο εγκαταλελειμμένα κτήρια, παρουσιάζεται πληθυσμός που φτάνει τους 693 μόνιμους κατοίκους, αριθμός που πλησιάζει κατά πολύ τον αριθμό αύξησης που δίνει η ΕΣΥΕ για τη δεκαετία 1991-2001 για όλη την περιοχή του Μεταξουργείου. Όπως γίνεται αντιληπτό το μόνο γεγονός που θα μπορούσε να επηρεάσει σε σημαντικό βαθμό τον μεγάλο αριθμό μόνιμων κατοίκων στο συγκεκριμένο οικοδομικό τετράγωνο είναι η εγκατάσταση, σε ένα από τα ξενοδοχεία που βρίσκονται εκεί, τροφίμων του Ψυχιατρικού Νοσοκομείου Αθηνών, μετά τις καταστροφές που υπέστη το νοσοκομείο κατά τον φονικό σεισμό που χτύπησε την Αθήνα το 1999 και η δήλωση της χωρητικότητας των δύο μεγάλων ξενοδοχείων της περιοχής ως εν δυνάμει μόνιμων κατοίκων της περιοχής και άρα να αυξάνεται τόσο πολύ ο αριθμός.

Μία ακόμα ασυμφωνία των στοιχείων που δίνει η ΕΣΥΕ για την περιοχή και της πραγματικότητας είναι ο αριθμός των μικρομεσαίων βιοτεχνικών και επισκευαστικών επιχειρήσεων. Στο μεγαλύτερο μέρος της περιοχής και πιο συγκεκριμένα στην περιοχή που

περικλείεται από τις οδούς Πειραιώς, Δεληγιώργη, Αχιλλέως και Ιεράς Οδού ο αριθμός των βιοτεχνιών και των μικρομεσαίων επιχειρήσεων που λειτουργούν, πολλές φορές, με οχλούσες χρήσεις, που δίνει η ΕΣΥΕ για κάθε οικοδομικό τετράγωνο, είναι πολύ μικρότερος από εκείνον που μπορεί να διαπιστώσει κανείς ότι υπάρχει όταν επισκεφτεί την περιοχή ή αν ενημερωθεί από το βιοτεχνικό επιμελητήριο για το συγκεκριμένο θέμα.

Τα ερευνητικά εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν για την επίτευξη του σκοπού της μελέτης αυτής, να διερευνηθούν, δηλαδή, τα προβλήματα που αντιμετωπίζει το Μεταξουργείο και αν υπάρχουν σημάδια ανάπτυξης στην περιοχή, ήταν η δειγματοληπτική έρευνα που πραγματοποιήθηκε συνολικά σε 102 κατοίκους και 60 ιδιοκτήτες επιχειρήσεων του Μεταξουργείου, καθώς και η συνέντευξη σε φορείς ανάπτυξης της περιοχής, μέσω των οποίων συγκεντρώθηκε έντυπο και προφορικό πληροφοριακό υλικό. Μέσα από την έρευνα που πραγματοποιήθηκε συμπεραίνεται ότι το μεγαλύτερο ποσοστό κατοίκων και ιδιοκτητών επιχειρήσεων δεν σκοπεύουν, παρά τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η περιοχή και τη μεγάλη υποβάθμιση που έχει τα τελευταία χρόνια, να αλλάξουν στέγη στο άμεσο μέλλον και να μετακινήσουν το νοικοκυριό τους ή της επιχείρησή τους αντίστοιχα, σε άλλη περιοχή, μακριά από το Μεταξουργείο.

Οι βασικότεροι λόγοι που θα έκαναν τους ερωτώμενους, σε όποια ομάδα και αν ανήκουν, να φύγουν από την περιοχή μελέτης, είναι τα ίδια τα μειονεκτήματα που έχει το Μεταξουργείο και κυρίως αυτά που τονίζονται περισσότερο ως μειονεκτήματα στην περίπτωση της περιοχής είναι η έλλειψη ασφάλειας που επικρατεί στην περιοχή, και τα εγκαταλελειμμένα ακίνητα. Τα σημαντικότερα πλεονεκτήματα της περιοχής κατά τους ερωτώμενους κατοίκους και ιδιοκτήτες επιχειρήσεων ήταν η εξυπηρέτησή τους με τον τόπο εργασίας και κατοικίας αντίστοιχα για κατοίκους και επιχειρηματίες καθώς και η κεντρικότητα της περιοχής, πλεονεκτήματα που αποτελούν ταυτόχρονα και λόγους παραμονής των περισσότερων ερωτώμενων στο Μεταξουργείο.

Γνωστότερος φορέας κατά τους κατοίκους και τους ιδιοκτήτες των επιχειρήσεων του Μεταξουργείου που συμμετέχει στην ανάπτυξη της περιοχής είναι ο Δήμος Αθηναίων, χωρίς όμως να ξεχωρίζουν και τους υπόλοιπους φορείς που κατά τη γνώμη τους θα έπρεπε να συμμετέχουν για τον ίδιο σκοπό. Η σημαντικότερη επέμβαση με θετικά αποτελέσματα, για κατοίκους και επιχειρηματίες, ανεξαρτήτως ποιος συμμετείχε σε αυτή, με σκοπό την

ανάπτυξη της περιοχής είναι η δημιουργία σταθμού μετρό στην περιοχή και η ανάπτυξη των γειτονικών προς αυτήν συνοικιών, ενώ αρνητικά αποτελέσματα στην περιοχή, έφεραν, σύμφωνα με τις απαντήσεις των ερωτώμενων κατοίκων και επιχειρηματιών, οι κυκλοφοριακές ρυθμίσεις και η δημιουργία χώρων διασκέδασης και ψυχαγωγίας στην περιοχή μελέτης. Σημαντικές είναι οι απαντήσεις των ερωτώμενων για το θέμα της αλλαγής και μεταφοράς των αφετηριών των μέσων μαζικής ενημέρωσης, αφού φαίνεται μία διάσταση απόψεων μεταξύ κατοίκων και επιχειρηματιών. Οι πρώτοι δείχνουν να είναι αδιάφοροι για τη συγκεκριμένη παρέμβαση, σε αντίθεση με τους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων, των οποίων η εργασία επηρεάστηκε άμεσα από αυτή την παρέμβαση και κρίνουν ότι είχε αρνητικά αποτελέσματα στην ανάπτυξη του Μεταξουργείου. Επίσης, οι ερωτώμενοι κλήθηκαν να δώσουν την άποψή τους για τον τρόπο που επέδρασαν οι παρεμβάσεις, που πραγματοποιήθηκαν τα τελευταία χρόνια στην περιοχή με σκοπό την ανάπτυξή της, στα προβλήματα που αντιμετωπίζει η περιοχή. Οι περισσότεροι κάτοικοι και ιδιοκτήτες επιχειρήσεων της περιοχής θεωρούν ότι αυτές οι παρεμβάσεις επέδρασαν αρνητικά στα προβλήματα της έλλειψης χώρων στάθμευσης, στο θόρυβο και τη ρύπανση που υφίσταται το Μεταξουργείο, ενώ η ικανοποίησή τους για τις μέχρι τώρα παρεμβάσεις που έχουν πραγματοποιηθεί στην περιοχή με σκοπό την ανάπτυξή της είναι μικρή.

Οι ίδιοι, όμως, δεν παραμένουν αμέτοχοι στα προβλήματα που αντιμετωπίζουν και στην ανάπτυξη της περιοχής. Όταν καλούνται, προτείνουν μέτρα για την ανάπλαση του Μεταξουργείου, με σκοπό να οδηγηθεί η περιοχή στη Βιώσιμη Ανάπτυξη. Έτσι, βάσει και των μειονεκτημάτων της περιοχής προτείνουν κυρίως μέτρα για την μείωση της εγκληματικότητας και την καθαριότητα, την αύξηση του πρασίνου, την απομάκρυνση των οίκων ανοχής αλλά και άλλες παρεμβάσεις που σχετίζονται με τη μείωση των άλλων προβλημάτων που αντιμετωπίζει η περιοχή και την παροχή σημαντικών λειτουργιών και υπηρεσιών που εκλείπουν από το Μεταξουργείο. Τέλος, όταν ερωτώνται για το βαθμό βελτίωσης της αγοραστικής κίνησης, μετά την εγκατάσταση μεγάλου αριθμού αλλοδαπών στην περιοχή, οι περισσότεροι δηλώνουν ότι δεν βελτιώθηκε καθόλου η προηγούμενη κατάσταση.

Επιπλέον, στο πλαίσιο της στατιστικής ανάλυσης και επεξεργασίας των απαντήσεων του ερωτηματολογίου, πραγματοποιήθηκε ο έλεγχος συσχέτισης μεταξύ μεταβλητών που θα μπορούσαν να δείξουν με σαφήνεια τα προβλήματα που αντιμετωπίζει

η περιοχή και το βαθμό ανάπτυξης που έχει σημειωθεί μέχρι σήμερα. Για την περιοχή του Μεταξουργείου, βάσει των δεδομένων της ΕΣΥΕ, με τις απογραφές του 1981 και του 1991, φαίνεται ότι είναι σημαντική η μείωση του πληθυσμού, αφού οι παλιοί κάτοικοι συνειδητοποιώντας τα πολλά προβλήματα της περιοχής αποφασίζουν να φύγουν, ενώ στην επόμενη απογραφή φαίνεται μια σταθερότητα, με τάση αύξησης που είναι αποτέλεσμα των νέων κατοίκων που φτάνουν στην περιοχή και εγκαθίστανται σε νοικιασμένους χώρους. Άλλωστε ένας από τους βασικότερους λόγους εγκατάστασης των νέων κατοίκων στο Μεταξουργείο είναι το χαμηλό ενοίκιο των διαμερισμάτων. Όπως φαίνεται και από τα αποτελέσματα των απαντήσεων των συμμετεχόντων στην παρούσα έρευνα οι περισσότεροι κάτοικοι που νοικιάζουν το χώρο στον οποίο στεγάζεται το νοικοκυριό τους εγκαταστάθηκαν στο Μεταξουργείο τις δεκαετίες '80 και '90, ενώ εκείνοι που διαθέτουν ιδιόκτητη κατοικία είναι παλαιότεροι κάτοικοι της περιοχής.

Παράλληλα, οι περισσότεροι κάτοικοι γυναίκες σκοπεύουν να αλλάξουν στέγη στο άμεσο μέλλον, ενώ οι περισσότεροι άνδρες κάτοικοι του Μεταξουργείου προτιμούν να παραμείνουν στην περιοχή μελέτης και δεν είναι στα άμεσα σχέδιά τους μια αλλαγή στέγης. Επίσης, σε σχέση με την αλλαγή στέγης των ερωτώμενων στο άμεσο μέλλον, οι περισσότεροι κάτοικοι με μεσαία εισοδήματα σκοπεύουν να αλλάξουν στέγη, ενώ οι περισσότεροι κάτοικοι με χαμηλότερα εισοδήματα, όπως και με πολύ υψηλότερο, προτιμούν να παραμείνουν στην περιοχή μελέτης και δεν είναι στα άμεσα σχέδιά τους μια αλλαγή στέγης. Εκείνοι που σκοπεύουν να απομακρυνθούν από το Μεταξουργείο, αναφέρουν ως σημαντικά μειονεκτήματα της περιοχής, που πιθανόν να τους έκαναν να φύγουν, τους οίκους ανοχής, τη συγκέντρωση αλλοδαπών, τους κακοδιατηρημένους δρόμους, την έλλειψη πρασίνου και ασφάλειας και τις ανεπιθύμητες χρήσεις.

Επίσης, μέσα από τον έλεγχο για τη συσχέτιση μεταβλητών απαντήσεων τόσο κατοίκων όσο και επιχειρήσεων βρέθηκε ότι καθώς αυξάνεται ο αριθμός εκείνων που πιστεύουν ότι λειτούργησε θετικά η παρέμβαση που έχει να κάνει με τις κυκλοφοριακές ρυθμίσεις, αυξάνεται και ο αριθμός εκείνων που πιστεύουν ότι η συγκεκριμένη παρέμβαση επέδρασε θετικά, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι οι περισσότεροι κάτοικοι και ιδιοκτήτες επιχειρήσεων θεωρούν ότι η συγκεκριμένη παρέμβαση λειτούργησε θετικά στο σύνολό της και άρα και στο συγκεκριμένο πρόβλημα. Το ίδιο συμβαίνει και με το πρόβλημα της

ρύπανσης και την ίδια παρέμβαση, ενώ η ίδια παρέμβαση φαίνεται ότι συσχετίζεται θετικά και με τη βελτίωση του προβλήματος του θορύβου.

Επιπλέον, τα αποτελέσματα των απαντήσεων μόνο των ιδιοκτητών επιχειρήσεων δείχνουν ότι όσο αυξάνεται ο αριθμός εκείνων που πιστεύουν ότι λειτούργησε θετικά η παρέμβαση που σχετίζεται με τις κυκλοφοριακές ρυθμίσεις, τόσο αυξάνεται και ο αριθμός εκείνων των ιδιοκτητών επιχειρήσεων που πιστεύουν ότι η συγκεκριμένη παρέμβαση επέδρασε θετικά στην μείωση του προβλήματος της έλλειψης χώρων στάθμευσης, στην αποσυμφόρηση των ήδη υπαρχόντων και στην εξεύρεση νέων χώρων στην περιοχή του Μεταξουργείου. Το ίδιο συμβαίνει και με την περίπτωση της παρέμβασης της δημιουργίας κέντρων διασκέδασης και χώρους ψυχαγωγίας, αλλά και με τη δημιουργία πλατειών και ελεύθερων χώρων με το πρόβλημα της έλλειψης πρασίνου. Όσο αυξάνεται ο αριθμός των κατοίκων που πιστεύουν ότι λειτούργησε θετικά η παρέμβαση που σχετίζεται με τη δημιουργία ελεύθερων χώρων και πλατειών, τόσο αυξάνεται και ο αριθμός εκείνων που πιστεύουν ότι η συγκεκριμένη παρέμβαση επέδρασε θετικά στην αύξηση του πρασίνου που υπάρχει στην περιοχή μελέτης. Τέλος, όσο αυξάνεται ο αριθμός των κατοίκων που πιστεύουν ότι λειτούργησε θετικά η παρέμβαση σχετικά με την ανάπτυξη γειτονικών συνοικιών, τόσο αυξάνεται και ο αριθμός εκείνων που πιστεύουν ότι η συγκεκριμένη παρέμβαση επέδρασε θετικά στην αύξηση των τιμών γης και ενοικίων. Σημαντικό συμπέρασμα που βγαίνει από αυτή τη συσχέτιση είναι και ότι οι περισσότεροι κάτοικοι που μιλούν ελληνικά, στην πλειοψηφία τους Έλληνες, θεωρούν ότι η αγοραστική κίνηση δεν βελτιώθηκε με την παρουσία των αλλοδαπών στην περιοχή, σε αντίθεση με τους αλλοδαπούς που συμμετείχαν στην έρευνα και δηλώνουν ότι βελτιώθηκε πολύ ή πάρα πολύ.

Όσον αφορά τους παράγοντες που επηρεάζουν την άποψη των κατοίκων του Μεταξουργείου για τον αριθμό των μειονεκτημάτων στην περιοχή φαίνεται ότι αυτή επηρεάζεται από το αν νοικιάζουν οι ερωτώμενοι κάτοικοι το χώρο στον οποίο στεγάζεται το νοικοκυριό τους. Έτσι, η άποψη για τον αριθμό των μειονεκτημάτων του Μεταξουργείου των ερωτώμενων που νοικιάζουν την κατοικία τους είναι περισσότερο αρνητική από την άποψη εκείνων που η κατοικία τους είναι ιδιόκτητη. Η ίδια αυτή άποψη των κατοίκων επηρεάζεται επίσης και από την ηλικία των ερωτώμενων, αφού όσο αυξάνεται η ηλικία τους τόσο αυξάνεται και ο αριθμός των μειονεκτημάτων που θεωρούν ότι υπάρχουν στο

Μεταξουργείο. Παράγοντας που προσδιορίζει την άποψη των κατοίκων για τον αριθμό των μειονεκτημάτων είναι και ο τρόπος γέννησής τους, με αποτέλεσμα εκείνοι οι ερωτώμενοι που γεννήθηκαν στο Μεταξουργείο να παρουσιάζονται περισσότερο αρνητικοί σε σύγκριση με εκείνους που γεννήθηκαν αλλού.

Παράλληλα, η ικανοποίηση των κατοίκων του Μεταξουργείου για τις παρεμβάσεις που έχουν γίνει την τελευταία δεκαετία στην περιοχή με σκοπό την ανάπτυξή της επηρεάζονται από το χρόνο που εγκαταστάθηκαν για πρώτη φορά εκεί, αφού όσο παλαιότερα εγκαταστάθηκαν στο Μεταξουργείο τόσο λιγότερο ικανοποιημένοι είναι. Επηρεάζεται, όμως, και από το φύλο των ερωτώμενων, αφού, όπως φαίνεται, οι άνδρες ερωτώμενοι είναι περισσότερο ικανοποιημένοι από τις γυναίκες και από τον τόπο γέννησης με αποτέλεσμα οι κάτοικοι που γεννήθηκαν στο Μεταξουργείο να είναι λιγότερο πιθανό να είναι ικανοποιημένοι από εκείνους που γεννήθηκαν αλλού. Τέλος, σε σχέση με την επαγγελματική δραστηριότητα των κατοίκων και της ικανοποίησης από τις παρεμβάσεις, εκείνοι που ασχολούνται με τα οικιακά ή είναι ελεύθεροι επαγγελματίες είναι λιγότερο ικανοποιημένοι από τις παρεμβάσεις με σκοπό την ανάπτυξη της περιοχής σε σχέση με του άλλους κατοίκους που ασχολούνται με άλλες δραστηριότητες.

Σχετικά με τους προσδιοριστικούς παράγοντες που επηρεάζουν την απόφαση των κατοίκων να αλλάξουν στέγη στο άμεσο μέλλον φαίνεται ότι αυτή επηρεάζεται θετικά από το χρόνο μετακίνησης προς την εργασία, από την άποψή τους ότι τα κέντρα διασκέδασης και γενικά η ψυχαγωγία είναι πλεονέκτημα της περιοχής, και από την άποψή τους ότι οι οίκοι ανοχής, οι κακοδιατηρημένοι δρόμοι και η έλλειψη ασφάλειας είναι μειονεκτήματα της περιοχής. Παράλληλα, επηρεάζεται αρνητικά από την ικανοποίηση των κατοίκων από τις παρεμβάσεις που έχουν γίνει την τελευταία δεκαετία στην περιοχή με σκοπό την ανάπτυξη της περιοχής, από την άποψή τους για τον αριθμό των μειονεκτημάτων που υπάρχουν στην περιοχή και από την πεποίθηση των ερωτώμενων ότι η προσφερόμενη εκπαίδευση και η εύκολη πρόσβαση είναι πλεονεκτήματα της περιοχής.

Όσον αφορά τους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων του Μεταξουργείου και τους παράγοντες που επηρεάζουν την άποψή τους για τον αριθμό των μειονεκτημάτων που υπάρχουν στην περιοχή που δραστηριοποιούνται, φαίνεται ότι η άποψή τους αυτή επηρεάζεται θετικά από τη μόρφωσή τους, αφού όσο αυξάνεται η μόρφωσή τους τόσο αυξάνεται και η πεποίθησή τους ότι υπάρχουν περισσότερα μειονεκτήματα στην περιοχή.

αλλά και από το γεγονός ότι εγκαταστάθηκαν στο Μεταξουργείο γιατί θεώρησαν ότι ήταν πιο χαμηλά τα ενοίκια στην περιοχή. Τέλος, οι ιδιοκτήτες επιχειρήσεων επηρεάστηκαν αρνητικά για τον αριθμό των μειονεκτημάτων στην περιοχή από τον χρόνο εγκατάστασής τους, αφού όσο παλαιότερα εγκαταστάθηκαν οι ερωτώμενοι ιδιοκτήτες επιχειρήσεων στο Μεταξουργείο τόσο αυξάνεται ο αριθμός των μειονεκτημάτων που θεωρούν ότι υπάρχουν στην περιοχή.

Σχετικά με εκείνους τους παράγοντες που επηρεάζουν την ικανοποίηση των ιδιοκτητών επιχειρήσεων του Μεταξουργείου με τις παρεμβάσεις που έχουν πραγματοποιηθεί την τελευταία δεκαετία στην περιοχή με σκοπό την ανάπτυξή της, τα αποτελέσματα της έρευνας δείχνουν ότι εκείνοι που δηλώνουν ότι εγκαταστάθηκαν στο Μεταξουργείο λόγω της ύπαρξης κυκλοφοριακού κόμβου εκεί είναι περισσότερο πιθανό να είναι ικανοποιημένοι από τις παρεμβάσεις που έγιναν στην περιοχή, από τους υπολοίπους ερωτώμενους που εγκαταστάθηκαν για άλλους λόγους εκεί. Επίσης, οι ιδιοκτήτες επιχειρήσεων που γεννήθηκαν στο Μεταξουργείο είναι περισσότερο ικανοποιημένοι για τις παρεμβάσεις που έχουν πραγματοποιηθεί εκεί την τελευταία δεκαετία από αυτούς που γεννήθηκαν κάπου αλλού.

Όπως προέκυψε από την ανάλυση των ερωτηματολογίων και την περαιτέρω στατιστική έρευνα οι περισσότεροι κάτοικοι του Μεταξουργείου είναι άνδρες, μεταξύ 30 και 44 ετών, έγγαμοι, οι οποίοι γεννήθηκαν σε αυτή την περιοχή και είναι απόφοιτοι λυκείου, είναι χριστιανοί ορθόδοξοι και η συχνότερη γλώσσα ομιλίας είναι τα ελληνικά. Επαγγελματικά ασχολούνται ως εργατοϋπάλληλοι, συνταξιούχοι ή ελεύθεροι επαγγελματίες, ενώ το μηνιαίο εισόδημά τους κυμαίνεται από 600€ έως 900€ το μήνα. Παράλληλα, οι περισσότεροι ιδιοκτήτες επιχειρήσεων της περιοχής είναι άνδρες, μεταξύ 30 και 44 ετών, είναι έγγαμοι, οι οποίοι γεννήθηκαν σε περιοχές του Νομού Αττικής και είναι απόφοιτοι λυκείου. Επίσης, είναι χριστιανοί ορθόδοξοι και η συχνότερη γλώσσα ομιλίας τους είναι τα ελληνικά. Επαγγελματικά, εκτός από ελεύθεροι επαγγελματίες κάποιοι είναι ταυτόχρονα και συνταξιούχοι και εισοδηματίες, ενώ το μηνιαίο εισόδημά τους κυμαίνεται από 900€ έως 1200€.

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, για την επίτευξη του σκοπού της μελέτης χρησιμοποιήθηκε εκτός από το ερωτηματολόγιο και η μέθοδος της συνέντευξης με φορείς ανάπτυξης του Μεταξουργείου. Στο πλαίσιο των συνεντεύξεων που πραγματοποιήθηκαν

φαίνεται ότι ο Ιωάννης Δουρούτης, τελευταίος απόγονος της οικογενείας και ιδιοκτήτης του οικοδομήματος του παλιού εργοστασίου μεταξουργίας που συνδέεται άμεσα με την ιστορία της περιοχής, συνεχίζει να ενδιαφέρεται και να ενεργεί για την ανάπτυξη της περιοχής. Ο ηλικιωμένος κύριος και ιδιοκτήτης της μεγάλης περιουσίας που κληρονόμησε στο Μεταξουργείο φαίνεται ότι ζει το παρόν χωρίς να ξεχνά το σημαντικό παρελθόν της οικογένειάς του και την περιοχή που ανέδειξε το εργοστάσιο. Αυτός είναι άλλωστε και ο λόγος που, αν και απογοητευμένος από τη σημερινή εικόνα της περιοχής μελέτης, ψάχνει μεθόδους για την ανάπτυξή της, μέσω των γνωριμιών που έχει αποκτήσει αλλά και με δικές του, προσωπικές επενδύσεις. Από το σύνολο των τριών συνεντεύξεων που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο ενημέρωσης από την Εταιρεία Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων Αθήνας Α.Ε., φαίνεται ότι αν και υπάρχουν η μελέτη και οι προτάσεις για την παρέμβαση στο Μεταξουργείο, δεν έχουν προχωρήσει μέχρι στιγμής, και ούτε είναι προγραμματισμένο για το άμεσο μέλλον, τα έργα και οι προτεινόμενες παρεμβάσεις, λόγω της έλλειψη οικονομικών πηγών, αλλά και της αναμονής των θεσμικών ρυθμίσεων που θα βοηθήσουν στο έργο της. Τέλος, ως προς τη συνέντευξη που πραγματοποιήθηκε με τον εκπρόσωπο του συλλόγου “Το Δημόσιο Σήμα”, που δραστηριοποιείται στην περιοχή φάνηκε ότι οι ενέργειές των μελών του σχετίζονται κυρίως με τα προβλήματα της περιοχής είναι σημαντικές και αφορούν όλους τους κατοίκους, τους εργαζόμενους και τους ιδιοκτήτες των επιχειρήσεων της περιοχής και επηρεάζουν σημαντικά την ανάπτυξη της περιοχής. Τα σημαντικότερα, κατά τον Πρόεδρο του συλλόγου, προβλήματα που αντιμετωπίζει το Μεταξουργείο είναι οι οίκοι ανοχής, οι ανεπιθύμητες χρήσεις και κυρίως οι οχλούσες επαγγελματικές δραστηριότητες και τα εγκαταλελειμμένα ακίνητα, χωρίς να τοποθετεί σε δεύτερη μοίρα τα υπόλοιπα προβλήματα. Οι ενέργειες του συλλόγου είναι αξιοσημείωτες, αλλά δεν είναι ικανές να λύσουν τα προβλήματα αν δεν υπάρχει και το απαραίτητο ενδιαφέρον από τους αρμόδιους Κρατικούς φορείς.

Το Μεταξουργείο, παρά τα σημαντικά προβλήματα που αντιμετωπίζει, θα μπορούσε να αναπτυχθεί και να γίνει φιλικό προς τους κατοίκους του και τους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην περιοχή, αν υπήρχε η θέληση των αρμοδίων και φυσικά η οικονομική ενίσχυση για την πραγματοποίηση των κατάλληλων έργων ανάπτυξης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 17: ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Οι πόλεις είναι ζώντες οργανισμοί, με σημαντικές κοινωνικές και οικονομικές λειτουργίες, που διαπλάθονται μέσα από τη σύγκρουση των συμφερόντων τα οποία διεκδικούν τη χρήση του αστικού και περιαστικού χώρου. Ο δημόσιος τομέας, επομένως, για να καλύψει αποτελεσματικά το ρυθμιστικό του ρόλο, κρίνεται απαραίτητο να παρέμβει με σύνθετο τρόπο για την επίλυση των προβλημάτων και τη βιώσιμη ανάπτυξη της περιοχής. Μία παρέμβαση από οποιοδήποτε φορέα και καθησυχασμός δεν είναι αρκετά για την επίτευξη του στόχου της ανάπτυξης.

Έτσι, αρχικά προτείνεται για την περιοχή του Μεταξουργείου να θεωρηθεί μία αυτοτελής συνοικία και όχι άθροισμα τμημάτων τριών διαφορετικών τομέων ή δύο ανάλογα με τα μέτρα που θα χρησιμοποιήσουν. Η περιοχή μελέτης να θεωρηθεί σαν μία αυτοτελής συνοικία, με πιθανή ίσως εξαίρεση της περιοχής που βρίσκεται βοριοανατολικά της οδού Δεληγιώργη και μέχρι την Πλατεία Ομονοίας, η οποία έχει ήδη γνωρίσει σημαντική βελτίωση και ακόμα υπάρχουν παρεμβάσεις που πραγματοποιούνται στην περιοχή για την ανάπτυξή της. Άλλωστε, η συγκεκριμένη περιοχή ήδη έχει ενταχθεί στο εμπορικό τρίγωνο της Αθήνας και έχει μία άλλη μεταχείριση, ως προς τα προβλήματα που αντιμετωπίζει.

Παράλληλα, κρίνεται απαραίτητο, όποια μελέτη και αν εφαρμοστεί και όποια παρέμβαση και αν γίνει στην περιοχή, να ληφθεί υπόψη η πολυπλοκότητα των σχέσεων στην περιοχή και η εύθραυστη κοινωνική ισορροπία, που χαρακτηρίζει την περιοχή του Μεταξουργείου, ως περιοχή κατοικίας. Ο σχεδιασμός για οποιαδήποτε παρέμβαση είναι απαραίτητο να είναι προσεκτικός, ευέλικτος και να ληφθούν υπόψη όλες οι παράμετροι. Είναι προφανές ότι σε μία συνοικία, όπως το Μεταξουργείο, οι ακραίες λύσεις πρέπει να αποφεύγονται, λόγω του υψηλού οικονομικού κόστους αλλά και του κοινωνικού που θα δημιουργηθεί σε μία παρέμβαση χωρίς μέτρο και ισορροπία (Αυγερινού – Κολώνια, 1995).

Η αντιμετώπιση του κυκλοφοριακού προβλήματος, με κύριο στόχο τον περιορισμό της διερχόμενης κυκλοφορίας, μπορεί να επιτευχθεί με την πεζοδρόμηση κάποιων δρόμων και τη δημιουργία αρτηριών που θα οδηγούν τα τροχοφόρα έξω από το κέντρο της συνοικίας. Επίσης, προτείνεται η παρουσίαση κινήτρων από τους αρμόδιους φορείς προς τους επισκέπτες και τους κατοίκους της περιοχής με σκοπό την χρησιμοποίηση των μέσων

μαζικής μεταφοράς που ήδη υπάρχουν και η ίδρυση γραμμών mini-bus που θα εξυπηρετούν τους κατοίκους και θα ενώνουν τη συνοικία με περιοχές υψηλής επισκεψιμότητας όπως η κεντρική αγορά της Αθήνας, το Σύνταγμα και την Ομόνοια. Με αυτό τον τρόπο θα μειωθεί σημαντικά η χρήση του ιδιωτικού μέσου μεταφοράς τόσο από τους κατοίκους της περιοχής όσο και διερχόμενους και τους επισκέπτες (Εταιρεία Μελετών Περιβάλλοντος ΕΠΕ, 1993). Άλλωστε, τα μικρά λεωφορεία μπορούν να συνδέουν το κέντρο με άλλες λεωφορειακές γραμμές και άλλα μέσα μεταφοράς. Παράλληλα, είναι δυνατό να υπάρχει μείωση της ταχύτητας των οχημάτων που περνούν από την περιοχή, με διάφορες μεθόδους, όπως θέσπιση και εφαρμογή νόμου ή τοποθέτηση εμποδίων που θα σταματούν τα αυτοκίνητα και θα μειώσουν, τόσο το θόρυβο, όσο και τα ατυχήματα που είναι αποτέλεσμα της μεγάλης ταχύτητας αυτοκινήτων και μηχανών. Ακόμα, προτείνεται, η, με κάθε τρόπο, αντιμετώπιση του διαμελισμού του πολεοδομικού ιστού από αρτηρίες και άλλους δρόμους με υψηλό φόρτο κυκλοφορίας, κυρίως διερχόμενης που δεν εξυπηρετούν τους κατοίκους της περιοχής. Τέλος, προτείνεται η αύξηση, η θέσπιση χώρων στάθμευσης με αμοιβή στους δρόμους για εκείνους που δεν διαμένουν στην περιοχή και η σταδιακή αύξηση των τιμών, ώστε να αποφεύγεται η συνεχής χρήση των αυτοκινήτων από τους εργαζόμενους και τους επισκέπτες της περιοχής, όπως και των νυχτερινών κέντρων διασκέδασης και η χρήση των μέσων μαζικής μεταφοράς (Shoup, 2004).

Η κατοικία είναι δυνατό να συνδυαστεί εποικοδομητικά με διάφορες επαγγελματικές χρήσεις της περιοχής, με την προϋπόθεση να μην υπάρξει υπέρμετρη ανάπτυξη κάποιων χρήσεων, εις βάρος των άλλων. Με αυτό τον τρόπο θα αντιμετωπιστεί η μονολειτουργικότητα της περιοχής και η εγκατάλειψή της από κατοίκους και επιχειρήσεις που είναι εγκαταστημένοι ακόμα στο Μεταξουργείο. Άλλες λειτουργίες, κυρίως βιοτεχνικές, που αυτή τη στιγμή χαρακτηρίζονται ως οχλούσες είναι δυνατό να συμμορφωθούν, να εκσυγχρονιστούν και να εκμεταλλευτούν τη νέα τεχνολογία, ώστε να μην απομακρυνθούν υποχρεωτικά από την περιοχή. Πολλές φορές, δραστηριότητες, όπως οι βιοτεχνικές, είναι απαραίτητο να δραστηριοποιούνται μέσα στην πόλη, αφού προσφέρουν στη συνοικία οικονομική ανάπτυξη και ζωή. Σε περίπτωση που κριθεί απαραίτητο από τις αρμόδιες υπηρεσίες η απομάκρυνση των οχλουσών χρήσεων από την περιοχή, αυτό πρέπει να γίνει με προγραμματισμό και σχεδιασμό για το μέλλον τόσο την περιοχή και των εργαζομένων, όσο και για την ίδια την επιχείρηση. Η καθοδήγηση για το μέρος που μπορούν να εγκατασταθούν αυτές οι επιχειρήσεις είναι μία καλή αρχή για

εκείνες, ώστε να δείξουν τα πρώτα σημάδια καλής θέλησης. Παράλληλα, να υπάρξει μία χρηματική αποζημίωση για εκείνες που τελικά θα αποφασίσουν να απομακρυνθούν, ώστε να μην υπολογίζεται από την μεριά τους το οικονομικό βάρος μίας τέτοιας απόφασης. Δεν θα έπρεπε για κανένα λόγο να υπάρξουν βίαια μέτρα, παρόλο που προβλέπονται από το Δήμο Αθηναίων, για να φύγουν οι επιχειρήσεις με οχλούσες χρήσεις από την περιοχή.

Στο Μεταξουργείο, όπως προαναφέρθηκε, υπάρχει μεγάλος αριθμός εγκαταλελειμμένων κτηρίων από την πλευρά των κατοίκων αλλά και μη διάθεση διεκδίκησής τους. Κρίνεται, λοιπόν απαραίτητο, αυτά τα κτήρια να αναπαλαιωθούν και να αξιοποιηθούν, είτε για τη στέγαση νοικοκυριών είτε δημόσιων φορέων ή συλλόγων και συνδέσμων. Αυτό είναι δυνατό να συμβεί με τη συνέχιση των προγραμμάτων χρηματοδότησης που πραγματοποιούνται τόσο από το Δήμο Αθηναίων, όσο και από το ΥΠΕΧΩΔΕ πάντα, όμως, με τη συνεργασία των ιδιοκτητών των κτηρίων αυτών. Σε περιπτώσεις που δεν υπάρχει το απαραίτητο ενδιαφέρον από τους ιδιοκτήτες των οικοδομημάτων να τεθεί ένας χρονικός ορίζοντας που θα οδηγήσει τελικά στην αποκατάστασή τους από δημόσιους φορείς και την οικονομική επιβάρυνση των κατοίκων ή ακόμα και την κατάσχεση του κτηρίου από το δημόσιο, με σκοπό να το αξιοποιήσει κατάλληλα για την ανάπτυξη της περιοχής και όχι να το εγκαταλείψει κλειστό και να καταλήξει στην προηγούμενη κατάστασή του. Παράλληλα, όσα κτήρια δεν μπορούν να αναπαλαιωθούν οφείλουν να αποχαρακτηριστούν κάποια από διατηρητέα που ήδη έχουν χαρακτηριστεί και να γκρεμιστούν. Με αυτό τον τρόπο θα λυθεί και το γενικότερο πρόβλημα της καθαριότητας της περιοχής. Αξίζει να σημειωθεί ότι πολλά από αυτά τα κτήρια ανήκουν σε Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου ή είναι εκκλησιαστική περιουσία και είναι υπόθεση αυτών των φορέων η διατήρησή τους.

Για την αντιμετώπιση του φαινομένου της εγκατάλειψης του Μεταξουργείου από τους παλιούς κατοίκους του και της εισροής μεγάλου αριθμού μειονοτικών οικογενειών, που δίνουν την εικόνα του γκέτο σε τμήματα της περιοχής, σε συνδυασμό με τη κακή κατάσταση των κατοικιών που διαμένουν, αλλά και της εισροής μεγάλου αριθμού αλλοδαπών και μεταναστών θα μπορούσε να αναπτυχθεί μια προσπάθεια ένταξής τους στον κοινωνικό ιστό, ώστε να μην αποκλείονται από την κοινωνική ζωή. Για το σκοπό αυτό προτείνεται η οργάνωση πολυπολιτισμικών δραστηριοτήτων και θρησκευτικών εορτών τόσο από δημόσιους φορείς, όσο και από συλλόγους και συνδέσμους της περιοχής, ανοιχτές για όλους τους κατοίκους της περιοχής, από όποια φυλή και αν κατάγονται, για να αναπτυχθεί μεταξύ τους αρχικά το αίσθημα της αλληλεγγύης και αργότερα, γιατί όχι,

και το αίσθημα της φιλίας και της συνεργασίας για την επίτευξη του ίδιου σκοπού, της ανάπτυξης του Μεταξουργείου. Παράλληλα, ως προς το θέμα της κατοικίας των μεταναστών και αλλοδαπών που επιθυμούν να διαμείνουν στην περιοχή, προτείνεται να εγκατασταθούν στα νεοκλασικά εγκαταλελειμμένα κτήρια που θα ανακαινιστούν από το Δήμο Αθηναίων, όπως προτάθηκε παραπάνω, με αντίτιμο, βέβαια, κάποιο ενοίκιο, σχετικά χαμηλό και πάντοτε με βάση κοινωνικά κριτήρια. Για την επιλογή ενός τέτοιου μέτρου πρέπει να τεθεί σαν προϋπόθεση η επισκευή, όχι μόνο του κελύφους των νεοκλασικών κτηρίων αλλά και των εσωτερικών χώρων, ώστε να εξασφαλίζεται και η αξιοπρεπής διαβίωση των μεταναστών σε αυτά.

Άλλο ένα σημαντικό μέτρο που πρέπει να ληφθεί υπόψη από κάθε φορέα που στοχεύει, μέσω των παρεμβάσεων στην ανάπτυξη της περιοχής είναι η αντιμετώπιση της ραγδαίας εγκατάλειψης της κατοικίας, από τους παλιούς κατοίκους της και της ταυτόχρονης εισροής χρήσεων ασυμβίβαστων με την κατοικία. Αποφασιστικό ρόλο στο μέτρο αυτό μπορούν να παίξουν οι δημόσιοι φορείς και οι οργανισμοί που λειτουργούν στην περιοχή, ιδιαίτερα εκείνοι που μεριμνούν ήδη για την κατοίκηση των υπαλλήλων τους. Θα μπορούσαν να προωθήσουν εξειδικευμένα μέτρα ενίσχυσης της κατοικίας στην περιοχή, δημιουργώντας με τους φορείς ανάπτυξης, κατάλληλες συνθήκες και κίνητρα για την εγκατάσταση υπαλλήλων τους στο Μεταξουργείο. Ένα ακόμα μέτρο για την αντιμετώπιση της εγκατάλειψης της κατοικίας των παλαιών κατοίκων του Μεταξουργείου και την εγκατάστασή τους σε άλλες περιοχές, είναι η ενθάρρυνσή τους να συνεχίσουν να διαμένουν στην περιοχή, προσφέροντάς τους τη δυνατότητα να αποκτήσουν το δικό τους ιδιόκτητο σπίτι, χωρίς να χρειάζεται να πληρώνουν ενοίκιο. Με αυτό το μέτρο, εκτός από το παραπάνω σκοπό μπορεί να επιτευχθεί και η μείωση των βανδαλισμών και άλλων φαινομένων, αφού οι ίδιοι οι κάτοικοι θα σέβονται την περιοχή που βρίσκεται το δικό τους σπίτι και θα την προστατεύουν. Παράλληλα, προτείνεται η προστασία, με κάθε τρόπο, των ήδη οικοδομικών τετραγώνων που στεγάζονται νοικοκυριά και η ανακατασκευή των δικτύων ύδρευσης, αποχέτευσης και τηλεφώνου και η υπογειοποίηση δικτύου κεραιών, ώστε να μειωθεί το “δάσος” κεραιών που υπάρχει ήδη στην περιοχή. Τέλος, κρίνεται απαραίτητη η επέκταση του δικτύου φυσικού αερίου, που ήδη έχει φτάσει στην περιοχή, αλλά δεν υπάρχει η τεχνική υποστήριξη των οικοδομημάτων για να δεχτούν μία τέτοια αλλαγή στη χρησιμοποίηση ενέργειας. Ίσως η προσφορά κινήτρων από αρμόδιους φορείς για την επιλογή των νοικοκυριών του φυσικού αερίου σε περιοχές που στοχεύουν στην βιώσιμη ανάπτυξη να είχε τα αναμενόμενα θετικά αποτελέσματα.

Επίσης, προτείνεται η μείωση του συντελεστή δόμησης, ώστε να μην καταστρέφεται η κλίμακα της παλιάς γειτονιάς με την εισροή πολυώροφων κτηρίων, ακόμα και σε στενούς δρόμους. Η ασφυξία που χαρακτηρίζει τη σημερινή καθημερινότητα της ελληνικής πόλης και του Μεταξουργείου ειδικότερα και τα προβλήματα ισοπέδωσης της φυσιογνωμίας του αστικού τοπίου είναι φαινόμενα που θα ενταθούν στις επόμενες δεκαετίες αν δεν ακολουθηθεί μία διαφορετική πολεοδομική πολιτική, τόσο για όλες τις περιοχές της Ελλάδας όσο και για το Μεταξουργείο.

Απαραίτητο, επίσης, στην περιοχή μελέτης φαίνεται ότι είναι η δημιουργία κοινωνικής υποδομής. Όπως φάνηκε, τόσο από την βιβλιογραφική ανασκόπηση όσο και από την επιτόπια έρευνα στην περιοχή, φαίνεται ότι το Μεταξουργείο υστερεί σε βασικές λειτουργίες όπως παιδικούς σταθμούς και σχολεία, παιδικές χαρές, πλατείες, πράσινο και αθλητικούς χώρους. Με την παρουσία στην περιοχή των παραπάνω κοινωνικών υποδομών, καθώς και με την δημιουργία ενός μεγάλου εμπορικού κέντρου και άλλων δημόσιων δραστηριοτήτων, η περιοχή θα αναπτυχθεί σημαντικά, αφού θα είναι αρχικά επισκέψιμη από πολλούς κατοίκους της υπόλοιπης Αθήνας και αργότερα κατοικήσιμη και από άτομα ανωτέρου εισοδήματος, οι οποίοι, βλέποντας τις παροχές που θα προσφέρει η περιοχή θα είναι πιο εύκολο να αποφασίσουν την μετακίνηση του νοικοκυριού τους στο Μεταξουργείο, από άλλες περιοχές της Αττικής. Με αυτό τον τρόπο επιτυγχάνεται η βιώσιμη ανάπτυξη της περιοχής, αφού οι κοινωνικές υποδομές είναι βασικός προσδιοριστικός παράγοντας ανάπτυξης.

Για την καταπολέμηση της εγκληματικότητας που υφίσταται το Μεταξουργείο σήμερα, προτείνεται η δημιουργία αστυνομικού τμήματος στην περιοχή που θα προσφέρει τις υπηρεσίες του σε μικρό χρονικό διάστημα και την αίσθηση ασφάλειας στους κατοίκους και επιχειρηματίες της περιοχής, αφού και μόνο η παρουσία μιας τέτοιας δημόσιας υπηρεσίας στην περιοχή θα δημιουργούσε φόβο στους κακοποιούς που δρουν εκεί. Παράλληλα, είναι απαραίτητο να συνειδητοποιηθεί το πρόβλημα της έλλειψης ασφάλειας που υπάρχει στην περιοχή από τους αρμόδιους φορείς και κυρίως από την αστυνομία, ώστε να λάβει πιο αυστηρά μέτρα δράσης, όπως, επίσης, να εφαρμοστούν οι ήδη υπάρχοντες νόμοι για τους οίκους ανοχής και τη λειτουργία των νυχτερινών κέντρων, ώστε η εγκληματικότητα που προέρχεται από αυτά να περιοριστεί σημαντικά. Τέλος, ένα εύκολο και πρώτο βήμα θα ήταν η λήψη μέτρων για την φωταγώγηση εκείνων των δρόμων και των πεζόδρομων που δεν έχει γίνει ακόμα. Με αυτό τον τρόπο δεν θα φοβούνται οι κάτοικοι να μένουν και να περπατούν σε αυτή την περιοχή το βράδυ και φυσικά οι

κακοποιοί θα αποφεύγουν να δράσουν σε εκείνες τις περιοχές. Συνδέοντας την έλλειψη ασφάλειας στην περιοχή με τους πεζοδρόμους που ήδη υπάρχουν εκεί και εκείνους που προτείνεται να δημιουργηθούν είναι απαραίτητο να ειπωθεί ότι χωρίς τη συντήρηση και αστυνόμευση, πολλοί πεζοδρόμοι, τόσο στη χώρα μας, όσο και στο εξωτερικό, καταλήγουν να έχουν αρνητικές επιπτώσεις για την ανάπτυξη μίας περιοχής, όπως συμβαίνει και στο Μεταξουργείο. Η δημιουργία κανονισμού λειτουργίας πεζοδρόμων και κυκλοφορίας οχημάτων στην περιοχή μελέτης και η αυστηρή εφαρμογή του αποτελούν απαραίτητη προϋπόθεση για τη δημιουργία του ίδιου του συστήματος πεζοδρόμων.

Άλλη μία μέθοδος ανάπτυξης του Μεταξουργείου είναι η ανάδειξη της ιστορίας της περιοχής. Η διαφήμιση και προώθησή της ως τόπο ταφής των δημοσίων προσώπων και των πολεμιστών της αρχαίας Αθήνας αλλά και ως τόπο που έζησαν και έδρασαν σημαντικές προσωπικότητες της νεότερης Ελλάδας θα βοηθήσει στην οικονομική ανάπτυξη της περιοχής, μέσω του τουρισμού, αλλά και στην προσπάθεια που κάνουν οι υπεύθυνοι φορείς για τη βελτίωση της φήμης του Μεταξουργείου. Αυτή η ανάδειξη της ιστορικής και αρχαιολογικής σημασίας τμημάτων της περιοχής είναι δυνατό να γίνει σε συνδυασμό με ανάλογες παρεμβάσεις που προτείνονται και ήδη πραγματοποιούνται σε γειτονικές περιοχές, όπως το Γκάζι, ο Κεραμεικός και ο Βοτανικός. Βασική προϋπόθεση για την ανάδειξη της αρχαιολογικής σημασίας της περιοχής και τη σύνδεσή της με τους αρχαιολογικούς χώρους του Κεραμεικού και της Ακαδημίας Πλάτωνος είναι η συμμετοχή της αρμόδιας Αρχαιολογικής Υπηρεσίας. Κάτι τέτοιο θα γίνει εφικτό μόνο με την εξεύρεση της χρυσής τομής μεταξύ της ανάδειξης – προστασίας των αρχαιοτήτων και της δημιουργίας αναβαθμισμένου πολεοδομικού ιστού, ο οποίος θα συμβάλει ουσιαστικά στην ανάπλαση της περιοχής. Με αυτό τον τρόπο θα προφυλαχθεί η ιστορική κληρονομιά της περιοχής και η ταυτόχρονη ανάπτυξή της. Άλλωστε, μόνο έτσι δεν διακυβεύεται η βιώσιμη ανάπτυξη του Μεταξουργείου που είναι και ο απώτερος στόχος. Αργότερα, και όταν πλέον θα υπάρχει ο αναμενόμενος τουρισμός στην περιοχή, είναι απαραίτητο να υπάρξει και η ανάλογη διαχείρισή του, ώστε να υπάρχει προαγωγή της περιοχής και όχι συμπτώματα υποβάθμισης, όπως αυτά στην περιοχή της Πλάκας την δεκαετία του '70.

Από τα παραδείγματα που υπάρχουν μέχρι στιγμής, σε όσα, λιγοστά, μέτρα ανάπτυξης έχουν υλοποιηθεί μέχρι τώρα, τα αποτελέσματα είναι θετικά. Παρ' όλα αυτά κρίνεται απαραίτητη μεγαλύτερη ενεργοποίηση και εκδήλωση ενδιαφέροντος και από την πλευρά των ιδίων των κατοίκων και των επιχειρηματιών της περιοχής για να αλλάξει αυτή η εικόνα του Μεταξουργείου που υπάρχει σήμερα. Θα μπορούσε να ειπωθεί ότι οι

κάτοικοι και οι ιδιοκτήτες επιχειρήσεων δεν έχουν τη διάθεση να συνεργαστούν στα μέτρα που λαμβάνονται για την ανάπτυξη της περιοχής, ίσως γιατί δεν έχουν εμπιστοσύνη στους φορείς που τα πραγματοποιούν. Πολλές φορές πάλι δεν είναι καν ενημερωμένοι για αλλαγές και σχέδια που πρόκειται να εφαρμοστούν και αφορούν την περιοχή τους. Για το λόγο αυτό είναι απαραίτητη η ενημέρωσή τους πριν την εφαρμογή οποιασδήποτε δράσης στην περιοχή, ώστε να υπάρχει η ενεργοποίηση και η προθυμία τους να βοηθήσουν στην ανάπτυξη της περιοχής και να μην αντιδρούν σε κάθε σκέψη για οποιαδήποτε εφαρμογή σχεδίου ανάπτυξης.

Όπως έγινε κατανοητό ένα ολοκληρωμένο σχέδιο αναβάθμισης περιλαμβάνει και ειδικά προγράμματα ανάπτυξης κοινωνικής υποδομής, προγράμματα ενεργού προστασίας ιστορικών κτηρίων και προγράμματα αισθητικής – περιβαλλοντικής αναβάθμισης. Τα προγράμματα αυτά για να εφαρμοστούν καλύτερα και βάσει των προϋποθέσεων που διαθέτει η περιοχή του Μεταξουργείου προτείνεται να δημιουργηθεί ένας Φορέας Ανάπτυξης με βασικό στόχο την διευκόλυνση της υλοποίησης των προγραμμάτων αναβάθμισης της συνοικίας. Με αυτό τον τρόπο θα είναι πιο εφικτή η πρόσβαση σε χρήσιμες πληροφορίες και η εξειδίκευση πάνω στα ειδικά προβλήματα που αντιμετωπίζει μία περιοχή όπως το Μεταξουργείο με σημαντική υποβάθμιση, αλλά με υψηλούς στόχους για μεγάλη αναβάθμιση.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ – ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

1. Albers M.B. (2005), “Who’s Afraid of Red, Yellow and Green?: Dedling in Rotterdam”, *Geoforum*, Vol. 36, Issue 5, pp. 562-580.
2. Araby M. (2002), “Urban Growth and Environmental Degradation: The case of Cairo, Egypt”, *Cities*, Vol. 19, No. 6, pp. 389-400.
3. Blair T and Hulsbergen E D (1993), “Designing renewal on Europe’s multi – ethnic urban edge: The case of Bijlmermeer”, *Cities*, Vol. 10, No. 4, pp. 293-298.
4. Bromley R.(2000), “Exploring safety concerns in the night-time city”, *Town Planning Review*, Vol. 71, No 1, pp. 71-96.
5. Bromley RDF and Thomas CJ (1996), “Safety and Shopping: Peripherality and shopper anxiety in the city center”, *Government and Policy*, Vol. 14, pp. 469-488.
6. Bugliarello G. (2006), “Urban Sustainability: Dilemmas, challenges and paradigms”, *Technology in Society*, Vol. 28, pp. 19-26.
7. Cherry G. (1988), “The urban crisis: Explanation and the future”, *Planner*, Vol. 74, No 1, pp. 20-24.
8. Couch C and Dennemann A. (2000), “Urban Regeneration and Sustainable Development in Britain: The example of the Liverpool Ropewalks Partnership”, *Cities*, Vol 17, No. 2, pp. 137-147.
9. Denzin N.K., Lincoln Y.S., “*The Landscape of Qualitative Research*”, London, Sage Publications, 1998.
10. Firzroy F. and I. Smith (1998), “Public Transport Demand in Freiburg: Why did patronage double in a decade?”, *Transport Policy*, Vol. 5, pp. 163-173.
11. Gasson A. (1992), “Regeneration in the Lower Swansea Valley”, *Geography Review*, Vol. 5, Issue 5, pp. 2-7.

12. Gujarati D., “*Basic Econometrics*”, International Edition, McGraw – Hill, New York, 2003.
13. Hall P. (2002), “Planning: millennial retrospect and prospect”, *Progress in Planning*, Vol. 55, Issue 3-4, pp. 263-284.
14. Hannabuss St., “Research Interviews”, *New Library World*, (1996), 97, 1129, 22-30.
15. Helleman G. and Wassenberg F. (2004), “The renewal of what was tomorrow’s idealistic city: Amsterdam’s Bijlmermeer high-rise”, *Cities*, Vol. 21, No. 1, pp. 3-17.
16. Hobbs D. (2003), “*Bouncers: Violence and Governance in the Night Time Economy*”, Oxford University Press, Oxford.
17. Holliday A., “*Doing and Writing Qualitative Research*”, London, Sage Publications, 2002.
18. Hommer – Dixon T. (2000), “Scarcity and Conflict”, *Forum for Applied Research and Public Policy*, Vol. 15, No. 1, pp. 28-35.
19. Hussey J., Hussey R., “*Business Research: a practical guide for undergraduate and postgraduate students*”, UK, McMillan Press Ltd, 1997.
20. Ingemann- Hansen O. (2004), “City Centre Violence”, *Clinical Forensic Medicine*, Vol. 11, pp. 303-307.
21. Jansen – Verbeke M. (1986), “Inner City Tourism: Resources, tourists and promoters”, *Annals of Tourism Research*, Vol. 13, pp. 79-100.
22. Javeau C., “*Η Έρευνα με ερωτηματολόγιο: Το εγχειρίδιο του καλού ερευνητή*”, Εκδόσεις Τυπωθήτω, Αθήνα, 1996
23. King W. (1987), “The Future of Town Centres”, *Planner*, Vol. 73, No. 4, pp. 18-22.
24. Kloos M. (1997), “The taming of the beast: The Bijlmermeer and today’s demands”, *Archis*, Vol. 3, pp. 66-73.

25. Lazaridis G and E. Wickens, "Us and the Others: Ethnic minorities in Greece", *Annals of Tourism Research*, Vol. 26, No. 3, pp. 632-655.
26. Maitland R. (2006), "How Can We Manage the Tourist-historic City? Tourism strategy in Cambridge, UK, 1978-2003", *Tourism Management*, Vol. 27, pp. 1262-1273.
27. Montgomery R., Stren R., Cohen B., Reed HE., "*Cities Transformed: demographic change and its implications in the developing world*", DC: The National Academies Press, Washington, 2003.
28. Muñoz I. and Galindo A. (2005), "Urban Form and the Ecological Footprint of Commuting: The case of Barcelona", *Ecological Economics*, Vol. 55, pp. 499-514.
29. Oc T. and S. Tiesdell (1998), "City Center management and Safer City Centres: approaches in Coventry and Nottingham", *Cities*, Vol. 15, No. 2, pp. 85-103.
30. Olafsson O. and Svensson P.G. (1986), "Unemployment – Related Lifestyle Changes and Health Disturbances in Adolescents and Children in the Western Countries", *Social Sciences and Medicine*, Vol. 22, Issue 11, pp. 1105-1113.
31. Onal S., Dagli U. and Doratli N. (1999), "The Urban Problems of Gazimagusta (Famagusta) and Proposals for the Furure", *Cities*, Vol. 16, No. 5, pp. 333-351.
32. Roberts BK., "*Landscape of settlement: prehistory to the present*", Routledge, New York, 1996.
33. Roberts M. (2005), "Transformations in the night-time economy in English town centers: Challenges to management", *Sustainable Planning and Development*, Vol. 2, pp. 1567-1577.
34. Roberts M. (2006), "From "creative city" to "no – go" – The expansion of the night – time economy in British town and city centers", *Cities*, Vol. 23, No. 5, pp. 331-338.

35. Robinson V. (1987), "The Trendy Triumvirate: Yuppies, gentrification and docklands", *Cambria*, Vol. 14, pp. 163-175.
36. Roebuck S. and Gurney A. (1995), "Scope for growth", *Planning Week*, Vol. 1, pp. 16-17.
37. Saunders M., Lewis Ph., Thornhill Ad., "Research Methods for Business Students", 2nd edition, Prentice Hall, 2000.
38. Sherry R. and J. Throgmorton (2003), "Sustainable transportation and land development on the periphery: A case study of Freiburg, Germany and Chula Vista, California", *Transportation Research Part*, Vol. 8, pp. 37-52.
39. Shoup D. (2004), "The ideal source of local public revenue", *Regional Science and Urban Economics*, Vol. 34, pp. 753-784.
40. Spruit I.P. (1990), "Health and Social Inequities in the Netherlands", *Social Science and Medicine*, Vol. 31, Issue 3, pp. 319-329.
41. Strange I. (1997), "Planning for Change, Conserving the Past: Towards sustainable development policy in historic cities?", *Cities*, Vol. 14, No. 4, pp. 227-233.
42. Tallon A., R. Bromley and Thomas C. (2005), "City Profile: Swansea", *Cities*, Vol. 22, No. 1, pp. 65-76.
43. Turkington R., Van Kempen R. and Wassenberg F., (2004) "The Future of European high rise" Routledge, London.
44. Van Kempen R. and Wassenberg F. (1996), "Trouble in high-rise paradise", *Geografie*, Vol. 5, No. 5, pp. 20-23.
45. Watkins H. and Herbert D. (2003), "Cultural Policy and Place Promotion: Swansea and Dylan Thomas", *Geoforum*, Vol. 34, pp. 249-266.
46. Yin R.K., "Case Study Research: Design and Methods", 2nd edition, Thousand Oaks, C.A., Sage, 1994.
47. Αγγελίδης Β., «Μεταξουργείο – Κολωνός: Νοσταλγία και πραγματικότητα», Εκδόσεις Φιλιππότη, Αθήνα, 1992.

48. Αγριαντώνη Χ, «Σημειώσεις Εταιρείας της Ελλάδας. Προσαρμογή και αφομοίωση μιας μεγάλης βιομηχανικής επιχείρησης», από την έρευνα «*Το Μεταξουργείο της Αθήνας, Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών*». Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, Αθήνα, 1995.
49. Αγριαντώνη Χ., «Συννοικία Μεταξουργείο», από την έρευνα «*Το Μεταξουργείο της Αθήνας*», Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών. Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, Αθήνα, 1995.
50. Ανακοίνωση εξωραϊστικού εκπαιδευτικού συλλόγου «*Η Ευρωτική Πρωτοβουλία*»
51. Αναστασοπούλου Γ., «*Ιστορία της Ελληνικής Βιομηχανίας 1840-1940*», τόμος II, κ.ε., Αθήνα, 1947.
52. Αναστόπουλος Κ., Μπαρδάκας Ε., «Αισθητικά και Περιβαλλοντικά προβλήματα της Ύδρας: Η περίπτωση του κλιματισμού», Πρακτικά επιστημονικού συνεδρίου με θέμα «*Η αισθητική των πόλεων και η πολιτική των παρεμβάσεων*», Ενοποίηση Αρχαιολογικών Χώρων Αθήνας Α.Ε., Αθήνα 2004.
53. Αξιώτης Γ., «Οι Ναοί των Αθηνών», από το βιβλίο «*Αθήνα Κλειδών Αστυ*», Εκδόσεις Μίλητος, Αθήνα, σελ.222-224.
54. Αποστολόπουλος Κ., Σημειώσεις του μαθήματος: «*Εισαγωγή στη Βιώσιμη Ανάπτυξη*», Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Βιώσιμη Ανάπτυξη, Α' εξάμηνο, Αθήνα, 2004.
55. Αριστοτέλης, «*Αναλυτικά Πρότερα*», Α 18, σελ. 81^α
56. Αυγερινού – Κολώνια Σ., «*Έρευνα δυνατοτήτων εφαρμογής μιας εξειδικευμένης πολιτικής κατοικίας, στα πλαίσια της πολεοδομικής εξέλιξης – αναβάθμισης, ιστορικών περιοχών του κέντρου της Αθήνας. Η περίπτωση του Μεταξουργείου*», Έρευνα του Τομέα Πολεοδομίας και Χωροταξίας ΕΜΠ-ΓΓΕΤ, Αθήνα, 1995.
57. Βάιου Ν., Μαντούβαλος Μ., Μαυρίδου Μ.(Ιούνιος 1995), «*Κοινωνική Ενσωμάτωση και Ανάπτυξη του Αστικού Χώρου στην Ελλάδα: Τα τοπικά*

- δεδομένα στην *Ενωμένη Ευρώπη*», Βήμα των Κοινωνικών Επιστημών, σελ. 29-57.
58. Βιοτεχνικά Θέματα, Μάρτιος 2002.
 59. Βουγιούκα Μ.- Β. Μεγαρίδης, «*Οδωνυμικά. Η σημασία των ονομάτων των οδών της Αθήνας*», Τόμοι Α, Β, Γ., Δήμος Αθηναίων, Πολιτισμικός Οργανισμός, Αθήνα, 1997.
 60. Γκόλαντα Ν., «Το πείραμα της Λάρισας: Οι αισθητικοί χειρισμοί επανίδρυσης σχέσης με το ιστορικό και φυσικό τοπίο», Πρακτικά επιστημονικού συνεδρίου με θέμα «*Η αισθητική των πόλεων και η πολιτική των παρεμβάσεων*», Ενοποίηση Αρχαιολογικών Χώρων Αθήνας Α.Ε., Αθήνα 2004 και
 61. Δημητριάδης Ε., Σταθακόπουλος Π., «Physical planning, local government, policies and urban space: The case of Larisa», Πρακτικά επιστημονικού συνεδρίου με θέμα: «*Urban policies and environmental issues in an age of economic restructuring*», Υπουργείο Εσωτερικών, Χαλκιδική, 1988
 62. Δημητριάδης Κ., «*Παληές Γειτονίες*», 3^η έκδοση, χ.ε. Αθήνα, 1984.
 63. Δήμος Αθηναίων, Πολιτισμικός Οργανισμός, «*Παγκόσμιος Ελληνισμός: Η Αθήνα των Ευεργετών*», Αθήνα, 1997.
 64. Δρακόπουλος Β. – Ευθυμίου Γ., «*Επίτομο Λεξικό της Ελληνικής Ιστορίας*», Εκδόσεις Το Βήμα, Αθήνα, 2004.
 65. Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Αθήνας.
 66. Ενημερωτικά φυλλάδια από της ΕΑΧΑ. Α.Ε.
 67. Ενημερωτικό φυλλάδιο Εταιρείας Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων Α.Ε. «*Αποκατάσταση Όψεων Κτηρίων. Νέα όψη στον πολιτισμό του Άστεως*»
 68. Επ. Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, «*Ευρώπη 2000: Προοπτικές ανάπτυξης του κοινοτικού εδάφους*», Βρυξέλλες 1992, σελ 133-150.
 69. Επ. Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, «*Ευρώπη 2000+: Συνεργασία για τη χωροταξία στην Ευρώπη*», Βρυξέλλες 1994, σελ. 97-112.

70. Επίσημα στοιχεία ΕΣΥΕ από τις απογραφές 1971, 1981, 1991, 2001.
71. Επιστολή του Σύλλογου Νοτιοδυτικών – Υποβαθμισμένων Περιοχών Δήμου Αθηναίων «*Η Ευωτική Πρωτοβουλία*» προς το κ Δημαρχο Αθηναίων, Αθήνα 21/8/2000
72. Εταιρεία Μελετών Περιβάλλοντος ΕΠΕ για λογαριασμό του Δήμου Αθηναίων, «*Μεταξουργείο: Μελέτη Αναβάθμισης*», Γ' Φάση, Φεβρουάριος 1993.
73. Ζήβας Δ., «Επέμβαση για την αναβίωση», Επτά Ημέρες: «*Αθήνα*», Εφημερίδα Η Καθημερινή, Αθήνα, 1997.
74. Καιροφύλας Γ., «*Η Αθήνα μετά τον Πόλεμο*», Εκδόσεις Φιλιππότη, Αθήνα, 1988.
75. Καιροφύλας Γ., «*Η Αθήνα του Μεσοπολέμου*», Εκδόσεις Φιλιππότη, Αθήνα, 1988.
76. Καιροφύλας Γ., «*Η Ιστορία της Συνοικίας του Ψυρρή*», Εκδόσεις Φιλιππότη, Αθήνα, 2000.
77. Καλλιβρετάκης Λ., «Η Αθήνα του 19^{ου} αιώνα. Από επαρχιακή πόλη της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, πρωτεύσα του Ελληνικού Βασιλείου», Ειδικές Μορφωτικές Εκδηλώσεις Ιανουάριος – Μάρτιος 1994 με θέμα «*Η Αρχαιολογία της πόλης των Αθηνών: Επιστημονικές – Επιμορφωτικές διαλέξεις*», Δήμος Αθηναίων, Πνευματικό Κέντρο.
78. Καπερώνη Π.- Κοσμόγλου Γ. – Μακρή Ε., «Θεσμοί και εργαλεία για την υλοποίηση παρεμβάσεων αναβάθμισης στον αστικό χώρο», Πρακτικά Επιστημονικού Συνεδρίου με θέμα «*Η αισθητική των πόλεων και η πολιτική των παρεμβάσεων*», Αθήνα, 2004, σελ175-183.
79. Καράλης Σ., «Όμηρος της “νύχτας” ο Κεραμεικός», *Εφημερίδα Καθημερινή*, 29/10/2006, σελ. 36.
80. Κιοσσέ Χ., «Ένας Δανός στο Μεταξουργείο», *Εφημερίδα το Βήμα*, 14 Απριλίου 1991.
81. Κόκκου Α., «Τα πρώτα Αθηναϊκά σπίτια», *Περιοδικό Αρχαιολογία*, τχ. 2, Φεβρουάριος 1982, σελ. 57-58.

82. Κοντράρου – Ρασσιά Ν., «Ωχ! Βρήκα Αρχαία», *Εφημερίδα Ελευθεροτυπία*, 16/10/2005.
83. Κορασίδου Μ., «Οι φιλόανθρωποι μιλούν για τους φτωχούς...», *Περιοδικό τα Ιστορικά*, τχ. 17, Δεκέμβριος 1992, σελ. 401.
84. Κουτσούκης Γ., «Σελίδες από την παλιά Αθήνα», Εκδόσεις Εστία, Αθήνα, 1984.
85. Κυριακούσης Α., «Στατιστικές Μέθοδοι», Αθήνα, 1998.
86. Κωνσταντινίδης Γ., «Επιτομή Ιστορίας των Αθηνών: Από αρχής μέχρι των καθ' ημάς», Εκδοτικός Οίκος Ελευθερουδάκης Α.Ε., Αθήνα, 1930.
87. Λάσκαρης Ν., «Ιστορία του νεοελληνικού Θεάτρου», κ.ε., Αθήνα, 1938 και
88. Λινάρδου – Ρυλμόν Π., «Αλλοδαποί εργαζόμενοι και αγορά εργασίας στην Ελλάδα», ΙΝΕ-ΓΣΕΕ, Αθήνα, 1993.
89. Μαλούτας Θ., «Αθήνα, Κατοικία, Οικογένεια», ΕΚΚΕ & Εξάντας, Αθήνα, 1990.
90. Μαρμαράς Μ., «Η αστική πολυκατοικία της μεσοπολεμικής Αθήνας», Πολιτιστικό – Τεχνικό Ίδρυμα ΕΤΒΑ, Αθήνα, 1991, σελ. 110.
91. Μεγάλο Αναλυτικό Λεξικό της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας, τόμος 2, Εκδόσεις Σταφυλίδης, Αθήνα, 1996.
92. Μεγάλο Αναλυτικό Λεξικό της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας, τόμος 3, Εκδόσεις Σταφυλίδης, Αθήνα, 1996.
93. Μεγάλο Αναλυτικό Λεξικό της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας, τόμος 4, Εκδόσεις Σταφυλίδης, Αθήνα, 1996.
94. Μητούλα Ρ., «Βιώσιμη Τοπική και Περιφερειακή Ανάπτυξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και Ανασυγκρότηση του Ελληνικού Αστικού Περιβάλλοντος», Σημειώσεις του μαθήματος: «Βιώσιμη Τοπική και Περιφερειακή Ανάπτυξη», Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Βιώσιμη Ανάπτυξη, Γ' εξάμηνο, Αθήνα, 2004.

95. Μικαήλ Γ., «Αισθητική δια μέσου των αιώνων», Επτά Ημέρες: “Αθήνα”, *Εφημερίδα Η Καθημερινή*, Αθήνα, 1997.
96. Μικελή Λ., «Η Αθήνα σε τόνους Ελάσσονες», Εκδόσεις Δρώμενα, Αθήνα, 1987.
97. Μικελή Λ., «Η Αθήνα των Ανωνύμων: Περιήγηση στα πλατώματα τους μαχαλάδες και τις γειτονιές της Παλιάς Αθήνας», Εκδόσεις Γαλάτεια, Αθήνα, 1994.
98. Μικελή Λ., «Πλάκα – Ιστορική Μνήμη και Μυθοπλασία», Εκδόσεις Γαλάτεια, Αθήνα, 1994.
99. Μπίρης Κ., «Αι Αθήναι: Από του 19^{ου} εις τον 20^{ον} αιώνα», Εκδοτικός Οίκος Μέλισσα, Αθήνα, 1999.
100. Μπίρης Κ., «Τα πρώτα σχέδια των Αθηνών», Αθήνα, 1933.
101. Μπίρης Μ., «Η Αναγέννηση της Αστικής Αρχιτεκτονικής στην Αθήνα του 19^{ου} αιώνα», από το βιβλίο “Αθήνα Κλειόν Άστυ”, Εκδόσεις Μίλητος, Αθήνα, σελ. 298-301.
102. Πανάρετος Ι. και Ξεκαλάκης Ε., «Εισαγωγή στη Στατιστική Σκέψη: Ειδικά Θέματα», Αθήνα, 1995.
103. Πανάρετος Ι. και Ξεκαλάκης Ε., «Εισαγωγή στη Στατιστική Σκέψη: Περιγραφική Στατιστική», Αθήνα, 1997.
104. Πανάς Ε., «Θεωρία και Εφαρμογές του Γραμμικού Υποδείγματος», Το Οικονομικό, Αθήνα, 1997.
105. Παπαγεωργίου Βενέτας Α., «Αθήνα: Δοκιμές και Θεωρήσεις», Εκδόσεις Οδυσσέας, Αθήνα, 1996.
106. Παπαγιάννης Θ., «Πλάκα: πριν να είναι αργά...», Επτά Ημέρες: “Αθήνα”, *Εφημερίδα Η Καθημερινή*, Αθήνα, 1997.
107. Παπαθανασίου Ε., «Οργάνωση και Διαχείριση Επιχειρηματικών Πληροφοριακών Δεδομένων», Εκδόσεις Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών, Αθήνα, 2002.

108. Παπανικολάου – Κριστενσεν Α., «Το Μεταξουργείο της Αθήνας. Από το Εμπορικό Κέντρο στο εργοστάσιο», τόμος *«Το Μεταξουργείο της Αθήνας»*, εκδόσεις ΚΝΕ/ΕΙΕ, Αθήνα, 1995, σελ. 45-82.
109. Παπανικολάου Κρίστενσεν Α., *«Ο Χριστιανός Χάνσεν και το κτίριο του Μεταξουργείου»*, Αρχαιολογικά Ανάλεκτα, 1991.
110. Παρλάμα Λ., «Οι σωστικές ανασκαφές των Αθηνών και προβλήματα πολεοδομίας της αρχαίας πόλεως», Ειδικές Μορφωτικές Εκδηλώσεις Ιανουάριος – Μάρτιος 1994 με την ονομασία *«Η Αρχαιολογία της πόλης των Αθηνών: Επιστημονικές – Επιμορφωτικές διαλέξεις»*, Δήμος Αθηναίων, Πνευματικό Κέντρο.
111. Πετρινιώτη Ξ., *«Η μετανάστευση προς την Ελλάδα»*, Εκδόσεις Οδυσσέας, Αθήνα, 1993.
112. Πουλημένος Γ. – Δανιήλ Μ. – Πουλούδης Α., «Το οικοδομικό χρονικό του κτιριακού συγκροτήματος του μεταξουργείου», από την έρευνα *«Το Μεταξουργείο της Αθήνας»*, Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών. Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, Αθήνα, 1995.
113. Ρέππας Π., *«Οικονομική Ανάπτυξη, Θεωρίες και Στρατηγικές»*, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, 1991.
114. Ροζάκος Μ., *«Μεταξουργείο»*, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Δημοσιογραφικό Εργαστήριο Τμήματος Επικοινωνίας και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, Οκτώβριος, 2001.
115. Σισιλίανος Δ., *«Παλαιαί και Νέαι Αθήναι»*, μέρος Δεύτερο, χ.ε., Αθήνα, 1955.
116. Σκουζέ Δ., *«Η Αθήνα που έφυγε: Ομορφιές που χάθηκαν»*, χ.ε., Αθήνα, 1965.
117. Σταθακόπουλος Π., «Η αισθητική των πόλεων και η πολιτική των παρεμβάσεων: το εγχείρημα της Λάρισας, 15 χρόνια μετά την πολιτική της παρέμβασης», Πρακτικά επιστημονικού συνεδρίου με θέμα *«Η αισθητική των πόλεων και η πολιτική των παρεμβάσεων»*, Ενοποίηση Αρχαιολογικών Χώρων Αθήνας Α.Ε., Αθήνα 2004.

118. Σταματίου Ν., «Επιδιώξεις αισθητικής αναβάθμισης του αστικού χώρου. Πολιτική παρεμβάσεων, τάσεις και εφαρμογές στην Αθήνα και στην Περιφέρεια», Πρακτικά Επιστημονικού Συνεδρίου με θέμα «*Η αισθητική των πόλεων και η πολιτική των παρεμβάσεων*», Αθήνα, 2004, σελ. 167-168
119. Στεφάνου Ι., «Η αισθητική φυσιογνωμία των ελληνικών πόλεων», Πρακτικά Επιστημονικού Συνεδρίου με θέμα «*Η αισθητική των πόλεων και η πολιτική των παρεμβάσεων*», Αθήνα, 2004, σελ. 67-70.
120. Στεφάνου Ι., «*Η φυσιογνωμία της ελληνικής πόλης*», Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο και ΥΠΕΧΩΔΕ, Αθήνα, 2000, σελ. 146-150.
121. Σχέδιο Εισήγησης Διαπαραταξιακής Επιτροπής του Δημοτικού Συμβουλίου Αθηναίων για την εφαρμογή του Νόμου 2734/99 περί εκδιδόμενων με αμοιβή προσώπων. Δήμος Αθηναίων, Αντιδήμαρχος Ειρήνη Βαλσαμάκη-Ράλλη, Αθήνα, 18-3/2003.
122. Τράιου Ε., «Αθήνα: Παρθενώνας, Πλάκα, Βυζαντινά Μνημεία, Ομόνοια», *Επτά Ημέρες*, Καθημερινή, Αθήνα, 1998.
123. Τραυλός Ι., «*Πολεοδομική Εξέλιξις των Αθηνών: Από των προϊστορικών χρόνων μέχρι των αρχών του 19ου*», Εκδόσεις Καπόν, Αθήνα, 1993.
124. Τσιώμης Γ., «*Αθήνα, Ευρωπαϊκή Υπόθεση*», Αθήνα, 1985 και
125. Φαλίδα Ε., «Η γειτονιά επιστρέφει με μία πολυκατοικία: Αρχιτεκτονικό πείραμα στο Μεταξουργείο», *Εφημερίδα το Έθνος*, Πέμπτη 19 Οκτωβρίου 2006, σελ. 41.
126. Φωτόπουλος Β., «*100 Χρόνια Εθνικό Θέατρο*», Όμιλος Λάτση, Αθήνα, 2000.
127. Χατζηϊωάννου Μ.Χ., «Η Εξέλιξη μιας Παραδοσιακής Επιχείρησης στο Α' μισό του 19ου αι.», από την έρευνα «*Το Μεταξουργείο της Αθήνας*», Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών. Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, Αθήνα, 1995.
128. Χατζηϊωάννου Μ.Χ., «Η Τύχη των Πρώτων Ιταλών Μεταξουργών στο Ελληνικό Κράτος», *Περιοδικό Μνήμων*, τεύχος 13, 1991.

129. Χατζιώτης Κ., «Γειτονιές της Παλιάς Αθήνας. Το Μεταξουργείο, Κολωνός – Ακαδημία Πλάτωνος», Δήμος Αθηναίων: Πολιτισμικός Οργανισμός, Αθηναϊκή Βιβλιοθήκη, Αθήνα, x.x.

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

1. <http://www.ancientgr.com>
2. <http://www.astynet.gr>
3. <http://www.adelphi.edu>, Επίσημη ιστοσελίδα του Πανεπιστημίου Adelphy στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής
4. <http://www.cityofathens.gr>, Επίσημη Ιστοσελίδα του Δήμου Αθηναίων Ιανουάριος 2007.
5. <http://www.cityofathens.gr>, Φεβρουάριος 2006.
6. <http://www.culture.gr> επίσημη ιστοσελίδα του Υπουργείου Πολιτισμού.
7. <http://www.engineering.gr>
8. <http://www.in.gr/news/article>
9. <http://www.miet.gr/web/gr/miet/athens.htm>
10. <http://www.minenv.gr> επίσημη ιστοσελίδα του Υπουργείου Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων.
11. <http://www.naftemporiki.gr> επίσημη ιστοσελίδα της Εφημερίδας Ναυτεμπορική, με θέμα: «Νέος Πνεύμονας Πρασίνου στο Μεταξουργείο», Τρίτη, 14 Δεκεμβρίου 2004.
12. <http://www.pomida.gr/loipa/ol.prosopseiw.html>
13. <http://www.metaxourgeio.com>
14. <http://www.peroke.gr>

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

1. ΦΕΚ 909, Κοινή Υπουργική Απόφαση 45810, Άρθρο 2, 15 Οκτωβρίου 1997.
2. ΦΕΚ 161, τ.Α, Νόμος 2734, Άρθρο 3, 5 Αυγούστου 1999.
3. ΦΕΚ 33^Α, Π.Δ. 84, Άρθρο 2, 21 Μαρτίου 1984.
4. ΦΕΚ 616Δ, Πολεοδομικό Διάταγμα, 19 Σεπτεμβρίου 1998.
5. ΦΕΚ639, Υπουργική Απόφαση 239, 24 Ιουνίου 1998.
6. ΦΕΚ 567 Δ, 13 Οκτωβρίου 1979.
7. ΦΕΚ 80Δ, Απόφαση 255/45, 4 Φεβρουαρίου 1988.

ΛΟΙΠΕΣ ΠΗΓΕΣ

1. Συνέντευξη Ιωάννη Δουρούτη, Ιδιοκτήτης και Τελευταίος Απόγονος της Οικογένειας και Ιδιοκτήτης του Οικοδομήματος του Παλαιού Εργοστασίου Μεταξουργίας. 16/11/2006
2. Συνέντευξη της Υπεύθυνης Επικοινωνίας της Εταιρείας Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων Α.Ε., Κας Γιώτας Γκόνη, 14/1/2006.
3. Συνέντευξη της Υπεύθυνης Έργου για τη περιοχή του Μεταξουργείου της Εταιρείας Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων Α.Ε., Κας Ευγενίας Λάγιου, 20/1/2006.
4. Συνέντευξη της Νομικής Συμβούλου – Προϊστάμενης Νομικής Υπηρεσίας της Εταιρείας Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων Α.Ε., Κας Βικτορίας Ευθυμιάδου, 14/1/2006.
5. Συνέντευξη Νικόλαιου Μπουζάνη, Πρόεδρος Συλλόγου “ΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΣΗΜΑ” 17/11/2006.
6. Τηλεφωνική συνομιλία με υπεύθυνη της βιβλιοθήκης της ΕΣΥΕ & με τον κ. Τσίγκα, προϊστάμενο Τμήματος Απογραφής της ΕΣΥΕ.
7. Χάρτες ΕΑΧΑ Α.Ε. για την περιοχή παρέμβασης του Μεταξουργείου.
8. Χάρτες που υποδείχθηκαν στην ερευνήτρια από την αρμόδια υπηρεσία του Δήμου Αθηναίων

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α': ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΕΜΠΕΙΡΙΚΗΣ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗΣ

ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ & ΟΙΚΟΛΟΓΙΑΣ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Το παρόν ερωτηματολόγιο διανέμεται στο πλαίσιο εκπόνησης διπλωματικής μελέτης με θέμα τη Βιώσιμη Ανάπτυξη της περιοχής του Μεταξουργείου. Επισημαίνεται ότι είναι ανώνυμο και τα στοιχεία του θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά και μόνο για τους σκοπούς της εργασίας. Η συμβολή σας είναι πολύτιμη για την ολοκλήρωση της εργασίας αυτής και η συνεργασία σας απαραίτητη.

Σας ευχαριστώ εκ των προτέρων για τη συνεργασία και για το χρόνο που διαθέσατε.

Αριθμός ερωτηματολογίου:

Ημερομηνία:

1. Κατοικείτε στην περιοχή του Μεταξουργείου;

ΝΑΙ	☐
ΟΧΙ	☐

2. Είστε ιδιοκτήτης επιχείρησης στην περιοχή του Μεταξουργείου;

ΝΑΙ	☐
ΟΧΙ	☐

3. Πότε εγκατασταθήκατε για πρώτη φορά στο Μεταξουργείο;

-1940	☐
1940-1950	☐
1951-1960	☐
1961-1970	☐
1971-1980	☐
1981-1990	☐
1991-2000	☐
2001-2006	☐

4. Για ποιο λόγο εγκατασταθήκατε στο Μεταξουργείο; (Μπορείτε να απαντήσετε σε παραπάνω από μία απαντήσεις)

- Διαμονή γονέων	
- Διαμονή φίλων	
- Εγκατάσταση συντοπιτών	
- Τόπος εργασίας	
- Κεντρική περιοχή	
- Ιδιόκτητο ακίνητο	
- Χαμηλό ενοίκιο	
- Εγκατάσταση παρόμοιων επιχειρήσεων	
- Κυκλοφοριακός Κόμβος	
Άλλο	

5. Νοικιάζετε τον χώρο που στεγάζεστε; (Σημειώστε για καθένα από τα παρακάτω)

	ΝΑΙ	ΟΧΙ
- Νοικιάζετε τον χώρο στον οποίο κατοικείτε;		
- Νοικιάζετε τον χώρο στον οποίο στεγάζεται η επιχείρησή σας;		

6. Αν ναι, συμπληρώστε τον πίνακα:

	ΚΑΤΟΙΚΙΑ	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ
- Ποιος ο χρόνος εγκατάστασης;		
- Ποιο το σημερινό ενοίκιο;		
- Ποιο το αρχικό ενοίκιο;		

7. Αν η κατοικία σας ή ο χώρος που στεγάζεται η επιχείρησή σας είναι ιδιόκτητη συμπληρώστε τον πίνακα:

		ΚΑΤΟΙΚΙΑ		ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	
Χρόνος απόκτησης					
		ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ
Τρόπος Απόκτησης:	- Αγορά				
	- Ανέγερση				
	- Αντιπαροχή				
	- Κληρονομιά				
	- Κρατική παραχώρηση				
Μέσα απόκτησης:	- Κατάληψη				
	- Ίδια μέσα				
	- Δανεισμός				
	- Βοήθεια συγγενών				

8. Σκοπεύετε να αλλάξετε στέγη στο άμεσο μέλλον;

	ΚΑΤΟΙΚΙΑ	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ
ΝΑΙ		
ΟΧΙ		

9. Αν ναι που;

	ΚΑΤΟΙΚΙΑ	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ
- Μεταξουργείο		
- Άλλες περιοχές στο Δ. Αθηναίων		
- Πειραιάς		
- Δυτικά Προάστια		
- Νότια Προάστια		
- Βόρια Προάστια		
- Ανατολικά Προάστια		
- Εκτός Λεκανοπεδίου		
- Εκτός Νομού Αττικής		
- Εξωτερικό		

10. Για ποιους λόγους θα φεύγατε από το Μεταξουργείο; (Σημειώστε για καθένα από τα παρακάτω)

	ΚΑΤΟΙΚΙΑ		ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ
- Απόκτηση ιδιόκτητης στέγης				
- Κίνδυνοι περιοχής				
- Οχλήσεις (Θόρυβος, Ρύπανση)				
- Έλλειψη πράσινο, Ελεύθερων χώρων				
- Καλύτερες συνθήκες στέγασης				
- Αλλαγή τόπου εργασίας / κατοικίας				
- Υψηλά ενοίκια				
- Κυβερνητική παρέμβαση				
Άλλο				

11. Για ποιους λόγους θα παραμένετε στο Μεταξουργείο; (Σημειώστε για καθένα από τα παρακάτω)

	ΚΑΤΟΙΚΙΑ		ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ
- Εξυπηρέτηση σε σχέση με τον τόπο εργασίας / κατοικίας				
- Εξυπηρέτηση σε σχέση με τον τόπο εκπαίδευσης				
- Κεντρική περιοχή				
- Οικονομικοί λόγοι				
- Συγγενείς / φιλικό δεσμοί				
- Προσδοκία βελτίωσης συνθηκών				
- Κυκλοφοριακός Κόμβος				
Άλλο				

12. Πώς θα χαρακτηρίζατε τις σχέσεις σας με τους γείτονες ή γενικά με τους κατοίκους της περιοχής;

Πολύ κακές	Κακές	Αδιάφορες	Καλές	Πολύ καλές

13. Ποια θεωρείτε ότι είναι τα πλεονεκτήματα της περιοχής του Μεταξουργείου; (Σημειώστε για καθένα από τα παρακάτω)

	ΝΑΙ	ΟΧΙ
- Εμπορικά καταστήματα		
- Εκπαίδευση (Α' βάθμια, Β' βάθμια)		
- Περίθαλψη (Νοσοκομεία, Κλινικές, Ιατρεία κ.λ.π.)		
- Διασκέδαση/Ψυχαγωγία (Θέατρα, Σινεμά, Νυχτερινά Κέντρα κ.λ.π)		
- Υπηρεσίες (Δημόσιες Υπηρεσίες, Ταμεία, Τράπεζες κ.λ.π.)		
- Πράσινο / Ελεύθεροι χώροι / Παιδικές Χαρές		
- Ησυχία / Καθαριότητα		
- Οικονομικότερη αγορά		
- Πληθώρα Μέσων Μαζικής Μεταφοράς (Λεωφορεία, Τρόλεϊ, Μετρό κ.λ.π)		
- Εύκολη πρόσβαση		
- Η ιστορία της		
Άλλο		

14. Ποια θεωρείτε ότι είναι τα μειονεκτήματα της περιοχής του Μεταξουργείου; (Μπορείτε να απαντήσετε σε παραπάνω από μία απαντήσεις)

	ΝΑΙ	ΟΧΙ
- Οίκοι Ανοχής		
- Συγκέντρωση αλλοδαπών		
- Εμπόριο ναρκωτικών		
- Τοκογλύφοι		
- Εγκαταλελειμμένα ακίνητα		
- Κακοδιατηρημένοι δρόμοι		
- Κυκλοφοριακή συμφόρηση		
- Έλλειψη πρασίνου / Ελεύθερων χώρων		
- Ρύπανση / Θόρυβος		
- Έλλειψη ασφάλειας		
- Ανεπιθύμητες χρήσεις (π.χ. επαγγελματικές δραστηριότητες)		
Άλλο		

15. Ποιοι φορείς γνωρίζετε ότι έχουν ενδιαφερθεί και συμμετέχουν στην Ανάπτυξη της περιοχής του Μεταξουργείου; (Σημειώστε για καθένα από τα παρακάτω)

	ΝΑΙ	ΟΧΙ
- Υπουργείο Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων		
- Υπουργείο Ανάπτυξης		
- Υπουργείο Πολιτισμού		
- Δήμος Αθηναίων		
- Εταιρεία Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων Αθήνας Α.Ε.		
- Εκκλησία		
- Σύλλογοι / Σύνδεσμοι περιοχή		
Άλλο		

16. Ποιοι φορείς πιστεύετε ότι θα μπορούσαν να συμμετέχουν στην Ανάπτυξη της περιοχής του Μεταξουργείου; (Σημειώστε για καθένα από τα παρακάτω)

	ΝΑΙ	ΟΧΙ
- Υπουργείο Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων		
- Υπουργείο Ανάπτυξης		
- Υπουργείο Πολιτισμού		
- Δήμος Αθηναίων		
- Εταιρεία Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων Αθήνας Α.Ε.		
- Εκκλησία		
- Σύλλογοι / Σύνδεσμοι περιοχή		
Άλλο		

17. Πώς λειτούργησαν οι παρακάτω πρόσφατες παρεμβάσεις στην περιοχή; (Σημειώστε για καθένα από τα παρακάτω)

	Θετικά	Ουδέτερα	Αρνητικά
- Πεζοδρομήσεις			
- Κυκλοφοριακές ρυθμίσεις			
- Αποκατάσταση διατηρητέων κτηρίων			
- Δημιουργία σταθμού Μετρό			
- Αλλαγή / Μεταφορά αφετηριών Μέσων Μαζικής Μεταφοράς			
- Αναπλάσεις προσόψεων κτηρίων			
- Δημιουργία χώρων διασκέδασης / ψυχαγωγίας (π.χ. θέατρα, κέντρα διασκέδασης)			
- Ανάπτυξη γειτονικών συνοικιών (π.χ. Ψυρρή, Γκάζι, Θησείο)			
- Δημιουργία πλατειών και ελεύθερων χώρων			
- Απομάκρυνση ανεπιθύμητων χρήσεων			

18. Ποια ήταν κατά τη γνώμη σας η επίδραση των παραπάνω παρεμβάσεων (Κυκλοφοριακές ρυθμίσεις, Δημιουργία σταθμού Μετρό, Αναπλάσεις προσόψεων κτηρίων κ.λ.π.) στα προβλήματα που υπάρχουν στην περιοχή (Σημειώστε για καθένα από τα παρακάτω)

	Θετικά	Ουδέτερα	Αρνητικά
- Κυκλοφοριακή συμφόρηση			
- Έλλειψη χώρων στάθμευσης			
- Ρύπανση			
- Θόρυβο			
- Έλλειψη πράσινου			
- Έλλειψη ελεύθερων χώρων			
- Ανεπιθύμητες χρήσεις			
- Προσέλευση νέων χρήσεων			
- Αύξηση τιμών γης ενοικίων			
Άλλο			

19. Είστε ικανοποιημένος/η από τις παρεμβάσεις που έχουν γίνει την τελευταία δεκαετία στην περιοχή του Μεταξουργείου με σκοπό την Ανάπτυξή της;

Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ

20. Τι άλλο επιθυμείτε να γίνει στην περιοχή του Μεταξουργείου;

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....
- 6.....
- 7.....
- 8.....
- 9.....
- 10.....

21. Που κατοικείτε και που εργάζεστε;

	Ποιος ο τόπος εργασίας;	Ποιος ο τόπος κατοικίας;
- Μεταξουργείο		
- Άλλες περιοχές στο Δ. Αθηναίων		
- Πειραιάς		
- Δυτικά Προάστια		
- Νότια Προάστια		
- Βόρεια Προάστια		
- Ανατολικά Προάστια		
- Εκτός Λεκανοπεδίου		
- Εκτός Νομού Αττικής		
- Μη σταθερός τόπος		

22. Πώς μετακινήστε; (Σημειώστε για καθένα από τα παρακάτω)

	Με ποιο τρόπο μετακινήστε προς την εργασία σας;		Με ποιο τρόπο μετακινήστε προς την κατοικία σας;	
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ
- Πεζός				
- Δίκυκλο				
- Ι.Χ.				
- Όχημα επιχείρησης				
- Λεωφορείο				
- Τρένο				
- Τρόλεϊ				
- Μετρό				
- Τραμ				
- Προαστιακός				

23. Πόσο χρόνο χρειάζεστε για να μετακινηθείτε προς την εργασία σας;

24. Πόσο χρόνο χρειάζεστε για να μετακινηθείτε προς την κατοικία σας;

25. Σε ποια περιοχή ήσασταν εγκατεστημένος/η πριν το Μεταξουργείο;

	Προηγούμενη περιοχή κατοικίας	Προηγούμενη περιοχή εγκατάστασης της επιχείρησης
- Δεν απομακρύνθηκα από το Μεταξουργείο		
- Άλλες περιοχές στο Δ. Αθηναίων		
- Πειραιάς		
- Δυτικά Προάστια		
- Νότια Προάστια		
- Βόρια Προάστια		
- Ανατολικά Προάστια		
- Εκτός Λεκανοπεδίου		
- Εκτός Νομού Αττικής		
- Εξωτερικό		

26. Αν έχετε επιχείρηση στην περιοχή του Μεταξουργείου σε ποιες περιοχές είναι εγκατεστημένοι οι πελάτες σας; (Μπορείτε να απαντήσετε σε παραπάνω από μία απαντήσεις)

- Μεταξουργείο	
- Άλλες περιοχές στο Δ. Αθηναίων	
- Πειραιάς	
- Δυτικά Προάστια	
- Νότια Προάστια	
- Βόρια Προάστια	
- Ανατολικά Προάστια	
- Εκτός Λεκανοπεδίου	
- Υπόλοιπη Ελλάδα	
- Εξωτερικό	

27. Αν δεν κατοικείτε στην περιοχή θα επιλέγατε το Μεταξουργείο ως τόπο κατοικίας;

- Ναι	
- Ναι με προϋποθέσεις	
- Όχι	

28. Αν ναι, γιατί;

.....

.....

29. Αν όχι, γιατί;

.....

.....

30. Θα δεχόσασταν μία μετακίνηση της επιχείρησής σας σε άλλη περιοχή, από κάποιο κρατικό φορέα, με σκοπό την ανάπτυξη του Μεταξουργείου;

Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ

31. Πιστεύετε ότι η παρουσία των αλλοδαπών στην περιοχή του Μεταξουργείου έχει βελτιώσει την αγοραστική κίνηση της περιοχής;

Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ

32. Σημειώστε το φύλο σας

Άνδρας

☐

Γυναίκα

☐

33. Πόσων ετών είστε;

34. Ποια η οικογενειακή σας κατάσταση;

- Άγαμος/η	
- Έγγαμος/η	
- Χήρος/α	
- Διαζευγμένος/η	
- Συμβίωση	
- Σε διάσταση	

35. Που γεννηθήκατε;

36. Ποιο το μορφωτικό σας επίπεδο;

- Αγράμματος	
- Απόφοιτος δημοτικού	
- Απόφοιτος γυμνασίου	
- Απόφοιτος λυκείου	
- Τεχνική Σχολή	
- Πτυχιούχος ΤΕΙ	
- Πτυχιούχος ΑΕΙ	
- Μεταπτυχιακό δίπλωμα	
- Διδακτορικό δίπλωμα	

37. Ποιο το θρήσκευμά σας;

- Χριστιανοί Ορθόδοξοι	
- Λοιποί Χριστιανοί	
- Μουσουλμάνοι	
Άλλο	

38. Σε ποια γλώσσα μιλάτε συχνότερα;

- Ελληνικά	
- Αλβανικά	
- Βουλγαρικά	
- Πολωνικά	
- Διάλεκτοι τσιγγάνων	
- Αγγλικά	
- Ρωσικά	
- Τουρκικά	
- Κινέζικα	
- Αραβικά	
- Αιγυπτιακά	
Άλλο	

39. Ποιο το επάγγελμά σας; (Μπορείτε να απαντήσετε σε παραπάνω από μία απαντήσεις)

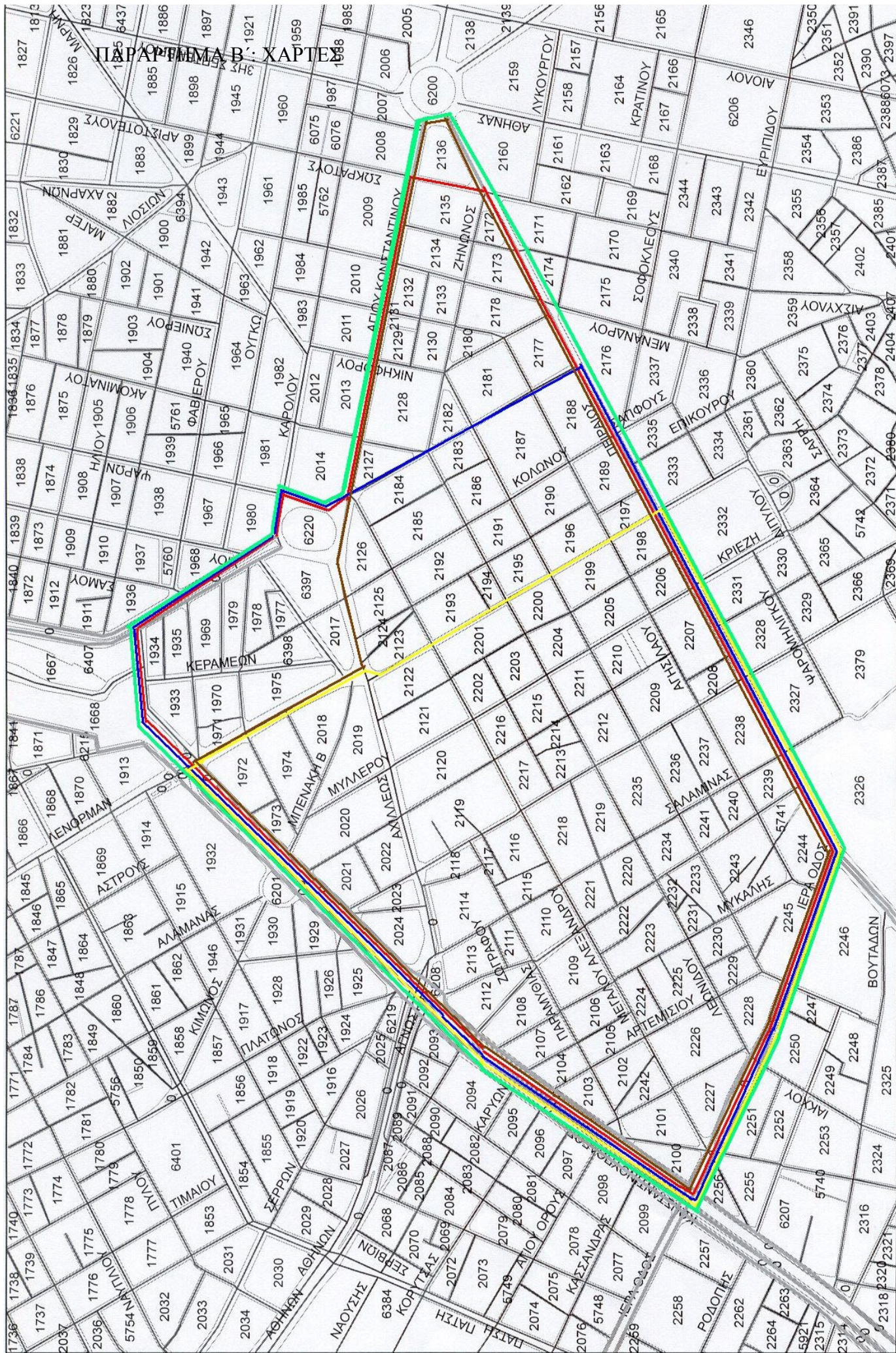
- Ελεύθεροι επαγγελματίες	
- Ανώτατα στελέχη και επαγγελματίες	
- Μικρομεσαίοι	
- Εξειδικευμένοι εργάτες	
- Εργατοϋπάλληλοι	
- Εργάτες σε βοηθητικές υπηρεσίες	
- Χειρωνακτές - Ανειδίκευτοι	
- Άνεργος	
- Συνταξιούχος	
- Σπουδαστής	
- Μαθητής	
- Οικιακά	
- Εισοδηματίας	

40. Ποιο είναι το μηνιαίο εισόδημά σας;

Μέχρι 300€	
301-600 €	
601-900€	
901-1200€	
1201-1500€	

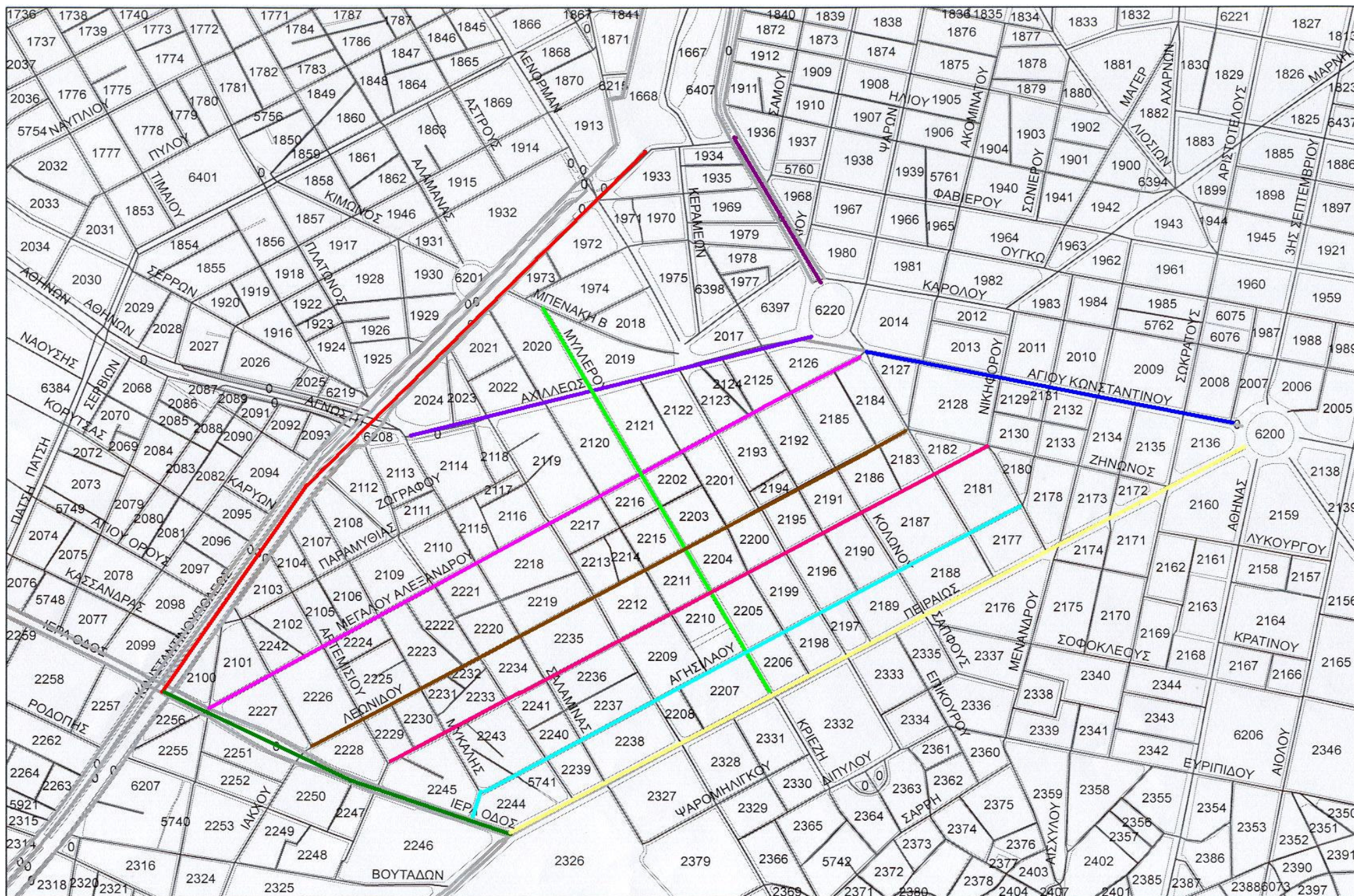
Σας ευχαριστώ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β: ΧΑΡΤΕΣ

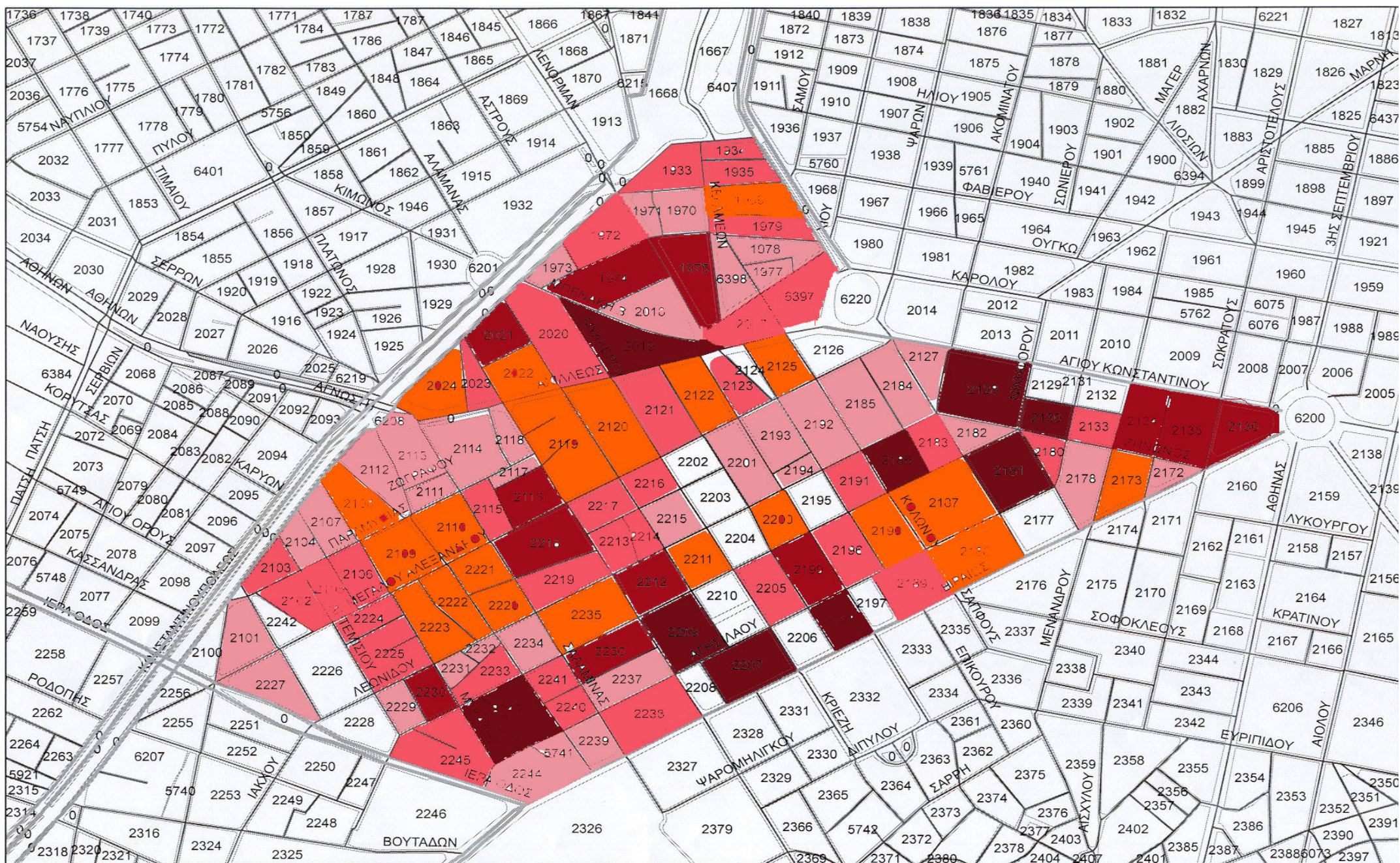
Χάρτης 1: Ορισμός Περιοχής Μεταξουργείου

■ Ορισμός της μελετήτριας, ■ Ορισμός βάσει του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών από την Χριστίνα Αργιαντώνη, ■ Ορισμός βάσει των κατοίκων, ■ Ορισμός βάσει του Δήμου Αθηναίων, ■ Ορισμός βάσει έρευνας, η οποία έγινε στο Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο από την Καθηγήτρια Σ. Αυγερινού Κολώνια

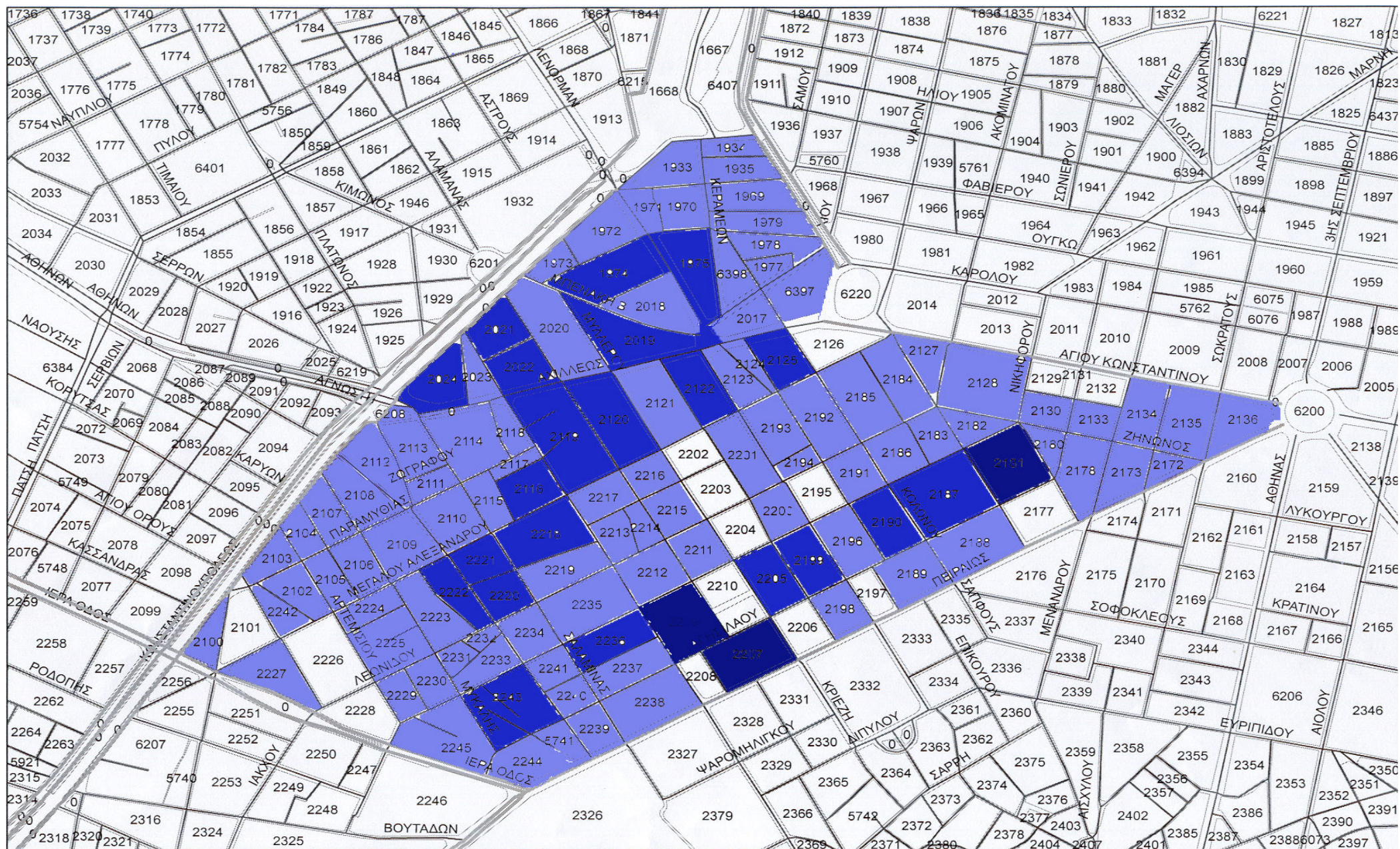
Χάρτης 2: Οι βασικοί δρόμοι του Μεταξουργείου

■ Οδός Π. Τσαλδάρη (Πειραιώς), ■ Ιερά Οδός, ■ Κωνσταντινουπόλεων, ■ Αγίου Κωνσταντίνου, ■ Δηλιγιάννη, ■ Μυλλέρου, ■ Αχιλλέως, ■ Μεγάλου Αλεξάνδρου, ■ Λεωνίδου, ■ Κεραμεικού, ■ Αγησιλάου

ΧΑΡΤΗΣ 3: Πληθυσμός Μεταξουργείου ανά Οικοδομικό Τετράγωνο

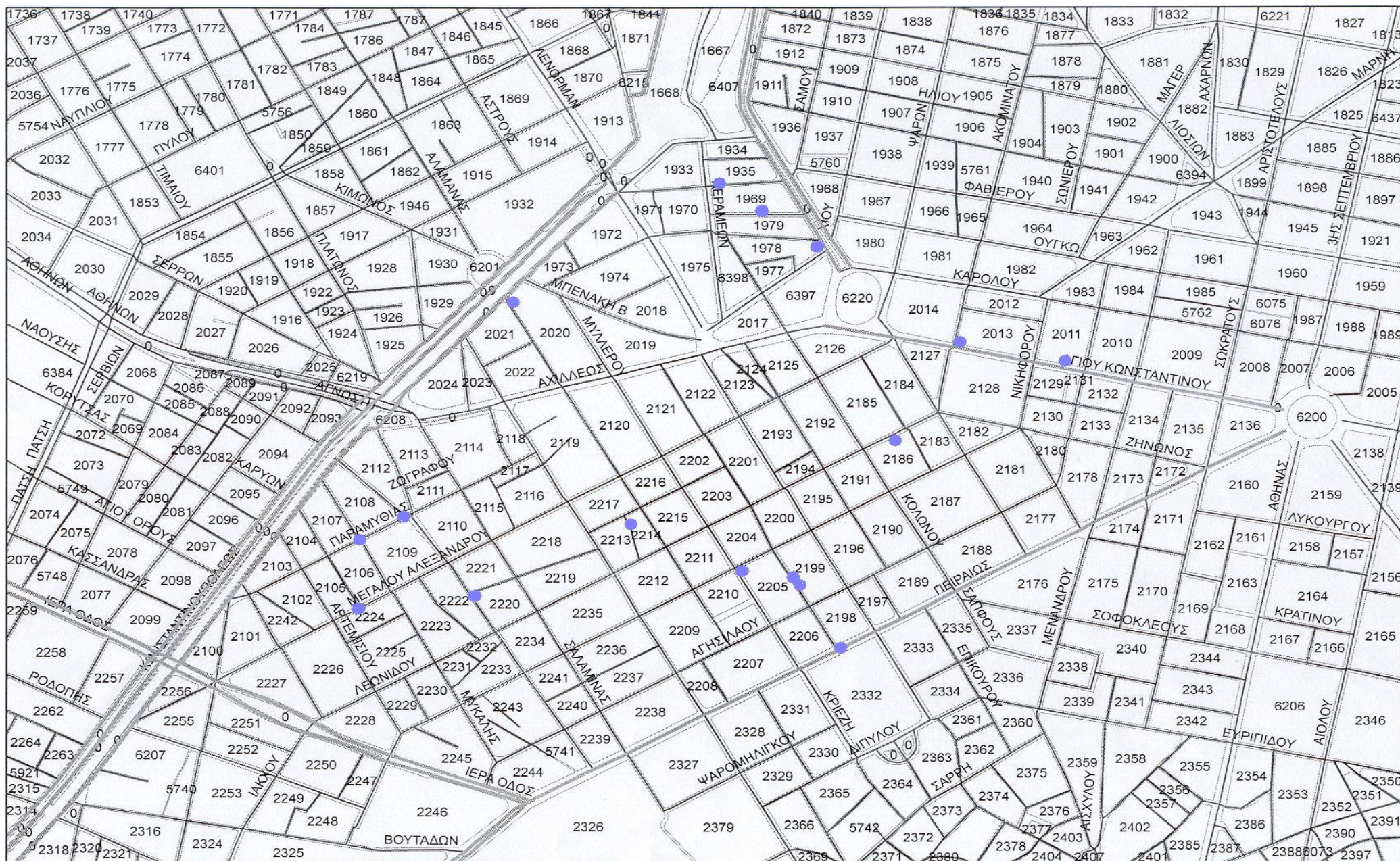
0-50 κάτοικοι, 50-100 κάτοικοι, 100-150 κάτοικοι, 150-200 κάτοικοι, 200+ κάτοικοι

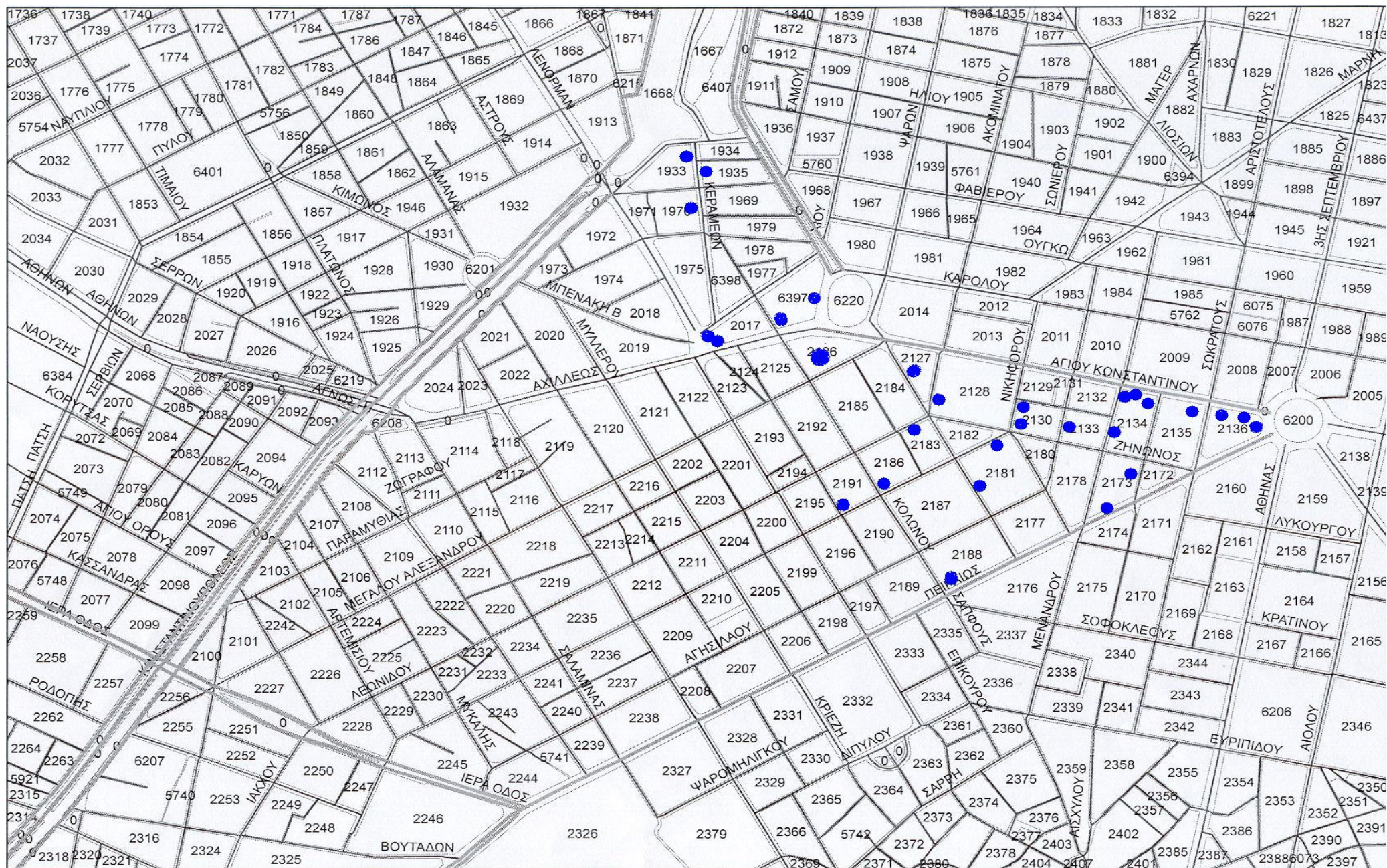
ΧΑΡΤΗΣ 4: Νοικοκυριά Μεταξουργείου ανά Οικοδομικό Τετράγωνο

■ 0-50 νοικοκυριά, ■ 50-100 νοικοκυριά, ■ 100+ νοικοκυριά

■ Δημόσιες Υπηρεσίες, ● Τράπεζες

ΧΑΡΤΗΣ 8: Σημεία Πολιτισμού

ΧΑΡΤΗΣ 9: Ξενοδοχεία που λειτουργούν στο Μεταξουργείο

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ': ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΕΤΑΒΛΗΤΩΝ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: ΕΠΕΞΗΓΗΣΗ ΜΕΤΑΒΛΗΤΩΝ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ

ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΜΕΤΑΒΛΗΤΩΝ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ	ΜΕΤΑΒΛΗΤΕΣ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ
SEX	Φύλο
AGE	Ηλικία
OIK.KAT	Οικογενειακή Κατάσταση
TOP.GEN	Τόπος γέννησης
MORFOSI	Μόρφωση
THRISKIA	Θρησκεία
LANGUAGE	Συχνότερη Γλώσσα Ομιλίας
ELEYTHER	Ελεύθερος Επαγγελματίας
STELEXOS	Ανώτατο Στελέχος & Επαγγελματίας
MIKROMES	Μικρομεσαίος
EKSIDIK	Εξειδικευμένος Εργάτης
ERG.YPAL	Εργατοϋπάλληλος
BOITHYP	Εργάτης σε Βοηθητικές Υπηρεσίες
ANIDIK	Χειρώνακτης - Ανειδίκευτος
ANERGOS	Άνεργος
SYNTAKS	Συνταξιούχος
SPOYDAS	Σπουδαστής
MATHIT	Μαθητής
OIKIAKA	Οικιακά
EISODIM	Εισοδηματίες
EISODIMA	Εισόδημα
KATOIKOS	Κάτοικος
IDIOKTIT	Ιδιοκτήτης Επιχείρησης
EGATAST	Χρόνος Εγκατάστασης
LOG.EGAT	Λόγοι Εγκατάστασης
ENIKIASI	Ενοικίαση Χώρου Στέγασης
XRO.EGAT	Χρόνος Εγκατάστασης στην Νοικιασμένη Στέγη
SIM.ENIK	Σημερινό Ενοίκιο
ARX.ENIK	Αρχικό Ενοίκιο
ET.APOKT	Έτος Απόκτησης
AGORA	Αγορά
ANEGERSI	Ανέγερση

ADIPAROX	Αντιπαροχή
KLIRONOM	Κληρονομιά
KRAT.PAR	Κρατική Παραχώρηση
KATALIJI	Κατάληψη
IDIA.MES	Ίδια Μέσα
DANISMOS	Δανεισμός
HELP.SIG	Βοήθεια Συγγενών
CHANG.ST	Αλλαγή Στέγης στο Άμεσο Μέλλον
TOPCHANG	Τόπος Νέας Εγκατάστασης σε Περίπτωση Αλλαγής Στέγης
AP.ID.ST	Απόκτηση Ιδιόκτητης Στέγης
DANGER	Κίνδυνοι Περιοχής
OXLISIS	Οχλήσεις
ELPRA	Έλλειψη Πρασίνου & Ελεύθερων Χώρων
SINTST	Καλύτερες Συνθήκες Στέγασης
CHANGTOP	Αλλαγή Τόπου Εργασίας ή Κατοικίας
HIGH.ENIK	Υψηλά Ενοίκια
KIV.PARE	Κυβερνητική Παρέμβαση
EXIPIRET	Εξυπηρέτηση σε Σχέση με τον Τόπο Εργασίας ή Κατοικίας
EKPAID	Εξυπηρέτηση σε Σχέση με τον Τόπο Εκπαίδευσης
KENTRIKOT	Κεντρική Περιοχή
OIKONOM	Οικονομικοί Λόγοι
RELATIV	Συγγενείς / Φιλικόι Δεσμοί
PROSDOK	Προσδοκίες Βελτίωσης Συνθηκών
KOMVOS	Κυκλοφοριακός Κόμβος
GEITONES	Σχέσεις με Γείτονες ή Γενικά με Κατοίκους της Περιοχής
SHOPPING	Εμπορικά Καταστήματα
EDUCAT	Εκπαίδευση
HOSPITAL	Περίθαλψη
ENJOY	Διασκέδαση & Ψυχαγωγία
SERVICE	Υπηρεσίες
FREE.XOR	Πράσινο & Ελεύθεροι Χώροι & Παιδικές Χαρές
PEACE	Ησυχία & Καθαριότητα
MARKET	Οικονομικότερη Αγορά
MMM	Πληθώρα Μέσων Μαζικής Μεταφοράς
PROSVASI	Ευκολότερη Πρόσβαση
HISTORY	Ιστορία του Μεταξουργείου
OIK.ANOX	Οίκοι Ανοχής
FOREIGN	Συγκέντρωση Αλλοδαπών
NARKOTIK	Εμπόριο Ναρκωτικών
TOKOGLIF	Τοκογλύφοι
EGATELEL	Εγκαταλελειμμένα Ακίνητα
LAKOUBES	Κακοδιατηρημένοι Δρόμοι

TRAFFIC	Κυκλοφοριακή Συμφόρηση
ELGREEN	Έλλειψη Πρασίνου & Ελεύθερων Χώρων
RIP.THOR	Ρύπανση & Θόρυβος
EL.ASF	Έλλειψη Ασφάλειας
XRISEIS	Ανεπιθύμητες Χρήσεις
YPEXODE	Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων
YPAN	Υπουργείο Ανάπτυξης
YPPO	Υπουργείο Πολιτισμού
DIMOS	Δήμος Αθηναίων
EAXA	Εταιρεία Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων Αθήνας Α.Ε.
EKKLISIA	Εκκλησία
SILLOGOI	Σύλλογοι & Σύνδεσμοι Περιοχής
P.YPEXODE	Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων
P.YPAN	Υπουργείο Ανάπτυξης
P.YPPO	Υπουργείο Πολιτισμού
P.DIMOS	Δήμος Αθηναίων
P.EAXA	Εταιρεία Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων Αθήνας Α.Ε.
P.EKKLISIA	Εκκλησία
P.SILLOGOI	Σύλλογοι & Σύνδεσμοι Περιοχής
PEZODROM	Πεζοδρομήσεις
KIKL.RIT	Κυκλοφοριακές Ρυθμίσεις
APOK.DIA	Αποκατάσταση Διατηρητέων Κτηρίων
METRO	Δημιουργία Σταθμού Μετρό
AFETIRIA	Αλλαγή ή Μεταφορά Αφετηριών Μέσων Μαζικής Μεταφοράς
PROSOPS	Αναπλάσεις Προσώπων Κτηρίων
DIASKED	Δημιουργία Χώρων Διασκέδασης & Ψυχαγωγίας
GEITSYN	Ανάπλαση Γειτονικών Συνοικιών
DIM.PLAT	Δημιουργία Πλατειών & Ελεύθερων Χώρων
APOM.XRI	Απομάκρυνση Ανεπιθύμητων Χρήσεων
KIKLOF	Κυκλοφοριακή Συμφόρηση
STATHM	Έλλειψη Χώρων Στάθμευσης
RIPANSI	Ρύπανση
THORIVOS	Θόρυβος
PRASINO	Έλλειψη Πρασίνου
ELE.XOR	Έλλειψη Ελεύθερων Χώρων
AN.XRISI	Ανεπιθύμητες Χρήσεις
NEES.XRI	Προσέλκυση Νέων Χρήσεων
TIML.GIS	Αύξηση Τιμών Γης Ενοικίων
IKANOP	Ικανοποίηση από τις Παρεμβάσεις που έχουν γίνει την Τελευταία Δεκαετία στο Μεταξουργείο
TOP.ERG	Τόπος Εργασίας
TOP.KAT	Τόπος Κατοικίας
PEZOS	Πεζός

DIKIKLO	Δίκυκλο
IX	I.X.
OX.EPIX	Όχημα Επιχείρησης
LEOFORIO	Λεωφορείο
TRENO	Τρένο
TROLEI	Τρόλεϊ
METR	Μετρό
TRAM	Τραμ
PROAST	Προαστιακός
TIME.MET	Χρόνος Μετακίνησης προς Εργασία ή Κατοικία
PRO. EGAT	Προηγούμενη από το Μεταξουργείο Εγκατάσταση
METAXOUR	Μεταξουργείο
D.ATHIN	Άλλες Περιοχές του Δήμου Αθηναίων
PEIRAIAS	Πειραιάς
D.PROAST	Δυτικά Προάστια
N.PROAST	Νότια Προάστια
B.PROAST	Βόρεια Προάστια
A.PROAST	Ανατολικά Προάστια
EKTLEK	Εκτός Λεκανοπεδίου
YP.ELLAD	Υπόλοιπη Ελλάδα
EXOTERIK	Εξωτερικό
EPIL.MET	Επιλογή Μεταξουργείου ως Τόπο Κατοικίας
METAKINI	Μετακίνηση Επιχείρησης σε άλλη Περιοχή μετά από Παρέμβαση Κρατικού Φορέα
AGOR.KIN	Βελτίωση Αγοραστικής Κίνησης με την Παρουσία των Αλλοδαπών στο Μεταξουργείο

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ': ΠΙΝΑΚΕΣ ΔΙΠΛΗΣ ΕΙΣΟΔΟΥ

Πίνακας 2: Πίνακας διπλής εισόδου της μεταβλητής χρόνος εγκατάστασης στο Μεταξουργείο και της μεταβλητής ενοικίαση χώρου στέγασης του νοικοκυριού.

	ΧΡΟΝΟΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΣΤΟ ΜΕΤΑΞΟΥΡΓΕΙΟ									
		-1940	1940-1950	1951-1960	1961-1970	1971-1980	1981-1990	1991-2000	2001-2006	Σύνολο Γραμμής
ΕΝΟΙΚΙΑΣΗ ΧΩΡΟΥ ΣΤΕΓΑΣΗΣ ΤΟΥ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΟΥ	ΟΧΙ	3	9	5	12	18	20	5	3	75 74,25%
	ΝΑΙ	1		1	4	4	5	8	3	26 25,74%
Σύνολο Στήλης		4 3,96%	9 8,91%	6 5,94%	16 15,84%	22 21,78%	25 24,75%	13 12,87%	6 5,94%	101 100%

Πίνακας 3: Πίνακας διπλής εισόδου της μεταβλητής αλλαγή στέγης στο άμεσο μέλλον και της μεταβλητής φύλο.

	ΦΥΛΟ			
		ΓΥΝΑΙΚΑ	ΑΝΔΡΑΣ	Σύνολο Γραμμής
ΑΛΛΑΓΗ ΣΤΕΓΗΣ ΣΤΟ ΑΜΕΣΟ ΜΕΛΛΟΝ	ΟΧΙ	25	40	65 65,65%
	ΝΑΙ	22	12	34 34,34%
Σύνολο Στήλης		47 47,47%	52 52,52%	99 100%

Πίνακας 4: Πίνακας διπλής εισόδου της μεταβλητής αλλαγή στέγης στο άμεσο μέλλον και της μεταβλητής εισόδημα.

	ΕΙΣΟΔΗΜΑ						
		Μέχρι 300€	301-600€	601-900€	901-1200€	1201 και πάνω	Σύνολο Γραμμής
ΑΛΛΑΓΗ ΣΤΕΓΗΣ ΣΤΟ ΑΜΕΣΟ ΜΕΛΛΟΝ	ΟΧΙ	3	9	17	12	20	61 64,21%
	ΝΑΙ	5	5	15	6	3	34 35,78%
Σύνολο Στήλης		8 8,42%	14 14,73%	32 33,68%	18 18,94%	23 24,21%	95 100%

Πίνακας 5: Πίνακας διπλής εισόδου της μεταβλητής βελτίωση αγοραστικής κίνησης με την παρουσία αλλοδαπών στην περιοχή και της μεταβλητής συχνότερη γλώσσα επικοινωνίας.

	ΣΥΧΝΟΤΕΡΗ ΓΛΩΣΣΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ						
		Ελληνική	Αλβανική	Βουλγαρική	Ρωσική	Αιγυπτιακή	Σύνολο Γραμμής
ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΑΓΟΡΑΣΤΙΚΗΣ ΚΙΝΗΣΗΣ ΜΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ	Καθόλου	47					47 50%
	Λίγο	25					25 26,59%
	Αρκετά	11					11 11,7%
	Πολύ	4	2				6 6,38%
	Πάρα Πολύ	1		1	1	2	5 5,31%
Σύνολο Στήλης		88 93,61%	2 2,12%	1 1,06%	1 1,06%	2 2,12%	94 100%

Πίνακας 6: Πίνακας διπλής εισόδου της μεταβλητής αλλαγή στέγης στο άμεσο μέλλον και της μεταβλητής οίκοι ανοχής

	ΟΙΚΟΙ ΑΝΟΧΗΣ			
		ΟΧΙ	ΝΑΙ	Σύνολο Γραμμής
ΑΛΛΑΓΗ ΣΤΕΓΗΣ ΣΤΟ ΑΜΕΣΟ ΜΕΛΛΟΝ	ΟΧΙ	24	42	66 66%
	ΝΑΙ	6	28	34 34%
Σύνολο Στήλης		30 30%	70 70%	100 100%

Πίνακας 7: Πίνακας διπλής εισόδου της μεταβλητής αλλαγή στέγης στο άμεσο μέλλον και της μεταβλητής συγκέντρωση αλλοδαπών.

	ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ			
		ΟΧΙ	ΝΑΙ	Σύνολο Γραμμής
ΑΛΛΑΓΗ ΣΤΕΓΗΣ ΣΤΟ ΑΜΕΣΟ ΜΕΛΛΟΝ	ΟΧΙ	23	41	64 65,3%
	ΝΑΙ	6	28	34 34,69%
Σύνολο Στήλης		29 29,59%	69 70,4%	98 100%

Πίνακας 8: Πίνακας διπλής εισόδου της μεταβλητής αλλαγή στέγης στο άμεσο μέλλον και της μεταβλητής κακοδιατηρημένοι δρόμοι.

	ΚΑΚΟΔΙΑΤΗΡΗΜΕΝΟΙ ΔΡΟΜΟΙ			
		ΟΧΙ	ΝΑΙ	Σύνολο Γραμμής
ΑΛΛΑΓΗ ΣΤΕΓΗΣ ΣΤΟ ΑΜΕΣΟ ΜΕΛΛΟΝ	ΟΧΙ	28	36	64 65,3%
	ΝΑΙ	8	26	34 34,69%
Σύνολο Στήλης		36 36,73%	62 63,26%	98 100%

Πίνακας 9: Πίνακας διπλής εισόδου της μεταβλητής αλλαγή στέγης στο άμεσο μέλλον και της μεταβλητής έλλειψη πρασίνου και ελεύθερων χώρων.

	ΕΛΛΕΙΨΗ ΠΡΑΣΙΝΟΥ & ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΧΩΡΩΝ			
		ΟΧΙ	ΝΑΙ	Σύνολο Γραμμής
ΑΛΛΑΓΗ ΣΤΕΓΗΣ ΣΤΟ ΑΜΕΣΟ ΜΕΛΛΟΝ	ΟΧΙ	32	33	65 65,65%
	ΝΑΙ	2	27	34 34,34%
Σύνολο Στήλης		39 39,39%	60 60,60%	99 100%

Πίνακας 10: Πίνακας διπλής εισόδου της μεταβλητής αλλαγή στέγης στο άμεσο μέλλον και της μεταβλητής έλλειψη ασφάλειας.

	ΕΛΛΕΙΨΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ			
		ΟΧΙ	ΝΑΙ	Σύνολο Γραμμής
ΑΛΛΑΓΗ ΣΤΕΓΗΣ ΣΤΟ ΑΜΕΣΟ ΜΕΛΛΟΝ	ΟΧΙ	29	36	65 65,65%
	ΝΑΙ	5	29	34 34,34%
Σύνολο Στήλης		34 34,34%	65 65,65%	99 100%

Πίνακας 11: Πίνακας διπλής εισόδου της μεταβλητής αλλαγή στέγης στο άμεσο μέλλον και της μεταβλητής ανεπιθύμητες χρήσεις.

	ΑΝΕΠΙΘΥΜΗΤΕΣ ΧΡΗΣΕΙΣ			
		ΟΧΙ	ΝΑΙ	Σύνολο Γραμμής
ΑΛΛΑΓΗ ΣΤΕΓΗΣ ΣΤΟ ΑΜΕΣΟ ΜΕΛΛΟΝ	ΟΧΙ	42	22	64 65,3%
	ΝΑΙ	16	18	34 34,69%
Σύνολο Στήλης		58 59,18%	40 40,81%	98 100%

Πίνακας 12: Πίνακας διπλής εισόδου της μεταβλητής αλλαγή στέγης στο άμεσο μέλλον και της μεταβλητής κυκλοφοριακή συμφόρηση.

	ΑΝΕΠΙΘΥΜΗΤΕΣ ΧΡΗΣΕΙΣ			
		ΟΧΙ	ΝΑΙ	Σύνολο Γραμμής
ΑΛΛΑΓΗ ΣΤΕΓΗΣ ΣΤΟ ΑΜΕΣΟ ΜΕΛΛΟΝ	ΟΧΙ	26	14	40 70,17
	ΝΑΙ	7	10	17 29,82
Σύνολο Στήλης		33 57,89	24 42,1	57 100%

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ε': ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ

Συνέντευξη Ιωάννη Δουρούτη, Τελευταίου Απογόνου της Οικογένειας και Ιδιοκτήτη του Οικοδομήματος του Παλιού Εργοστασίου Μεταξουργίας, 16/11/2006

Κύριε Δουρούτη πότε ήρθατε για πρώτη φορά στη γειτονιά;

Ήρθα το 1924, αλλά εδώ σε αυτό το σπίτι που βλέπεις ήρθα το 1940 όταν παντρεύτηκα τη σύζυγό μου που ήταν της οικογένειας Δουρούτη.

Αφού εσείς δεν ήσασταν της οικογένειας Δουρούτη πώς έχετε το όνομα αυτό;

Η οικογένεια Δουρούτη με υιοθέτησε και μου έδωσε το όνομά της όταν ήταν να παντρευτώ την γυναίκα μου. Ξέρεις η γυναίκα μου πέθανε πριν από 6 χρόνια.

Να δεις εδώ την ημέρα του γάμου τι γινόταν. Παντρεύτηκα τον Σεπτέμβρη του 1940. Ήταν όλα φωτισμένα, τα αμάξια έφερναν όλα λουλούδια. Πολλά λουλούδια...

Μετά φύγαμε για περιοδεία. Γυρίσαμε σχεδόν όλη την Ελλάδα και όταν περάσαμε από την Ηγουμενίτσα στην Κέρκυρα, στην Κέρκυρα μείναμε λίγες μέρες γιατί είδαμε πολύ κόσμο και στρατιώτες. Ήταν έτοιμο να ξεκινήσει ο πόλεμος. Έτσι γυρίσαμε.

Τώρα είμαι μόνος μου. Είμαι 98 ετών. Μέσα στο σπίτι έχω μία καμαριέρα, μία μαγείρισσα και έναν οδηγό. Έχω όμως και τους φίλους μου. Να εδώ οι γείτονές μου. Με αγαπούν και με σέβονται.

Βρήκα την ιστορία της οικογένειας αλλά θα ήθελα να μου πείτε και εσείς κάποια πράγματα.

Εδώ ήρθε ο Γεώργιος Δουρούτης

Όχι ο Αθανάσιος;

Όχι ήρθε ο Γεώργιος ο οποίος είχε τρία παιδιά. Τον Γεώργιο, τον Αλέξανδρο και τον Αθανάσιο. Ο Αθανάσιος ήταν αυτός που ίδρυσε το εργοστάσιο. Ο Κωνσταντίνος αρραβωνιάστηκε μία κοπέλα από πολύ γνωστή οικογένεια, την πιο πλούσια του Ναυπλίου. Την έχασε όμως από ευλογία. Ξέρεις πώς ήταν τότε οι ασθένειες. Μετά από αυτό δεν παντρεύτηκε ποτέ για να κρατήσει το πένθος. Ο μικρότερος αδερφός του αρραβωνιάστηκε

αργότερα τη μικρότερη αδερφή της, την Φλωρεντία την οποία παντρεύτηκε και έκανε επτά αγόρια και μία κόρη. Έκανε πολλά παιδιά. Δούλευε πολύ, όμως. Γι' αυτό τα κατάφερε.

Κόριε Δουρούτη τι πιστεύετε για το Μεταξουργείο; Πώς το βλέπετε σήμερα;

Σήμερα, σήμερα δεν βλέπεις; Δεν είναι καλά. Εγώ αυτά τα έδωσα στο Δήμο. Τα βλέπεις όλα αυτά; Τα έδωσα στο Δήμο για να κάνει κάτι. Τίποτα όμως. Βλέπεις πώς είναι; Όσο πάει και χειρότερα γίνονται...εγώ θέλω να κάνω πράγματα για την περιοχή αλλά δεν έχω βοήθεια. Μίλησα χτες, είχα συνάντηση με το δικηγόρο μου. Του είπα ότι θέλω να μιλήσω με τον Νικήτα. Ξέρεις ποιο Νικήτα εννοώ έεεε;

Ναι τον νέο Δήμαρχο τον Κακλαμάνη.

Ναι, είναι φίλος μου. Εγώ του είπα του δικηγόρου μου ή να πάω εγώ στο γραφείο του ή να έρθει εκείνος εδώ, καλύτερα είναι να δει και την κατάσταση. Να δούμε τι μπορούμε να κάνουμε. Πρέπει να κάνουμε κάτι για να την περιοχή. Και η Ντόρα έκανε κάτι. Να έκανε την πλατεία εδώ από πίσω. Την είπαν και πλατεία Δουρούτη. Έδωσαν το όνομά μας γιατί ήταν στο χώρο που ανήκε στην οικογένεια.

Σας αρέσει αυτή πλατεία;

Εδώ που τα λέμε όχι δεν έχει καθόλου πράσινο. Την έφτιαξαν και δεν έβαλαν πράσινο. Τι να την κάνουμε μόνο με τσιμέντο; Μόνο για να πηγαίνουν τα σκυλιά και να αφήνουν τις ακαθαρσίες τους είναι. Άλλωστε δεν υπάρχει και πολλή κόσμος στην περιοχή για να βγει περίπατο στην πλατεία. Έχουν φύγει όλοι.

Με παρασημοφόρησε κιόλας η Ντόρα. Σε αυτή την πλατεία έγινε η τελετή. Ήσουν εκεί;

Όχι δυστυχώς. Δεν το έμαθα.

Που ήσουν τότε; Αλλά σωστά πώς να το μάθεις; Δεν είπαν και τίποτα. Δεν μαθαίνονται εύκολα τα γεγονότα εδώ.

Ψάχνω να βρω και τον σύλλογο που υπάρχει στην περιοχή. Τον ξέρετε;

Σύλλογος εδώ; Α ναι πράγματι να δεις που είναι τα γραφεία. Να εδώ πιο κάτω είναι.

Έχει ενδιαφερθεί καθόλου για την περιοχή;

Κάνουν προσπάθειες αλλά τι να κάνει ένας σύλλογος; Αν δεν υπάρχει το ενδιαφέρον άλλων δεν μπορεί να γίνει τίποτα... Συγνώμη παιδί μου αλλά πρέπει να φύγω. Με περιμένει ο φίλος μου για την καθημερινή βόλτα. Ευχαριστώ πολύ για το ενδιαφέρον που δείχνεις για την περιοχή. Είσαι καλό παιδί. Έλα ξανά μια μέρα να μου πεις τελικά τι έκανες με την έρευνά σου. Ελπίζω όλα να πάνε καλά.

Εγώ σας ευχαριστώ κύριε Δουρούτη. Ήταν μεγάλη μου τιμή που μιλήσαμε. Σας ευχαριστώ πολύ και για τις πληροφορίες που μου δώσατε.

Συνέντευξη της Υπεύθυνης Επικοινωνίας της Εταιρείας Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων Α.Ε., Κας Γιώτας Γκόννη, της Υπεύθυνης Έργου για τη περιοχή του Μεταξουργείου της Εταιρείας Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων Α.Ε., Κας Ευγενίας Λάγιου, της Νομικής Συμβούλου – Προϊστάμενης Νομικής Υπηρεσίας της Εταιρείας Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων Α.Ε., Κας Βικτορίας Ευθυμιάδου.

Πώς ιδρύθηκε η Εταιρεία; Ποια η ιστορία της;

Η απόφαση για την ενοποίηση των Αρχαιολογικών χώρων της Αθήνας δεν είναι σημερινή. Βρίσκεται σε βάθος χρόνου, όταν αποφασίστηκε από τους υπευθύνους της εποχής ότι η πόλη αυτή θα γίνει η νέα πρωτεύουσα του Ελληνικού Κράτους. Οι περισσότερες όμως κινήσεις προς αυτή την κατεύθυνση με σημαντικά βήματα προς την πραγματοποίηση της ενοποίησης έγιναν την τελευταία δεκαπενταετία.

Το 1993, το ΥΠ.ΠΟ, εμπνευσμένο από το όραμα της Μελίνας Μερκούρη, συνέστησε, μέσα στα πλαίσιά του, το Γραφείο Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων της Αθήνας, με το Προεδρικό Διάταγμα 414/93/αρ.2/παρ.δ. (ΦΕΚ 175 Α' /6-10-93). Ο ρόλος του νέου αυτού Γραφείου του ΥΠ.ΠΟ ήταν ο γενικός συντονισμός και η παρακολούθηση του έργου αυτού. Πιο συγκεκριμένα το Γραφείο Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων της Αθήνας λειτουργεί για την εκπόνηση των μελετών και την επίβλεψη των έργων για τα οποία είναι αρμόδιο το ΥΠ.ΠΟ., ως Διευθύνουσα Υπηρεσία, και χρέη Προϊστάμενης Αρχής ασκεί ο Γενικός Γραμματέας του ΥΠ.ΠΟ. Το Γραφείο αυτό αρχικά στελεχώθηκε με επιστήμονες - δημοσίους υπαλλήλους, με ειδικότητες σχετικές με το αντικείμενο, όπως Αρχιτεκτόνων, Οικονομολόγων και Διοικητικών, οι οποίοι ήταν αποσπασμένοι από άλλες υπηρεσίες του ΥΠ.ΠΟ. Αργότερα, και κάτω από την πίεση των αναγκών για περισσότερο εργατικό δυναμικό, αφού τα έργα ήταν πολλά και ποικίλα, το Γραφείο αυτό πλαισιώθηκε και με άλλους υπαλλήλους, εξειδικευμένους.

Δύο χρόνια μετά τη σύσταση του Γραφείου Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων της Αθήνας, το 1995, με κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε και Πολιτισμού, με Υπουργική Απόφαση ιδρύεται εταιρεία με την επωνυμία «Ενοποίηση Αρχαιολογικών Χώρων Αθήνας Ανώνυμη Εταιρεία». Το 1997, μετά από διαπίστωση της ανάγκης για τροποποίηση της Υπουργικής αυτής απόφασης, εκδίδεται μία άλλη απόφαση, η 45810/24-9-1997, με τίτλο «Τροποποίηση της Κοινής Υπουργικής Απόφασης 69163/21-6-1995 και έγκριση του καταστατικού της ανώνυμης

εταιρείας με την επωνυμία “Ενοποίηση Αρχαιολογικών Χώρων Αθήνας Ανώνυμη Εταιρεία”» σε αυτή την απόφαση περιέχεται ο σκοπός της εταιρείας, στο άρθρο 2, που ορίζεται ως η υλοποίηση του προγράμματος της ενοποίηση των αρχαιολογικών χώρων της Αθήνας.

Την ίδια χρονιά, το 1997, ανέθεσε σε έξι ομάδες μελετητών ισάριθμες τομεακές μελέτες, οι οποίες με την ένωσή τους αποτελούσαν μία σύνθετη μελέτη για την ενοποίηση των αρχαιολογικών χώρων της Αθήνας. Η συνολική ιδέα ήταν η δημιουργία ενός αρχαιολογικού πάρκου μήκους τεσσάρων χιλιομέτρων και έκτασης περίπου 7.000 στρεμμάτων, στο κέντρο της Αθήνας. Το πάρκο αυτό περιελάμβανε τις περιοχές Πλάκα, Ψυρρή, Θησείο, καθώς επίσης και την περιοχή του εμπορικού τριγώνου και του Ιστορικού Κέντρου της Αθήνας. Το έργο αυτό ανατέθηκε, το 1998, από το ΥΠ.ΠΟ. και το Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε στην Εταιρεία «Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων Αθήνας Α.Ε.».

Ως προς το Μεταξουργείο ποιες οι αποφάσεις και ποιες οι ενέργειες που έχουν γίνει;

Από την αρχή της σύλληψης της ιδέας για την Ενοποίησης των Αρχαιολογικών Χώρων και κατά τη διάρκεια της σύνταξης του Προγράμματος, κρίθηκε απαραίτητο το Μεταξουργείο να ενταχθεί στο σύνολο των παρεμβάσεων που θα γίνονταν. Αυτή η επιλογή έγινε κυρίως λόγω της θέσης της συγκεκριμένης συνοικίας. Κατέχει μία ιδιαίτερα σημαντική θέση μέσα στον ιστορικό πυρήνα της Αθήνας, αφού βρίσκεται πολύ κοντά στους αρχαιολογικούς χώρους και διαθέτει η ίδια μία μεγάλη ιστορία με το πέρασμά της από την περίοδο πριν την κήρυξη της Αθήνας σαν πρωτεύουσα του Νεοελληνικού Κράτους και μέχρι σήμερα. Αυτή η μεγάλη επιθυμία για την πραγματοποίηση του Προγράμματος της Ενοποίησης στην περιοχή του Μεταξουργείου σιγά σιγά περιορίστηκε και σήμερα πλέον φαίνεται ότι δεν έχουν γίνει πολλά βήματα προς αυτή την κατεύθυνση. Αυτό οφείλεται κυρίως στην έλλειψη των θεσμικών μέτρων που είναι απαραίτητα για τη συνέχιση των παρεμβάσεων στην περιοχή αυτή. Αυτός είναι και ο λόγος που δεν εκταμιεύονται τα χρηματικά ποσά που είναι απαραίτητα για την συνέχιση του έργου.

Ποια είναι τα στοιχεία και τα σχέδια που έχει κάνει η Εταιρεία για την ανάπτυξη της περιοχής του Μεταξουργείου

Κάτω από τις συγκεκριμένες συνθήκες η Εταιρεία Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων Αθήνας Α.Ε. δεν μπορεί να προχωρήσει στη δημοσιοποίηση των στοιχείων και

των σχεδίων που διαθέτει για την περιοχή παρά μόνο κάποιες προτάσεις που μπορεί να κάνει για τις ρυθμίσεις που πρέπει να γίνουν για την θεσμική στήριξη των παρεμβάσεων.

Ποιες είναι οι προτάσεις αυτές;

Αυτές οι προτάσεις για τις θεσμικές ρυθμίσεις χωρίζονται σε εκείνες για τις επιτρεπόμενες χρήσεις γης, για το ρυμοτομικό σχέδιο, για τις οχλήσεις στην περιοχή και για την κυκλοφοριακή οργάνωση. Πιο συγκεκριμένα, για τις επιτρεπόμενες χρήσεις γης προτείνεται προσεκτικός συμβιβασμός ανάμεσα στην προστασία χρήσης γης μεταξύ των κατοικιών και του εμπορείου, ώστε να προσφερθεί έδαφος σε νέες χρήσεις για οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη με αναθέρμανση της κτηματαγοράς. Για την επίτευξη αυτού του σκοπού είναι δυνατή η θέσπιση ζώνης ειδικών κινήτρων στο σύνολο της περιοχής ή σε συγκεκριμένες περιοχές του Μεταξουργείου. Επίσης, κρίνεται απαραίτητη η τροποποίηση του Προεδρικού Διατάγματος με ΦΕΚ 616/δ/98 με περιεχόμενο τον «Καθορισμό χρήσεων γης και ειδικών όρων και περιορισμών δόμησης στην περιοχή Μεταξουργείου» καθώς επίσης και την κατάργηση του Προεδρικού Διατάγματος ΦΕΚ 319/Δ/85 για τη «χρήση αμιγούς κατοικίας κατά μήκος της Ιεράς Οδού». Εκτός από τις παραπάνω ενέργειες, η Εταιρεία Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων Αθήνας Α.Ε. προτείνει και κάποιες ακόμα ως προς τις επιτρεπόμενες χρήσεις γης που πρέπει να διέπει την περιοχή, η αναφορά τους, όμως, κρίνεται ανούσια, αφού είναι πολύ εξειδικευμένες.

Για την υλοποίηση του Προγράμματος Ενοποίησης στην περιοχή του Μεταξουργείου προτείνεται, επίσης, θεσμικές ρυθμίσεις που έχουν να κάνουν και με το Ρυμοτομικό Σχέδιο της περιοχής. Πιο συγκεκριμένα προτείνονται μικρές αναθεωρήσεις για σημειακές βελτιώσεις στη λειτουργία εσωτερικών ακάλυπτων των Οικοδομικών Τετραγώνων και στην λειτουργία των κοινόχρηστων χώρων, στο βαθμό όπου είναι σκόπιμη η απόδοση ακάλυπτων σε κοινή χρήση. Αυτή η ρύθμιση θα είναι δυνατή με μία μικρή τροποποίηση των Άρθρων 12 και 13 του Γενικού Οικοδομικού Κώδικα για παραχώρηση ακάλυπτων σε κοινή χρήση και ενεργό οικοδομικό τετράγωνο αντίστοιχα. Οι προτεινόμενες αυτές αναθεωρήσεις θα έχουν ως αποτέλεσμα την δημιουργία χώρων στάσης σε κάποιες γωνίες οικοδομικών τετραγώνων, διάνοιξη διόδων ή στοών για εναλλακτικές πορείες πεζών, αναβάθμιση των εσωτερικών ακάλυπτων χώρων. Παράλληλα, με τη θεσμοθέτηση σωστών κανόνων είναι δυνατό να υπάρξει η υποχρέωση διενέργειας ερευνητικών τομών για αρχαιολογική έρευνα σε αδόμητα οικοπέδα της

περιοχής του Δημοσίου Σήματος, ενώ είναι δυνατή και η οριοθέτηση ακινήτων με σκοπό τη χρήση τους για πολιτιστική και κοινωνική χρήση, η ακόμα και για χώρους στάθμευσης.

Πιο ειδικά για τον πολεοδομικό κανονισμό οι ρυθμίσεις που προτείνονται είναι σχετικά με τους όρους δόμησης στην περιοχή και τον ειδικό κανονισμό. Πιο συγκεκριμένα προτείνονται η κατάργηση των όρων δόμηση κάποιων περιοχών μέσα στο Μεταξουργείο, η θέσπιση ανώτατου ύψους και αριθμού ορόφων σε όλη τη συνοικία, καθώς επίσης και η διατήρηση της κατάργησης της υποχρέωσης δημιουργίας εσοχής στις νέες οικοδομές, ενώ κρίνεται απαραίτητες και οι ειδικές ρυθμίσεις για οικοδομές όμορες με διατηρητέα οικοδομήματα. Για τα τελευταία, η κυρία Λάγιο Ευγενία, η υπεύθυνη για το Μεταξουργείο αρχιτέκτονας – μηχανικός της Εταιρείας Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων Αθήνας Α.Ε., προτείνει τρεις κατηγορίες προστασίας, ανάλογα με την αναγκαιότητά τους για προστασία.

Η πρώτη κατηγορία είναι της **απόλυτης προστασίας** και περιλαμβάνει τέσσερα συγκεκριμένα οικοδομήματα σε όλη την περιοχή, το Εθνικό Θέατρο, το Μέγαρο Ευνάρδου και δύο Ιερούς Ναούς, τον Άγιο Κωνσταντίνο και των Άγιο Γεώργιο. Η δεύτερη κατηγορία περιλαμβάνει τα διατηρητέα με **σημαντική ιστορική αξία** με διατήρηση της δυνατότητας εκσυγχρονισμού της εσωτερικής λειτουργίας. Η τελευταία κατηγορία περιλαμβάνει τα χαρακτηρισμένα ως **διατηρητέα κτήρια μικρού όγκου**, τα οποία συνθέτουν σύνολα και ο αριθμός τους είναι πολύ μεγάλος στην περιοχή του Μεταξουργείου. Για την τρίτη αυτή κατηγορία προτείνεται η πλήρης προστασία των όψεων και του φέροντος οργανισμού, ενώ μπορεί να είναι δυνατή η πλήρης μετασκευή του εσωτερικού του και η διατήρηση των υπαίθριων χώρων.

Σχετικά με τον κανονισμό λειτουργίας για τις χρήσεις γης ώστε να αποφεύγονται οι οχλήσεις στην περιοχή ζητείται από την Εταιρεία Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων Αθήνας Α.Ε. η συμβολή του Δήμου Αθηναίων και όλων των συμβαλλόμενων φορέων. Πιο συγκεκριμένα προτείνεται πέραν των κανονισμών που επιβάλλει το Προεδρικό Διάταγμα με ΦΕΚ 616/Δ/98 και με το άρθρο 3, να επιβληθούν από τον Δήμο ρυθμίσεις σχετικά με το οδικό δίκτυο, με τον έλεγχο των χώρων στάθμευσης, με την πεζοδρόμηση και τον έλεγχο κάποιων οδών καθώς επίσης και με τα Μέσα Μαζικής Μεταφοράς που περνούν από την περιοχή.

Σε σχέση με την κυκλοφοριακή οργάνωση της περιοχής, η Εταιρεία Ενοποίησης προτείνει να ληφθούν κάποια μέτρα πριν αρχίσουν οι παρεμβάσεις από εκείνη στην περιοχή. Πιο συγκεκριμένα προτείνεται να θεσμοθετηθεί ένα αρτηριακό οδικό δίκτυο ώστε να αποσυμφορηθούν οι στενοί δρόμοι του Μεταξουργείου. Επίσης προτείνεται η

τροποποίηση των ορίων του δακτυλίου με τον ίδιο σκοπό και αστυνομική διάταξη για τον καθορισμό απαγόρευσης της στάθμευσης σε ορισμένους δρόμους της περιοχής. Τέλος, προτείνεται από την κυρία Λάγιου να γίνουν τροποποιήσεις στο ρυμοτομικό σχέδιο της περιοχής ώστε κάποιες οδοί να χαρακτηριστούν πεζόδρομοι, όπου κριθεί απαραίτητο αυτό κατά τη διάρκεια των επεμβάσεων από την Ενοποίηση Αρχαιολογικών Χώρων καθώς επίσης και η μεταφορά των αφετηριών των λεωφορειακών γραμμών του ΟΑΣΑ σε περιοχές που δεν θα έχουν οχλήσεις για τους κατοίκους και τους επισκέπτες του Μεταξουργείου.

Σε περίπτωση που υλοποιηθεί το θεσμικό πλαίσιο που προτείνεται και δημιουργηθούν οι κατάλληλες συνθήκες για τη δημιουργία έργων είναι δυνατό να υπάρξουν οι παρεμβάσεις που χρειάζονται για να ενταχθεί το Μεταξουργείο στην Ενοποίηση των Αρχαιολογικών Χώρων της Αθήνας. Αυτή τη στιγμή και βάσει του Προγράμματος που υπάρχει για την περιοχή προτείνονται δύο κατευθύνσεις παρεμβάσεων, βάσει της Κοινής Υπουργικής Απόφασης 45810-1997, η οποία εγκρίνει το καταστατικό λειτουργίας της Εταιρείας Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων και η οποία ορίζει στο Πρόγραμμα Έργων ανά περιοχή ότι για την ανάπλαση της περιοχής Δημοσίου Σήματος - Μεταξουργείου περιλαμβάνονται τα έργα για τη διαμόρφωση του δικτύου πεζοδρόμων και η αποκατάσταση όψεων διατηρητέων κτηρίων.

Η πρώτη παρέμβαση έχει να κάνει με την αναβάθμιση των όψεων των κτηρίων του Μεταξουργείου. Αυτή τη στιγμή έχουν εντοπισθεί 335 διατηρητέα κτήρια. Από αυτά τα 145 έχουν χαρακτηριστεί ήδη ως διατηρητέα και για κάθε παρέμβαση σε αυτά είναι απαραίτητη πρώτα η έγκριση από τις αρμόδιες αρχές και το ΥΠ.ΠΟ. Τα υπόλοιπα 190 έχουν προταθεί από την αρμόδια υπηρεσία της Εταιρείας Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων Αθήνας Α.Ε. να χαρακτηρισθούν άμεσα ώστε να μην υπάρχει σε αυτά κάποια αλλοίωση. Παράλληλα με τα παραπάνω κτήρια υπάρχουν και εκείνα που έχουν παραγωγική χρήση και ανήκουν στην μεσοπολεμική βιοτεχνική ιστορία του Μεταξουργείου και συμπεριλαμβάνονται ισότιμα στις προτάσεις αποκατάστασης.

Διαχωρίζοντας με τους τομείς που αναφέρθηκαν παραπάνω στην Κατηγορία Α, της απόλυτης προστασίας, ανήκουν τέσσερα κτήρια των οποίων η ιστορία και η φυσιογνωμική τους σημασία περιγράφονται σε άλλο κεφάλαιο αυτής της έρευνας:

- ☛ Το πρώτο είναι το *Εθνικό Θέατρο*. Το κτήριο αυτό αναγέρθηκε με πρωτοβουλία του τότε βασιλιά Γεώργιου Α΄ και είναι δημιούργημα του αρχιτέκτονα Ε. Τσίλλερ με έντονα ιταλικά αναγεννησιακά στοιχεία.

- Το δεύτερο κτήριο που ανήκει στην κατηγορία Α' είναι ο *Ιερός Ναός του Αγίου Κωνσταντίνου και Ελένης* στην ομώνυμη οδό. Σήμερα ο Ναός αυτός και μετά από το καταστροφικό σεισμό του Σεπτεμβρίου του 1999 είναι χαρακτηρισμένος ως «κίτρινος» και βρίσκεται κάτω από την αντιπαράθεση της αρχαιολογικής υπηρεσίας και την εκκλησίας για τη μελλοντική λειτουργία του. Ωστόσο λειτουργεί ακόμα και σήμερα αν και τόσο εξωτερικά όσο και εσωτερικά στηρίζεται με υποστυλώσεις και σκαλωσιές.
- Το τρίτο οικοδόμημα που έχει χαρακτηριστεί από την Εταιρεία Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων Απόλυτης Προστασίας είναι ο *Ιερός Ναός του Αγίου Γεωργίου*. Το συγκεκριμένο οικοδόμημα βρίσκεται στην συμβολή των οδών Πειραιώς και Θερμοπυλών, είναι νεότερο σε εποχή αλλά το ίδιο σημαντικό με τα προηγούμενα.
- Στην κατηγορία απόλυτης προστασίας ανήκει και το *Μέγαρο Εϋνάρδου* το οποίο βρίσκεται στην συμβολή των οδών Αγίου Κωνσταντίνου και Μενάνδρου, δίπλα από το Εθνικό Θέατρο.

Στην πρόταση έργων και παρεμβάσεων για την περιοχή του Μεταξουργείου και συγκεκριμένα για την αναβάθμιση των κτηρίων περιέχονται εκτός από την πρώτη κατηγορία της απόλυτης προστασίας και άλλες δύο κατηγορίες, ανάλογα με τις ανάγκες αποκατάστασης και κυρίως ανάλογα με την σημαντικότητά τους. Στην δεύτερη κατηγορία ανήκουν εκείνα τα κτήρια που χρίζουν καθολικής προστασίας. Για την περιοχή του Μεταξουργείου αυτά τα κτήρια αριθμούν τα 59, με μελέτη της Εταιρείας Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων, ενώ στην τρίτη κατηγορία, τα οποία χρίζουν μικρότερης παρέμβασης ανήκουν 272 κτήρια. Σε αυτές τις παρεμβάσεις η κυρία Λάγιου προτείνει και την εφαρμογή της αναβάθμισης όψεων κτηρίων ως έργο επικουρικό προς την αναμόρφωση των κοινόχρηστων χώρων.

Η δεύτερη παρέμβαση η οποία συμπεριλαμβάνεται στην πρόταση και η οποία στηρίζεται στο καταστατικό της Εταιρείας είναι η Αναβάθμιση των κοινόχρηστων χώρων. Ως βασικό στοιχείο αυτής της παρέμβασης πρέπει να είναι η πεζοδρόμηση και έργα αναβάθμισης των υφιστάμενων πεζόδρομων. Αυτό είναι απαραίτητο να γίνει ώστε να εξασφαλιστεί η απαραίτητη σύνδεση της περιφέρειας του Μεταξουργείου με τις αρχαίες τοποθεσίες, όπως αυτές της Ακαδημίας και του Ίππιου Κολωνού, και με τις υπόλοιπες περιοχές του Ιστορικού Κέντρου.

Επίσης, στην ίδια παρέμβαση προτείνονται και έργα χωροθέτησης ειδικών λειτουργιών, για πολιτισμικά δρώμενα, ενημέρωση και αναψυχή, αλλά και η ανάδειξη αυτών που ήδη υπάρχουν και λειτουργούν στην περιοχή. Παράλληλα, προτείνεται και η ενοποίηση πολιτιστικών εστιών που ήδη υφίστανται, με πορείες αρθρωμένες στους άξονες,

οι οποίοι διαθέτουν ορόσημα και θεματικές διαδρομές. Οι άξονες που θα ενταχθούν σε αυτή την παρέμβαση είναι οι οδοί Γιατράκου – Κεραμεικού, Θερμοπυλών – Κολοκυνθούς, Μεγάλου Αλεξάνδρου, Κεραμέων, Πειραιώς, η περιοχή του Σιδηροδρομικού Σταθμού – Πεζογέφυρα προς Κολωνό, η Θεματική περιοχή του σταθμού Πελοποννήσου. Σε αυτή την προσπάθεια εντάσσεται και η περιοχή της πλατείας Μεταξουργείου στην οποία προτείνεται να υπάρχει μία τουλάχιστον δράση από τους κατοίκους της περιοχής, το Δήμο και το Κράτος, όπως η δράση ενάντια στα Ναρκωτικά, θέμα που έχει επηρεάσει σημαντικά την ανάπτυξη της περιοχής.

Στη συνοικία του Μεταξουργείου ανήκει και ο Αρχαιολογικός Χώρος του Δημόσιου Σήματος. Το Δημόσιο Σήμα ήταν κατά την αρχαιότητα, και συγκεκριμένα στους Κλασικούς χρόνους, ο χώρος ταφής, με δημοσία δαπάνη, των επιφανών ανδρών, οι οποίοι είχαν διακριθεί στους πολέμους, στην πολιτική, στη φιλοσοφία ή σε άλλες δραστηριότητες της τότε ζωής των Αθηναίων. Η περιοχή του Δημοσίου Σήματος οριοθετείται από τις οδούς Σαλαμίνας – Πλαταιών και Πλάτωνος – Μοναστηρίου και θεωρείται ως προέκταση του αρχαιολογικού χώρου του Κεραμεικού. Για την αναβάθμιση και αξιοποίηση της περιοχής αυτής προτείνεται από την υπεύθυνη της Εταιρείας Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων αρχικά η απαλλοτρίωση οικοπέδων τα οποία βρίσκονται ανεκμετάλλευτα στην περιοχή και την ένταξή τους στην αρχαιολογική έρευνα, ώστε να γίνουν εκεί ανασκαφές. Αργότερα μπορεί να ακολουθήσει ειδικό πρόγραμμα Σήμανσης – Ενημέρωσης και Παιδείας, έργο το οποίο θα γίνει με τη συνεργασία της Εταιρείας με το ΥΠ.ΠΟ. και το Δήμο Αθηναίων, ώστε να αξιοποιηθούν κατάλληλα τα έργα στον αρχαιολογικό χώρο.

Τέλος, κρίνονται απαραίτητες οι διαπλατύνσεις για τη διαμόρφωση χώρων στάσης και η αποκατάσταση των πεζοδρομίων και της ασφάλτου των δρόμων, ώστε να εξυπηρετούνται καλύτερα οι κάτοικοι και οι επισκέπτες της περιοχής.

Οι παρεμβάσεις που έχουν προγραμματισθεί για το σύνολο της περιοχής του Μεταξουργείου μπορεί να μην έχουν προχωρήσει, στην πραγματικότητα να μην έχουν ξεκινήσει ακόμα, αλλά κάποιες άλλες παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στην Ενοποίηση των Αρχαιολογικών Χώρων της Αθήνας για το σύνολο του Ιστορικού Κέντρου, έχουν ήδη επηρεάσει σημαντικά την περιοχή. Πιο συγκεκριμένα, από ότι φαίνεται από την ηλεκτρονική διεύθυνση της Εταιρείας Ενοποίησης, το πρόγραμμα για την αποκατάσταση των όψεων των κτηρίων έχει θέσει στην προτεραιότητά του έργα και σε κτήρια που βρίσκονται στην περιοχή του Μεταξουργείου. Πολλά κτήρια στην οδό Αγίου Κωνσταντίνου και στην οδό Πειραιώς έχουν ήδη ολοκληρωθεί τα έργα και αποκατασταθεί και πρόκειται να συνεχιστούν οι εργασίες και σε άλλα κτήρια με σκοπό την ανάδειξη του

Ιστορικού Κέντρου της Αθήνας και των βασικών δρόμων της συνολικά και όχι τόσο της περιοχής του Μεταξουργείου.

Ποια είναι τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η Εταιρεία με τις παρεμβάσεις στο Μεταξουργείο;

Το βασικότερο πρόβλημα για τις παρεμβάσεις της Εταιρείας Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων στην περιοχή του Μεταξουργείου είναι ότι δεν έχουν ξεκινήσει ακόμα. Το έργο έχει ξεκινήσει αλλά βρίσκεται ακόμα στο στάδιο της μελέτης από τους υπεύθυνους και δεν έχει περάσει ακόμα από το συμβούλιο για να εγκριθεί και να αρχίσει να υλοποιείται. Σε μία τέτοια περίπτωση και με την προϋπόθεση ότι η διάρκεια λειτουργίας της εταιρείας, βάσει του καταστατικού της και της Κοινής Υπουργικής Απόφασης 45810, ΦΕΚ 909, 15 Οκτωβρίου 1997, είναι για δέκα χρόνια και, σε περίπτωση μη ανανέωσης του, θα σταματήσει να λειτουργεί το 2007, το έργο για την αναβάθμιση του Μεταξουργείου, ακόμα και αν στην καλύτερη περίπτωση αρχίσει, δεν θα προλάβει να τελειώσει.

Δεν ισχύουν δηλαδή οι φήμες που αναφέρουν ότι η αιτία των καθυστερήσεων έναρξης των έργων είναι η έλλειψη των οικονομικών πόρων για την υλοποίησή τους;

Όπως είναι γνωστό, η Πολιτεία μετά τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004, βρίσκεται σε οικονομική δυσκολία. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα να μειώνονται γενικά τα ποσά που δίδονται σε έργα, συμπεριλαμβανομένου και αυτού του Μεταξουργείου και εκείνων των έργων που γίνονται από την Εταιρεία Ενοποίησης. Άλλες πάλι φήμες αναφέρουν ότι η νέα Κυβέρνηση έχει στρέψει το ενδιαφέρον της σε άλλα έργα απαραίτητα και εκείνα για το κοινωνικό σύνολο, αφήνοντας σε δεύτερη μοίρα τα έργα για την ανάδειξη της περιοχής του Μεταξουργείου και των άλλων περιοχών που συμπεριλαμβάνονται στο καταστατικό της Εταιρείας και ακόμα δεν έχουν ξεκινήσει. Δεν μπορούμε να κάνουμε καμία δήλωση για αυτό. Από τη στιγμή που είναι φήμες παραμένουν εκεί.

Άλλα προβλήματα;

Μεγάλο πρόβλημα για την συνέχιση του έργου της Εταιρείας Ενοποίησης στην περιοχή του Μεταξουργείου είναι και οι αντιδράσεις που υπάρχουν από τους κατοίκους και τους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων της περιοχής. Ποιο συγκεκριμένα αντιδρούμε με το Διάταγμα που υπάρχει από το 1998 και που καθορίζει τις χρήσεις γης, τους ειδικούς όρους και τους περιορισμούς δόμησης στην περιοχή του Μεταξουργείου. Το συγκεκριμένο Διάταγμα δεν είναι αποτέλεσμα της δικής μας εταιρείας αλλά προτάσεων που έγιναν από το Δήμο Αθηναίων και τις αρμόδιες υπηρεσίες του ΥΠΕΧΩΔΕ.

Όπως αναφέρει το Βιοτεχνικό Επιμελητήριο δεν υπάρχει στήριξη ή ενημέρωση από την πολιτεία για την μετεγκατάσταση των επιχειρήσεων αυτών. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα να θεωρούν οι κάτοικοι της περιοχής ότι η περιοχή τους θα γίνει μία συνέχεια της περιοχής του Ψυρρή, με εγκατάσταση πολλών νυχτερινών κέντρων στην περιοχή υποβαθμίζοντας τις κατοικίες που ήδη υπάρχουν, εκείνες που προγραμματίζονταν ότι θα δημιουργηθούν και εκδιώχνοντας τις επιχειρήσεις που θεωρούνται υποβαθμισμένες. Μία τέτοια έλλειψη ενημέρωσης των κατοίκων και των ιδιοκτητών των επιχειρήσεων τους φέρνει αντίθετους με κάθε παρέμβαση στην περιοχή. Αυτό φαίνεται καθαρά και από τις αντιδράσεις των εκπροσώπων τους, οι οποίοι κατηγορούν για το μέτρο αυτό την Ενοποίηση των Αρχαιολογικών Χώρων. Όπως φαίνεται από τα παραπάνω, το Πρόγραμμα και η Εταιρεία που έχει αναλάβει την υλοποίησή του δεν έχουν δράσει ακόμα στην περιοχή και ακόμα δεν πρόκειται να δράσουν με πολεοδομικά μέτρα αλλά με μέτρα που δεν θα επηρεάσουν αρνητικά τους κατοίκους της περιοχής. Έτσι, όπως είναι φανερό, φαίνεται ότι οι κάτοικοι και οι βιοτέχνες της περιοχής αντιδρούν λόγω έλλειψης ενημέρωσης σε μία μελλοντική παρέμβαση της Εταιρείας Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων Αθήνας στην περιοχή του Μεταξουργείου.

Πώς μπορεί να λυθεί το πρόβλημα αυτό;

Βασική προϋπόθεση για τη συνέχιση του έργου της Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων στη περιοχή του Μεταξουργείου είναι η ενημέρωση των κατοίκων της περιοχής, ώστε να αντικρουστούν από τους υπευθύνους οι κατηγορίες για το παραπάνω πρόβλημα που δημιουργήθηκε στην περιοχή. Είναι απαραίτητο να γίνει κατανοητό από τους κατοίκους και τους επιχειρηματίες της περιοχής ότι η Εταιρεία Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων δεν έχει σαν σκοπό τη δημιουργία μιας περιοχής με σκοπό να λειτουργεί μόνο βράδυ αλλά ότι με τον όρο ανάπλαση εννοείται η αλλαγή μιας περιοχής που είναι εγκαταλελειμμένη και υποβαθμισμένη να αποκτήσει ζωή όλες τις ώρες της ημέρας και όχι μόνο το βράδυ.

Συνέντευξη Νικολάου Μπουζάνη, Προέδρου Συλλόγου “ΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΣΗΜΑ”, 17/11/2006

Κύριε Μπουζάνη σας ευχαριστώ πολύ που δεχτήκατε να έρθω να μιλήσουμε για την περιοχή και για τον Σύλλογο. Με ενδιαφέρει πραγματικά τόσο σε προσωπικό επίπεδο όσο και για την μελέτη που κάνω η θέση των κατοίκων και του συλλόγου σας για την ανάπτυξη του Μεταξουργείου.

Είναι μεγάλη τιμή για εμένα και για τον σύλλογο να υπάρχουν νέοι άνθρωποι που να τους απασχολεί το θέμα της ανάπτυξης αυτής της περιοχής. Θα προσπαθήσω να σας βοηθήσω όσο μπορώ. Άλλωστε το ότι θα βγάλετε προς τα έξω τα προβλήματα της περιοχής είναι βοήθεια και για εμάς, αφού θα ακουστόμε προς τα έξω. Κάθε προσπάθεια για ενημέρωση είναι καλή.

Το πρόβλημα σε αυτή την περιοχή είναι ότι δεν υπάρχει ενημέρωση. Δεν γνωρίζουμε οι κάτοικοι της περιοχής μεταξύ μας τι γίνεται.

Ναι η αλήθεια είναι ότι δεν γνωρίζουν οι κάτοικοι όλα τα προβλήματα της περιοχής. Αυτό γίνεται γιατί δεν προσέρχονται στις εκδηλώσεις που κάνουμε. Τις εκδηλώσεις που κάνουμε, βγάζουμε κάποια φυλλάδια έξω, ανακοινώσεις, και κάνουμε κάποια ημερίδα. Κάνουμε στο Stanley Hotel, διοργανώνουμε κάθε χρόνο κάποιες ημερίδες. Εκεί βλέπουμε πολύ λίγο κόσμο να συμμετέχει. Έτσι αποκαρδιώνεσαι και εσύ που βλέπεις. Λες τώρα θα έρθουν να ακούσουν δεν τους ενδιαφέρει; Τους βλέπεις μετά στο δρόμο και τους ρωτάς τι έγινε ρε παιδιά γιατί δεν έρχεστε και αρχίζουν: Α κάτι μου έτυχε και διάφορες δικαιολογίες. Εντάξει όλοι έχουν τις δουλειές τους, αυτό είναι αλήθεια, όλοι ασχολούνται με κάτι, όλοι έχουν τα προβλήματά τους, τα οικογενειακά τους προβλήματα, αλλά όμως μπορούν να δώσουν μια σημασία. Να ενημερωθούν όπως και εσείς είπατε. Να γίνει μία ενημέρωση να ξέρουν και αυτοί τι συμβαίνει στην περιοχή. Εσείς πριν είπατε για ένα θέμα στη δική σας περιοχή εγώ σας είπα άλλο για το ξενοδοχείο. Όλα αυτά εμείς σε αυτές τις ημερίδες πληροφορούμε συνολικά. Όταν κάνουμε εμείς ημερίδες καλούμε και κάποιους του Δήμου, κάποιους Βουλευτές, ανάλογα με τα προβλήματα και τα ακούν και αυτοί. Γι’ αυτό το λόγο πρέπει οπωσδήποτε να συμμετέχουν οι κάτοικοι. Αυτό λέγεται συλλογική προσπάθεια και σύλλογος. Δεν συμμετέχουν όσοι θα

έπρεπε. Ο δικός μας ο σύλλογος η αλήθεια είναι πως είναι ζωντανός έχει δράση, αλλά όχι όσο θα έπρεπε. Όταν τους καλείς να πάμε σε μία διαδήλωση για κάποιο θέμα. Όταν τους καλείς πρώτη φορά είναι 300 άτομα όταν τους καλείς δεύτερη φορά βλέπεις 50 ανθρώπους. Αλλά για να πας στα δικαστήρια, όπως κάναμε τότε με το ξενοδοχείο – τρελάδικο δεν είναι τόσο εύκολο, ένας σύλλογος δεν έχει λεφτά για να κάνει πολλούς αγώνες γιατί τα πιο πολλά χρήματα τα βάζει το διοικητικό συμβούλιο από την τσέπη μας. Δεν ζητάμε εύκολα από τον κόσμο χρήματα. Η περιοχή δεν έχει πολλούς πλούσιους.

Ο σύλλογος είναι εξωραϊστικός και πολιτιστικός και κυρίως ασχολείται βέβαια με τα προβλήματα της περιοχής, της αναβάθμιση της περιοχής, όχι μόνο με τα προβλήματα του Μεταξουργείου αλλά και της ευρύτερης περιοχής, το Βοτανικό, το Γκοζοχώρι, τον Άγιο Παύλο, δηλαδή όλα τα περίχωρα, γιατί πιστεύω ότι τα προβλήματα είναι κοινά, είναι μια αλυσίδα. Πέρα από το κομμάτι της ανάπτυξης της περιοχής ο σύλλογος ασχολείται και με το πολιτιστικό κομμάτι της περιοχής και κυρίως του Δημόσιου Σήματος. Ο σύλλογος ονομάζεται το «Δημόσιο Σήμα». Ασχολούμαστε και με την ανάδειξη του Δημοσίου Σήματος που είναι το μεγαλύτερο θέμα θα έλεγα της αρχαιότητας μετά βέβαια το υπ' αριθμό ένα την Ακρόπολη. Εκεί είναι το επίσημο αρχαίο νεκροταφείο της Αθήνας είναι θαμμένο από τον Κεραμικό αν θέλετε. Αυτό το Δημόσιο Σήμα ξεκινάει από την Αγία Τριάδα, διαμέσου των δρόμων Σαλαμίνως και Πλαταιών, και φτάνει μέχρι τα αρχαία του Πλάτωνα μέσω του δρόμου Μοναστηρίου. Στην αρχαιότητα ήταν ένας δρόμος που ξεκινούσε από το Δίπυλο, τη σημερινή Αγία Τριάδα και οδηγούσε αυτός ο δρόμος μέχρι την Ακαδημία του Πλάτωνα. Οι αρχαίοι είχαν τη συνήθεια να θάβουν τους νεκρούς τους στα κράσπεδα των δρόμων και σε αυτό το δρόμο έχουν ταφή όλοι οι επιφανείς άνδρες, οι νεκροί των μαχών εκτός από εκείνοι που έπεσαν στον Μαραθώνα, όλοι οι υπόλοιποι έχουν ταφή εδώ. Ο Περικλής, ο Θεμιστοκλής, ο Αριστείδης, ο Θρασύβουλος. Όλοι αυτοί οι επιφανείς άνδρες. Μάλιστα βρέθηκαν στη Σαλαμίνος και Λεωνίδου γωνία τάφοι και μάλιστα του πρώτου Πελοποννησιακού πολέμου όπου εκεί αφού πρώτα τους θάψανε ο Περικλής προήλθε του Σήματος όπως λένε και εκφώνησε αυτό το περίφημο επιτάφιο λόγο. Σε αυτούς τους τάφους βρέθηκαν και περίπου 90 κιλά οστά, τα στείλανε σε ένα πανεπιστήμιο της Αμερικής για αναλύσεις. Εμείς αυτό που ζητάμε σαν σύλλογος και σαν κάτοικοι είναι να αναβαθμιστεί η περιοχή εκεί, να απαλλοτριωθεί και η υπόλοιπη περιοχή και να υπάρξει ανάπτυξη όλου εκείνου του μέρους, να έρθουν τα οστά πίσω γιατί είναι ασέβεια αυτό που κάνανε να τα στείλουν για ανάλυση στην Αμερική, να εναποτεθούν πάλι στις θήκες τους τα οστά και να κάνουν ένα μνημείο του Δημοσίου Σήματος. Αυτό πέραν

ότι το χρωστάμε στους αρχαίους προγόνους μας είναι και αναβάθμιση της περιοχής. Είναι δύο σκέλη όχι ένα.

Σε αυτό βοηθάει και η Ενοποίηση Αρχαιολογικών Χώρων;

Θα βοηθούσε αλλά δεν βοηθάει. Θα βοηθούσε αν προχωρούσε. Δεν προχώρησε. Βλέπετε η ΕΑΧΑ ξεκίνησε από τις στήλες του Ολυμπίου Διός και έφτασε μέχρι την οδό Πειραιώς. Μέχρι εκεί. Είχαν σκοπό να προχωρήσουν και μέχρι τα αρχαία του Πλάτωνα. Είναι σκοπό να πεζοδρομήσουν δηλαδή την οδό Σαλαμίνας, αλλά όχι έτσι όπως είναι έτσι χάλια τώρα, να τον κάνουν σωστό πεζόδρομο, να κάνουν και την Πλαταιών πεζόδρομο και ενδιάμεσα τους δρόμους να τους κάνουν πεζόδρομους, να βελτιώσουν και κάποια οικόπεδα που υπάρχουν, να τα κάνουν πλατείες, να τα σκάψουν δεν ξέρω. Δεν βλέπω όμως να γίνεται τίποτα. Υπήρχε και η σκέψη να πεζοδρομήσουν και ένα κομμάτι της Ιεράς Οδού, μέχρι τα σίδερα, αλλά δεν το βλέπω ούτε και αυτό και ξέρεις γιατί; Γιατί όλο εκείνο το κομμάτι της Ιεράς Οδού έχει γίνει τα τελευταία χρόνια ένα κέντρο διασκεδαστήριο της Αθήνας. Δηλαδή κέντρα διασκέδασης πάρα πολλά, τα οποία δεν έχουν νόμιμη άδεια δεν θα μπορούσαν να έχουν νόμιμη άδεια γιατί δεν έχουν πάρκινγκ. Κάθε έξι καρέκλες σε αυτούς που βάζει στο μαγαζί ο ιδιοκτήτης πρέπει να αντιστοιχεί μία θέση πάρκινγκ, ένα αυτοκίνητο. Δεν υπάρχουν αυτά και όλοι οι κάτοικοι από εδώ και κάτω (Σαλαμίνας μέχρι και την Ιερά Οδό) και πέρα από το Γκάζι, και από εδώ και από εκεί, υποφέρουν. Κάθε βράδυ δεν μπορούν να βγουν έξω από το σπίτι τους, δεν υπάρχει πουθενά θέση στάθμευσης για τα αυτοκίνητά τους. Άσε που οι παρκαδόροι των κέντρων αυτών έχουν επισημάνει κάποιους δρόμους, σπάνε τα αυτοκίνητα των κατοίκων μέρες πριν, για να αναγκάζονται να βάζουν σε πάρκινγκ κλειστά και να πληρώνουν οι κάτοικοι για να βάζουν στις θέσεις αυτές οι παρκαδόροι τα αυτοκίνητα των κέντρων. Ένα άλλο θέμα σε αυτό τον τομέα είναι ότι βγάζουν άδεια για παραδοσιακές ταβέρνες και τα κάνουν μπαρ είτε νυχτερινά διασκεδαστήρια όπως τα λέμε. Αυτό το θέμα πρέπει να λυθεί. Πρέπει να σταματήσει. Πρέπει να βγάλουν άδειες ή για αυτά που υπάρχουν να βρεθεί χώρος πάρκινγκ. Γιατί οι κάτοικοι να υποφέρουν από μία ξενόφερτη οχλούσα δραστηριότητα εκτός από αυτές που υπάρχουν και λειτουργούν μέσα όπως ο OKANA που πρόκειται να έρθει ή το παράρτημα του Δαφνίου που λειτουργούσε στην Αχιλλέως. Όλα στου κασίδη το κεφάλι. Όλες τις οχλούσες δραστηριότητες στο Μεταξουργείο πρέπει να τις φέρουν;

Έχουμε επίσης το πρόβλημα των οίκων ανοχής. Μεγάλο πρόβλημα το οποίο εμείς ζητάμε να εφαρμοστεί ο νόμος. Δεν ζητάμε τίποτα άλλο. Ζητάμε να εφαρμοστεί ο νόμος ο

οποίος νόμος ο οποίος έχει ψηφιστεί το 1998, τώρα έχουμε 2006 έχουν περάσει δηλαδή 8 χρόνια και ακόμα δεν έχει εφαρμοστεί. Δεν έχει εφαρμοστεί. Ο νόμος λέει τα εξής να είναι μακρύτερα από 200 μέτρα από σχολεία, από πλατεία, από εκκλησία, από φροντιστήριο, από μουσεία και από διατηρητέα κτήρια. Και λειτουργούν μέσα στα διατηρητέα. Η ουσία του νόμου είναι να πάνε έξω. Δεν είναι να λειτουργούν μέσα σε κατοικήσιμη περιοχή. Κι' όμως υπάρχουν δίπλα σε σχολεία, πλατείες και διατηρητέα κτήρια. Έχουν σαν πρόσχημα το πουν να πάνε. Τι σε νοιάζει εσένα που θα πάνε; Από τη στιγμή που ο νόμος λέει αυτό δεν πρέπει να εφαρμόσουν το νόμο; Εγώ ήμουν δημοτικός σύμβουλος, δεν έχει σε αυτή τη περίπτωση σχέση σε ποιο κόμμα ήμουν, ζήτησα και μπήκα σε αυτή την επιτροπή για τους οίκους ανοχής που υπάρχει στο Δήμο Αθηναίων, μήπως μπορέσω και βοηθήσω στην περίπτωση την δική μας. Εκεί βρήκα τη Βαλσαμάκη που ήταν η πρόεδρος της επιτροπής η οποία ήταν η μόνη που με κατάλαβε. Οι υπόλοιποι δεν έδωσαν καμία σημασία. Δεν ήθελαν ούτε τον νόμο να εφαρμόσουν. Η Βαλσαμάκη είπε το θέμα των οίκων ανοχής δεν το γνωρίζουμε. Το γνωρίζει κανείς. Είπα ότι το γνωρίζω εγώ. Και είπαν εκείνοι όλα αυτά καλά αλλά ποιος μπορεί να μας κάνει μία εισήγηση; Λέω και εγώ βεβαίως να σας κάνω εγώ μία εισήγηση. Λένε και εκείνοι πότε μπορείτε να το κάνετε σε ένα δύο μήνες είναι καλά; Λέω και εγώ τι λέτε αύριο το πρωί αν θέλετε, αφού ξέρω τον νόμο απ' έξω τα πάντα ότι θέλετε να μάθετε. Όχι τι λέτε λένε εκείνοι νωρίς είναι σε ένα μήνα είναι καλά. Σε δύο τρεις μέρες την έκανα την εισήγηση, την έδωσα, την φωτοτύπησα, την έδωσα σε όλα τα μέλη και μετά ψηφίστηκε στον δήμο Αθηναίων: ΝΑ ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΙ Ο ΝΟΜΟΣ. Το αυτονόητο δηλαδή. Και αφού ψηφίστηκε εκεί έμεινε. Προσπάθησε η κακομοίρα η Βαλσαμάκη αλλά είπαν οι πόρνες ότι θα κάνουν ολοκαύτωμα, εκείνο το καλοκαίρι, μετά την έβγαλε η δήμαρχος από αυτή την επιτροπή, την έβαλε αλλού και εγώ μετά δεν είχα λόγο να είμαι σε αυτή την επιτροπή. Γιατί να είμαι για να κάνω ότι λένε οι άλλοι; Και έδωσα παραίτηση που έλεγε ότι δεν υπήρχε λόγος να συνεχίσω σε αυτή την επιτροπή τη στιγμή που παιδευόμαστε εδώ και ενάμισι χρόνο να κλείσουν και να εφαρμοστεί ο νόμος για τους οίκους ανοχής.

Υπάρχει κέρδος να λειτουργούν οι οίκοι ανοχής στο Μεταξουργείο;

Ναι υπάρχει κέρδος. Μεγάλο κέρδος. Εις βάρος όμως των κατοίκων. Σου λένε όμως αν δεν σου αρέσει να φύγεις εσύ, αφού κερδίζουμε.

Πότε ιδρύθηκε ο σύλλογος;

Ο σύλλογος ιδρύθηκε το 1997. Ενεργεί 9 χρόνια τώρα.

Και πόσα μέλη είχε στην αρχή και πόσα τώρα;

Μέλη. Σε αυτή την περιοχή για να πούμε ότι αυτοί είναι μέλη είναι δύσκολο. Θεωρούμε ότι μέλη είναι όλοι οι κάτοικοι του Μεταξουργείου. Θεωρητικά. Όμως, πραγματικά μέλη είναι γύρω στα 400-500.

Αυτή τη στιγμή. Όταν ξεκίνησε;

Να ήταν τότε γύρω στα 300 και να έγιναν 400, 450. Δεν είναι ότι όλα αυτά τα μέλη προσέρχονται σάνταρ σε όλες τις συγκεντρώσεις του συλλόγου. Έρχονται μία φορά σε μία εκδήλωση και λέει εγώ τώρα γράφομαι. Την άλλη φορά δεν έρχεται, έρχεται η γυναίκα του ή κάποιος συγγενείς του. Έχουν γραφτεί μέχρι τώρα δηλαδή 600, 700 μέλη, για μία φορά τουλάχιστον αλλά είναι κάποιοι που έρχονται σάνταρ κάθε φορά, είναι δηλαδή πιο τακτικοί και αυτοί πρέπει να είναι γύρω στους 300-400.

Σε αυτό το σύλλογο ποιοι μπορούν να συμμετέχουν;

Μπορούν να συμμετέχουν στο σύλλογο ως μέλη όλοι οι κάτοικοι αυτής της περιοχής, είτε έχουν περιουσία είτε όχι, όλοι όσοι έχουν μία επιχείρηση σε αυτή την περιοχή. Σε αυτή την κατηγορία μπορούν να έρθουν και οι πόρνες, αν έχουμε κάτι να τους πούμε θα τους το πούμε εδώ.

Οι αλλοδαποί μπορούν να συμμετέχουν;

Βεβαίως και οι αλλοδαποί, όσοι κατοικούν εδώ. Εμείς δεν εξαιρούμε κανέναν. Μάλιστα έχουμε κάποιες οικογένειες αλλοδαπών που έχουν έρθει πολλές φορές, δεν είναι μέλη γιατί δεν θέλουν για να ψηφίσουν αλλά έρχονται σε κάποιες εκδηλώσεις και ενημερώνονται και μάλιστα θέλουν να συμμετέχουν αφού κατοικούν εδώ. Εμείς τους δίνουμε την ευκαιρία.

Αυτοί είναι οι υγιείς μετανάστες;

Ναι βέβαια. Υπάρχουν οικογένειες που πάνε τα παιδιά τους σχολείο εδώ, προέρχονται από οποιαδήποτε χώρα αλλά φτιάχνουν το νοικοκυριό τους εδώ, την οικογένειά τους, το σπιτικό τους. Αγοράζουν σπίτια και εγκαθίστανται στην περιοχή. Μένουν εδώ για πολλά χρόνια και αφομοιώνονται στο σύνολο.

Ποια περιοχή θεωρείται εσείς, σαν σύλλογος, Μεταξουργείο;

Η περιοχή Μεταξουργείου για να σας πω ακριβώς είναι από της Ιεράς Οδού, Κωνσταντινουπόλεως, Ανδρομάχης, Δηλιγιάννη, Πλατεία Καραϊσκάκη, Δεληγιώργη και φτάνει μέχρι την Πειραιώς και πάλι Ιερά Οδό.

Κάποιοι φορεί όμως έχουν σαν Μεταξουργείο και την περιοχή μέχρι την Ομόνοια. Εσείς γιατί δεν την συμπεριλαμβάνετε;

Εκείνοι οι περιοχή για εμάς είναι διαφορετική. Πρώτα απ' όλα δεν ξέρουμε αν έχει κατοίκους. Έχει πολλά εμπορικά και μεγαλύτερη ανάπτυξη.

Για πιο λόγο δημιουργήθηκε ο σύλλογος;

Η ιδέα ξεκίνησε ως εξής: Υπάρχει ένας άλλος σύλλογος, το Μεταξουργείο λέγεται, έκανε προσπάθεια, δεν μπορώ να πω. Όλοι οι σύλλογοι κάνουν μία προσπάθεια. Αλλά εκείνο τον καιρό κάποια προβλήματα ήταν οξυμένα, όπως οι οίκοι ανοχής και τα συνεργεία και όταν λέγαμε να κάνουμε μία προσφυγή μία καταγγελία δεν γινόταν τίποτα. Λέγαμε να κάνουμε μία συγκέντρωση διαμαρτυρίας. Έλεγε εγώ δεν κάνω τέτοια πράγματα. Δεν βγαίνω εγώ στο δρόμο να φωνάζω. Μετά ήταν το θέμα του Δημοσίου Σήματος. Εκείνος έλεγε εγώ δεν ασχολούμαι με τέτοια πράγματα. Ο άνθρωπος ασχολούνταν με κάποια πράγματα αλλά με τον τρόπο που ήθελε εκείνος. Θεωρώ ότι ο σύλλογος αυτός ήταν τελείως κομματικός. Καθένας με το δίκιο του κάτι ψηφίζει, κάτι υποστηρίζει, με κάποιον είναι αλλά ο σύλλογος δεν μπορεί να είναι κομματικός. Στόχος μας λοιπόν από την αρχή είναι να φτιάξουμε έναν σύλλογο που να μην χωρίζεται από κόμματα και να ενεργεί ανάλογα με τα προβλήματα της περιοχής.

Οι ενέργειες που κάνει ο σύλλογος είναι ανάλογα με τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η περιοχή κατά καιρούς ή έχει και σταθερές ενέργειες και συγκεντρώσεις που γίνονται σε τακτά χρονικά διαστήματα;

Ο σύλλογος κάνει ενέργειες για όλα τα βασικά προβλήματα της περιοχής. Τώρα για τα πάγια προβλήματα της περιοχής όπως είναι η ανάπτυξη της θέτει κάποιους στόχους και κάνει κάποιες ενέργειες όπως συγκεντρώσεις διαμαρτυρίας, κάνοντας ημερίδες, είτε πηγαίνοντας σε κάποιες υπηρεσίες και διαμαρτυρόμαστε ο σύλλογος μαζί με κάποιους κατοίκους που έρχονται μαζί μας. Αλλά όχι μόνο τα πάγια προβλήματα όπως είναι οι οίκοι ανοχής, τα συνεργεία και η ανάδειξη του Δημοσίου Σήματος, έχουμε και τον προαστιακό σιδηρόδρομο ο οποίος είναι ένα μείζον πρόβλημα στην περιοχή, υποτίθεται ότι πρέπει να γίνει υπόγειος και γίνεται επίγειος, έχει πάει το θέμα στο Συμβούλιο της Επικρατείας και ενώ έχουμε κερδίσει την υπόθεση πάλι αυτοί συνεχίζουν να κάνουν νέες γραμμές επίγειες, παραβλέπουν την απόφαση. Με λίγα λόγια παρακολουθούμε τα προβλήματα της περιοχής, μας ενημερώνουν και οι κάτοικοι, και ενεργούμε αναλόγως.

Άρα ποια θεωρείτε εσείς ότι είναι τα βασικά προβλήματα που υπάρχουν στην περιοχή;

Τα βασικά προβλήματα της περιοχής είναι τα εξής:

- ☛ Το βασικότερο, το μείζον πρόβλημα της περιοχής, κατά τη γνώμη μου είναι οι οίκοι ανοχής. Είναι η μοναδική περιοχή στην Αθήνα, μαζί με την Φυλής, που δυσφημίζεται τόσο πολύ από τους οίκους ανοχής. Οι οίκοι ανοχής είναι θέμα και περαιτέρω υποβάθμισης γιατί είναι γκέτο και αυτό φέρνει όλους τους περιθωριακούς της Αθήνας, από άλλες περιοχές, έρχονται πρώτα απ' όλα όλοι αυτοί που επισκέπτονται τους οίκους ανοχής, από όλες τις περιοχές. Γιατί να μην υπάρχουν λίγοι σε κάθε δήμο, σε κάθε συνοικία ώστε να μείνουν και εκείνοι στην περιοχή τους και να μην έρχονται στην δική μας σαν επισκέπτες. Αυτό γίνεται γιατί οι κάτοικοι εδώ είναι φτωχότεροι, είναι τα λαϊκότερα στρώματα της κοινωνίας και σου λένε δεν πειράζει αυτοί δεν έχουν τρόπο και χρόνο να φωνάξουν, ποιος θα τους ακούσει, δεν έχουν τις γνωριμίες που χρειάζεται για να αντιδράσουν. Οι κάτοικοι εδώ βρίσκονται σε συνεχή αγώνα για να ζήσουν την οικογένειά τους και δεν προλαβαίνει και φοβάται, γιατί σου λέει αν αντιδράσω και με πάρουν χαμπάρι αυτοί που είναι μαφία θα μου κάνουν κακό.
- ☛ Άλλο πρόβλημα της περιοχής είναι τα συνεργεία, βαφεία, μηχανουργεία. Τα μεγάλα δηλαδή, δεν είναι όλα. Όλα είναι που ρυπαίνουν και μολύνουν αλλά κυρίως τα μεγάλα

έχουν το πρόβλημα. Τα μεγάλα έχουν κάτι μεγάλα φουγάρα που βγάζουν όλο τον καπνό και τους ρύπους πάνω στο μπαλκόνι οικογενειών που παίζουν μικρά παιδιά. Υπάρχουν κάτοικοι που έχουν μεγάλο πρόβλημα και δεν μπορούν να αντιδράσουν. Φοβούνται ότι θα τους κάνουν κακό. Ήδη έχουμε απειλές, και σαν σύλλογος και σε εμένα προσωπικά και σε όποιον άλλο αντιδράσει. Έχει βγει, το 1998, ένα Προεδρικό Διάταγμα για την απομάκρυνση των συνεργείων ειδικότερα για την περιοχή του Μεταξουργείου μέχρι το 2001. Δεν απομακρύνθηκαν. Κάναμε αγώνα σαν σύλλογος για το 2002, πήραν μία αναβολή για το 2003. Είπαν ότι το 2003 θα απομακρυνθούν. Είναι 2006 και ακόμα δεν έχει γίνει τίποτα. Τελικά έχουν καταλήξει να απειλούν τόσο το σύλλογο που έχει κάνει τις κινήσεις όσο και εμένα προσωπικά. Ο σύλλογος δεν λέει ότι πρέπει να απομακρυνθούν οι επιχειρήσεις αυτές έτσι. Το υπουργείο λέει να φύγουν έτσι. Κακός το λέει. Εμείς σαν σύλλογος ζητάμε να δοθούν κίνητρα σε αυτούς τους ανθρώπους, οικονομικά κίνητρα και πες τους που να πάνε. Εμείς ζητάμε το ενδιάμεσο. Ναι μεν να φύγουν αλλά με κίνητρα. Εγώ πάω μπροστά στις επιχειρήσεις αυτές και λέω δώστε για να φύγουν.

- Ένα άλλο πρόβλημα που υπάρχει αυτή τη στιγμή στην περιοχή είναι ο προαστιακός. Μεγάλο θέμα αυτό, το τρένο, το οποίο κόβει την Αθήνα στα δύο. Πολλά ατυχήματα γιατί τα παιδιά, ο κόσμος γενικά επικοινωνεί, πάνε στο σχολείο, πάνε στην αγορά, περνούν από τις γραμμές. Πολλά ατυχήματα έχουν γίνει. Δυστυχήματα καλύτερα, έχουν σκοτωθεί άνθρωποι. Το ίδιο πρόβλημα έχει και άλλη μία πτυχή. Είναι θορυβώδες. Για τους κατοίκους που ζουν γύρω από το τρένο είναι πρόβλημα, δεν μπορούν να ησυχάσουν ποτέ. Επίσης, είναι αντιαισθητικό. Θα μπορούσε να είναι υπόγειο και από πάνω να είναι ένα μεγάλο πάρκο. Να είναι ένας χώρος γεμάτος από πράσινο που να ξεκινάει από το Μενίδι και να καταλήγει κάπου στη Γλυφάδα που θα καταλήγει σε λίγα χρόνια ο προαστιακός. Θα μπορούσε να υπάρχει ένας πνεύμονας πρασίνου που θα προσφέρει οξυγόνο σε όλη την Αθήνα. Θα πρέπει να γίνει ότι έγινε και στο Μετρό. Δεν είναι πράγματα αυτά, όπως είναι τώρα. Τώρα αυτό που σκέπτονται είναι να κόψουν τα εναπομείναντα δέντρα, να κάνουν και άλλες γραμμές, επίγειο πάλι και να βάλουν αυτά τα πιο γρήγορα, που σίγουρα θα είναι και πιο θορυβώδη και να βάλουν ηχοπετάσματα από δω και από κει. Αν το κάνουν αυτό είναι ότι χειρότερο. Θα είναι κάτι αντιαισθητικό στην Αθήνα μέσα. Παλαιότερα για να δείξουμε τις διαμαρτυρίες μας πήγαμε και κόψαμε το τρένο στην μέση. Πήγαμε και σταθήκαμε πάνω στις γραμμές. Την μία φορά πήγαμε 30 άτομα, δεν ήρθαν άλλοι, τι να κάνουμε; 30 πήγαμε και κλείσαμε το τρένο. Εμείς και ένας ακόμα σύλλογος στα Σεπόλια, ένας

σύλλογος δυναμικός και αυτός εκεί. Εκεί ο κόσμος κλείνει το τρένο κάθε δέκα μέρες. Και κάπου τους έχουμε εμποδίσει να προχωρήσουν γρήγορα. Το κακό είναι ότι δεν συμμετέχει ο κόσμος. Αν συνέβαινε αυτό κάπου στα βόρεια προάστια θα είχαν λύσει το πρόβλημα πολύ γρήγορα.

- Ένα άλλο θέμα είναι τα εγκαταλελειμμένα σπίτια, το οποίο είναι ισάξιο με τα προηγούμενα προβλήματα. Είναι πάρα πάρα πολλά ερειπωμένα εγκαταλελειμμένα σπίτια εδώ στην περιοχή γιατί ο κόσμος τα εγκατέλειψε. Κάποτε αυτά τα σπίτια ήταν παραδοσιακά ωραία σπίτια. Από τότε που ήρθαν τα συνεργεία και οι οίκοι ανοχής άρχισε να φεύγει ο κόσμος. Τα παράτησαν, έφυγαν και όταν λέμε τα εγκατέλειψαν τα εγκατέλειψαν πλήρως. Είναι μισογκρεμισμένα. Είναι εστίες μόλυνσης, είναι εστίες διαφόρων περιθωριακών ατόμων, ναρκομανών κ.τ.λ. Εμείς τι κάνουμε. Ζητάμε από τον Δήμο να φροντίσει. Ο Δήμος λέει δεν έχω δικαιοδοσία εγώ πηγαίνετε στη Νομαρχία. Πηγαίνουμε στο υγειονομικό της Νομαρχίας. Εκείνη λέει εγώ μπορώ να παρέμβω για το θέμα του υγειονομικού κομματιού. Κάποια φορά κατέγραψα εγώ γύρω στα 300 σπίτια, πήγα στη πολεοδομία και είπα τόσα είναι εγκαταλελειμμένα, τόσα επικίνδυνα, τόσα πέφτουν σοβάδες και άλλα αντικείμενα, θα σκοτώσουν κανένα και εκείνοι τι είπαν; Ξέρετε εμείς έχουμε 3 μηχανικούς όλους όλους δεν μπορούμε να ασχολούμαστε με αυτά τα πράγματα, αν θέλετε εσείς να ασχολείσθε κάντε εσείς την καταμέτρηση και κάνετε εσείς μία κίνηση να πάρετε ένα μηχανικό. Να πάρουμε εμείς δηλαδή ένα μηχανικό, να τον πληρώσουμε, για να μας βγάλουν μία έκθεση ότι είναι επικίνδυνο το κάθε κτήριο ξεχωριστά.

Σε περίπτωση που γινόταν η έκθεση και φαινόταν ότι είναι ακατάλληλα τι θα γινόταν; Αφού το μεγαλύτερο ποσοστό τους έχουν κριθεί διατηρητέα και δεν μπορούν να τα κατεδαφίσουν.

Θα έφτιαχναν λίγο τις προσόψεις για να μην είναι επικίνδυνα και σε άλλες περιπτώσεις, αν δεν γίνεται αυτό θα τα κατεδάφιζαν, δεν ξέρω ακριβώς. Από ότι φαίνεται όμως δεν νοιάζονται ούτε για αυτό αφού γράψανε κάποτε τα κίτρινα αυτά που έγιναν με τον σεισμό τότε, είπαν θα θα και μετά αυτά που μπόρεσαν να μετρήσουν δηλαδή, καμιά 25αριά δηλαδή, γιατί έπρεπε να τους φωνάξεις για να έρθουν να το χαρακτηρίσουν, αυτά που είχαν κληθεί δηλαδή, δεν ξέρω πως είχαν κληθεί, τα στείλαμε και αυτά, περάσαμε από μία επιτροπή, είπαν δεν είναι πράγματα αυτά, αυτά είναι προς κατεδάφιση και ενώ εμείς είπαμε ότι ευτυχώς που μας το είπες γιατί δεν τα είχαμε δει, είναι ακόμα εκεί μετά από 7 χρόνια. Δεν νοιάζονται καθόλου.

Όταν έχει κριθεί ένα κτήριο διατηρητέο είναι δύσκολη η διαδικασία να το βγάλεις από διατηρητέο. Έτσι, οι ιδιοκτήτες λένε είναι όπως είναι άστο να γίνει χειρότερο και να πέσει.

Υπάρχουν άλλα προβλήματα στην περιοχή του Μεταξουργείου;

- ☞ Υπάρχουν και άλλα προβλήματα μικρότερου βαθμού, όταν λέμε μικτότερα τα προβλήματα είναι μεγάλα αλλά δεν έχουν τόσο όγκο όσο τα άλλα που αναφέραμε. Ένα πρόβλημα είναι ότι η περιοχή από τη Μυλλέρου μέχρι και την Ιερά Οδό δεν έχει ούτε μία πλατεία. Έγινε η πλατεία Δουρούτη – Αυδή, έγινε και από την άλλη πλευρά η πλατεία Μεταξουργείου, πιο πάνω είναι η πλατεία Καραϊσκάκη, δεν λέω ότι αυτές είναι πολλές, κανονικά ανά τέσσερα τετράγωνα πρέπει να υπάρχει πλατεία αλλά πάντως κάτι έγινε. Από την Μυλλέρου και κάτω, όμως, δεν υπάρχει καμία πλατεία ούτε και καμία παιδική χαρά. Έγινε σε κάποια στιγμή μία παιδική χαρά σε ένα μικρό στενάκι, δυο κούνιες όχι παραπάνω, αλλά ήταν παραμελημένη, πήγαιναν μεγαλύτεροι άνθρωποι που δεν είχαν σχέση με τα παιδιά, έτσι φοβόντουσαν να πάνε τα παιδάκια. Δεν υπήρχε κάποια προστασία. Έτσι, θα μπορούσε να πει κανείς ότι παιδικές χαρές και πλατείες το Μεταξουργείο σαν περιοχή δεν έχει.
- ☞ Άλλη έλλειψη είναι τα σχολεία. Σε όλο το Μεταξουργείο υπάρχει ένα μόνο κτήριο που στεγάζει τρία σχολεία, ακόμα και σήμερα. Είναι απαραίτητο να υπάρχουν δύο σχολεία. Δεν νοείται να υπάρχουν ακόμα πρωινά και απογευματινά σχολεία. Μιλάμε για δημοτικά. Πρέπει να υπάρχει ακόμα ένα γυμνάσιο και λύκειο. Δεν έχει γυμνάσιο – λύκειο η περιοχή. Αφού έχει δύο δημοτικά σχολεία η περιοχή δεν πρέπει να υπάρχει τουλάχιστον ένα γυμνάσιο λύκειο; Θα έπρεπε να υπάρχει γιατί τα παιδιά του δημοτικού όταν τελειώνουν που πάνε γυμνάσιο; Άρα γυμνάσιο θα έπρεπε να υπάρχει εδώ. Φεύγουν από το Μεταξουργείο και πάνε στο Βοτανικό, στην Ακαδημία Πλάτωνος. Αυτό που λένε είναι έλα τώρα τι σχολείο να φτιάξουμε η περιοχή σιγά σιγά αδειάζει τι να φτιάξουμε τώρα. Δεν λένε τουλάχιστον για να μας εντυπωσιάσουν ναί θα φτιάξουμε σε κάποια στιγμή. Λένε κατευθείαν τα παιδιά είναι λίγα δεν υπάρχουν για να φτιάξουμε σχολείο μόνο για αυτά.
- ☞ Ένα ακόμα μεγάλο πρόβλημα είναι οι κεραίες κινητής τηλεφωνίας. Παρατηρεί κανείς ότι σε μία απόσταση 200 μέτρων υπάρχουν 4 κεραίες. Στην ουσία είναι παράνομες. Όσες φορές έχουμε στείλει διαμαρτυρία, όσο αυτό κάνουμε άλλωστε, τα παίρνουν, αφού δεν μπορούν να κάνουν κάτι άλλο από μία ταρατσα και τα πηγαίνουν σε άλλη

και μετά σε άλλη και σε άλλη. Γίνεται συνέχεια αυτό. Άσε που ψάχνουμε και εμείς αυθαίρετα για αυτό. Αυτά τα πράγματα είναι κλειδωμένα πάνω σε ταράτσες και δεν μπορείς να πας να σπάσεις γιατί αυτά τα πράγματα έχουν ρεύμα. Και αυτό είναι ένα πολύ μεγάλο πρόβλημα.

- ☞ Άλλο πρόβλημα είναι η καθαριότητα.
- ☞ Είναι το πράσινο λίγο, πάρα πολύ λίγο για την περιοχή.
- ☞ Σε ορισμένα σημεία υπάρχει και το θέμα της αποχέτευσης. Η περιοχή που είναι προς την Κωνσταντινουπόλεως για παράδειγμα. Όλος ο δρόμος προς την Κωνσταντινουπόλεως πλημμυρίζει και αυτό γιατί έρχονται τα νερά από την Πειραιώς προς τα κάτω και από την Ομόνοια προς τα κάτω και εκεί δεν έχουν που να πάνε γιατί δεν υπάρχουν υπόνομοι πολλοί και έτσι μένουν εκεί και πλημμυρίζουν τα υπόγεια και στέκονται τα νερά εκεί.

Ποιες είναι οι ενέργειες που κάνετε για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που μας αναφέρατε ως τώρα;

Αρχικά στέλνουμε επιστολή διαμαρτυρίας προς τις αρμόδιες αρχές, στο Δήμο, στη Νομαρχία, ανάλογα με την περίπτωση. Δεύτερον πηγαίνουμε στα μέσα ενημέρωσης για να δείξουν προς τα έξω τα προβλήματά μας, κάποιοι δημοσιογράφοι δείχνουν κάποιο ενδιαφέρον και γράφουν καμιά φορά σε κάποιες εφημερίδες κάποια από τα προβλήματά μας. Και στα ηλεκτρονικά μέσα ενημέρωσης καμιά φορά, αν πέσει κάνα κεραμίδι στο κεφάλι ενός παιδιού, ίσως και να ενδιαφερθούν για τα θέματα της περιοχής. Πρέπει να συμβεί κάτι, όμως, γιατί αν δεν συμβεί δεν έρχονται. Επίσης, κάνουμε κάποιες ημερίδες, για ενημέρωση και των κατοίκων και των αρχών ταυτόχρονα και κάποιες διαμαρτυρίες, συγκεντρώσεις, συλλαλητήρια. Κάνουμε και κάποιες συγκεντρώσεις πολιτιστικές αλλά ταυτόχρονα το μυαλό μας βρίσκεται στη διαμαρτυρία. Όπως κάθε χρόνο κάνουμε τα “επιτάφια” που τα έχουμε ονομάσει με λαμπαδηφορία του Επιτάφιου του Περικλή. Το κάνουμε κάθε καλοκαίρι αυτό, μόνο φέτος το καλοκαίρι δεν το κάναμε λόγω οικονομικών προβλημάτων. Χρειάζονται περίπου 2000€ για να διοργανωθεί αυτή η πομπή, δεν ήταν δυνατό να συγκεντρωθούν αυτά τα λεφτά και είπε το συμβούλιο να το αφήσουμε για μία χρονιά. Μια φορά όμως να μη γίνει μαζεύονται τα προβλήματα. Ένα είναι η ανάδειξη του Δημοσίου Σήματος και η ιστορία της περιοχής και προσπαθούμε μέσω της ιστορίας να τους συγκινήσουμε αφού κάποτε ήταν το Άριστον Προάστιον και σήμερα είναι το

Χείριστο Προάστιο. Θα το φτιάξουμε, όμως, θα γίνει πάλι το άριστο προάστιο. Όλα αυτά γίνονται μήπως τους συγκινήσουμε και με τα θέματα τα πολιτιστικά.

Έχουν γίνει ενέργειες από το κράτος για την αντιμετώπιση των παραπάνω προβλημάτων;

Ενέργειες από το κράτος δεν έχουν γίνει, σχεδόν καμία. Βγάζουν κάποιους νόμους αλλά δεν τους εφαρμόζουν. Δεν υπάρχει θέμα αν βγάζεις το νόμο και να τον έχεις ανεφάρμοστο. Βγάλανε το νόμο για τους οίκους ανοχής, δεν εφαρμόστηκε, έβγαλε το Συμβούλιο Επικρατείας για τον προαστιακό και δεν εφαρμόστηκε, και όχι μόνο δεν εφαρμόστηκε αλλά όπως βλέπουμε αυτοί προχωράνε στα έργα για τον υπέργειο προαστιακό. Για τα εγκαταλελειμμένα σπίτια κάτι μισόλογα λέγανε ότι θα δουν το θέμα. Εξαγγέλλουν προεκλογικά και όποιος τελικά βγει Δήμαρχος το ξεχνάει. Δεν βλέπω ενέργειες. Για την καθαριότητα, η περιοχή έχει μεγάλο πρόβλημα. Πρέπει να γίνει απολύμανση της περιοχής ολόκληρης. Όχι μόνο να λένε θα κάνω αυτό το κομματάκι. Πρέπει να γίνει απολύμανση σε όλη την περιοχή. Εδώ έρχονται αναγκαστικά οι οικονομικοί μετανάστες και μένουν σε αυτά τα εγκαταλελειμμένα σπίτια, εκεί μέσα αυτοί τώρα που να πηγαίνουν να αφοδεύουν, όλα τα κάνουν εκεί μέσα ή πηγαίνουν πάρα πέρα, στο πεζοδρόμιο. Αυτή η περιοχή θέλει ένα πλυντήριο μόνιμο να ξεπλένει όλη την περιοχή κάθε μέρα. Το άλλο πρόβλημα που παρουσιάζεται είναι ότι δεν υπάρχει αστυνόμευση σωστή και παρατηρούνται πολλές κλοπές, διαρρήξεις κλπ., σε μεγάλο βαθμό και αυτό που λέμε γενικά εγκληματικότητα. Μπορεί να μην υπάρχει κάποια τρομοκρατική οργάνωση στην περιοχή αλλά υπάρχει η μαφία που φοβερίζει τον κόσμο, δεν τον αφήνει να βγει με το δίκυκλο ή με το αμάξι. Δειλά δειλά αρχίζει ο κόσμος να βγαίνει έξω και να αρχίσει να φωνάζει στο απέναντι πεζοδρόμιο σε κάποιον που μπορεί να κάνει κάτι παράνομο. Ο κόσμος έχει φοβηθεί.

Τώρα πάμε σε κάτι πιο λειτουργικό. Τα οικονομικά του συλλόγου από που προέρχονται;

Τα οικονομικά του συλλόγου είναι αποκλειστικά και μόνο από συνδρομές των μελών. Ελάχιστα είναι από κάποιες εκδηλώσεις που γίνονται, για παράδειγμα χοροεσπερίδες, μικρές μάλιστα γιατί για να κάνεις μία χοροεσπερίδα δεν μπορείς να βάλεις μεγάλο εισιτήριο γιατί τότε δεν θα έρθει ο κόσμος και έτσι τα έσοδα από εκεί είναι μικρά. Οι συνδρομές είναι συνήθως σε κάποιες συγκεντρώσεις που κάνουμε ή στην κοπή της πίτας εκεί τους λέμε όποιος μπορεί ας πληρώσει. Αυτά τις περισσότερες φορές πάλι

δεν φτάνουν ούτε για τα έξοδα του ξενοδοχείου. Γι' αυτό τα πιο πολλά τα βάζουν συγκεκριμένοι άνθρωποι. Τα επιπλέον χρήματα τα βάζει από την τσέπη του το διοικητικό συμβούλιο. Εμείς έχουμε τις πιο μεγάλες συνδρομές θα έλεγα.

Πιστεύεται ότι καλυτερεύει ή χειροτερεύει η κατάσταση στην περιοχή;

Θα έλεγε ότι ευτυχώς υπάρχει ο ιδιωτικός τομέας, ο οποίος έχει αντισταθμίσει τις περιπτώσεις υποβάθμισης. Για παράδειγμα μπορεί να έρθει ο ΟΚΑΝΑ και να κάνει κέντρο απεξάρτησης στην περιοχή, όπως και γίνεται, και να υποβαθμίζει την περιοχή αλλά ταυτόχρονα επειδή ειπώθηκε από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης ότι θα υπάρξει ενοποίηση αρχαιολογικών χώρων, ειπώθηκε από το σύλλογο ότι θα υπάρξει αναβάθμισης και ανάπτυξη της περιοχής –γιαυτό άλλωστε λέμε εμείς συνέχεια ότι θα υπάρχει αναβάθμιση στην περιοχή- μέσα από αυτή τη προσπάθεια κάποιοι ιδιώτες επανέρχονται ή έρχονται άλλοι, αγοράζουν κάποια παλιά κτήρια, τα αναπαλαιώνουν και τα πουλάνε ή τα κάνουν γραφεία ή σπίτια. Υπάρχει θα έλεγα αυτή η μικρή αναβάθμιση από αυτή τη μεριά που κρατάει λίγο μία ισορροπία. Υπάρχει ένα φως στο τούνελ.

Η ύπαρξη αρχαίων στην περιοχή δεν είναι πρόβλημα για τους ιδιώτες να έρθουν και να χτίσουν στην περιοχή;

Είναι πρόβλημα. Στην οδό Θερμοπυλών πήγαν να χτίσουν νηπιαγωγείο είπαν για την περιοχή και σταμάτησαν στην εκσκαφή. Όταν ρωτήσαμε που είναι το νηπιαγωγείο μας είπαν ότι βρήκαν αρχαία. Αυτό βέβαια μπορεί να ήταν και δικαιολογία για να σταματήσουμε εμείς να ζητάμε νηπιαγωγείο. Δεν ξέρω. Μας κρατάνε στο σκοτάδι. Δεν μας λένε τίποτα. Να σκεφτείτε ότι για το Δημόσιο Σήμα για να πάρω απάντηση από το Υπουργείο Πολιτισμού για τα οστά που βρέθηκαν εκεί, στην πρώτη επιστολή δεν μου απάντησαν καθόλου, στη δεύτερη –μετά από ένα εξάμηνο- δεν μου απάντησαν καθόλου και τη τρίτη φορά όταν την κοινοποίησα σε όλους, μέχρι και στον πρόεδρο της Δημοκρατίας πήρα απάντηση. Όταν πηγαίναμε στην υπεύθυνη αρχαιολόγο και τη ρωτάγαμε τι έγινε με τα οστά μας έλεγε ποια οστά δεν βρήκαμε οστά που τα μάθατε αυτά τα πράγματα. Τελικά τα οστά βρέθηκαν πραγματικά και στάλθηκαν στην Αμερική σε έναν που θεωρείται Έλληνας αλλά το πανεπιστήμιο είναι εβραϊκών συμφερόντων.

Οι αλλοδαποί βοήθησαν ή επιδείνωσαν την κατάσταση στην περιοχή;

Οι αλλοδαποί σε πρώτη φάση όταν έρχονται είναι λογικό να μην έχουν που να μείνουν. Αναγκάζονται λοιπόν και εγκαθίστανται όλοι μαζί, 15 – 20 άτομα σε ένα δωμάτιο. Αναγκαστικά ρυπαίνουν, δεν έχουν τι να φάνε, δεν έχουν που να πάνε τουαλέτα, πεγαίνουν γύρω γύρω στα πεζοδρόμια. Μετά όμως αυτοί οι άνθρωποι εφόσον εργάζονται, σιγά σιγά βρίσκουν σπίτια και νοικιάζουν, ψωνίζουν από τη γειτονιά. Μπαίνουν στην αγορά. Πολλοί είναι αυτοί που κάνουν προσπάθεια να επιβιώσουν. Θα έλεγα ότι συμβάλλουν εν μέρη. Έχουν ένα δικό τους πολιτισμό ο κάθε ένας αλλά αυτό δεν μας πειράζει. Αυτό που μας πειράζει είναι ότι η Πολιτεία δεν ενδιαφέρεται να τους εγκαταστήσει κάπου τον πρώτο καιρό που έρχονται στην Ελλάδα.

Δεν κάνουν γκέτο στο Μεταξουργείο;

Πιστεύω ότι δεν πρέπει να αποτελέσουν γκέτο. Άρα πρέπει η Πολιτεία να φροντίσει να υπάρχει μία ισομερή κατανομή σε όλη την Ελλάδα. Δεν μπορούν να έρθουν όλοι στο Μεταξουργείο και να έρθουν όλα τα προβλήματα από τους μετανάστες στην περιοχή. Δεν εννοώ ότι δεν θέλουμε τους μετανάστες να εγκατασταθούν στη περιοχή μας. Εμείς αυτό που θέλουμε είναι μία ήσυχη γειτονιά. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο εμείς είμαστε ανοιχτοί. Αλλά παν μέτρο άριστον... δηλαδή λίγοι. Εδώ αυτή τη στιγμή έχουν αρχίσει και κάνουν γκέτο. Και όχι αυτό που διαφαίνεται σήμερα στην περιοχή μόνο άντρες ιρακινοί. Δεν το θέλουμε αυτό. Με τα δικά τους μαγαζιά και τη δική τους γειτονιά. Αν και θα χαλάσουν και αλλού λεφτά, σε έλληνες. Στην περιοχή δηλαδή δεν συμβάλλουν σε τίποτα με αυτό το τρόπο γιατί και να αγοράσουν από έλληνες σίγουρα δεν θα γίνει στο Μεταξουργείο.

Τον τελευταίο καιρό γίνονται κάποιες κινητοποιήσεις στην Ιερά Οδό. Για ποιο λόγο έγιναν αυτές οι κινητοποιήσεις; Συμμετείχε ο σύλλογος;

Συμμετείχε ο σύλλογος και μάλιστα ενεργά. Την οργάνωσε άλλος σύλλογος αλλά ο δικός μας σύλλογος συμμετείχε και μάλιστα εγώ μίλησα κι' όλες. Ο λόγος για τις κινητοποιήσεις αυτές είχαν να κάνουν με το πρόβλημα των νυχτερινών κέντρων που υπάρχουν στην συγκεκριμένη περιοχή και με το πρόβλημα των αυτοκινήτων που μιλήσαμε παραπάνω.

Κ. Μπουζάνη εγώ με τις ερωτήσεις μου τελείωσα. Θα θέλατε πριν κλείσουμε να αναφέρετε κάτι άλλο που να έχει σχέση με την περιοχή και το σύλλογό σας;

Αυτό που θα έπρεπε να πούμε για την περιοχή γενικότερα δηλαδή είναι ότι στερείται κάποιες υπηρεσίες. Δεν έχει δηλαδή γραφεία του Δήμου. Το διαμέρισμα που ανήκει το Μεταξουργείο είναι στο Θησείο. Η περιοχή δεν έχει ακόμα ακόμα και τράπεζες. Η κοντινότερη τράπεζα είναι στην πλατεία Καραϊσκάκη. Στο κέντρο του Μεταξουργείου δεν υπάρχουν. Δεν υπάρχουν καταστήματα που θα μπορούσαν να ανοίξουν στην περιοχή όπως καταστήματα ρούχων, ελάχιστα είναι. Δεν έχει αγορά δηλαδή. Αυτό μπορεί να συμβαίνει γιατί είναι κοντά η αγορά του εμπορικού τριγώνου, θα έπρεπε να υπάρχει στην περιοχή και αγορά και στο Μεταξουργείο. Θα έπρεπε να υπάρχει και καλή συγκοινωνία. Έχει από τη μία μεριά το Μετρό, θα γίνει σε κάποια στιγμή στην άλλη άκρη και άλλος σταθμός και από το Μεταξουργείο, από μέσα, δεν θα περνάει τίποτα. Δεν υπάρχουν πολλές συγκοινωνίες που να συνδέουν τις συνοικίες της Αθήνας και να περνούν μέσα από το Μεταξουργείο. Έχει μόνο για τα Δυτικά Προάστια που ξεκινούν μετά το Μεταξουργείο και περνούν τα μέσα μαζικής μεταφοράς από εδώ.

Αν συμβαίνει κάτι τέτοιο γιατί στην επιτόπια έρευνα που έγινε στους κατοίκους και τους επιχειρηματίες της περιοχής εκείνοι είναι που αναφέρουν ως θετικό για την περιοχή τον πλουραλισμό σε μέσα μαζικής μεταφοράς;

Δεν μπορώ να πω. Δεν μπορώ να φανταστώ. Δεν υπάρχουν μέσα μεταφοράς από το Μεταξουργείο προς γενικές κατευθύνσεις. Υπάρχει προς ορισμένες κατευθύνσεις μόνο. Μπορεί οι κάτοικοι και οι ιδιοκτήτες επιχειρήσεων να ενδιαφέρονται μόνο για τα δυτικά προάστια. Γενικά όμως δεν υπάρχουν μέσα μεταφοράς. Υπάρχει μόνο το λεωφορείο που πάει Αβέρωφ Προύσης. Μόνο αυτό περνάει και από κέντρο. Δεν μπορώ όμως να πω, ευτυχώς που υπάρχει και το Μετρό στην πλατεία Καραϊσκάκη. Και πάλι όμως δεν εξυπηρετεί όλη την περιοχή. Αν κάποιος θέλει να πάει από την Ιερά Οδό προς το Κέντρο πρέπει να αλλάξει τρία μεταφορικά μέσα.

Βασική πάντως για την περιοχή είναι η ιστορία της και φυσικά το Δημόσιο Σήμα. Αν θέλουμε να γίνει πάλι συνοικία το Μεταξουργείο θα γίνει βάσει της ιστορία της και το Δημόσιο Σήμα.

Το εργοστάσιο;

Το εργοστάσιο είναι ένα σημαντικό κομμάτι της ιστορίας, της νεότερης ιστορίας. Εγώ δίνω περισσότερη βάση στο Δημόσιο Σήμα. Για να είμαι ειλικρινής στόχος μου είναι σιγά σιγά η περιοχή να λέγεται όλη Κεραμεικός. Το Μεταξουργείο έχει συνδεθεί, ως όνομα, με την υποβάθμιση, τους οίκους ανοχής κ.τ.λπ. Αυτό πρέπει να κλείσει εκεί και η περιοχή πια να λέγεται Κεραμεικός. Έτσι και αλλιώς όταν λέμε Μεταξουργείο και Κεραμεικός εννοούμε την ίδια περιοχή. Όλο είναι Μεταξουργείο και όλο είναι Κεραμεικός. Εγώ σιγά σιγά προσπαθώ να το περάσω ως Κεραμεικός. Θα μπορούμε να λέμε ότι το Μεταξουργείο είναι μία πλατεία του Κεραμεικού. Η γνωστή πλατεία.

Κύριε Μπουζάνη σας ευχαριστώ πολύ για το χρόνο και τις πληροφορίες που μου διαθέσατε. Σας είμαι ευγνώμον.

Εγώ σας ευχαριστώ για το ενδιαφέρον που δείχνεται για την περιοχή.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΣΤ': ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ

Τραγούδι «Μεταξουργείο», στοίχοι Χριστοδούλου μελοποίηση Ζαμπέτας

Στη γειτονιά του Κίκιζα
Στον Άγιο Κωνσταντίνο
Για να βρεθώ μίαν άνοιξη
Και τη ζωή και την καρδιά μου δίνω.

Στα Σίδερα και στη ΒΙΟ
Και στο Μεταξουργείο
Στενά σοκάκια να σας δώ
Προτού με βρει το κρύο.

Στου Μαυρομάτη τη γωνιά
Στη βρύση του Λεμπέση
Φέρε μου μαύρη μου καρδιά
Η νύχτα προτού πέσει.

Και στα παλιά τα χώματα
Στου Μπάμπη την ταβέρνα
Γύρισε νιώτη πίσω μου
Και την καρδιά μου κέρνα.

Τώρα χαϊδεύω με την καρδιά μου
Τον πόνο σας
Γυρίζω στους δρόμους
Τραγουδώντας τον μόχθο σας
Μία λίμνη το στήθος μου
Ξέχειλη απ' το δάκρυ σας.

Τραγούδι «Κάτω στο Μεταξουργείο» στοίχοι Αλέκος Σακελλάριος μελοποίηση άγνωστος

Κάτω στο Μεταξουργείο
Και με ζέστη και με κρύο
Κάτω στο Μεταξουργείο
Που ποτέ δεν το ξεχνώ.

Κάτω στο Μεταξουργείο
Μεγαλώσαμε και οι δύο
Κάτω στο Μεταξουργείο
Από δώδεκα χρονώ.

Γιατί να γίνουμε δύο ξένοι
Γιατί άνοιξες για αλλού πανιά
Εμένα η καρδιά μου πάντα μένει
Εκεί μες την παλιά τη γειτονιά.